FUNDAȚIA REGELE CAROL I.

BIBLIOGRAFIA
ROMÂNĂ-UNGARĂ

DE

Dr ANDREI VERESS

VOLUMUL III.

ROMÂNII IN LITERATURA UNGARĂ
ŞI
UNGURII IN LITERATURA ROMÂNĂ

(1839—1878)

BUCUREŞTI
CARTEA ROMÂNEASCĂ
1935

BIBLIOGRAFIA

ROMÂNĂ-UNGARĂ

VOLUMUL III

FONDATION ROI CHARLES I.

BIBLIOGRAPHIE
ROUMAINE-HONGROISE

PAR

ANDRÉ VERESS
ANCIEN BIBLIOTHÉCAIRE

VOLUME III.

LES ROUMAINS DANS LA LITTÉRATURE HONGROISE

ET

LES HONGROIS DANS LA LITTÉRATURE ROUMAINE

(1839—1878)

BUCAREST
CARTEA ROMANEASCA
1935

FUNDAȚIA REGELE CAROL I.

BIBLIOGRAFIA
ROMÂNĂ-UNGARĂ

Dr ANDREI VERESS

VOLUMUL III.

ROMÂNII IN LITERATURA UNGARĂ
ȘI
UNGURII IN LITERATURA ROMÂNĂ

(1839—1878)

BUCUREȘTI
CARTEA ROMÂNEASCĂ
1935

PREFAȚĂ.

LUCRU firesc cu cât ne apropiem de epoca în care ni s'a dat să trăim, cu atât se înmulțesc cărțile ce interesează prezenta bibliografie. Iată cauza pentru care volumul de față a întârziat și se alătură celor două de pân'acuma abia după patru ani: ani trecuți într'o continuă muncă întru adunarea tipăriturilor de descris. Seria acestora începe cu o renumită carte pedagogică, tradusă de parohul evanghelic săsesc Mihail *Mökesch* care apoi împreună cu fiul său a dat la lumină și câteva colecțiuni de folklor, primele de acest fel (în 1846) pentru cunoașterea poeziei populare a Românilor din Ardeal. Tot Sas era și profesorul *I. C. Schuller* care dela 1851 încoace tipărea mai fiecare an — la serbarea Sfântului Silvestru — câte un studiu despre originea Românilor, despre legende, colinde și alte obiceiuri ale lor precum și o descriere a mânăstirii Argeșului, despre care L. *Reissenberger* publică (la 1860) o monografie artistică. Acestor studii li s'a asociat acelea ale profesorului din Sibiu *W. Schmidt* în 1866 despre anul și ziua în mitologia Românilor ardeleni și ale lui *L. Staufe* (în 1870) despre legendele în legătură cu zidiri de mânăstiri, legende cari se găsesc la toate popoarele din Balcani și chiar în legătură cu zidirea cetății Deva, în timp ce Fr. *Obert* publică basme românești în traducere germană.

In cărțile scriitorilor unguri despre Ardeal găsim deasemenea amănunte românești chiar dela reformatorul limbei ungare, Francisc *Kazinczy*, care la 1816 a cutreerat țara cu trăsura sa cu patru cai din Bihor până în Hunedoara, notându-și și două cântece românești păstrate astfel prin cartea sa. Pictorul Nicolae *Barabás* și Carol P. *Szathmári* ne-au lăsat pe lângă descrieri și portrete minunate despre Români, mai cu seamă acesta din urmă din 1842 și mai târziu, când stabilit la București, a devenit pictorul domnitorului Cuza, executând un număr mare de acvarele reprezentând locuri pitorești din România și portul țărănesc îna-

inte de 1866. In această vreme lucrează şi Blasiu *Orbán* la descrierea Ardealului locuit de Secui, tipărindu-şi cartea în şase volume dela 1868 încoace, carte plină de notiţe despre Români şi unică în acest fel chiar şi până în ziua de astăzi.

Din monografii speciale tratând câte o parte a ţării avem despre Banat pe aceea a lui *Dorner* din 1839, a lui *Böhm* din 1861, a medicului *Fodor* despre Hunedoara din 1844, a lui *Schmidt* despre regiunea muntoasă a Bihorului, din 1863 şi a lui *Kozma* despre Zărand, din 1848; despre Ardeal opere mari ca a lui *Paget* din 1839, a lui de *Gerando* din 1845, şi a lui Ioan *Hunfalvy* din 1857 cu gravuri minunate, pe când medicul *Arányi* tipăreşte (la 1867) prima descriere a cetăţii medievale a lui Ioan Hunyadi cu o propunere pentru restaurarea ei, carte preţioasă care întregeşte pe aceea a Sasului *Schmidt* apărută cu doi ani mai înainte. Din cărţile cari prezintă istoria oraşelor cu amănunte şi despre Români avem pe a lui *Preyer* despre Timişoara din 1853, a lui *Mogyoróssy* despre Gyula din 1858, opera în cinci volume a arhivarului *Jakab* despre Cluj din 1870 şi din acelaş an a românului *Rozvány* despre Salonta, a lui *Parecz* despre Arad din 1871 şi altele.

Frământările constituţionale din Ardealul de dinainte de 1848 sunt reprezentate în volumul nostru printr' un număr mare de broşuri, iar pentru cunoaşterea evenimentelor războiului pentru independenţă al Ungurilor dintre 1848 9 dăm — pentru prima oară — un repertoriu din care nu credem să lipsească ceva, indicând în el până şi memoriile baronului Nicolae *Jósika* tipărite în limba germană (la 1851) anonim, despre cari puţini literaţi ştiu că sunt scrise de dânsul. Multe amănunte româneşti aflăm şi în memoriile sale ungureşti dela 1865. Tot el e autorul unui mare număr de romane având adeseori capitole întregi despre Români.

Jósika e întrecut fireşte de *Jókai* care în romanul său „Sărmanii bogaţi" cu subiectul din munţii Hunedoarii, ne înfăţişează tipuri româneşti scrise cu măestrie.

Prin operele acestor doi romancieri, Românii — abia cunoscuţi — au devenit simpatici în literatură ungară care s'a ocupat cu dragoste de viaţa lor simplă şi obiceiurile lor originale. Aşa de pildă avem deja la 1858 un roman de *Ormós* cu personagii române şi altul (în 1859) de *Halmágyi* despre Zamfira fiica lui Moisi-Vodă precum şi foarte multe nuvele şi descrieri. Am reuşit să adunăm aproape tot ce s'a scris în această pri-

vinţă în limba ungară — mai cu seamă în anii de după 1849 — şi suntem de părere că dacă aceste opere de mult uitate s'ar publica reunite într'o colecţie specială, ele ar fi o contribuţie din cele mai utile studiului legăturilor dintre literaturile română şi ungară.

Epoca absolutismului de după 1849 a fost crâncenă în Ungaria chiar şi pentru Români cari s'au simţit înşelaţi de regimul austriac pentru jertfele aduse. De observat e că cenzura era mai îngăduitoare faţă de tipăriturile lor, iar mitropolitul Andrei Şaguna a desfăşurat o activitate puternică pentru asigurarea nevoilor Românilor. Noua eră a pornit însă numai în primăvara anului 1861 după articolul fulminant al lui Francisc Deák când se simţea pretutindeni că Curtea vieneză va trebui să-şi schimbe politica faţă de Ungaria supusă. Patrioţii unguri nădăjduiau că vor reveni stările dela 1848 şi ţara se va bucura de continuitatea vieţii constituţionale în sensul legilor liberale de atunci. Intr'adevăr ziaristica şi tribuna politică a reînviat întrucât cenzura s'a arătat mai liberă ca până atunci sub regimul lui Bach. Insă uni emuli unguri cari sprijineau din motive materiale egoiste regimul nou al lui Schmerling erau mai răi ca foştii slujbaşi austriaci şi cehi ai guvernului vienez. Curentul naţional liberal nu se putea însă opri, cu atât mai puţin că el era favorabil şi cetăţenilor nemaghiari ai ţării. Opiniunea publică alimentată de publicişti distinşi cerea o îndreptăţire a lor complet egală cu a Ungurilor în viaţa publică asigurată prin legi.

In această epocă se deschide primul parlament ungar, în 1861. Dintre preocupările acestui parlament cea mai de frunte a fost chestiunea naţionalităţilor. Ea fusese propusă la desbateri în şedinţe publice de deputaţii români şi discutată apoi în ziare şi prin mijlocul unei serii nesfârşite de broşuri ocazionale. Am adunat şi prezint cele mai meritoase din ele scrise atât în limba ungară cât şi germană şi română. Au trebuit însă şapte ani până la proclamarea legii decretate în sensul proiectului unui democrat idealist, poet, cum era baronul Iosif *Eötvös* care se pronunţase în mod liberal pentru rezolvirea chestiunii într'un studiu special încă din anul 1865. Dar pentru satisfacerea cerinţelor Românilor şi ale Saşilor ardeleni guvernul austriac a convocat o dietă parţială la Sibiu şi alta la Cluj în cari deputaţii puteau vorbi în limba lor maternă. Aceste adunări n'au putut fi însă corespunzătoare intereselor generale şi astfel legea a fost proclamată numai în parlamentul din Budapesta

prin art. de lege XLIV din 1868. Potrivit acestei legi ordonanţele şi legile au apărut şi în limba română precum era deja la 1848, iar în şcolile române s'a întrodus şi limba oficială ungară propunându-se şi istoria ungară. Primul manual de acest fel a fost acela a lui Zaharia *Boiu*, prima gramatică maghiară-română încă din 1852 a lui Ioan Fekete-*Negruţiu* şi primul dicţionar unguresc-românesc acela al lui George *Bariţ*. Am adunat toate aceste manuale, descriind însă — din motive de economie — numai prima lor ediţie cu indicaţia ultimelor ediţii a lor.

In învăţământul superior universitar susţinându-se obiceiul tipăririi tezelor de doctorat, publicăm întreaga listă a tezelor Românilor scrise în latineşte ori ungureşte, prima fiind a lui Dumitru *Nedelcu* în 1839, iar în limba ungară aceea a lui Atanaz Marian *Marienescu* din 1861. Numele acestuia era deja cunoscut de doi ani în literatură prin cele două volume româneşti ale sale (de sub No. 1734) despre poezia populară română şi colinde tipărite în Pesta. E interesant de observat că înaintea acestor publicaţiuni a apărut încă la 1858 o culegere de poezii populare româneşti în limba ungară a lui Carol *Ács* care apoi a fost întregită de dânsul cu trei balade româneşti. Aceste tipărituri formau o dovadă a marelui interes al cititorilor unguri pentru literatura română chiar şi pentru teme serioase. Aşa de pildă avem două studii despre originea Românilor, patru cărţi despre răscoala lui Horia şi multe altele despre Ardeal, pline de amănunte despre Români. Pe lângă aceasta găsim şi Unguri scriind româneşte cum şi Români publicând în limba ungară. Aceştia aparţin a două categorii : scriitori ocazionali cu câte o odă sau vreun discurs ca Paul Novak, Carol şi Dionisie Pascuţiu, Petru Raţiu, Emanoil Gojdu, Aloïs Vlad, Gavrilă Mihalyi, Ion Pap, medicul Vasile Szabó şi autori cu vocaţiune ca Iosif Vulcan care devine membru al Societăţii literare Kisfaludy, care apoi — la îndemnul său — publică un volum întreg de cântece populare româneşti, traduse de dânsul şi alţi doi scriitori ; linguistul George Joannovics membru al Academiei Ungare, istoricul Ion Mircse, advocatul George Rozvány, canonicul Iustin Papffy, profesorul Grigore Moldovan şi alţii.

Literatura istorică ungară a reînviat la 1854 cu editarea câtorva cronicari şi la 1857 când Academia Ungară porneşte patru serii din Monumenta Historica Hungariae pline de amănunte privitoare la istoria Românilor, pe cari le-am înşirat la

locul lor. Dintre lucrările de sinteză ale numitei Academii, amintim aceea a lui *Pesty* despre Banatul Severinului în trei volume bogate în date şi documente despre Români. Acestora li s'au asociat publicaţiunile istorice ale Saşilor, chiar dela 1840 încoace.

Aci se cade să facem menţiune de cărţile călătorilor unguri prin ţările române ca de pildă a lui *Ürmösy* din 1844 despre Ungurii din Muntenia, a lui *Nogel* din 1847 despre fauna entomologică a Dobrogei, a medicului *Quitzmann* din 1848 cu multe amănunte despre starea higienei în Muntenia, a lui *Jerney* din 1851 despre Ceangăii din Moldova, a lui *Klapka* din 1855 cu preţioase însemnări din timpul războiului Crimeii, a lui *Schmidl* din 1859 despre Dunărea de jos, raportul celor trei preoţi catolici (Veszely, Imets şi Kovács) despre misiunea lor din 1868 pentru studierea stării culturale a Ceangăilor din Moldova cu multe date statistice despre populaţia Moldovei ; omiţând pe ale acelora cari trecând prin ţările române în alte ţări vorbesc ocazional şi de Români.

Nu putem descrie mai pe larg cuprinsul variat al volumului nostru de faţă, nici măcar pe materii, între care aflăm şi rarităţi ca de pildă : semnele-timbre cari se aplicau pe şoldul cailor hergheliilor boierilor moldoveni, adunate de Nobilul Máttyus în cartea sa despre „Ştiinţa calului" din 1845; proclamaţiile lui Kossuth şi Bem către Români din 1848—49; tipăriturile franciscanilor din Moldova; albumul oferit în 1868 de scriitorii unguri prinţesei Ileana Ghika (Dora d'Istria) cu prilejul vizitei ei la Budapesta ; călătoria peste trei continente a Macedoromânului Blana din 1872 şi altele. Ne mărginim a aminti că volumul se termină cu anii 1877/78, ani de mare însemnătate pentru România cu războiul ei de independenţă. Trebuie să notăm însă ca un lucru foarte surprinzător că acest războiu n'a avut niciun răsunet în literatura istorică ungară. Astfel — afară de mici broşuri efemere — n'a apărut în ea nici o carte despre el. Capitole bune aflăm însă despre România epocei lui Cuza-Vodă în memoriile tatălui meu Alexandru *Veress* (de sub No. 2371) combatant dela 1848/9 şi căpitan al legiunii italoungare dela 1859 scrise la Bucureşti unde se stabilise ca inginer.

O statistică bună a Ungariei e a lui *Schwicker*, iar Carol *Ballagi* publică o geografie a ţării plină de date româneşti, pe când fratele său Aladár *Ballagi* o istorie a tiparului în Ungaria, pomenind pentru prima oară în literatura ungară cărţile bise-

riceşti româneşti, tipărite pe seama Românilor de principii Ardealului în veacul al XVI—XVII-lea.

Etnografia Ungariei de Paul *Hunfalvy* din 1876 e prima lucrare sistematică de acest fel. Insă sub titlul modest de „schiţe" publicase baronul Gabriel *Prónay* — încă la 1855 — un album cu minunate cromolitografii despre viaţa popoarelor din Ungaria şi între ele o pereche română precum şi un căruţaş român, picturi executate în mare format la Düsseldorf. Tot dela Hunfalvy avem un studiu despre limba română şi altul despre istoriografia la Români, iar contele *Wimpffen*, un ofiţer al armatei austro-ungare publică memoriile sale din timpul când România era ocupată de Austriaci între anii 1854—56 cu bune amănunte despre acele evenimente puţin cunoscute.

Cărţi didactice româneşti despre istoria şi geografia Ungariei, mici manuale rudimentare de câteva coale era tot ce la început se cerea de către guvern în şcolile româneşti cari primeau pe lângă cărţi şi o revistă pedagogică română gratuit.

Trecând peste limita anului 1830 aleasă de *Bibliografia Românească Veche*, am urmat o cernere sistematică a materialului bibliografic adunat în cursul unei vieţi întregi. Dacă însă am fost prea sever faţă de mine, omiţând poate lucrări însemnate, primesc cu gratitudine orice întregire de folosit în apendicele volumului viitor care va fi ultimul al primei părţi a operei noastre. Lacunele ce se află însă ici-colea la unele cărţi atât la descrier mai puţin complete, cât şi eventual la lipsa numelor bibliotecilor ori a cotelor cărţilor să nu mi se ia în nume de rău, deoarece deseori nu mi-a fost posibil a le completa cum s'ar fi cuvenit, mai cu seamă la cărţi pe cari nu le-am putut cunoaşte mai de aproape, neavându-le în mâni. Dealtfel în ce priveşte cotele, trebuie să declar că ele se referă în primul rând la exemplare aflătoare în biblioteci române şi dacă — din economie de spaţiu — n'am putut da de cât cota unui singur exemplar, acest lucru nu înseamnă că lucrarea respectivă nu se află şi în biblioteci din Ungaria ori aiurea.

Volumul de faţă îmbrăţişează o epocă de patruzeci de ani, ani foarte agitaţi ai istoriei Europei, înfăţişându-ne o oglindă credincioasă a relaţiunilor politice şi culturale dintre Români şi Unguri cu un număr mare de amănunte necunoscute până acum.

Ajuns la sfârşitul acestor rânduri, deplângem două pierderi cari ne-au atins în timpul redactării acestui volum : a distinsului bibliograf Prof. Ioan *Bianu*, care a stăruit cu sfatul şi fapta la

pornirea acestei opere și a elevului său Vicențiu *Bugariu*, colaborator la volumele anterioare. Locul acestuia l-a ocupat d. Dumitru A. *Vasilescu*, în persoana căruia am aflat un ajutor foarte talentat pentru lucrări bibliografice. Pe lângă dânsul am mai avut pentru literatura săsească ca ajutor pe d. profesor Norbert *Salmen* la Brașov și pe d. director Rudolf *Spek* la Sibiu, iar pentru cea maghiară pe bibliotecarul Anton *Valentiny* la Cluj.

O gratitudine deosebit ferbinte se cuvine, în sfârșit, d-lui căpitan Iulian *Marțian* din Năsăud, în a cărui casă ospitalieră am găsit și studiat cea mai mare parte a broșurilor descrise în volumul de față.

ANDREI VERESS

PRÉFACE.

PLUS nous nous rapprochons de notre époque et plus, naturellement, se multiplient les livres qui intéressent la présente bibliographie. Voilà pourquoi ce volume ne rejoint qu'au bout de quatre années les deux qui l'ont précédé. Il a fallu du temps pour réunir les livres à décrire. Leur série commence par un ouvrage renommé de pédagogie, traduit par le pasteur évangélique saxon Michel *Mökesch*, qui ensuite, avec son fils, a publié aussi quelques collections de folklore, les premières (en 1846) concernant la poésie populaire des Roumains de Transylvanie. Un autre saxon, le prof. *I. C. Schuller* imprima presque chaque année, à partir de 1851, le jour de la St. Sylvestre, des études concernant les Roumains, leur origine, leurs légendes et mœurs et une description du monastère d'Arges, auquel *L. Reissenberger* consacra (en 1860) une monographie. Il faut y ajouter les travaux du professeur de Sibiu *W. Schmidt* sur l'année et le jour dans la mythologie des Roumains de Transylvanie et ceux de *L. Staufe* (en 1870) sur les légendes autour des constructions de monastères, qu'on retrouve chez tous les peuples balkaniques, et aussi sur la fondation de la cité de Déva. Des contes roumains, en traduction allemande, furent publiés par *F. Obert*.

Dans les livres des écrivains hongrois de Transylvanie nous trouvons également des détails intéressant les Roumains, même chez le réformateur de la langue hongroise, François *Kazinczy*, qui en 1816 a traversé le pays en voiture à quatre chevaux, du Bihor jusqu'à Hunedoara, en notant aussi deux chants roumains, qui nous ont été ainsi conservés. Les peintres Nicolas *Barabás* et Charles P. *Szathmáry* nous ont laissé des descriptions et des portraits charmants de Roumains. Le dernier, établi à Bucarest, devint peintre du prince Couza et exécuta un grand nombre de dessins et aquarelles représentant les sites pitto-

resques de la Transylvanie et puis de la Roumanie et le costume paysan d'avant 1866. À partir de 1868, Blasius *Orbán* publie son ouvrage en six volumes sur la Transylvanie habitée par les Szeklers, qui est plein de notices concernant les Roumains et unique dans son genre jusqu'à aujourd'hui.

Parmi les monographies spéciales à caractère régional, il faut citer celles de *Dorner* en 1839, de *Böhm* en 1861, sur le Banat, de *Schmidt* sur la région montagneuse du Bihor, en 1863 et de *Kozma* sur Zarand, en 1848. Nous avons sur la Transylvanie de grands ouvrages, tels que ceux de *Paget* et de Jean *Hunfalvy*, admirablement illustrés. Le médecin *Arányi* publie (en 1867) la première description de la cité médiévale de Jean Hunyadi, avec un plan de restauration, livre précieux, qui complète celui du saxon *Schmidt*, paru deux années auparavant.

Parmi les livres qui relatent l'histoire des villes, contenant des détails aussi sur les Roumains, il faut citer celui de Preyer sur Temişoara (1853), celui de Mogyoróssy sur Gyula (1858), l'oeuvre en cinq volumes de l'archiviste Jakab sur Cluj (1870) et celui publié la même année par le Roumain Rozvány sur Salonta, le livre de Parecz sur Arad (1871) et d'autres encore.

Les agitations d'ordre constitutionnel en Transylvanie avant 1848, trouvent leur écho dans un grand nombre de brochures que nous publions. Quant à la guerre d'indépendance des Hongrois de 1848 9, nous donnons le premier répertoire, complet croyons-nous, des publications afférentes. Y figurent aussi les mémoires du baron Nicolas *Jósika*, imprimés (en 1851) en allemand, sans nom d'auteur, ce qui a empêché jusqu'ici son identification. Beaucoup de détails concernant les Roumains se trouvent dans ses mémoires en hongrois, de 1865. Il est aussi l'auteur de nombreux romans, qui contiennent souvent des chapitres entiers sur les Roumains.

Jósika est dépassé toutefois par *Jókai*, qui dans son roman „Les pauvres riches," dont le sujet est tiré des montagnes de Hunedoara, décrit magistralement des types roumains.

Par l'oeuvre de ces deux romanciers, les Roumains, à peine connus, devinrent sympathiques dans la littérature hongroise, qui

commença à s'occuper de leur vie simple et de leurs coutumes. C'est ainsi que, dès 1858, dans un roman de *Ormós*, il y a des personnages roumains et dans un autre de *Halmágyi*, de 1859, il s'agit aussi de Zamfira, fille du voévode Moïse. Nous avons réussi à rassembler presque tout ce qui a été écrit en hongrois à ce sujet, surtout après 1849, et nous croyons que si ces ouvrages fort oubliés étaient publiés dans une collection spéciale, un grand service serait rendu à l'étude des rapports entre les littératures roumaine et hongroise.

L'époque de l'absolutisme d'après 1849, a été dure en Hongrie, même pour les Roumains, qui furent trompés par le régime autrichien auquel ils avaient rendu des services. Il faut observer aue la censure était plus indulgente par rapport à leurs publiqations et le métropolite André Şaguna put déployer une grande activité pour les besoins des Roumains. La nouvelle ère ne commença toutefois qu'au printemps de l'année 1861, après un article fulminant de François Deák, lorsqu'on sentit partout que la cour de Vienne devait changer de politique à l'égard de la Hongrie soumise. Les patriotes hongrois espéraient revenir à la situation de 1848 et que le pays jouirait derechef de la vie constitutionnelle et des lois libérales d'alors. La presse et la tribune reprirent quelque essor, la censure s'étant adoucie sous le gouvernement de Bach. Toutefois, quelques émules hongrois qui, pour des motifs égoistes d'ordre matériel, soutenaient le nouveau régime de Schmerling, étaient pires que les employés autrichiens et tchèques du gouvernement viennois. Le courant national libéral ne pouvait pourtant pas être arrêté, d'autant plus qu'il favorisait les citoyens non-magyars du pays. L'opinion publique, entretenue par des publicistes distingués, demandait l'égalité complète de droits de cette catégorie de citoyens avec les Hongrois dans la vie publique.

C'est à cette époque que s'ouvrit le premier parlement hongrois, en 1861. Sa principale préoccupation fut la question des nationalités. Elle fut mise en discussion, en séance publique, par les députés roumains et agitée ensuite dans les journaux et dans un nombre infini de brochures. J'ai rassemblé les plus importantes, en hongrois, allemand et roumain. Il fallut sept années pour que fût promulguée une loi dans le sens du projet d'un démocrate idéaliste, le poète baron Joseph *Eötvös*, publié dans une

étude spéciale de 1865. Pour satisfaire aux désirs des Roumains et des Saxons de Transylvanie, le gouvernement autrichien convoqua une diète régionale à Sibiu et une autre à Cluj, dans lesquelles les députés pouvaient faire usage de leur langue maternelle. On jugea toutefois que ces assemblées ne servaient pas les intérêts généraux et le projet ne fut voté que par le parlement de Budapest, en devenant la loi XLIV de 1868. En conséquence, les ordonnances et lois furent publiées dorénavant aussi en roumain, comme en 1848, mais d'autre part, dans les écoles roumaines fut introduite l'étude de la langue officielle hongroise et de l'histoire de Hongrie. Le premier manuel scolaire conforme à ce programme fut celui de Zaharia *Boiu*; la première grammaire hongroise-roumaine celle de Jean Fekete-*Negruțiu* en 1852 et le premier dictionnaire hongrois-roumain celui de George *Baritz*. J'ai rassemblé tous ces manuels, mais, pour des raisons d'économie, je n'ai fait la description que des premières éditions, me bornant à mentionner les éditions suivantes.

Nous publions la liste entière des thèses de doctorat écrites, en latin ou hongrois, par des Roumains, à commencer par celles de Démètre *Nedelcu*, en latin, en 1839, et d'Athanase Marian *Marienescu*, en hongrois, en 1861. Ce dernier était déjà connu depuis deux années dans la littérature, par deux volumes roumains (sous le No. 1734) sur la poésie populaire et les noëls. Ces publications avaient été précédées, en 1858, d'un recueil de poésies populaires roumaines, traduites en hongrois par Charles *Ács*, complété plus tard par trois ballades roumaines. C'était une preuve du grand intérêt des lecteurs hongrois pour la littérature roumaine. Nous avons aussi deux études sur l'origine des Roumains, quatre livres sur la révolte de Horia et plusieurs autres sur la Transylvanie, pleins de détails concernant les Roumains. Il y avait du reste des Hongrois qui écrivaient en roumain et des Roumains qui se servaient de la langue hongroise. Ces derniers étaient de deux catégories : ceux qui composèrent par hasard une ode ou un discours, tels que Paul Novak, Carol et Dionise Pascutiu, Pierre Ratiu, Emmanuel Gojdu, Aloïs Vlad, Gabriel Mihalyi, Jean Pop, le médecin Basile Szabó, et d'autre part des écrivains de profession, comme Joseph Vulcan, qui devint membre de la Société littéraire Kisfaludy, — qui plus tard, influencé par la Société, publia un volume entier de chants populaires roumains, traduits par lui et par deux autres écrivains, le linguiste George Joannovics,

membre de l'Académie hongroise, l'historien Jean Mircse, l'avocat George Rozvány, le chanoine Justin Papffy, le professeur Grégoire Moldovan et d'autres.

La littérature historique hongroise reprit son essor en 1854, par l'édition de quelques chroniques et en 1857, lorsque l'Académie hongroise publia quatre séries des Monumenta Historica Hungariae, pleines de détails relatifs à l'histoire des Roumains, que je n'ai pas manqué de reproduire. Parmi les travaux de synthèse de la dite Académie, nous signalons celui de *Pesty* sur le Banat de Severin, en trois volumes, riches en informations et en documents concernant les Roumains. Il faut y ajouter les publications historiques des Saxons, déjà à partir de 1840.

C'est ici qu'il convient de mentionner les livres des voyageurs hongrois dans les pays roumains tels, par exemple, ceux de *Ürmösy*, en 1844, sur les Hongrois de Valachie, de *Nogel*, en 1847, sur la faune entomologique de la Dobrogea, du médecin *Quitzmann*, en 1848, contenant des détails sur l'état hygiénique de la Valachie, de *Jerney*, en 1851, sur les „Csángó" de Moldavie, de *Klapka*, en 1855, avec de précieuses notices sur la guerre de Crimée, de *Schmidl*, en 1859, sur le Bas-Danube, le rapport des trois prêtres catholiques (Veszely, Imets et Kovács) sur leur mission de 1868, entreprise pour étudier la culture des Ceangăi de Moldavie et contenant de nombreuses données statistiques sur la population de la Moldavie, sans parler des auteurs qui, en traversant les pays roumains, ne mentionnent les Roumains qu'en passant. Dans les ouvrages de ces derniers on trouve même des raretés, comme par exemple : les marques particulières appliquées sur les cuisses des chevaux des boïeri moldaves, recueillies par le chevalier Máttyus dans son livre sur „La Science du Cheval" (1845) ; les proclamations de Kossuth et de Bem adressées aux Roumains (1848—49) ; les publications des franciscains de Moldavie ; l'album offert en 1868 par les écrivains hongrois à la princesse Hélène Ghika (Dora d'Istria) à l'occassion de sa visite à Budapest ; le voyage de 1872 à travers trois continents du Roumain macédonien Blana etc.

Le présent volume s'arrête à l'année 1877 78, celle de la guerre d'indépendance de la Roumanie. Il est curieux de remarquer que cet événement n'a pas eu d'écho dans la littérature historique hongroise, si ce n'est quelques petites brochures éphé-

mères. Des chapitres intéressants sur la Roumanie du temps de Couza, se trouvent dans les mémoires de mon père, Alexandre *Veress* (sous le No. 2371) combattant en 1848/9, et capitaine de la légion italo-hongroise de 1859, écrits à Bucarest, où il s'était établi comme ingénieur.

Une bonne statistique de la Hongrie est celle de *Schwicker*. Charles *Ballagi* publie une géographie pleine de renseignements sur les Roumains, tandis que son frère, Aladár *Ballagi*, dans une histoire de l'imprimerie en Hongrie, mentionne, pour la première fois dans la littérature hongroise, les livres d'église roumains, imprimés par les princes de Transylvanie du XVI-e au XVII-e siècle.

L'ethnographie de la Hongrie par Paul *Hunfalvy*, est la première de ce genre. Mais sous le modeste titre d'Esquisses, le baron Gabriel *Prónay* avait publié déja depuis 1855 — un album sur la vie des peuples de la Hongrie, contenant de splendides chromolithographies, entre autres un couple de Roumains, ainsi qu'un charretier roumain, peintures exécutées en grand format à Dusseldorf. Le même Hunfalvay écrit une étude sur la langue roumaine et une autre sur l'historiographie chez les Roumains. Le comte *Wimpffen*, officier de l'armée austro-hongroise, publie ses mémoires sur la Roumanie occupée par les Autrichiens en 1854—56.

Mes recherches se sont étendues en deçà de l'année 1830, limite de la „Bibliographie ancienne roumaine", publication en roumain. Si, par excès de scrupules, j'ai omis quelque ouvrage important, je saurais gré à qui me le signalerait, pour être inséré dans l'appendice du prochain volume, le dernier de la première partie de notre œuvre. On voudra bien excuser les lacunes qu'on pourrait constater, soit dans la description de quelques livres, soit dans l'indication de la bibliothèque où ils se trouvent, soit enfin quant à leur cote. Il y a en a que je n'ai pas pu avoir en mains.

Le présent volume embrasse une période de quarante ans, fort agitée, de l'histoire de l'Europe et offre un tableau fidèle des relations politiques et intellectuelles entre Roumains et Hongrois, avec des détails jusqu'ici inconnus.

Je ne saurais clore cette préface, sans déplorer deux grandes pertes éprouvées pendant que le présent volume était sous presse : celle du distingué bibliographe, le professeur Jean *Bianu*, promoteur de notre œuvre et celle de son élève Vincent *Bugariu*, collaborateur aux précédents volumes. Ce dernier a été remplacé par M. Démètre A. *Vasilesco*, un aide précieux pour les travaux bibliographiques. J'ai eu également le concours, pour la littérature saxone, de M. le professeur Norbert *Salmen* à Brasov, M. le directeur Rodolphe *Spek* à Sibiu, et pour la littérature hongroise, du bibliothécaire Antoine *Valentiny* à Cluj.

Enfin, une gratitude chaleureuse est due à M. le capitaine Julian *Martian* de Nasaud, dans l'hospitalière maison duquel j'ai trouvé et étudié la plus grande partie des brochures décrites dans le présent volume.

ANDRÉ VERESS

BIBLIOGRAFIA

Vol. III: 1839 — 1878

1377 **Sibiu** **1839**

Preatenul saŭ Voitoriul de bine al Pruncilor şi al tinerimiĭ româneştĭ o Carte de cetire foarte folositoare, care pre sama Şcoalelor şi a Noroduluĭ românesc din nemţie spre românie au traduso I. M. Mekeşĭ, Paroh Evangelicesc dela Ruscioriu.

Sibiĭ, tipărită în tipografia moşteaniilor luĭ M. de Hohmeister. In 8⁰ foi IV şi pag. 328.

Imprimatur. Cibinii die 1. Sept. 1837.

Prefaţa: S'au scris la Ruscioriu lângă Sibiu în zilele luĭ Avgust 1837. De izvoditorul.

Formează traducerea cărţii bine cunoscute a lui Friedrich Philip WILMSEN cu titlul de „Deutscher Kinderfreund" întrebuinţată în şcolile primare ale Saşilor, având şi o ediţie ungară din anul 1829.

Are două ediţii din Iaşi şi Bucureşti, 1856 şi una din Iaşi, 1862.

Foaea pentru minte 1839 No. 7 p. 56. — *Trausch*: vol. II p. 436.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 492 şi alte exemplare.

1378 **Bratislava** **1839**

Das Banat in topographisch-naturhistorischer Beziehung, mit besonderer Berücksichtigung der Herculesbäder nächst Mehadia und ihrer Umgebungen. Nebst einer ausführlichen Schilderung der Reise in die Bäder mit den Dampfschiffen und zu Lande, und einer Beschreibung der an den banatischen Donauufern vorkommenden Alterthümer, von Joseph von DORNER, Apotheker.

Pressburg, 1839. Druck und Verlag von C. F. Wigand. In 12⁰ pag. XIII şi 245.

Prefata: Pressburg, am Sylvesterabende 1838.

Autorul, petrecând în 1835 vreo şase luni în Banat, pe care l-a străbătut în toate colţurile, descrie ţara pe baza celor văzute, folosind însă şi literatura disponibilă. In expunerea lucrurilor face multe observaţii bune despre Români, despre cari scrie şi separat, cu simpatie.

Din cuprins: Die Walachen, älteste bekannte Bewohner des heutigen Banats. (p. 49—59)

Bibl. Univ. Cluj 74941 şi alte exemplare.

1839 Pest 1379

Dissertatio inauguralis phisiologico-pathologica de senectute quam consensu et auctoritate Magnifici Domini Praesidis et directoris Perillustris ac Spectabilis Domini Decani nec non Clarissimorum ac Celeberrimorum D. D. Professorum pro Doctoratus medicinae laurea summisque in medicina honoribus ac privilegiis rite obtinendis in Alma ac Celeberrima Universitate Pestiensi publicae eruditorum disquisitioni submittit Demetrius NEDELKO Lugoschino-Kraschoviensis. / Theses adnexae publice defendentur in Palatio Universitatis minori die...[1] 1839.

Pestini. Typis Jos. Beimel. In 8⁰ pag. 24.

Bibl. Univ. Cluj 132336 şi alte exemplare.
Crăinicianu p. 354. (Insuficient.)

[1] Loc lăsat gol pentru a se scrie cu mâna ziua examenului.

1839 Buda 1380

Datorinţele supuşilor cătră Monarhul lor. Pentru folosul şcoalelor româneşti celor din Ţara Ungurească, şi din părţile eĭ împreunate. Cu milostiva îngăduinţă a Impărăteşteĭ, Kesaro-Creeştĭ, şi Apostoliceşteĭ Mărirĭ. (Nelegată cu 7 creiţ.)

In Buda, 1839. Tipărite cu keltuiala Creeşteĭ Tipografiĭ a Universitateĭ Ungureştĭ. In 8⁰ pag. VI şi 55.

Cărticica în formă de întrebări şi răspunsuri, în 12 capitole, cu toată probabilitatea e scrisă — ori mai vârtos tradusă din nemţeşte — de Gheorghe ŞINCAI.

Este o retipărire (puţin schimbată) a ediţiei din 1806 descrisă în *Bibliografia Românească Veche* sub No. 698 şi are şi o ediţie din 1847 şi 1854 precum şi o altă din Sibiu fără an.

Mus. Nat. Budapest.

1381 **Cluj** **1839**

Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens. Herausgegeben durch G. Joseph KEMÉNY. Band I—II.

Klausenburg, 1839—1840. Verlag von J. Tilsch und Sohn Buchhändler. Gedruckt mit K. Lyceal Schriften. In 8⁰ pag. 382 şi 309.

Cuprinde 14 cronici şi scrisori dintre anii 1514—1703 cu multe amănunte privitoare la Români. Vezi rezumatele lor în partea III a acestei Bibliografii.

B. Acad. Rom. Bucureşti 2597, 3036 şi alte exemplare.

1382 **Bucureşti** **1839**

Manual de Istoria Principatului Romaniei dela cele dintâi vremi istorice pînă în zilele de acum de F. AARON, Profesor de Istoria generală în Colegiul Naţional Sft. Sava din Bucureşti.

Bucureşti, 1839. În tip. Colegiului Sf. Sava. In 8⁰ pag. 212.

Din cuprins: Istoria de mijloc. Period IV. Dela Radu Negru până la Ştefan Cantacuzen cel mai din urmă Prinţ pămîntean, sau dela anul 1290 până la anul 1716 amintind şi punctele de contact cu evenimentele istorice ungare. (p. 39)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 15151 şi alte exemplare.

1383 **Buda** **1839**

KAZINCZY Ferencz' utazásai. [Călătoriile lui Francisc Kazinczy.]

Budán, 1839. A' Magyar kir. egyetem' betűivel. In 8⁰ mic foi 4 şi pag. 416.

Prefaţa: Pesten, sept. 20. 1839. D. Schedel Ferencz, titoknok.

Marele scriitor ungur, reformator al limbei şi literaturii ungare, a vizitat Ardealul în vara anului 1816 cu propria sa trăsură cu patru cai, perindând întreaga ţară, din Bihor până în Hunedoara. Impresiile sale de călătorie sunt cuprinse în 25 scrisori, pline de amănunte istorice şi etnografice şi despre Români, despre cari scrie cu o deosebită iubire. (p. 160—366)

Din cuprins: Românul calvinist din Bihor. (p. 163) Ritu Traianului[1] pe valea Arieşului. (p. 197) Poarta satului Fejéregyháza, numită de Români *vranyiţă*. (p. 231) Biserica românească din Sibiu. (p. 254) Nunta Românilor din Câmpeni (Topánfalva) şi felul cum ei se însoară. (p. 262) Caracterul Românilor e sălbatec deoarece nu

---

[1] Rit, dialectal (din cuvântul unguresc: rét) înseamnă la Românii ardeleni *câmp*, *livadă*; vasăzică Ritul lui Traian=Livada lui Traian.

văd pilde bune. (p. 273) Femeea română mult mai harnică decât bărbații. Originea și limba lor. Poezie română făcută de *Zsombori* László :

Zike csinye cse o zicse,
Szorá mi sze kágye mie.
Krépe dráku gye nekász,
Jó gye szorá nu ma lász.

Dracul la Români. (p. 275—277) Dansul Românilor în grădina fișpanului baronul Ioan Jósika la Brănișca ; „Hățegana" jucată tot acolo. (p. 289—291) Ioan Huniade născut din părinți legitimi. (p. 391—396)

Partea întâia a cărții (p. 115—159) cuprinde o scurtă istorie a Ardealului și a principilor săi, cu multe note deslușitoare.

In ediția cea mai completă a acestor *Scrisori ardelene*, îngrijită de *Abafi* Lajos la 1880 (ca vol. XII a colecțiunii Nemzeti könyvtár) găsim pe p. 191 și o poezie populară română de cinci versuri, primită de Kazinczy în călătoria sa dela polihistoricul Iosif *Thewrewk* de Ponor care începe cu următoare strofă :

In csáj vergye gregyinuce
Segye o dálbe kokonyice,
Pe vatre gye kalámir
Szupt umbre gye trandafir.

Tot acolo se mai găsesc și alte multe observări bune ale luĭ Kazinczy despre limba și obiceiurile Românilor ardeleni, omise aci în această ediție, puțin fidelă și îndestulătoare.

Cfr. și ediția : Budapest, 1885 și cealaltă, din 1880 cu titlul de : Erdélyi levelek.

Muz. Ard. Cluj 76164 și alte exemplare.

1839 Iași 1384

Conte Stefan Seceni de Cam. H. FLEHTENMAHER Iuris-Consult a Moldaveĭ.

Eșii, 1839. La Institutul Albineĭ. In 8° mic foi 2 și pag. 16. (Cu cirilice.) Cu voia țenzurei, N. Suțu.

Dedicație : Ecsilențieĭ Sale Konteluĭ Stefan Seceni & &. Dedică cu simțirĭ de mirare și respect, pre plecat K. H. Flehtenmaher.

Cuprinde o descriere elogioasă a vieții și a realizărilor marelui om de stat ungar Széchenyi (p. 1—13) urmată de o poezie cu titlul „Huniadi și Seceni" scrisă de autor (după o însemnare depe foia de legătură a exemplarului Academiei Române) în 1837, în care face o paralelă între marele erou al creștinătății și marele om al muncii.

Foaia de titlu publicată în facsimile de *Bitay* Árpád în revista din Cluj „Erdélyi Irodalmi Szemle" 1928 p. 85.—Cfr. și articolul meu : *Pravilistul Flechtenmacher și familia sa în țările române* în „Revista Istorică Română" 1931 p. 129—131.

B. Acad. Rom. București. I. 68635.—Muz. Brukenthal. Sibiu.

1385 **Pest** **1839**

Panorama der Oesterreichischen Monarchie oder malerisch-romantisches Denkbuch der schönsten und merkwürdigsten Gegenden derselben. . . sowie der interessantesten Donau-Ansichten. Mit Stahlstichen. Vol. I—III.

Pesth und Leipzig, 1839—1840. C. A. Hartleben. In 8-vo.

Din cuprins: Mehadia und die Hercules-Bäder im Cserna-Thale im walachisch-illyrischen Gränzgebiete. Von Joseph von Dorner.

Anexat: Mehadia. Stampă în oţel, format 10×15 cm. Gez. v. Th. Ender, Gest. v. J. Sands. Ausgeführt d. Black und Armstrong.

Muz. Ard. Cluj 30279 şi alte exemplare.

1386 **Wien** **1839**

Siebenbürgens geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches Lexikon, mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Beschreibung bearbeitet und alphabetisch geordnet... Von Ignaz LENK von Treuenfeld, k. k. General-Feldmarschall-Lieutenant im Pensionstande. Vol. I—IV.

Wien, 1839. Gedruckt bey Anton Strauß's sel. Witwe. In 8-vo. Vol I. A-F. II. G-L. III. M-R. IV. S-Z.

Autorul acestui preţios dicţionar topografic al Ardealului, servind ca ofiţer în Ardeal, şi-a adunat primul material cu ajutorul guvernatorului ţării, Contele George *Bánfi*, care prin ordinul (din 8 Fevruarie 1819) a cerut dela comitate şi diferite administraţiuni oficiale lista comunelor de sub ocârmuirea lor. Acest material fiind întregit în mod sistematic cu datele culese de autor aiurea — timp de douăzeci de ani — opera a devenit monumentală şi pentru toponimia română a Ardealului, cu date şi informaţiuni însemnate despre viaţa şi traiul lor în diferitele părţi ale ţării. De altfel autorul era născut în Kőszeg, la 1766.

Muz. Ard. Cluj 99371 şi alte exemplare.

1387 **London** **1839**

Hungary and Transylvania; with remarks on their condition, social, political, and economical. By John PAGET, Esq. With num. illustrations from sketches by Mr. Hering. Vol. I—II.

London, M.DCCC.XXXIX. John Murray. Printed by Samuel Bentley. In 8° pag. XIV şi 483+631.

Prefaţa: London, September, 1839.

Autorul este un Englez nobil, care făcând o călătorie de plăcere prin Ungaria şi Ardeal în vara anului 1835 a căpătat o dra-

goste aşa de mare pentru aceste ţări, încât întorcându-se peste puţin, s'a însurat (luând de soţie pe baroneasa Polixena Wesselényi) şi s'a stabilit în Ardeal, lăsându-ne una din cele mai bune descrieri ale ţării şi a locuitorilor ei.

Paget călătorind pe Dunăre dela Pesta până la Orşova trecù în Banat şi intrând prin valea Haţegului în Ardeal până sus în judeţul Sălagiului descrie (în volumul II) foarte amănunţit pe Români (pe cari îi ţine de urmaşii Dacilor, nu a Romanilor) cu limba, obiceiurile şi ocupaţiunile lor.

Capitolele şi articolele privitoare la Români sunt următoarele: Chapter I. Danube from Pest to Moldova. II. Danube from Moldova to Orsova. (Sterbeczu ăl mare.) III. Banat. IV—V. The valley of Hatszeg. (Wallack beauty. Wallack language like the Italian. Wallacks of Dacian, not Roman, Origin. Paintings in Wallack churches. Wallack priests and their Wives. The Wallack women. Wallacks and Scotchmen. Wallack vices and Wallack virtues.) VI. Route to Klausenburg. (Wallack gallantry.) VII. Transylvania. History and politics. VIII. North of Transilvania. IX. The salt mines and gold mines. (The Wallack Judge. Wallack Charity.) X. The Szeklers and the Szekler-Land. XI. The Saxons and the Saxon land. (Smuggling from Wallachia. The Kalibaschen. A digression on Wallachia and Moldavia.)

Ilustraţiuni: Sterbeczu ăl mare. Wallacks. Two Wallack heads. Roman temple at Demsus. Village of Varhely. Wallack women. Castle of Hunyad. Valley of the Maros, from Deva castle. Kronstadt. Hermitage of Bucses. Old tower at Klausenburg. Hungarian lady in her national costume. (Desenurile în xilografie, de o rară fineţă.)

Anexat: harta etnografică a Ungariei şi a Ardealului, în culori.

Are şi o ediţie germană, tradusă de C. A. Moriarty tot în două volume; Leipzig, 1842. (Cu o ediţie de titlu din 1845.) Iar în 1850 a ieşit o ediţie nouă engleză: pag. XXIV şi 560+553. Aceasta are şi o ediţie de titlu din 1855; London, John Murray.

Cfr. Karadja, în „Arhivele Olteniei" vol. III p. 109.—Iorga: Istoria Românilor prin călători vol. IV p. 163—165.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 6180 şi alte exemplare.

1839 Pécs 1388

Memoria Excellentissimi, Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Samuelis Vulcan, Almae Dioecesis Magno-Varadinensis Gr. R. Catholicorum Episcopi, et S. C. et R. A. Majestatis Actualis Intimi Status Consiliarii. In tesseram gratae patriae die 20. Decembris, 1839. Edita a Joanne Nep. MILLAKOVICH, Jurato Causarum F. U. Advocato.

Quinque-Ecclesiis. Typis Lycei Episcopalis. In 4⁰ pag. 8.

Lucrarea în proză ne prezintă o biografie a episcopului Vulcan arătând că a fost născut în Blaj la 31 August 1758.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1389 **Bucureşti** **1839**

Cabinet de Conversaţie pentru zece limbĭ; sau Culegere de întrăvorbire pentru viaţa soţială in limba latinească, italienească, franţozească, românească, ungurească, nemţească, englezească. rusească, sârbească şi grecească. / Cabinet de conversation etc. Vol. I—II.

Bucureşti, 1839—1840. Tipărit şi de vânzare la Fr. Valbaum, librerul Curţii. In 8⁰ oblong pag. 110 şi 136.

Stilul părţii ungureşti este destul de bun, dar cartea pare a fi scrisă de vreun Român ardelean, care ştia mai bine nemţeşte decât ungureşte. Erori de tipar are foarte puţine, însă de multe ori lipsesc tipografiei accentele ungureşti.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 66181 şi alte exemplare.

1390 **Braşov** **1840**

Nachlese auf dem Felde der ungarischen und siebenbürgischen Geschichte... von A. K.

Kronstadt, 1840. Johann Gött's Buchdruckerei. In 8⁰ pag. VII şi 151.

Prefaţa: Geschrieben im Spätherbst des Jahres 1839.

Din cuprins: Connotationes historicae Stephani Bathori de Somlio comitis comitatus Kraszna. (p. 96—108) Cu date bune despre Petru-Vodă din 1541; Petru Şchiopul, Potcoava, 1577 şi Mihai-Vodă, 1600.

Autorul cărţii este: Anton KURZ ziarist.

B. Acad. Rom. Bucureşti 5603 şi alte exemplare.

1391 **Sibiu** **1840**

Ambrosii SIMIGIANI notarii comit. Szolnok interior. Historia rerum Ungaricarum et Transsilvanicarum ab anno MCCCCXC usque MDCVI. quatuor libris comprehensa nunc primum typis edita. Liber II. III. IV. Accuravit Josephus Benigni de Mildenberg, civis Cibiniensis.

Cibinii, MDCCCXXXX. Typis sumtibusque haeredum Mart. de Hochmeister. In 4⁰ foi 3 şi pag. 434. (Scriptores rerum Transsilvanicarum Tomi II. Volumen II.)

Prefaţa: Scribebam Cibinii 1-a Septembris 1839.

Cuprinsul: Liber II. Anni 1542—1575. Liber III. Anni 1576—1600. Liber IV. Anni 1601—1605.

Cronica e contimporană evenimentelor, autorul ei fiind născut la 1564. Astfel partea a doua, povestind întâmplările din ultimii ani ai veacului al XVI-lea şi primii patru ani ai veacului al XVII-lea,

pe baza lucrărilor văzute ori auzite de el, e de o deosebită importanță, conținând date ce nu se află aiurea, mai cu seamă despre intrarea lui Mihai-Vodă, respectiv Radu Șerban-Vodă în Ardeal și altele, despre cari iscusitul notar al comitatului Solnoc-Dobâca știe foarte multe.

Ediția are însă o scădere mare, întrucât nu are nici note, nici măcar un indice, ca prima parte a cronicii (din 1800 de sub No. 868) făcută încă de neobositul abate Carol Eder.

B. Acad. Rom. București 2350 și alte exemplare.

1840 Sibiu 1392

Umrisse und kritische Studien zur Geschichte von Siebenbürgen. Mit besonderer Berücksichtigung der Geschichte der deutschen Colonien im Lande. Von J. K. SCHULLER Professor. Fasc. I—IV.

Hermannstadt, 1840—1851 și 1872. Martin Hochmeister. In 8⁰ mic.

Imprimatur: Cibinii, die 20. Nov. 1839. Jos. Benigni de Mildenberg.

Cuprinde studiile critice ale autorului despre istoria Ardealului în legătură cu Sașii, cu multe amănunte despre Români și între ele memorii speciale despre originea lor. în § 20—22 (fasc. I. p. 13—16) despre limba lor § 32 (p. 25) Critica documentului „Andreanum" din 1224 cu privire la Valachii numiți în el § 109—112 (fasc. II. p. 61—69) Cercetări asupra „De silva Blacorum et Byssenorum" a documentului susnumit § 152—158. (fasc. III. p. 14—39)

Muz. Ard. Cluj 54220 și alte exemplare.

1840 Sibiu 1393

Kurze Geschichte des Grossfürstenthums Siebenbürgen. Nebst einer chronologischen Übersichts-Tabelle. Zum Gebrauch der deutschen Volksschulen und Volkslehrer in Siebenbürgen von J. H. BENIGNI E. v. Mildenberg k. k. Feldkriegs-Sekretär.

Hermannstadt, 1840. Gedruckt bei S. Filtsch. In 8⁰ pag. 77.

Din cuprins: § 33. Der Woiwode Michael der Walachei, Statthalter. (p. 35—36)

Muz. Ard. Cluj 63363 și alte exemplare.

1840 Târgu-Mureș 1394

Közönséges história, gyermekek' számára irta Bágyi TÖRÖK János... Professor. [Istorie simplă pentru copii.]

M. Vásárhelyen, 1840. Az ev. ref. kol. betüivel. In 8⁰ pag. 105.

Din cuprins: Hogy alapult Moldvaország és Oláhország = Cum s'au întemeiat Moldova și Țara-Românească. (p. 53)

Are o ediție de titlu din 1845.

Muz. Ard. Cluj 55797 și alte exemplare.

1395 Arad 1840

Elegia Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Domino Gerasimo R a c z, Miseratione Divina Orthodoxae Ecclesiae Orientalis Episcopo Aradiensi, et M. Waradiensi, die nominis sui decima secunda Calend. Novembris Anni MDCCCXL. In tesseram filialis venerationis a Joanne ROSSU Theologiae auditore Anno II. oblata.

Aradini. Typis Josephi Schmidt. In 4⁰ pag. 8. (Versuri.)

Imprimatur: Aradini die 14-ta Novembris 1840.
Isidorus Zsalud m. p. R. L. L. Revisor.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1396 Bratislava 1840

Töredékes észrevételek a' Dunaszabályozás 's keleti kérdés iránt. Irta PULSZKY Ferencz O. K. M. A. L. [Observaţii fragmentare despre regularea Dunării şi a chestiunii orientale.]

Pozsonyban, 1840. Nyomtatta Schmid Antal. In 8⁰ pag. 65.

Autorul vorbind despre avantajele navigaţiunii pe Dunăre, arată că un călător ungur, mergând până la mare, găseşte conaţionali de ai săi în Ceangăii din Moldova, despre cari scrie pe baza cărţii părintelui Gegő din 1838 (de sub No. 1373) menţionând şi tratatul de comerţ încheiat anul trecut la Milano, care dă porturilor Dunării de jos aceleaşi favoruri de cari se bucură porturile austriace.

Muz. Ard. Cluj 72370 şi alte exemplare.

1397 Bratislava 1840

Drága-Vilma. Szónyomozási játék Erdély helyneveivel. Irta Ponori THEWREWK József. [Joc etimologic cu numirile topografice ale Ardealului.]

Pozsonyban, 1840. Nyomtatta Wigand K. Fridrik. In 8⁰ pag. 46.

Cuprinde o disertaţie filologică în formă beletristică cu multe lucruri privitoare la Românii ardeleni.

Muz. Ard. Cluj 81542 şi alte exemplare.

1398 Wien 1840

Der Hermannstädter Stuhl im Grossfürstenthum Siebenbürgen. (Land der Sachsen.) Von M. ACKNER, evangelischem Pfarrer in Hermannstadt, und J. K. SCHULLER, Professor.

Wien, 1840. Gedruckt bei I. P. Sollinger. In 4⁰ mare pag. 38. (Oesterreichs Topographie 2.)

Din cuprins: Die Wallachen. (p. 21—23)
Ilustrațiune: Wallachen. (Cromolitografie. Format 9×12,5 cm. Trichtl del. Georg Scheth lith.)
B. Baron Brukenthal. Sibiu și alte exemplare.

1840 Wien 1399

Tentamen criticum in originem, derivationem et formam linguae Romanae in utraque Dacia vigentis vulgo Valachicae. Auctore A. Trebonio LAURIANO.

Viennae, 1840. Typis Congregationis Mechitaristarum. In 8⁰ pag. LXXVIII și 298.

Pe dosul foaei de titlu: τορνα, τορνα φρατρε! Teophanes Chron.
Din cuprins: Ocuparea Transilvaniei de Maghiari. Luptele Împăratnlui Emannel cu Ungurii și citate din Thuroczi: Chronica Hungarorum, II. Cap. 63. Polemică cu învățații unguri. Regele Emeric al Ungariei și legatul papal trimis la Tarnovo. Scrisoarea regelui bulgar Calojohan către Papa despre raporturile cu regele maghiar. Lupte cu Turcii. Huniadeștii. Catastrofa dela Mohács. Mihaiu-Viteazul. (p. 16—50)
Muz. Ard. Cluj 43476 și alte exemplare.

1840 Cannstatt 1400

Skizze einer Geschichte der Zigeuner, ihrer Sitten und ihrer Sprache, nebst einem kleinen Wörterbuche dieser Sprache, von Michael von KOGALNITCHAN. Aus dem Französischen übersetzt und mit Anmerkungen und Zusätzen begleitet von Fr. Casca.
Stuttgart, 1840. (Cannstatt. Gedruckt bei C. F. Richter.) In 8⁰ pag. IV și 71.

Prefața: Berlin, den 1. August 1837.
Din cuprins: Die Zigeuner in Ungarn (seit 1423) bis Kaiser Joseph II. (p. 12—13) Zigeuner-Musikanten in Ungarn. (p. 23)
Ediția franceză a apărut în Berlin, 1837.
B. Acad. Rom. București. I. 103258 și alte exemplare.

1840 Dresden 1401

Ungarn durchreiset, beurtheilet und beschrieben von J. G. ELSNER Band I—II.
Leipzig, 1840. Adolf Frohberger. (Druck B. G. Teubner in Dresden.) In 8⁰ foi 2 și pag. IV+315 și 392.

Din cuprins: Wallachische Bauern in Siebenbürgen. (Vol. I p. 184—185) Wallachischer Landmann in seiner Winterkleidung. (p. 217) Die Nationalität der Wlachen in Ungarn. (Vol. II. p. 385—386)

Autorul nu e Ungur, însă timp de zece ani a petrecut (infolge Neigung und Geschäfte) fiecare an multă vreme în Ungaria, pe care a ajuns să o cunoască foarte bine. Era agronom de meserie și cu toate că i s'a tipărit o carte în limba ungară și alte trei în limba germană la Pesta, lipsește din bibliografia lui *Szinnyei* József a scriitorilor din Ungaria.

Muz. Ard. Cluj 50705 și alte exemplare.

1402 **Sibiu** **1840**

Unterhaltungen aus der Geschichte Siebenbürgens von J. H. BENIGNI *von Mildenberg*. Vol. I—III.

Hermannstadt, 1840—1841. Bei Georg v. Closius. In 8-vo.

Prefața: Hermannstadt im Oktober 1839.

Din cuprins: Karol Robert's Zug nach der Walachei. Bassarab, der Fürst der Walachei. (vol. II p. 97—98) König Matthias I. Corvin in der Moldau. (vol. III p. 28) Woewoden Stephan, Radul, Wlad Tzepelusch. (p. 51—52) Woewoden Radul Drakul, Wlad. (p. 57)

Muz. Ard. Cluj 54250 și alte exemplare.

1403 **Iași** **1841**

Kalendarium Francisco-Romano-Julianum pro Anno Domini 1841 ad usum Patrum Minorum S. Francisci Conventualium in Moldavia Apostolicam missionem exercentium, Jussu Illustrissimi et Reverendissimi D. D. Petri Raphaelis Ardoini eiusdem Ordinis episcopi Carrensis Visitatoris ac Praefecti apostolici totius Missionis Moldaviae editum.

Jassi, 1841. In 8° pag. 31.

Calendarul a apărut anual până în 1846.

B. Acad. Rom. București. P. I. 10461. (Exemplare din 1841—1846, 1850, 1852, 1854 și 1871.)

1404 **Arad** **1841**

Oktató Beszéd mely a' Nemes Arad Megye részéröl állitott Ujonczoknak Nemes Ezredökhezi elindulásuk' alkalmával a' megyeház' elötti téren Báró Vaquant Ő Méltósága 62-ik számu Ezrede' Lelkésze NOVÁK Pál Aradi Görög n. e. Szent Szék' Ülnöke és Tettes nemes Arad Megye Táblabirája által az 1841-dik év' harmadhava' 11-én oláh nyelven tartatott. Forditá Popovits János Hittan halgatója. / Sajtó alá bocsátva Tekintetes petrisi Szalbek Jakab Ur, több Tettes Nemes Megyék Táblabirája, és az azon Ujonczok' állitására választott Küldötség

Elnöke költségén. [Discurs pedagogic ţinut în limba română de... la plecarea regimentului de recruţi... înfiinţat din partea comitatului Arad... în piaţa din faţa comitatului... tradus de Ion Popovici teolog, cu cheltuiala lui Iacob Szalbek de Petriş; etc.]

Aradon, nyomatott Schmidt Jó'sef betűivel. In 8⁰ pag. 9.

Cuvântarea confesorului militar ortodox Paul Novac din Arad, către recruţii cari plecau în 1841 să fie încorporaţi în reg. 62.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1841 Iaşi 1405

Libellus alphabeticus latino-ungaricus. Ad usum Scholarum Missionis Catholicae Moldaviae.

Jassi, 1841. In 8⁰ pag. 17 nepaginate.

Pe foaia de titlu Sf. Ioan botezătorul, iar pe verso Maica Domnului (în xilografie) cu rugăciune ungurească. Urmează abecedar latinesc-unguresc, tabla de înmulţire şi prescrierile religiunii catolice de asemenea latineşte şi pe verso ungureşte, iar pe ultimele patru pagini ceremonialul Mesei, latineşte.

Arch. Prop. Fide. Roma. Scritture non rif. Vol. 10.

1841 Zagreb 1406

Der Sprachkampf in Ungarn. Dargestellt von Thomas VILÁGOSVÁRY.

Agram, 1841. K. p. ilirische Nat. Typ. In 8⁰ pag. 83.

Părerile autorului despre felul cum s'ar putea maghiariza naţionalităţile din Ungaria, fără jignirea sentimentelor lor naţionale, în interesul politicii şi a culturii ţării.

Bibl. Univ. Cluj 28082 şi alte exemplare.

1841 Pest 1407

Polgári szózat kelet' népéhez. 1841. Irta KUTHY Lajos. [Aviz civil către popoarele din Orient.]

Pesten, 1841. (Landerer és Heckenast.) In 8⁰ foi 3 şi pag. 217.

Din cuprins: Nemzeti jellem = Caracterul naţional. (p. 136) Caracterul naţional al Ungurilor este arţăgos, împrumutat şi de neamul românesc. Intr'o monarchie compusă din mai multe popoare, nici unul n'ar trebui să uite de celelalte neamuri şi de interesele lor speciale.

Muz. Ard. Cluj 45938 şi alte exemplare.

1408 **Braşov** **1842**

Kurze statistische Uebersicht des Fürstenthums Walachei. Von Stephan Adolph WILHELMI k. k. österr. Consular-Beamter in Braila in der grossen Walachei.

Kronstadt, 1842. Gedruckt bei J. Gött. In 8⁰ foi 2 şi pag. 46.

Prefaţa: Braila, am 1. August 1841.
Cuprinde o scurtă geografie a Ţării-Româneşti.
Muz. Ard. Cluj 97061 şi alte exemplare.

1409 **Oradea** **1842**

Hálaoltár, melyet főtisztelendő Erdélyi Vazul úrnak, nagyváradi g. e. kanonoknak, a' Szent Szék- és tekintetes Arad, Bihar, Csanád és Csongrád vármegyék' táblabirájának, és a' görög egyesült nevelőház' nagy-kegyü kormányozójának, mint legjobb attyoknak, midőn dicső neveünnepét ülné, fiúi szeretetből emeltek PASKUTZ Károl *első évi bölcselkedő által* a' görög egyesült nevelőház ez évi növendéki Télhó' 1-sőjén az ó naptár szerént 1842. [Altarul recunoştinţei... părintelui lor mai bun... canonicul Vasile Erdélyi... ridicat prin C. P. în numele elevilor Institutului greco-uniţi.]

Nagyváradon. Tichy Alajos. In 4⁰ foi 4.

Cuprinde Felicitarea studentului Carol Păşcuţ către canonicul greco-catolic Vasile Erdélyi, cu prilejul zilei onomastice.
Bibl. Univ. Budapest. Üdvözlő versek No. 653.

1410 **Buda** **1842**

DÖBRENTEY Gábor kérdései 's Petrás Incze feleletei a' moldvai magyarok felől. [Intrebările lui G. D. puse lui I. P. şi răspunsurile acestuia despre Ungurii din Moldova.]

Budán, 1842. Trattner-Károlyi betüivel. In 8⁰ pag. 51. (Extras din revista *Tudományos Gyüjtemény* fasc. August—Septemvrie.)

Cuprinde chestionarul propus de autor preotului romano-catolic ceangău din Cleje, Inocenţiu Petrás despre Ceangăii de acolo. Döbrentey făcuse cunoştinţa acestui preot la băile dela Borsec. După instrucţiile sale a făcut o colecţie preţioasă din cântecele Ceangăilor, în parte inedită până astăzi.
Mus. Nat. Budapest.

1842 Braşov 1411

Die Nationen Siebenbürgens nach ihrem Herkommen und Charakter kurz beschrieben von Martin SCHNELL Landes-Advokaten, und in treuen Abbildungen nach ihrer Nationaltracht in Original-Zeichnungen dargestellt von Georg Gottlieb Schnell, öffentlichem Lehrer der Zeichenkunst an der königl. Normal-Hauptschule und am evangelischen Gymnasium zu Kronstadt.

Kronstadt, 1842. Gedruckt bei Johann Gött. In 4⁰ foi 9 prefaţă, XII pagini întroducere, 77 pagini text şi 4 desenuri în litografie.

Despre Români scrie pe foia 5.V Impăratul Iosif II, întorcându-se acasă din călătoria din Ardeal, fiind întrebat de mamă-sa Maria Tereza, ce a văzut în Transilvania, a răspuns : „Ich habe einen stolzen Ungarn, einen neidischen Sachsen, einen gedrückten Walachen gesehen!"

Autorul avea de gând să descrie naţiunile Ardealului în trei fascicole simile şi anume în a treia pe Români. Din lucrarea sa n'a apărut decât prima fascicolă, care cuprinde descrierea Ungurilor şi a Secuilor. Cu toate acestea vorbeşte şi de Români (die unstreitig Nachkommen eines alten dacischen Volkes sind) pe p. IX şi 38 şi 77, unde pomeneşte de Obrist Freiherr von *Purcell*, care a întemeiat „das grosse Erziehungshaus in Kézdi-Vásárhely für die Szekler-Jünglinge" lucru puţin cunoscut astăzi.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 13264 şi alte exemplare.

1842 Oradea 1412

Vallási párhuzamok. Unio és még valami. Irta RÁCZ Péter, ...szombatsági lelkész. [Paralele de religie, unire şi altceva de preotul P. R. din Sâmbătşag.]

N. Váradon, 1842. In 8⁰ pag. 74.

Prefaţa : Dată în Sâmbătşag 1.5.1842.

Dedicaţia : Méltóságos mező-kövesdi báró Huszár Lajos úr ő nagyságának mély tisztelete jeléül ajánlja a szerző.

Cuprinde o critică a articolului contelui Carol Zay apărut în ziarul „Pesti Hirlap" în anul 1841 şi a lui Sigismund Bernáth despre uniunea bisericii române din Ungaria cu aceea a Ruşilor.

Bibl. Episcopiei române unite. Oradea-Mare.

Márki Sándor : Bihari román irók p. 39.

1842 Buda 1413

Nemzetiség. (Jelenünk szempontjából.) Irta GOROVE István. [Naţionalitatea din punct de vedere al prezentului.]

Pesten, 1842. Heckenast Gusztáv. (Budán, Magyar kir. egyetem betüivel.) In 8⁰ foi 6 şi pag. 114.

Prefaţa : Pest 1841. october 16 án.

Din cuprins: Oláhajku köznép = poporul de rând românesc. (p. 91—92)

Vezi extrasul broşurii în: Gattajai Gorove István emlékezete (Budapest, 1882) p. 37—46.

Muz. Ard. Cluj 39158 şi alte exemplare.

1414 Braşov 1842

Der Sprachkampf in Siebenbürgen. Eine Beleuchtung des Woher und Wohin? Von Stephan Ludwig ROTH, Doktor und Magister.

Kronstadt, 1842. Druck und Verlag von Johann Gött. In 8⁰ pag. 75.

Dixi, Nimesch in Mai 1842.

Cuprinsul: An den freundlichen Leser! Vorwort. I. Vorwand-Schwindsucht oder Russenfieber? II. Eine Absicht legt man doch jeder fremden Handlung unter. III. Die Unnöthigkeit der Madjarisirung und ihre Unvortheilhaftigkeit. IV. Die Sprachverwirrung oder der Thurm zu Babel. V. Die römisch-katholische Kirche. VI. Panslavismus, oder: Walachen und Adel. VII. Madjaria oder die Verdächtigung, als erste Frucht der Madjarisirung. VIII. Gütlicher Ausweg und Schluss.

Pe foaia de titlu următorul Motto caracteristic: Der Wind bläset, wo er will, und du hörest sein Sausen wohl, aber du weissest nicht, von wannen er kommt und wohin er fährt. (Ev. Joh. 3.8.)

Are o a II ediţie; Hermannstadt, 1896. Jos. Drotleff. (Muz. Ard. Cluj. 96429.) Se află retipărit şi în „Gesammelte Schriften" ale autorului, vol. IV. Kronstadt, 1933.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 43687 şi alte exemplare.

1415 Bucureşti 1842

Regeln bei dem Gebrauch der kalten Bäder in Zaizon. / 27. Juni 1842.

Bukarest. Hofbuchdr. des Friedrich Walbaum. In 8⁰ pag. 5.

Cu text german, ungar şi românesc.

Liceul Honterus. Braşov. Coll. Trausch 1207 No. 29.

1416 Buda 1842

Versur veszelitare untru tsinste pre luminátuluj si pre ó szfintzituluj Domnu Vázul Erdéli episzkopul greko kátolitseszk ál Orádi Máre kund la ánnul 1842 un luná Szeptembrie szau getit un Péstye. Nemes NAGY Teklá áu szkrisz átsásztá neszkute un vármegye Bihari un Potseju.

La Buda, 1842. In typografie Regiaszka Universit. Ungureste. In 8⁰ pag. 8. (Versuri.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1842 Blaj 1417

Icoana pamentului sau carte de geografie. Scrisă de Ion RUS, Profesorul de Hronologie, Geografie şi Istoriea Universală, în Liceul episcopesc din Blaj. Tom. I—III.

In Blaj, 1842. In Tipografia Seminariuluĭ. In 8⁰ pag. XXIV + 345, 336 şi 353. (Titlul şi numele autorului cu litere latine. La sfârşit Insemnarea DD. Prenumeranţi la Icoana Pământului. Două coale nepaginate.)

Prefaţa: Blaj, 2/14 Septemvrie 1842.
Din cuprins: Crăimea Ungariei cu Slavonia şi Croaţia civilă. (tom II p. 50—68) M(are) principat a Transilvaniei cu Marginile ostăşeşti a lui. (p. 68—87)
Mus. Nat. Budapest. Geo. 569 şi alte exemplare.

1842 Braşov 1418

Rugămintea celor doĭ episcopĭ româneştĭ, a celuĭ greco-unit Joan Lemeni de Eadem şi a celuĭ greco-neunit Vasilie Moga. Aşternută Dieteĭ dela 1842, în causa românilor lăcuitorĭ pe pământul crăĭesc, numit şi săsesc.

Brashov, tipărită la Ioan Gätt. In 8⁰ pag. 27. (Numele reprodus aci rărit sunt tipărite cu litere latine, celelalte cu cirilice ca şi textul întreg al broşurii.)

Cererea adresată către *Cinstite Staturĭ!* citează între altele şi următoarele decrete regale: No. 1792 din 1792 prin care Românii „sunt asiguraţi că vor fi norociţi de toate acele binefaceri, pe care legile fără vătămarea celorlalte naţii sufere;"[1] din 1786 pentru Reşinari;[2] din 1819 sub No. 1059 despre vechimea Românilor în Ardeal;[3]

[1] Qua quidem ratione Dominos Episcopos certos esse posse, quod eadem altefata gentem quoque valachicam cum clero suo inter caeteros fideles suos subditos clementia Sua Caesareo Regia complecti, et favore omnibusque illis beneficiis, quae leges citra praejudicium aliarum nationum et religionum admittunt, beare velit. (p. 5)

[2] Cum proinde fundi regii ea sit natura, ut incolae eius neminem praeter Principem dominum terrestrem agnoscant, pagum Resinar ab omni publici Cibiniensis dominatu absolvendum, et pro libero pago regali declarandum duximus. (p. 8)

[3] Valachi absque discrimine nationis antistites eligantur, aequaliter ad supportationem onerum et beneficiorum admittantur, quia Valachos longe ante advenas et hospites Saxones in Transilvania praefuisse certum est, et prout tales, qui nobilitari praerogativa gaudent inter Hungaros referuntur, ita in fundo Regio degentes pro Saxonibus eo afortiori censeri debeant, quod natura fundi Regii diversitatem iurium ecxcludat. (p. 9)

art. 45 al decretului regelui Vladislav II despre dreptul Românilor de a nu plăti dijmă [1] şi decretul No. 5599 din 1820 despre emanciparea satelor româneşti din aşa numitul Fundus regius. [2]

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 417.—S. 4298 şi alte exemplare.

[1] Et quia ipsae decimae in patrimonium Christi dedicatae a Christi fidelibus et non aliis Schismaticis hominibus exigi solent: et ob hoc ordinatum, et conclusum, quod a modo de caetero ab ipsis Rascianis, Ruthenis et Valachis, et aliis Schismaticis in quibuscunque terris Christianis residentibus nullae poenitus decimae exigantur. (p. 18)

[2] Cum fundi regii ea sit natura, ut incolae eius praeter Principem neminem dominum terrestrem agnoscant, et diversitatem iurim excludat. (p. 25).

1419 **Iaşi** **1842**

Despre lucrarea minelor de metal şi observaţiĭ asupra pădurilor din valea Bistriţei de C. MIHAILIC, nobil de Hodocinŭ. Iaşiĭ, 1842. La Institutul Albineĭ. In 8⁰ mic pag. 54.

Din cuprins: Apariţia publicaţiei se explică prin: „Geognosticele cercetări ce am făcut dupre însărcinarea Cinstiteĭ Epitropiĭ a învăţăturilor publice, încă în vara trecută 1839, părţilor muntenoase dela nord-vestul ţereĭ Moldoveĭ" şi cuprinde: Despre folosurile (ce aduce uneĭ ţerĭ, lucrarea minelor seaŭ a băilor) de metal (p. 1—38) pomenind şi de aurul extras de Transilvania şi Ungaria în 1827 (p. 16) şi Observaţii asupra stărei pădurilor din valea Bistriţeĭ de Sus. (p. 39—54)

Capitolul „Despre folosurile... minelor" este şi în franţuzeşte.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 3258 şi alte exemplare.

1420 **Pest** **1842**

Magyarország statistikája. Irta FÉNYES Elek, hites ügyvéd. Vol. I—III. [Statistica Ungariei.]

Pesten, 1842—1843. Trattner-Károlyi tulajdona. In 8⁰ pag. VII şi 306, 199+146.

Prefaţa: Pesten, nov. 3-kán, 1841.

Cuprinsul: I. Date statistice despre Români mai ales din punct de vedere confesional. Oláhok. (p. 76) Különböző vallásfelekezetek szám szerint. (p. 90) Görög katholikus egyházi személyek. (p. 101) Görög nem egyesült óhitű egyházi személyek. (p. 105) II. A király jogai a görög katholikus egyházban. (p. 40) A király jogai a görög nem egyesült óhitű egyházban. (p. 49) III. Oskolák a görög hitüeknél. (p. 96) Egyházkormány a görög nem egyesült óhitüeknél. (p. 137)

A apărut şi în traducere germană; Pest, 1843.

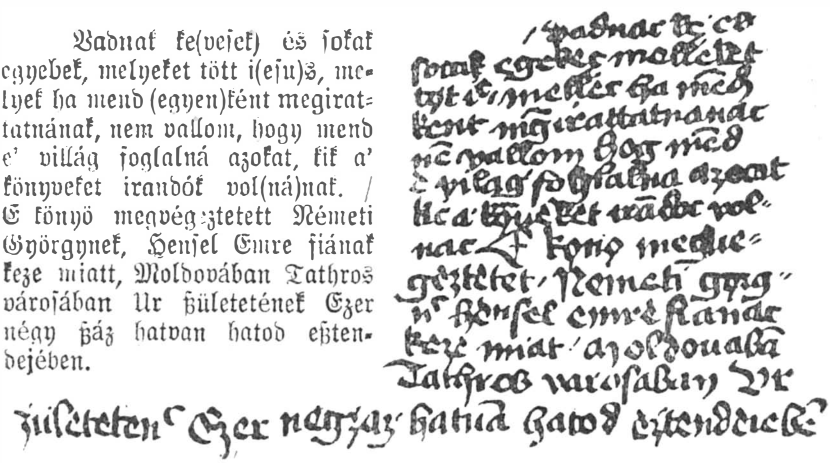
Muz. Ard. Cluj 57408 şi alte exemplare.

1842 Buda 1421

Régi magyar nyelvemlékek. Kiadta DÖBRENTEI Gábor. Vol. III. [Monumente de limbă vechie ungară.]

Budán, 1842. A magyar királyi egyetem nyomtatása. In 4^0 pag. XXXIV+LVII şi 366+erori de tipar. (Cu facsimile.)

Cuprinde textul Evangheliei ungureşti copiată (şi în parte chiar tradusă) de George *Németi* în anul 1466 în Trotuş, fiind retras la călugării franciscani unguri de acolo. Aceasta reiese din semnătura sa proprie depe ultima foaie a preţiosului codice (de 241 foi) păstrat în biblioteca regală din München, unde a fost descoperit de Nicolae Fejérváry în 1834. Codicele important şi din punctul de vedere al istoriei limbei ungare, sfârşeşte cu următoarele rânduri ale evangheliei Sfântului Ioan — scrise cu negru şi roşu — reproduse alături în facsimile:

Valoarea linguistică şi literară a cărţii, scrise în ţara Moldovei, e dată de Jászy Pál; iar în memoriul ce-i precede, editorul (Döbrentei) face un bun compendiu de tot ce se ştia despre ungurii-ceangăi din Moldova, cu multe amănunte despre relaţiunile lor cu Domnii Moldovei. Nu s'a observat însă de nimeni până acum că numele lui Isus Hristos fiind scris abreviat astfel: I-c, acest lucru arată că la traducerea sa traducătorul Németi — fără îndoială un husit gonit din Ungaria cu mulţi ai săi — s'a folosit şi de un evangheliar slavon-român de pe acolo, în care numele Domnului era scris fireşte cu cirilice astfel: Icuc.

Textul Evangheliei a fost retipărit (cu abreviaturile sale) de George Volf în *Régi magyar codexek* (Budapest, 1874) p. 195—381 împreună cu calendarul lui, pe p. XXIII—XXVII.

Muz. Ard. Cluj 102707 [Arh. 46] şi alte exemplare.

1422 **Cluj** **1842**

Erdély képekben. Kiadja SZATHMÁRI Pap Károly. [Ardealul în cadre.]

Kolo 'svárt, (1842—1843.) A kir. Lyceum' egyesitett Könyv- és Kőnyomó-Intézetében. In 4⁰ pag. 96 text și 31 litografii anexate și câteva în text. (Publicația a apărut în 7 fascicole, dar dela a patra încolo tipărite la Viena.)

Din cuprins: Segesvár a nemzeti fejedelmek alatt = Sighișoara sub principii naționali. (p. 33—35. Cu o descriere a intrării lui Mihai-Vodă în Ardeal.) Hátzegi népviselet = Port dela Hațeg. (p. 41—42) Vajda-Hunyad = Hunedoara. (p. 69—77. Cu legenda despre obârșia lui Ioan Hunyadi, fiul Elisavetei, fata lui Voic Buthi, cu regele Sigismund.) Küköllővár = Cetatea-de-Baltă. (In fasc. 4.) Nagyág = Săcărâmb. De Dózsa Dániel, cu istoria de amor a lui Vasile, Ilie și Iulia.

Ilustrațiuni: Românce din jurul Brașovului. (p. 8) Româncă din Sălcina. (p. 26) Port românesc din Hațeg. (p. 36) Româncă din Hațeg. (p. 42. Litografie colorată de mână.) Port țărănesc din Hațeg. (p. 50) Port femeesc din Săliște. (p. 99) Litografie minunată, tipărită la J. Rauch, Viena.

Publicația necompletă conține desenurile frumoase în parte colorate după natură ale lui Carol *Szathmári*, nobil ungur din Sătmar, care pe urmă se strămută la București, unde deveni pictorul principelui Cuza, deschizând totdeodată cel dintâi atelier fotografic.

Muz. Ard. Cluj 29770 și alte exemplare.

1423 **Pápa** **1842**

A magyarok története. Irta HORVÁTH Mihály. Vol. I—IV. [Istoria Ungurilor.]

Pápán, 1842—1846. A ref. főiskola betűivel. In 8-vo.

Cuprinde istoria Ungurilor dela început până la 1792 și formează prima operă critică de sinteză în limba ungară, cu toate amănuntele privitoare la Români unde ei au stat în legături mai strânse cu Ungurii. Autorul este astfel și primul dintre scriitorii unguri care prezintă răscoala Românilor sub Horia (vol. IV p. 85—97) fiind și primul care s'a folosit de cele cuprinse în cartea foarte rară a lui Adam Friedrich *Geisler*: Skizzen aus dem Charakter und Handlungen Josephs des Zweiten vol. VI (Halle, 1786) în care se tratează răscoala lui Horia (pe p. 124—169) precum și publicația ungară-latină contemporană cu titlul: Species facti de lanienis per gentem Valachorum ... exhibita die 24. Decembris 1784.

Ediția II prelucrată a ieșit în 6 volume, tipărită în Pesta între anii 1860—63 sub pseudonimul de *Hatvani* Mihály, din cauza absolutismului; iar a III și ultima în 8 volume între 1870—72 tot acolo,

din nou sub numele adevărat al autorului care la 1848 a fost episcop al Cenadului şi apoi ministru al Cultelor şi ca atare a trebuit să emigreze în Elveţia, la Geneva unde şi-a publicat celelalte opere, descrise la locul lor.

Cfr. şi ediţia germană prescurtată a operei, în 2 volume; Pesth, 1851—55. (B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2351—2352.)

Muz. Ard. Cluj 75858 şi alte exemplare.

1842 Braşov 1424

Kurzer Unterricht in der Geographie Siebenbürgens zum Schulgebrauch von Joseph BENIGNI. Ed. III.

Hermannstadt, 1842. (Von Johann Gött in Kronstadt.) In 8° pag. 40.

Din cuprins: Der Bezirk des ersten Walachen Regiments. (p. 34) Der Bezirk des zweiten Walachen Infanterie-Regiments. (p. 38)

Anexat: Schulkarte von Siebenbürgen.

Cfr. ediţiile anterioare sub No. 1157 şi 1288.

Muz. Ard. Cluj 111126 şi alte exemplare.

1843 Braşov 1425

Reisebriefe aus dem Lande der Sachsen in Siebenbürgen von Andreas WELLMANN, evang. Pfarrer zu Fogarasch in Siebenbürgen.

Kronstadt, 1843. Gedruckt in Johann Gött's Buchdruckerei. In 8° pag. XII şi 127.

Prefata: Fogarasch, den 20. April 1843.

Cuprinsul: Brief 29. Allgemeine Charakteristik der Sachsen; ihr Verhältniss zu den Walachen. Anekdote. (p. 112—115) Brief 30. List eines dreijährigen (rumänischen) Mädchens in Hermannstadt.

Muz. Ard. Cluj 55725 şi alte exemplare.

1843 Oradea 1426

Ecloga intru marirea mariei suale prealuminatului si 'n naltu preaosfincitului domnu domnu Vasilie Erdélyi, episcopulu oradii-mari Greco-catholicu, la dioa venirii suale in dominiumul beiusului, Cu Cheltuiala multu onoratului domnu nu altcum in disul dominium alesului inspector Moysie Popovits, *Luna Februar 1. Annul 1843.* subtu Numele Tinerimei Romane Gymnasisti'ce din Beius o inchin'a umilitul fiu Georgie PHILIMON, *Professor 'n Beiuş.*

In Orádeá Máre. Lá Typografiá C. R. privilegiata á lui Aloysiu Tichy. In 4° pag. 29. (Cu litere latine.)

Bibl. Univ. Budapest. Üdvözlő versek No. 650.

1427 **Oradea** **1843**

Méltóságos és Főtisztelendő bezdédi és kis-bákai Báró Bémer László urnak ő Nagyságának a' nagyváradi d. sz. püspöki székbe igtatása' ünnepélyére tavaszutó' 28-kán 1843. [Către episcopul L. B. La inaugurarea sa de episcop.]

Váradon, Tichy Alajos' könyvnyomt. intézetében. In 4° foi 2.

Cuprinde : Felicitările lui Carol Păşcuţ, student în filosofie, cu ocazia înscăunării episcopului de Oradea Baron Ladislau Bémer.

La sfârşit : PASKUTZ Károl 2. évi bölcsész.

Bibl. Univ. Budapest. Üdvözlő versek No. 834.

1428 **Oradea** **1843**

Pré-Luminatului şi Pré-Cinstitului Domnu Episcopu Basilie Erdélyi Marirei Suale, cu prilegiul installatiei suale in scamnul archierescu gr. catholicu al Oradii-Mare, in anu 1843. 18. Junie au jertvitu Ignatie BALKU *Parochu in Santeu-Mare.*

In Oradea-Mare, cu typ. lui Al. Tichy. In 4° pag. 6. (Versuri.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1429 **Iaşi** **1843**

Epistola pastoralis ad Clerum universumque populum Romano-Catholicum principatus Moldaviae.

Jassiis, 1843. Typis officii ephemeridum communalium. In 2° pag. 9.

Prefaţa : Dabamus Iassiis, die 20. Iunii 1843. Fr. Paulus SARDI ex Ordine Minorum S. Francisci Conventualium episcopus Verensis atque Romano-Catholicae missionis Moldaviae principatus Apostolicus visitator.

Arch. Prop. Fide. Roma. Scritture non rif. Vol. 10.

1430 **Leipzig** **1843**

Szózat a magyar és szláv nemzetiség' ügyében. B. WESSELÉNYI Miklóstól. [Aviz in chestiunea naţiunii ungare şi slave.]

Lipcsében, 1843. Wigand Ottónál. Nyomatott Hálában, Heynemann Eduárd' betűivel. In 8° pag. VIII şi 372.

Autorul scriind despre Românii din Ardeal şi ţările române (la p. 81—97) [1] pomeneşte şi de fundaţiunile episcopului Ioan Bobb făcute

---

[1] Acest capitol a fost tradus şi publicat de A. Papiu Ilarian în cartea sa din 1851. (Vezi acolo.)

în interesul Românilor (p. 333) prevestind pericolul ce va naşte pentru Unguri din năzuinţile Românilor, cari locuesc pe un teren aproape compact în număr de 7 milioane şi ţin tare la obârşia lor romană.

Baronul Wesselényi a fost cel dintâi dintre politicianii unguri, care a recunoscut starea fatală a Ungariei, pricinuită de desvoltarea culturală din ce în ce mai intensă a neamurilor nemaghiare, propunând mijloace pentru evitarea primejdiei.

Muz. Ard. Cluj 59254 şi alte exemplare.

1843 Pest 1431

A' Szózat criticai birálatja. Szerző Báró Wesselényi Miklós. Biráló KÁLLAY Ferencz. [Critica Avizului baronului N. W. făcută de F. K.]

Pesten, 1843. Nyom. Trattner-Károlyinál. In 8° pag. 38.

Este o critică a cărţii baronului Niculae Wesselényi despre naţionalităţi, autorul ei aparţinând partidului conservatorilor unguri, a căror părere se reflectează în ea.

Muz. Ard. Cluj 79784 şi alte exemplare.

1843 Halle 1432

Nehány észrevétel Báró Wesselényinek ezen munkájára „Szózat a magyar és szláv nemzetiség' ügyében" és a magyar és szlávokhoz intézett tanács egy idegen baráttól. [Câteva observaţii la cartea baronului W. cu câteva sfaturi ale unui prieten străin către Unguri şi Slavi.]

Lipcsében, 1843. Wigand Ottónál. (Nyomatott Hálában Heynemann Eduárd betüivel.)

Cuprinde câteva observaţii la scrierea Baronului Wesselényi descrisă la No. 1430.

Broşură atribuită mult timp consilierului împărătesc *Winkler* Lajos, dar e mai probabil că a fost scrisă de francezul De GERANDO Ágost, cu sentimente liberale.

Muz. Ard. Cluj 75989 şi alte exemplare.

1843 Leipzig 1433

Ungern's Industrie und Kultur. Von Johann v. CSAPLOVICS. Leipzig, 1843. (Druck von Bernh. Tauchnitz jun.) In 8° pag. 83.

Autorul constatând că Nemţii din Ungaria domină prin industrie şi bunăstare poporul ungar, român, sârb şi bulgar, printre cari locuesc, pune întrebarea : Warum lassen sich die letzteren nicht von

den Deutschen mit der Cultur anstecken? (p. 32) Felul cum ar trebui respândită limba ungară fără jignirea popoarelor Ungariei. (p. 69—78) Ungrische Kriegsmacht in ethnischer Beziehung, cu lista regimentelor române și a celorlalte nemaghiare. (p. 79—83)

Muz. Ard. Cluj 37291 și alte exemplare.

1434 Oradea 1844

Pre luminatului, si in alt pre santitului Domnu Domnu Basilie Erdélyi, Mariei Suale, episcopului g. c. a Oradi Mare, pre serbare dilei onomastice in annu 1844 di 1 lunei Ianuar au iertvit, si au santit tinerime romana academistica g. c.

In Orade Mare, cu Typ. lui Al. Tichy. In 4⁰ foi 2. (Versuri.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1435 Leipzig 1844

Magyaren - Spiegel oder wahre Schilderung der Völker-Verfassung und Richtung des ungarischen Reiches neuester Zeit. Von einem MAGYAREN.

Leipzig, 1844. Friedrich Volckmar. (Druck von I. B. Hirschfeld.) In 8⁰ pag. VI și 225. (Mit einer Kupfertafel, die ungarische Krone und die Wappen Ungarns und der Nebenländer darstellend.)

Din recenziunea scriitorului Ioan Csaplovics (în Oesterreichische Blätter für Literatur und Kunst din 27 Ianuarie 1844 p. 41) aflăm că numele autorului, Dr. Gottfried MÜLLER din Orăștie a fost șters fără știrea lui de către editor și înlocuit „aus Verlegerpfiff" cu cuvintele de „Von einem Magyaren" și că titlul original al cărții era, după spusa autorului: „Wahre Schilderung der Völker, Verfassung und Richtung des ungarischen Reiches neuester Zeit" precum a mărturisit-o mai târziu însuși autorul. (Trausch vol. II. p. 452.)

Muz. Ard. Cluj 31799 și alte exemplare.

1436 Trnava-Pest 1844

Magyarföld egyháztörténetei. (Austria-házi korszak) Irta Dr. LÁNYI Károly. Vol. I—III. [Istoria bisericească a Ungariei din perioada casei Austriace.]

Nagyszombatban, 1844. (Nyom. Spanraft Mihály, majd Landerer-Heckenast, Pesten.) In 8-vo.

Prefața: Nagyszombatban 1843 ki majus 31 kén.

Cuprinde istoria tuturor bisericilor din Ungaria (dintre anii 1526—1840) și a instituțiunilor bisericești. Din părțile privitoare la

Români notăm următoarele: Biografia arhiepiscopului primat Nicolae Olah. (Vol. I p. 134—165) Unirea bisericii Românilor din Ardeal primită cu neplăcere de enoriaşii români. (Vol. II p. 252—255) Viaţa ortodocşilor români din Ardeal. (p. 352—355) Mânăstirea ortodocsă din Feldiod cu episcopul Cristof numit de regina Izabella. (p. 310) Armenii ortodocşi veniţi din Moldova. (p. 355—6) Călugării ortodocşi din Ardeal şi Ungaria. (Vol. III p. 201—7)

Importanţa cărţii este că formează primul compendiu în limba ungară despre Bisericile din Ungaria.

Bibl. Univ. Cluj 232591 şi alte exemplare.

1844 **Buda** **1437**

Genus, incunabula et virtus Joannis Corvini de Hunyad, regni Hungariae gubernatoris, argumentis criticis illustrata. Georgius FEJÉR, bibliothecarius regius.

Budae, 1844. Typis typ. reg. univ. Ungaricae. In 8⁰ pag. 340.

Prefaţa: Pestini, 9. October 1843.

Cuprinsul: I. Testimonia scriptorum genus et incunabula Joannis de Hunyad concernentia. II. Diplomata genus et incunabula ac virtutem Joannis de Hunyad spectantia. III. Genus et incunabula Joannis, regni Hungariae gubernatoris. V. Rationes adversariorum circa genus et incunabula Joannis de Hunyad, regni Hungariae gubernatoris. VI. Rationes adversariorum circa genus et incunabula Joannis de Hunyad, regni Hungariae gubernatoris. VII. Virtus Joannis de Hunyad insignis. VIII. Errorum, convitiorum et calumniarum, quae Joannem de Hunyad manserant, occasio, causae et auctores.

Este cea mai bună biografie a marelui erou, cu 93 documente dintre anii 1409—1511.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2390 şi alte exemplare.

1844 **Bratislava** **1438**

Statistika. Irta MICHNAY Endre Dániel... professor.

Pozsonyban, 1844. Wigand Károly Fridrik. In 8⁰ pag. 435.

Prefaţa: Pozsonyban, november' 4. 1843.

Din cuprins: Török birodalom. 1. Moldvaország és Havaselföld=Imperiul turcesc. 1. Moldova şi Ţara-Românească. (p. 410)

Muz. Ard. Cluj 38214 şi alte exemplare.

1844 **Braşov** **1439**

Borszék Siebenbürgens berühmtester Kurort, nebst einem kurzen Anhange über Belbor von Anton KURZ.

Kronstadt, 1844. Von Johann Gött. In 8⁰ mic pag. VIII şi 198

Prefața: Kronstadt, im Jahre 1843.
Din cuprins: Krankengeschichte des Jordatye Piribesko, Logofet mare aus Jassy im Jahre 1817. (p. 181)
Muz. Ard. Cluj 34814 și alte exemplare.

1440 Buda 1844

Odă la zioa naşterii Maestateĭ Sale a Prea-luminatului şi stăpânitoruluĭ Impărat al Austrieĭ Craiul Ungarieĭ ş. a. ş. a. Ferdinand I. compusă de Petru LUPULOV. In Ţ. Cr. Institut Clerical de Legea G. n. U. în Zara (Capitala Dalmaţieĭ) de a III. Classă Professor. In Zara 7 19 Aprilie 1844. / Ode walachisch.
In Buda, 1844. Cu tip. Cr. Universităţĭ. In 8⁰ foi 4. (Versuri.)

Mus. Nat. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1441 Braşov 1844

Foie de suvenire din Zaizon. De Joseph GREISSING. Traducere de George Baritiu şi Andrei Mureşianu.
Braşov, 1844. Joan Gött. In 8⁰ pag. 28.

Partea a doua din „Zaizoner Erinnerungsblätter" von Dr. Joseph von Greissing, tipărit în 1842. Ediţia germană are şi o listă a oaspeţilor (Zaizoner Badeliste) cu multe nume de boieri şi ciocoi veniţi din ţările române. (Muz. Ard. Cluj. 72727.)
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1442 Braşov 1844

Die Sachsen in Siebenbürgen nach ihrem Herkommen und Charakter kurz beschrieben von Martin SCHNELL, Landes-Advokaten.
Kronstadt, 1844. Von Johann Gött. In 4⁰ foi 5 şi pag. 196.

Nu scrie direct despre Români, însă pomeneşte de ei întotdeauna unde stau în legătură cu Saşii.
B. Acad. Rom. Bucureşti: 2440 şi alte exemplare.

1443 Braşov 1844

Bemerkungen über die vom siebenbürgischen griechisch-nichtunirten Bischof Herrn Basilius Moga im Jahre 1837 den zu Hermannstadt versammelten Landesständen unterlegte Bittschrift, von J. TR.
Kronstadt, 1844. Johann Gött. In 8⁰ pag. VI şi 7+61.

Prefața: Kronstadt, im April 1844.
Imprimatur: Coronae, die 3. Maji 1844.

Cuprinde textul latinesc al memoriului episcopului Moga datat Cibinii, die 18-a Julii 1837 (p. 7—17) şi după aceea observaţiile autorului scrise (în 23 Martie 1841) din însărcinarea Saşilor — Sächsische Nationaluniversität — prin cari caută să dovedească, bazat pe documente, că pretenţiunile Românilor faţă de Saşi nu sunt îndreptăţite.

Autorul broşurii semnalat cu iniţiale este: Kronstädter Magistratsbeamte Josef TRAUSCH. (Vezi programul broşurii apărute în ziua de 25 Mai 1844 în „Siebenbürger Wochenblatt" din 1844 No. 43 p. 184.)

Memoriul a apărut odată cu această broşură (tot la Gött în Braşov) şi în limba românească, dar a fost confiscat de guvern; contele Iosif *Kemény* a văzut în Cluj 400 exemplare. [1]

Cfr. Rugămintea celor doi episcopi... Lemeni şi Moga din 1842 sub No. 1418.

Muz. Ard. Cluj 38943 şi alte exemplare.

[1] După scrisorile sale din 12 şi 26 Aprilie 1844, tipărite în Trauschenfels: Magazin vol. II (Kronstadt, 1860) p. 192—194.

1844 Wien 1444

GALETTI J. G. A. Egyetemi világismerete... Magyarországhoz alkalmazva Vállas Antal philos. dra... által. [Cunoştinţa despre univers... adaptată Ungariei.]

Pesten, 1844. (Nyomatott A. Strauss özvegy' és Sommer' betüivel Bécsben.) In 4° pag. 620 pe două coloane. Cu 15 hărţi.

Prefaţa: Költ Pesten, majus 1, 1844.

Din cuprins: Moldova şi Ţara-Românească. (p. 289)

Anexat: Turcia Europeană. Hartă litografiată (formatul 20×24 cm.) cuprinzând şi ţările române. Kőre metszette Másenek Rudolf Bécsben. Nyomtatta Rauh János Bécsben.

Are şi o ediţie întregită de Dr. Falk Miksa, din 1857.

Bibl. Univ. Budapest şi alte exemplare.

1844 Pápa 1445

Földrajz... Készitetté BOCSOR István. [Geografie.]

Pápán, 1844. A' ref. főiskola betüivel. In 8° foi 2 şi pag. 199.

Din cuprins: Az aldunai vagy oláh-mélysik=Şesul Dunării de jos sau românesc. (p. 60) A Duna az oláhsikon=Dunărea în şesul românesc. (p. 182)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1844 Sibiu 1446

Beleuchtung der Klagschrift gegen die sächsische Nation, welche die beiden walachischen HH. Bischöfe auf dem Landtage von 1841—1843 den Ständen des Großfürstenthums Siebenbürgen überreicht haben, von

Johann Karl SCHULLER, Professor am evangelischen Gymnasium in Hermannstadt.

Hermannstadt, 1844. Druck der Martin v. Hochmeister'schen Erben. In 8⁰ foi 2 şi pag. 144.

Prefaţa: Hermannstadt im Mai 1844.

Imprimatur: J. H. Benigni, Censor.

Cuprinde: Klagschrift der beiden walachischen Herren Bischöfe Johann Lemény und Basil Moga gegen die sächsische Nation. (p. 1—20. Traducere din originalul scris în limba ungară.) După aceea, observaţiile autorului cu 111 note desluşitoare şi citate din opere istorice şi documente inedite, prin cari susţine teza Saşilor împotriva pretenţiilor Românilor faţă de ei.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 6169 şi alte exemplare.

1447 Sibiu 1844

Megvilágitása azon vádiratnak, mellyet a' két Oláh Püspök Urak a' Szász nemzet ellen az 1841—1843-beli erdélyi országgyülésen a' Rendeknek benyujtottak. Németül szerkeszté SCHULLER Károly János a' Szebeni ágostai hitvallásu Oskola közoktatója és a' Berlini német nyelv ügyébeni társaság tiszteletbeli tagja. Magyarra forditá Hann Fridrik, a' Szebeni jogtudományi intézet közoktatója. [Lămurirea actului de acuză al celor doi episcopi români prezentate Ordinelor Dietei împotriva naţiunii săseşti. De C. Sch. Tradus de Fr. H.]

Szeben, 1844. Nyomatott a' Hochmeister Márton örököseinél. In 8⁰ pag. 151.

Prefaţa: Szeben 1844 Majusban.

Cuprinde memoriul episcopului unit (greco-catolic) Ioan Lemény şi al celui neunit (greco-oriental ortodox) Vasile Moga prezentat Ordinelor dietei ardelene din 1841/3.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 428 şi alte exemplare.

1448 Cluj 1844

Méhádia vagy a' Hercules fürdők És útazás Hunyadmegyén keresztül a' mehádiai fürdőkre, onnan Drenkovára; a' mehádiai fürdők tulajdonságai 's hasznok némelly nevezetességeinek leirásával, 's hozzáadásokkal kivonatban Schwarzott szerint. Irta Lúgosi FODOR András Nemes Hunyadmegye főorvosa, Doboka, Hunyadmegye- Csik, Gyergyó, 's Kászonszékek táblabirája. [Mehadia ori băile Herculane... după Schwarzott... de A. F. protomedic al comitatuiui Hunedoara.

Kolozsvártt, 1844. Nyomatott az ev. ref. főisk. könyv- és kőnyomó intézetében In 8⁰ foi 4 şi pag. 191. Cu 5 ilustr.

Din cuprins: Despre antichitățile romane dela Grădiște (Sarmizegetusa) aflătoare pe la țăranii români de acolo. (p. 14) Bătălia dintre Moise Székely și Radu-Vodă, lângă Brașov în 1603. (p. 26) Cazul unui boier bolnav, vindecat la băile dela Mehadia. (p. 169)
Muz. Ard. Cluj 37884 și alte exemplare.

1844 Leipzig 1449

Neue Croquis aus Ungarn. Vol. I—II.
Leipzig, 1844. Von I. B. Hirschfeld. In 8⁰ mic pag. 211 și 276.

Cuprinde o critică severă și adeseori sarcastică a împrejurărilor politice și sociale din Ungaria, scrisă de un deputat nenumit. Autorul prezentându-ne portretul celor 50 deputați ai țării, caracterizează cu cuvinte satirice și pe Baronul Emerich Stojka deputat al partidului român din Maramureș, pe lângă care a sosit în parlament și al doilea deputat român: Gabriel Mihályi. (Vol. II p. 254.)
Autorul venit din Moravia, a trăit ani îndelungați în Pesta ca redactor a două ziare germane la 1848 și 1850, apoi plecat la Viena, și-a publicat însemnările în trei diferite cărți, anonim. Numele său de familie era: Hugo SCHROTT; *Szinnyei* vol. IV p. 1322 sub numele de *Hugo* Károly, folosit de el asemenea, ocazional.
Muz. Ard. Cluj 34030 și alte exemplare.

1844 Cluj 1450

Az elbujdosott magyarok Oláhországban. Utazása után irta ÜRMÖSY Sándor. [Ungurii pribegiți în Țara-Românească.]
Kolozsvárt, 1844. Az ev. ref. főoskola könyv- és kőnyomó intézetében. Tilsch és fia bizománya. In 8⁰ foi 3 și pag. 107.

Dedicația: Către Doctorul Wásárhelyi Mózes Károl, medicul regimentului II din Țara-Românească, care l-a ajutat în călătoriile sale și în tipărirea cărții, ca un adevărat Mecenat al protestanților unguri.
Cuprinde descrierea amănunțită a celor văzute și trăite printre Ungurii din Muntenia. Intrând în țară pe la Predeal, vorbește de călugării mânăstirii pe Buceci, de cimitirele unguresti dela Câmpina mică și mare, cu felul lor curios de înmormântare. Ploești cu locul bisericii Ungurilor și felul lor dialectal de a vorbi. Bisericile Ungurilor de diferite rituri din București. Robia țiganilor. Amintirea lui Ioan Huniadi în inima locuitorilor. Ceoplea cu Românii ardeleni. Coloniile Ungurilor dela Câmpulung, Târgoviște, Pitești, Râmnicul-Vâlcii, Craiova și Brăila. Cauzele pentru cari Ungurii se romanizează curând și botezul lor curios. Literatura română.
Autorul și-a făcut călătoria de studiu între 22 Mai și 21 Iulie 1841.
Cfr. Iorga: Istoria Românilor prin călători vol. IV p. 158. (Ediția numită — din eroare de tipar — ca fiind din 1884.)
Muz. Ard. Cluj 34411 și alte exemplare.

1451 **Pest** **1844**

Gyászhangok, mellyeket tisztelendő Fretzilla János úr fogaras-megyei növendéknek a pesti középponti papnevelő intézetben a hittudományok első évi hallgatójának kora elhunytán zengének növendék-társai. Pest tavaszelő 16 kán 1844. [Sunete funebre cântate la moartea timpurie a lui I. Fr. de colegii săi.]

Pesten. Nyomt. Trattner-Károlyinál. In 8⁰ foi 2. (Versuri.)

Cuprinde versuri funerare cântate de studenţii Seminarului Central din Pesta la moartea colegului lor Ion Frăţilă.

Bibl. Univ. Budapest. Miscellanea in 8⁰ 37 No. 17.

1452 **Buda** **1844**

Regulele mai de kepetenie a poliţiei de câmp de după a IX-lea articul a legilor dela anul 1840 scrise de Ignatie JOLDOŞ în Papa 1843. Acum întâia oară de pe limba ungurească pe cea românească preintoarse în Arad 1844 de Alexie Popovici... Professor.

Buda, 1844. La Crăiasca Tip. a Univ. Ung. In 8⁰ pag. 77.

Autorul originalului unguresc se scrie: Zsoldos.

Bibl. Univ. Cluj 180416 şi alte exemplare.

1453 **Wien** **1844**

Die Verfassung des Grossfürstenthums Siebenbürgen, aus dem Gesichtspunkte der Geschichte, der Landesgesetze und des bestehenden öffentlichen Rechtes. Aufgefasst und dargestellt durch Jos. BEDEUS v. Scharberg.

Wien, 1844. Bei Carl Gerold. In 8⁰ pag. VI şi 106.

Compendiu bun (în opt capitole) despre constituţiunea Ardealului şi a desvoltării ei, cu bune citări, uneori din documente inedite. Românii neformând un „Ordin" al dietelor ardelene, nu se face amintire de ei, numai într'un interesant pasaj despre presupusa autochtonie a lor.[1] (p. 13)

Cartea are şi o traducere ungară făcută de ákosi Makoldy Samuel (Kolosváratt, 1846) în 8⁰ mic pag. 193.

Muz. Ard. Cluj 52275 şi alte exemplare.

[1] So ergibt sich also der sonderbare Umstand, dass keine der drei ständischen Nationen (Ungarn, Sekler und Sachsen) ihren Ursprung genau nachweisen kann. Und eben so ist auch in Betreff der in den Gebieten aller drei Nationen zerstreuten Wallachen noch nicht erwiesen, wer eigentlich ihre Voreltern waren. Ob sie zur Zeit der Besetzung des Landes durch die Ungarn schon in Siebenbürgen ansässig waren, und durch die Eroberer unterjocht wurden, oder nur später aus südlichern Gegenden dahin eingewandert sind.

1844 Leipzig 1454

Eine Stimme ueber die ungarische und slawische Nationalität. Von Baron Nicolaus WESSELÉNYI. (Aus dem Ungarischen übersetzt.)

Leipzig. 1844. Bei Wilh. Vogel, Sohn. In 8⁰ pag. V și 262.

Cuprinsul: I. Ursprung der drohenden Gefahr. (p. 3) II. Ursachen, warum die Gefahr jetzt reif wurde. (p. 12) Von zwei andern entwickelten und sich entwickelnden, in Geschick und Zweck mit der slawischen Nationalität verwandten Nationalitäten, nämlich der griechischen und wallachischen. (p. 58—69) Lage des siebenbürgischen Landvolkes. Frohndienst des Ochsenbauers. Das Recht Grundstücke zu besitzen, in eigenem Namen Process zu führen und ein höheres Gubernial-Amt als das Sekretariat oder ein Comitatsamt zu bekleiden ist den Unadeligen noch versagt. [1] (p. 62—63) Stoff der Gefahr, nämlich die verschiedenen Schutz- und Heilmittel, welche gegen den Mangel der National Einheit angewendet zu werden pflegen und angewendet werden können. (p. 70) IV. Russlands älterer und gegenwärtiger Zustand, Einfluss und Politik. (p. 91) V. Europa's mögliche Zukunft. (p. 116) VI. Die von Europa zu ergreifenden Massregeln. (p. 129) VII. Die Gefahr, welche besonders unser Land bedroht.—Die von unserm Lande zu ergreifenden Massregeln. (p. 173)

Muz. Ard. Cluj 39167 și alte exemplare.

[1] Aceste restricțiuni de drept le suferiau și Ungurii și este un mare merit al autorului că a fost cel dintâi care a desvelit aceste anomalii într'o carte destinată în primul rând străinătății.

1845 Wien 1455

Allgemeines Geographisch-statistisches Lexikon aller Österreichischen Staaten . . . Herausgegeben von Franz RAFFELSPERGER etc. Vol. I—VI. Zweite Auflage.

Wien, 1845—1853. Druck und Verlag der k. k. a. p. typogeographischen Kunstanstalt. In 8-vo. Vol. 6 în 10 tomuri și un carton cu hărțile diferitelor provincii ale monarhiei austriace.

Prefața: Wien, im Monat October 1844.

Autorul născut în Modor (comitatul Pozsony) în 1793 a fost funcționar postal și și-a compilat lucrarea pe baza datelor oficiale, folosindu-se și de manuscrise.

Opera monumentală, importantă și din punct de vedere toponimic, cuprinde nu numai numirile satelor române, dar și numele de munți, văi și pâraie. In afară de acestea, cuprinde și indicațiuni statistice despre agronomie și comerțul, înșirate în ordine alfabetică. Astfel lucrarea e o întregire firească a operei lui Lenk, apărută cu 6 ani mai înainte și formează un tezaur de cunoștințe și despre toponimia română a țărilor monarhiei austro-ungare.

E de notat că la descrierea Dunării găsim şi o schiţă a cursului ei (vol. II p. 149) cu observaţia interesantă că la gura Dunării apa ei se deosebeşte de aceea a mării chiar la o depărtare de zece mile dela ţărm. (p. 151)

Mai observ că expresiunea de Ediţia II se referă la Dicţionarul topografic al lui Curtius (din 1829) apărut în fascicole separate pe provincii, iar „scrisul" hărţilor litografiate e pus după metoda nouă cu tiparul, care însă nu arată de fel bine.

Muz. Ard. Cluj 31626 şi alte exemplare.

1456 Iaşi 1845

Letopisiţile Ţării Moldovii, publicate pentru întâiaşiĭ dată de M. KOGĂLNICEANU. Tom. I—III.

Iaşi, 1845—1852. In 8-vo.

Cuprinsul a se vedea la ediţia II din anul 1872 sub No. 2213.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1457 Iaşi 1845

Ordo divini officii recitandi sacrique peragendi ad usum Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium in Moldavia Apostolicam missionem exercentium Iussu Illustrissimi ac Reverendissimi D. D. Pauli Sardi episcopi Verensis visitatoris ac praefecti Apostolici ejusdem Moldavicae missionis editus atque ad Iuliani calendarii supputationem dispositus pro Anno Domini 1845.

Jassiis. Typis Officii Eph. Communalium. In 8⁰ pag. 28.

Arch. Prop. Fide. Roma. Scritture non rif. Vol. 10.

1458 Braşov 1845

Denkwürdige Ueberlieferung der am 4. Oktober 1823 unter der edlen Leitung des... Obersten... Baron Purcell v. Norestoven im Stabsorte Kézdi-Vásárhely abgehaltenen National-Instituts-Eröffnungs-Feierlichkeit. Verfaßt durch POPP Gabriel.

Kronstadt, 1845. In 8⁰ pag. 16.

Gross No. 448.

1459 Cluj 1845

Erdélyország történetei hiteles kútfőkből. Irta aranyosrákosi SZÉKELY Sándor. [Istoriile Ardealului din izvoare autentice.]

Kolo'svártt, 1845. A kir. lyceum betüivel. In 8⁰ foi 6 şi pag. 220.

Compendiu scurt al istoriei Ardealului, formând prima încercare în limba ungară pe acest teren, cu multe amănunte privitoare la Români şi legăturile lor cu Ungurii în cursul veacurilor.
Muz. Ard. Cluj 98015 şi alte exemplare.

1845 Buda 1460

Torontálvármegye' hajdana. Emlegette: BÁRÁNY Ágoston. [Trecutul comitatului Torontal.]

Budán, 1845. A' m. kir. egyetem' betüivel. In 8⁰ pag. IV, 162 şi 80.

Prefaţa: Nagy-Becskereken, május' 1-sőjén 1845.
Din cuprins: Partea I. Locuitori vechi: Valachi. (p. 147—149) Partea II. Documente privitoare la istoria comitatului Torontál.
Muz. Ard. Cluj 38323 şi alte exemplare.

1845 Pest 1461

Lótudomány. Szerzé Alistáli 's padányi MÁTTYUS Nep. János, királyi udvarnok. [Ştiinţa calului.]

Pesten, 1845. (Trattner-Károlyi bet.) In 8⁰ pag. XVI şi 424.

Prefaţa: Pesten, Kisasszonyhava 15-kén 1845.
Din cuprins: Az erdélyi ló=Calul ardelean. (p. 121—123) Bezarábiai ló=Calul basarabean. (p. 141) A moldva ló. Az oláh ló=Calul moldovean. Calul românesc. (p. 143—144)
Autorul specialist în cunoaşterea cailor descrie caii din Ardeal, Moldova, Basarabia şi Ţara-Românească, cartea sa fiind unică pentru acest lucru.
Bibl. Univ. Cluj 51503 şi alte exemplare.

1845 Pest 1462

Alistáli s padányi MÁTTYUS Nep. János által készitett Lótudomány czimű munkát felvilágositó 20 tábla. [Tabele 20 deslușitoare la Cartea calului a lui I. N. M.]

Pesten, 1845. Nyomt. Grimm V.-Walzel A. F. (Eggenberger J. s Fia bizománya.) In 4⁰ oblong tabele XXI. (In litografie.)

Cuprinde pe tabelele XII—XIII semnele-timbre ale cailor diferitelor herghelii din Bucovina, Galiţia şi Moldova şi între ele 34 ale boierilor de acolo. (Vezi reproducerea lor alăturată.)
Muz. Ard. Cluj 91472 şi alte exemplare.

1845 Cluj 1463

Erdélyország' történetei' tára... Kiadják Gróf KEMÉNY József és Nagy Ajtai KOVÁCS István. Vol. I—II. [Magazin istoric al Ardealului.]

SEMNELE-TIMBRE ALE HERGHELIILOR BOIERILOR MOLDOVENI.

(După o însemnare din 1828.)

1. Gojan Demetrie. 2. Adamaky. 3. Argiri.
4. Bogdan iunior B. B. 5. Bogdan senior. 6. Baricz.
7. Ballyca. 8. Czerkes. 9. Danileskul. 10. Illia.
11. Kostaky. 12. Princ. Kantakuzyn. 13. Kreczuniak.
14. Kalugier. 15. Kreskul. 16. Mukul. 17. Milo.
18. Princ. Moruzy. 19. Pireskul. 20. Paszkan.
21. Pucilla. 22. Pallady. 23. Petul. 24. Poharnik.
25. Prunkul. 26. Pittul. 27. Roznovan. 28. Sturza.
29. Stefanaky George. 30. Seizeskul. 31. Oprea.
32. Milovoi. 33. Pallady. 34. Katargi.

(Numele 10, 32 și 34 scrise rău, îndreptate.)

Kolozsvártt, 1845. Özvegy Barráné és Stein tulajdona. (Vol. I. Az ev. ref. collegium; vol. II. a kir. Lyceum betüivel.) In 8⁰ pag. XXV şi 256+XIII şi 291. De fapt a ieşit încă în 1837 şi 1839, dar publicaţia a fost retipărită acum, fără ştirea editorilor, dupăce prima ediţie era cu totul epuizată.

Cuprinde următoarele cronici ungureşti (dintre anii 1540—1600 şi 1566—1613) ale lui Mindszenti Gábor, Bánffi Gergely, Gálfi János şi Bors János precum şi a lui Borsos Tamás, cu foarte multe amănunte privitoare la Români şi istoria Românilor.

Anexat acte şi între ele două dela Mihai-Viteazul din Alba-Iulia, 4 şi 13 Noemvrie 1599 (vol. I p. 239—241) şi articolele dietei din Alba-Iulia prezidate de Mihai, din 20 Noemvrie 1599. (p. 242—253)

Muz. Ard. Cluj 130445 şi alte exemplare.

1845 Pest 1464

Magyarok ázsiai emléke. BIZONI Károly által. Vol. I—II. [Memoriul Ungurilor asiatici.]

Pesten, 1845. Esztergami Beimel József betűivel. In 8⁰ foi 3 şi pag. 50+104.

Din cuprins: Ceangăii din Moldova, locuind în 62 de sate.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1845 Paris 1465

La Transylvanie et ses habitants. Par A. de GERANDO. Tome I—II.

Paris, 1845. Imprimerie de Guiraudet et Jouaust. In 8⁰ foi 6 şi pag. 427+403. Cu ilustraţiuni şi o hartă.

Din cuprins: Vol. I. Thorda. Souvenirs des Romains. Pratul lui Trajan. (p. 161—163) Balásfalva. (p. 211—226) Ketskekő-Piatra Capri. (p. 227—8) Zalathna. Vulkoj. Les paysans de ces montagnes presque tous Valaques. (p. 273—287) Riche paysan valaque. (p. 293-295) Detonata. (p. 309—348) Vallée de Haczeg. Demsus. Costumes des Valaques. (p. 365—381) Vol. II. Fagaras. Les libres barons. (p. 33—48) Rosenau. Törts. Les Calibas. Zernyest. (p. 89—101) Régiments-frontières. (p. 291—310)

Ilustraţiuni: L'église valaque (en bois de deux cents ans) de Móts. (vol. I. p. 320) Paysans valaques. (p. 337) Xilografii artistice. O căruţă cu bivoli şi un Român pe foaia de titlu a volumului II.

Autorul luând de soţie la Paris pe contesa Emma Teleki, s'a stabilit cu dânsa ca tânăr de 21 ani în judeţul Sătmar, formând o familie cu totul maghiarizată. Cu sentimente de libertate, a luat parte la războiul de independenţă a Ungurilor, după sfârşitul căruia, fugind din ţară, a murit în pribegie la Drezda în 8 Decemvrie 1849.

Are şi o ediţie germană, tradusă de Julius B. Seybt, tot în două volume; Leipzig, 1845. (Muz. Ard. Cluj : 34768.)

Cfr. Iorga : Istoria Românilor prin călători vol. IV p. 161—163. (După ediţia II de titlu; Paris, 1850.)

Muz. Ard. Cluj 30524 şi alte exemplare.

1466 Cluj 1845

Nemes Erdélyország nagyfejedelemségének ujabb országgyülési végzései. (*Articuli novellares diaetales.*) 1744—1811. Magyarositotta . . . Dálnoki INCZE József. Vol. I—III.

Kolo'svártt, 1845. A' kir. lyceum betüivel. In 8-vo.

Prefaţa : Barothon Augustus 31-kén 1843-ban.

Cuprinde toate legile aduse în dietele ardelene — în traducere ungară — şi între ele următoarele despre Români : Uniţii=catolici 1744 art. 6. Neuniţii=greco-orientali 1753—1755 art. 5. Despre episcopul lor 1791 art. 60. Românii cer dela rege noui danii de hrisoave în locul celor ce s'au prăpădit pe vremea răscoalei din 1784 ori în urma invaziunilor Turcilor 1791 art. 35. Dreptul de prioritate al Ardelenilor la numirea agenţilor ce se vor trimite în Muntenia şi Moldova, 1791 art. 9.

Muz. Ard. Cluj 58130 şi alte exemplare.

1467 Buda 1846

Sprachenkarte der Österreichischen Monarchie sammt erklärender Übersicht der Völker dieses Kaiserstaates, ihrer Sprachstämme und Mundarten, ihrer örtlichen und numerischen Vertheilung. Von J. V. HAEUFLER.

Pest, 1846. (Ofen. Mit k. ung. Univ.-Schriften.) In 8⁰ pag. 9.

Prefaţa : Ofen, am 14. Mai 1845.

Anexat : 2 hărţi : Sprachkarte şi Ethnographische Übersicht.

Muz. Ard. Cluj 43039 şi alte exemplare.

1468 Pest 1846

Ungarn und seine Völker in Original-Abbildungen . . . Unter der Aufsicht von Alexius FÉNYES und Johann LUCZENBACHER. Redigirt und herausgegeben von Emerich VAHOT. Übersetzt von Dr. Emerich Henszlmann. I-es Heft.

Pesth, 1846. Mit Joseph Beimel's Schriften. In 2⁰ pag. 19.

Prefaţa : Pesth, den 2-ten Jäner 1846.

Din cuprins : Die Zahl der Walachen. (p. 7)

A ieşit şi în ediţie ungară cu titlul de : Magyarföld és népei eredeti képekben.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1846 Aiud 1469

Vizsgálódás az Erdélyi Kenézségekről; egyszersmind az erdélyi két oláh püspök igazolásául felelet Trausch és főkép Schuller cáfolataira. Irta egy igazságkedvellő ns. hazafi, kiadták Többen. [Cercetări despre cheneziatele ardelene; totodată ca răspuns spre adeverirea celor doi episcopi români din Ardeal împotriva învinuirilor lui Tr. şi mai cu seamă Sch.]

Nagy-Enyeden, 1846. Nyomatott a ref. Collegium sajtóintézetében. In 8⁰ pag. 84.

Cuprinsul: Előzmény. (p. 3) I. Az oláhoknak a szászoknál előbb ittlétéről a' mai ugynevezett szászföldön. (p. 13) II. Az oláhok jogállásáról a németek Erdélybe megtelepülése előtt. (p. 26) III. Az oláhokon a szászok által elkövetett rablásról. (p. 53) Toldalék. (p. 77—84) — Despre existenţa şi situaţia Românilor în teritoriul numit săsesc, înainte de venirea Sasilor şi despre jefuirea Românilor de către Saşi.

Autorul nenumit al broşurii este: Hilibi GAÁL László.

Vezi lucrările lui Trausch şi Schuller (citate în titlu) din 1844 sub No. 1443 şi 1446.

Cfr. recenzia cărţii de contele Iosif *Kemény*, în Kurz: Magazin vol. II p. 375—8.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 427 şi alte exemplare.

1846 Braşov 1470

Elemente de dreptul politic. Dupre maĭ mulţĭ autorĭ, de un FILO-ROMÂN.

Braşov, 1846. Tip. Ioan Gätt. In 8⁰ pag. 38. (Cu semicirilice.)

Imprimatur: Coronae 1846, die 2. Sept. Ios. Trausch m. p. Censor.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 3567 şi alte exemplare.

1846 Sibiu 1471

Der Freiherr Nicolaus Wesselényi, A. de Gerando, und die Sachsen in Siebenbürgen. Apologetische Bemerkungen von J. K. SCHULLER Professor.

Hermannstadt, 1846. (Theodor Steinhaussen.) In 8⁰ pag. 47.

Este a treia critică a cărţii baronului Wesselényi, de pangermanul Schuller, care în 1849, la intrarea generalului Bem în Sibiu, a trebuit să fugă în Ţara-Românească de teama Ungurilor. Se ocupă aci şi cu cartea lui De Gerando „La Transsylvanie et ses habitants" din 1845 de sub No. 1465.

Muz. Ard. Cluj 83306 şi alte exemplare.

1472 **Braşov** 1846

Walachische Sprachlehre für Deutsche. Verfaßt von Andreas ISZER Fabriks-Direktor.

Kronstadt, 1846. Gedruckt bei Johann Gött. In 8⁰ pag. 252 și 3 foi.

Ultimul capitol, 20: Culegere de cele mai întrebuinţate ekspresiuni în convorbirea familiară. (221—252)

Are o retipărire din anul 1847, apărută la 15 Martie şi o ediţie II din 1855.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 54450 şi alte exemplare.

1473 **Sibiu** 1846

Geistliche Lieder in walachischer Sprache theils aus dem Deutschen übersetzt, theils gedichtet von Samuel MÖKESCH ev. Pfarrer in Baumgarten.

Hermannstadt, 1846. S. Filtsch. In 8⁰ pag. 15.

Autorul (fiu al lui Ioan Mihail Mökesch cu cartea sa din 1839 de sub No. 1378) născut în 11 Noemvrie 1813, era deasemenea preot evanghelic din satul Riuşori, urmaş al tatălui său.

B. Baron Brukenthal. Sibiu.

Trausch vol. II p. 437.

1474 **Bratislava** 1847

Ueber Ungarns Zustände. Von BÁRÁNDY.

Preßburg, 1847. Gedruckt bei Franz Edler v. Schmid & J. J. Busch. In 8⁰ pag. 200.

Prefaţa: Pressburg, am 31. Dec. 1845.

Din cuprins: Ueber Ungarns und Siebenbürgens Gesammtbevölkerung, als Einleitung. Orientalisch-griechisch-nichtunirte Kirche. (p. 22—26) Cu date statistice despre numărul enoriaşilor ortodoxi.

Pronumele autorului este: Johann.

Muz. Ard. Cluj 143990 şi alte exemplare.

1475 **Pest** 1847

Oda, mellyet Nagyméltóságu 's Főtisztelendő Rajacsics József urnak, cs. kir. belső titkos tanácsosnak, görög n. e. vallásbeli érsek és metropolitának tiszteletére 1847-ik év' beköszöntésekor alázatosan benyujt GROCSANSZKY János, görög n. e. iskolai alapokra ügyelő választmány' tollnoka 's Ns. Aradvármegye' táblabirája. [Odă prezentată de I. Gr. mitropolitului Ios. R. la inaugurarea sa.]

Pesten. Nyomatott Landerer és Heckenastnál. In 4⁰ foi 2.

Cuprinde o odă în cinstea episcopului Iosif Rajacsics.
Poezia începe cu următoarele rânduri :

Üdv néked Rajcsics, a' pannoni szerbek, oláhok
Honszerető fiai' áldora és öröme ! !

(Slavă ţie Rajacsics, blagoslovitorul şi bucuria Sârbilor, Românilor panonieni, fii iubitori ai patriei !)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1847 Reutlingen 1476

Siebenbürgen nach Land, Volk, Geschichte und Verfassungen. Von Peter WOLF.

Reutlingen, 1847. B. G. Kurtz' sche Buchhandlung. In 8° pag. VI şi pag. 40.

Cărticica pare a fi format partea a II a cărţii autorului cu titlul : „Der Führer und Rathgeber auf der Reise nach Ungarn und Siebenbürgen" din acelaş an.
Trausch vol. III p. 508 et IV p. 505.

1847 Cluj 1477

Erdélyország statistikája. Irta KŐVÁRY László. Vol. I. [Statistica Ardealului.]

Kolozsvártt, 1847. (Nyom. az év. ref. kolégyom betüivel.) In 8° foi 4 şi pag. 296.

Prefaţa editorului : Kolozsvártt, mart. 16-kán 1846.
Din cuprins : Az oláhok. (p. 186—190) Kereskedés Moldva és Oláhhonnal. (p. 278—281) Oláh iskolák. (p. 291—293)
Lucrarea formează prima încercare statistică-economică a întregii vieţi sociale din Ardeal, compilată după date adunate dela diferitele autorităţi şi bresle, aşa că e păcat că vol. II n'a putut apare, poate şi din pricina izbucnirii revoluţiunii dela 1848. La sfârşitul cărţii autorul dă o caracterizare a firei, obiceiurilor şi al traiului Românilor ardeleni.
Muz. Ard. Cluj 75644 şi alte exemplare.

1847 Braşov 1478

Chronicon Fuchsio-Lupino-Oltardinum sive Annales Hungarici et Transsilvanici ... Edidit Josephus TRAUSCH Coronensis. Vol. I—II.

Coronae, MDCCCXLVII et MDCCCXLVIII. Impressum per Johannem Gött Typographum. In 4° pag. V şi 324+VI şi 307.

Prefaţa : Dabam Coronae die 10. Aprilis 1847.

Cuprinde cronicele preoţilor saşi Simon Massa, Marcus Fuchs, Christianus Lupinus, Joannes Oltard, Andreas Gunesch şi Johannes Ziegler (numiţi chiar şi pe foaia de titlu) cu însemnări dintre anii 990—1630 şi 1630—1699 precum şi cu multe acte şi scrisori dela principii Ardealului şi alte persoane, cu amănunte privitoare şi la istoria Românilor din Ardeal, Moldova şi Ţara-Românească, uşor de aflat pe baza indicelor volumelor.

Muz. Ard. Cluj 36484 şi alte exemplare.

1479 Bratislava 1847

Georgii BARTAL de Beleháza Commentariorum ad historiam status jurisque publici Hungariae aevi medii Libri XV. Tom. I—III.

Posonii, 1847. Typis Caroli Friderici Wigand. In 8-vo.

Cuprinde istoria Ungariei scrisă pe baza decretelor şi a legilor ţării, până la 1526. In materialul expus găsim că supt regele Matia „voevodul Valachiei" era privit de principe de acelaş rang cu principii unguri, [1] iar Moldova aparţinea de drept Ungariei. [2]

Muz. Ard. Cluj 57007 şi alte exemplare.

[1] Mathias testimonio literarum suarum de anno 1487, praeter Barones exofficio, *Principes* quoque, et in horum numero Banum Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Despotum Serviae, Banum Bosniae, Vajvodam Valachiae... habuit. (p. 207)

[2] Mathias de Moldavia haec anno 1468 ad Polonos scribit: Terram illam nostri juris esse, antiquissimus et continuatissimus Praedecessorum nostrorum Regum Hungariae titulus declarat, non quidem inanis, sed possessione nunquam interrupta munitus; etc. (p. 207)

1480 Cluj 1847

GYÖRKE históriája Erdélyről. [Istoria lui Györke despre Ardeal.]

Kolozsvártt, 1847. Tilsch János tulajdona. In 16⁰ pag. 56.

Din cuprins: Principele Andrei Báthori. (p. 33—34) Epoca lui Basta. (p. 34—36) Iosif II. (p. 54—55)

Odată cu această cărticică a apărut şi una cu titlul: „Györke Erdélyt utazza" care descrie Ardealul.

Din prima carte există ediţia a 7-a din 1867 şi a doua a ajuns până la ediţia a 6-lea în 1869.

Ambele cărţi ale lui Györke erau manuale pentru copiii şcolilor primare, cărţişoare foarte răspândite scrise într'un stil simplu pentru a-i întroduce în cunoaşterea patriei şi a istoriei ei.

Autorul anonim al acestor cărţi era: KŐVÁRI László.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1847 Pest 1481

NOGEL István utazása keleten. Átdolgozta s függelékkel bővitve kiadta Schultz testvérpár. [Călătoria lui Ştefan N. în Orient.]

Pesten, 1847. Nyomatott Beimel Józsefnél. In 8⁰ pag. 196.

Prefaţa : Pest jun. 1. 1847.

Din cuprins : Plecare din Pesta. (p. 1—5) Galacz şi paşaportul. (p. 6—9) Brăila. (p. 160) Aventure.(p. 165) Bukarest. (p. 169—175)

Autorul descrie călătoria sa entomologică, făcută cu scopul de a aduna insecte în Orient.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1847 Pest 1482

Magyarország leirása. Irta FÉNYES Elek. Vol. I—II. [Descrierea Ungariei.]

Pesten, 1847. Nyomatott Beimelnél. In 8⁰ pag. 200 şi 520.

Prefaţa : Pesten, junius 23-kán, 1847.

Din cuprins : I. Lakosok. Nyelvökre nézve. (p. 25) Vallásukra nézve. (p. 32) Egyházi személyek. Görög katholikusok. (p. 43) Nemegyesült görög óhitüek. (p. 44) Iskolák a göröghitüeknél. (p. 179) Egyházkormány a görög nemegyesült óhitüeknél. (p. 183) Vol. II. Tiszántuli kerület. (p. 325—430)

Descrierea Ungariei pe judeţe, afară de Ardeal, care pe această vreme nu era unit cu Ungaria.

Muz. Ard. Cluj 32462 alte exemplare.

1847 Pest 1483

Népdalok és mondák. A Kisfaludy-Társaság megbizásábul szerkeszti és kiadja ERDÉLYI János. [Cântece populare şi tradiţii. Editate din însărcinarea Societăţii Kisfaludy.]

Pesten, 1847. Nyom. Beimel Józsefnél. In 8⁰ VIII şi pag. 477. (Magyar Népköltési Gyüjtemény vol. I.)

Din cuprins : Csangó dalok=Cântece de ceangăi. (p. 419—434) Retipărite din cântecile adunate de Părintele *Petrás* Incze din comuna Cleje (în judeţul Bacău) şi publicate de el prin diferite reviste ungureşti, dela 1841 încoace. Dar e curios că în unele exemplare aceste cântece ale Ceangăilor lipsesc, respectiv sunt înlocuite cu altele (din Ungaria) şi prefaţa adăogită la XII pagini.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1484 **Braşov** **1847**

Cărticică teatrală, fiilor patriei o predă soufleuriu soţietăţii. De Stefan JAKAB şi Venter FLORIAN.

Braşov, 1847. Ión Gătt. In 8⁰ pag. 8. (Cu semicirilice.)

Gross: No. 978.

1485 **Buda** **1847**

Magyarország primásai. 1847. Irták BARTAY Gusztáv és Ede. [Primaţii Ungariei.]

Budán. Egyetemi nyomda betüivel. In 8⁰ pag. VIII şi 201.

Prefaţa: Pesten October 15-én 1847.
Din cuprins: Oláh Miklós: 1552—1568. (p. 131—3)
Mus. Nat. Budapest. Hung. e. 121 şi alte exemplare.

1486 **Buda** **1847**

Rugăciunea mulţănmirii, care se săvărşeşte în ziua ..... Maiestăţei Sale Ferdinand.

In Buda, 1847. Tipărit cu cheltuiala... lui Stefan Mihalovici notariul consistorului Timişoarei. (Cu cirilice.)

1487 **Pest** **1847**

Kleine historische Bilder-Gallerie aus Ungarns denkwürdiger Vorzeit von J. HAEUFLER.

Pest, 1847. Verlag von Gustav Heckenast. (Litografiat.) Druck von Landerer und Heckenast. In 8⁰ mic pag. X şi 257. Cu 8 portrete şi facsimile în litografie.

Prefaţa: Wien am 14. Mai 1847.
Din cuprins: Ludwig der Grosse. (1342—1382) Die Unterwerfung von Bosnien, Walachey und Moldau. (p. 121—124)
Autorul şi-a propus să dea tineretului o aşa numită carte de citire cu biografiile regilor Ungariei până la 1526. Folosind şi publicând însă monumente literare, heraldice şi epigrafice, cu texte din poezii ori amintiri contemporane (cu greu de aflat aiurea sau chiar inedite) a reuşit să prezinte un foarte folositor manual istoric.
Muz. Ard. Cluj 44384 şi alte exemplare.

1488 **Buda** **1847**

Povăţuire către economia de câmp pentru folosul şcoalelor româneşti etc. / Oláh Gazdászat.

În Buda, 1847. La Crăiasca Tip. a Univ. Ungureşti. In 8⁰ mic pag. 214 şi Insemnarea lucrurilor pe 5 foi. (Cu cirilice.)

Prima ediţie dela 1806 descrisă în *Bibl. Rom. Veche* sub No. 702.
Bibl. Univ. Cluj 237628 şi alte exemplare.

1847 **Pest** **1489**

Română-ungurească linbă s'au Convorbiri A acestora doă linbi prin îndeletnicire maĭ uşo'ră învăţare de Moysi BOTA naționalul invătiĕtoriŭ lucrată. / Oláh-magyar nyelv vagy együttbeszélgetések E' két nyelvnek gyakorlatilag legkönnyebben megtanulására, szerkesztette BOTA Mo'ses nemzeti oláh tanító.

Pesten, 1847. Beimel Józsefnél. In 8⁰ foi 5 şi pag. VI+143.

Dedicația către Gróf Batthyányi Kázmér.

Prefața către Prea adevărate dulce Române!

Volumaşul formează tomul al II-lea al cărţii cu titlul „Graiul Român" din 1836 (descris sub No. 1346) tipărit în formă bilingvă adică la stânga pe româneşte, iar la dreapta pe ungureşte.

Cartea având patru părţi, cuprinde cuvinte şi convorbiri foarte bine alese şi alcătuite după cele mai felurite materii ale vieţii de toate zilele. Merită o amintire deosebită că primele două bucăţi ale părţii IV (p. 52—62) ne vorbesc „Despre limba ungurească şi limba română" formând astfel poate cel mai vechiu tratat românesc despre limba ungară.

Stilul românesc al autorului plin de cuvinte dialectale bănăţene, se poate studia cu folos de către linguişti români, cunoscători şi de limba ungară.

Foaia de titlu o reproducem alăturat deoarece ne înfăţişează totodată şi interiorul unei şcoli primare de acum 88 de ani.

Lista celor 559 de abonaţi ne arată că cea mai mare parte a lor erau Unguri, ba unul dintre ei, nemeşul *Bohus* János a subscris 50 de exemplare cu câte 30 de cruceri convenţionali bucata.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 25195 şi alte exemplare.

1848 **Sibiu** **1490**

Fremdwörterbuch, oder Sammlung mehrer in der deutschen Sprache und Literatur häufig vorkommenden aus fremden Sprachen entlehnten Wörter mit deutsch und walachisch ausgelegter Bedeutung... Nebst einem Verzeichniß einiger in Siebenbürgen wildwachsenden Giftpflanzen, von Quiricus KREKANA / Carte de cuvinte străine, ori adunare de maĭ multe cuvinte străine, ce vinŭ adese în limba şi literatura germană. Cu Semnificarea şi explicarea lor în limba germană şi română... Cu o speţificare de unele plânte veninoase ce crescŭ în Ardealŭ, de Kirikŭ KREKANA, Învăţătoriŭ la c. r. scólă de regimentŭ în Orlatŭ.

Hermannstadt, Sibiu, 1848. Bei Georg v. Closius. In 8⁰ foi 4 şi 152.

Imprimatur: Coronae, die 3. Dec. 1845. Antonius Kováts Censor.

Cuprinde un mic dicţionar german-francez-latinesc-românesc (p. 1—144) şi descrierea următoarelor plante veninoase ce cresc în ţara

ГРАЮЛ

РОМАН

ТОМȣ' АЛ II-леа

де

МОУGІ БОТА

лȣкратȣ̆.

IN PEST
cu teascu' luĭ Josef Beimel
1847.

noastră: 1. Mătrăgună sau iérba codrului — bella donna. 2. Pătrânjeii câneşti — aethusa cynapium. 3. Cucuta, bucinişul — conium maculatum. 4. Laurul, borci, ciumă fóie, bolundare — datura stramonium. 5. Laptele cânelui — euphorbia esula. 6. Măsălariu, sunătóre, belinŭ negru — hyosciamus niger. 7. Trespe, osigă, nebunélă, negină — lolium temulentum. 8. Flórea brostéscă sau ranunke: iarba fierelorŭ — ranunculus sceleratus. 9. Mumă se săcară, doră Omégŭ. 10. Bureţĭ sau ciupercĭ de: câmp, ~ spin, ~ roao, ~ kipăroşi; roşcovele, acri, minătărci sau hribe; ~ păstravĭ; barba ţapului, ciuciulaţi şi alţi bureţi cari cresc la munţi. (p. 145—152 cu cirilice.)
Bibl. Univ. Cluj 202776 şi alte exemplare.

1848 Veliki Bečkerek 1491

Temesvármegye' emléke. Alapítá BÁRÁNY Ágoston. [Memoria comitatului Timiş.]

Nagy-Becskereken, 1848. Pleitz Pál' betüivel. In 8⁰ foi 3 şi pag. 190+48, cu piese justificative.

Prefaţa: Költ Nagy-Becskereken, februarius 29-én, 1848.
Din cuprins: Oláhok=Românii. (p. 165) Cartea a rămas însă neterminată, din pricina izbucnirii revoluţiunii.
Muz. Ard. Cluj 45154 şi alte exemplare.

1848 Pest 1492

A népnevelés hatása Magyarhon népeinek erkölcsiségére. Irta NEY Ferencz. [Influenţa educaţiei poporului asupra morala neamurilor din Ungaria.]

Pesten, 1848. Nyomatott Beimel Józsefnél. In 8⁰ pag. 178.

Prefaţa: Irtam Pesten, télhó 28-kán, 1848.
Din cuprins: A néperkölcsi állapot minősége s annak okai. Első tekintet: Nemzetiség. d.) Oláh nép. (p. 39—41) Se arată influenţa educaţiei populare asupra moralităţii popoarelor. Despre Români.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1848 Paris 1493

La Hongrie en 1848. Recueil politique, historique et littéraire. Par L. BOLDÉNYI.

Paris. Imprimerie Centrale de Napoleon Chaix et C-ie. In 8⁰ pag. 88 şi 1 foaie.

Din cuprins: La question des nationalités en Hongrie, par Auguste de Gerando, cu propunerea alcătuirii unei Confederaţii dunărene, în capul ei cu Ungaria pentru înfrângerea absolutismului. (p. 11)
Muz. Ard. Cluj 88853 şi alte exemplare.

1494 **Sibiu** **1848**

Denkwürdigkeiten aus dem Leben des Freiherrn Samuel v. Brukenthal Gubernator von Siebenbuergen. Aus archivarischen Quellen gesammelt von Joh. Georg SCHASER, Pfarrer zu Thalheim.

Hermannstadt, 1848. Gedruckt bei Georg v. Closius. In 8⁰ foi 8 și pag. 123+74.

Prefața: Thalheim am 1. März 1848.

Din cuprins: VII. Des Gubernators Berichte über den Aufruhr walachischer Unterthanen unter Hora und Kloska und die dem Br. Brukenthal ertheilten kais. Befehle. (p. 60—99) Cu rapoarte dintre 25 August 1784 și 2 Fevruarie 1785 despre mișcările răsculaților.

Cfr. *Densușianu*: Revoluțiunea lui Horia p. 17.

B. Acad. Rom. București: 1934 și alte exemplare.

1495 **Sibiu** **1848**

[Bestimmungen der Sächsischen Nationsuniversität im Interesse des Rechts und der Civilisation der walachischen Bewohner des Sachsenlandes.]

Hermannstadt, 3. April 1848. In 8⁰ pag. 2.

Cuprinde instrucțiuni relative la drepturile de egalitate ale Românilor în administrație, meserii și culte.

Liceul Honterus. Brașov. Col. Trausch No. 2374.

1496 **Pest** **(1848)**

Szózat az oláhfaj ügyében. HATVANY Imre ügyvédtől. [Aviz în chestiunea neamului românesc.]

Pesten. S. a. Nyom. Beimel Jozsefnél. In 8⁰ pag. 23.

Cuprinsul: Honfiak! (p. 3) Az oláhnép anyagi és erkölcsi állapota. (p. 6) Az oláhnép szegénység és erkölcsi sülyedése tényezői. (p. 12) Az oláhnép nevelési állapota. (p. 13) Oláh papok. (p. 15) A Görög nem egyesült egyházkormány. (p. 17) Oláh-reformok. (p. 22—34)

Se ocupă mai ales cu situația morală a poporului român și cauzele decăderii lui. Despre biserica ortodoxă.

Muz. Ard. Cluj 70486 și alte exemplare.

1497 **Buda** **1848**

Articolii legilor dietii din 1847/8.

In Buda, 1848. La Crăiasca tipografie a Universitățeĭ. In 8-vo.

Din cuprins: Articolul al 7-lea. Despre împreunarea Ardealului cu Ungaria.

Cfr. *Brote* p. 31.

B. Acad. Rom. București. A. 1635.

1848 Pest 1498

Sfetnicul Împăratuluĭ tălmăceşte poporuluĭ legile cele noaă. 1848.

In Peşta. In 8⁰ pag. 39, foaie fără de titlu. (Cu cirilice.)

Pe ultima foaie albă: S'au scris din îngăduința și porunca Înălțieĭ Sale Împăratuluĭ și craiuluĭ nostru. În Pesta cu tiparul luĭ Baimel.

Cuprinsul: Fraților Românĭ! Articulul legii despre contribuțiile de obște. (p. 1) Despre contribuție. (p. 11) Articulul legii despre încetarea îndatinatelor slujbe; adecă a robotei, dejmiĭ și plătiriĭ cu banĭ, a cârora temeiŭ au fost urbariul, sau alte contracturĭ suplinitoare. (p. 12) Despre egalitate, toțĭ asemenea. (p. 21) Despre garda națională. (p. 29) Către nobili=nemeșĭ. (p. 33) In sfărșit am și o rugare! (p. 39)

Broșura e scrisă de un Român, care sfârșește astfel: Dumnezeu vă alduiască (bine cuvinteze) pe toțĭ.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 5440/1.

1848 (Braşov) 1499

Emancipation! Landtägliche Repräsentation! Eigenes Wohngebiet unsern walachischen Mitbrüdern! und nicht blindlings Union!! — Von Dr. Justus TREBONIANUS.

S. l. 1848. In 8⁰ foi 4.

Cuprinsul: Este o versificație în care se atrage atenția Românilor, cum și cu cine să facă unirea, la care îi îndeamnă Ungurii.

Bibl. Brătianu. București 11265/5 și alte exemplare.

1848 Sibiu 1500

Von der Union, und nebenbei ein Wort über eine mögliche Dakoromanische Monarchie unter Oesterreichs Krone. / Geschrieben im Mai 1848.

Hermannstadt. (Theodor Steinhaussen.) In 8⁰ pag. 46.

Cuprinde părerile publicistului Daniel ROTH împotriva unirii Ardealului cu Ungaria, îndemnând pe deputații sași să voteze în contra legii, care — după el — nu va avea validitate pentru Sași. (p. 32) Apoi propune Românilor din Moldova și Muntenia unirea cu Ardealul supt tutela împărăției Austriei, terminând cu declarația că Românii n'au de ce să se teamă de Sași, la cari au aflat totdeauna adăpost în vremuri de restriște ca pribegi, venind la ei din țările lor. (p. 40—46)

Autorul broșurii este un Sas din Sibiu care isprăvind teologia, fusese preot evangelic în Iași. Demisionând a studiat medicina la München, dar întors acasă, a avut nemulțumiri cu colegii săi medici și astfel, lăsându-se de medicină, se făcu din nou preot. Sibiul fiind ocupat în Martie 1849 de oastea ungară, el a fugit în Țara-Romă-

nească; peste puţin a mers la Iaşi, unde trăieşte zece ani ca medic militar, murind orb în 25 August 1859. (Trausch.)

Traducerea broşurii în româneşte de Septimiu Albini cu titlul: Despre uniune... Sibiiu, 1895. In 8⁰ mic pag. 94.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 10025 şi alte exemplare.

La *Crăinicianu* lipseşte.

1501 Cluj 1848

Aggodalom és megnyugtatás a' magyar nemzetiség ügyében. Irta JANCSÓ Károly. [Teamă şi linişti în chestiunea naţionalităţii ungare.]

Kolozsvártt. A kir. főtanoda betüivel. In 8⁰ foi 2 şi pag. 42.

Prefaţa: Kolozsvárt május 20-kán 1848.

Cuprinde o schiţă generală despre starea maghiarismului în legătură cu popoarele nemaghiare din Ardeal, cu multe reflexiuni despre Români. (p. 16—33) Pilde despre limba curioasă maghiară-română a nemeşilor din Hunedoara şi Zărand. (p. 38) Poporul român aţâţat de Saşi şi de şiretlicurile burocratice ale administraţiei. (p. 39)

Muz. Ard. Cluj 38472 şi alte exmplare.

1502 Cluj 1848

Forradalmi mozgalmak Bécs-Pest-Kolozsvárt. [Mişcări revoluţionare din Viena, Pesta, Cluj.]

Kolosvárt, 1848. Tilts János könyvárus. In 8⁰ pag. 78.

Din cuprins: Declaraţia episcopului Ion Lemény pentru unire în adunarea din 30 Mai 1848. (p. 77)

Autorul anonim al broşurii este SZILÁGYI Sándor.

Muz. Ard. Cluj 68116. Bibl. Univ. Cluj 95371.

1503 Cluj 1848

Rejtelmes levelek első Rákóczy György korából. Megfejtette és közli ÖTVÖS Ágoston, orvostudor. [Scrisori tainice din epoca lui G. R. I. Deslegate şi publicate de medicul A. Ö.]

Kolozsvártt, 1848. A királyi főtanoda betüivel. In 8⁰ foi 2 şi pag. 156. Cu portretul principelui şi o „cheie" a scrisorilor tainice.

Prefata: Kolozsvártt Juniushó 16-án 1848.

Cuprinde 49 scrisori (dintre 1636 şi 1647) din corespondenţa crincipelui George Rákóczy, scrise cu semne şi descifrate de editor, pu multe amănunte despre contemporanii Matei Basarab şi Vasile Lupul.

Regestele scrisorilor vezi-le în partea III a bibliografiei de faţă.

Muz. Ard. Cluj 35008 şi alte exemplare.

1848 Târgu-Mureş 1504

SAGUNA András g. nem egyesült püspök föpásztori körlevele. (1848 junius 30) Oláhból forditotta Trombitás Parthenius marosvásárhelyi esperes. Közli és kiadja Fogarasi Demeter kereskedö. [Scrisoarea pastorală a episcopului A. Ş.]

M. Vásárhely, 1848. A Ref. Coll. nyomdája. In 2⁰ pag. 3.

Muz. Ard. Cluj. Col. baronului Apor.

1848 Braşov 1505

Icóna creşterei rele cu mijloace de a o face şi maĭ rea. Ca un îndreptariu pentru orĭ care părinte înţelept. După principiele renumiţilor bărbaţi : Cr. F. SALŢMAN şi Carol HAN, tradusă şi prelucrată pentru românĭ de Andreĭu Murăşanu, profesor în reg. gimnasiu r. catolic din Braşov.

Braşov, 1848. In tipografia luĭ Ioan Gătt. In 8⁰ pag. XXIII şi 235.

Prefaţa : Braşov în luna lui Iulie 1848. Traducătorĭul.

Bibl. Univ. Cluj 198122.

1848 Cluj 1506

Zaránd-vármegye' földirati, statistikai és történeti leirása. Szerzé KOZMA Pál Zarándmegye' egykori föispánja, jelenleg erdélyi fökormányszéki tanácsos. [Descrierea geografică, statistică şi istorică a comitatului Zărand.]

Kolozsvártt, 1848. A' kir. fötanoda betüivel. In 8⁰ pag. 109. Cu portretul autorului în litografie.

Din cuprins : Nemzetek, nép mennyisége (p. 40) Fegyverleveles vagy is egyházi nemesség = Nemeşi bisericeşti 20 de familii, mai toate româneşti. (p. 43—44) Religii. (p. 48—50) Revoluţia din 1784—1785 şi din Noemvrie 1800, înăbuşite de conducerea comitatului. (p. 94—104)

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 1993 şi alte exemplare.

1848 Pest 1507

Jenseits der Wäldern. Siebenbürgische Erzählungen von Josef MARLIN.

Pest, 1848. Gedr. bei Landerer und Heckenast. In 12⁰ Vol. I—II.

Prefaţa : Pesth, 20. Februar 1848.

Din cuprins : Baba Noak der Walache. (Vol. II p. 129—234) Cu trei cântece populare româneşti în traducere.

Are o ediţie de titlu cu anul 1850.

Mus. Nat. Budapest. P. o. germ. 2267 fj şi 2267 g.

1508 **Wien** **1848**

Die politische Stellung der Roumainen (Moldo-Walachen) gegenüber der Türkei. Nach dem Französischen von A. G. GOLESCO, Mitglied der provisorischen Regierung der Walachei. Deutsch bearbeitet von Eduard W o l f.

Wien, 1848 im August. Gedruckt in der Franz Edlen von Schmid'schen Buchdruckerei. In 8⁰ pag. 23.

Din cuprins: Vertrag vom Jahre 1460. (p. 5)
B. Acad. Rom. București. II. 111420.

1509 **Pest** **1848**

Román testvérek! [Fraţilor Români!]
Költ Pesten, september 10-én 1848.
Nyom. Landerer és Heckenastnál, Pesten. In 2⁰ mare pag. 4.

Semnat de: Pap Zsigmond, Mihályi Gábor, Szerb Tivadar, Mány József román képviselők.
Cuprinsul la ediţia românească din 24 Sept. 1848 sub No. 1510.
Mus. Nat. Budapest. Proklamációk.

1510 **Pest** **1848**

Fraţilor Români!
Datusaŭ în Pesta în 24. Septemvrie 1848.
În tipariu luĭ Vasil Kosma. In 2⁰ mare pag. 4. (Cu cirilice.)

Manifestul delegaţilor români prin care se expune în VI capitole însemnătatea desrobirii ţăranilor când se poate stabili că: acuma sântem asiminea cu ceialalţi lăcuitori ai ţării; nu sântem mai mult iobagi, ci toţi cetăţeni de o potrivă: şi înşirându-se drepturile dobândite, se cere ajutor de teama vrăjmăşiei guvernului dela Viena care ar aduce puterea rusească, răsbunarea Sârbilor şi reacţia peste ţară, pentru care se face apel la patriotismul Românilor cu aceste cuvinte: Aşa dară ca nu cumva întră atâtea patimi şi laţuri să ne pierdem slobozenia, noi românii nu putem alta să facem, decât să ţinem cu ungurii; etc.

Semnat de: Sigismund Pop, Gavril Mihali, Teodor Serb, Iosif Manĭ, Stefan Ioanescu, ablegaţi români.

Cuvinte româneşti rare, neologisme şi ungurisme: strămutări, vă îngârjovaţi, greomânt, greotate, dejmă, spaie, nemeşime, cătănie, păcat strigătoriŭ la ceriŭ, constituţie, patrie, maşahă=vitrigă, comunitate, încurgere, dieta ţării, învinşi=meggyőződve, dobândă=nyereség, zăuitat, naţie, libertate, ministerium, asigurat, naţionalitate, timp, scurmoşi păreţi, tiranizare, domnire, reacţie, îndătinat, sbiciu,

apriat, hierarhie, tăgăduire, crimpiţă, ortăcie, să se rumpă, stăpânire slavană, slavism, orfan, partidă reacţionară, neatârnare, domn de pământ = földesur, acela ortăcească-se cu croaţii, tulburare, mireazmă, mlădiţe, moaştele lui Traian, vom peri ca nişte vai de noi!

Cfr. ediţia ungară din 10 Septemvrie 1848 de sub No. 1509.

Mus. Nat. Budapest. Proklamációk.

1848 Pest 1511

Az oláh néphez! [Către poporul român!]

Költ Pesten october 10-kén 1848.

Nyomatott Kozma Vazulnál. In 8^0 mare pag. 2.

Semnat: Az ország védelmére megbizott országgyülési választmány. KOSSUTH Lajos s. k. elnök, Idősb gróf Eszterházy Mihály, s. k. bizottmányi tag.

Proclamaţia a fost dată dupăce oastea de 10.000 oameni a lui Jellasics fusese nimicită de honvezii unguri şi urmărită, fără vreo nădejde de ajutor, întrucât oastea auxiliară ce i s-a trimis din Viena a fost risipită de unguri, iar căpitanul lor, contele de Latour, spânzurat pe un felinar de poporul înfuriat.

In aceste împrejurări Kossuth îndeamnă şi pe Români să fie liniştiţi şi să nu asculte de acei răsvrătitori, cari îl îndrumă să se răscoale împotriva Ungurilor, dela cari au căpătat aceleaşi drepturi ca şi ei, fără nicio deosebire, chemându-i ca toţi să se supună legilor în termen de opt zile, ca nu cumva să fie pedepsiţi atât în persoanele, cât şi averile lor.

Primele fraze ale preţiosului document sună — în traducere— astfel: Naţiunea ungară şi-a împărtăşit toate libertăţile cu Românii frăţeşte şi nu şi-a reţinut nici măcar una, nici măcar un privilegiu, care ar fi jignit libertatea Românilor.

Acest lucru s'a săvârşit din partea naţiunii ungare din propria ei voinţă nobilă, de sine şi fără să fi fost la el silită.

Românii — e adevărat — au suferit mult timp îndelungat, abia având vreo libertate, suferind sarcini grele, fiindu-le până şi numele lor blăstămat în legile ţării. Dar din pricina cui au suferit ei aceste lucruri? Din pricina sfetnicilor răi de pe lângă regi, cari au ridicat nuiaua robiei chiar şi asupra Ungurilor.

Dumnezeu însă s'a îndurat de suferinţele popoarelor şi a adus ziua gloriei dreptăţii. Poporul a devenit slobod, atât Românii, cât şi Ungurii, Croaţii şi Sârbii, iară sunetul de bucurie al slobozeniei a izgonit în pripă sfetnicii răi ai regelui etc.

Hadi levéltár. Budapest. Fasc. 181.

1848 Cluj 1512

Hora und Kloska. Die walachische Revolution des Jahres 1784 in Siebenbürgen. Eine Parallele für die Gegenwart. Nach einer handschriftlichen aus Actenstücken verfassten Erzählung

des Michael von HERRMANN, durch authentische Zusätze vermehrt von A. K.

Klausenburg, 1848 im October. In 8⁰ pag. 16.

Această este prima coală a broşurii editate de scriitorul A[nton] K[urz] din care apoi în urma evenimentelor războinice ale revoluţiunii dela 1848 nu a mai eşit nimica.

Cfr. *Densuşianu*; p. 16.

Muz. Ard. Cluj. Col. Al. Mike. Egyveleg vol. III.

1513 **Cluj** **1848**

A felső erdélyi hadsereg főparancsnokától Erdély lakósaihoz. / Dela okirmuirea Trupelor din sus in Ardeal Catra laĉuitori Ardealului.

Kolozsvártt, in Klusu in salasul Tabori de frunte decemb. 27. an. 1848. Bem, General. In 2⁰ pag. 1. (Cu litere latine.)

Ordin (în limba ungară germană şi română) privitor la consemnarea armelor şi asigurarea cum că tot ce se va lua „spre intententia taberi shi forsponturile" se va plăti prin comisarii ocârmuirii.

B. Acad. Rom. Bucureşti. Foi volante.

1514 **Olomuc** **1848**

Anrede des Romanischen Diöcesan-Bischofs in Siebenbürgen Andreas SCHAGUNA, an die Geistlichkeit und National-Versammlung am 28. December 1848 zu Hermannstadt.

Olmütz. Skarnitzl's Buchdruckerei. In 4⁰ pag 16.

Ediţia II: Hermannstadt, 1860. (Muz. Ard. Cluj 143961.)

B. Acad. Rom. Bucureşti II 104550 şi alte exemplare.

1515 **Bucureşti** **1848**

Temisiana sau scurtă istorie a Banatului Temisianu.

Bucurescĭ, 1848. Cu tip. Coll. National. In 8⁰ foi 2 şi pag. 146.

Din cuprins: Luptele cu Ungurii. (p. 32—40) Temisiana suptŭ suzeranitatea Ungurilorŭ. (p. 40—59) Temisiana suptŭ Regii Ungariei de viţă străină. (p. 59—77) Temisiana suptu domnirea lui Mathia Corvinulŭ... occuparea Temisianei de Turci. (p. 77—102) Pe scurt, istoria Temisianei dela epoca daco-romană până la 1718.

Cartea e scrisă de: A. Treb. LAURIANU şi N. BĂLCESCU.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 3494 şi alte exemplare.

1848 **B u c u r e ş t i** **1516**

Măsurile chi greutăţile româneşti şi moldoveneşti în comparaţie cu ale celor-l-alte neamurĭ, cu un articol asupra mijloacelor de comunicaţie.

Bucureşti, 1848. In tipografia luĭ C. A. Rosetti et Vinterhalder. In 8⁰ pag. 238 şi foi 1.

Din cuprins: Măsuri austriaceşti. (p. 93—101) Din măsurile ungureşti. (p. 197, 214 şi 222)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 2789 şi alte exemplare.

1848 **B r a t i s l a v a** **1517**

Donauhafen. Jahrbuch für Lied und Novelle. Herausgegeben von K. JULIUS und RUPERTUS.

Pressburg, 1848. Carl Friedrich Wigand. In 8⁰ pag. VIII şi 254.

Din cuprins: Eine Nacht in den banatischen Alpen. Von Karl Wilm. (p. 149—250) Nuvelă despre Românii din părţile regimentului român bănăţean.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1848 **B r a ş o v** **1518**

Deutsch-walachisches Wörterbuch. / Vocabular nemţesc-românesc. De Andrei ISZER.

Braşov, 1848. Ión Gătt. In 8-vo.

Gross No. 980. (Fascicula I a apărut la sfârşitul Noemvrie 1847.)

1848 **P a r i s** **1519**

La Hongrie aux peuples civilisés. Manifeste publié au nom de gouvernement hongrois. Par le C-te Ladislas TELEKI.

Paris, 1848. Chez les marchands de nouveautés. In 8⁰ pag. 77.

Broşura a apărut (în 1849) şi în limba germană Leipzig; italiană, Torino şi engleză, London. (Ibidem)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 2238.—S. 3412.

1848 **P e s t** **1520**

Nemzeti encyclopaedia, avvagy Magyarország és Erdélynek állam-, földrajzi és történeti nevezetességei, szótár-alakban. Szerkeszté VÁLLAS Antal. [Enciclopedie naţională sau locurile importante geografice şi istorice din Ungaria şi Ardeal.]

Pesten, 1848. Hartleben Konrád Adolf tulajdona. In 8⁰ mare pag. 784. (Incomplet.)

Cuprinde în formă de lexicon descrierea tututor comunelor din Ungaria şi Ardeal cu datele statistice cele mai noui, pentru care opera e foarte preţioasă şi e păcat că se opreşte la satul românesc Inand din Bihor. Articolele biografice, ca despre familia Dragfi (p. 425) Horia (p. 744—745) şi altele sunt superficiale şi nu au nici o importanţă. De menţionat articolul despre Ardeal (Erdély) pe p. 508—530 cu bune date statistice.

Muz. Ard. Cluj 38527 şi alte exemplare.

1521 Bucureşti 1848

Metodul practic spre a învăţa limba germană mai cu înlesnire. Alcătuită de un A. B. Ţ-dar, silabism, ecsplicaţia fie cariea slovă deosebit, declinarea articolilor, congiugarea verburilor ajutătoare, şi o mulţime de convorbirĭ trebuincioase din limba germană în romană. Culese din maĭ multe Cărţĭ folositoare şi traduse în limba română, spre folosul naţieĭ de Adolf RADVANI. Cu aprobaţia onorabiliĭ Eforiĭ a instrucţii publice pentru usul claselor de limba germană.

Bucureşti, 1848. Tipografia luĭ Iosef Copainig. In 8⁰ pag. 365. Tipărit cu cheltuieala D-luĭ Gheorghe Ioanid.

Dedicaţia : Domnii sale Marelui Clucer şi Cavaler Petru Poenaru, Directorŭ Şcoalelor Naţionale ş. c. l.

Pe copertă : 1849. (Iarcu p. 58)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 6341 şi alte exemplare.

1522 (Buda) (1848)

Versul unui recrut.

Sine l. et a. In 8⁰ pag. 4. (Cu cirilice.)

Titlul e aşezat într'o emblemă militară reprezentând diferite arme, sculptată în lemn de Bertrand. Tipăritura pare a fi o retipărire a celei din Braşov [1] făcută de un soldat înrolat pe opt ani de slujbă militară (în loc de 14 ani de mai înainte) la care recruţii după noua lege cu tragere la sorţi erau obligaţi. Această lege s'a adus în Ungaria la 14 Fevruarie 1845 şi a fost executată succesiv în toate provinciile împărăţiei austro-ungare.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomt. Évnélküliek I. doboza.

[1] Citată de Gross, op. c. pag. 105 No. 979.

1523 Stuttgart 1848

Reisebriefe aus Ungarn, dem Banat, Siebenbürgen, den Donaufürstenthümern, der Europäischen Türkei und Griechenland. Von Dr. Ernst Anton QUITZMANN.

Stuttgart, 1848. (Gedruckt bei Blum und Vogel in Stuttgart.) In 8⁰ pag. VIII şi 576.

Cuprinde descrierea călătoriei autorului din țările indicate, făcută în 40 scrisori. Scrisorile 23—28 sunt scrise la București, respectiv Galați despre următoarele lucruri : Ritt über die Karpathen. Walachische Monastire und griechische Kalogeri. Kimpina und der kaiserliche Starost. Lebensweise und Sitten der Walachen. Hauptmomente der walachischen Geschichte. Gegenwärtiger Zustand der Walachei. Staats-Grundgesetz. Generalversammlung. Innere Verwaltung. Die vier Stände. Kirchliche Angelegenheiten. Volksunterricht. Rechtspflege. Heerwesen. Finanzverhältnisse. Handel, Industrie, Landwirtschaft. Verhältnisse zu Deutschland, Oestreich und Russland. Die Opposition in den Donaufürstenthümern. Die Hauptstadt Bukarest und ihre Merkwürdigkeiten. Das Nationalkollegium Swenta Sabba. Umgebungen. Türkische Bäder. Volksleben. Medicinische Zustände in der Walachei. Reiche Anstalten von Bukarest. Krankheiten. Reise nach Dschurdschu. Der Dampfschiffahrts-Agent. Die Donau und seine geschichtlichen Erinnerungen. Rustschuk. Silistria. Hirsowa. Braila. Galatz. Moldauische Zustände und Russlands Einfluss. Fahrt durch das Donaudelta und auf dem Schwarzen Meere. (p. 241—351)

Despre Românii din Ardeal ne dă bune amănunte pe baza celor observate în călătoria sa până la Sibiu. (p. 165—6)

Autorul era medic-farmacist, născut în Losoncz, în Ungaria de Sus, în comitatul Nógrád. (*Szinnyei* vol. XI p. 292.)

Cartea are și o ediție de titlu din 1850.

Cfr. Iorga : Istoria Românilor prin călători vol. IV p. 32—35.

Muz. Ard. Cluj 140090 și alte exemplare.

1849 Paris 1524

Pages de la Révolution hongroise, par J. BOLDÉNYI.

Paris, 1849. (Imp. de Cosson.) In 8⁰ pag. 120.

Din cuprins : La question des nationalités en Hongrie. Par Auguste de Geramb. (p. 5—11) Există exemplare cu adevăratul nume al autorului : de Gerando.

Mus. Nat. Budapest.

1849 Olomuc 1525

Petition der romanischen Nation aus dem österreichischen Staate, welche Seiner Majestät Kaiser Franz Josef I. am 25. Februar 1849 überreicht wurde.

Olmütz. Skarnitzl's Buchdruckerei. In 8⁰ pag. 18.

Pe p. 7—18 : Denkschrift an das Ministerium. Hohes österreich. Gesammtministerium. Olmütz den 5. März 1849.

B. Acad. Rom. București. A. 23675 și alte exemplare.

1526 Braşov 1849

Proklamation. Bewohner Siebenbürgens! Prochiemăciune cătră locuitori Transilvaniei.

Kronstadt, 21 März 1849. Foaie volantă. (Cu cirilice.)

Proclamaţia generalului Iosif Bem nemţeşte şi româneşte.
Liceul Honterus. Braşov. Col. Trausch. No. 2163.

1527 Wien 1849

Cererile Românilor din monarhia Austriacă.

Viena, 1849. [Pe dosul copertei.] In 8° pag. 40. (Cu cirilice.)

Cuprinde acte şi memorii prezentate de Români Curţii împărăteşti, ultimul cu data de Viena, 30/18 Iulie 1849.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 23675

1528 Wien 1849

Die schiffbare Donau von Ulm bis an das Schwarze Meer. Von Ludwig Freiherrn von FORGATSCH.

Wien, 1849. Fr. Beck'sche Universitäts-Buchh. In 4° pag. 48.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 63979.
Petrik vol. I. p. 811.

1529 Cluj 1849

Mult Jelen Jövő. Democratiai röpirat. Irta ERDÉLYI Arthur. [Trecut, prezent, viitor. Broşură democratică.]

Kolosvárt, 1849. Nyomt. az ev. ref. collegium betüivel. In 8° pag. XII şi 132.

Autorul scrie (în prefaţă) că neputând lua parte activă la război din pricina slăbiciunii sale corporale, s'a mărginit a-şi expune părerile asupra stării de lucruri. E convins că revoluţia din Ardeal este o urmare firească a purtării neomeneşti a aristocraţiei faţă de iobagi şi mai cu seamă de Români, sdrenţeriţi prin exacţiunile lor. Nemulţumirea acestora a fost apoi exploatată bine de către reacţionari. (p. 107—108) Invazia Ruşilor de cari se vorbeşte, va pricinui un război mondial cu multe turburări în Ţara-Românească care s'a asvârlit în braţele ideilor revoluţionare. (p. 117)

Numele autorului e pseudonim pentru: ZALAY Imre.
Muz. Ard. Cluj 45932 şi alte exemplare.

1530 Wien 1849

Promemoria über das historische Recht der nationalen Kirchen-Authonomie der Romanen morgenländ. Kirche in den k. k. Kronländern der österreich. Monarchie. Von Andreas SCHA-

GUNA romanischen Diöcesan-Bischofe der morgenländischen Kirche in Siebenbürgen.

Wien, 1849. Bei U. Klopf Sen. und U. Eurich. In 8⁰ pag. 16.

Cuprinde comentarii asupra chestiunilor indicate în titlu.
B. Acad. Rom. București.

1849 Sibiu 1531

Promemorie despre dreptul istoric al autonomiei bisericești naționale a Românilor de relegea răsăriteană în ces. regi. provinții ale monarhiei austriace. De Andreiŭ ȘAGUNA, Episcopul diecezan românesc al bisericii răsăritene din Transilvania.

Sibiŭ, 1849. In Tip. lui Gheorghie de Klozius. In 8⁰ pag. 16. (Cu cirilice.)

Traducerea memoriului de sub No. 1530.
B. Acad. Rom. București. II. 102866 și alte exemplare.

1849 Brașov 1532

Învățătură care la Adunarea, din toțĭ Preoțiĭ și poporul de toată religia, din toate satele a M. noastru Comitat — al Solnokuluĭ din lăontru, spre a înțăleage neatârnarea a marĭ noastre țărĭ cu un cuvânt acum „Ungaria" adunată — ca o tâlcuire de orânduiala dietală, prin care saŭ vestit cu toate pricinile neatârnarea țăriĭ, — cu prescurtare, și cu înțăles maĭ popular sa zis de Protopopul Betleanuluĭ Vasilie SILAȘĬ. In Deaj, 6. Maĭu k. n. 1849.

Brașov. În tipografia luĭ Ioan Gätt. In 4⁰ pag. 8.

Cuprinde o scurtă întroducere despre suferințele îndurate de „țara ungurească și Ardealul" timp de 300 de ani din partea împărăției Austriei, ceeace arată că locuitorii țării „s'au celuit în nădejde" și astfel dieta din Debreczen a răsturnat Dinastia Habsburgico-lotaringică formând o *gubernie*, al cărei „prezeș" este Koșut Laioș, dieta aducând legi la fel pentru toți fără deosebire.

Scopul acestei adunări județene era ca, potrivit ordinului Dietei din Debreczen din 19 Aprilie 1849, să arate poporului aceste legi, încredințându-l că de aci înainte limba fiecărui locuitor al țării va putea fi vorbită (nu precum uni amăgitori au cârtit) ori unde și înaintea tuturor neamurilor din această țară.

B. Acad. Rom. București. II. 59418 și Ms. 1060 fol. 234.

1533 Sine loco 1849

Moldova Lakossai ! Locuitori ai Moldovei. / Habitants de la Moldavie.

Az Ojtozi szorosnál Erdélyben Julius 19 *én* 1849. (Vama Oitozului in Transylvania 19 Julie 1849.)

S. l. In 2^0 dublu, pag. 1. (Cu litere latine.)

Proclamaţia generalului Iosif Bem prin care îndeamnă „poporul moldovean" să ia armele pentru a zdrobi pe Ruşi, ajutând pe Maghiari cari „începând o luptă de moarte cu Ruşii, voiesc ca tot de o dată să se folosească şi popoarele vecine, ce sunt asuprite de jugul rusesc" cu scopul ca ţările române să se bucure de un guvern constituţional supt suzeranitatea Inaltei Porţi.

B. Acad. Rom. Bucureşti. Foi volante.

1534 Sine loco 1849

Moldova lakossai./Locuitori ai Moldovei.

Főhadiszállás Okna, Julius 24 én 1849. (Cwartirul General de la Okna, 12/24. Juli 1849.)

S. l. In 2^0 pag. 1. (Cu litere latine.)

Proclamaţia lui Iosif Bem, Comandantul şef al oştirei ungureşti din Transilvania, prin care cheamă pe Moldoveni să vină în tabăra sa armaţi, voind a-i scăpa de jugul rusesc.

B. Acad. Rom. Bucureşti. Foi volante.

1535 Pest 1849

Die magyarische Revolution. Kurzgefaßte Schilderung der jüngsten Zeitereignisse in Ungarn und Siebenbürgen. Von einem AUGENZEUGEN.

Pesth, 1849. (Bei Landerer u. Heckenast.) In 8^0 foi 2 şi 243.

Prefaţa: Pesth, am 27. August 1849.

Este o descriere a războiului Ungurilor pentru independenţă (numit aci revoluţie) din anii 1848 şi 1849, în 14 capitole, la sfârşit cu o anexă de scrisori de-ale lui Ludovic Kossuth şi ale altora.

Cuprinde multe amănunte despre Români. Cele mai însemnate sunt (după ediţia a III a cărţii, din 1852) Feindliche Stimmung der Wallachen in Siebenbürgen. (p. 18) Wallachische Schilderhebung in Pesth. (p. 51) Bürgerkrieg in Siebenbürgen. (p. 63) Das Komité in Temesvár. (p. 67) Vorfälle in Siebenbürgen. (p. 67—68) Entsatz von Arad. Bem's Erfolg. (p. 81—82) Bem's fortwährendes Glück. (p. 91) Puchner 's Korp unter GM Kaliany in der Wallachei. (p.120—121) Zweite Schilderhebung der Wallachen in Siebenbürgen. (p. 138) Einfall Bem's in die Moldau. (p. 175) Emigranten Bolexes[1] und Bolliak aus der Wallachey. (p. 233)

[1] A se înţelege: Nicolae Bălcescu.

Anhang. Scenen und Bilder aus dem ungarischen Revolutionskriege. 4. Die Schilderhebung der Kinder der romanischen Race. (p. 27—35)

Exemplarele rămase ale cărţii s'au desfăcut în Noemvrie 1849 ca ediţie II şi dupăce i s'a mai adăogat încă un volum a ieşit ca ediţie III în 1852. (Muz. Ard. Cluj 43833.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 23492 şi alte exemplare.

1849 Buda 1536

Sammlung der für Ungarn erlassenen Allerhöchsten Manifeste und Proklamationen, dann der Kundmachungen der Oberbefehlshaber der kaiserlichen Armee in Ungarn. Amtliche Ausgabe. Erstes Heft, umfassend den Zeitraum vom 22. September 1848 bis 31. Julius 1849.

Ofen, 1849. Universitäts-Buchdruckerei. In 8⁰ pag. 265 şi 48.

Din cuprins : Ordinul guvernului militar, semnat de Ludwig Freiherr v. Wohlgemuth datat în Hermannstadt, 2 September 1849. Romanischer Landsturm in Siebenbürgen wird aufgelöst. Kundmachung. (Anhang p. 34—35)

Are şi o ediţie în limba ungară, tipărită tot acolo, sub titlul : Gyüjteménye... mergând până la 31 Decemvrie 1849 ; în două fascicole : pag. XXVI şi 252+61. Aceasta a apărut în 1850 totodată şi în ediţie germană.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 22908 şi alte exemplare.

1849 Sankt Gallen 1537

Rerum Hungaricarum monumenta Arpadiana. Edidit Stephanus Ladislaus ENDLICHER.

Sangalli, 1849. Scheitlin et Zolikofer. In 8⁰ foi 3 şi pag. IV + 748.

Prefaţa : Scr. S. Gall. d. 5. mens. Sept. 1849. Fred. de Tschudi.

Din cuprins : Anonymi Belae regis notarii de gestis Hungarorum liber. (p. 1—54) Appendix. Regestrum de Varad. 1201—1235. (p. 640—742) Ambele sunt ediţii bune, retipărite depe primele dela 1550 (de sub No. 29) şi 1746 (de sub No. 411) cu note critice şi mult material comparativ.

Bibl. Univ. Cluj 66317 şi alte exemplare.

1849 Cluj 1538

ERDÉLYI Arthur : Erdélyről. [Despre Ardeal.]

Kolozsvárt, 1849. Nyomt. az ev. ref. Collegium betüivel. In 8⁰ pag. VIII + 9 — 66.

Din cuprins : A román nép = Poporul român. (p. 60—62)

Muz. Ard. Cluj 91410 şi alte exemplare.

1539 Stuttgart 1849

Geschichte der ungarischen Revolution in den Jahren 1848 und 1849... von Julian CHOWNITZ, Redacteur der „Opposition" während der Revolution in Pesth. Vol. I—II.

Stuttgart, 1849. Rieger'sche Druckerei. In 8⁰ mic pag. 366 şi 331.

Prefaţa: Bern in der Schweiz, den 18. Sept. 1849.

Cuprinde în formă de scurte articole şi memorii multe amănunte necunoscute despre acţiunea ministerului ungar şi despre evenimentele războinice. Intre ele şi următoarele despre Români: Vol. I. Die Nationalversammlung der Wallachen in Siebenbürgen und ihre Haltung. (p.134—5) Vol. II. Grausamkeiten der Wallachen in Nagy-Enyed. (p. 176) Bem in Siebenbürgen. Puchner entflieht in die Wallachei. Flucht der Oesterreicher von Fogaras in die Wallachei. Flucht der Russen in die Wallachei. Ganz Siebenbürgen in der Gewalt Bem's. (p. 218—221) Bem's Versöhnungswerk. Verbrüderungsfest mit den Romanen. Seine Abfahrt am 13. April nach Ungarn. Regierungscommissär Ladislaus Csányi. In seiner Abwesenheit fand sich dieser allerdings veranlasst die sächsischen und wallachischen Distrikte in Belagerungszustand zu erklären, aber nur, weil die treubrüchigen Sachsen diesen Augenblick wahrgenommen und abermals die Russen zum Einrücken aufgefordert hatten. (p. 242—243)

Bibl. Univ. Cluj 141006 şi alte exemplare

1540 Timişoara 1849

Die Belagerung von Temesvar im Jahre 1849. (Tagebuch von 107 Tagen.) Herausgegeben von C. H.

Temesvar, 1849. Gedruckt bei Joseph Beichel. In 8⁰ pag. 72

Prefaţa: Temesvar, im Oktober 1849.

In timpul asedierii cetăţii Timişoara (25 Aprilie până 9 August 1849) descrisă în formă de ziar, se găsesc amănunte şi despre soldaţii regimentului român bănăţean, cari se aflau în garnizona cetăţii.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1541 Wien 1849

Magyar-Ország. General- Post- und Strassen-Karte des Königreichs Ungarn und des Grossfürstenthums Siebenbürgens. Gezeichnet von F. FRIED.

Wien, 1849. Bei Artaria et Comp.

Hartă administrativă colorată (formatul 52×75 cm.) pe judeţe, repartizate pe naţiuni şi regimente grăniţereşti. In Banat e semnalat regimentul român de grăniceri No. 5 cu reşedinţa in Caransebeş, în Ardeal regimentul românesc No. 1 cu reşedinţa în Orlat şi regimentul No. 2 românesc cu reşedinţa în Năsăud. Cu Muntenia şi o parte a Moldovei.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1849 **Wien** **1542**

Die Romänen der österreichischen Monarchie. Heft I—III. Wien, 1849 —1851. Druck von Carl Gerold und Sohn. In 8⁰ pag. 143 şi 234+128.

Cuprinde o culegere de documente asupra evenimentelor din Transilvania din anii 1848—1851 cu rapoarte ale lui Avram Iancu, Simeon Balint şi Axente Sever, culese în Munţii apuseni.

Cartea a fost redactată de A. T. LAURIAN, iar după alţii de Ioan Maiorescu şi tipărită cu banii baronului Sina.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 6575—6577 şi alte exemplare.

1849 **Wien** **1543**

ASZALAY Joseph, de Szendrő: Tabellen und Erläuterungen zur topographisch-kirchlich-ethnographischstatistischen Generalkarte des Königreichs Ungarn und der Nebenländer Kroatien, Slavonien und der Militär-Grenze, dann des Grossfürstenthums Siebenbürgen.

Wien, 1849. In 2⁰ pag. 181.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

(1849) **Wien** **1544**

ASZALAY Joseph, de Szendrő: Mappa generalis topographico-ecclesiastico-ethnographico-statistica regni Hungariae partiumque adnexarum Croatiae, Slavoniae et confiniorum militarium, magni item principatus Transylvaniae. Editio 2.

Vindobonae. Ign. Klang.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1850 **Dresden** **1545**

Ungarn, seine Geschichte, seine Nationalität, seine parlamentarische Entwickelung, sein Kampf um nationale Selbstständigkeit strategisch und politisch nebst biographischen Skizzen ausgezeichneter Månner von einem UNGARISCHEN OFFIZIER. Mit erlåuternden Karten, Plånen, Szenenbildern und Portraits.

Leipzig und Meissen, 1850. Bei F. W. Goedsche. (Druck der Teubner'schen Officin in Dresden.) In 8⁰ pag. 235.

Prefaţa: Bad G., geschrieben am 1. Mai 1849.

Din cuprins: IV. Cap. Der Sprachenstreit. Die geographische Vertheilung der einzelnen Völker. Statistische Bevölkerungsverhältnisse. Der

Ursprung der Nationalitäten. V. Cap. Illyrismus und Panslavismus: Eigene Stellung der Walachen. VII. Cap. Die Reaktion: Walachen und Serben. VIII. Cap. Der Bürgerkrieg: Walachen und Serben. X. Cap. Der erste Feldzug der Oesterreicher: Kämpfe in Südungarn und Siebenbürgen. XII. Cap. Die Katastrophe: Einfall in die Moldau.
Muz. Ard. Cluj 65401 și alte exemplare.

1546 Pest 1850

KOSSUTH a forradalom végnapjairól. (Viddin, september 12-iki szózata az angol és franczia politicai agensekhez.) Jegyzetekkel kisérve Szilágyi Sándortól. [Kossuth despre ultimele zile ale revoluției. Apelul său către agenții politici ai Angliei și Franței.]
Pesten, 1850. (Ny. Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ pag. 74. [Magyar Forradalmi Adattár. Kiadja Szilágyi Sándor. I. kötet.]

Editorul menționează (p. 23). că Bălcescu și Boliac făcuse propunere lui Kossuth pentru alcătuirea unei legiuni române; iar pe p. 42 se tratează diversiunea lui Bem în Moldova.
Bibl. Univ. Cluj 103993 și alte exemplare.

1547 Pest 1850

Kossuth und seine Bannerschaft. Silhouetten aus dem Nachmärz in Ungarn von Heinr. Ritter v. LEVITSCHNIGG Vol. I—II.
Pest, 1850. (Landerer und Heckenast.) In 8⁰ pag. 261 și 322.

Prefața: Geschrieben zu Pesth, am 20. November 1849.
Din cuprins: Vol. II. Cap. 28. Murgu. (p. 232—233) Cap. 30. Szekler und Motzen. (p. 304—306)
Muz. Ard. Cluj 46574 și alte exemplare.

1548 Wien 1850

Federzeichnungen... von Joh. JANOTYCKH v. Adlerstein.
Wien, 1850. Druck und Verlag von Joseph Keck und Sohn. In 8⁰ mic pag. XXXVIII și 199+237.

Prefața: Wien im November 1849.
Din cuprins: Der wallachische Bauer in Ungarn. (vol. I p. 92—93)
Autorul născut la Praga, a fost ofițer, dar în urma unui accident, demisionând, s'a stabilit în Budapesta ca ziarist și profesor de pian. După o ședere de zece ani, retrăgându-se la Viena, și-a publicat amintirile, pline de observări critice despre cele văzute.
Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 2922 a.

1850 Pest 1549

Die letzten Tage der magyarischen Revolution... Unter Mitwirkung des Verfassers Alexander SZILÁGYI ins deutsche übertragen.

Pesth, 1850. Bei Gustav Heckenast. In 8⁰ pag. VIII şi 107.

Prefaţa: Pesth den 1. December 1849.

Din cuprins: Einbruch Bems in die Moldau (am 23. Juli 1849) wo er hauptsächlich auf die dortigen Csangó-Magyaren rechnete. (p. 29) Seine Proclamation an die Bewohner der Moldau vom Defilé von Oitos, 19. Juli und aus Okna, den 25. Juli 1849.

Ediţia ungară (cu prefaţa dela 1 Noemvrie 1849) a ieşit cu titlul de: A magyar forradalom napjai julius elsője után; Pest, 1849. Cu alte două ediţii din 1850.

In această ediţie ungară autorul (născut în Cluj) vorbind despre acţiunea lui Avram Iancu în Ardeal, zice: „Om de mare inteligenţă şi talent organizator cu care a susţinut 40,000 de ai săi timp de nouă luni, dar fanatic vrăjmaş al Ungurilor, pe cari i-a măcelărit ca să placă împăratului; acesta fiind singurul mijloc prin care şi-a putut menţine autoritatea între Români." (p. 39—40)

Muz. Ard. Cluj 146038 şi alte exemplare.

1850 Pest 1550

A magyar forradalom férfiai 1848/9-ből. „A magyar forradalom napjai julius elsője után" szerzőjétől. [Bărbaţii revoluţiei ungare dela 1848/9.]

Pest, 1850. Heckenast Gusztáv saj. In 8⁰ pag. VIII şi 247+foi 4.

Prefaţa: Pest, jan. 1-én 1850.

Din cuprins: Proclamaţia generalului Bem către locuitorii Moldovei. (p. 182) Activitatea lui Hatvani în munţii din Abrud. (p. 243—247)

Autorul anonim e SZILÁGYI Sándor.

Are şi o ed. II din 1850 supt numele autorului.

Muz. Ard. Cluj 75584 şi alte exemplare.

1850 Berlin 1551

Aus Ungarn. Von Max SCHLESINGER.

Berlin, 1850. (Druck von Gustav Schade.) In 8⁰ mic pag. X şi 520.

Prefaţa: Neujahr 1850.

Din cuprins: Pacifikations-Vorschläge für die Wallachen. (p. 515—517) Propunerea guvernului ungar (fără dată) făcut Românilor, în XVIII articole.

Are şi o ed. II tot din 1850.

Cartea a apărut şi în limba engleză în 2 volume (London, 1850) şi italiană; Lugano, 1851.

Autorul născut la 1822 în Kismarton, s'a făcut medic şi plecând în străinătate, şi-a publicat acolo amintirile sale despre oamenii dela 1848—49 cu multe amănunte interesante necunoscute.

Muz Ard. Cluj 162253 şi alte exemplare.

1552 **Pest** **1850**

A magyar forradalom története 1848- és 1849-ben. SZILÁGYI Sándortól. [Istoria revoluţiei ungare din 1848 şi 1849.]

Pest, 1850. Heckenast Gusztáv saj. In 8⁰ pag. VIII şi 424.

Din cuprins: 1848. Mişcările din Ardeal. Intrunirea dela Blaj. Uniunea cu Ungaria. (p. 69—70) Avram Iancu. Tabăra dela Bistra. Inarmarea Românilor. (p. 93—94) Mişcarea Românilor şi a Saşilor. Comitetul Român. (p. 130) Intrunirea dela Blaj din 13 Septemvrie. (p. 194—196) Proclamaţia lui Bem către locuitorii Ardealului din Cluj, 27 Decemvrie 1848. (p. 286) 1849. Expunerea unui deputat în Camera ungară din 26 Ianuarie despre cruzimile comise de Români la Aiud. (p. 301—302) Lupta împotriva Moţilor. Moartea lui Paul Vasvári. (p. 396) Bem trece în Moldova la 23 Iulie prin strâmtoarea Oituzului. (p. 402) Proclamarea egalităţii naţiunilor în şedinţa Camerei ungare din 28 Iulie şi discursul ministrului de Interne, Bartolomeu Szemere. (p. 405—407)

Muz. Ard. Cluj 75500 şi alte exemplare.

1553 **Sibiu** **1850**

Uebersicht über die provisorische Eintheilung Siebenbürgens in Distrikte, Bezirke und Unterbezirke sammt der Angabe der in Letztere fallenden einzelnen Ortschaften.

Hermannstadt, 1850. Gedr. bei Joseph Drotleff. In 8⁰ pag. 79.

Cuprinde toponimia comunelor din Ardeal în limba germană, română şi ungară, pe comitate şi scaune.

Muz. Ard. Cluj 162829 şi alte exemplare.

1554 **Pest** **1850**

Közlemények Erdély Bem előtti s alatti életéből. SZILÁGYI Sándortól. [Din viaţa Ardealului înainte de şi supt Bem.]

Pest, 1850. Heckenast Gusztáv sajátja. In 8⁰ pag. 71. (Cu o planşă xilografică: Magyar tűzérek = Tunari unguri.)

Din cuprins: A havasok s móczai. (p. 12—33) Zalathna. (p. 34—40) Nagy-Enyed s végnapjai. (p. 41—46) Abrudbánya. (p. 47—62) Gyulafehérvár s ostroma. (p. 63—71)

Cărticica cuprinde descrierea celor văzute de autor în diferitele sale excursiuni din luna Maiu 1847 până în toamna anului 1849, presărate cu observaţiuni asupra Românilor, a originei cuvântului Vlah, a activităţii lui Iancu, a lui Dragoş şi Hatvani, a Caterinei Varga, a vieţii băieşilor români, a femeilor române, a dansurilor şi obiceiurilor româneşti şi altele.
Muz. Ard. Cluj 144491 şi alte exemplare.

1850 Pest 1555

Forradalmi és csataképek 1848 és 1849-ből. SAJÓTÓL. Vol. I—II. [Tablouri revoluţionare şi războinice din 1848 şi 1849.]
Pest, 1850. Landerer és Heckenast. In 8° pag. 174 şi 169.

Din cuprins: Vol. I. A Bárdy-család. (Familia de nobil din Baia-de-Criş, nimicită cu totul de răsculaţii români ai revoluţiunii.)[1]
Numele de Sajó este a lui JÓKAI Mór.
Are şi o ediţie germană cu titlul: Schlachtenbilder.
Muz. Ard. Cluj 166441 şi alte exemplare.

[1] Numele familiei de fapt este Brády, dar această eroare de tipar nu s'a observat şi a trecut în toate ediţiile posterioare.

1850 Sibiu 1556

Verordnung des k. k. Civil- und Militärgouverneurs für Siebenbürgen, betreffend die Bewirtschaftung der Güter der Grundwirte durch gedungene Arbeiter aus dem Kreise der ehemaligen Unterthanen.
Hermannstadt, 4. März 1850. In 8° pag. 5.

Tipărit în limba germană, ungară şi română. (Cu cirilice.)
Liceul Honterus. Braşov. Col. Trausch No. 2989.

1850 Pest 1557

Reguly-Album. Kiadta a Reguly-Társaság.
Pesten, 1850. Emich Gusztáv. In 8° mic pag. CXXIX şi 396.

Din cuprins: Ioan Hunyadi în cântecile populare ale Românilor, Sârbilor, Bosniacilor şi Albanezilor cu critica ipotezei obârşiei sale române. De Venczel Gusztáv. (p. 78—85)
Muz. Ard. Cluj 37714 şi alte exemplare.

1850 Wien 1558

Ueber die Gleichberechtigung der Nationalitäten in Oesterreich. Von N. N.
Pest, 1850. (Gedruckt bei Leop. Sommer.) In 8° pag. 146.

Autorul anonim este baronul Iosif EÖTVÖS.

Din cuprins : VII. Auf welche Weise soll in der österreichischen Monarchie eine Theilung der Provinzen nach den Nationalitäten stattfinden. (p. 76—94) Werden die Romänen durch Anwendung des Prinzipes der Gleichberechtigung zufrieden gestellt? (p. 100—101)

Dealtfel autorul arată influenţa principiului naţionalităţii asupra viitorului monarhiei austriace; imposibilitatea de a împăca tendinţele naţionaliste cu libertatea şi cu egalitatea; principiul egalităţii de tratament pentru toate naţionalităţile ar duce la desmembrarea imperiului austriac.

Are o ediţie de titlu din 1851 cu numele autorului şi pe foaia de titlu: Wien. Jasper, Hügel Manz. (Muz. Ard. Cluj 75045.)

B. Acad. Rom. Bucureşti 2997 şi alte exemplare.

1559 Leipzig 1850

Bem in Siebenbürgen. Zur Geschichte des ungarischen Krieges. (1848—1849) Von K. M. PATAKY. Mit General Bem's Portrait und einer Karte von Siebenbürgen.

Leipzig, 1850. Druck von Otto Wigand. In 8° pag. XII şi 149.

Prefaţa : Brüssel, den 7 April 1850.

Din cuprins: XI. Expedition gegen die Gebirgswallachen. (p. 73—85) XV. Traktat mit den Wallachen. (p. 190—116)

Muz. Ard. Cluj 52180 şi alte exemplare.

1560 Leipzig 1850

Memoiren von Georg KLAPKA. April bis October 1849. Original-Ausgabe.

Leipzig, 1850. Verlag von Otto Wigand. In 8-vo. (Cu portretul autorului.)

Prefaţa: London, im April 1850.

Din cuprins: III. Band. I. Der Serbenkrieg und die Ereignisse auf dem südlichen Kriegsschauplatze. II. Der Feldzug in Siebenbürgen. Von Johann CZETZ. (p. 167—320) Einleitung. I. Die wallachische Propaganda. Wallachische Nationalversammlung in Balásfalva. Ausbruch der wallachischen Insurrection. Gräuelthaten der Wallachen. Zerstörung von Kis-Enyed, Zalathna und andern Orten. Unzureichende Massregeln gegen die Aufständischen. (p. 178—205) VI. Oesterreicher und Russen flüchten in die Wallachei. (p. 298—320)

Autorul acestui capitol din urmă, Armean ungur din Ardeal, luând parte ca maior supt generalul Bem în campania ardeleană din primăvara anului 1849, expune multe amănunte interesante despre Români şi bătăliile cu ei.[1]

[1] Această parte a cărţii a apărut aci (prin indiscreţiune) din memoriile generalului Czetz, descrise mai la vale sub No. 1570.

Anexat: Karte von Ungarn, mit vorzüglicher Rücksicht auf den Kriegsschauplatz von 1849. Bearbeitet von. S. Heck. Verlag von Otto Wigand in Leipzig 1850. (Hartă în aramă, colorată, cuprinzând și Muntenia până la Buzău și Moldova până la Botoșani.)

Are o ediție de titlu din 1851 broșată în două volume cu prefața de: 6 Octomvrie 1851 și o ed. II din 1861 în 3 volume precum și alta engleză cu titlul:

Memoirs of the war of independence in Hungary. By General Klapka. Translated from the original manuscript by Otto Wenckstern. London, 1850. (B. Acad. Rom. București: 2546.)

Muz. Ard. Cluj 63936 și alte exemplare.

1850 Pest 1561

Magyar Emléklapok 1848. és 49-ből. Szerkeszti SZILÁGYI Sándor. I. kötet. [Foi comemorative ungare din 1848 și 49.]

Pest, 1850. Landerer és Heckenast sajátja. In 8⁰ pag. 484.

Din cuprins: Trei husari cari oprindu-se la o cârciumă românească, fata cârciumarului i-a scăpat de furia birăului. (p. 33—37 poemă.) Philhungara, novelă din vremea când Românii au atacat un castel din regiunea Aiudului. (p. 72—76) Scene din Ardeal. (p. 138—160) Alba-Iulia și asedierea ei. (p. 221—8) Moții în Ardeal. (p. 357—375) Treisprezece Brády. (Epizod din istoria mișcărilor Românilor ardeleni, de Tibor. (p. 402—412) Cele de mai sus scrise de Szilágyi Sándor.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1850 Sibiu 1562

Anhang zu der Promemoria über das histor. Recht der nationalen Kirchen-Authonomie der Romanen morgenländ. Kirche in den k. k. Kronländern der österreich. Monarchie. Von Andreas SCHAGUNA, romanischen Diöcesan —Bischof der morgenländischen Kirche in Siebenbürgen.

Hermannstadt, 1850. Bei Georg v. Closius. In 8⁰ pag. 24.

Cuprinde o amplă serie de dovezi spre a arăta vechimea bisericii răsăritene din Monarhia Austriacă. A apărut și în românește.

B. Acad. Rom. București. II. 24004 și alte exemplare.

1850 Pest 1563

Magyar nők forradalmi életéből. SZILÁGYI Sándortól. [Din viața femeilor ungare din timpul revoluției.]

Pest, 1850. Ny. Kozma Vazulnal. In 8⁰ pag. 178.

Din cuprins: Philhungara. (p. 41—48) Mindennapi történet = Istorie de toate zilele, despre nişte femei cari la Radnot au scăpat 40 de honvezi din mâna Românilor resculaţi cari retraşi într'un şopron la băutură, i-a dat foc şi au ars în el. (p. 63—69)
Bibl. Univ. Cluj 141184 şi alte exemplare.

1564 Iaşi 1850

Mihul. O trăsătură din resbelul luĭ Stefanŭ cel Mare cu Mateĭ Corvin regele Ungariei. Dramă originală în trei acte de Neculaĭ ISTRATI.

Iaşiĭ, 1850. Tipografiea Buciumuluĭ Romanŭ. In 8⁰ foi 3 şi pag. 76. Cu ilustraţiuni în text.

Drama e brodată în jurul evenimentelor cari preced lupta şi în jurul luptei pe care în actul II o comentează introducând chiar generali unguri ca N. Banfi, Ianoş de Daroţi şi pe Ştefan Batori.
B. Acad. Rom. Bucureşti. II 101991 şi alte exemplare.

1565 Wien 1850

Die Rechte der romanischen Nation gegen die Angriffe der Sachsen, vertheidigt von Einem Romanen.
Wien, 1850. Gedruckt bei J. P. Sollinger's Witwe. In 8⁰ pag. 20.

Cuprinde comentarii asupra chestiunilor indicate de titlu.
Autorul anonim este A. T. LAURIAN.
B. Acad. Rom. Bucureşti. II 64620 şi alte exemplare.

1566 Wien 1850

Documente istorice despre starea politică şi ieratică a Româniloru din Transilvania.
Vienna, 1850. La veduv 'a lui I. P. Sollinger. In 8⁰ pag. 203.

Editorul (A. T. LAURIAN) ocupându-se în special de Românii din Transilvania, vorbeşte despre Unguri pe măsura legăturilor pe cari le au între ele ambele naţiuni.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 26370.

1567 Leipzig 1850

Zur ungarisch-östreichischen Centralisationsfrage. Von J. E. HORN.
Leipzig, 1850. (Druck von Friedrich Andrä.) In 8⁰ pag. 184.

Autorul este un „Ungarischer Feldpater" care în studiul său istoric comparativ se ocupă şi cu chestiunea naţionalităţilor.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1850 **Pest** **1568**

A magyar menekültek Törökországban ... Közli IMREFI. [Emigranţii unguri în Turcia.]

Pesten, 1850. (Nyomatott Landerer és Heckenastnál.) In 8° pag. VIII şi 178. Cu o hartă.

Prefaţa: Május végén, 1850.

Din cuprins: Emigranţii unguri la Turnu-Severin. Primirea lor prietenoasă la Craiova de comandantul-paşe. (p. 10—13) Kossuth trece Dunărea. Simpatia prefectului român Vlădoianu arătată faţă de pribegii unguri. (p. 14—15) Emigranţii la Calafat. (p. 17) Ţara-Românească şi Românii. (p. 29—35) Pribegia generalului Kmety cu câteva mii de soldaţi prin Banat. Atacat de Românii din satul Mărul, fanatizaţi de Austriaci, au aprins un rug ca să-i arză. Sosind pe neaşteptate generalul Bem au fost scăpaţi. (p. 41—44) Generalul Bem la Severin şi Calafat. (p. 49)

Autorul (ziaristul VAHOT Imre) a povestit cele descrise pe baza notiţelor unui emigrant ungur întors din Turcia, adăogând şi datele culese de prin ziare.

Cartea are şi o ediţie germană cu titlul: Die ungarischen Flüchtlinge in der Türkei. Leipzig, 1851. (B. Acad. Rom. Bucureşti No. 2455.)

Muz. Ard. Cluj 41890 şi alte exemplare.

1850 **Pest** **1569**

Der Feldzug in Ungarn und Siebenbürgen im Sommer des Jahres 1849.

Pesth, 1850. Gedruckt bei Landerer und Heckenast. In 8° mare pag. VII şi 549. Cu o hartă.

Cuprinde o descriere exactă a operaţiunilor militare dela sfârşitul războiului, cu multe amănunte despre Români şi un capitol special: Einfall der Insurgenten in die Moldau am 22. und 23. Juli. (p. 525—527)

Autorul nenumit este: ofiţerul Wilhelm RAMMING Freiherr von Riedkirchen FML care a luat parte aproape la toate luptele descrise de el pe baza actelor oficiale şi a celor luate dela Statul major al Ungurilor din Ardeal în mod foarte critic şi cumpătat. [1]

Muz. Ard. Cluj 30088 şi alte exemplare.

[1] Der Verfasser schildert mit ebensoviel Bescheidenheit als kritischer Schärfe die Vorgänge, so dass dieses Werk unter allen Umständen die zuverlässigste Quelle bleibt über diesen denkwürdigen Feldzug; *Wurzbach*: Biographisches Lexikon vol. 24 p. 313.

1570 Wandsbeck 1850

Bem's Feldzug in Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849. Herausgegeben von Johann CZETZ, vormals ungarischem General und Chef des Generalstabes der ungarischen Armee in Siebenbürgen. Mit einem Facsimile Bem's.

Hamburg, 1850. Voigt's Buchdruckerei in Wandsbeck. In 8° pag. IV şi 387.

Prefaţa: Hamburg am 1. Juni 1850.

Din cuprins: Die Camarilla bearbeitet die Wallachen. — Bildung des wallachischen Comités. — Wallachische Nationalversammlung in Balásfalva. — Zwölf Petitions-Punkte der wallachischen Nation durch Nopcsa nach Innsbruck an den König überbracht. — Antwort des Königs. — Beginn des wallachischen Aufstandes im Juni 1848. (p. 1—29.) Erstes Capitel. Geheime Vorbereitungen der Camarilla zum Ausbruche des wallachischen und sächsischen Aufstandes gegen die ungarische Regierung. — Organisation der Wallachen, des romanischen Landsturmes. — Machinationen des Oberstlieutenant Urban vom zweiten wallachischen Grenzregiment Pazsuras oder Freibriefe zu Raub und Mord. — Die zweite wallachische Volksversammlung in Balásfalva. — Folgen derselben. — Ereignisse in Nagy-Enyed, Thorda, Jára während Bems Zuge gegen Bistritz. (p. 30—45) Fünftes Capitel. Neue Greuelscenen, durch die Wallachen verübt. (p. 125—132) Elftes Capitel. Die Oesterreicher und Russen flüchten sich durch den Tömöscher und Törzburger Pass in die Wallachei. (p. 239—259) Dreizehntes Capitel. Puchner wird auch hier in die Wallachei gejagt. (p. 277—290) Vierzehntes Capitel. Zweite Erhebung der Wallachen.— Ihr Anführer Janku. — Der Kriegsschauplatz. — Stellung der Wallachen. — Unterhaltungen mit den Wallachen. — Dragus. — Grausamkeiten der Wallachen in Abrud Bánya. — Oberst Keménys Expedition gegen die Wallachen. — Verhalten der Wallachen gegen die besiegten Honveds. — Janku kaiserlicher Oberst. (p. 291—317) Fünfzehntes Capitel. Bem rückt in die Moldau am 23. Juli. — Dessen Proklamation an die Bewohner der Moldau. — Bem's letzte Anstrengungen. — Er flieht in die Wallachei. (p. 318—362)

Numele proprii ungureşti sunt adeseori scrise greşit. Aşa de pildă este a se citi în loc de Major Gutak — Csutak, Kárany — Karány, Pád — Pad, Rékas — Rékás, Szerdáhely — Szerdahely, Szilági — Szilágyi, Ujvar — Ujvár.

Lucrarea are o traducere ungară târzie (din 1868) făcută de Komáromy Iván. (Mus. Nat. Budapest.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2391 şi alte exemplare.

1571 Sibiu 1850

Geschichte des Bisthums der griechisch-nichtunirten Glaubensgenossen in Siebenbürgen. Ein Beitrag zur Kirchengeschichte Siebenbürgens von Johann HINTZ.

Hermannstadt, 1850. Auf Kosten des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. Gedruckt bei Joseph Drotleff. In 8⁰ foi 2 şi pag. 121.

Cuprinsul: I. Aelteste Zeiten. II. Die Ungarn, die Eroberer Pannoniens, dringen in Siebenbürgen ein. III. Unter den Königen von Ungarn. IV. Während den heimischen Fürsten. V. Unter dem Haus Oesterreich.

Urkunden: 17 acte dintre anii 1479—1810. (A se vedea rezumate în partea III a Bibliografiei de faţă.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2379 şi alte exemplare.

1850 Pest 1572

Magyar Irók Albuma. Kiadja: SZILÁGYI Sándor. [Albumul scriitorilor unguri.]

Pest, 1850. Geibel Armin biz. In 8⁰ mare pag. VIII şi 312.

Din cuprins: Philhungara. Szilágyi S. (p. 72—76) Descrierea pribegiei unui honved în Octomvrie 1848 dela Lugoj la Deva, ajutat de nişte Români milostivi. — Egy oláh tribun. Irta Anda.[1] (p. 226—239) Despre isprăvile unui popă român (ascuns supt numele de Aurel Mailat) pe timpul arderei şi jăfuirii Aiudului între 9—11 Fevruarie 1849, care faţă de o familie ungară, ajutată de dânsul se plângea că nu poate fi respunzător pentru cele ce fac ţăranii români, aţâţaţi de conducătorii lor.

Muz. Ard. Cluj 46046. (Cu lipsă dela p. 241 încolo.)

[1] Numele autorului este Dózsa Dániel, din Ardeal.

1850 Košice 1573

A magyarországi oroszok története. Irta MÉSZÁROS Károly. [Despre istoria Ruşilor din Ungaria.]

Pesten, 1850. Kassán, ny. Werfer Károly. In 8⁰ foi 3 şi pag. 166.

Din cuprins: Bogdán Drágos kivándorlása Máramarosból. — Ieşirea lui Bogdan Dragoş din Maramureş. (p. 83)

Muz. Ard. Cluj 130906.

1850 Braşov 1574

Walachisch=deutsches Wörterbuch. Herausgegeben von Andreas ISZER. / Vocabular românesc-nemţesc.

Kronstadt, 1850. Bei Johann Gött. In 8⁰ mare foi 2 şi pag. 274+2 foi.

Cfr. partea germană-română din 1848 sub No. 1518.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 109095 şi alte exemplare.

1575 **Pest** **1850**

Sprachlehre, um nach Ollendorff's Methode mittelst Selbstunterricht in der kürzest möglichen Zeit französisch, deutsch, englisch, italienisch, russisch, spanisch, ungarisch, walachisch und türkisch geläufig sprechen und verstehen zu lernen, mit Gesprächen des gesellschaftlichen Umganges, Redensarten, Vocabulären in allen neun Sprachen. Von Joh. Nep. SZŐLLŐSY.

Klausenburg, 1850. Bei Barra's Wittwe und Stein. (Pest. Eisenfels.) In 8⁰ pag. XVI şi 684. (A apărut însă şi în fascicole, pentru fiecare limbă separat.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 218 şi alte exemplare.

1576 **Pest** **1850**

Szenen und Bilder aus dem ungarischen Revolutions-Kriege. Von dem Verfasser der kurzgefaßten Schilderung der magyarischen Revolution.

Pest, 1850. In 8⁰ foi 2 şi pag. 304.

Din cuprins: 4. Cap. Die Schilderhebung der Kinder der romanischen Race. (p. 27—35)

Cartea citată în titlu editată în 1849 „Von einem Augenzeugen" e descrisă mai sus sub No. 1535.

Muz. Ard. Cluj 42956 şi alte exemplare.

1577 **New-York** **1850**

The hungarian revolution... By Johann PRAGAY, colonel and adjutant-general in the hungarian army under Kossuth.

New York, 1850. (F. C. Gutierrez, printer.) In 8⁰ pag. 176.

Din cuprins: The army in Transylvania under Bem. (p. 79—82) Ladislaus Csányi, associated with General Moga. (p. 150—2)

Mus. Nat. Budapest.

1578 **Galaţi** **1851**

Kalendarium Romano-Francisc: Julianum in usum PP. Min. S. Francisci Conventualium in Moldavia Apostolicam missionem exercentium. Jussu Illustrissimi ac Reverendissimi D. D. Antonii de Stefano Philosophiae ac S. Theologiae doctoris, episcopi Bendensis praefecti aeque ejusdem Missionis Apostolici visitatoris editum et a Fr. Philippo Jos. Nicola de Belmonte Dre. Phil. et Theol. pro anno Domini 1851. dispositum.

Galatzii. Ex typis Francisci Momferrato. In 8⁰ pag. 109.

Pe p. 81—91: Series chronologica.

Arch. Prop. Fide. Roma. Scritture non rif. Vol. 11.

1851 Modena 1579

Gli ultimi giorni della rivoluzione ungherese dal 1° luglio 1849 in poi, di Alessandro SZILÁGYI. Versione del Dottor Da N e i. / Giornale dell 'assedio di Temesvár dal 25 aprile al 9 agosto del Barone RUKAVINA comandante di quella fortezza. Tradotto dal MS. Originale.

Modena, 1851. Tip. di Carlo Vincenzi. In 8° foi 4 şi pag. 160.

Dedicaţia: Vienna 7 Nov. 1850.

Din cuprins: Il generale Bem nella Moldavia. (p. 39) I Motzi. Il Janku: suo carattere e la sua opera. Bethlen Gergely che prese Jopcarfalva, il nido dei Valachi. (p. 55—56)

Sotto il nome di Da Nei s' intenda il Prof. Ab. Dr. PAVISSICH.

Are şi o ediţie ungară contemporană.

Muz. Ard. Cluj 145018 şi alte exemplare.

1851 Hamburg 1580

Kossuth und die Ungarn in der Türkei... Von Philipp KORN Hauptmann. Vol. I—II.

Hamburg und New-York, 1851—1852. (H. G. Vogl's Buchdruckerei.) In 8° pag. 324 şi 335. Cu ilustraţiuni.

Prefaţa: London, 12. November 1850.

Din cuprins: Vol. I. Durchzug der ungarischen, polnischen und italienischen Freiheitkämpfer durch Serbien und die Wallachei. (p. 61—66) Vol. II. Bem und die Ungarn in der Moldau. (p. 93—95) Die Schlacht bei Hermannstadt den 5. und 6. August 1849. Tractat mit den Wallachen. (p. 116—117)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1851 Bamberg 1581

Handbuch zur Kenntniß Ungarn ... von Julian CHOWNITZ. (J. Chowanetz.)

Bamberg, 1851. (Druck von J. M. Reindl.) In 8° pag. XV şi 374. Cu o hartă în litografie.

Prefaţa: Stuttgart im Nov. 1850.

Din cuprins: Die Walachen. (p. 142—3) Die Moldau und Walachei. (p. 319)

Autorul a fost ziarist la 1848—9 în Pesta unde a trăit mult timp. Vezi cartea sa din 1849 despre Ungaria scrisă pe baza amintirilor sale de acolo, sub No. 1539.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1582 **Buda** **1851**

Monopolulŭ de tăbacŭ în privinţa prăsireĭ tăbaculuĭ, înfăţişatŭ într'unŭ stilu uşorŭ de înţelesŭ.

Viena în 26. Ianuariŭ 1851. In 2⁰ mare foi 5, fără foaie de titlu. (Cu cirilice, tipărit probabil în Tipografia Cr. Universităţi din Buda, pe hârtie vânătă.)

Cuprinde orânduiala guvernului împărătesc No. 5663/270—1851 prin care monopolul de tutun înfiinţat „cu prea 'nalta patentă" din 29 Noemvrie 1850 se estinde şi asupra celorlalte părţi ale împărăţiei, adecă: asupra Ungariei, Croaţiei, Slavonici, Ardealului, Sărbiei şi Banatului timişian, asupra graniţei militare şi a litoralului.

Orânduiala scrisă în formă de tractat, a apărut fireşte şi în limba germană, ungară şi altele ale monarhiei austriace.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1583 **Leipzig** **1851**

Stephan Josika. Historischer Roman von Nikolaus JÓSIKA. In's Deutsche übertragen von Julie J o s i k a. Vol. I—V.

Leipzig, 1851. (Druck von Alexander Wiede.) In 8⁰ mic.

Cuprinde biografia romantică a cancelarului Jósika (decapitat pe nedrept în 1598) cu multe scene şi amănunte româneşti în legătură cu relaţiunile lui cu Aron-Vodă.

Ediţia originală ungară a apărut în 1847, iar traducătoarea romanului a fost soţia autorului cu care trăia în pribegie după 1849.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1584 **Wien** **1851**

Antwort auf die Angriffe einiger Romanen und der Presse gegen die Einheit der Hierarchie der morgenländischen katholischen orthodoxen Kirche und die serbische Nation in den k. k. österreichischen Staaten.

Wien, 1851. Gedruckt bei Adalbert della Torre. In 8⁰ pag. 53.

Cuprinsul: Broşură de polemică contra tendinţei de separare a bisericii ortodoxe române din Austro-Ungaria, condusă de Andrei Şaguna, de biserica ortodoxă sârbească din acelaş stat.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 7744 şi alte exemplare.

1585 **Braşov** **1851**

Geschichtliche Bemerkungen in den Revolutionsjahren 1848 und 1849 mit vorzüglicher Berücksichtigung der Stadt Kronstadt, mit theilweiser von Siebenbürgen. In chronologischer Rei-

henfolge aufgezeichnet von Carl THIESS. Gymnasiallehrer in Kronstadt.

Kronstadt, 1851. Bei Johann Gött. In 8⁰ foi 2 şi pag. 148.

Prefaţa: Kronstadt im Februar 1851.

Din cuprins: 1849. Flucht nach der Walachei den 21. Januar. (p. 34—38) Einfall der Insurgenten in die Moldau am 22. und 23. Iuli. (p. 133—134)

Muz. Ard. Cluj 45222 şi alte exemplare.

1851 Leipzig 1586

Zur Geschichte des ungarischen Freiheitskampfes. Authentische Berichte. Band I—II.

Leipzig, 1851. Arnoldische Buchh. In 8⁰ foi 2 şi 240+154.

Din cuprins: Vol. II. Wallachisches Meeting in Blasendorf-Balázsfalva. (p. 49—58) [1] Die Walachen. (p. 145—147)

Autorul anonim (Baron Nicolaus JÓSIKA) petrecând întreaga epocă a războiului pentru independenţă din 1848/9 în mod activ pe lângă Kossuth, fiind chiar şi preşedintele Tribunalului graţial, a adunat acte şi impresiuni preţioase. Jósika de altfel se arată foarte nepărtinitor şi faţă de naţiunile nemaghiare ale ţării. Cartea prezintă personagiile de frunte ale războiului în articole scrise (după mărturisirea autorului din prefaţă) în Pesta, noaptea, de multe ori ascuns în chilia sa de frică ca patrulele lui Haynau să nu-l descopere şi în parte la Constantinopol, unde se refugiase ca emigrant.

Are şi o ediţie de titlu (numită a doua) din 1852; Cassel. Ernst Balde. (Ambele ediţii foarte rare.)

Biblioteca Iulian Marţian. Năsăud.

[1] Capitolul acesta a fost tradus şi publicat de Iulian Marţian în „Arhiva Someşană" 1930 p. 366—372.

1851 Pest 1587

EGRESSY Gábor törökországi naplója. 1849—1850. [Ziarul din Turcia al lui G. E.]

Pesten, 1851. Nyomatott Kozma Vazulnál. In 8⁰ pag. 241.

Autorul acestui interesant ziar, celebru actor dramatic al Teatrului Naţional din Pesta, văzând că Ruşii veniţi în ajutorul Austriecilor au intrat în Ardeal, a plecat — lăsându-şi familia — cu poetul Alexandru Petőfi în Iulie 1849 în Ardeal, oferindu-şi slujbele militare generalului Bem. Acesta însă fiind alungat din ţară de puterea covârşitoare a Ruşilor, autorul a părăsit Ardealul pe la Deva şi pribegind cu Bem a ieşit din Ungaria în 23 August la Verciorova. Primiţi prieteneşte de Turci, Egressy descrie cele văzute şi suferite pe drumul depe malul românesc al Dunării până la Calafat. (p. 17—21) Aci tre-

când la 28 August în Bulgaria, după multe suferinţi, a reuşit să capete la Belgrad un paşaport turcesc pentru Constantinopol şi plecând pe un vas la vale, descrie impresiile sale pe Dunăre şi portul Galaţi, cu multe observări bune despre viaţa Românilor. (p. 193—194)
Muz. Ard. Cluj 54584 şi alte exemplare.

1588 Köln 1851

Ungarn's Fall. Ein Beitrag zum Verständnisse der ungarischen Geschichte aus den Jahren 1848 und 1849. Von einem UNGARISCHEN STAABSOFFIZIERE.

Köln, 1851. (Druck von C. Giudice.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 97.

Prefaţa : Köln, im März 1851. Der Herausgeber.

Din cuprins : Tratativele autorului la Abrud cu Moţii şi atacul maiorului Hatvany. (p. 6—7) Fuga honvezilor în Turcia după Pacea dela Şiria prin regiunile române (dela Butin, Sillingia etc.) urmăriţi de către poporul român de acolo. (84—91)
Bibl. Univ. Cluj 141562 şi alte exemplare.

1589 Pest 1851

Ungarn in seinen neuesten Verhältnissen und Einrichtungen, mit einer Landkarte nach der jetzigen Abgrenzung der Komitate, und neuesten Eintheilung der fünf Verwaltungs-Distrikte. Nach den neuesten organischen Gesetzen, verläßlichen und den ämtlichen statistischen Tafeln etnommenen Daten.

Pesth, 1851. (Bei Landerer und Heckenast.) In 8⁰ pag. 46.

Cuprinde noua împărţire a Ungariei după ocuparea ei de către Austriaci în toamna anului 1849.
Muz. Ard. Cluj 60644 şi alte exemplare.

1590 Leipzig 1851

Ungarn im Vormärz... dargestellt von Alexius FÉNYES. (Aus dem Ungarischen.)

Leipzig, 1851. (Von Friedrich Andrä in Leipzig.) In 8⁰ pag. VIII şi 326.

Prefaţa : Hamburg, 10. März 1851. Der Uebersetzer.

Din cuprins : Die Wallachen. (p. 46) Entwickelungsgeschichte der Militärgrenze. Verfassung. Rechte inbetreff der unbeweglichen Güter. Von der Grenzhauswirtschaft. Die Militärpflichten der Grenzer. Von den unentgeldlichen Aerarial und Kommunitäts Arbeiten. Von der Grundsteuer. Die Kriegsmacht der Militärgrenze. (p. 248—259) Kirchenregime bei den nichtunirten Griechen. (p. 280—1) Schulen der Griechen. (p. 324—5).

Este poate unica carte care prezintă întreaga organizaţie grănicerească cu drepturile şi datoriile grănicerilor într'o formă concisă.
Mus. Nat. Budapest. Hung. 1849 h. c şi alte exemplare.

1851 Pest 1591

Magyar közmondások könyve. A Kisfaludy-Társaság megbizásából szerkeszti és kiadja ERDÉLYI János. [Cartea proverbelor ungare.]

Pesten, 1851. Nyom. Kozma Vazulnál. In 8⁰ pag. IV şi 461.

Prefaţa: Pest, marcz. 15. 1851.

Cuprinde 9000 de proverbe ungureşti şi între ele următoarele în legătură cu Români: 5915—5919. Az oláhnak tenni, magyarnak igérni. (Românul face, Ungurul făgădueşte.) Erős mint az oláh eczet: kilencz itcze egy főzet. (Tare ca oţetul românesc. (Se umflă ca cimpoiul românesc.) Add meg magad, Oláh Geczi. (Predă-te măi române, Gheţi.) Orül neki, mint Oláh Geczi a félszemének. (Se bucură ca românul Gheţi de ochiul ce i-a rămas.)

Muz. Ard. Cluj 134772 şi alte exemplare.

1851 Sibiu 1592

Romänische Dichtungen. Ins Deutsche übersetzt von S. M.

Hermannstadt, 1851. Von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. 91.

Cuprinsul: 1. Lob der Reize der Schönen. 2. Versicherung ewiger Treue. (Volkslied in Siebenbürgen.) 3. Abschied von dem Geliebten. 4. An Paraskevi. 5. Des Mädchens Klage. (Volkslied in Siebenbürgen.) 6. Lied eines ältlichen romänischen Mädchens. (Volkslied in Siebenbürgen.) 7. Der Soldat und sein Liebchen. (Volkslied in Siebenbürgen.) 8. Der Verkannte. 9. Die Trauer im Lenze. 10. Des Fremdlings Klage. (Volkslied in Siebenbürgen, bekannt unter dem Namen: Verschurile stréinététzi.) 11. Der Unglückliche. 12. Die Zeugen 13. Trinklied. 14. Sterblied eines jungen Mädchens. Von D. Bolintineanu. 15. An Flora. Von J. Eliad. 16. Meine Adresse. 17. Der Reiter und sein Gaul. (Volkslied in Siebenbürgen.) 18. Warum die Weiber für die Bekleidung der Männer Sorge tragen müssen. (Volkslied in Siebenbürgen.) 19. Der Liebe Schicksal. 20. Reich und alt, oder lieber arm aber jung? (Volkslied in Siebenbürgen.) 21. Meine Aenderung. (Von C. A. Rosetti.) 22. Der vornehme Liebhaber. (Volkslied in Siebenbürgen.) 23. Das des Geliebten mit Ungeduld harrende Mädchen. (Volkslied in Siebenbürgen.) 24. Klage der Geliebten in der Ferne. (Volkslied in Siebenbürgen.) 25. Mit dem Heirathen hat's noch Zeit. (Volkslied in Siebenbürgen.) 26. Schöne Weiber sind ein Unglück. (Volkslied in Siebenbürgen.) 27. Fehlgegangen. (Volkslied in Siebenbürgen.) 28. Das unzufriedene Dienstmädchen. (Volkslied in Siebenbürgen.) 29. Klage über grämliche Gebieterin. (Volkslied in Siebenbürgen.) 30. An die Blumen des Feldes. (Von J. Eliad.) 31. Der Sylphe. (Fragment von einem grössern mimischen Gedichte von J. Eliad.) 32. Fragment aus der dritten, dem Erzbischof von Novgorod dedicirten Satyre, von Antiochus Kantemir. 33. Die Merkmale. (Volkslied in Siebenbürgen.) 34. Vergänglichkeit alles Irdischen.

Traducătorul poeziilor române, pe cari le dă şi româneşte (cu transcriere fonetică germană) e Samuel MÖCKESCH preot evanghelic din Făgăraş.

Există şi exemplare cu anul 1855 pe copertă, numită ediţie adăogită, însă de fapt este numai coperta nouă, fără nici o schimbare a textului exemplarelor rămase din ediţia originală.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 83342 şi alte exemplare.

1593 Pest 1851

Eisenbahn- und Dampfschiffahrts-Buch für Ungarn . . . Auf der Donau nach Wien und zurück bis Constantinopel, etc.

Pest, 1851. H. Geibel. In 8⁰ pag. 16.

Demjén 1855 p. 31.

1594 Sibiu 1851

Historisch-genealogisch-geographischer Atlas zur Übersicht der Geschichte des ungrischen Reichs, seiner Nebenländer und der angrenzenden Staaten und Provinzen, nach den besten Quellen bearbeitet von Joseph BEDEUS von Scharberg.

Hermannstadt, 1851. Druck und Verlag von Theodor Steinhaussen. (Foaia de titlu litografiată, gravată de Dimitrovits.) In 2⁰ regal cu XV tabele sincronistice şi 8 hărţi istorice, colorate cu mâna.

In textul tabelelor se află întreaga istorie a statelor „Moldau" şi „Walachei" pe două coloane paralele, în răzumat, iar partea a treia a publicaţii are titlul: Schauplatz der Geschichte der Ungarn, oder Zustand Ungarns, Siebenbürgens und der Nebenländer, von der Herrschaft der Römer bis zur jetzigen Zeit. Vom Jahr 200 bis 1800 nach Chr. in acht Karten und einigen Zugaben. Pe ultima hartă aflăm stemele ţărilor române cu descrierea lor, iar pe harta II—III în partea de jos a foilor: Biographische Notizen von den vorzüglichsten Geschichtsschreibern und Annalisten, welche über Ungarn geschrieben haben, nebst Anzeige ihrer Werke — formând o bună bibliografie în ordine cronologică a celor mai cunoscuţi istorici ai Ungariei.

Muz. Ard. Cluj 88722 şi alte exemplare.

1595 Buda 1851

Jegyzéke azon oskolai könyveknek, mellyek a M. K. Egyetem könyvnyomtató intézetben megszerezhetők. [Catalogul cărţilor de vânzare la tipografia Cr. U. Universităţi.]

Budán, 1851. A m. k. egyetemi Nyomda betüivel. (Áruk pengő pénzben) In 8⁰ pag. 25.

Din cuprins : Oláh oskola-könyvek. (Walachische Schulbücher) Cu 18 cărţi.

Există şi o ediţie mai complectă a catalogului din acelaş an (de 72 pagini) în care aflăm 23 cărţi româneşti.

Mus. Nat. Budapest.

1851 Wien 1596

Istori'a Romaniloru din Daci'a superioare de A. PAPIU ILARIANU. Tom. I—II.

Vienna, 1851—1852. Cu literele lui C. Gerold si fiiu. In 8⁰ foi 5 şi pag. 256+Cuprinsul şi XVI+CXXXVIII şi 363. (Cu litere latine.)

Prefaţa nedatată, dar pe copertă : Viena, 15/3 Maiu 1851.

Cuprinsul : Tom. I. Istoria Românilor din Dacia superioară până la 1848 excluziv. Tom. II. Evenimentele Românilor la anul 1848 până la adunarea din 15/3 Mai incluziv. Cu acte justificative latine, ungare şi române.

Cartea prezintă istoria Ungariei şi a stării Românilor (dela Traian până la adunarea dela Blaj) cu multe amănunte şi acte nefolosite până atunci de nimeni şi necunoscute în literatura istorico-politică ungară. Autorul scrie foarte pasionat şi astfel nu e totdeauna imparţial faţă de Unguri şi de chestiunile Românilor comune cu ale lor. Dar cartea are meritul că înfăţişează pentru prima oară în limba română premisele revoluţiunii dela 1848 cu expunerea ideilor liberale ale lui Wesselényi, Széchenyi şi Kossuth, arătând desvoltarea democraţiei cu legi moderne şi egale pentru toţi locuitorii ţării, cu urmările desrobirii ţăranilor, înfăptuită prin Kossuth, şi atitudinea Românilor din Ardeal nemulţumiţi cu noua stare a lucrurilor.

Anexat : Baronul Nicolae Wesselényi despre românism în cartea sa „Szózat" din 1843 în traducere. (p. 267—272) Concesiunile făcute Românilor de Universitatea săsească. (p. 272—4) Resunet. (Deşteaptă-te Române.) De Andrei Mureşanu. (p. 286—7) La fraţii mei români. De un filoromân. (p. 287—9) Discursul lui Barnuţiu din 14/2 Mai 1848 despre relaţiunile Românilor cu Ungurii şi libertatea naţională. (p. 307—363) Acte şi scrisori, cari vor fi rezumate în partea III a Bibliografiei de faţă.

Autorul avea de gând să publice şi al III-lea volum care însă n'a apărut ; dar din vol. I. există şi o ediţie II.

Muz. Ard. Cluj 56340 şi alte exemplare.

1851 Pest 1597

Hunyadi János eredete. Olvasta az Academiában, május 24. 1851. G. TELEKI József, M. Acad. elnök. [Obârşia lui Ioan Hunyadi.]

Pesten, Eisenfels és Emich. In 8⁰ pag. 41.

Este un studiu serios, scris pe baza întregului material istoric şi diplomatic disponibil. Autorul dovedeşte că supoziţia lui George Aranka (de sub No. 1005) cum că Hunyadi s'ar trage dintr'o familie ungară şi anume din familia Székely de Hunyad, nu poate fi luată în serios, cu atât mai puţin că Hunyadi însuş e numit deseori în hrisoave „Ioannes Oláh" sau şi „Valachus" etc.

Muz. Ard. Cluj 74044 şi alte exemplare.

1598 Paris (1851)

Lettres Hongrois-roumaines. Polémique entre M. Daniel IRÁNYI et D. BRĂTIANO. Avec une préface de Henri Valleton.

Paris, s. a. (Impr. d' Ad. Blondeau.) In 8⁰ pag. V — 47.

Cuprinde schimb de scrisori între Daniel Irányi şi D. Brătianu asupra chestiunilor ungaro-române în legătură cu mişcările dela 1848 şi în vederea unei reconcilieri pe baze democratice.

Din notiţă particulară de pe verso al foii de titlu aflăm:

Avant-propos, par Henri Valleton (daté du 16 Octobre 1851) on explique que cette publication est la reproduction des lettres de M. M. Daniel Irányi et D. Brătiano sur la question hongro-roumaine, qui ont deja parus dans la *Presse*, à l'exception de la dernière dont ce journal refusé l'insertion lettre de M. Daniel Irányi, sans date. (p. 7) Reponse de D. Brătiano: Paris, le 4 juillet 1851. (p. 12) Replique de M. D. Irányi (p. 19) Replique de D. Brătiano. (p. 30)

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 86390 şi alte exemplare.

1599 Braunschweig 1851

Von Orsová bis Kiutahaia. Von J. HUTTER, vorm. Hauptmann in der ungarischen Armee.

Braunschweig, 1851. (Druck der Gebrüder Meyer in Braunschweig.) In 8⁰ mic pag. 265.

Prefaţa: Geschrieben im September 1851.

Autorul, aparţinând acelor soldaţi unguri cari după capitulaţia dela Şiria (Világos) la sfârşitul lunii August 1849 au putut scăpa din ghiarele Austriacilor şi trecând Dunărea au trăit ca emigranţi în Turcia ospitalieră, descrie cele observate în Ţara-Românească în cele trei zile cât a ţinut drumul lor pe malul Dunării, dela Orşova până la Calafat, unde au trecut la Vidin; cu bune amănunte despre ţăranul român.

Anexat: o tabelă de note: Türkische Volkshymne.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1600 Sibiu 1851

Aus der Walachei. Romänische Gedichte und Sprichwörter während des Aufenthaltes in Bukurest gesammelt und übersetzt von Johann Karl SCHULLER Professor.

Hermannstadt, 1851. Th. Steinhaussen. In 8⁰ mic pag. IV şi 55.

Prefața: Hermannstadt, 8. November 1851.

Broşura fiind cenzurată de Kontumaz-Direktor Dr. Paul *Vașici*, a fost tipărită de către Steinhaussen cu totul gratuit, în folosul păgubiților de inundație din Ardeal, în toamna anului 1851.

Cărticica desfăcându-se curând, a avut încă două alte ediții din 1852.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 3597 (din 1852) şi alte exemplare.

1851 Buda 1601

JERNEY János' keleti utazása a' magyarok' őshelyeinek kinyomozása végett. 1844 és 1845. Vol. I—II. [Călătoria în Orient a lui I. J. pentru aflarea locurilor băştinaşe ale Ungurilor.]

Pesten, M.DCCC.LI. A szerző tulajdona. (Budán. A cs. kir. magyar egyetem betüivel.) In 4^0 pag. IV şi 329 + IV şi 316.

Cuprinde cele văzute şi studiate de autor în Muntenia şi Moldova, cercetând coloniile ungureşti, iar în volumul II cele observate în Basarabia (Lebedia vechie) cu multe note şi excursii scoase din cărți şi acte.

Autorul intrând în Muntenia pe la Orşova, descrie următoarele locuri şi lucruri: Orşova. Schela Cladova. Szörény=Severin. Giurgiu. Brăila. Galați. Vadul Ungurilor=Magyar kelő. Moldova şi populația ei. Tecuci, Adjud. Cleja. Ungurii catolici din Moldova. Locuitorii vechi ai Moldovei: Pecenegii şi Cumanii. Bacău. Roman. Târgu Frumos. Iaşi=Jászvásár. Vaslui. Huşi=Huszváros. Leva. Contumația dela Sculeni. Numele Basarabiei. Kalarasz. Kisinev. Kavsány. Stâlpi de piatră. Csöbörcsök şi Ungurii de acolo. Neszterfejérvár=Bialogrod. Biserica Sfântului Ladislau. Coloniile germane din Basarabia. Bender. Chişineu. Sculeni. Ungurii dela Stoiceni. Botoşani. Fălticeni. Baia. Pietrile mormântale de acolo. Gyula. Kővár. Neamțu şi cetatea sa = Niamczvár. Mănăstirea de acolo. Cotnari şi pietrile mormântale de acolo. Iaşii şi Iazigii. Ungrovalachia. Săbăoani=Szabófalva. Bacău. Desgropările de acolo. Numele Bacăului şi al Ceangăilor. Călugăra. Uj Mózses. Pustina. Trotuşi=Tatros. Gorczafalva. Oituz. Note retrospective. Madzsária. Caracterul Ungurilor. Nume din epoca Arpadienilor. Rezultatele. Misiunea istoricilor unguri. Acte justificative: I. Cuvinte ungureşti în limba Moldovenilor. II. Toponimia ungară a Moldovei. Note despre Huni. Harta cea mai veche a Moldovei=aceea a lui Reichersdorfer. Anexe. I. Raporturi ungaro-moldo-române. II. Statistica Ungurilor din Moldova din 1851.

Vol. II. Lebedia. Cercetări în provincia Parthia. Cetatea Akerman. Liman. Colonii germane. Ovidiopol.

Anexat harta Munteniei cu Rusia de miazăzi, în litografie.

Muz. Ard. Cluj 45403 şi alte exemplare.

1602 Budapest 1851

Nagyenyedi album. MDCCCLI. Szerkeszti SZILÁGYI Sándor, [Albumul Aiudului.]

Buda-Pest. Nyomatott Lukács Lászlónál. In 8⁰ pag. 276.

Din cuprins: Erdély gyásznapjaiból. Történeti rajz Szilágyi Ferencztől. (p. 1—37)

Redactorul trecând în revistă „zilele de doliu" ale Ardealului vorbește și despre răscoala lui Horia (p. 28) și mai pe larg despre prădăciunile Românilor făcute în ziua de 9 Ianuarie 1849 în orașul Aiud. (p. 32—37)

Muz. Ard. Cluj 40027 și alte exemplare.

1603 Paris 1851

La Hongrie ancienne et moderne. Histoire, arts, littérature, monuments. Par une Société de littérateurs sous la direction de M. J. BOLDENYI etc. Vol. I—II.

Paris, 1851. H. Lebrun, libraire-éditeur. In 8⁰ mare pag. 239 și 159. Cu 28 anexe și 1 hartă.

Din cuprins: Vol. I. Charles-Robert-Michel Bessarab. (p. 40—41) Louis I-er et les Valaques. (p. 45) Radul Negru, Bogdan Dragos. (p. 63) Valaques rebelles. (p. 70) Drakul, vayvode de Valachie. (p. 96 și 98) Vayvode Vlad. (p. 101) Ladislas Hunyadi „chien de Valaque." (p. 105) La Moldavie et la Valachie durent rentrer sous la domination hongroise. (p. 110) Roi Ladislas perd la Moldavie et la Valachie. (p. 124) Les Valaques en 1848. (p. 229) Vol. II. Les Valaques. (p. 59—71) Le roi Sigismond de Hongrie et Elisabeth Morsiani. Michel, vayvode de Valachie. (p. 76—9) Les Valaques ou Roumains. (p. 149)

Ilustrație: Valaques. (O femee, o fată și un flăcău.) Xilografie. J. Fagnion sc. (p. 67)

Descrierea Românilor e bună și simpatică, lipsită de asprimi, având adeseori observări caracteristice, așa despre vitejia lor. [1]

Este prima publicație ungară de propagandă, scrisă și redactată de Boldényi cu mare dibăcie, reușind a-și însoți buni scriitori fran-

---

[1] Les Valaques ne sont pas naturellement belliqueux; cependant, une fois enrôlés, ils se comportent en vaillants soldats. S'ils n'ont ni la furie des Francais, ni l'élan des Magyars, ils ont plus que ces peuples l'opiniâtreté de la résistance. „*Dă pe moarte*: Combats jusqu'à la mort" est une maxime usitée parmi eux. Enfin, il leur est resté quelque chose de la valeur romaine, et, en se comparant aux Saxons, dont l'ardeur pacifique ne brille guère que dans le commerce, ils ont coutume de dire: *La un Român ḑece Sași*: Un Valaque vaut dix Saxons.

cezi pentru diferitele părţi ale lucrării, care avea de scop să atragă intereseul lumii asupra naţiunii ungare, doborîtă de Austriaci cu ajutorul armelor ruseşti, în lupta sa pentru independenţă, sub conducerea lui Ludovic Kossuth.

Are şi o ediţie de titlu din anul 1853 (Muz. Ard. Cluj 163590) precum şi traduceri în limba italiană din 1852 şi polonă din 1863.

Cfr. publicaţiunile autorului anterioare din 1848 şi 1849 sub No. 1493 şi 1524.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1851 Leipzig 1604

Das Magyarenthum oder der Krieg der Nationalitäten in Ungarn. Von J. BOLDÉNYI. Aus dem Französischen von***

Leipzig. 1851. Druck von F. A. Brockhaus. In 8⁰ pag. 118.

Cuprinsul: I. Theil. Von der Staatseinheit in Frankreich und in Ungarn. Bevölkerung des österreichischen Kaiserreichs. Die Urbevölkerung Ungarns. Die frühere Ueberlegenheit der Magyaren. Unitarische Reform. Der Ursprung des Panslavismus. Der pseudo-Illyrismus. Der Geist der magyarischen Nation. II. Theil. Der Krieg der Nationalitäten. Bemerkung des Uebersetzers.

Autorul vorbind despre Dacia, e de părere că Românii sunt urmaşii Dacilor cari însă (după Strabone) sunt descendenţii Tracilor, numiţi de Greci: Geţi. Populaţia Ungariei fiind de 11.895.776 locuitori, Românii numără 1.272.737 de capete. (p. 84)

Ediţia franceză din 1850 este un studiu întregit al articolului autorului cu titlul: Le magyarisme dans l'équilibre européen din „La liberté de penser" dela 15 Mai 1850 p. 537—554 preţuit mult de redactorul numitului ziar.

Muz. Ard. Cluj 48510 şi alte exemplare.

1851 Pest 1605

Honvédek napló-jegyzetei. Szerkeszti KORÁNYI Viktor. [Notele de ziar ale honvezilor.]

Pest, 1851. (Müller A. nyomdája.) In 8⁰ pag. 164.

Din cuprins: Vasvári Pál és a havasi expeditio. (p. 117—126) Cu povestirea bătăliei dintre Unguri şi Români dela Fântânele, de lângă Huedin, în care a murit tânărul Paul Vasvári.

Muz. Ard. Cluj 46785.

1851 Leipzig 1606

Georg KLAPKA: Der Nationalkrieg in Ungarn und Siebenbürgen in den Jahren 1848 und 1849. Band I—II.

Leipzig, 1851. Verlag von Otto Wigand. In 8⁰ pag. IV şi 388+320. Mit einer Karte von Ungarn.

Prefața : Am 6. October 1851.
Din cuprins : Der Feldzug von Siebenbürgen von Johann CZETZ. (Vol. II p. 167—320) Cu expunerea evenimentelor campaniei generalului Bem din Ardeal, plină de amănunte privitoare la Români în lupta lor împotriva Ungurilor.
Muz. Ard. Cluj 38297 și alte exemplare.

1607 Pest 1851

Egy bujdosó naplója. Novellák a forradalom utáni időkből. Irta SAJÓ. [Ziarul unui pribeag. Novele din vremurile de după revoluțiune.]
Pest, 1851. (Nyom. Lukács Lászlónál.) In 8⁰ pag. 212.

Din cuprins : A karperecz = Brățara, cu istoria unei perechi trădate prin munți de niște țărani români cari au fost identificați prin brățara găsită la ei. (p. 8—10)
Numele autorului e pseudonim pentru JÓKAI Mór.
Muz. Ard. Cluj. Opere de artă 1967.

1608 Leipzig 1852

Mein Leben und Wirken in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849. Von Arthur GÖRGEI. Vol. I—II.
Leipzig, 1852. F. A. Brockhaus. In 8⁰ pag. XX și 327+X, 437.

Prefața : Klagenfurt, 15. August 1851.
Din cuprins : 10. October 1848. Eine Berathung bei Kossuth. Mistrauen desselben gegen Moga. (p. 52—56)
Cartea are o ediție contemporană franceză, engleză, italiană și svedeză, iar ungurește a apărut numai în 1911, tradusă de fratele generalului — încă în viață — Ștefan Görgei.
Muz. Ard. Cluj 33411 și alte exemplare.

1609 Pest 1852

Erdély régiségei. Irta KŐVÁRI László. [Antichitățile Ardealului.]
Pest, 1852. Tilsch János tulajdona. Kolozsvártt. (Ny. Beimel J. és Kozma Vazulná.) In 8⁰ pag. XVI și 290.

Prefața : Pest, febr. 24-kén 1852.
Cuprinsul la descrierea ediției a doua din 1866 sub No. 1884.
B. Acad. Rom. București. II. 93182 și alte exemplare.

1852 Buda 1610

Codex sanitario-medicalis Hungariae. Quem congessit Md, Dr. Franciscus Xav. LINZBAUER propaedeumatis chirurgiae ad Universitatem Pestiensem C. R. Professor. Tom. I—VII.

Budae, 1852—1861. Typis Caesareo-Regiae Scientiarum Universitatis. In 8-vo.

Prooemium: Dabam Viennae in C. R. Ministerii Internorum Departamento Sanitario die 1-ma Martii 1852.

Operă monumentală în şapte volume groase, unică în felul ei, cu 3770 documente, orânduieli şi informaţiunii şi despre regimul istoriei naturale şi starea igienei în ţările române, compilată — primul volum — în ordine cronologică, respectiv pe materii şi specialităţile medicinei. Rezumatul documentelor privitoare la Români îl vom publica în partea a III-a a Bibliografiei de faţă, iar pân'atunci ne limităm a da aici, spre înlesnirea cercetărilor, data lor din fiecare volum precum urmează:

Tom. I. 1000—1790. II. 1724—1780. III. 1781—1800. IV. 1801—1829. V. 1821—1831. VI. 1827—1834 şi VII. 1835—1848.

Muz. Ard. Cluj 38156 şi alte exemplare.

1852 Braşov 1611

Geschichte des Burzenländer Capituls von Joseph TRAUSCH.

Kronstadt, 1852. Von Johann Gött. In 8° pag. IV şi 96.

Prefaţa: Hermannstadt, am 22. Mai 1852.

Din cuprins: § 14. Die walachischen Bewohner von Kronstadt und die Reformation. (p. 36—37) Verzeichniss der Milkover Bischöfe. (p. 68—70)

Bibl. Univ. Cluj 61797 şi alte exemplare.

1852 Cluj 1612

Magyar román nyelvtan. A tanuló ifiuság számára. Irta FEKETE (Negrutiu) János. [Gramatică ungară-română pe seama tineretului.]

Kolosvár, 1852. Ny. az év ref. tanoda betüivel. In 8° foi 2 şi pag. 216.

Ediţia II a apărut în anul 1862, iar a treia în 1870.

Muz. Ard. Cluj 124126 şi alte exemplare.

1852 Pest 1613

Hunyadiak kora Magyarországon. Irta Gróf TELEKI József. Vol. I—XII. [Epoca dinastiei Hunyadi în Ungaria.]

Pesten, M.DCCC.LII — M.DCCC.LVII. Emich G. és Eisenfels könyvnyomdája. In 8-vo. Cu portrete în oţel.

Cuprinde istoria familiei Hunyadi dela apariția lui Ioan în 1437 până la moartea regelui Matia în 1490, povestită pe ani în formă de cronică în primele cinci volume, cu multe amănunte despre Români în toate locurile unde ei au avut relațiuni cu dinastia Hunyadi. Vol. VI (apărut în 1863) prezintă o descriere topografică-istorică a Ungariei din epoca familiei Hunyadi, redactată de SZABÓ Károly care a lucrat și la volumele anterioare, dela început. Acest volum a fost apoi completat cu alte cinci de CSÁNKI Dezső (între 1890—1913) cuprinzând și partea comitatelor ardelene, dar a rămas neterminată. [1] Volumele VII-XII cuprind diplomatarul epocei cu 808 acte și scrisori, între ele multe privitoare la Români, al cărora rezumat se va da în partea III a bibliografiei de față. [2]

Muz. Ard. Cluj 59690 și alte exemplare.

[1] Opera aceasta e foarte prețioasă și unică în felul ei. Descrie pe baza cercetărilor arhivale toate cetățile și comunele Ungariei, pe comitate și în ordine alfabetică și cronologică a locurilor și a proprietarilor. Ea formează însă o lucrare cu totul specială, care s'a așezat foarte nepotrivit ca o întregire a operei lui Teleki. A se vedea descrisă pe larg între cărțile din anul 1890.

[2] Această publicație-model de documente e munca lui Carol Szabó, al cărui nume nu e nici măcar pomenit de autor.

1614 Buda 1852

Chronicon Hungarorum Posoniense ... nunc primum editum etc.

Budae, M.DCCC.LII. Typis et sumptibus eiusdem Universitatis. In 2⁰ regal pag. XVIII și 55.

Prefața: Scripsi Pesthini, die 3. Mensis Iunii 1852. Franciscus Toldy, Bibliothecae Universitatis Praefectus.

Din cuprins: Libri I. cap. IV § 7. Exterminata itaque multitudinis filiorum regis Athile, tandem panonia permansit sine rege X annis, Olachis, Grecis, Marhianis, Thetunicis, Sclavis exulibus remanentibus tum in panonia, qui Athile serviverunt. (p. 20)

Libr. III. cap. II § 9. Anno Domini MCCCXXX feria sexta ante festum beati Martini [1] in terra Bazarad Karolus rex fraudulenter est devictus, et multi Hungarorum barones et nobiles, inter quos Andrea prepositus Albensis, miserabiliter sunt interempti. (p. 47)

Cu această informație sfârșește Cronica tipărită în mod luxos cu prilejul intrării împăratului Franz Josef în Buda în ziua de 5 Iunie 1852.

Muz. Ard. Cluj 29778 și alte exemplare.

[1] Adică în ziua de 9 Noemvrie 1330.

1615 Regensburg 1852

Geschichte der Magyaren von Johann Grafen MAILÁTH. Vol. I—V. Ed. II.

Regensburg, 1852—1853. Verlag von G. Joseph Manz. In 8-vo.

Cuprinde multe amănunte despre Români la locurile unde ei aveau legături cu Ungurii. Detalii mai de seamă se găsesc însă în ultimul volum cu istoria războiului de independenţă a Ungurilor din 1848—849 şi anume (după indicele operei) Rumänen, ihre Hoffnung p. 182; Nationalversammlung zu Blasendorf p. 183; Deputation an den Kaiser p. 184; das siebenbürgische Gubernium gegen die Rumänen, zweite Versammlung, p. 185; Kriegsrüstung p. 187; plündern Nagy-Enyed p. 190; überfallen ein Convoi, Angriff auf Déva p. 197; drohende Stellung p. 202; unterhandeln mit Kossuths Geschäftsträger Dragoş p. 255.

Anexat: Quellen zur Geschichte der magyarischen Revolution. (Vol. V. p. 306—342) O bibliografie descriptivă a 56 de cărţi, bine de folosit.

Ediţia I. dintre 1828—1831 tot în 5 volume, descrisă sub No. 1212.

Muz. Ard. Cluj 36500 şi alte exemplare.

1852 Braşov 1616

Omagiŭ de fidelitate, închinatu M. S. c. r. apostolice Franciscu Iosefu I. Impăratu al Austriei, Rege al Ungariei, Mare Principe al Transilvanieĭ, etc. etc. cu ocasiunea prea 'nalteĭ Sale veniriĭ în Transilvania, de câtrâ Communele românescĭ de relegea resâriteanâ la 26. Iuliu 1852 în Braşovu. Compusŭ de Andreiŭ MURÂŞIANŬ.

Huldigung der Treue, dargebracht Franz Josef I. bei Gelegenheit Allerhöchst Seiner Ankunft in Siebenbürgen durch die Kronstädter romänische Kirchengemeinde orientalischer Religion am 26. Juli 1852 zu Kronstadt. Nach dem romänischen Originale treu übersetzt von G. BARITZ.

Braşov — Kronstadt, 1852. Tip. Römer et Kamner. In 8⁰ pag. 4.

B. Acad. Rom. Bucureşti 5632 şi alte exemplare.

1852 Braşov 1617

Geschichte der Siebenbürger Sachsen für das sächsische Volk... von G. D. TEUTSCH.

Kronstadt, 1852—1858. Druck und Verlag von Johann Gött. In 8⁰ mic pag. 807. (Apărut în 6 fascicole.)

Cuprinde istoria Saşilor din Ardeal (până la 1700) scrisă în formă populară în 40 capitole, cu multe amintiri şi despre relaţiunile lor cu Românii şi între ele mai cu seamă: Die Gebirgswalachen. (p. 131) Der Aufstand der Hörigen (1437) und die Fogarascher Walachen. (p. 144)

Cartea are multe ediţii, bine întregite cu rezultatele cercetărilor mai noui istorice.

Muz. Ard. Cluj 69780 şi alte exemplare.

1618 Sibiu 1852

Ortschafts-Verzeichniß des Hermannstädter Distriktes, dann des zum k. k. Retteger, nunmehr Bistritzer Distrikts-Amte zugetheilten Bistritzer Bezirkes, nach der in Folge a. h. Entschließung vom 27. Očtober 1852, und dem Erlasse des Hrn. Ministers des Innern vom 30. Očtober 1852, Nro 6130/M. I. vorgenommenen neuen Eintheilung.

Hermannstadt, 1852. In 4⁰ pag. 20.

Litera č din numele lunii Oktober e o curioasă eroare de tipar.
Muz. Ard. Cluj 161973 şi alte exemplare.

1619 Pest 1852

Élet és ábránd. (Novellák) Irta BÉRCZY Károly. Vol. I. [Viaţă şi iluzie.]

Pesten, 1852. (Emich és Eisenfels könyvnyomdája.) In 8⁰ mic pag. 227.

Din cuprins: Az őrült nő sziklája=Stânca nebunei. (p. 70—143) Nuvelă cu subiect românesc, din viaţa renumitului contrabandist român bănăţean (din munţii dintre Mehadia şi Orşova) înainte de 1848 numit Arnoldu şi a fetei sale Marina, care după un amor cu un nobil ungur se sinucide asvârlindu-se depe stânca numită apoi de locuitori: Muntea femei nebuni.
Muz. Ard. Cluj 40946 şi alte exemplare.

1620 Braunschweig-Wien 1852

Egy magyar család a' forradalom alatt. Irta JÓSIKA Miklós. Vol. I—X. [O familie ungară în timpul revoluţiunii.]

Braunschweig, 1852-1862. Nyomatott Meyer János Henriknél. (Vol. I –IV. Celelalte şase tipărite la Somogyi Lipót, Bécs.) Pe foaia de titlu: Pesten, Hartleben kiadása.

Cuprinde istoria romantică a unei familii ungare ardelene (numită aci: Zádor de Zádorlak) din timpul războiului pentru independenţă din 1848/9, la care autorul a luat parte până la sfârşit; presărată cu impresiuni proprii despre persoanele cari au figurat în lupta de doi ani a Ungurilor. Evenimentele se petrec în Ardeal, având multe personagii române şi următoarele capitole româneşti: Ţine minte! (Vol. I. p. 138—148) Biserica română. (Vol. II. p. 5—32) Prefectul român. (Vol. III. p. 59—79) Fratile romani. (p. 98—115) Una din principalele greşeli: misiunea lui Ion Dragoş la Iancu Avram. (Vol. VII. p. 130—150) Românii în zilele de nenorocire, la sfârşitul revoluţiei. (Vol. VIII. p. 33—62) Vizita Soartei (Nemesis) cu Nastasia, Vasilie şi Ignatie Arsintie. (p. 138-162) Pe ultimele pagini ale volumului I, III

şi IV se dă o etimologie a cuvintelor şi expresiilor româneşti din Ardeal, pe 5 pagini.

Autorul — ardelean — descrie cele povestite pe baza Monitorului Oficial din 1848/9 la care colabora, a memoriilor contemporane, a ziarului său propriu şi a datelor scoase din vreo 500 articole de ziare ungureşti şi străine. Jósika astfel dă o caracterizare vie a evenimentelor expuse, cu descrieri nimerite despre Români, printre cari aflăm următoarele nume: Mitru, Panteleimon Bărbuţ, Bohuţ Silimon, Todor Morar, Petru Bateman, Vasil Opre, Arim Lup, popa Procop şi alţii.

Muz. Ard. Cluj 75161 şi alte exemplare.

1852 Pest 1621

Nagyajtai CSEREI Mihály históriája. A szerző eredeti kéziratából Kazinczy Gábor által. [Istoria lui Mihai Cserei de Aita-Mare.]

Pest, 1852. Emich Gusztáv könyvnyomdája. In 4⁰ pag. 480 tipărit pe două coloane. (Ujabb Nemzeti Könyvtár vol. I.)

Din cuprins: 1679. Despre Petru Budai care pe vremuri a trăit în Curtea lui Matei Vodă Basarab. (p. 115) 1689. Generalul Haisler în Bucureşti, chemat în taină de Vodă. (p. 188) 1690. Corespondenţa lui Vodă cu Haisler. (p. 198) Bătălia dela Zărneşti din 21 August 1690 în care a pierit şi boerul Bălăceanu, a cărui soţie, fata lui Şerban Vodă, s'a retras apoi cu fratele ei la Braşov. (p. 200) Intrarea lui Emeric Thököly şi-a nobililor ardeleni în Ţara-Românească pe la Târgovişte şi Ploeşti. (p. 209—211) Lăcuste în Moldova. (p. 213) 1691. Intoarcerea emigraţilor unguri în Ardeal, iarna, pe la Bran. (p. 216) Thököly la Câmpulung şi Târgovişte, unde a omorît pe Iosif Haller. (p. 221—2) 1694. Despre supărarea lui Duca-Vodă pe Ardeal. (p. 233—4) 1699. Unirea ortodoxilor români cu catolicii sub vlădică Athanasie (p. 286) 1701. Sfinţirea lui ca episcop la Alba-Iulia. (p. 286—8) Românii din Schei, cari nu-l recunosc. (p. 290) 1704. Nobili ardeleni în Ţara-Românească şi Moldova. (p. 347 şi 356) 1709. Evenimente din Moldova. (p. 417) Lăcuste în Moldova în Septemvrie. (p. 441) Prădăciunile în Ardeal ale tâlharilor Balika şi Vasile Fekete. (p. 445) Constantin Toma Cantacuzen general rusesc asaltează şi ia Brăila. Ţarul Rusiei în Moldova. (p. 468—9) Fugirea generalului Toma din ţară la Braşov şi de acolo (în haine nemţeşti) prin Polonia în Rusia. (p. 471)

Autorul acestei cronici ungureşti, Secuiul Mihai Cserei (născut în anul 1668 şi mort la 1756) având funcţiuni înalte în Stat, povesteşte faptele văzute de el cu o rară măiestrie de stil şi foarte bine informat.

Parte mare a cărţii s'a publicat în traducere în revista „Transilvania“ din 1869.

Muz. Ard. Cluj 103221 şi alte exemplare.

1622 **Wien** **1852**

Reporturile Romaniloru cu Ungurii şi principiele libertatei natiunali desfasiurate de Simeone BARNUTIU la 14/2 Maiu 1848 în siedinti'a preliminare a adunarei natiunali, în beseric'a catedrale din Blasiu. Ed. II.

Viena, 1852. Cu literele lui C. Gerold si fiiu. In 8⁰ pag. 59.

Cuprinde discursul memorabil rostit de Simeon Barnuţiu în care opunându-se unirii Ardealului cu Ungaria, arată urmările cari ar decurge din această uniune, descriind componentele ei : pe Români şi Unguri.

B. Acad. Rom. Bucureşti 103490 şi alte exemplare.

1623 **Pest** **1852**

Magyarország térképe. (Szerbvajdaság, Temesi Bánság, Tót és Horvátország, nemkülönben Erdély és Dalmatia is egészben, valamint ez országok határszéleit érintő tartományok.) LIPSZKY nagy térképe szerint a legujabb posta és vasutakkal, az uj felosztás szerint javitott kiadás. [Harta Ungariei după Lipszky.]

Pest, 1852. Magyar Mihál könyvárusnál.

Cuprinde şi harta Banatului şi a Ardealului.

Ediţia originală a hărţii lui Lipszky dela 1805 cu retipăririle ei posterioare până la 1816 a se vedea în volumul nostru II anterior.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1624 **Esztergom** **1852**

Europai Törökhon földrajza és történelme. Kaut szerint irta VINCZE István Paulin, tanár. [Geografia şi istoria Turciei europene.]

Esztergomban, 1852. Nyom. Beimelnél. In 8⁰ pag. 94.

Prefaţa : Esztergom, télhó 15-én 1852.

Din cuprins : Moldvaország (Bogdan) és nevezetesebb helyei. (p. 19.) Oláhország vagy Havasalföld (Af-Iflak) és jelesebb helyei. (p. 20—21.) A Bukaresti béke, 1812. (p. 66)

Despre Moldova, Ţara-Românească şi Pacea dela Bucureşti.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1625 **(Sibiu)** **1852**

Uebersichtliche Darstellung der Landeseintheilung des Grossfürstenthums Siebenbürgen. In Gemässheit der neuesten Bestimmungen u. mit 1. Jänner 1853 tretenden Abänderungen der provisorischen Landeseintheilung vom Jahre 1850... Mit einem alphabetischen Ortschaftsverzeichnisse versehen.

S. l. et a. In 2⁰ nepaginat.

Cuprinde şi toponimia comunelor româneşti din Ardeal.

B. Baron Brukenthal. Sibiu.

1853 Pest 1626

Magyarország és Erdély képekben. Kiadják és szerkesztik: KUBINYI Ferencz és VAHOT Imre. Vol. I—IV. [Ungaria şi Ardealul în cadre.]

Pest, 1853—1854. Emich Gusztáv könyvnyomdája. In 4-to.

Din cuprins: Vol. II. Scrisoarea lui Radu-Vodă din Moldova, din 1623. (p. 128—9) Ţinutul Maramureşului. Poporul român şi lumea romantică. Valea Vişeului. Borşa. (p.142—131.) Cu multe amănunte frumoase despre Români şi obiceiurile lor, dând şi următorul cântec auzit în valea Vişăului:

Kokonyicze gye la Bécs	Kokonyicze drágá me!
Ádem luntrje sze me tréts,	Tu ij fi femejá me,
Sze me tréts sze nu m'ennyets	Bater csinye cse greje
Sze me tréts sze nu m'ennyets.	Tu ij fi femejá me.

Ilustraţiuni: Casă, poartă şi troiţă românească. (p. 146—147) Sighetul Marmaţiei şi Slătina. (In faţa peisajului un Român cu două femei. Desen de Varsányi. Gravat în oţel de Tyroler. (Anexat paginii 143.)

Există şi exemplare cu prefaţa din 15 Aprilie 1853.

Muz. Ard. Cluj 71236 şi alte exemplare.

1853 Cluj 1627

Erdély földe ritkaságai. Irta KŐVÁRI László. [Raritățile pământului Ardealului.]

Kolozsvártt, 1853. Tilsch János tulajdona. (Nyomatott a rom. kath. lyc. nyomdájában.) In 8⁰ pag. 264 şi 9 xilografii.

Prefaţa: Kolozsvártt, apr. 20. 1853.

Cuprinde descrierea, în 192 § a rarităţilor Ardealului, adică a munţilor, a strâmtorilor, a peşterilor, a mineralelor, a minelor de sare, fier, aramă, aur şi argint, a băilor şi a locurilor balneare, a râurilor şi lacurilor cu multe amănunte privitoare şi la Români.

Este prima încercare de acest fel în limba ungară, folosind şi citând toate lucrările Saşilor şi a presei ungare, dând şi poezii despre unele locuri şi legendele lor, cu multe date culese şi reproduse cu mult bun simţ de ziarist.

B. Acad. Rom. Bucureşti 2713 şi alte exemplare.

1853 Iaşi 1628

Hronica Românilor şi a maĭ multor neamurĭ... De Georgie ŞINCAI din Şinca, Doctor filosofieĭ şi al teologieĭ, fostul director al şcoalelor naţionale în toată ţeara Ardealuluĭ, şi diortositoriul

cărţilor în Craieasca tipografie a Universităţî ungureştî. Tipărită De pe manuscrisul cumpărat de către Inălţimea Sa Grigorie Alecsandru Gika V. V. Domnitoriul Moldavieî şi hărăzitŭ Bibliotecei şcoalelor din Iaşi. Tom. I—III.

Iassi, 1853—1854. In tipografia Romăno-franceză. In 4-to.

Dedicaţia: lui Grigorie Alecsandru Gika V. V. către D. Vornicŭ Grigorie Kuza. Anul 1853 Luna lui Iunie 4 zile.

Cuprinsul vezi la ediţia a doua din 1886.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II 100205 şi alte exemplare.

1629 Pest 1853

SZALÁRDI János siralmas magyar krónikája kilencz könyvei. Kéziratok után szerkeszté B. Kemény Zsigmond. [Cele nouă cărţi ale istoriei ungare lamentabile ale lui I. Sz.]

Pest, MDCCCLIII. Emich Gusztáv könyvnyomdája. In 4° pag. 680 şi XVI + Tablă de materie. (Ujabb Nemzeti Könyvtár. Vol. II. [1])

Cuprinde o scurtă istorie a Ardealului pe baza câtorva cărţi istorice şi apoi însemnările autorului (puse pe hârtie în 1662) despre cele văzute şi aflate de dânsul în misiunile sale diplomatice cum şi ca arhivar şi pe urmă secretar al cancelariei princiare supt ambii principi George Rákóczy. Cronica are multe amănunte preţioase despre Români şi ţările române, mai în fiecare capitol al ei, dintre cari notăm următoarele: Aga Matei (Basarab) ajuns la domnie. (p. 81) Tratativele de bune relaţiuni în Alba-Iulia ale principelui Rákóczy cu solii lui Matei-Vodă şi Vasile Lupu din Octomvrie 1638. (p. 138) Matei bate pe Vasile Lupu la sfârşitul anului 1639. (p. 246) Principele George Rákóczy II ajută pe Matei în 1653 împotriva lui Vasile Lupu. (p. 269—270) Expediţia principelui contra lui Vasile Lupu care prins şi dus la Poartă, a murit în turnurile Iedicului. (p. 271—7) Campania din 1655 a principelui Rákóczy în Muntenia unde prinzând pe Vornicul Hrizea, a pus în scaun pe Constantin-Vodă. (p. 280—8) Şiretenia cu care a scăpat Vornicul Hrizea din Alba-Iulia. [2] Dar fugind în Muntenia, a fost acolo spânzurat din porunca lui Constantin-Vodă pe o roată mare cu alţi 25 de inşi, iar Seimenii omorîţi în ziua de 9 Aprilie 1657. (p. 314—6) Tratative cu Mihnea-Vodă. Starea celor doi

---

[1] Vol. III (din 1854) cuprinde retipăririle cronicilor lui Székely István şi Heltai Gáspár descrise sub No. 47 şi 89 a Bibliografiei de faţă.

[2] Şiretenia era că ceruse voie să şază într'o casă din suburbia română (de supt cetate) în măierişte, lângă „biserica românească zidită din temelie de Mihai-Vodă pentru odihna sufletului său" ca să-şi poată face rugăciunile zilnice mai cu uşurinţă decât stând în cetate. Vornicul conrupând apoi pe gardiştii săi unguri, a fugit cu ajutorul câtorva Seimeni în Ţara-Românească. (p. 315—6)

Movileşti: Constantin şi Gavrilaş în Ardeal. (p. 464—7) Pribegia lui Ştefan-Vodă în Ungaria. Prânzul mare dat de Constantin-Vodă în Sătmar (pe la 5 Aprilie 1659) la care a murit Mihnea-Vodă, lăsând în urmă pe frumoasa Circasiană, ruda hanului tătar.

Muz. Ard. Cluj 103220 şi alte exemplare.

1853 Arad 1630

In tru onorea Pre a luminatului si pre a santitului Domn Procopie Ivaskovics, noului episcop a Diocesei G. N. U. Aradane. 1853 25/13. Juniu cu ocasiunea intrari in Dioecesa.

Aradu. In Typografia lui Henric Goldscheider. In 4⁰ foi 2. (Versuri.) Cu litere latine.

Zeţarul nefiind obişnuit încă să lucreze cu litere latine a cules cuvântul de „onoarea" din rândul întâi cu *p* ca în cirilică, astfel: onopea.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1853 Cluj 1631

Csik Gyergyó és Kászon leirások két t. i. általános és részletes osztállyokban. Kis Batzoni BENKŐ Károly által. [Descrierea scaunelor Ciuc, Ghirghio şi Cason.]

Kolozsvártt, 1853. Nyomatott az év. ref. tanoda' betüivel. Stein János által. In 8⁰ pag. VII şi 94 + 163. Cu 6 hărţi.

Din cuprins: Vol. I. Numărul locuitorilor români. (p. 46—47) Vol. II. Comuna Várdotfalva stricată şi dărâmată de Iliaş-Vodă, fiul „tiranului" Petru-Vodă, în 1553. Secuii din Ciuc rămâni credincioşi lui Mihai-Vodă, intrat în ţară. (p. 79)

Muz. Ard. Cluj 144224 şi alte exemplare.

1853 Pest 1632

Inbegriff des Wissenswürdigsten der Geographie aller Welttheile... bearbeitet von Dr. UNGEWITTER.

Pest, Wien—Leipzig, 1853. C. A. Hartleben. In 8⁰ pag. VIII şi 448.

Din cuprins: Die Wallachei und Moldau. (p. 277)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1853 Bucureşti 1633

Statutele Ordinuluĭ imperialŭ austriacŭ al Coroaneĭ de Ferŭ.

Bucureşti, 1853. Tipografia lui Iosif Copaĭnig. In 2⁰ şi 5 foi+5 planşe.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 22902.

1634/5 **Timişoara** **1853**

Monographie der königlichen Freistadt Temesvár. Von Johann N. PREYER, Bürgermeister. Mit drei Plänen.

Temesvár, 1853. Rösch & Comp. (Schnellpressendruck von M. Hazay & Sohn W.) In 8⁰ pag. IV şi 186.

Prefaţa: Temesvár, im November 1853.
Din cuprins: Bevölkerung. (p. 119—126) Din populaţia de 20.560 de suflete sunt: Nemţi 8775, Unguri 2346, Români 3807 şi Sârbi 1770. Românii au trei şcoli. (p. 140)
Planuri: 1. Timişoara în 1716 cu cele zece moschee ale Turcilor. 2. Timişoara în 1849 cu măierıştea Românilor vecină cu a Nemţilor. (Lith. Walzel, Engel et Mandello. Pest, 1853.) 3. Cetatea Timişoarii. Lith. bei J. G. Weigel in Temesvar.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1636 **(Sibiu)** **1853**

Codicele civil austriacŭ universal, publicat de Principatulŭ Ardélului cu patenta din 29 Maiŭ 1853. Vol. I—II.

Iarcu p. 67.

1637 **Iaşi** **1854**

Ordo divini officii recitandi Missaeque Sacrificii Peragendi Iuxta Ritum S. E. R. et Antiqui Kalendarii. In usum Patrum Minor. S. Francisci Conventualium in Moldavia missionem Apostolicam exercentium, Iussu Illustrissimi ac Reverendissimi D. D. Antonii de Stefano Ord. Parit. Min. Coenobium. Episcopi Bendensis Praefecti atque ejusdem Missionis Apostolici visitatoris dispositus pro anno Domini 1854.

Iassiis. In typographia Buccina Romana. In 8⁰ pag. 137.

Arch. Prop. Fide. Roma. Scritture non riferite. Vol. 11.

1638 **Pest** **1854**

Magyarország, nemkülönben Erdély, Horvát és Tótország, a Temesi bánság és Szerbvajdaság helységnévtára. Fasc. I. A-Görcsöny. [Nomenclator al Ungariei, Ardealului, Croaţiei, Slavoniei, al Banatului şi al Voivodinei.]

Pest, 1854. Magyar Mihály. In 8⁰ pag. 144 în şpalte duble.

Cuprinde dicţionarul localităţilor din Ungaria, Ardeal, Croaţia şi Slovacia, Banatul timişan şi Voivodina sârbească dela litera A până la Görcsöny. (Restul n'a apărut.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

(1854) Timişoara 1639

Handbuch der Wojwodschaft Serbien und des Temeser Banats sammt der Militärgränze für das Jahr 1854.

Temeswar. Aus der kais. kön. Filial-Staatsdruckerei. In 8⁰ pag. v şi 397.

Cartea formează un schematism al tuturor oficiilor din Banat, cu numele tuturor funcţionarilor, preoţilor, dascălilor şi moaşelor din toate comunele, dând şi un indice topografic al comunelor. (p. 329—337)

Are o ediţie întregită din 1855, tot acolo, pag. 544. (Muz. Ard. Cluj 102974.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1854 Pest 1640

Az orosz-török háboru történeti jegyzetekkel... Szerkeszti FÉNYES Elek. Vol. I—II. Ed. II. [Războiul ruso-turc cu note istorice.]

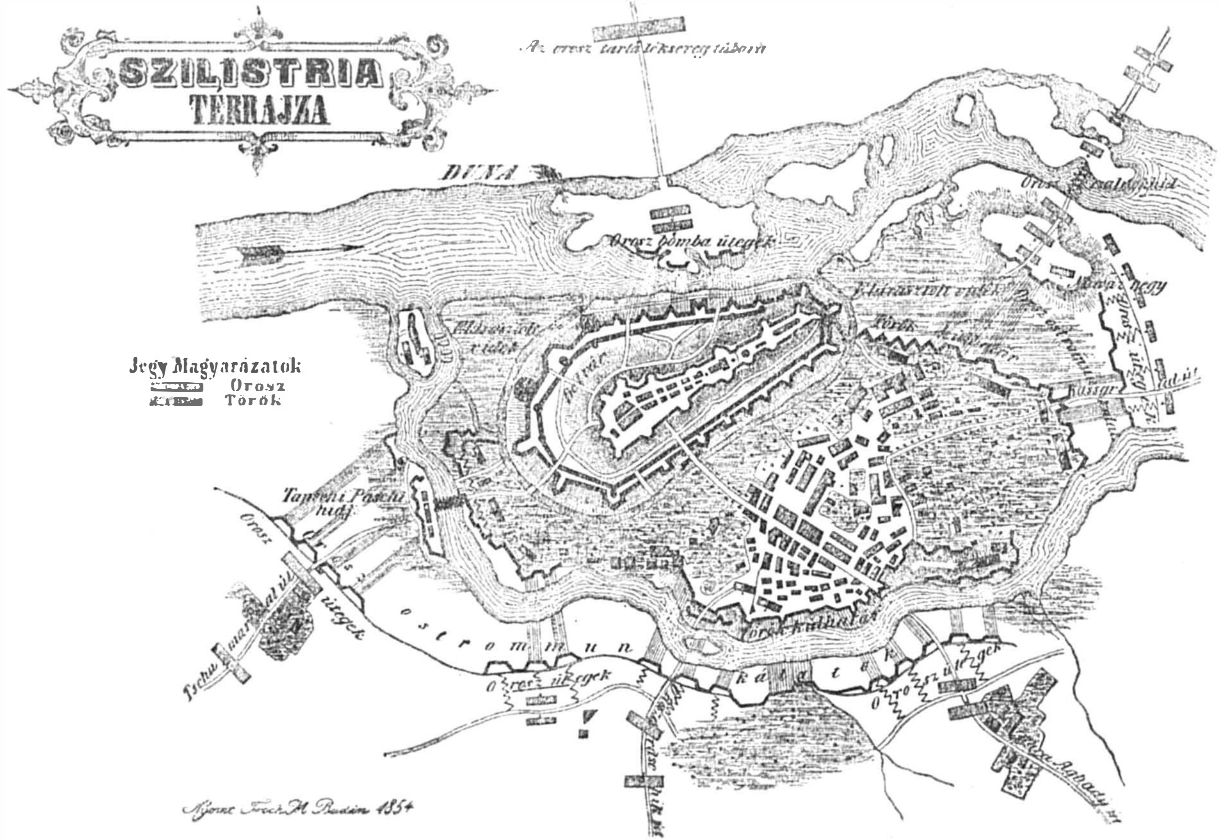
Pest, 1854. Landerer és Heckenastnál. In 8⁰ pag. 287 şi 288. Cu multe hărţi şi planuri.

Din cuprins: Vol. I. Ruşii ocupă Modova şi Ţara-Românească drept zălog 2. Iulie 1853. (p. 19—20) Incep inimiciţiile la Isaceea 29 Oct. 1853. (p. 28—30) Lupta dela Cetatea: 6 Ian. 1854 (p. 51—54) Ruşii atacă şi trec Dunărea: 22 Martie 1854 (p. 138—1146) Contractul încheiat între Austria şi Turcia în privinţa ocupării Principatelor: 14 Iunie 1854. (p. 206—209) Ruşii ies de bunăvoie din Oltenia 16 Aprilie 1854. (p. 215—216) Ciocnirea dela Caracal: 28 Mai 1854. (p. 216—220) Asediul Silistrei: 15 Mai 1854. (p. 226—235) Luptele sângeroase dela Giurgiu: 4—7 Iulie 1854. (p. 280—283)

Vol. II. Principele Gorciacoff este bătut de două ori la Frăteşti: 21—23 Iulie 1854. (p. 3—4) Ruşii pleacă din Bucureşti şi din Ţara-Românească: 4 Aug. 1854. (p. 4—10) Ruşii fug nu numai din Ţara-Românească ci şi din Moldova: 2 Aug. 1854. (p. 810—11) Evenimente în Ţara-Românească: Aug. 1854. (p. 80—89) Delta Dunării (p. 98—103) Austria ocupă Ţara-Românească cu armele: 20 Aug. 1854. (p. 132—142)

Ilustraţiuni, în vol. I: Lupta dela Olteniţa. (p. 29) Harta Vidinului şi a Calafatului. (p. 53) Planul Silistrei. (p. 233) Litografii de format 20×24 Cm. Executate de Troch M. Buda, 1854.

Muz. Ard. Cluj 32192 şi alte exemplare.

SZILISTRIA
TERRAJZA
DUNA
Az orosz tartaléksereg tábora
Orosz bomba ütegek
Jegy Magyarázatok
Orosz
Török
Tapschi Paschi
hidj
Orosz ütegek
ostromm unkálatok
Török külsáncok
Orosz ütegek

1854 **Praha** **1641**

Pflanzer und Soldat. Bilder und Gestalten aus dem Banate. Von K. W. MARTINI. Vol. I—II.

Prag, 1854. Von Kath. Gerzabek. In 8⁰ mic pag. 203 şi 175.

Prefaţa: Graz im Vorfrühling 1854.

Cuprinde biografia romantică a străbunului său (numit în mod anagramatic Martin Initram) venit ca ofiţer în Banat la 175* din Germania. Evenimentele se desfăşoară în regiunile muntoase dintre Mehadia şi Orşova; multe episoade româneşti, cu expunerea fidelă şi simpatică a vieţii şi caracterului Românilor. Personagiile româneşti ale romanului sunt: ofiţerul Jeftimie Berzescu, Elena, Trandafirul şi Marko= Urs de Margine.

Autorul Karl Wilhelm Martini, născut la 1821 în Lugoj (ca fiu al unui medic de acolo) după studiile sale academice ia parte la războiul pentru independenţă al Ungurilor din 1848/9 unde ajunge căpitan şi apoi trăeşte ca profesor şi ziarist în străinătate, publicând şi alte cărţi.

Mus. Nat. Budapest. P. o. germ. 534 s şi alte exemplare.

1854 **Pest** **1642**

Keleti képek. Irta URHÁZY György. [Peisage din Orient.]

Pest, MDCCCLIV. Emich Gusztáv. In 8⁰ foi 4 şi pag. 214.

Autorul, ziarist din Cluj, a fost trimes ca corespondent de război de „Pesti Napló" în tabăra Turcilor, unde a plecat în 11 Ianuarie 1854. N'a ajuns însă mai departe de Vidin şi a fost nevoit să se întoarcă. Având însă destulă vreme de a face studii etnografice, pentru cari are o deosebită aplicare, ne dă amănunte însemnate despre obiceiurile Sârbilor şi a fost unul dintre primii cari au observat că baladele Sârbilor despre „Iancu Sibinianu" se referă la Huniadi, ale cărui fapte vitejeşti trăesc şi astăzi în legendele lor. In capitolul XXVI vorbeşte şi de locuitorii români din Vidin (p. 157) şi scrie ici-colea şi despre evenimentele din Ţara-Românească pe baza ştirilor cari ajungeau peste Dunăre în tabăra Turcilor, cu cari autorul se înţelegea de altfel în limba românească.

Muz. Ard. Cluj 31.230 şi alte exemplare.

1854 **Pest** **1643**

Die Türken, eine Krieger-Nation, wie sie entstanden, ein großes Reich in drei Welttheilen durch Gewalt der Waffen gegründet und bis auf unsere Zeit tapfer behauptet haben, nebst Beschreibung ihrer Länder und Erzählung jetziger Kriegsthaten von Dr. Johann Christian SEIZ.

Pest, 1854. Verlag von Gustav Heckenast. In 8⁰ pag. VIII şi 335.

Din cuprins: Der Krieg von 1853. Kalafat. Gefecht bei Oltenitza. (p. 170—171) Das Jahr 1854. Die Walachei. Bukarest. Braila. Galatz. Giurgewo. Krajowa. (p. 188—193) Das Gefecht bei Cetate. (p. 195) Die Russen gehen über die Donau. Die Dobrudscha. Der Donauübergang. (p. 244—248) Vorgänge in der Dobrudscha. (p. 275) Die Belagerung von Silistria. Bravour nach alttürkischer Art. Eine Lüge über Paskewitsch. Die Russen ziehen von Silistria ab. (p. 285—295) Die deutschen Interessen an der unteren Donau. Was will Oesterreich? (p. 316—320) Die Türken erzwingen den Donauübergang von Rustschuk nach Giurgewo. (p. 324—326)

Muz. Ard. Cluj 166988 şi alte exemplare.

1644 Pest 1854

A Korán. A törökök politikai, társalmi s vallásos törvénykönyvük... Kiadja SZOKOLAY István. [Viaţa publică, obiceiurile şi legile turceşti cu Coranul.]

Pest, 1854. Emich Gusztáv biz. (Ny. Lukács L. és Társnál.) In 8⁰ mic foi 2 şi pag. 584.

Cuprinde descrierea imperiului şi a poporului otoman, împreună cu ţările române (p. 1—74) şi traducerea Coranului (74—584) lucrare unică în literatura ungară.

Anexat: Harta imperiului otoman cu Muntenia, Moldova şi Basarabia, în litografie. Sc. Vidéky, typ. Frey. Pest, 1854.

Are şi o ediţie de titlu din anul 1856.

Muz. Ard. Cluj 43210 şi alte exemplare.

1645 Pest 1854

A magyar nemzet története. JÓKAI Mórtól. [Istoria naţiunii ungare.]

Pesten, 1854. (Nyom. Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 352.

Din cuprins: Ioan Hunyadi. (p. 207) Vlad—Vodă. (p. 281—284) Legende despre originea popoarelor. (p. 271)

Marele romancier avea de gând să dea o istorie romantică a Ungurilor, dar lucrarea a reuşit foarte slab.

Muz. Ard. Cluj 75237 şi alte exemplare.

1646 Pest 1854

A Török Birodalom leirása... kidolgozta FÉNYES Elek. [Descrierea imperiului otoman.]

Pest, 1854. (Nyom. Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ pag. IV şi 476.

Din cuprins: Românii. (p. 234—237) Principatele Dunărene: Moldova şi Ţara-Românească. (p. 314—319) Moldova. (p. 319—328) Ţara-Românească. (p. 328—329)

Muz. Ard. Cluj 51798 şi alte exemplare.

1854 Pest 1647

Kriegs-Atlas für Zeitungsleser. Ein Rundgemälde des nördlichen und südlichen Kriegsschauplatzes mit sechs kolorirten Karten.

Pesth, 1854. Hartleben's Verlag. In 8⁰ mare.

Din cuprins: 1. hartă: Die Moldau und Wallachei nebst der Dobrudschau.

Are şi o ediţie ungară cu titlul: Hirlap-szótár.

Bibl. Univ. Cluj 141818 şi alte exemplare.

1854 Pest 1648

Die Heilquellen und Bäder Ungarns, Siebenbürgens, Croatiens sammt Slavoniens, der serbischen Wojwodschaft, des Temescher Banats und der Militärgrenzländer in medizinisch — statistischer Hinsicht bearbeitet. Von Daniel LENGYEL von Przemysl.

Pest, 1854. Gedruckt bei L. Lukács. In 8⁰ pag. XXIV şi 336.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1854 Wien 1649

Török-orosz harcz európai és ázsiai szinhelyeinek részletes leirása, történeti bevezetéssel s az egész harcztért ábrázoló térképpel. [Descrierea specificătă a locurilor de bătălie a războiului turco-rus din Europa si Asia cu o introducere istorică şi hărţi.]

Bécsben, 1854. Wallishauser J. B. sajátja. In 8⁰ pag. 37.

Bibl. Univ. Cluj 53630 şi alte exemplare.

1854 Pest 1650

Der russisch-türkische Streit, und der Wiederstand Europa's gegen die russische Politik. Eine aus den neuesten und besten Quellen geschöpfte Darstellung der Ereignisse, welche allmälig zum bewaffneten Einschreiten und dann zum Kriege der Westmächte gegen Russland geführt. Nebst der vollständigen geheimen Correspondenz und andern auf die orientalische Frage Bezug habenden wichtigen Aktenstücke.

Pest und Wien, 1854. C. A. Hartleben. In 8⁰ p g. 3 şi 144.

Muz. Ard. Cluj 45685 şi alte exemplare.

1651 **Poznań** **1854**

Jenerał Bem w Siedmiogrodzie i Węgrzech r. 1848 i 1849. Z krajobrazem Siedmiogrodu i wizerunkiem Bema wedle podań Jenerała CZETZA szefa sztabu armii siedmiogrodzkiéj, ułożył L. S.

Poznań, 1854. Nakładem N. Kamieńskiego i spółki. In 8⁰ p. 173.

Cuprinde o traducere în extras a memoriilor generalului Ioan Czetz din 1850 de sub No. 1570.

Are şi o ediţie din 1862, tot acolo, pag. 129.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1652 **Braunschweig** **1854**

Beiträge zur Geschichte des Hexenglaubens und des Hexenprozesses in Siebenbürgen. Von Friedrich MÜLLER Gymnasiallehrer in Schäsburg.

Braunschweig, 1854. (Druck von M. Brehm.) In 8⁰ pag. 77.

Din cuprins: Hexen bei den Wallachen. (p. 52)

Muz. Ard. Cluj 44100 şi alte exemplare.

1653 **Pest** **1854**

Der russisch-türkische Krieg und der Kriegsschauplatz in politischer, örtlicher und militärischer Beziehung. Mit 5 Illustrationen.

Pesth und Wien, 1854. C. A. Hartleben. In 8⁰ mare pag. 136.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1654 **Cluj** **1854**

Erdély nevezetesebb családai. Irta KŐVÁRI László. [Familiile din Ardeal mai de frunte.]

Kolozsvártt, 1854. Barráné és Stein bizománya. (Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 279.

Prima monografie genealogică în limba ungară a familiilor ungare ardelene, în ordine alfabetică, cu spiţe şi tabele genealogice şi date istorice, scoase din cărţi şi chiar acte inedite şi multe steme în xilografie. Cuprinzând — fireşte — şi familiile de origine română ori înrudite cu familii ungare, cartea e de mare folos şi pentru monografiştii români.

Muz. Ard. Cluj 75367 şi alte exemplare.

1855 **Sibiu** **1655/7**

Cartea Visuriloru si al Somnului spre petrecere pentru Romani.

Sibiu, 1855. Tipografia George Closius.

Autorul broşurii este Ioan Traugott SCHUSTER din Mediaş. *Trausch* vol. III p. 275.

1855 **Sibiu** **1658**

Zur Frage über den Ursprung der Romanen und ihrer Sprache Sylvestergabe für Gönner und Freunde von Johann Carl SCHULLER Hermannstadt, 1855. Druck von Theodor Steinhaussen. In 8° pag. 20

Cuprinsul: Cercetările istorice nu au reuşit să deslege încă enigma originii Românilor. Autorul va prezenta o sistematizare succintă a diferitelor explicări încercate până atunci. — Atât numele Rumân cât şi cel de Valah nu duc la Romani. — Limba este formată mai ales din elemente latine, slave, greceşti şi vechi germane. — Sunt ortodocşi şi greco-catolici. E convins de continuitatea lor în Transilvania. Moravurile şi tradiţiile lor sunt romane cu împrumuturi streine. — Limba în majoritatea ei este compusă din cuvinte latine şi slave, unii o consideră identică cu latina vulgară, alţii ca o lingua rustica rezultată din influenţa celei latine în provinciile imperiului roman. — Alţii o consideră slavă. — Fără îndoială că mulţi din coloniştii romani au rămas în Dacia. Părerea cea mai acceptabilă este că Romanii sunt urmaşii Romanilor colonizaţi, ai Dacilor romanizaţi şi a altor neamuri asimilate. — Preponderenţa elementului slav trebue explicată prin contactul secular politic, social şi religios; unii autori cred însă că baza este slavă. Alţii că Românii sunt urmaşii Dacilor, aşa s'ar explica unele elemente constitutive ale limbii, cari nu pot fi lămurite nici prin latină, nici prin slavă. — Se analizează ideile lui P. I. Schaffarik.— Autorul expune, nu critică opinii, e de părere să se studieze şi albaneza. — In 35 note foarte bogate se dau indicaţii bibliografice critice întregitoare acestui studiu etnografic-istoric, folositor chiar şi astăzi.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 123232 şi alte exemplare.

1855 **Braşov** **1659**

Denkschrift der Kronstädter Handels- und Gewerbe-Kammer über die Führung einer Eisenbahn von Kronstadt in die Walachei bis an die Donau. Von Franz A. VOSZ.

Kronstadt, 1855. Bei Johann Gött. In 8° pag. 106 şi o tabelă.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1660 Bratislava 1855

Békés-Csanád, Csongrád és Honti vármegyék leirása. Irta ifj. PALUGYAI Imre, cs. kir. tanácsos. [Descrierea comitatelor Békés-Csanád, Csongrád şi Hont.]

Pest, 1855. Heckenast Gusztáv sajátja. (Posony, Schreiber Alajos betüivel.) In 8⁰ pag. XII şi 288. Cu 3 hărţi (Magyarország történeti, földirati s állami legujabb leirása. Vol. IV.)

Prefaţa: Posony, Péter és Pál szent Apostolok ünnepén 1855.
Din cuprins: Date etnografice despre Românii din comitatele Békés şi Csanád.
Muz. Ard. Cluj 58893 şi alte exemplare.

1661 Pest 1855

Az austriai birodalom statistikája különös tekintettel Magyarországra. Irta Dr. KAUTZ Gyula. [Statistica imperiului Austriei cu privire specială la Ungaria.]

Pesten, 1855. (Emich Gusztáv.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 440.

Prefaţa: Nagy-Váradon. Julius hóban, 1854.
Din cuprins: Seminţia românească orientală. (p. 78—79) Limba română (valahă—p. 95—96) cu o referire la studiul lui *Cattaneo*: Sulla lingua valacca. (Alcuni scritti tomo I) Milano, 1848.
Muz. Ard. Cluj 130821 şi alte exemplare.

1662 Pest 1855

Véres könyv. Csataképek a jelenkori háboruból. Irta JÓKAI Mór. Vol. I—III. [Carte sângeroasă. Descrieri războinice din războiul de faţă.]

Pesten, 1855. Heckenast Gusztáv. In 8⁰ mic.

Din cuprins: Vol. III. A bojár leány=Fata de boer.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1663 Pest 1855

Historisch-topographisch-statistische Beiträge zur Kenntniss des heutigen Ungarns. Erstes Heft. Grösse und Grundkräfte des heutigen Ungarns. Mit einer Landkarte Von Michael HAHN.

Pest, 1855. Gedr. bei Landerer u. Heckenast. In 8⁰ pag. 41.

Muz. Ard. Cluj 153831 şi alte exemplare.

1855 **Pest** 1664

Magyarország, a Szerbvajdaság s Temesi Bánság mezőgazdasági statisticája. ... irta GALGÓCZY Károly. [Statistică agricolă a Ungariei, a Voivodinei şi al Banatului.]

Pesten, 1855. Emich Gusztáv. In 8^0 mare pag. VI şi 430.

Cuprinde o statistică agricolă a Banatului, făcută pe date oficiale; lucrare de mare valoare.

Muz. Ard. Cluj 44085 şi alte exemplare.

1855 **Oradea** 1665

Román nyelvtan. Magyar ajku hivatalnokok számára, könnyen oktató rendszerrel akként alkalmazva: hogy a tanulóifjaknak is használható kézikönyvül szolgálhasson. Irta PASCUTIU Dénes, Nagyvárad megyebeli keleti sz. kath. román áldozár, és a nagyváradi cs. k. felgymnasiumban a román nyelv és irodalom hely. tanára. [Gramatică română pentru funcţionari de limba ungară.]

Nagy-Várad, 1855. Tichy Alajos nyomtatása. In 8^0 pag. XII şi 301+1 foaie.

Prefaţa: Nagyváradon, Nyárhó 1-ső napján 1855.

Cuprinde: Gramatica limbii române.

Muz. Ard. Cluj 45903 şi alte exemplare.

1855 **Sibiu** 1666

Siebenbürgische Rechts-Geschichte. Compendiarisch dargestellt von Friedrich SCHULER von Libloy a. o. Professor.

Hermannstadt, 1855. Bei Georg v. Closius. In 8^0 pag. II foi 4 şi 461.

Prefaţa: Hermannstadt im November 1855.

Din cuprins: § 82. Die Reception der vier Religionen. Die griechisch-katholische Union. (p. 389—385) § 83. Tolerirte Nationen und Religionen: Walachen und das griechisch-orientalische Glaubensbekenntniss. (p. 385—388) § 99. Die Pflichten der Unterthanen.[1] (p. 453—459) § 100. Die Rechte der Unterthanen. (p. 459—461)

Cartea formează întâiul compendiu al Dreptului ardelean, cu foarte multe citaţiuni de izvoare şi piese justificative.

Ediţia II adăogită, din 1867—68 în 3 volume.

Bibl. Univ. Cluj 55363 şi alte exemplare.

[1] Capitolul începe cu această notă: *Vorerinnerung*. In der Unterthanschaft finden wir am zahlreichesten die *walachische* Nationalität vertreten.

1667 **Pest** **1855**

Theses ex universa jurisprudentia et scientiis politicis, quas in C. R. Scientiarum Universitate Pestiensi superatis rigorosis examinibus pro consequendo gradu Doctoris juris universi nutu et auctoritate Inclytae facultatis juridicae publicae eruditorum disquisitioni submittit Demetrius HATZEGAN. Disputabitur die....-a mensis Junii.

Pestini, 1855. Typis J. Beimel et Basilii Kozma. In 8⁰ pag. 8.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1668 **Leipzig** **1855**

Esquisses de la vie populaire en Hongrie d'après l'ouvrage de M. le Baron Gabriel de PRÓNAY (Chambellan imp. roy. Chevalier de l'Ordre de St. Jean etc.) par F. A. Schwiedland Professeur de langue française a Pesth. Avec une introduction de M. Xavier Marmier.

Pesth, 1855. Hermann Geibel, libraire-éditeur. (Leipzig, Typographie Giesecke et Devrient.) In 2⁰ mare pag. VIII şi 136.

Prefaţa: Pesth ce 20 août 1855.
Din cuprins: Le roulier valaque. (p. 89—92) Costumes des paysans. (p. 113—116)
Ilustraţiuni: Rouliers valaques. Par Veber. (p. 90) Costumes des paysans Valaques. Par Veber H. (p. 114) In stânga tabloului o pereche română.
Tablouri minunate (de format 20×28.5 cm.) în culori. Ausgeführt im lithogr. Institut von Arnz et Comp. in Düsseldorf.
Cartea a apărut simultan şi în limba ungară şi germană, cu acelaş text şi aceleaşi ilustraţiuni.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1669 **Leipzig** **1855**

Der Krieg im Orient in den Jahren 1853 und 1854 bis Ende Juli 1855. Eine historisch-kritische Skizze der Feldzüge an der Donau, in Asien und in der Krim, mit einem Blick auf die mögliche Wendung der künftigen Kriegsereignisse von Georg KLAPKA. Deutsche Original-Ausgabe. (Gleichzeitig erscheint eine autorisirte französische und eine englische Ausgabe.)

Genf, 1855. Lauffer & Comp. Brüssel, A. Bluff. Paris, Ledoyen. (Druck von C. P. Melzer in Leipzig.) In 8⁰ pag. VI şi 153.

Prefaţa: Am Genfer See im August 1855.

Din cuprins: *Erstes Kapitel. Der Feldzug an der Donau.* Die Kriegsereignisse an der Donau im Frühjahre 1854. Aufhebung der Belagerung von Silistria und Rückzug der Russen aus den Donaufürstenthümern. Die geräumten Provinzen werden von Oesterreich occupirt. (p. 1—23) *Drittes Kapitel.* Der Feldzug der Alliirten. Die alliirte Armee auf dem Kriegschauplatze an der Donau. Die Expedition in die Dobrudscha und die Vorbereitungen zur Krimexpedition. (p. 50—90) *Fünftes Kapitel. Der wahre Krieg gegen Russland.* Polen, Preussen, Oesterreich und die Donauländer. (p. 103—146)

Din edițiile franceze și engleze semnalate pe foaia de titlu, nu a apărut decât prima cu titlul : La guerre d'Orient ... Genève, 1855. In 8⁰ pag. foi 4 și pag. 192.

B. Acad. Rom. București. A. 14610 și alte exemplare.

1855 Cluj 1670

Erdélyi Történelmi Adatok. Szerkeszti és kiadja Gróf MIKÓ Imre. Vol. I—IV. [Date istorice ardelene.]

Kolozsvártt, MDCCCLV—MDCCCLXII. Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel. In 8⁰ lex. pag. XXXI și 368, 400, 357 și 372. (Ultimul volum redactat de SZABÓ Károly.)

Prefata: Kolozsvártt, december 11.1855.

Cuprinde o serie mare de cronici ungurești, articole dietale și scrisori (până la 1660) cu foarte multe amănunte privitoare la istoria Românilor și la legăturile lor cu principii Ardealului.

B. Acad. Rom. București 2699 *a* și alte exemplare.

1855 Paris 1671

Mémoire sur l'empire d'Autriche dans la question d'Orient par J. C. BRATIANU.

Paris, 1855. (Imprimerie J. Voisvenel.) In 4⁰ pag. 48.

Cuprinsul descrie situația politică din Austria. Cere respectarea drepturilor de naționalitate, libertate pentru toate națiile de sub stăpânirea ei. Deasemenea să susțină aceleași drepturi pentru națiunile din imperiul turcesc și atunci Austria va avea popoare cu care să lupte contra Rușilor.

B. Acad. Rom. București. II. 86392 și alte exemplare.

1855 Cluj 1672

Erdély nagyfejedelemség.... névtára magyar, német és román nyelven / Alphabetisches Namens Verzeichniss aller Ortschaften des Grossfürstenthums Siebenbürgen in ungarischer, deut-

scher und romänischer Sprache... zusammengesetzt von Josef v. POSCH, k. k. Kreis-Commissair.

Kolozsvártt / Klausenburg, 1855. Nyomatott a róm. kath. lyc. betüivel. In 8⁰ pag. 74.

Cuprinde datele statistice ale celor zece cercuri (Kreise) politice şi judiciare în cari Ardealul a fost împărţit de guvernul austriac din epoca absolutismului, cu o populaţie totală de 2,074,202 suflete (p. 1—12) şi numele comunelor în trei limbi, între ele numiri toponimice româneşti interesante.

Muz. Ard. Cluj 83590 şi alte exemplare.

1673 Sibiu 1856

Zwei botanische Excursionen von Friedrich FRONIUS. I. Von Hermannstadt auf die Frumoasze. II. Von Kronstadt auf den Butschetsch.

Hermannstadt, 1856. Bei Georg v. Closius. In 8⁰ pag. 18. (Aus den Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften 1853, No. 12.)

Din cuprins: Mânăstirea „Skit la Jalomicza" cu piscurile depe frontiera Ţării-Româneşti şi iezerul Zibinjäser. [1] (p. 7—8) Multe amănunte despre raporturile locuitorilor cu Românii.

Muz. Ard. Cluj 68663 şi alte exemplare.

[1] Jäsere heissen walachisch die kleinen Gebirgsseen, die im Deutschen unter dem Namen Meeresaugen bekannt sind.

1674 Sibiu 1856

Flora Transsilvaniae. Excursoria auctore Michaele FUSS etc.

Cibinii, 1856. Typis haeredum Georgii de Closius. In 8⁰ mic pag. v şi 864.

Prefaţa: In Villa S. Gerardi (Giresau) Pridie Calendas Ian. 1856.

Cuprinde descrierea sistematică a 3497 de plante ardelene. Dar opera monumentală (tipărită cu ajutorul episcopului-botanist Ludovic Haynald şi al Societăţii de ştiinţe naturale din Sibiu) are scăderea că nu dă decât numirea lor latină.

Mus. Nat. Budapest. Phyt. 237 şi alte exemplare.

1675 Timişoara 1856

Versuri la infiintiarea scólei romane din Ces. Reg. Cameralu opidiu Denta 12-a Martiu anulu 1855, compusâ: de nou denumitulu Climentu DINNA. Invâtiêtoru Romanu.

Timisioara, 1856. Cu literile lui M. Hazai si a fiului Guilomu. In 8⁰ pag. 24.

Cuprinde două versuri: Către publicumu Dentanu, de Carolina Bona Invâţiece romanâ (p. 3—23) şi Imitare Scolare de W. C. 1854. Denta, 6. Martiu 1855. Climentu Dinna Invâtietoriu Romanu.

Amândoi autorii felicită pe „Francisc Josif Inpêratu şi Pré Naltulu Cultus Ministeriulu" cari le-au permis înfiinţarea şcoalei.

Mus. Nat. Budapest. P. o. rel. 175 r.

1856 Blaj 1676

Convenţiune între Sant'a Sa Papa Piu IX. si Majestatea Sa Cesarea-Regia Apostolica Franciscu Iosefu I Imparatulu Austriae.

Blasiu, 1856. Cu tipariulu Seminariului. In 4^0 pag. 22.

Cuprinde pe două coloane — pe cea din drepta textul românesc, iar pe cea din stânga cel latinesc — „Concordatu" constând din 36 de articole prin care se înfiinţează un „ordine adeveritu si statoritu alu lucruriloru si referentieloru beserecei catolice in Imperiulu Nostru..."

B. Acad. Rom. Bucureşti 2938.

(1856) Sibiu 1677

Instruitiune pentru satenii, cari se coprindu cu prasirea de cai, privitóre la traptarea, ingrigirea si paza epeloru de prasila si a mansiloru, precum si la intocmirea grasdiuriloru menite pentru aceste.

S. l. et a. Gedruckt bei Theodor Steinhaussen. In 2^0 foi 9. (Cu litere latine.)

Ordonanţă oficială tipărită pe trei şpalte ungureşte, nemţeşte şi româneşte supt No. 5780/1856.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1856 Sibiu 1678

Statistik des Großfürstenthums Siebenbürgen von J. SÖLLNER, weiland Dr. der Rechte und politischen Wissenschaften, Rittmeister-Auditor.

Hermannstadt, 1856. Theodor Steinhaussen. In 8^0 pag. VII şi 408.

Prefaţa: Hermannstadt im März 1856.

Din cuprins: Weiderecht der Walachen. (p. 63) Bela IV. gibt Landstriche in der heutigen Walachei den Johannitern. (p. 73) Karol Roberts Kriegszug in die Walachei. 1330. (p. 75) Kaiser Sigmund und Johann Hunyad. Drakula. Unterwerfung der Waiwoden der Moldau und Walachei. (p. 81) 1460. Drakul und die Türken fallen in Sieben-

bürgen ein. (p. 83) Sigmund Báthori. Der Waiwode Michael. Moises Székely. Der Waivode Radul. (p. 102—4) Die Zahl der Walachen mehrt sich theils durch Einwanderungen, theils durch Besetzung der leeren Plätze. (p. 122) Bau der Strasse durch den Rothenthurm-Passes in die Walachei. (p. 135) Hora und Kloska. (p. 142) Der Friede zu Adrianopol (1829) und die Fürstenthümer Walachei und Moldau. (p. 148) Walachischer Name Siebenbürgens: Ardealu. (p. 151) Die walachische Nation. (p. 292—3) Ethnographische Umrisse. (p. 405—8)

B. Acad. Rom. Bucureşti 3884 şi alte exemplare.

1679 Pest 1856

Máramaros megye viszonyainak ismertetése. Irta SZŐLLŐSI Balázs. [Descrierea comitatului Maramureş.]

Pesten, 1856. Ny. Beimel J. és Kozma Vazulnál. In 8° foi 2 şi pag. 48.

Cuprinde descrierea stărilor din Maramureş cu propuneri pentru îmbunătăţirea agronomiei, industriei, a comerţului şi a băilor. De observat e că populaţia ţinutului de 180,029 locueşte pe un teritoriu vast de 1,417.981 pogoane.

Anexat harta Maramureşului în litografie colorată, de: Trach M. Budán, 1856.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1680 Pest 1856

A magyar nép adomái. Összegyüjté JÓKAI Mór. [Anecdotele poporului ungar.]

Pest, 1856. (Landerer és Heckenastnál.) In 16° pag. VIII şi 272.

Din cuprins: Anecdote româneşti (p. 196—198) despre: Românul cu melcii, Românul în drum spre Ciucea şi Românul la judecată.

In ediţia a III din 1872 mai aflăm alte trei anecdote: una-i cuţitul şi alta coasa; ce-i în mână, nu-i minciună; Rudenia proastă. (p. 193—196) Ele se află şi în ediţia dela 1884.

Muz. Ard. Cluj 75215 şi alte exemplare.

1681 Pest 1856

A magyar egyház története. Irta CHERRIER Miklós I. posonyi kanonok stb. [Istoria Bisericii ungare.]

Pesten, 1856. Heckenast Gusztáv. In 8° pag. VIII şi 592.

Prefaţa: Posony májushó 15-én 1856.

Din cuprins: 14 § Episcopia şi capitlul de Milcov. (p. 207—208) 30 § Episcopia şi capitlul de Făgăraş-Alba-Iulia. (p. 401—402) 32 § Episcopia şi capitlul greco catolic din Oradea. (p. 404—405)

Muz. Ard. Cluj 86098 şi alte exemplare.

1856 Paris 1682

L'Autriche, la Turquie et les Moldo-Valaques par M. D. B. Paris, 1856. Imprimerie Bailly, Divry et Co. In 8⁰ pag. 156.

Cuprinsul: Raporturile dintre cele două principate de o parte, şi Austria şi Turcia de altă parte, în diferite epoci, din care reies drepturile de suveranitate ale principatelor.

Există exemplare pe care ca autor e numit B*** în loc de iniţialele lui Bolintineanu.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 103537 şi alte exemplare.

1856 Pest 1683

KEMÉNY János erdélyi fejedelem önéletirása. Kiadta Szalay József. [Autobiografia principelui Ardealului Ioan Kemény.] Pest, 1856. Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. VIII şi 543. (Magyar Történelmi Emlékek vol. I.)

Prefaţa: Budán, 1856 junius 9-én.

Această operă e una din cele mai importante memorii ale literaturii ungare din Ardeal, scrisă de autorul (născ. în 1607) la sfârşitul anului 1658, când a scăpat din robia Tătarilor din Crimea.

Din cuprins: 1595. Vitejia lui Mihaiu-Vodă. (p. 20—21) Mihaiu-Vodă la îmmormântarea principelui Andrei Báthory, cu zicătoarea: Hei săracul popă![1] (p. 22) 1611—12. Principele Gavril Báthory şi Radu Şerban. (p. 30—31) Marcu-Vodă pribeag la Csucs. (p. 35) 1623. Oastea română şi moldoveană supt Mihul Spătar în armata principelui Gavril Bethlen sub Hodolin în Moravia. (p. 53) Petru Béldi în Ţara-Românească şi prinderea lui Nicola Vistier. (p. 112—3) 1628. Ioan Kemény în Bucureşti. (p. 134) 1631. Ioan-Vodă Movilă şi Gavrilaş în Ardeal. (p. 212—5) 1634. Tratatul lui Matei Vodă Basarab cu Ardealul. (p. 272) 1637—38. Vasile Lupu contra lui Matei Basarab şi Ardealul contra lui Lupu: Ioan Kemény, Mihail Toldalagi şi George Kapronczai. (p. 289—295) 1643. Logodna fetei lui Vasile Lupu. (p. 297—8) 1653. Moartea căpitanului Martin Nemes în Moldova. (p. 385) Nunta fetei lui Vasile Lupu cu prinţul Ioan Radziwill şi solia ardeleană sub conducerea lui Ioan Kemény. (p, 418 şi 422—6) 1648. Solia logofătului Ştefan Girgicze în Ardeal, viclenia lui Vasile Lupu-Vodă. (p. 470—2) Solia lui Ioan Kemény şi a lui Francisc Bethlen la Lupu-Vodă. (p. 475—480) 1648. Tratativele lui Ştefan Gheorghiţă cu principele George Rákóczi cu scopul ca fiul său Sigismund să ia de nevastă pe fiica mai mică a lui Lupu-Vodă, pe care apoi el a fost silit să o dea lui Timuş (fiul hatmanului căzăcesc) cu toate că tratase şi cu solii ardeleni în Iaşi: Ioan Boros, de origină română şi alţi doi. (p. 481—6) 1648. Noul tratat de vecinătate al lui Matei Basarab-Vodă cu Ardealul. (p. 497)

B. Acad. Rom. Bucureşti 2673 şi alte exemplare.

[1] Kemény a fost primul care ne-a însemnat această zicătoare repetată mai târziu şi de Wolfgang Bethlen.

1684 **Oradea** **1856**

Cununa din flori de merite pe solennitatea instalatiunei preluminatului si presantitului domnu Joanne Alexi episcopului diecesei armenopolitane Gr. cat. — Celebrate in Armenopole in 26 aug. V. 1856. — Impletita de Petru BRÁNU protopopulu onorariu si paroculu craiu-darotiului Gr. cat.

Urbe Mare, cu literele lui Aloysiu Tichy. In 8⁰ pag. 8.

Bibl. Univ. Budapest. Üdvözlő versek No. 51. — B. Acad. Rom. București. A. 21016.

1685 **Timişoara** **1856**

Dedicâtiune la instâlâtiunea Illustritateĭ Sale DD. Th. Dr. Alesandru Dobra ânteiulu episcopu romanu in Lugoşŭ alesŭ de Majestatea Sa Franciscŭ Iosifŭ I[iulŭ] tênutâ in Lugosu (in Banatu) in 21/9 Septembrie 1856 lucratâ de unu adevâratu zelosu românu. / Widmung zur Installation des Hochwürdigen Herrn Dr. Alexander Dobra, Bischof zu Lugos.

Timisora, 1856. Cu tipulŭ luĭ M. Hazay şi a fiuluĭ Guilom. In 8⁰ pag. 15.

Autorul e Moise BOTA. Numele lui e scris în versurile ultime cu litere mari.

Bibl. Univ. Cluj 196660.

1686 **Pest** **1856**

Világkrónika... Irta BÉRCZY Károly. [Cronica lumii.]

Pesten, 1856. (Nyom. Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ pag. 80.

Prefața: Pest, nov. 10. 1856.

Din cuprins: Tendințele pacifice ale Austriei referitor la principatele dunărene Moldova și Țara-Românească. (p. 17) Condițiile tratatului de pace din Paris din 30 Martie 1856 referitoare la Moldova și Țara-Românească. (p. 30—33)

Muz. Ard. Cluj 45000 și alte exemplare.

1687 **Bucureşti** **1856**

Proscrisul de la Sevastopolu. Tradusu după M. JÓKAI de A. U.

Bucuresci, 1856. Tipografia Naţionala a lui Josef Romanov et Comp. In 8-vo. (Cu caractere latine, textul cu cirilice.)

Cuprinde o povestire istorico-literară din trecutul Rusiei care interesa lumea cu prilejul războiului din Crimea.

B. Acad. Rom. București. I. 111203.

1856 Oradea 1688

Salutatio, qua Illustrissimum, ac Reverendissimum Dominum Joannem Alexi, divina providentia, atque S. Ap. S. gratia Szamos-Ujváriensem Episcopum, ipsa festivae Suae praesuleae inaugurationis celebritate humillime veneratur : Georgius CRETIU, parochus G. C. Gyiresiensis.

M. Varadini, 1856. Typis Aloysii Tichy. In 4⁰ foi 4.

Dedicaţia în proză şi poezie.
Bibl. Univ. Budapest. Üdvözlő versek No. 829.

1856 Pest 1689

A testvérhaza történetkincsei. Közli VEREBY Soma. Fasc. I—III. [Comorile istorice ale celor două ţări înfrăţite.]

Pesten, 1856—1857. Beimel J. és Kozma Vazulnál. In 4-to.

Din cuprins : Ţara-Românească şi Moldova. (fasc. I. p. 9—10)
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1857 Sibiu 1690

Ueber einige merkwürdige Volkssagen der Romänen. Sylvestergabe von Johann Carl SCHULLER, k. k. Schulrath etc.

Hermannstadt, 1857. Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. 22.

Cuprinsul : 1. Sonnenmythus. 2. Herkulan. 3. Der überwundene Riese. Primele două în traducere metrică [1] din colecţiunea de poezii populare ale lui Vasile Alecsandri, ultima în proză cu 39 citate şi note.

Ultima bucată : Vermählung des Sonnengottes mit der Blumenkönigin (p. 14—16) din culegere proprie.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 3468 şi alte exemplare.

[1] Cu observaţia interesantă : Ich gebe beide in metrischer Uebersetzung, jedoch mit Weglassung des Reimes, dessen Beibehaltung bei Uebertragungen aus dem Romänischen oft sehr schwierig.

1857 Cluj 1691

Száz történelmi rege. Összegyüjté KŐVÁRY László. [O sută de legende istorice.]

Kolozsvár, 1857. Stein János könyvkereskedése. In 16⁰ pag. XII şi 216. (Kővány László kisebb munkái vol. I.)

Prefaţa: Kolozsvár, jan. 1. 1857.
Din cuprins: Piatra dracului. (p. 95—97) Originea lui Ion Huniade. (p. 157—160) Ileana Kendefi. (p. 195—197)
Mici istorioare despre legendele tratate în formă nuvelistică.
Muz. Ard. Cluj 139658 şi alte exemplare.

1692 Cluj 1857

Történelmi adomák. Összeirta KŐVÁRY László. [Anecdote istorice.]
Kolozsvár, 1857. Stein János könyvkereskedése. In 16⁰ pag. 212. (Kővåry László kisebb munkái vol. II.)

Din cuprins: Regele Matiaş în Moldova. (p. 29—30) Sigismund Báthori şi Doctorul Ferencz în Ţara-Românească. (p. 43—44) Fişpanul de Hunedoara Ladislau Balogh şi cererea lui Golia. (p. 118) Baia de aramă dela Sândomocoş şi descoperitorul ei: Ion Oprea. (p. 129—131) Profesorul Samuil Méhes în oastea franceză la Regensburg în 1809. (p. 199—201)
Altă serie de istorioare în legătură cu Românii a scriitorului ungur, scrise pe baza micilor note de prin cronicarii ardeleni, ori a altor date auzite dela contemporani.
Muz. Ard. Cluj 75890 şi alte exemplare.

1693 Buda 1857

Joannes RATIU: Theses ex universa jurisprudentia et scientiis politicis.
Budae, 1857.

E interesant de ştiut, că doctoratul în teologie îl făcuse (tot cu o teză tipărită) peste nouă ani, în 1868 la Viena. (B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 17027.)
Szinnyei vol. XI pag. 601.

1694 Timişoara 1857

Denkschrift über die banater Bergwerke Oravitza, Moldova, Saska, Dognacska, Bogschan, Resitza, und ihre Filialen mit Rücksicht auf das Gemeindewesen als Beitrag zur Geschichte dieser Bergwerke von Johann KONSTANTINY.
Temesvar, 1857. Schnellpressendruck von M. Hazay und Sohn Wilhelm. In 8⁰ pag. VI şi 108 şi 1 foaie.

Prefaţa: Bergstadt Orawitza am Josephs-Tage 19. März 1857.
Cuprinde monografia administraţiei locale a minelor bănăţene: Oraviţa, Moldova, Sasca.
B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 15847 şi alte exemplare.

1857 Iaşi 1695

Salba literară... De V. ALECSANDRI.

Jassi, 1857. Tip. Adolf Bermann. In 8⁰ foi 3 şi pag. 408+2.

Din cuprins: Borsecul cu societatea din timpul băilor: 1. Adunarea Românească. 2. Adunarea Ungurească. 3. Adunarea Armenească. (p. 125—136)

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 31762 şi alte exemplare.

1857 Blaj 1696

Geografi'a Ardealului pre scurtu. Lucrata de-pre nemtia de Simeone MIHALI, Profesoriu.

Blasiu, 1857. Cu tip. Sem. diecesanu. In 8⁰ pag. V şi 98.

Din cuprins: Magiarii. (p. 10)

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 84870 şi alte exemplare.

1857 Braşov 1697

Scurtă învăţătură despre puterea vindecătóre a băilorŭ de aburŭ peste totŭ şi descrierea aşezământului de băi de aburŭ al fondului şcólelor romănesci din Braşovŭ. De Dr. I. MEYR.

Braşov, 1857. Römer şi Kamner tipograf. In 8⁰ pag. 24. (Cu semicirilice.)

Liceul Honterus. Braşov.

Crăinicianu p. 295.

1857 Braşov 1698

Reguli de scăldatŭ în băi de abur de un bătrânu scăld.

Braşov, 1857. Tip. Gött. In 16⁰ pag. 11.

Autorul anonim e: Dr. I. MEYR.

Gross No. 1002. *Crăinicianu* p. 357. (Insuficient.)

1857 Pest 1699

Kritikai fejtegetések Máramaros megye történetéhez. Előterjesztette WENZEL Gusztáv. [Obiecţiuni critice la istoria comitatului Maramureş.]

Pest, 1857. Emich Gusztáv. In 8⁰ pag. 89. (Extras din Magyar Akademiai Ertesitő.)

Cuprinde multe amănunte documentare despre Românii din Maramureş. Cronicarii moldoveni şi istoricii români. (p. 24—27) Familia Dragfi de origină română. (p. 58—66) Date luate din manuscrisul piaristului Inocenţ Simonchicz din 1803 cu titlul de: Noctium Marmaticarum Vigiliae.

B. Acad. Hung. Budapest şi alte exemplare.

1700 **Sibiu** **1857**

Handbuch der Landeskunde Siebenbürgens. von E. A. BIELZ. Hermannstadt, 1857. Von S. Filtsch. In 8⁰ pag. VIII şi 613.

Din cuprins : Statistische Landeskunde. Bevölkerungsverhältnisse. (p. 139—199) Romänisches Ortsregister. (p. 577—613. Cu cirilice.)
Are multe ediţii bine întregite.
Bibl. Univ. Cluj 205616 şi alte exemplare.

1701 **Timişoara** **1857**

Disertatiune istorico-critică si literara tractanda despre originea romaniloru din Dacia-Trajana de Basiliu MANIU.
Timisiora, 1857. Cu typariul lui M. Hazay şi a fiului Guilomu. In 8⁰ foi 2 şi pag. XXXVI, 645+VI.

Prefaţa e scrisă cu litere latine, iar restul cu litere cirilice.
Din cuprins: In ce refferintie au statu Românii, cu celle alte popoare conpatriote, dela descalicarea Ungurilor (Huni) Sassiloru, Slaviloru etc. pe pamentulu daco-romanu. (p. 484) De sunt ei amestecati cu ver una din natiunelle collecuitore. Istoria Româniloru : transilvaneni, banatici, Marmatieni, Bioreni, Milcoveni. (p. 503)
Muz. Ard. Cluj 130880 şi alte exemplare.

1702 **Pest** **1857**

Hunyadi János. Történeti regény. Irta REMELLAY Gusztáv. Vol. I—II. [Ioan Hunyadi. Roman istoric.]
Pest, 1857. Müller Emil könyvny. In 8⁰ mic pag. 148 şi 222.

Cuprinde biografia romanţată a lui Ioan Huniade (plină de amănunte în legătură cu Românii) scrisă cu prilejul aniversării de patrusute de ani — împliniţi în 1456 — dela moartea lui.
Muz. Ard. Cluj 43447 şi alte exemplare.

1703 **Braşov** **1857**

Siebenbürgische Sagen, gesammelt und mitgetheilt von Friedrich MÜLLER, Gymnasiallehrer in Schäßburg.
Kronstadt, 1857. Von Johann Gött. In 8⁰ pag. XVII şi 424.

Prefaţa: Schässburg am 25. Juni 1857.
Din cuprins: I. *Mythische Sagen*. C. *Walachischer Sagenkreis*. (p. 162—182) 208. Die Schöpfung der Welt. 209. Von der Erde, dem Meer und den Bergen. (Aus Bánffy Hunyad.) 210. Strafe des Ungehorsams. 211. Riesen- oder Judenbauten. 212. Der Retezat. 213. Ismeau oder Hismo. 214. Von den Ismeus. 215. Cichorie. (Aus Schäss-

burg.) 216. Wolkenhascher. (Aus Retjizel.) 217. Wolkenhascher. 218. Vom Teufel Asmoden. 219. Der Teufelsstein. 220. Der betrogene Teufel. (Aus Mühlbach.) 221. Teufelswirtschaft. 222. Vom Teufel bei Bedets. 223. Der steinerne Mann. 224. Der vom Himmel gefalllene Stein. 225. Grünender Stecken. (Aus Mühlbach.) 226. Sicherung gegen Hexen. 227. Judas. (Aus Schässburg.) 228. Die Erfindung der Geige. (Aus Bánffy Hunyad.) 229. Der Mann im Monde. 230. Die Erben von Salamonis Weisheit. (Aus Schässburg.) 231. Die Zigeunerkirche. (Aus Reen.) 232. Wie die Zigeuner Feld hatten. (Aus Mühlbach.) II. *Geschichtliche Sagen.* Johannes Hunyadi's Abkunft. (p. 240—244) Kendofi. (p. 251) Der Kronstädter Lederer Johann Weiss wird Fürst der Moldau. (p. 267—268) Abstammung der Woiwoden zu Dobring. (p. 268—270) Die Schätze des Kalugers. (p. 277) Das Falkennest. (p. 299- Walachische mithische Sagen. Wassertaufe. (p. 323) *Ueber die my) thischen Sagen in Siebenbürgen.* Walachischer Sagenkreis. (p. 404—411)

Colecţiunea această de legende româneşti este cu atât mai preţioasă cu cât cele mai multe au fost culese de autor dela ţărani, notând la fiecare din ele localitatea precum şi izvorul acelora pe cari le-a scos de prin reviste, calendare şi diferite cărţi.

Are şi o ediţie adăogită; Hermannstadt, 1885 cu 620 bucăţi.

Un specimen al cărţii a apărut cu titlul de: Basme din Transilvania. Traduse de Elena Ar. Densuşianu în Biblioteca „Minervei" No. 165. Bucureşti, 1914. In 16⁰ pag. 96.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2850 şi alte exemplare.

1857 Sibiu 1704

Aus Siebenbürgens Vorzeit und Gegenwart. Mittheilungen zum Besten der Abgebrannten in Bistritz.

Hermannstadt, 1857. Von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. 84.

Prefaţa: Hermannstadt, 17. August 1857. J. C. Schuller.

Din cuprins: Wie Pakâle einen Popen anführte. Wie Pakâle einem Fuhrmann antwortete. Von S. Schiel. (p. 68) Das Lämmchen. Romänische Volksballade. Übersetzt von J. C. Schuller. (p. 81—84)

Are şi două ediţii de titlu din 1858 şi 1859.

Muz. Ard. Cluj 46124 şi alte exemplare.

1857 Pest 1705

Magyarország családai. Czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal. Irta NAGY Iván. Kiadja Friebeisz István. Vol. I—XII. Pótkötet XIII. [Familiile din Ungaria. Cu steme şi spiţe genealogice.]

Pest, 1857—1865 şi 1868. Nyomatott Beimel J. és Kozma Vazulnál, iar dela vol. X. încolo la Emich Gusztáv.

Prefaţa: Pesten, 1857 julius 29-kán.

Prima opera sistematică şi critică genealogică a familiilor din Ungaria, care cuprinde şi descrierea următoarelor familii române ori de origine românească, dovedită sau măcar presupusă prin tradiţie:

Vol. I. Aaron de Bisztra. (p. 1) Babb de Kapálnak-Monostori. (p. 77) Vol. II. Boer de Berivoi, Kövesd, Rece, Score: din ţinutul Făgăraşului. (p. 147—9) Buttyán de Nagy-Somkut. (p. 275) Buttyán de Hovrilla. (p. 276) Vol. III. Dindar de Tindaris. (p. 335—316) Dragoş în Bihor. (p. 382) Vol. V. Herczeg (Panaiot) în Hunedoară. (p. 97) Ivuly de Caransebeş. (p. 270) Vol. VII. Macskási de Tinkova. (p. 216—222) Moldovay de Románvásár. (p. 543) Vol. VIII. Naláczy de Nalácz. (p. 97—100) Nándra. (p. 101) Nyágoj. (p. 181) Oláh, zece diferite familii. (p. 215—217) Vol. IX. Pap şi Papp; familiile cu acest nume din Ardeal sunt mai toate române. (p. 108—117) Petrán. (p. 275) Petráskó, în Bihor. (p. 276) Petricsor. (p. 276) Vol. X. Sinkai de Şinca. (p. 213) Vol. XI. Theodor de Pestyere. (p. 144) Vol. XIII. Wlád de Szelistye. (p. 364)

Afară de aceste articole, se mai găsesc şi multe alte date privitoare la înrudirile familiilor ungare din Ardeal cu familii boiereşti sau româneşti ardelene, trecute şi în spiţele şi tabelele genealogice ale diferitelor familii, ca Béldi, Hunyadi, Jósika, Kendeffi, Majláth, Székely, Szentkereszty şi multe altele.

Muz. Ard. Cluj 99410 şi alte exemplare.

1706 Bucureşti 1857

Solemnitatea Deschiderei Divanuluĭ Ad-hoc la 29. Septembriŭ 1857. / L'ouverture Solennelle du Divan Ad-hoc le 29. Septembre.

Bucarest. Etabl. lith. de G. Wonneberg. Lithogr. par Ch. P. de Szathmári et composé. Tablou (de format 42×60 cm.) în negru.

B. Acad. Rom. Bucureşti. Portrete D XCII. 23.

1707 Pest 1857

Szerémi György, II. Lajos és János királyok házi káplánja emlékirata Magyarország romlásáról. 1484—1543. Közli Wenzel Gusztáv. [Memoriul lui G. Sz. capelanul regilor Ludovic II şi Ioan despre ruina Ungariei.]

Pest, 1857. (Emich Gusztáv könyvnyomdájában.) In 8⁰ pag. xxxiv şi 410. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores vol. I.)

Prefaţa: Pest, novemb. 1857.

Cuprinde cronica aproape anecdotică a lui Szerémi cu amănunte despre Basarab (Alpinus Bozorad vaida) dela sfârşitul veacului al XV-lea (p. 23) şi legăturile regelui Ioan (Zapolia) cu Petru Rareş-Vodă (p. 250) cum şi multe note despre Ştefan Mailad voivodul Ardealului. (p. 333—351)

Seria volumelor de „Monumente" ale Academiei Ungare a pornit cu această cronică, dar din păcate, ediţia e plină de greşeli şi are multe lipsuri. Cfr. expunerea şi critica acestora de *Szádeczky* Lajos şi *Erdélyi* László.
Muz. Ard. Cluj 104946 şi alte exemplare.

1857 Pest 1708

VERANCSICS Antal m. kir. helytartó, esztergomi érsek összes munkái. Közli Szalay László. Vol. I—XII. [Opere complete ale locţiitorului arhiepiscop A. V.]

Pest, 1857—1875. Emich Gusztáv könyvnyomdájában. In 8-vo. Ultimul volum are adaose şi un Indice la întreaga publicaţie de 12 volume. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores vol. II—VI, IX—X, XIX—XX, XXV—XXVI et XXXII.)

Prefaţa: Pest, october 29-én 1857. (Omise celelalte prefeţe.)
Cuprinde istoria Ungariei şi a ţărilor învecinate dela Petru Rareş-Vodă până la Despot-Vodă (vol. I—II) cu amănunte preţioase, iar celelalte volume: corespondenţa eruditului arhiepiscop, dintre anii 1538 şi 1573 cu contemporanii săi.

Opera — bine editată — formează un tezaur de amănunte şi pentru istoria Românilor, imposibil de rezumat aci, dar la sfârşitul ultimului volum există un indice al întregii publicaţii, aşa că se poate folosi cu mare uşurinţă, de oarece volumele au şi table de materii bune. Având însă ici-colea şi capitole întregi despre Români, le notăm în cele ce urmează:

De situ Transsylvaniae, Moldaviae et Transalpinae. (vol. I p. 119—151) De Valachorum matrimoniis. Apud Valachos aeque nothi ac legitimi succedunt in dominium. Principum Valachorum crudelitas vel impietas potius. (p. 85) Claustrum Karachonkew (Piatra Neamţu) in Moldavia. (p. 93) Epitaphium Aelii fratris Petri Vaivodae Moldavi. (vol. XII p. 17)

Rezumatele scrisorilor interesând şi pe Români le vom da în partea III a Bibliografiei noastre.
Muz. Ard. Cluj 104946 şi alte exemplare.

1857 Pest 1709

Erdélyi muzeum. Almanach 1857. Szerkesztették SZABÓ Richárd és BALÁZS Sándor. [Muzeul Ardelean. Almanach.]

Pesten, 1857. Gyurian Józsefnél. In 8⁰ pag. 446.

Cuprinsul: Mândră Floare de contele Coloman Lázár. I. Frumoasa Cătălină. (p. 261) II. Veşti triste. (p. 271) III. Oastea ţărănească. (p. 279) IV. Sluga credincioasă. (p. 281) V. Mândră Floare (p. 286) VI. Poporul recunoscător. (p. 290) VII. Ospăţ sângeros. (p. 295) VIII. Liberatorul. (p. 300) IX. Răscoala nemeşească. (p. 303) X. Răzbunarea nebunului. (p. 307) XI. Judecata lui Dumnezeu. (p. 313—322)
Muz. Ard. Cluj 105645 şi alte exemplare.

1710 **Darmstadt** **1857**

Ungarn und Siebenbürgen in malerischen Original-Ansichten... Nach der Natur aufgenommen von Ludwig ROHBOCK... Mit historisch-topographischem Text von Johann HUNFALVY. Vol. I—III.

Darmstadt, 1857—1864. Druck und Verlag von Gustav Georg Lange. In 4⁰ mare.

Din cuprins: Die Walachen. (Vol. II p. 394—395) Kronstadt: Die Walachische Kirche. (Vol. III p. 113) Skit la Jalomitza. (p. 129—130)
Ilustrație: Walachische Kirche in Kronstadt. (Vol. III p. 110. Gravură în oțel.)
Cfr. ediția ungară cu titlul de: „Magyarország és Erdély" din 1864 sub No. 1932.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1711 **București** **(1857)**

Commission internationale de la reorganisation des Principautés Danubiennes.

Bucarest. Etabl. lithogr. de G. Wonneberg. Photographie et Lithographie par Ch. P. de SZATHMÁRI. Tablou (de format 35×49) în negru.

Reprezentați: Lytton Bulwer, de Katte, Safvet Effendi, Basily, Chevalier Benzi, Baron de Richthoffen, Baron Talleyrand-Perigord și Chevalier de Lehman-Palmrode.
Iarcu p. 79. (Foarte greșit descris.)
B. Acad. Rom. București. Portrete C. LXXIII. 20.

1712 **Leipzig** **1858**

Vaterländische Bilder aus Ungarn und Siebenbürgen, der Woiwodina und dem Banat, Kroatien, Slavonien, der Militärgrenze sowie Dalmatien. In Schilderungen aus Natur, Geschichte, Industrie und Volksleben. Verfaßt von Friedrich KÖRNER, Professor an der höheren. Handelsakademie zu Pest.

Leipzig, 1858. Verlag von Otto Spamer. In 8⁰ pag. VIII și 136. (Cu ilustrațiuni.)

Prefața: Ofen, am 31. October 1857.
Din cuprins: Die Walachen. Ihre nationale Tracht. Der walachische Fuhrmann, nach der Schilderung des Barons Prónay. (p. 4—7) Land und Leute im Banat. Das walachische Dorf. (p. 51—64)

Ilustrațiuni : Walachische Bauern. (p. 5) Griechische Kapelle in der Höhle von Buczes. (p. 16) Banater Bauern. (p. 45) Walachische Priesterwohnung im Banat. (p. 64) Die Donauenge bei Turnseverin. (p. 83) Sprengung des eisernen Thores in der Donau bei Krajowa. (p. 84)

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1858 Gyula 1713

Gyula hajdan és most történeti és statistikai vázlatokban. Összegyüjté MOGYORÓSSY János. [Trecutul orașului Gyula în schițe istorice și statistice.]

Gyulán, 1858. Nyomatott Réthy Lipót könyvnyomdájában. In 8⁰ foi 5 și pag. 258.

Prefața : Irám Hunnia ősi gyül- és székvárosa helyén —Gyulán— december hó 27-kén 1857.

Din cuprins : Origina bisericii ortodoxe din Gyula. (p. 46) Dijma din cartierul românesc ; cu 435 case și 3887 locuitori români. (p. 109 și 112) Preoții români dela 1718 încoace. (p. 221)

Mus. Ard. Cluj 46069 și alte exemplare.

1858 Pest 1714

A banya sziklája. (Piatra-bábi.) Korrajz. Irta ORMÓS Zsigmond. Vol. I—II.

Pest, 1858. Nyomatott Beimel J. és Kozma Vazulnál. In 8⁰ mic pag. VI și 299+312.

Cuprinde istoria romantică (din vremea împăratului Iosif al II-lea) a lui George Kintoreszko, a fetei sale Anița și a lui Pavel Negru cu suferințele lui Albu Nicola și a altora din pricina obiceiurilor superstițioase din Banat, cu multe alte personagii române.

Muz. Ard. Cluj 38871 și alte exemplare.

1858 Brașov 1715

Adressenbuch der vorzüglichern Handels- und Gewerbsleute in der Walachei, Moldau und Bulgarien. Herausgegeben von der Kronstädter Handels- und Gewerbe-Kammer.

Kronstadt, 1858. Druck von Johann Gött. In 8⁰ pag. 37.

Prefața : Kronstadt, im Januar 1858.

Muz. Ard. Cluj 93822 și alte exemplare.

1716 **Cluj** **1858**

A gróf Lázár család. Irta családja számára gróf LÁZÁR Miklós összekapcsolva gróf KEMÉNY József... hátramaradt munkájával. [Familia conţilor Lázár... cu lucrarea decedatului conte I. K.]

Kolosvártt, 1858. A róm. kathol. lyceum betüivel. In 8⁰ foi 3 şi pag. 281.

Prefaţa: Kolozsvárott, martius 23-kán 1858.

Cuprinde istoria genealogică a familiei secueşti Lázár, din membrii căreia câţiva au avut multe relaţiuni cu Domnii ţărilor române unde fuseseră trimeşi în solie de către principii ardeleni. O notă despre Blasiu Havasalji, feciorul lui Vlad-Vodă strămutat în Ardeal. (p. 237) Dintre acte avem o scrisoare din 1636 a văduvei lui Marcu-Vodă (p. 148) una a lui Radu Mihai din 1659 şi a lui Duca-Vodă din 1669 (p. 196—7) şi una a contelui Laurenţiu Pekri din Bacău în 1705. (p. 214—5) Rezumatele lor se vor da în partea III a Bibliografiei.

Muz. Ard. Cluj 38062 şi alte exemplare.

1717 **Pest** **1858**

Világkrónika ... Irta URHÁZY György. [Cronica lumii.]

Pesten, 1858. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 64.

Cuprinde cronica evenimentelor dintre Noemvrie 1856—Noemvrie 1857 cu următoarele anănunte despre lucrurile româneşti: Neînţelegerile ivite la Paris în privinţa cedării insulei Şerpilor. Chestiunea unirii Principatelor române. Procedura lui Vogorides în Moldova faţă de conţinutul fermanului. Protestul puterilor împotriva alegerilor din Moldova. Discursul mitropolitului Moldovei în şedinţele divanului din 22 Septemvrie. Deschiderea divanului din Bucureşti în 11 Octomvrie 1857. (p. 3—11)

Muz. Ard. Cluj 91694 şi alte exemplare.

1718 **Paris** **1858**

L'Autriche dans les Principautés Danubiennes.

Paris, 1858. Impr. et librairie Centrales... Napoleon Chaix et Co. In 8⁰ pag. 48.

Autorul e ascuns sub numele de: Ch. DUVEYRIER.

Cuprinsul la ediţia română din 1859 de sub No. 1744.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 101188.

1719 **Wien** **1858**

Nemzetiség. Irta MOCSÁRY Lajos. [Naţionalitate.]

Pest, 1858. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben Manz Frigyesnél.) In 8⁰ pag. 2 şi 204.

Autorul tratează chestiunea nationalităţii, polemizând cu ideile baronului Iosif Eötvös. Despre aspiraţiunile Românilor vorbeşte puţin,

ele fiind mult mai slabe decât să se poată vedea adevăratul lor scop. (p. 100) E însă de părere că Ungurii n'au fost destul de drepţi faţă de locuitorii de altă limbă a ţării şi că s'au săvârşit multe nedreptăţiri cu ei. (p. 183—184)

Muz. Ard. Cluj 32597 şi alte exemplare.

1858 **Pest** **1720**

Gróf BETHLEN Miklós önéletirása. Kiadta Szalay László. Vol. I—II. [Autobiografia contelui N. B.]

Pest, 1858 şi 1860. Heckenast Gusztávnál. In 8⁰ pag. XVI şi 556+VIII şi 434. (Magyar Történelmi Emlékek vol. II—III.)

Prefaţa: Pest, julius 20-án 1858.

Cuprinde autobiografia învăţătului cancelar al Ardealului, tipărită depe originalul ungar; începând cu anul naşterii autorului, 1642 şi mergând până la 23 Ianuarie 1710, cu multe amănunte despre viaţa socială şi istoria neamurilor din Ardeal.

Vol. I. Cursul de limbă română al profesorului *Keresztesi* Pál în Liceul reformaţilor dela Alba-Iulia pe la 1652. (p. 230—233) Darurile trimise de autor în Moldova lui Vodă şi boierilor săi, în 1667. (p. 267) Vol. II. Despre uniunea ortodocşilor români din Ardeal cu catolicii, în 1701. Instalaţia solemnă a noului vlădică Ştefan Rácz consacrat „episcop" la Viena. (p. 201—216) Cazul lui Ştefan Rácz. (p. 223)

Cfr. ediţia din 1804 de sub No. 908.

Muz. Ard. Cluj 102863 şi alte exemplare.

1858 **Berlin** **1721**

Die Rechte der Donaufürstenthümer und das politische Interesse Europas. Von I. DOBREANO, moldauischen Bojaren.

Berlin, 1858. Druck von G. Bernstein. In 8⁰ pag. 30.

Cuprinde situaţia de drept internaţional a Principatelor dunărene, care justifică apelurile lor la ajutorul Europei; Principatele dunărene faţă de Austria, în cursul căreia se arată şi atitudinea României faţă de Austro-Ungaria.

B. Acad. Rom. Bucureşti 3127 şi alte exemplare.

1858 **Pest** **1722**

Magyarok életrajzai. Szerkeszti KERÉKGYÁRTÓ Árpád. Vol. I. Aba-Bebek. [Biografiile Ungurilor.]

Pest, 1858. (Boldini Róbert nyomdája.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 572.

Din cuprins: Balk, fiul lui Dragomir Românul (venit din Muntenia) care ajuns la 1367 voevod al Ardealului, a devenit întemeietorul unei familii întinse care a jucat un rol destul de însemnat în Ungaria până la 1414. (p. 174—176)

Autorul acestei cărţi şi-a propus să dea biografia oamenilor de vază din Ungaria (până la 1600) văzând că prima operă de acest fel, a profesorului Budai Esaiás din 1804 (descrisă sub No. 913) era epuizată cu desăvârşire. Lucrarea de faţă era mai bine proiectată dând şi citaţii şi referinţe bibliografice, dar a încetat chiar cu acest volum.
Muz. Ard. Cluj 46219 şi alte exemplare.

1723 Pest 1858

Erdély vészcsillaga. Történeti regény. Irta P. SZATHMÁRY Károly. Vol. I—III. [Steaua de ruină a Ardealului. Roman istoric.]

Pest, 1858. Nyom. Boldini Róbert. In 8⁰ mic pag. 142+111 şi 151. La sfârşitul volumelor cu lista izvoarelor folosite.

Cuprinde istoria romantică a Ardealului din anul 1599, cu domnia principelui Andrei Báthory şi a lui Mihai-Viteazul până la moartea acestuia în 1601. Cartea bine scrisă, plină de amănunte româneşti, are şi personagii române ca Mihai-Vodă, Teodora şi Florica, cari figurează în roman cu dialoguri şi epizoade caracteristice epocei, bine reprezentată de autor.
Mus. Nat. Budapest. P. o. hung. 429 m şi alte exemplare.

1724 Pest 1858

Adomák és jellemvonások a magyar szinész-életből. Összegyüjté egy régi PÁLYATÁRS. [Anecdote şi caracteristice din viaţa de actori unguri.]

Pest, 1858. Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ pag. VIII şi 160.

Din cuprins: Evrei români. (p. 11—12) Despre nişte Români cari la o reprezentaţie teatrală din 1836 în oraşul Ineu (Kis-Jenő) fiind îmbrăcaţi jidani, în timpul unei furtuni în cursul reprezentaţiei, îşi făceau cruce de câteori tuna, spre marele haz al privitorilor.
Muz. Ard. Cluj 48732 şi alte exmplare.

1725 Pest 1858

JÓKAI Dekameronja. Vol. I-X. [Decameronul lui Jókai.]

Pest. MDCCCLVIII — MDCCCLX. (Nyomatott Landerer és Heckenastnál.) In 8-vo mic.

Cuprinde o sută de nuvele şi între ele următoarele două româneşti: 1. Jordaki feje = Capul lui Iordachi (vol. I. p. 93—108) cu povestea vitejiei căpitanului Iordachi în bătălia dela Drăgăşani. 2. Egy haramia-banda a havason=O bandă de hoţi în munţi (vol. IX p. 102—121) cu povestea hoţiilor lui Gligor din munţii judeţului Arad, care fiind graţiat cu tovarăşii săi, s'au spovedit în biserică şi au devenit mai târziu oameni de treabă, unul dintre ei trăind peste o sută de ani.
Muz. Ard. Cluj 75220 şi alte exemplare.

1858 **Moskva** **1726**

Исторія Австріи. Сочиненіе графа Маилата.

Москва, 1858. Ва типографіи Л. Степановой. In 8° pag. 405.

Prefaţa: Mockva, 5 August 1858.

Cartea formează o compilaţie din cunoscuta carte a autorului cu titlul „Geschichte des Oestreichischen Kaiserstaates" şi „Geschichte der Magyaren" până la 1849, cu multe amănunte despre Români.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3765 a.

1858 **Sibiu** **1727**

Kloster Argisch, eine romänische Volkssage. Urtext, metrische Uebersetzung und Erläuterung. Sylvestergabe für Gönner und Freunde von Johann Karl SCHULLER k. k. Schulrath.

Hermannstadt, 1858. Von Theodor Steinhaussen In 8° pag. 21.

Textul baladei române e tipărit cu litere latine, transcris de Z. Boi, prof. al seminarului gr. or. din Sibiu.

Muz. Ard. Cluj 53435 şi alte exemplare.

1858 **Pest** **1728**

Virágok a román (oláh) népköltészet mezejéről. Ismerteti és kiadja ÁCS Károly. Első füzet. [Flori depe câmpul poesiei populare române.[

Pest, 1858. Nyom. Herz Jánosnál. In 8° pag. V şi 112.

Prefaţa: Pest, september 15. 1858.

Cuprinsul: Legendák — *Legende*: I. Marioara Florioara. (p. 1.) II. Negru Vodă şi Manoli. (p. 29) *Balladák*: III. A román Gruje-Grozovan. (p. 46) IV. Az átok : Blestemul. (p. 57) V. Brankovanu Konstantin. (p. 60) VI. Alimos Tamás. (p. 66) VII. István vajda. (p. 72) VIII. A szellem — Duhul (p. 80) IX. Kodrán. (p. 82) Dalok — Cântece. X. (p. 96) XI. (p. 99) XII. (p. 100) XIII. (p. 102) Note. (p. 104—112)

Autorul arată în *Prefaţă* că dă un mănunchiu din poezia populară a urmaşilor marilor Romani, cu milioanele cărui popor istoria Ungurilor stă în strânse legături, cu care popor Ungurii locuesc — aşa zicând — supt acelaş acoperiş, fără ca să-i cunoască destul şi să-le preţuiască viaţa morală şi sufletească.

Muz. Ard. Cluj. 96389 şi alte exemplare.

1858 **Pest** **1729**

KORIZMICS László ... jelentése a dunai hajózásról, s a magyar borok érdekében Konstantinápolyba tett utjának eredményeiről. [Raport despre navigaţia pe Dunăre şi despre re-

zultatul călătoriei la Constantinopol în interesul vinurilor ungureşti.]

Pest, 1858. Nyomatott Herz Jánosnál. In 8⁰ pag. 26.

Cuprinde pasagii despre navigaţia pe Dunăre cu propuneri privitoare la exportul vinului.

La sfârşit: Pesten, 1858 november 12-kén.

Muz. Ard. Cluj 79637 şi alte exemplare.

1730 **Sibiu** **1858**

Konvorbiri entre Czeranulu Joanu schi Georgie despre bányi tsei noi; tse czinu ei despre atseia schi kum voieszku sze jásze ku átseia lá kále kundu kumpere au kendu vendu tseva. Deszkrisze de Karol UNVERRICHT. Ku zugreviturele tuturoru baniloru noi.

Sibiu, 1858. Ku tipariulu schi keltuiala lui Th. Steinhaussen. In 8⁰ pag. 52.

Are şi o ediţie germană cu titlul: Gespräche der Bauern Hans und Georg über das neue Geld.

Autorul este un institutor din Silesia venit în 1847 în Ardeal şi stabilit la Sibiu. Mai pe urmă a devenit rector al gimnaziului din Orăştie, de unde a plecat în 1881 acasă.

Mus. Nat. Budapest.

1731 **Braşov** **1858**

Deslușire despre banii cei noi. De D. T. Retipărirea e reservată. (Preţul 6 cr. M. C.)

Braşov, 1858. Römer şi Kamner, tipografi. In 12⁰ pag. 23.

Gross No. 1004.

1732 **Braşov** **1858**

Zollbestimmungen und Zolltarif für die Fürstenthümer Walachei und Moldau auf die Zeit vom 1. Januar 1854 bis 31. Dezember 1859. Herausgegeben von der Kronstädter Handels- und Gewerbekammer.

Kronstadt, 1858. In 4⁰ pag. 48.

Gross No. 543.

1733 **Sibiu** **1858**

Comentariu la Pré înnalta Patentă din 21 Juniu 1854 pentru Ardealu lucratu pentru poporulu romanu. De Jóne PUŞCARIU. Făşoaia I—II.

Sibiu, 1858. In 8⁰ foi 5 şi pag. 179.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 19556 şi alte exemplare.

1859 Pest 1734

Poesia populara. Balade culese şi corese de At. Marianu MARIENESCU.

Pest' a, 1859. Cu tip. lui J. Herz. In 8⁰ mic pag. XX şi 142.

Prefaţa: Pest'a 15. Decemvrie 1858.

Din cuprins: Marcu. (p. 40—44) Ilónca. (p. 45—49) Anelul şi corbul. (p. 116—125)

Prima baladă (culeasă lângă Cluj) vorbeşte de Marcu din ţara Streiului, în Hunedoara de unde plecat la Buda, a omorît pe fratele său de cruce Filip. In a doua (culeasă la Dobra, în Hunedoara) e vorba despre Ilónca cea frumoasă dela Braşov, iar a treia (culeasă pe la Haţeg) povesteşte legenda obârşiei lui Ioan Hunyadi, născut din amorul regelui Sigismund cu Românca din valea Haţegului (aici Saftiţa, după autor identică cu Elisaveta de Margine) care pleacă apoi cu pruncul la rege „cătră Buda" care i-a dat cetatea Unedoarii împreună cu vreo două sate.

Odată cu aceasta a apărut şi o altă carte a autorului cuprinzând colinde şi între ele Calul Miresei (p. 107—9) în care e vorba şi de un ostaş ungur.

Bibl. Univ. Cluj 205866 şi alte exemplare.

1859 Braşov 1735

Bemerkungen zu Schott's „Wallachische Märchen." Von Arnold KÖHLER.

Kronstadt, 1859.

Cuprinde o critică a colecţiunii fraţilor Schott, apărută la Stuttgart, în 1843.

Nu cunosc exemplare, dar ştim că aceste „Observaţii" au apărut întâi în „Zeitschrift für deutsche Mythologie und Sittenkunde" vol. II p. 110 şi următoarele. (După J. K. Schuller.)

1859 Cluj 1736

Erdély történelme. Irta KŐVÁRI László. Vol. I—VI. [Istoria Ardealului.]

Kolozsvártt, 1859—1866. (Az ev. ref. koll. betüivel.) In 8-vo.

Prefaţa: Kolozsvártt, 1858.

Cuprinde istoria Ardealului scrisă pe baza izvoarelor tipărite cu următoarea împărţire: Vol. I. Până la 1310. II. (1310—1526) III. (1526—1571) IV. (1571—1630) V. (1631—1691) VI. (1691—1847)

Opera e plină de amănunte privitoare la Români şi ţările române, uşor de aflat sub cuvântul de „Oláhok" al indicelui volumelor.

B. Acad. Rom. Bucureşti 2754 şi alte exemplare.

1737 **Pest** **1859**

Világkrónika ... Irta URHÁZY György. [Cronica lumii.]
Pesten, 1859. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 64.

Cuprinde cronica evenimentelor din Septemvrie 1857 şi Noemvrie 1858 cu următoarele amănunte despre lucrurile româneşti: Tratativele conferinţei dela Paris. Chestiunea unirii principatelor. Hotărîrile divanelor noui. Disolvarea divanelor vechi prin fermanul Porţii otomane. Conferinţa dela Paris în privinţa unirii principatelor. Statutele celor trei principate române, subscrise la 19 August şi ratificate în 2 Octomvrie 1857. Convenţiunea din Viena, 7 Noemvrie 1857 privitoare la navigaţiunea liberă pe Dunăre, intrată în vigoare la 1 Ianuarie 1858. (p. 3—26)
Muz. Ard Cluj 41714 şi alte exemplare.

1738 **Pest** **1859**

Háboru könyv ... A „Magyar Sajtó" és „Politikai Ujdonságok" munkatársai által. [Carte de război.]
Pest, 1859. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 318.

Din cuprins: Kuza Sándor. (p. 61—64) Regimentele de grăniceri. (p. 187)
Muz. Ard. Cluj 29938 şi alte exemplare.

1739 **Braşov** **1859**

Bericht des Apostol C. POPP, Mitgliedes und Franz A. VOSS Sekretärs der Kronstädter Handels- und Gewerbekammer, über die im Auftrage derselben nach den Donaufürstenthümern Walachei und Moldau und nach Bulgarien unternommene Reise.
Colophon: Gedruckt bei Johann Gött in Kronstadt. (1859.) In 8⁰ pag. 22. (Fără foaiă de titlu.)

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud şi alte exemplare.

1740 **Braşov** **1859**

Rumänische Märchen. Gesammelt und übersetzt von Fr. OBERT.
Kronstadt, 1859.

Cuprinde zece basme româneşti, în traducere germană, făcută de editorul lor.
Cfr. ediţia adăogită, având 85 de basme cu note comparative de Adolf S c h u l l e r u s. Hermannstadt, 1925. (B. Acad. Rom. Bucureşti. II 82621.)

1859 **Bruxelles** 1741

La question des nationalités. L'Europe, l'Autriche et la Hongrie. Par Louis KOSSUTH.

Bruxelles, 1859. Fr. van Meenen et Comp., imprimeurs-éditeurs. In 8⁰ mic pag. 80.

Preface: Bruxelles, le 4 février 1859.

Din cuprins: Les Valaques de la Transylvanie et la Valachie voisine. (p. 25) L'occupation de la Moldo-Valachie par les Russes. (p. 33) La soidisant constitution de la Valachie et de la Moldavie. L'invasion russe; destinée que les Roumains ne peuvent éviter qu'en santant de la poële à frire dans le feu, qu'en échangeant la suprématie de la Russie pour celle de l'Autriche. (p. 53—54)

Broşura cuprinde discursurile ţinute de Kossuth în limba engleză în Glasgow şi Liverpool în ziua de 18 şi 19 Noemvrie 1858, traducerea franceză făcută de J. Ludvigh.

Are şi o ediţie adăogită tot din 1859 de 99 pagini.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3277 şi 3273 aa.— B. Acad. Rom. Bucureşti 3327.

1859 **Wien** 1742

Egy szó a magyar királyhoz és nemzethez a magányból. [Un cuvânt către regele ungar şi naţiune din retragere.]

Bécs, 1859. Ny. Manz Frigyesnénél. In 8⁰ pag. 20.

Prefaţa: Martius 19 kén 1859.

Autorul anonim atrage atenţia împăratului Franz Josef asupra faptului că întregul său imperiu e cuprins de tendinţe separatiste, aşa că nu se poate bazà decât pe credinţa Tirolui şi a naţiunii ungare. Vorbind de Români, subliniează că cu toate că sunt mai înapoiaţi decât Ungurii, au reuşit să-şi alcătuiască o poziţie solidă în formarea naţionalităţii lor, aşa că azi vorbesc de unirea principatelor române şi va sosi vremea când se va înfăptui Dacoromânia propagată de Cesar Boliac şi acest imperiu va cuprinde în sine — fără îndoială — şi întreg Ardealul.

Cuvântul din titlu: királyhoz e cules greşit aşa: királyház!

Muz. Ard. Cluj 85714 şi alte exemplare.

1859 **Sibiu** 1743

Cunoştinţe istorice, statistice şi istorico-naturale despre Monarhia Austriacă, lucrate pe seama şcoalelor triviale şi capitale, sub Manuducerea Episcopiei greco-răsăritene din Ardealŭ.

Sibiiŭ, 1859. Cu chelt. şi tip. Tipografiei diecesane. In 8⁰ pag. 84.

Carte didactică cuprinzând istoria Austriei cu toate cele „două-zeci și una de țări de Corónă" printre cari și Ungaria. E împărțită în mai multe capitole tratând despre uscatul, apa, clima, mineralele, flora, fauna, locuitorii, Austriei și a țărilor sale de corónă.

B. Acad. Rom. București și alte exemplare.

1744 București 1859

Austriea în principatele-române. Traducere de J. G. Valentineanu. Cu o prefață de traducătoru.

Bucuresci, 1859. Imprimeria Copainig. In 8⁰ mic foi 2 și pag. III+48. (Titlul cu litere latine, încolo cu semi-cirilice.)

Dedicația: Fraților Golești din partea traducătorului, autorul nenumit fiind Ch. DUVEYRIER. Acesta făcând dese aluzii la timpul ocupării Țării-Românești, critică administrația Austriacilor, dovedind cu multe pilde și date oficiale că „politica Austriei ostilă principiului de naționalitate și libertate" a produs lucruri cari au sfâșiat inima Românului de durere, prin cele săvârșite de niște staroști nemțești; pe de alta Severinul „avea atâtea case nemțești ocupate de Austriaci, în cât orașul pare a nu mai fi un oraș românesc." Criticând și purtarea anti-națională a consulatului austriac dela București, autorul se ocupă și de mocanii români cu oile, cari calcă regulamentul făcut în favoarea lor, concludând că „păstorii transilvăneni locuesc ani îndelungați în țeară și sânt o urgie pentru proprietari" exploatând veniturile ei legitime și altele. (p. 22—24) Se înșiră și alte abuzuri, ce se fac de companiile de capitaliști austriaci cu felurite concesiuni, cum și topografii austriaci însărcinați cu ridicarea planurilor, făcând propagandă activă printre cultivatori contra proprietarilor; luându-se în număr de rău până și faptul că consulatele Austriei pun sub ocrotirea lor chiar și Biserica catolică care are o populațiune de 50.000 suflete în Moldova. (p. 38—40)

Cfr. ediția franceză din 1858 de sub No. 1718.

B. Acad. Rom. București. A. 2868 și alte exemplare.

1745 Pest 1859

Magyarország mivelődésének története. Irta KERÉKGYÁRTÓ Árpád. [Istoria civilizației Ungariei.]

Pest, 1859. Nyom. Emich Gusztávnál. In 8⁰ pag. VIII și 501.

Prefața: Kelt Pesten, 1859. évi április 14-kén.
Din cuprins: Românii. (p. 23) Caracterizarea Românilor. (p. 106 și 111) Starea religioasă a Românilor. (p. 472)

O amintire scurtă a Românilor pe baza cronicii lui Anonymus și a istoricilor Kővári și Szalay.

Muz. Ard. Cluj 58091 și alte exemplare.

1859 **Wien** **1746**

Historia Armenorum Transsilvaniae ... elaborata per Christophorum LUKÁCSI parochum Armenopolitanum.

Viennae, 1859. Typis Congregationis Mechitaristicae. In 8° pag. XV şi 149.

Prefaţa : Armenopoli die 20. Aprilis 1859.

Cuprinde istoria Armenilor din Ardeal, veniţi din Moldova (în 1669) şi primiţi bine de principele Mihail Apafi, cu multe amănunte despre viaţa lor anterioară din Moldova şi Bucovina.

Muz. Ard. Cluj 56076 şi alte exemplare.

1859 **Sibiu** **1747**

Romänische Volkslieder. Metrisch übersetzt, und erläutert von Johann Karl SCHULLER, k. k. Schulrath.

Hermannstadt, 1859. Theodor Steinhaussen. In 8° mic pag. XX şi 112.

Prefaţa : Hermannstadt, im Juni 1859.

Cuprinde o întroducere despre caracterul poeziei populare a Românilor şi apoi traducerea a 63 de poezii şi balade româneşti, cu note comparative scoase din publicaţiile folkloristice ale lui : Ács, Alecsandri, Asaki, Dimitrescu, Christu Ioaniu, Kotzebue, Marinescu, Möckesch, Obert, Anton Pann şi fraţii Schott.

B. Acad. Rom. Bucureşti 3494 şi alte exemplare.

1859 **Leipzig** **1748**

Die Donau von Wien bis zur Mündung. Von Adolf SCHMIDL.

Leipzig, 1859. F. A. Brockhaus. In 8° mic foi 2 şi pag. 137.

Din cuprins : Von Orsowa nach Galacz. (p. 110—124) Von Galacz in das Schwarze Meer. (p. 125—132)

Autorul e născut (în 1802) la Königswart în Boemia, dar chemat în 1857 profesor de geografie la Politehnica din Buda, a murit acolo la anul 1863. Cartea sa despre Ungaria cu o călăuza a drumului până la Bucureşti (din 1835) e citată mai sus sub No. 1330.

Mus. Nat. Budapest 22082 şi alte exemplare.

1859 **Pest** **1749**

Magyarország 1859-ben statistikai, birtokviszonyi és topographiai szempontból ... Készitette FÉNYES Elek. Vol. I. [Ungaria în 1859 din punctul de vedere statistic, agrar şi topografic.]

Pest, 1859. Boldini Robert könyvnyomdája. In 8° pag. 620.

Prefața: Kelt Pesten, jul. 18-kán 1859.
Din cuprins: 3. Bihorul sudic (p. 163—302) Bihorul nordic (p. 391—478) cu multe date interesante privitoare la Români.
Muz. Ard. Cluj 98835 și alte exemplare.

1750 Sibiu 1859

Sfaturi bune deszpre foloszul segregatiunei peschunilor, a pedurilor schi a trestischelor, a Patentei de Pedure schi a Kommasatiunei, skrisze din punktu de vedere al agronomiei Ardelenesti schi enkinate ku stime laudabilei Societetzi agronomitse din Kluschu de Karol SIGERUS.
En Szibiu, 1859. Tiperite la S. Filtsch. In 8⁰ pag. 79.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1751 Wien 1859

Georg Reicherstorffer und seine Zeit. Ein Beitrag zur Geschichte von Siebenbürgen in den Jahren 1527—1536. Von Johann Karl SCHULLER.
Wien, 1859. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. In 8⁰ pag. 69. (Aus dem XXI. Bande des Archivs für Kunde österreichischer Geschichtsquellen besonders abgedruckt.)

Cfr. cele 13 ediții (dintre anii 1541—1828) ale cărților Sasului George *Reichersdorf* privitoare la principatele române semnalate în indicele volumului I ai Bibliografiei, p. 329 și II p. 362.
B. Acad. Rom. București. S. 3572 și alte exemplare.

1752 Cluj 1859

Saphira. Történeti regény. Irta HALMÁGYI Sándor. Vol. I—II. [Zafira. Roman istoric.]
Kolozsvártt, 1859. Az ev. ref. főtanoda nyomdája. In 8⁰ pag. 256 și 278.

Cuprinsul: Romanul acesta ne prezintă vieața nefericită a Zamfirei, fiica voevodului Țării-Românești Moise, care măritându-se în Ardeal, a avut trei bărbați, doi Unguri și un Polonez. A fost înmormântată în pridvorul bisericii mânăstirii Prislop, din valea Hațegului, unde i s'a pus o frumoasă piatră funerară, de marmoră roșie, cu inscripție latinească, care există și azi.[1]
Muz. Ard. Cluj 42369 și alte exemplare.

[1] Publicată cu roșu în culoarea marmorei la Veress: Documente vol. II (București, 1930) anexat paginii XVI.

1859 Debrecen 1753

Imádságos könyvecske a napkeleti anyaszentegyház hiveinek használatára. Ed. V. [Cărticică de rugăciuni spre folosul enoriaşilor Bisericii orientale.]

Debreczen, 1859. Kiadja Telegdi K. Lajos. In 16⁰ pag. 115.

Cărticica de rugăciuni, servind şi ortodocşilor români, trăind în număr mic printre ortodocşii unguri, în localităţi unde ei nu aveau biserici româneşti, semnalează pe lângă cel grecesc şi isonul românesc al cântecelor, pentru îndreptarea cititorilor. Aşa de pildă: Rugăciunea III când zice popa: Blágoszlovita je Imperatzijá Tátaluj. (p. 29) Rug. XIV când zice popa: Luátz Munkatsz atsesztá jeszte Trupul mieu. (p. 41) Rug. XV când zice popa: Betzij dintru átsesztá totzj (p. 42) Rug. XVI când zice popa: Ale Tále dintru ále Tále. (p. 43) Rug. XVII când zice popa: Kuvinesze ku adevérát. (p. 44) Partea a doua a rug. XII când zice popa: Tzije Domne. (p. 46—47) Rug. XXII când zice popa: Sze luóm aminte szfintele szfintzilor. (p. 48-49)

Tipăritura ne înfăţişează o pagină culturală din procesul de maghiarizare al familiilor române, venite de prin ţările române în Ungaria, cari neavând biserică, se mulţumeau cu câte o astfel de cărticică ungurească.

Ediţia întâia a cărţii pare a fi cea cu acelaş titlu din 1832, în Oradea (Nagy-Váradon, Tichy János könyvnyomdájában) după o însemnare răsleaţă; iar ediţia a 4-a a apărut în 1854.

Mus. Nat. Budapest. Mor. 3162 r.

1859 Pest 1754

Magyarország primása. Közjogi és történeti vázolat. Irta TÖRÖK János, a Magyar Akadémia tagja. Vol. I—II. [Primaţii Ungariei. Schiţă de drept public şi istoric.]

Pest, 1859. Laufer és Stolpnál. In 8⁰ mare pag. XI şi 180+319. Cu multe ilustraţiuni şi planşe anexe.

Prefaţa: Pest, Sz. Imre, magyar királyi herczeg ünnepén, 1859.
Din cuprins: Oláh Miklós. (Vol. I. p. 168)
Anexat: Portretul oval al arhiepiscopului Oláh Miklós. Litografia Rohn A. Pest, 1859. (Vol. I. p. 9) Semnătura lui Olah ca „Episcopus Agriensis" în aramă. (După p. 180)

Vol. II de documente cuprinde 12 acte dela ori către Olah dintre anii 1553—1564 (p. 106—119) al căror rezumat se va afla în partea III a Bibliografiei de faţă.

Muz. Ard. Cluj 33727 şi alte exemplare.

1755 **Pest** **1859**

Magyar, német, olasz, román (oláh) cseh-tót és szerb beszélgetések otthon és uton. Irta ÁCS Károly./ Ungarische, deutsche, italienische, romanische (walachische) böhmisch-slowakische und serbische Gespräche zu Hause und auf Reisen./Conversatiunĭ magiare, germane, italiane, romane, boemo-slovace şi serbe a casa si pe drumŭ.

Pest, 1859. (Nyom. Herz Jánosnál.) In 8⁰ foi 14 pag. 288.

[Cartea are următoare „Contienere": Partea antei'a. Literele si pronunciarea loru. P. II. Esercitĭe preliminare. P. III. Idiotismi ceĭ maĭ întrebuintĭatĭ. Proverbe. P. IV. Sentintĭe simple şi conversatĭuni usióre. Discurse fidentiale a casa si in caletoria. *Inchiere.* Personificarile (achĭamarile) proveninte în conversare si epistóle.

Partea românească cu toată bunavoinţa autorului e scrisă cu o cunoştinţă foarte superficială a limbei, amestecată cu expresiuni latineşti şi forme italieneşti, de multe ori ridicole sau fără nici un înţeles.

Muz. Ard. Cluj 98650 şi alte exemplare.

1756 **Pest** **(1859)**

Magyar képek albuma. BARABÁS Miklós rajzai után aczélba metszve. Szövege V a j d a Jánostól. [Album de picturi ungare.]

Pest. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. 87 şi 12 tabele.

Din cuprins: Fată română din Ardeal (Stahlstich von C. Mahlknecht in Wien.) Text pe p. 35—40. Paznicul viilor. (Mahlknecht.) Text pe p. 63—66.

Cfr. *Veress*: Pictorul Barabás şi Românii (Bucureşti, 1930) unde ambele gravuri sunt reproduse.

Muz. Ard. Cluj 144225 şi alte exemplare.

1757 **Saint-Denis** **1859**

Histoire politique de la révolution de Hongrie. 1847-1849. Par Daniel IRÁNYI et Charles-Louis CHASSIN. Vol. I—II.

Paris, 1859—1860. (Saint-Denis. Typographie de M. Drouard, et A. Moulin.) In 8⁰ pag. XII şi 408+628.

Din cuprins: Vol. I. *Réunion de la Transylvanie à la Hongrie.* La Hongrie et la Transylvanie avant 1848. Préparation de l'Union. Comment elle était accueillie tout d'abord par les Valaques et les Saxons. (p. 278—289) L'Union signée par le roi. Pétitions saxonnes et roumaines. (p. 287—9) *Les Hongrois, les Roumains et les Saxons Transylvains.* La „Camarilla" fomente les haines nationales. Les Va-

laques et les Saxons. Origine du mouvement roumain. Les Roumains entraînés par les Saxons. Assemblée roumaine de Balásfalva. le 15 mai. Demandes des Roumains. Discussion de ces demandes. Clôture de l'Assemblée roumaine. La cour désavoue les Roumains. (p. 290—307) Attachement des Roumains de Hongrie à la cause hongroise. (p. 308—9) *La réconciliation des races*. État des nationalités rivales en juillet 1849. Loi de conciliation décrétée à Szeged. Comment cette loi fut accueillie. État de nationalités depuis la victoire d'Autriche. La réconciliation par la défaite commune. (p. 355—364)

Vol. II. *Guerre de Transylvanie*. Premières attaques valaques, saxonnes, autrichiennes. (p. 152—6) La campagne de Bem en Transylvanie. Bem nommé commandant de l'armée en Tranyslvanie. Il reprend Kolozsvár le 25 décembre 1848. Il bat les Austro-Valaques à Bethlen, à Tihucza. La Transylvanie est reconquise. (p. 298—319) Le nouveau gouvernement de Kossuth. (Du 14 avril au 21 Mai 1849) Propositions pacifiques faites aux Valaques. (p. 418—9) Seconde campagne de Bem en Transylvanie. Excursion de Bem en Moldavie. La Transylvanie perdue. (p. 541—7)

Muz. Ard. Cluj 30706 şi alte exemplare.

(1859) **Buda** **1758**

Deutsch-walachische (romanische) Grammatik.

Pe colofon : Ofen, aus der k. Univ.-Buchdruckerei. In 8° pag. 45 fără an, tipărit cu cirilice, după hârtia şi felul tipăriturii, poate din anii de după 1850.

Mus. Nat. Budapest.

1860 **Sibiu** **1759**

Kolinda. Eine Studie über romänische Weihnachtslieder. Neujahrsgabe von Johann Karl SCHULLER.

Hermannstadt, 1860. Von Theodor Steinhaussen. In 8° pag. 30.

Studiu comparativ folkloristic, scris cu folosirea publicaţiunii de colinde a lui Marian *Marienescu*, dând în traducere metrică textul unui cântec de Crăciun şi sfârşind cu dorinţa ca să se continue lucrarea lui Marinescu, adunându-se cât mai multe din colindele cari dispar din zi în zi, neluate în seamă de nimeni.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 6167 şi alte exemplare.

1860 **Sătmar** **1760**

Szatmár-Németi szabad királyi város egyházi és polgári történetei. Összeszedte : Sarkadi NAGY Mihály, rendszerbe ütötte s kiegészitette : Bartók Gábor helv. hitv. gymn. igazgató. [Istoriile bisericeşti şi politice a oraşului Sătmar-Nemeti.]

Szatmárt, 1860. Nyom. Kovács Mártonnál. In 8° pag. IX şi 324.

Prefața: Kelt Szatmáron Jan. 16.1848.

Cuprinsul: Bisericile și școlile greco-catolicilor în Sătmar și Németi. Cap. I. Biserica greco-catolică în Sătmar. (p. 95) Cap. II. Școala primară greco-catolică în Sătmar. (p. 97) Cap. III. Biserica greco-catolică în Németi. (p. 99) Cap. IV. Școala greco-catolică în Németi. (p. 105)

Muz. Ard. Cluj 38332 și alte exemplare.

1761 București 1860

Convențiunea între Principatele Române cu guvernul Austriei în privința estradării reciproce a desertorilor și vagabunzilor. (Ediție oficială.)

București, 1860.

Iarcu p. 89.

1762 Paris 1860

La Question Hongroise. (1848—1860)

Paris, 1860. (Impr. Bailly, Divry et Comp.) In 8⁰ pag. 164.

Prefața: Paris, le 30 décembre 1859.

Din cuprins: Six lettres sur la Hongrie adresseés à Monsieur Richard Cobden Membre du Parlament anglais (p. 13—104) cu multe amintiri despre Români.

Autorul anonim este: Barthélemy de SZEMERE, Ancien Ministre président de Hongrie, numele căruia se află pe o a doua ediție (de titlu) tot din acest an.

B. Acad. Rom. București. A. 2576 și alte exemplare.

1763 Brașov 1860

Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens. (Neue Folge) Herausgegeben von Eugen v. TRAUSCHENFELS Dr. J. U.

Kronstadt, 1860. Von Johann Gött. In 8⁰ foi 3 și pag. 414.

Prefața: Kronstadt, am 2. Weinachtsfeiertag 1859.

Cuprinde 12 cronici săsești dintre anii 1526—1710 cu multe amănunte și însemnări despre Români și țările române. Volumul formează o întregire a publicațiunii cu acelaș titlu al contelui Iosif *Kemény* din 1839 (de sub No. 1381) edidate depe manuscrisul acestuia și a lui Anton *Kurz*, precum mărturisește însuși editorul care a mai adăogat câteva note manuscrisului lor, păstrat în arhiva Societății istorice săsești dela Sibiu.

Cronicele sunt următoarele: ale familiei Oltard 1526—1629, a lui Ieronim Ostermayer și Andrei Hegyes 1562—1570, a lui Simon Nössner 1570—1619, Simon Czauck 1590—1602, Michael Weiss 1569—

1615, Peter Banfi 1599—1616, Andreas Hegyes 1603—1617, Kronstädter Anonim 1631—1660, Johann Irthell 1638—1710, Rakoczianische Belägerung von Hermannstadt 1659—1660, Trostfried Hegenitius 1660; pline de amănunte despre Români şi relaţiunile Ardealului cu Principatele române.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 18532 şi alte exemplare.

1860 Pest 1764

Cultur'a de fărgarĭ şi de vermĭ de mătasă. În usul Scolelor Popularĭ. Compusă de Paulu GENŢI.

În Pest'a, 1860. Tip. luĭ Augustu Emih. In 8⁰ pag. 32. (Cu desenuri xilografice.)

Prefaţa: In Pest' a, 16 Ianuarie, 1860.

Traducerea manualului unguresc al profesorului Paul GÖNCZI, fiind poate cea din urmă tipăritură românească cirilică din capitala Ungariei.

In „Cuprinsul Cărtecelei" citim *frăgari*, nu fărgari.

Mus. Nat. Budapest. Oec. 771/h.

1860 Bucureşti 1765

Tarif für die Ausfuhrwaaren aus den vereinigten Fürstenthümern Walachei und Moldau, giltig vom 1. Jänner 1860 angenfangen.

Bucureşti, 1860. (Cu text românesc şi nemţesc.)

Bibl. Camerei de Comerţ. Braşov.

1860 (Bucureşti) 1766

Emlékirat a románoknak a németekkel, szlávokkal és magyarokkal való viszonyáról ugy békében, mint egy Európa keletén kitörendő forradalom idejében, benyujtva Cuza A. J. fejedelemnek 1860-ban. [Memoriu despre raporturile Românilor cu Germanii, Slavii şi Maghiarii, atât în timp de pace cât şi în timpul revoluţiei care va izbucni în Orientul Europei, prezentat principelui Cuza în 1860.]

Jancsó Benedek în cartea sa: Szabadságharczunk és a dakorománn törekvések (Budapest, 1895) p. 267, susţine după Grigorie Moldovan, că memoriul a fost scris de Al. PAPIU Ilarianu şi predat lui Cuza-Vodă.

Nu există exemplare cunoscute.

1767 **Cluj** **1860**

Erdélyi egyháztörténelmi adatok. Szerkeszti és kiadja VESZELY Károly. [Date la istoria Bisericii din Ardeal.]

Kolozsvárt, 1860. A r. kath. lyceum nyomdája. In 8⁰pag. 436.

Cuprinde acte, scrisori și cronici despre viața diferitelor parohii catolice din Ardeal, din veacurile XVI-XVIII cu amănunte și despre Români. Așa, de pildă, despre mănăstirea catolicilor din Bacău, din 1637 și 1650, repararea mănăstirii catolicilor din Neamțu, arsă în 1626. (p. 143—146) Prădăciunile Moldovenilor în Ardeal, în 1658. (p. 147) Scrisoarea lui Constantin Movilă din 1608. (p. 377—378)

Bibl. Batthyaneum. Alba-Iulia și alte exemplare.

1768 **Sibiu** **1860**

Istoria Bisericei ortodoxe răsăritene universale... de Andreiu Baron de ȘAGUNA. Tom. I—II.

Sibiu, în Tipografia diecesană la anul Domnului 1860. In 8⁰ pag. IX+420 și IV+316.

Precuvântare: Sibiu 1-lea Martie, 1860. Andreiu m. p. *Tom. I.* Cap. XII. Veacul al zecelea. Tăerea I. Despre starea bisericească. Lățirea Bisericei lui Hs. la Poloni, Ungaria, Transilvania, Rusia. (p. 371) *Tom II.* Cap. II. Despre Biserica ortodoxă răsăriteană din Ardeal.

B. Acad. Rom. București. II. 104476 și alte exemplare.

1769 **Pest** **1860**

Munkács multja és jelene Magyarország történetében. Irta TABÓDY József. [Trecutul și prezentul orașului Munkács în istoria Ungariei.]

Pest, 1860. Ny. Winkler. In 8⁰ pag. 169.

Prefața: Pesten 1860, tavaszutó 1.
Din cuprins: Bogdan și Dragoș. (p. 10.)
Muz. Ard. Cluj 47738 și alte exemplare.

1770 **Bruxelles** **1860**

La Hongrie devant l' Europe / Les institutions nationales et constitutionnelles de la Hongrie et leur violation.

Bruxelles, 1860. Fr. van Meenen et C.ie In 8⁰ mic pag. 199.

Din cuprins: Les communes hongroises en Moldavie. (p. 88) La littérature. En 1855 ont paru en Hongrie en langue ruthéne 6 volumes, en slovaque 7, en valaque 10, en serbe 20, en croate 30, en allemande 57, ensemble 130 ; en langue magyare 520 volumes. (p. 175)

Autorul anonim : J. LUDVIGH.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 2587 k3 și alte exemplare.

1860 **Paris** **1771**

La Hongrie et la crise européenne par J. E. HORN.

Paris, 1860. Imprimerie de L. Tinterlin et Ce. In 8^{0} pag. 31.

Prefaţa: Paris, ce 16 mai 1860.

In cuprins se arată nedreptăţile comise de Austria contra Ungariei, pomenindu-se şi de incidentele acesteia cu Românii din Transilvania.

B. Acad. Rom. Bucureşti 3054 şi alte exemplare.

1860 **Pest** **1772**

A magyar elem s ellenesei. Irta FÉNYES Elek. [Elementul maghiar şi duşmanii lui.]

Pest, 1860. Nyomatott Wodianer F.-nél. In 8^{0} pag. 46.

Prefaţa: Pest, aug. 12. 1860.

Autorul polemizând cu o parte a ziaristicei germane, arată pe baza statisticii cu date numerice că elementul maghiar e preponderant în Ungaria atât în număr cât şi în proprietate urbană şi rurală cum şi în literatură. Interesant e şi faptul că locuitorii din Bihor şi Maramureş sunt nemeşi unguri vorbind româneşte, în aşa măsură că locuitorii români din Maramureş au cerut dela Guvern printr'o petiţie iscălită de 16550 proprietari ca cărţile funduare să fie conduse în limba ungară. (p. 26—26)

Bibl. Univ. Cluj 149092 şi alte exemplare.

1860 **Sibiu** **1773**

Reisebilder aus Siebenbürgen. Herausgegeben von Johann Michael SALZER.

Hermannstadt, 1860. Th. Steinhaussen. In 8^{0} pag. VIII şi 390.

Prefaţa: Mediasch am 31. Wonnemonat 1860.

Din cuprins: X. Die Alpe Butschetsch und das Kloster Skit la Jalomitza. (p. 159—186) XIV. Ein moldauisches Dorf Grezieht.[1] (p. 222) XIX. Von Bistritz über den Strimbul nach Rodna. (p. 268—273) XX. Oláh-Szent-György. (p. 274—278) XXI. Alt-Rodna. a. Die Bäder Rodnas. b. Der Ort Alt-Rodna. c. Das Bergwerk Rodna. d. Besteigung der Alpe „Kuhhorn." (p. 279—324) XXII. Von Alt-Rodna über Naszód nach Bistritz. Naszód. Ein siebenbürgischer Jahrmarkt. (p. 325—331.)

Observăm că în capitolul X de mai sus se află o descriere foarte frumoasă a colibaşilor români (p. 162—163) cari trăesc pe graniţa ţării; şi o paralelă între Români şi Saşi. (p. 198)

Cfr. Iorga: Istoria Românilor prin călători vol. IV p. 165—166.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 35455 şi alte exemplare.

[1] Greşit în loc de: Grenţieşti.

1774 **Pest** **1860**

Szigeti Album Kiadták SZILÁGYI István és P. SZATHMÁRY Károly. [Albumul Sighetului.]

Pest, MDCCCLX. (Werfer Károlynál, Pest.) In 4⁰ foi 3 şi 324.

Din cuprins : Az erdei vad. (Petru păstorul de capre din pădure.) Nuvelă de *Vadnai* Károly (p. 139—174) despre Românii din Sălişte cu dragostea lui Petru şi a Aniţei, care slujea la Gavrilă Donciu.

Este o bucată minunată, începând cu cuvintele : *Iubiţi popoarele* ! urmate de declaraţia autorului că iubeşte numai popoarele retrase în munţi ; oameni adânciţi în dorul vremurilor trecute, întreaga lor istorie modernă fiind scrisă în doinele triste, adevărate creaţii poetice.

Muz. Ard. Cluj 94812 şi alte exemplare.

1775 **Pest** **1860**

Szegény gazdagok. Regény. Irta JÓKAI Mór. Vol. I—IV. [Sărmanii bogaţi.]

Pest, 1860. Emich Gustáv nyomdája. In 8-vo.

Cuprinde povestea familiei Lapussa din Hunedoara, plină de tipuri şi evenimente româneşti.

Cartea are chiar două capitole întregi româneşti : Iuon Tare (Az erős Juon) şi Târgul de fete dela Găina (A geinai leányvásár) şi formează una din operele cele mai de frunte ale marelui romancier ungur, cu tipuri şi întâmplări adevărate, căci — se zice — că figura baronului Hátszegi e înfăţişată după un Nopcsa, din Hunedoara, care familie se ţine de obârşie română.

Romanul a apărut sub titlul de „Sărmanii bogaţi" în traducerea lui A. Stoika *Clococeanu* la Bucureşti, în 1933. (Colecţia celor 15 lei vol. 44.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1776 **Bucureşti** **1860**

Lonovics-Hollósy Corneliához. *Junius* 13-*kán* 1860. *Bukarestben.* / Doamnei Cornelia Hollosy Lonovici. 13/1 *Juniŭ* 1860 *Bukurestĭ.*

Foaie volantă cuprinzând o poezie ungurească şi alta românească (cu litere latine) despre celebra cântăreaţă de operă a stagiunei ungare, de 12 strofe, dintre cari prima sună astfel :

Mennyei müvészet	Stelâ între stelle
Hajnali *csillaga*	Cea maĭ radiósâ,
Körünkből eltünvén	Între filomelle
Arczod hol ragyoga?	Maĭ armoniósâ.

Tipăritura a fost distribuită cu prilejul reprezentaţiei societăţii ungare de operă în Teatrul Naţional din Bucureşti.

Bibl. Univ. Budapest. Miscellanea in 8⁰ 162 No. 8.

1860 Pest 1777

Codex diplomaticus Arpadianus continuatus. / Árpádkori uj okmánytár. A M. Tud. Akademia Tört. Bizottmánya megbizásából közzé teszi WENZEL Gusztáv, m. akad. rendes tag. Vol. I—XII.

Pest, 1860—1874. (Emich Gusztáv magyar Akad. nyomdász.) In 8-vo (Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria. Vol. VI—XIII, XVII, XVIII, XX și XXII.)

Prefața: Pest, Julius kezdetén 1860.

Această publicațiune monumentală, formând — conform titlului ei — continuarea Codicelui *Fejér* (pornit în 1829 și descris sub 1220) cuprinde 3917 documente din epoca dinastiei Arpád, adică dintre anii 1001—1301 tipărite în mare parte depe originale, iar cele slavone și evreești însoțite cu traducere ungară.

Publicațiunea cuprinde — firește — multe documente și amănunte privitoare la Români. Rezumatul acestora va fi dat în partea III a Bibliografiei de față.

Muz. Ard. Cluj 104944 și alte exemplare.

1860 Paris 1778

Liberté et nationalité. Par J. E. HORN.

Paris, 1860. Impr. L. Tinterlin & Co. In 8⁰ pag. VI și 32.

Prefața: Paris, ce 25 juillet 1860.

Studiu scris contra Austriei, pe titlul cărții cu următoarele rânduri: „....L'Autriche offre l'unique exemple d'un gouvernement qui confisque à la fois et la liberté et la nationalité... Sa ruine est prochaine; comptez-y!" (M. de Vincke, membre du parlement de Prusse; discours du 4 mai 1860.)

Bibl. Brătianu. București. Col. Brătianu-Sturza LIX No. 1.

1860 Sibiu 1779

Denkschrift wodurch die Bitte der Romanen des orientalischen Glaubens in Oesterreich um Herstellung ihrer Metropolie aus dem Gesichtspunkte der Kirchensatzungen beleuchtet wird. Dem k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht überreicht 1851 von Andreas Freiherrn von SCHAGUNA, Bischof der gr. orientalischen Kirche in Siebenbürgen.

Hermannstadt, 1860. Gedruckt in der Diözesan-Druckerei. In 8⁰ pag. 94.

Cuprinsul: Vezi la ediția română de sub Nr. 1780.

B. Acad. Rom. București. I. 63147 și alte exemplare.

1780 **Sibiu** **1860**

Memorialŭ, prin care se lămureşte cererea Românilorŭ de Religiunea resăriteană în Austriea pentru restaurarea Mitropolieĭ lorŭ din punctŭ de vedere a Ss. Canoane. Aşternutŭ c. r. Ministeriŭ pentru Cultŭ şi Instrucţiune 1851. de Andreiŭ Baron de ŞAGUNA Episcopulŭ Bisericei gr. resăritene în Ardeal.

Sibiiŭ, 1860. In Tip. diecezană. In 8⁰ pag. 23. (Cu cirilice.)

Cuprinde: Drepturile pe cari le au Românii de religie creştină ortodoxă din Transilvania de a cere împăratului restaurarea mitropoliei lor.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 104225 şi alte exemplare.

1781 **Wien** **1860**

Die Sprachen- und Nationalitätenfrage in Oesterreich. Von einem ROMANEN.

Wien, 1860. Druck von Carl Gerold's Sohn. In 8⁰ pag. 46.

Pe ultima pagină: Wien, im Juli 1860.

Cuprinsul: Betrachtungen. I. Vom modernen philosophischen Standpuncte. (p. 3) II. Vom modernen politischen Ständpuncte.. (p. 9) III. Vom Standpuncte des modernen Rechts-Verhältnisses. (p. 13) IV. Vom Standpuncte der massgebenden modernen Staats-Rücksichten. (p. 18) V. Vom Standpuncte der praktischen Anwendbarkeit der modernen Postulate der Nationalitäten. (p. 25) Anhangs-Capitel. Vom Standpuncte der modernen ungarischen Bestrebungen. (p. 30—46)

Pe verso titlului se află un motto al lui Arndt şi unul al lui Virág Benedek şi anume: „Wer die Muttersprache hintansetzt, der raubt seinem Geiste alle Energie und Erhabenheit und wird ein schaler — Alltagsmensch." — „Szivünk csak anyánk ajakin lel mézet.[1]

Autorul broşurii este Andrei MOCSONYI.

Mai observăm că există şi exemplare cu nota „Zweite Auflage" tot din 1860.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 43145 şi alte exemplare.

[1] Româneşte: Inima noastră găseşte miere numai pe buzele mamei noastre.

1782 **Bruxelles** **1860**

La Hongrie et les Slaves.

Bruxelles, 1860. A. Lacroix, Van Meenen et Cie. In 8⁰ mic.

Din cuprins: La désunion jetée entre les orthodoxes Serbes et Roumains. (p. 109—110)

Autorul anonim: J. LUDVIGH.

Bibl. Brătianu. Bucureşti 10962/4 şi alte exemplare.

1860 Bruxelles 1783

La Hongrie et la germanisation autrichienne.

Bruxelles, 1860. Fr. van Meenen et Cie In 8⁰ mic pag. 70.

Din cuprins: Les Valaques ou Roumains. (p. 29—30)
Autorul nenumit: Jean LUDVIGH ex-sécretaire de la Diète de Hongrie.
Bibl. Brătianu. București 10962/3 și alte exemplare.

1860 Wien 1784

Donau-Sagen vom Ursprung bis zur Mündung des Stromes. Ein poetisches Pilgerbuch herausgegeben von Ludwig FOGLAR.

Wien, 1860. (L. C. Zamarski & C. Dittmarsch.) In 8⁰ pag. 342.

Din cuprins: Topografischer Anhang. Scurtă descriere a localităților: Giurgiu, Silistra, Turtucaia, Brăila, Galați și Sulina. (p. 337)
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1860 Wien 1785

Caus'a limbelor si natiunalitatilor in Austri'a. Pertraptata de unu ROMANU.

Vienn'a 1860. Cu tipariul Mechitaristilor. In 8⁰ pag. peste VI și 87. (Titlul cu litere latine, textul cu cirilice.) Pe contrafoliu cu un motto al poetului ungur Virág: Szivünk csak anyánk ajakin lel mézet.

Prefața: Viena în Septemvre 1860.
E scrisă împotriva broșurii „în limba germană, din condei român, ce pertraptă cestiunea limbelor și naționalităților în Austria" dată publicității de tipografia fiului Gerold în Viena, în ziua de 17/29 August 1860. (p. 7—20) V. B.
Autorul nenumit este Vincent BABEȘ.
B. Acad. Rom. București. I. 103230 și alte exemplare.

1860 Sibiu 1786

Die romanische Amtssprache. Ein Compendium der romanischen Sprachlehre, mit einer Sammlung der im ämtlichen Verkehre am häufigsten vorkommenden Ausdrücke. Von J. PUSCARIU, Bezirks-Vorsteher.

Hermannstadt, 1860. Gedruckt in der Diözesan-Druckerei. In 8⁰ pag. VIII și 108.

Prefața: Unter-Venezia im Oktober 1860.
Are și o ediție din 1864.
Muz. Ard. Cluj 119996 și alte exemplare.

1787 **Sibiu** **1860**

Actele Soboarelor Bisericei greco-răsăritene din Ardeal din anii 1850 și 1860.

Sibiiŭ, tipărit în Tipografia diecesană. In 8⁰ pag. 132.

Cuprinsul: Inainte de discutarea programului soboarelor se face și un istoric al creștinismului la Români, Unguri... „Mulți Istoriografi adeverează, că Țara ungurească ar fi fost întorsă cătră legea creștinească întâiu prin Preoți grecești, apoi preoți latini." (p. 9)

Bibl. Brătianu. București 11137_3 și alte exemplare.

1788 **Milano** **1860**

Progetto di organizzazione politica dell'Ungheria. La questione della nazionalità presa in considerazione da Luigi KOSSUTH a Kuteya. Con prefazione del colonello Stefano Türr.

Milano, 1860. Tipografia Guglielmini. In 8⁰ mic pag. 40.

La questione della nazionalità presa in consideratione da Luigi KOSSUTH a Kuteya. Con prefazione del colonnello Stefano Türr.

Milano, 1860. Tipografia Guglielmini. In 8⁰ mic pag. 40.

Cuprinde studiul lui Kossuth (scris în pribegia sa din Asia-Mică în anul 1850) despre chestiunea naționalității, mai cu seamă din Ardeal (p. 38—39) în care conclude că întroducându-se sufragiul universal, egalitatea drepturilor, autonomia (self-governement) în comune și comitate cu reprezentanța în parlament, Românii vor susține — în interesul lor propriu — unirea Ardealului cu Ungaria, decretată la 1848.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3273 a.

1789 **Pest** **1860**

Programm a nemzetiség és a nemzetiségek tárgyában. Irta MOCSÁRY Lajos.

Pest, 1860. Nyom. Wodianer F.-nél. In 4⁰ pag. II și 116.

Prefața: Andornakon November 5.

Autorul își expune părerile cum ar trebui să se poarte Ungurii și guvernul ungar față de naționalități, a căror emancipare e inevitabilă. Cunoscând bine și Ardealul, vorbește cu înțelegere despre Români, zicând că au deplină dreptate când cer să fie primiți ca a patra națiune; dar criticând cu cuvinte aspre politica ungară, Mocsáry nu era popular nici ca deputat, nici ca scriitor.

Muz. Ard. Cluj 90897 și alte exemplare.

1860 Wien 1790

Ein brüderlich ernstes Wort an den „Pesti Napló" und die Gleichgesinnten im Ungarlande. Von A. SEVERU.

Wien, 1860. Druck von Carl Gerold's Sohn. In 8⁰ pag. 16.

La sfârşit: Wien, am 1. December 1860.

Cuprinde o polemică cu ziarul „Pesti Napló" în care se arată: cum trebuie privită chestiunea naţionalităţilor în Ungaria — mai ales a naţiunei române — precum şi tendinţele de maghiarizare ale statului ungar.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 102223 şi alte exemplare.

1860 Wien 1791

Die Petition der Romanen Siebenbürgens, überreicht Sr. Kais. Kön. Apostol. Majestät in der Audienz am 10. December 1860.

Colophon: Buchdruckerei von Carl Gerold's Sohn in Wien. In 8⁰ mic pag. 15. (Foaia de titlu numai pe copertă.)

Cuprinsul: Românii din Transilvania, arătând aportul lor pentru prosperarea monarhiei precum şi loialitatea lor faţă de coroană, solicită acordarea de drepturi pe acelaş picior de egalitate cu Ungurii şi Germanii.

Bibl. Brătianu. Bucureşti 11076_3 şi alte exemplare.

1860 Braşov 1792

Petiţiunea Românilorn din Transilvania cotră Imperatu la 10 Decemvrie 1860.

Braşov. In 12⁰ pag. 16.

Traducere din limba germană a ediţiei de mai sus.

Iarcu p. 89. — Creşterea colecţiunilor Acad. Rom. 1913 p. 148.

1860 Košice 1793

Foederált Hunnia vagy a nemzetek egyesülése. Irtà Gr. KÁROLYI Ede. [Hunnia unită ori unirea neamurilor.]

Kassán, 1860. Nyom. Werfer Károlnál. In 8⁰ pag. 18.

Vorbeşte despre o confederaţiune liberală a naţionalităţilor Ungariei, în care numai limba de stat ar fi cea maghiară.

Bibl. Univ. Cluj 57164 şi alte exemplare.

1794/5 **Pest** **1860**

Magyarország statistikai, birtokviszonyi és topographiai szempontból... Készitette FÉNYES Elek. [Ungaria din punct de vedere statistic, economic şi topografic.]

Pest, 1860. Engel, Mandello és Walzel tulajdona. In 8⁰ pag. 620.

Din cuprins: 3. Bihorul sudic (p. 163—302) 5. Bihorul nordic (p. 391—478)
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1796 **Wien** **1860**

Die Bischöfliche Klosterkirche bei Kurtea d'Argyisch in der Walachei. Von Ludwig REISSENBERGER. Mit IV Tafeln und XXV Holzschnitten.

Wien, 1860. Aus der Kaiserlich-Königlichen Hof- und Staatsdruckerei. In 4⁰ mare pag. 48. (Besonderer Abdruck: aus dem IV. Bande des Jahrbuches der K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale.)

Cuprinsul: A. Allgemeine Darstellung. B. Beschreibung der Klosterkirche. A. Grundriss. (Taf. I.) B. Das Innere. (Taf. II.) C. Das Äussere. (Taf. III. u. IV.) C. Geschichtliches. A. Baugeschichte. B. Spätere Schicksale der Kirche und des Klosters. C. Geschichtliches über das Städtchen Argyisch. D. Die übrigen Klostergebäude. Zahl, Beschäftigung, Kleidung und Lebensart der Mönche; Haushalt, Bibliothek, Seminarium. E. Anhang.

Anexat se publică inscripţiunile slavone din biserică, traduse latineşte de Prof. Franz Miklosich şi cele româneşti traduse nemţeşte de Schulrath Dr Wassitsch din Sibiu. (p. 43—48) Cea mai veche din aceste inscripţii e aceea a lui Neagoe-Vodă Basarab din 1521 (7029) şi apoi a lui Radu-Vodă în care spune că zidirea bisericii începută de Neagoe a fost isprăvită de dânsul pe vremea egumenului Kyr Georgie la 18 Septemvire 1527=7035. Dintre celelalte cinci româneşti cea mai valoroasă e pomelnicul lui Şerban-Vodă Cantacuzino din 1682 (7190) şi cea mai nouă, una dela 1804.

Ilustraţiunile în xilografie reprezentând materialul ornamental al bisericei au fost executate după fotografiile făcute în timpul ocupaţiunii austriace (1854—56) din ordinul generalului Coronini. (p. 28)
B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 4384 şi alte exemplare.

1860 **Wien** **1797**

Felelet Báró Kemény Gábor néhány szavára Báró EÖTVÖS Józseftől. [Răspuns la câteva cuvinte ale baronului G. K.]

Pest, 1860. Ráth Mór. (Bécsben, nyomatott Jacob és Holzhausennél.) In 8⁰ pag. 41.

Este un răspuns la o broşură a baronului Kemény cu multe observaţiuni foarte liberale şi democratice despre chestiunea naţionalităţilor care domina opiniunea publică în Ungaria în aceşti ani de renaştere.

Muz. Ard. Cluj 94179 şi alte exemplare.

(1860) Pest 1798

Bilder aus Ungarn.

Pest. Hornyánszky et Hummel. (In xilografie.) In 4⁰pag. 160.

Din cuprins: Volkstrachten in Siebenbürgen. (p. 146—151) Despre Români (p. 149—150) cu o xilografie: Die Walachin. (p. 150) O altă xilografie (p. 137) reprezintă în compoziţia unui peisaj cele patru naţiuni din Ardeal, dela stânga la dreapta astfel: Familie română, săsească, ungară şi secuiască.

Muz. Ard. Cluj 50030 şi alte exemplare.

(1860) Leipzig 1799

Bilder Album aus Ungarn. Taschenbuch mit 18 Stahlstichen nach Zeichnungen von N. v. BARABÁS.

Leipzig. C. A. Haendel. In 8⁰ pag. 68 şi 18 tabele.

Din cuprins: Ein siebenbürgisches Mädchen. (Cu text pe p. 43—44) Der wallachische Weinhüter. (Cu text pe p. 55—56). Am reprodus ambele în studiul meu citat despre pictorul Barabás şi Românii.

Aceste stampe au apărut la început în trei fascicule sub titlul „Der Bildersaal" care pe urmă şi-au schimbat titlul, fiind reunite în volumaş.

Muz. Ard. Cluj 34643 şi alte exemplare.

1861 Pest 1800

Emléklap az 1860 évből. [Pagini comemorative din anul 1860.]

Pest, 1861. Ny. Landerer és Heckenastnál. In 2⁰ mare pag. 15—20. (Anexat ziarului „Vasárnapi Ujság" dela 6 Ianuarie 1861.)

Cuprinde poezia *Apel* — „Szózat" a lui Mihai VÖRÖSMARTY tradusă în zece limbi şi între ele şi pe româneşte (de Dr. Fr.) cu următoare prima strofă:

Fii credincios Magiare către patria ta,
Unde eşti născut, legănat, crescut
Şi care va fi odată şi mormântul tău.

Muz. Ard. Cluj 76954 şi alte exemplare.

1801 **Leipzig** **1861**

Geschichte des Temeser Banats. Von Leonhard BÖHM. Vol. I—II.

Leipzig, 1861. Verlag von Otto Wigand. In 8⁰ pag. XVI şi 415+324. Cu o hartă a Banatului şi 13 ilustraţiuni, anexate.

Prefaţa: Weisskirchen, im August 1860.

Cuprinde istoria Banatului în 8 capitole, iar în vol. II descrierea Banatului, în 10 capitole, din cari relevăm următoarele: Vol. I. Griechisch-nicht-unirte Bischöfe von Temesvár. (p. 413) Griechisch-nicht-unirte Bischöfe von Werschetz. (p. 414) Griechischkatholischer Bischof von Lugos. (p. 414) Vol. II. Einiges von einer Gattung schädlichen Insekten, die man Kolumbaczer Mücken nennt, welche im Banat, Serbien und der Walachei unter dem Viehe manchmal sehr grossen Schaden anrichten. (Cap. 8) Ueber die verschiedenen Nationen, die im Banate wohnen: Walachen (p. 195 — 223) în care ni se înfăţişează viaţa Românilor bănăţeni cu obiceiurile, datinile şi superstiţiile lor şi cu multe observaţii preţioase.

Anexat: Eine Scene, wo ein Walach seine Tochter und ihren Entführer verflucht und sie fortjagt. *Ilustratiune*: (Vol. IItab. II) Lith. Anst. von J. G. Bach. Leipzig.

Se afirmă că are şi un Atlas zur Geschichte des Temescher Banats pe care însă nu l-am văzut.

Cfr. ediţia ungară adăogită din 1867 sub No. 2001.

Muz. Ard. Cluj 188933 şi alte exemplare.

1802 **Sighetul Marmaţiei** **1861**

Sajói M á n József ő Méltóságának Máramaros megye főispáni székébe 1860. évi December 13-ik napján lett beiktatása alkalmával, és ezen ünnepélyt megelőzőleg tartott beszédek. / *A tiszta jövedelem a Máramaros megyei bizottmány* 1860. *évi* 11 ½ *számu határozata szerint a Szigeten felállitandó g. Cath. román tanitói képezde javára fordittatik.* [Discursurile rostite înainte şi cu prilejul inaugurării fişpanului comitatului Maramureş Iosif Man. Venitul e destinat preparandiei gr. cat. române proiectate în Sighet.]

M. Sziget, 1861. A kincstári nyomdából. In 4⁰ pag. 16.

Intre oratorii ale căror discursuri sunt tipărite în broşură, următorii sunt Români: Petru Anderco, vicar episcopesc gr. cat. Gabriel Mihály, fost fişpan şi Alexandru Seregély, protopop gr. cat., ca şi însuşi sărbătoritul fişpan, care e de viţă română.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1861 Cluj 1803

Utazás keleten. Irta ORBÁN Balázs. Vol. I—VI. [Călătorie în Orient.]

Kolozsvár, 1861. Az ev. ref. főtanoda betüivel. In 8-vo.

Prefaţa: Lengyelfalva, jan. 1-én, 1861.

Cuprinde descrierea amănunţită a celor vâzute în Orient de autor (Secui-nemeş din Ardeal) care îşi începuse călătoria la 20 Aprilie 1846 mergând dela Braşov la Galaţi. Evenimentele războinice ale anilor 1848—49 l-au aflat însă la Constantinopol, de unde s'a întors în Ardeal numai în luna Noemvrie 1859 prin Sulina şi Ţara-Românească, despre care vorbeşte pe larg în primul şi ultimul volum, cu multe amănunte interesante, notate poate întâia oară de dânsul. Iată-le: Bucieciul. Valea Prahovei. Câmpina. Ocnele de sare dela Telega. Ploeşti. Mizil. Ciugăiata. Brăila. Galaţi. Tulcea. Sulina. (Vol. I p. 3—28) Sulina. Insula Şerpilor. Capul Kalakri. Delta Dunării. Tulcea. Ismail. Brăila. Buzău. Hanul Singur. Colonii secuieşti. Ploeşti. Breaza. Ureţ. Ploiţa. Mănâstirea dela Predeal. (Vol. II. p. 112—135)

Muz. Ard. Cluj 62490 şi alte exemplare.

1861 Wien 1804

Descrierea Monarhiei şi a tuturoru ţeriloru din Imperiul Austriei, de Ludovicu cavaleru de HEUFLER. Pentru Gimnasie şi scole reali inferiori. Tradusă de D^or. Joanu Maior.

Viena, 1861. In c. r. editoriă de cărţi şcolastice. Tipografia Mehitaristiloru în Viena. (Cu cirilice.) In 8⁰ pag. XVI şi 442.

Din cuprins: Sepciunea V. Ţerile Carpaţiloru. Capu I. Ungaria. (p. 314—367) II. Voivodatul Serbic şi Banatul timişan cu confiniul militare banato-serbic. (p. 367—385) III. Marele principat Ardealul. (p. 385—405)

Cartea didactică s'a folosit mulţi ani în şcolile româneşti din Ungaria, din ordinul guvernului austriac.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1861 Pest 1805

Erdély története 1848—49-ben. Irta KŐVÁRI László. [Istoria Ardealului în 1848 — 49.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv sajátja. In 8⁰ pag. 279.

Cuprinde istoria Ardealului din vremea războiului pentru independenţă, cu multe amănunte despre Români şi următoarele capitole speciale despre ei: 1848. Organizarea şi tendinţele Românilor. (p. 107—119) 1849. Românii şi Urban. (p. 189—195) Munţii şi asediul Albaiuliei. (p. 224—234)

Muz. Ard. Cluj 143412 şi alte exemplare.

1806 **Cluj** 1861

Okmánytár az 1848—9-ki erdélyi eseményekhez. Összegyüjté KŐVÁRI László. [Diplomatar la evenimentele ardelene dela 1848—9.]

Kolozsvártt, MDCCCLXI. (Gámán Jánosnál.) In 8⁰ pag. 204.

Cuprinde 114 acte și proclamații din cei doi ani ai războiului și între ele multe privitoare la Români ori scrise de ei. (Vezi rezumatul lor în partea III a acestei Bibliografii.)

B. Acad. Rom. București, S. 2737 și alte exemplare.

1807 **Wien** 1861

Honegység. Irta 1846-ban báró KEMÉNY Dénes. Hátrahagyott műveiből öszveszedte és kiadja b. Kemény Gábor. [Unitatea patriei.]

Kolozsvár, 1861. Demjén László bizománya. (Bécsben, ny. Iacob és Holzhausen-nél.) In 8⁰ pag. X și 60.

Autorul vorbind despre evenimentele dela 1848—49 spune că Românul depe pământul Ungurilor din Ardeal ca iobag e leneș și în consecință sărac, dar pe teritorul Sașilor silitor și de treabă, bucurându-se de multe libertăți, cu mare îndeletnicire pentru carte, negustorie și meșteșuguri și de o viață morală bună, supt influența binefăcătoare a Sașilor cu cari trăiește împreună.

Motivul conducător al broșurii este că chestiunea limbei și a naționalității nu se poate rezolva cu sila și Ardealul nu se va ridica din starea de colonie de cât numai prin unuirea sa cu Ungaria.

Muz. Ard. Cluj 110478 și alte exmplare.

1808 **Praha** 1861

Jagd- und Reiseskizzen aus Ungarn, Siebenbürgen, Böhmen und der Moldau. Von Ferdinand Freiherr von WIEDERSPERG.

Prag, 1861. (Druck bei Kath. Gerzabek.) In 8⁰ mic pag. 83.

Din cuprins: Die obere Theiss. (p. 1—4) Eine Luchsjagd in der Marmaros. (p. 8—15) Bärenjagd in Siebenbürgen. (p. 16—19) Bärenjagd in der Romanen-Banater-Grenze. (p. 20—24) Bärenjagd in der Moldau. (p. 41—47)

Autorul nu e Ungur, dar fiind forestier mult timp în Ungaria, am menționat cărticica cu descrieri frumoase, chiar și pentru motivul că e foarte rară.

Mus. Nat. Budapest. It. 1243 f.

1861 **Oradea** **1809**

ORTHODOX HITVALLÓK
IMAKÖNYVE,
VAGY
A GÖRÖG SYNOPSIS MAGYARJA;
MELY TARTALMAZ
MINDEN ALKALMI IMÁKAT ÉS KÖNYÖRGÉSEKET; HÓ-TÁRT A KELETI EGYHÁZ RENDSZERÉN; SZÁZ ÉVRE SZÓLÓ HUSVÉTI TÁBLÁZATOT, ÉS FÜGGELÉKÜL: KERESZTYÉNI ÚTMUTATÁST.

FORDITOTTA GÖRÖGRŰL
POPOVICS JÁNOS,
g. n. e. lelkész,
Karczagon 1861.

NAGY-VÁRAD,
TICHY ALAJOS NYOMTATÁSA 1861.

Orthodox hitvallók imakönyve, vagy a görög synopsis magyarja; ... forditotta görögrűl POPOVICS János, g. n. e. lelkész, Karczagon 1861.

[Carte de rugăciune ortodoxă sau Synopsisul grec în ungureşte care cuprinde rugăciuni şi meditaţii ocazionale, calendar după sistemul Bisericii orientale; tabela de Paşti pe o sută de ani şi ca adaos: o îndrumare creştinească. Tradus depe greceşte de Ion Popovics preot g. neunit.]

Nagy-Várad, 1861. Tichy Alajos nyomtatása.

In 8⁰ mic pag. XVI şi 333 + 5 foi cu lista abonaţilor.

Cuprinde traducerea Sinopsisului grecesc (cu 36 rugăciuni pentru toate zilele şi sărbătorile anului) traduse pe seama numeroşilor ortodocşi din Ungaria, cari—după experienţa autorului—citesc sârbeşte, româneşte ori greceşte, dar nu mai înţeleg bine limba maternă, cum sunt şi credincioşii săi din Karczag, în mijlocul Cumaniei ungare, unde se vorbeşte numai ungureşte.

Mus. Nat. Budapest. Mor. 4698.

1861 **Pápa** **1810**

Magyarország történelme különös tekintettel a jogfejlésre.... irta BOCSOR István tanár. [Istoria Ungariei cu privire la desvoltarea dreptului.]

Pápán, 1861—1869. A reform. főiskola betüivel. Magda L. által. In 8⁰ pag. V şi 1812+XII.

Autorul expune pe larg toate raporturile din trecut ale Ungurilor cu Românii și țările române.

Anexat harta Ungariei, înfățișând și țările române împreună cu Basarabia, în litografie.

Muz. Ard. Cluj 30561 și alte exemplare.

1811 Cluj 1861

Töredék egy menekült naplójából. Regényes korrajz. Irta HARAY Viktor. [Din ziarul unui pribeag. Istorie romantică.]

Kolozsvártt, 1861. Kiadja Demjén László. In 8⁰ mic pag. 212.

Cuprinde amintirile autorului din 1848/9, când a fost soldat în serviciul comisarului regal, contele Alexandru Teleki și apoi ofițer în alte regimente ungare în luptă cu Românii în părțile Chioarului (Kővár) și Baia-Mare (Nagybánya) precum și prin Ardeal; cu multe date necunoscute aiurea. (p. 7—134) Așa: Bătălia din 2 Noemvrie 1848 cu Românii de supt comanda locotenentului Dimbul la Szakállosfalva. (p. 23—27) Cum a mântuit autorul pe popa Dragomir din Lăpuș de moarte. Acțiunea pacificătoare a caporalului Vasile Buteanu. (p. 38—42) Românii din Alparét.. (p. 72—76)

Are și o ediție de titlu din 1864.

Muz. Ard. Cluj 40578 și alte exemplare.

1812 Brașov 1861

Protocolulŭ ședințelorŭ conferinței naționale românești ținute din $^1/_{13}$ până în $^4/_{16}$ Ianuariu 1861 la Sibiu sub președința a doi Arhipăstori românești din Transilvania cu aclusele sale și cu unu comentariu.

Brașovu, 1861. Editoru G. Barițu. Provăzetori Römer & Kamner. In 8⁰ pag. 91 și 3 foi cu o bibliografie a cărților din Brașov.

Cuprinde o dare de seamă amănunțită a tuturor manifestărilor adunării dela Sibiu, împreună cu mai multe memorii și circulare redactate cu acea ocazie în vederea unor revendicări de ordin național pe cari le cereau dela Unguri.

B. Acad. Rom. București. A. 9932 și alte exemplare.

1813 Sibiu 1861

Taschenwörterbuch der romänischen und deutschen Sprache von S. PETRI Professor. / Vocabular portativ românesc-nemțesc și nemțesc-românesc. Vol. I—II.

Hermannstadt—Sibiu, 1861—1863. In tipografia lui Georgie de Klosius. In 8⁰ mic pag. III și 516+568. (Cu semicirilice.)

Prefața: Sibiu 1. Fevruarie 1861.

B. Acad. Rom. București. I. 13490 și 42963 și alte exemplare.

1861 **Pest** **1814**

Székely-kürt. Költemények THALY Kálmántól. [Bucium secuesc.]

Pest, 1861. Nyomatott Gyurián Józsefnél. In 8⁰ mic pag. 190.

Prefaţa: Pest, febr. 1. 1861.
Din cuprins: Moldovában. (Aug. 25-én 1860. p. 148—150) Poezie alegorică despre „aerul liber" din Moldova (în confruntare cu aerul absolutist din Ardeal) scrisă cu prilejul unei excursii în Moldova.
Mus. Nat. Budapest. P. o. hung. 1457 b. — Muz. Ard. Cluj 144464 cu altă foaie de titlu.

1861 **Pest** **1815**

Történelmi adattár az 1848-ki és 1849-ki magyar hadjáratból. Kiadja és szerkeszti VAHOT Imre. [Magazin istoric din războiul ungar dela 1848 şi 1849.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdája. In 8⁰ mic pag. 167.

Din cuprins: Campania generalului Bem în Ardeal, cu multe amănunte despre bătăliile cu Românii. De Dr. Stummer György. (p. 66—75)
Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 6363 f.

1861 **Sibiu** **1816**

Die Karlsburger Conferenz am 11. und 12. Februar 1861, Protokoll und Reden.

Hermannstadt, 1861. Von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. 74. (Fără foaie de titlu.)

Din cuprins: Vortrag in rumänischer Sprache Sr. Exc. Metropolit Sterka Sulutz. (p. 22—25) Rede des Bischofs Schaguna in romanischer Sprache, dann aber unaufgefordert in ungarischer Sprache. (p. 64—65)
B. Acad. Rom. Bucureşti 3283 şi alte exemplare.

1861 **Braşov** **1817**

Cuventarea Escelentiei S'ale Domnului Alecsandru STERCA SIULUTIU Archiepiscopu si Mitropolitu de Alba Iulia alu Romaniloru de confesiunea gr. catolica unita din Transilvania ... tienuta in conferentiele regnicolare din Alba Iulia in 11. Februarie 1861.

Brasiovu, 1861. Cu tipariulu lui Ioane Gött. In 8⁰ mic pag. 26.

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1818 **Cluj** **1861**

Erdélyhoni jogtudomány. Irta Dósa Elek jogtudor. Vol. I—III. [Codicele legislativ al Ardealului.]

Kolozsvártt, 1861. (Fiecare volum în altă tipografie din Cluj.) In 8⁰ pag. XLIII şi 244+580+327.

Prefaţa: Irtam Maros-Vásárhelyen az 1861-dik év februariussa 22-dikén.

Cuprinde codicele public, civil şi penal al Ardealului pe baza legilor şi decretelor până la unirea dela 1848. Despre Români se vorbeşte separat (în vol. I p. 112) în virtutea art. 6 din 1744 în care se determină starea juridică a iobagilor; însă popii şi nemeşii ieşiţi din rândul lor aparţineau naţiunii respective unite, pe pământul căreia aveau proprietatea lor. [1] Drepturile naţiunilor neunite (şi între ele ale Românilor) sunt cuprinse în § 119 al Dreptului civil sub titlul: A nemegyesült nemzetbeliek osztályzatáról. (Vol. II p. 154—157)

Bibl. Univ. Cluj 55655 şi alte exemplare.

[1] Valachi ... quorum conditio ea est, quae reliquorum patriae civium, et qui eidem nationi e tribus receptis systhema hujus Principatus constituentibus, ubi per adeptionem bonorum sedem sibi fixerunt hoc ipso absque quartae nationalitatis erectione ac constitutione adnumerati sunt.

1819 **Braşov** **1861**

Az erdélyi oláh nemzetről szolló országos törvényczikkek az Unioval szemben és ezekről értekezlet egy magyar és egy oláh közt. [Legile despre naţiunea română din Ardeal faţă de uniune şi discursul unui Ungur şi Român despre aceste lucruri.]

Brassó, 1861. Römer és Kamner. In 8⁰ pag. 15.

Cuprinsul: Prefaţă. (Cu articole de legi, a căror abrogare se cere de Români.) Scrisoarea contelui Wass Sámuel (Pest, 1 Nov. 1860) către George Baritiu — editorul broşurii — şi răspunsul acestuia (Brassó, 14 Nov. 1860) despre cauza Românilor. (p. 9—14)

Muz. Ard. Cluj 66042 şi alte exemplare.

1820 **Sibiu** **1861**

Cuvant catre poporul roman, pentru a se ceti şi pricepe de loc. Cu tantire la alegerile ablegatilor. Dela mai mulţi Romani adevarati.

Sibiu, 1861. Tip. diecesana. In 8⁰ mic pag. 15. (Cu cirilice.)

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1861 Paris 1821

La Transylvanie en face des prétentions de la Hongrie. Réponse à la Lettre du général Klapka au général Garibaldi. Par P.

Paris, 1861. Dentu, Libraire au Palais-Royal. In 8⁰ pag. 31.

Cuprinsul: I. Vue général sur la situation actuelle en Europe. II. Coup d'oeil sur la question magyare. III. Droits historiques de la Transylvanie. IV. Esquisses historiques de la vie politique des Roumains transylvains. V. Continuation et propagation ouverte du magyarisme. VI. Conclusion. (Titluri cari nu se găsesc în text ci pe copertă.)

Autorul (după Iarcu, p. 94) e Pizone Pompilio, iar după alții A. Papiu-Ilarianu.

B. Acad. Rom. București. A. 2586 și alte exemplare.

1861 București 1822

Cestiunea Românilor de peste Carpațĭ. Transilvania în facia pretensiunilor Ungariei. Rĕspusŭ la scrisória Generariuluĭ Klapka către Generariulŭ Garibaldi, de P*** Precessă de douĕ epistole adresssate emigrațiuneĭ ungare de Dumitru Brateanu; traduse și edate de N. Colinianu.

Bucurescĭ, 1861. Typographia naționalĕ a luĭ Stephan Rassidescu. In 8⁰ pag. 72.

Cuprinsul vezi la ediția franceză de mai sus de sub No. 1821, la care s'au adăogat scrisorile lui D. Brătianu din „Lettres Hongrois-roumaines" din 1851, descrisă sub No. 1598.

Are și o ediție de titlu din 1866.

B. Acad. Rom. București 3217 și alte exemplare.

1861 Pest 1823

Asserta ex universa jurisprudentia et scientiis politicis, quae superatis rigorosis examinibus pro consequendo juris universi Doctoris gradu in Alma, ac Celeberrima Regia Scientiarum Universitate Pestiensi annutu Inclytae facultatis juridicae publice propugnanda suscepit Joannes MANIU de Badacson. Anno 1861. Die 9. Mensis Martii hora 12.

Pestini, 1861. Typis Josephi Gyurian. In 8⁰ pag. 7.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1824 **Pest** **1861**

Tételek az összes jog- és államtudományokból, melyeket a pesti Magyar Kir. Tudományos Egyetemnél kiállott szigorlatok után a törvénytudori koszoru elnyerése végett a tekintetes jogi kar jóváhagyásával nyilvános vitatkozás alá bocsát MARIENESCU Marianu Athanász. 1861-ik évi Mártius hó 20. déli 10 órakor. [Teze din întregul Drept civil şi de stat, prezentate spre desbatere după examenele depuse la Universitatea Ungară regală din Pesta pentru obţinerea laurei de doctorat în drept, cu aprobarea facultăţii de drept.]

Pest, 1861. Nyomatott Gyurian Józsefnél. In 8⁰ pag. 7.

Cuprinde teza de doctorat în drept a lui At. M. Marienescu. Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1825 **Pest** **1861**

Rede gehalten durch den Advocaten Michael VÁRADY in der constituirenden Versammlung des Torontaler Comitates zu Gross-Becskerek.

Pest, 1861. Buchdruckerei von Emil Müller. In 4⁰ pag. 15.

Oratorul vorbind cu înţelegere despre naţionalităţi şi Români zice că parlamentul ungar viitor ce va fi ales pe baza legilor din 1848 va avea deputaţi şi din popoarele „nichtungarischer Zunge" şi : indem also der Ungar — seine Bruderhand den übrigen Nationalitäten bietend — sagt : „Ich werde nach Kräften mitwirken, dass die Rechtsansprüche der Nationalitäten durch das Gesetz geltend gemacht werden" — setzt derselbe gleichzeitig mit offener ungarischer Aufrichtigkeit hinzu : insofern die vorzulegenden Rechtsansprüche die Auflösung der Staatseinheit nicht bezielen werden.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1826 **Pest** **1861**

Ausztria hivatása és egy magyar-birodalom lehetősége. B-től. Pest, 1861. (Ny. Gyurian Józsefnél.) In 8⁰ pag. 71.

Autorul propune ca Austria să-şi razime viitorul pe Ungaria şi constituţia ei, desfiinţând absolutizmul. Impăratul Franz Josef să-şi schimbe coroana cu aceea a Ungariei cu capitala ei Budapesta, făcând o politică cu privire la Orient unde ar asigura independenţa şi suveranitatea ţărilor române dunărene faţă de Turci. Acest nou imperiu — Ungarisches Oesterreich — ar avea un mare viitor.
Bibl. Univ. Cluj 148741 şi alte exemplare.

1861 **Bruxelles** **1827**

L'Autriche despotique et la Hongrie constitutionnelle contenant l'ultimatum de la Diète de Hongrie. Par J. LUDVIGH.

Bruxelles, 1861. A. Lacroix, Verboeckhoven et Cie imprimeurs-éditeurs. In 8⁰ mic pag. 171.

Din cuprins: Chap. XIII. L'égalité des nationalités formulé par Kossuth. (p. 115—118) XVII. La Transilvanie et la nationalité roumaine. (p. 140—148)
Există exemplare cu data: Paris, 1861.
Bibl. Brătianu. Bucureşti 10962/5 şi alte exemplare.

1861 **Bucureşti** **1828**

Les roumains des états autrichiens. L'Indépendance constitutionnelle de la Transilvanie, par A. PAPIO Ilariano.

Bucarest, 1861. Impr. du journal Le national. In 8⁰ pag. VI, 76.

Scriere având drept scop informarea opiniei europene asupra chestiunii naţionalităţilor din Austria, mai cu seamă a Românilor din Transilvania şi a neegalelor raporturi dintre ei şi Unguri.
B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 43196 şi alte exemplare.

1861 **Pest** **1829**

Az erdélyi Unio. Történelmi rajz. Irta SZILÁGYI Ferencz. [Uniunea Ardealului.]

Pest, 1861. (Nyom. Gyurian Józsefnél.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 51

Prefaţa: Budán, április 8-án 1861.
Autorul (martor ocular) făcând istoria documentară a unirii Ardealului cu Ungaria, descrie manifestaţia Clujenilor din ziua de 30 Mai 1848 (a doua zi după deschiderea dietei) când la strigătele lumii, episcopul gr. cat. Ioan Lemény a vorbit depe balcon poporului, mulţumind în numele naţiunii sale pentru salutul naţiunii ungare. (p. 42—43) Mai sus, autorul scrie despre adunarea Românilor depe Câmpul Libertăţii din zilele de 15—16 Mai 1848. (p. 41—42)
Autorul — profesor al liceului Reformaţilor din Cluj — era de altfel împotriva unirii decretate prin art. de lege I. din 1848, dar neperfectuate până la 1861.
După *Szinnyei* (vol. XIII p. 893) a apărut încă la 1848 înainte de a se fi declarat unirea Ardealului cu Ungaria cu titlul: Erdély és az Unio. (A két haza összekapcsolásának kivált Erdélyre nézve káros hatásáról.) Nagy-Szeben, 1848. (Dar nu cunosc exemplare.)
Muz. Ard. Cluj 60496 şi alte exemplare.

1830 **Pest** **1861**

Megyei alkotmányos mozgalmak 1860. october 20-tól, 1861. april 2-ig, mint a nemzetgyűlés megnyitása napjáig. Adatok történelmünkhez. [Mişcările constituţionale din comitate ... până la deschiderea dietei naţionale.]

Pest, 1861. (Ny. Beimel J. és Kozma Vazulnál.) In 8° pag. VI şi 221+CLXXXIV.

Prefaţa: Pest, 1861. május 1-jén. R. F. I.

In prima parte a cărţii aflăm descrierea adunărilor generale ale comitatelor cu lista deputaţilor aleşi la noua Dietă ungară, iar în a doua răspunsurile comitatelor la adresa imperială din 16 Ianuarie 1861 cu care Dieta a fost convocată. Aceste răspunsuri sunt foarte instructive întru cât fără deosebire subliniază susţinerea bunelor relaţiuni dintre Români şi Unguri, chiar şi în comitatele cu majoritate română ca Maramureş, Sătmar, Arad şi Bihor; dar e caracteristic că comitatul Caraş, Crasna, Solnocul Mijlociu, Chioarul şi Zărandul nu au reflectat la adresă; iar în acest ultim comitat erau agitaţii vii din cauza cerinţelor prea mari ale Românilor. Sunt tipărite şi discursurile bărbaţilor români mai de frunte, unele măcar numai în rezumat.

Muz. Ard. Cluj 44727 şi alte exemplare.

1831 **Pest** **1861**

MIHÁLYI Gábor, Ballagi Mór és Ragályi Ferdinánd tartott beszédei. [Discursurile lui G. M. şi a altora.]

Pest, 1861. Nyomatott Wodianer F.-nél. In 8° pag. 16. (Extras din „Magyarország" 1861 No. 124.) Fără foaie de titlu.

Discursul lui Gavriil *Mihályi* (p. 1—4) ţinut în şedinţa parlamentului ungar din 25 Mai 1861 în interesul „fraţilor români" ai strănepoţilor acelora cari la începutul anului 1717 în Maramureş bătând pe Tătarii năvăliţi în ţară cu 15.000 de oameni, i-au respins, scăpând astfel din ghiarele lor mii de robi, pe cari păgânii îi târau cu dânşii. Declară apoi că umblând nu de mult prin Ardeal, a observat că o parte dintre Români e gata să ia parte la parlamentul ţării, o altă parte recunoaşte unirea Ardealului cu Ungaria, cerând executarea art. 4 al legii respective şi numai aceia dela Sibiu nu o recunosc.

Bibl. Univ. Cluj 66646 şi alte exemplare.

1832 **Pest** **1861**

PAP János biharmegye-belényes kerületi képviselő és Böszörményi László beszédei. [Discursurile deputatului din Bihor-Beiuş I. P. şi a lui L. B.]

Pest, 1861. Nyomatott Wodianer F.-nél. In 8° pag. 12. (Extras din „Magyarország" 1861 No. 120.) Fără foaie de titlu.

Cuprinde primul discurs al deputatului român Ion *Pap* (p. 1—3) ţinut în şedinţa din 29 Mai 1861 a parlamentului, în care declară că năzuinţele şi interesele Românilor sunt în toate comune cu ale naţiunii ungare. Iar în ce priveşte plângerile Românilor, e convins că ele au născut din pricina sistemului de ocârmuire al guvernului austriac, împotriva căruia luptăm cu toţii, după ce Românii au fost asupriţi de acel guvern de veacuri, suferind mai cu seamă în ultimii 12 ani, când au câştigat convingerea că asupritorii naţionalităţii şi libertăţii lor nu şed la Pesta, ci la Viena, unde s'a făurit „proectul monstruos al imperiului unitar austriac adică Gesammtmonarchie" în vârful căruia au vrut să atârne ca trofeu poporul român, ca austriacii apoi să aibă cu ce să se mândrească, zicând că au reuşit să germaniseze pe Români !

Muz. Ard. Cluj 66646 şi alte exemplare.

1861 Pest 1833

WLÁD Alajos képviselő beszéde, a képviselő-ház 1861. év junius 1-én tartott ülésében. [Discursul deputatului Aloiz Wlad.

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdász. In 8⁰ mic pag. 16. (Lenyomat a „Pesti Hirnök"-ből.)

Cuprinde un discurs parlamentar rostit în dieta Ungariei.

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud şi alte exemplare.

1861 Pest 1834

WLÁD Alajos Krassó megye, nagy-zorlenczi képviselő beszédei, a képviselőház 1861. évi junius 1-én, 8-án és 11-én tartott üléseiben. [Discursurile lui Al. W. deputat din comitatul Caraşului.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdász. In 8⁰ mic pag. 22.

Cuprinde discursuri parlamentare rostite în dieta Ungariei.

Muz. Ard. Cluj 149142 şi alte exemplare.

1861 Pest 1835

HAJNALD Lajos erdélyi püspök felsőházi beszéde az erdélyi unió tárgyában. (Junius 17-én) Lenyomat a „Pesti Hirnők"-ből. [Discursul episcopului Ardealului L. H. ţinut în Senat în chestiunea Uniunii.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdász. In 8⁰ mic pag. 36.

Autorul se ocupă în discursul său şi cu atitudinea Românilor faţă de unirea Ardealului. Românii susţin că Unirea din 1848 declarându-se într'un parlament, la care n'au fost invitaţi, cu toate că acela s'a ţinut după adunarea dela Blaj, în care Românii s'au declarat „naţiune" ei n'o recunosc. (p. 12—14)

Muz. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1836 **Pest** **1861**

GOZSDU Manó főispán felsőházi beszéde. (Junius 19.) Lenyomat a „Pesti Hirnök"-ből. [Discursul fişpanului Emanoil Gozsdu ţinut în Senat.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdász. In 8⁰ pag. 15.

Oratorul vorbind despre Români, îşi încheie discursul zicând că înainte de toate trebue ca aceste două naţiuni, adică cea ungară şi română să se preţuiască, încheind o legătură sinceră şi vecinică între ele care va fi binecuvântată şi de Dumnezeu.

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1837 **Pest** **1861**

Történeti és irodalmi kalászatok. Irta Gr. KEMÉNY József. [Spicuiri istorice şi literare.]

Pest, M.DCCC.LXI. Emich Gusztáv. In 8⁰ foi 4 şi pag. 254. (Történelmi és irodalmi berek vol. II.)

Prefaţa: Pesten julius 4. 1861. Toldy Ferenc.

Cuprinde 56 articole bibliografice ale învăţatului autor, editate după moartea lui. Intre ele: 19) *Oláh Miklós emlékezete*: Memoria lui Nicolae Oláh. (p. 145—151) cu descriereaa operelor contimporanilor dedicate distinsului arhiepiscop, care era totodată unul din cei mai de frunte umanişti ai veacului al XVI-lea. 38) *II. Rákóczi György havasalföldi győzedelme*: Victoria lui George Rákóczi din Muntenia. (p. 201—202) Amănunte scoase din discursul profesorului Isac *Basirius* rostit la 26 Iunie 1655 în Alba-Iulia cu prilejul întoarcerii principelui George Rákóczi din Ţara-Românească unde a ajutat pe Constantin-Basarab-Vodă în lupta dela Şoplea.[1]

Bibl. Univ. Cluj 52837 şi alte exemplare.

[1] Descrierea acestei tipărituri rare vezi-o sub No. 177.

1838 **Buda** **1861**

A mélyen tisztelt képviselőházhoz intézett Emlékirat, melylyel a Királyföldhöz tartozó Szelistye és Talmács fiókszékekbeli községek közjogi viszonyaiknak rendezését kérelmezik. Beadja PUSCARIU János, országgyülési képviselő. [Memoriu prin care comunele Sălişte şi Tălmaciu depe fundul regal cer regularea stării lor de drept.]

Budán, 1861. A magyar kir. tudom. egyetemi nyomdából. In 8⁰ foaie de titlu şi pag. 55.

Cuprinde un memoriu către dieta din Budapesta, subscris de reprezentanţii comunei Sălişte şi ai scaunului Tălmaciu.

B. Acad. Rom. Bucureşti: 4050 şi alte exemplare.

1861 **Pest** **1839**

A nemzetiségi kérdés a jelen és a jövő szempontjából. Irta Cs. ... [Problema chestiunii naţionalităţilor din punctul de vedere al prezentului şi al viitorului.]

Pest, 1861. Ráth Mór. In 8⁰ pag. 48.

Autorul este: CSERNOVICS Péter.
Magyar Könyvjegyzék 1861 p. 30.

1861 **Pest** **1840**

A nemzetiségi kérdés Magyarországban. Irta SZOMBATSÁGI. [Cestiunea naţionalităţilor în Ungaria.]

Pest, 1861. (Emich Gusztáv ny.) In 8⁰ pag. 66.

Numele autorului e un pseudonim pentru VERTÁN Endre.
Bibl. Univ. Cluj 134269.

1861 **Iaşi** **1841**

Independinti'a constitutionale a Transilvaniei. De A. P. I. Fasc. I—II.

Iassii, 1861. Tipografia lui Adolf Bermann, Podulu-vechiu. In 8⁰ mic pag. 81 şi 95. (Tipariulu Tribunei Române.) Titlul tipărit cu litere latine, însă textul încă cu cirilice.

Autorul este: Alexandru PAPIU Ilarian.

Pe foaia de titlu a ambelor fascicole se află următorul „motto" a lui *Menumorut către Arpad*: Terram autem quam petivit a Nostra Gratia, nullatenus concedimus Nobis viventibus; iar pe p. 3. a primei fascicole următoare zicătoare a cronicarului ungaro-secui Mihail *Cserey*: Nenorocirea Transilvaniei totdeauna din ţara Ungurească şi dela Unguri s'a tras... Astfeliu perdurăm şi ţara şi libertatea.

Autorul se ocupă cu cele petrecute în dieta din Pesta şi adresa lui Francisc Deák, iar în Apendice (fasc. II. p. 87—95) publică scrisoarea lui Klapka către Garibaldi (din 16 August 1861) cu comentarii. Importanţa cărţii stă însă în memorandul de 8 articole cari cuprind cererile Românilor din Ardeal faţă de ocârmuire pentru a le asigura drepturi egale cu ale Ungurilor (p.) Aceste articole autorul zice că le-a copiat depe original, însă de fapt ele sunt scoase din broşura emisarului ungur, Alexandru *Buda*, tipărită în ungureşte şi româneşte la Bucureşti pe cari Buda le-a luat din memoriul predat în numele Consiliului dirigent al emigranţilor unguri lui Cuza-Vodă.[1]

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 35919 şi alte exemplare.

[1] Veress Sándor: A magyar emigratio a Keleten vol. II (Budapest, 1878) p. 405—410. (Vezi descrierea cărţii sub No. 2371.)

1842 **Cluj** **1861**

Őszinte szó a román testvérekhez. Irta DEÁK Farkas. [Un cuvânt sincer la fraţii români.]

Kolozsvártt, 1861. (Nyom. Gámán Jánosnál.) In 8⁰ pag. 24.

La sfârşit: V. Kamarás, 1861 Jul. 13-ik.

Cuprinde observaţiile autorului despre atitudinea guvernului austriac care tăgăduia existenţa chestiunii române, cum şi despre acei Români cari judecă greşit chestiunea lor naţională. Propune apoi şapte articole prin cari Românii: pot deveni o naţiune liberă ocrotită prin constituţiunea ungară. Autorul vorbind de importanţa legilor din 1848 aduse în dieta din Pozsony, citează cuvintele unui arhiereu român: Aceste legi, fiii mei, să le puneţi alături de Evangelie, căci dela domnul nostru Hristos încoace nimeni nu ne-a adus poporului nostru atât bine ca acelea. (p. 16)

Muz. Ard. Cluj 91396 şi alte exemplare.

1843 **Pest** **1861**

Attila und rother Frack. Gedanken über das Verhältniss Ungarn's zu Oesterreich und die Neugestaltung des Kaiserstaates von GF. J. C.

Klausenburg, 1861. Johann Stein. (Pest. Druck von Johann Herz.) In 8⁰ pag. 39.

Broşura e de o deosebită însemnătate întrucât autorul declară că politica Austriei ar tebui să se orienteze prin Ungaria spre răsărit. Astfel s'ar putea ajunge la un stat dunărean puternic cu care căutând legături strânse comerciale, Ungaria ar câştiga un teritoriu comercial important care ar da un avânt nesperat industriei ei. [1]

Bibl. Univ. Cluj 142729.

[1] Die Donau zeigt ... der Politik Östreichs die Wege *durch und mit* Ungarn *zum* Orient. (p. 32) Allen aufgeklärten Ungarn schwebt der Gedanke eines mächtigen starken Donaureiches vor, welches wenn auch nicht gerade durch Gebietsvergrösserungen, aber durch Allianzen und eine gesunde freisinnige *Handelspolitik*, durch Achtung vor dem nationalen Recht, einen Enfluss in den östlichen Donauländern erreichen kann .. die vermöge der Natur-Nothwendigkeit mit uns vereint und wenigstens ein Handelsgebiet schaffen kann, welches unserer Industrie einem nicht geahnten Aufschwung geben muss. (p. 33)

1844 **Buda** **1861**

Béla király Névtelen jegyzőjének idejekora és hitelessége. Oklevelek, egykoru és közelkoru kutfők szerint birálta és értelmezte PODHRADSZKY József. [Epoca şi autenticitatea cronicii Ano-

nimului regelui Béla pe baza documentelor şi al izvoarelor contemporane şi aproape contemporane.]

Budán, 1861. Ny. Bagó Mártonnál. In 8⁰ pag. 430. Cu indice.

Dedicatia: Budán, Boldog-Asszony hava 7-kén 1861.

Din cuprins: Oláhok Erdélyben: Blasii, Blachi, Vlachi, Valachi, Walach — peregrinus, pastor, campestris, italus.

Muz. Ard. Cluj 30357 şi alte exemplare.

1861 Pest 1845

Az 1861-ki évi magyar országgyűlés. Vol. I—III. [Dieta ungară dela 1861.]

Pest, 1861. (Nyomatott Wodianer F.-nél.) In 8-vo.

Din cuprins: Discursul lui Gabriel Mihályi. (Vol. I. p. 151 şi vol. II p. 75—78) Alois Wlad (Vol. II p. 361—391) şi Ion Pap (p. 403—405)

Insemnătatea acestui parlament (dintre 6 Aprilie şi 22 August 1861) este că a fost cel dintăi după ocârmuirea austriacă absolutistă de doisprezece ani şi că în el s'a prezentat prima oară proiectul de lege al naţionalităţilor, în baza memoriului din 20 Iulie 1861 a doi deputaţi români: Aloisie Wlad şi Sigismund Popovici. Dealtfel deputaţii români ai acestei prime Camere ungare au fost: Vasile Buttyán din Kővár, Vincenţiu Babeş, Aurel Maniu, Ioan Faur şi Aloisie Wlad din Caransebeş; Gabriel Mihálvi din Maramureş; Euthimiu Murgu din judeţul Timişului: Ioan Papp din Bihor şi George Popa din Arad.

Muz. Ard. Cluj 56656 şi alte exemplare.

1861 Pest 1846

Der ungarische Reichstag 1861. Vol. I—III.

Pest, 1861. (Druck von Ph. Wodianer.) In 8-vo.

Din cuprins: Vol. I. Gabriel Mihályi's Rede für die Adresse. (p. 435) Vol. II. Ludwig Mocsáry's Rede für die Adresse. (p. 127) Alois Wlád's Rede für die Adresse. (p. 202) Johann Papp's Rede für den Beschluss. (p. 229) Johann Missits's Rede für den Beschluss. (p. 232) Vol. III. Rede des Obergespann Emanuel Gozsdu. (p. 111)

Muz. Ard. Cluj 145246.

1861 Bucureşti 1847

Hálaima! Melyet Az Egyesült-fejedelemség Uralkodó herczege I^ső Sándor János ő fensége névünnepén August 30-án a Bukaresti reform. templomban mondott KOOS Ferencz, ref. lelkész. / Rugaciune Care s'a rostitu în biserica reformaţilor din

Bukurest prin D. Preotulu ungurescu Franciscus Koos *în* 30 *August la occasiunea Serbârei de nume alu I. S. Domnitorulŭ Principatelor unite* Alexandru Ioan I.

Bukurest, 1861. Adolf Ulrich nyomdájában. Bossel ucza. In 8⁰ pag. 7.

Bibl. Bisericii ref. ungare. Bucureşti şi alte exemplare.

1848 Užhorod 1861

MÉSZÁROS Károly: Ungvár története, a legrégibb időktől maig. [Istoria Ungvarului dela cele mai vechi timpuri până azi.]

Pesten, 1861. Ráth Mór. (Ny. Ungvárt, Jäger Károly könyvnyomdájában.) In 8⁰ pag. 114.

Prefaţa: Ungvárt, augusztus 31.1861.

Autorul crede că la înfiinţarea statului ungar la Ungvar nu locuiau Români. (p. 7) Despre starea religioasă la Românii din Ungvar şi ale Maramureşului şi episcopia din Milcov. (p. 34—47) In Seminarul din Ungvar se predă limba română şi se prezintă lista profesorilor români. (p. 101—104)

Muz. Ard. Cluj 43050 şi alte exemplare.

1849 Wien 1861

Történelmi adatok a magyar nemzet életéből... Irta VERTLER Mátyás, kegy. rend. tanár.

Pesten, 1861. (Ny. Sommer Lipót Bécsben.) In 8⁰ pag. 204.

Din cuprins: Comitatele Ungariei cu locuitorii ei pe religii, (p. 32—47) Sinan paşa în Muntenia. (p. 121) Istoria lui Mihai-Vodă. (p. 161—166) Banatul şi caracterul Românilor de acolo. (p. 199)

Anexat: portretul lui Mihai-Vodă Viteazul, în litografie colorată.

Muz. Ard. Cluj 46738 şi alte exemplare.

1850 Buda 1861

Un graiu sinţeru dela ún deputat romanŭ.

In Buda, 1861. Cu tipariulu r. Tipografie a Universitătei. In 8⁰ pag. 24. (Cu cirilice.)

Pe p. 3 se află subtitlul: De unde putem aştepta lecuirea legiuitelor noastre dorinţe?

Autorul acestei broşuri este (după o însemnare cu creionul) deputatul [Ion] Pap, care se referă la proiectul de lege al lui Francisc Deák prezentat dietei la 13 Mai (1861) precum şi la diploma din 20 Octombrie (1861) a împăratului Francisc Iosif.

Muz. Ard. Cluj 96285 şi alte exemplare.

1861 **București** **1851**

Egyházi alapszabály a moldva-oláhországi szétszórt református magyar ecclesiákban, 1861. a missió kezdetétől. Irta CZELDER Márton ev. ref. lelkész. [Regulamentul bisericii reformate ungare din Moldova și Țara-Românească dela începutul misiunii în 1861.]

Bukarest, 1861. In 4⁰ pag. 7.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1861 **Veliki Bečkerek** **1852**

Geschichte des Temeser Banats. Historische Bilder und Skizzen von Joh. Heinr. SCHWICKER.

Grosz-Becskereck, 1861. Verlag von Fr. P. Bettelheim. (Pleitz's Buchdruckerei in Gr.-Becskerek.) In 8⁰ pag. XII foi 3 și pag. 470.

Din cuprins: Die Walachen (Rumänen) nach Griselini. (p. 307—8) Konduiteliste der nicht unierten Geistlichkeit aus 1779. Etnografisch-historisch-statistische Nachrichten über die Völker, welche seit dem Wiederbesitze das Banat bewohnen: Walachen. (p. 435—444)

Are și o ediție de titlu din 1872. (Muz. Ard. Cluj.)

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1861 **Pest** **1853**

Az unió-törvényekről. Irta Báró KEMÉNY Zsigmond. [Despre legile unioniste.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv ny. In 8⁰ pag. 28. (Extras din „Pesti Napló.")

Mus. Nat. Budapest. Hung. j. 1926 t.

1861 **Pest** **1854**

Országgyülési árny- és fényképek. Rajzolta KÁKAY Aranyos. [Portrete umbrite și strălucite ale Dietei.]

Pest, 1861. Emich Gusztáv nyomdász. In 8⁰ pag. 74.

Autorul descrie membrii noului parlament ungar (adunat întâia oară după 1849) într'o formă umoristică și sarcastică și între ei următorii deputați români, semnalați aici cu cuvintele scriitorului: Aloiz *Vlad* deputat și în 1848; Ion *Faur*, emigrant, azi subprefect al comitatului Caraș-Severin, orator excelent; Vasile *Buttyán* „honved" în 1848 luptând în șirul Ungurilor împotriva Românilor, cu convingerea că toate nedreptățile săvârșite de guvernul străin față de Un-

guri au fost săvârşite şi împotriva Românilor, cari erau uneltele reacţiunii; George *Popa* democrat; Euthim *Murgu* care la 48 a făgăduit Românilor tot ce le-au cerut; Vincenţiu *Babeş* foarte popular la Români: protopopul Ion *Pap*, cel mai apropiat în sentimentele sale de Unguri, pentru care motiv e cel mai puţin popular la ai săi. (p. 42) Român e şi Emanuel *Gozsdu* prefectul comitatului Caraş-Severin, om erudit şi bun advocat, secretarul Camerei şi intermediar 'ntre Unguri şi Români. (p. 66)

Numele autorului e un pseudonim pentru: KECSKEMÉTHY Aurél, publicist.

Muz. Ard. Cluj 69399 şi alte exemplare.

1855 **Arad** **1861**

Korrajz. NAGY Zoltántól. [Icoana vremei.]

Arad, 1861. Nyomatott Réthy Lipótnál. In 8⁰ pag. 19.

Din cuprins: Hol van Románia? — Unde e România? (p. 5-7)
Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 4127 p.

1856 **Pest** **1861**

A helynevek magyarázója. Szerzette és összeállitotta: ifj. RÉSŐ Ensel Sándor. [Indicatorul numelor toponimice.]

Pest, 1861-1893. Emich Gusztáv. In 8⁰ pag. VIII şi 268, 44, 29.

Cuprinde note istorice şi geografice despre originea diferitelor locuri. Intre ele următoarele cu amănunte despre Români: Abrudbánya-Abrud. (p. 14) Agris. (p. 27) Algyest-Aldeşti. (p. 38) Amacz. (p. 46) Arad. (p. 60) Aranyág-Săcărâmb. (p. 64) Armenis. (p. 74) Bábaköve—Piatra Babului. (p. 131) Babsa. (p. 132) Bajfalu. (p. 146) Bakamező. (p. 150) Balán. (p. 153) Balikavára (p. 158—9) în Cheia Turzii care şi-a luat numele dela căpitanul român Balika-Nikita în 1712 omorît acolo de poporul din Turda. Bállyok-Ball. (p. 161) Balota. (p. 162) Bánya în Croaţia. (p. 171) Barát în Moldova. (p. 181) Batta. (p. 189) Bélenyes- Beiuş (p. 202—203) Berzova. (p. 215) Bogy. (p. 240) Bukorvány. (p. 242—243) Borz. (p. 251) Boza-Buzău. (p. 254) Bucsava. (p. 259) Bulcs. (p. 265) Bunya. (p. 266) Buza. (p. 267) Dámos. (fasc. IV p. 1) Demsus. (p. 3) Detonata. (p. 5)

Necomplet, cuprinzând numai literile dintre A şi D.

Muz. Ard. Cluj 32539 şi alte exemplare.

1857 **Wien** **1861**

Romanii anteluptatori pentru egalitatea natiunale în Diet'a Ungariei din Anul 1861.

Viena. Impr. Lith. J. Jost. Editoriu B. G. Poppoviciu Viena. Foaie (de format 43×56 cm.) des. d. natura de N. POPESCU. Lith. de F. Kollarz.

Cu portretele lui: Victor Babesiu, Victor Bogdanu, Vasile Buteanu de Siomcuta mare, Dr. Aurel Maniu, Gabriel Mihali de Absia, Filimon Pascu, George Popa de Teiusiu, Josif Popu de Siomcuta mare, Jean Popoviciu-Deseanu, Sigismund Popoviciu şi Aloise Wladu de Seliste. (Scris greşit: Lelişte.)
B. Acad. Rom. Bucureşti. Portrete D.XC. 40.
Iarcu p. 94. (Insuficient.)

1862 Pest 1858

Erdély és a Porta. Közli SZALAY László. 1567 — 1578. [Ardealul şi Poarta.]
Pest, 1862. Lauffer és Stolp. In 8⁰ pag. II şi 373.

Prefaţa: Pest, october 24-én 1860.
Cuprinde 241 acte şi documente ungureşti privitoare la istoria Ardealului şi între ele o scrisoare a lui Alexandru-Vodă din 1572 (p. 36) şi una dela Ion-Vodă din 1573. (p. 121)
Muz. Ard. Cluj 75499 şi alte exemplare.

1862 Wien 1859

Ein Jahr aus der Geschichte Ungarns. Vom 20. October 1860 bis zur Einführung des Provisoriums. Von Aurel von KECSKEMÉTHY.
Wien, 1862. Verlag von Carl Gerold's Sohn. In 8⁰ foi 2 şi pag. 195.

Din cuprins: Die Nationalitätsfrage auf dem Landtage. (p. 112—137) Despre interesele şi părerile Românilor scrie în p. 121—126 expunând dorinţele deputaţilor Babeş, Vlad şi George Popa.
Cartea a fost tradusă depe originalul scris în limba ungară, apărut simultan cu titlul: Vázlatok egy év történetéből. Pest. In 8⁰ pag. 234. (Muz. Ard. Cluj 30299.)
Bibl. Univ. Cluj 90386.

1862 Wien 1860

Siebenbürgische Chronik des Schässburger Stadtschreibers Georg KRAUS. 1608—1665. Herausgegeben vom Ausschusse des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde. Vol. I—II.
Wien, 1862—1864. Aus der Kaiserlich-königlichen Hof- und Staatsdruckerei. In 8⁰ pag. VII+385 şi CIII+444. (Fontes Rerum Austriacarum. Scriptores vol. III—IV.)

Prefaţa: Hermannstadt, den 4. August 1858.
Cuprinde tot ce autorul ca notar al oraşului Sighişoara a văzut şi aflat în viaţa şi în misiunile sale săvârşite prin Ardeal şi ţările române, cu un vast material de amănunte privitoare la istoria Moldovei şi a Ţării-Româneşti, începând cu anul 1611 şi domnia lui Radu

Şerban-Vodă până la 1664 adică fuga lui Grigoraşcu-Vodă în Ungaria, amănunte cari nu se află aiurea.

Ediţia e bună, însă foarte greu de citit deoarece s'a păstrat chiar şi ortografia cronicarului de multeori ciudată şi anevoie de înţeles, mai cu seamă pentru cine nu cunoaşte în destul dialectul Saşilor.

Muz Ard. Cluj 104952 şi alte exemplare.

1861 Pest 1862

ASBÓTH Lajos emlékiratai az 1848-iki és 1849-iki magyarországi hadjáratból. Vol. I—II. [Memoriile lui Ludovic Asbóth din campania ungară dela 1848 şi 1849.]

Pest, 1862. (Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ mic pag. 288 şi 160.

Din cuprins: Az erdélyi hadjárat története. (Vol. II p. 5—54) Cu multe amănunte despre purtarea Românilor în mişcările politice şi militare din Ardeal. Atitudinea făţişă a comandantului austriac Puchner şi a colonelului Urban (de origină română) faţă de Unguri, când în acelaş timp favorizau pe Români. Activitatea Românilor alimentată de episcopul Şaguna. Campania generalului Bem din Ardeal cu descrierea tuturor bătăliilor în cari a bătut pe Austriaci şi Ruşi.

Autorul a ajuns în cursul războiului pentru independenţă al Ungurilor până la rangul de general, astfel memoriile sale de mai sus sunt foarte preţioase. Observ însă că în mişcările din Ardeal nu a luat parte, aşa că cele povestite sunt expuse pe baza datelor aflate de dânsul din acte şi dela ofiţeri.

Are şi o ediţie de titlu tot cu anul 1862, cu mici modificări deoarece ediţia I a fost retrasă.

Muz. Ard. Cluj 145297 şi alte exemplare.

1862 Ohlau 1862

Die constitutionelle Unabhängigkeit Siebenbürgens von A. PAPIU Ilarianu. Frei nach dem Rumanischen mit Beziehung auf die dort lebenden Deutschen von J. F. Neugebaur.

Breslau, 1862. (Druck von A. Bial in Ohlau.) In 8⁰ pag. 65.

Dedicaţia: Den drei Brüdern von Hormuzaki und deren seltenen Schwester, verehelichten von Sturdza, den hochgebildeten Rumanen.

Este o traducere a originalului românesc din 1861 (de sub No. 1841) făcută de cunoscutul consul prusian din ţările române care însă observă (pe pag. 50) că nu aprobă opiniunea autorului. [1]

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 12608 şi alte exemplare.

[1] Der Uebersetzer glaubt treu wiedergeben zu müssen, was der Verfasser in Rumanischer Sprache gesagt hat, ohne dessen Ansichten theilen zu dürfen.

1862 **Torino** **1863**

L'independenza costituzionale della Transilvania di Alessandru PAPIU Ilarianu Dottore in leggi ed in filosofia, professore nell'Università di Iassi, ecc. (Traduzione dal rumano.)

Torino, 1862. Tipografia Derossi e Dusso. In 8^0 pag. 57.

Prefata : Ai lettori italiani. Torino, il 1^0 febbraio 1862. Vegezzi-Ruscalla. (p. 4—7)

Pe exemplarul văzut, citim : Dalla parte della società degli studenti Rumani di Torino.

Pe coperta broşurii după cuvintele ,,Traduzione dal rumano" e scris cu mâna : N. I. cari par a fi iniţialele traducătorului.

Bibl. Brătianu. Bucureşti 109475 şi alte exemplare.

1862 **Bucureşti** **1864**

Missiói predikáció ! melyet Oláhországban a pitesti ref. magyar torony csillag feltétele alkalmával 1861, Sept. 7^{én} mondott : CZELDER Márton, Hittéritő, s a Moldva és oláhországi szétszórt ev. ref. magyarok lelkipásztora. Ára 20 Krajcár o. é. [Predică misionară ţinută de M. Cz. cu prilejul aşezării stelei deasupra turnului bisericii reformate ungare dela Piteşti.]

Bukarest, 1862. (Nyom. Ulrich Adolf.) In 8^0 pag. 12.

Cuprinde predica ţinută de preotul reformat Czelder în Piteşti.

Venitul broşurii s'a adaos fondului construcţiunii bisericii reformaţilor din Bucureşti, care pe această vreme era încă de lemn, dar tot pe locul, unde stă şi biserica de piatră de acuma, strada de acolo purtând timp îndelungat numele de Strada Calvină.

Bibl. Univ. Budapest. Miscellanea in 8^0 162 No. 12.

1862 **Wien** **1865**

Zur siebenbürgischen Eisenbahnfrage. Beleuchtung der projectirten siebenbürgischen Eisenbahnlinien Hermannstadt—Rothenthurmthor—Bukarest und Kronstadt—Bodzau-Paß—Galatz vom national-ökonomischen Standpunkte. (Als Manuscript gedruckt.)

Wien, 1862. Druck von Friedr. Förster et Brüder. In 8^0 pag. 40.

La sfârşit : Wien, am 5. Februar 1862. F. C. Becke, k. k. Sektionsrath, Consul in Galatz, österreichischer Delegirter zur europäischen Donau-Commission.

Cu date statistice despre comerţul din Galaţi şi Brăila precum şi descrierea portului Constanţa (Kustendsche) cu părerea că importanţa aceluia e exagerată în presa zilnică.

Muz. Ard. Cluj 91929 şi alte exemplare,

1866 **Sibiu** **1862**

Chart'a Marelui Principatu Transilvania compusa de Spiridonŭ FETTI. Editiunea 1-ma.

Sabiiu, 1862. Institut. litogr. a lui F. A. R. Crabs in Sabiiu. Lit. de L. Bäslerŭ.

Hartă (formatul 51×64 cm.) tipărită în culoare brună cu roşu şi negru, nomenclatura chiar şi a locurilor curat ungare ori săseşti cu fonetică română. Mai observ că comitatul Zărand figurează ca „parte desmembrată" aparţinând încă teritorului Ungariei.

Bibl. Iulian Marţian. Năsăud.

1867 **Braşov** **1862**

Din poesiele lui Andreiu MUREŞANU.

Brasiovŭ, 1862. Cu tipariul lui Joanne Gött. In 8⁰ mic foi 4 şi pag. 222. (Cu cirilice.)

Cuprinde 68 de poezii, dintre cari notăm următoarele: No. 21. Un resunet: Deşteaptă-te Romane. No. 26. Devotament Inalţimei sale Principelui Carol de Schwarzenberg, la intrarea sa in Sibiu ca gubernator. No. 29. Omagiu de fidelitate Maiestatii Sale Francisc Iosif I. cu ocasiunea venirei in Ardeal la 27 Iulie 1852. No. 37. Un vot sincer inchinat Maiestatii Sale Francisc Iosif I. cu ocasiunea festivitatei nuptiari in 24 Aprilie 1854.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I.102189 şi alte exemplare.

1868 **Wien** **1862**

A magyar nemzeti politika helyes iránya. [Direcţiunea potrivită a politicei naţionale ungare.]

Bécs, 1862. Gerold Károly fia nyomása. In 8⁰ pag. X şi 86.

Prefaţa: Falun, april 8-án 1862.

Cuprinsul: Nationalitate. (p. 58—61) Uniunea Ardeleană. (p. 61—62)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1869 **Sibiu** **1862**

Erdély nagy-fejedelemségnek (visszakapcsolt részek oda nem értve) minden Községek névtára, vármegyék, vidékek és székek felosztása szerént öszeállitva.) Verzeichniß der Ortschaften des Großfürstenthums Siebenbürgen. / Consemnatiune comunitetilor in marele principatu Transilvaniei dupe impartirea lor in Comita-

tele, szkaunele si distrikturile. (Fore partele cu zara Ungureaszke reunite.)

Nagy-Szeben, — Hermannstadt, — Sibjiu, 1862. Theodor Steinhaussen. In 8⁰ mic foi 2 şi pag. 116.

Compendiu cuprinzând şi denumirile româneşti ale comunelor. Bibl. Univ. Cluj 56883 şi alte exemplare.

1862 Sibiu 1870

Geschichte der griechisch-orientalischen Kirche in Oestreich. Bruchstücke aus der allgemeinen Kirchengeschichte des Andreas Freiherrn von SCHAGUNA, Bischofs der gr. orient. Kirche in Siebenbürgen, wortgetreu übersetzt von Z. Boiu und J. Popescu, Lehrer an der gr. orient. päd. theol. Diöcesan-Anstalt zu Hermannstadt.

Hermannstadt, 1862. Druck von Iosef Drotleff. In 8⁰ p. 224.

Cuprinsul: *Erstes Kapitel.* Von der Bekehrung des romanischen Volkes zum Christenthum. Erster Abschnitt. Allgemeine Bemerkungen über die Christianisirung des romanishen Volkes. (p. 1—8) Zweiter Abschnitt. Ueber die orthodoxe orientalische Kirche in Siebenbürgen. (p. 8—148) Dritter Abschnitt. Ueber die orthodoxe Kirche von Rumanien und Bihar. (p. 148—164) Vierter Abschnitt. Von dem Banate. (p. 164—173) Fünfter Abschnitt. Ueber die Kirche in der Bukowina. (p. 173—178) *Zweites Kapitel.* Ueber die Lage der Kirche unter der serbischen Nation. (p. 178—224)

Partea aceasta a doua a cărţii având 5 capitole, cuprinde icicolea asemenea amănunte româneşti.

Muz. Ard. Cluj 44846 şi alte exemplare.

1862 Braşov 1871

Bericht der Handels- und Gewerbekammer zu Kronstadt in Siebenbürgen an das hohe k. k. Handelsministerium über die Consularverhältnisse vorzugsweise in den vereinigten Donaufürstenthümern Moldau-Walachei.

Kronstadt, 1862. In 8⁰ pag. 39.

Autorul raportului este: Carl MAAGER.

B. Acad. Rom. Bucureşti: 3151.

1862 Leipzig 1872

Ungarische und siebenbürgische Bergorte. Ansichten nach Federzeichnungen von Heinrich von JOSSA. Beschrieben und geologisch erläutert von Bernhard von COTTA.

Leipzig, 1862. J. J. Weber. In 4⁰ pag. VI şi 48.

Din cuprins : IV. Nagy-Bánya — Baia-Mare. V. Balan bei Domokos in Siebenbürgen. VI. (p. 19—28) VII. Nagyág — Secărămb. VIII. Das Eldorado Siebenbürgens in der Umgegend von Vöröspatak — Roşie. IX. Die Detunata. (p. 33—48)

Anexat vederi după desenurile locotenentului ungur Jossa, executate în nişte xilografii foarte primitive : Tabela VI. Nagy-Bánya, von der Nordseite, vom Weinberge des Bergverwalters von Brugberger, aus. VII. Nagy-Bánya, von der Westseite. VIII. Balan bei Domokos in Siebenbürgen. XI. Die Römer-Abbaue in Vöröspatak, Csetátye mica (kleine Festung) genannt. XII. Die Römer-Abbaue in Vöröspatak, Csetátye mara (grosse Festung) genannt. XIII. Der Basaltberg Detunata Gola, zwischen Vöröspatak und Offenbánya.

Bibl. Univ. Cluj 90678 şi alte exemplare.

1873 Bucureşti 1862

Tesauru de monumente istorice pentru Romania... De A. PAPIU Ilarianu. Tom I—III.

Bucuresci, 1862—1864. Tip. nat. Stefanu Rassidescu. In 4-to pe două şpalte. Cu multe ilustraţiuni şi facsimile.

Prefaţa : Bucuresci 16 Iuniu 1862.

Cuprinde materialul istoric cules de editor în bibliotecile din Germania, Polonia şi aiurea, în cea mai mare parte retipăriri de cărţi vechi privitoare la Români şi câteva hrisoave, cu multe amănunte şi la istoria Ungurilor.

Publicaţie preţioasă, neapărat de consultat pentru evenimentele veacurilor XVI—XVIII, dar nefolosită de loc de cercetătorii ungurl.

B. Acad. Rom. Bucureşti, 196,952 şi alte exemplare.

1874 Osijek 1862

Történelmi kalászatok. (1603—1711) Szerkeszté THALY Kálmán. [Spicuiri istorice.]

Pest, 1862. Lauffer és Stolp. (Eszék. Lehmann Károly és társa nyomdája.) In 8⁰ pag. XII şi 273.

Prefaţa : Pesten, a mohácsi ütközet 335-ik évfordulati napján.

Cuprinde autobiografia lui Cosma Petrityevity-Horváth (1634—1660) cu amănunte despre cele petrecute în solie în Moldova în 1653 şi în Muntenia în 1654 supt principele George Rákóczy II şi căpitanii săi. (p. 11—14) Actele Ardelenilor pribegiţi în Moldova de frica Nemţilor în 1711 din Roman şi aiurea. (p. 261—272)

Muz. Ard. Cluj 42654 şi alte exemplare.

1875 Leipzig 1862

Echo der Skizzen aus der Geschichte eines Jahres von Aurél Kecskeméthy gegeben von einem Mitgliede der Beschlußpartei.

Hamburg, 1862. (Wigand in Leipzig.) In 8⁰ mic foi 2 şi pag. 86.

Cuprinde o critică satirică a cărții autorului de sub No. 1859. Despre Români în cap. XII. Die Nationalitäts-Frage auf dem Landtage. (p. 50—55)

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3102 ca.

1862 Pest 1876

Bod Péter élete és munkái. Irta gróf MIKÓ Imre. Cu portretul în litografie al lui Bod. [Viața și operele lui Petru Bod.]

Pest, 1862. Nyomatott Emich Gusztáv, magyar akad. nyomdásznál. In 8⁰ pag. 107. (Extras din Budapesti Szemle.)

Din cuprins: Descrierea cărții lui Bod cu următorul titlu: Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium Historia, in qua populi valachici in Transilvania status Civilis et ecclesiasticus, profani item et sacri ritus, praecipue vero unionis cum rom. Catholicis inde ab anno 1698. adtentatae et ad praesens usque tempus magno nisu, variis modis procuratae momenta enarrantur ac exhibentur. Auctore Petro Bod de F. Tsernaton V. D. Ministro. In 4⁰ p. 603. (p. 47—48)

Manuscrisul acestei lucrări, care merge până la moartea generalului Buccov (18 Mai 1764) se afla în colecțiunea Contelui Emeric Mikó, care l-a lăsat Bibliotecii Muzeului Ardelean, fundat de dânsul.

Muz. Ard. Cluj 109859 și alte exemplare.

1862 Esztergom 1877

Gyászdal t. Kracsun Ede, az Esztergom főmegyei Szt. Istvánról czimzett ősrégi papnövelde IV. évi növendékének hamvai fölött. *Elhunyt* 1862-dik *év Mindszenthó* 10-*én, életének* 22-*ik évében.* [Cântec funerar la moartea studentului în teologie Eduard Crăciun din Seminarul din Esztergom.]

Esztergomban. Nyomatott Horák Egyednél. In 8⁰ foi 2.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1862 Pest 1878

Erdély érmei képatlaszszal Numi Transilvaniae. Közli Dr. ÉRDY János. A M. Tudom. Akadémia kiadása.

Pesten, M.D.CCC.LXII. (Nyom. Emich Gusztáv nyomdásznál.) In 4⁰ pag. XIV și 187+Atlasz pag. X și 24 tabele cu desenuri de monete, gravate în aramă.

Din cuprins: Monetele lui Sigismund Báthory cu titlul de WAL[ACHIAE] ET MOLD[AVIAE] PRINC[EPS] din 1596, pe revers cu asediul cetății Timișoara. (p. 21 și tab. III No. 6) Din 1598. (p. 23 și tab. IV No.1) Din 1597. (p. 27 și tab. IV. No. 10) Alta, tot din 1597. (p. 28 și tab. IV No. 11) Talerul de aur al lui Mihai-Vodă din 1600. (p. 29 și tab. IV No. 12) Monetele lui Gabriel Báthory cu titlul de TR[ANSYLVANIAE] VAL[ACHIAE] TRANS[ALPINAE] PRINCEPS. Din 1611 și 1613. (p. 29 și tab. VIII No. 6—7)

Muz. Ard. Cluj 48762 și alte exemplare.

1879 **Arad** **(1862)**

A „jövő” nemzetisége. Cikksorozat KUNÁGOTAITÓL. [Naționalitatea viitorului.]

Aradon. Bettelheim testvéreknél. In 8⁰ pag. 34. (Melléklet az „Alföld”-höz.)

Cuprinsul: Generația „viitorului” în Kunágota, în Fevruarie. (p. 3) Ecce nemzetiségió „Jövő”-nis. (p. 12—34) O critică sarcastică a opiniei publice în chestia naționalității.

Numele autorului e pseudonim pentru KECSKEMÉTHY Aurél.

Muz. Ard. Cluj 94525 și alte exemplare.

1880 **Užhorod** **1862**

A magyar szabadságharc előjátéka 1848-dik évben. Irta MÉSZÁROS Károly mint a nemzeti kormány által megbizott történetjegyző. [Preludiul luptei ungare pentru independență dela 1848.]

Ungvárt, 1862 Jäger Károly betüivel. In 4⁰ pag. 41.

Autorul pornește din faptul că Românii ardeleni erau nemulțumiți și visau de o unire cu Țara-Românească. Lucrul nu s'a putut însă săvârși pentru că nu aveau uniunea trebuincioasă cu Sârbii, cerând ca să se despartă de ei atât în cestiunile bisericești cât și culturale. (p. 3) Apoi descrie — poate pentru prima oară între Unguri — mișcările Românilor, succesul adunării dela Blaj cu partea activă care a avut-o acolo Șaguna, Nopcea, Eutim Murgu și alții.

Muz. Ard. Cluj 85059 și alte exemplare.

1881 **Pest** **1862**

VIRÁG Benedek magyar százada. Toldy Ferencz által. Vol. 1—5. [Secolul ungar al lui B. V.]

Pesten, 1862—1863. (Landerer és Heckenastnál.) In 8-vo.

Prefața: Pesten, novemberben 1862. Toldy Ferencz.

Retipărirea primei ediții din 1808 (de sub No. 966) întregită cu ultima parte a operei până la 1526 (formând volumul al V-lea) descoperită de eruditul editor în timpul tipăririi.

Muz. Ard. Cluj 58954 și alte exemplare.

1882 **Oradea** **1863**

Biografia sinoptică a episcopului gr. cath. romanu de Oradea-Mare órecandu Vasiliu baronu de Erdélyi dedusa de Dr. Ioanu VANCIA.

Oradea-Mare, 1863. Cu tipariulu lui Aloisiu Tichy. In 8⁰ pag. 54.

Cuprinde biografia episcopului pe românește și apoi pe ungurește. (p. 31—54.)

Bibl. Episcopiei române unite. Oradea.

1863 **Paris** **1883**

Arrestations, procès et condamnation du général TÜRR, racontés par lui-même. Suivis de ses vicissitudes ultérieurs par l'avocat Curti. V-ème édition.

Paris, 1863. (Imprimerie Vallée.) In 8⁰ pag. VI şi 142.

Prefaţa: Milan, 1862.

Cuprinde expunerea samovolniciei poliţiei austriace care a arestat pe neaşteptate pe generalul Türr (supus englez) în ziua de 29 Octomvrie 1855 la Bucureşti (în Hotelul Londra) susţinând că pe timpul ocupaţiunii, teritorul României era teritoriu austriac. Türr dus prin Ploeşti la Braşov, a stat închis până la 22 Fevruarie 1856 şi escortat apoi peste hotare, plecă prin Triest la Constantinopol. Cuprinde multe destăinuiri despre politica infamă a Austriei faţă de Unguri, urmăriţi şi în ţări străine. Infăţişează şi starea de spirit a Românilor din Muntenia şi Ardeal, văzută de general în trecerea lui prin acele ţări.

Cartea este traducerea ediţiei originale în limba engleză (London, 1856) apărută îndată după cazul jignitor pentru demnitatea engleză. Există însă şi o ediţie italiană (Milano, 1862) numită chiar ediţie IV.

Broşura despre arestarea generalului Türr la Bucureşti are un supliment cu titlul: Achmet Sciamil Effendi ... dei patrioti ungheresi Vörös Antonio, Takáts Emerico, Nagy Giuseppe e Fehér Giovanni. Pest, 1863. In 8⁰ pag. 42. (Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 6273 xd.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 44.730 şi alte exemplare.

1863 **Milano** **1884**

Magyarország függetlensége. Irta IRÁNYI Dániel. [Independenţa Ungariei.]

Milano, 1863. Tip. Lombardi. In 8⁰ pag. 16.

Motto: Ha Magyarország kibékül az osztrákkal, én denationizálom magam. Kossuth Lajos. (Dacă Ungaria se împacă cu Austria eu mă desnaţionalizez. Ludovic Kossuth.)

Data: Paris 1862-ki novemberben.

La sfârşit un apel către fraţii ne-maghiari ai Ungariei. (p. 15)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1863 **Oradea** **1885**

Halotti gyász-beszéd, mely elmondatott néhai köztiszteletben alló id. Takácsi György urnak végtisztelete ünnepén *Kunhegyesen január 8-án* 1863. ó *sz.* POPOVITS János, karczagi g. napk. orthodox lelkész által. [Discurs funebru rostit la înmormântarea domnului George Takácsi în Kunhegyes de preotul gr. or. Ion Popovici din Karczag.]

Nagy-Várad, 1863. Nyomatott N. T. költségökön. (Nyom. Tichy Al. könyvnyomd.) In 8⁰ pag. 15.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1886 Cluj 1863

Vadrózsák. Székely népköltési gyüjtemény. Szerkeszti KRIZA János. Első kötet. [Măcinici. Colecţie de cântece populare secuieşti.]

Kolozsvártt, 1863. (Az ev. ref. főtanóda betüivel.) In 8⁰ pag. VIII şi 577.

Prefaţa: Kolozsvártt, dec. 27. 1862.

Colecţiune importantă de folklor cuprinzând: I. Poezii şi cântece, 588. II. Strigăte de joc. III. Gihicitori, 116. IV. Proverbe şi altele. V. Basme, 20. VI. Cuvinte dialectale. Note. (p. 525—567) Indice alfabetic al cântecelor.

Materialul adunat cuprinde multe amănunte despre Secui şi Români, iar cântecul No. 245 poartă titlul: Nóta Oláh Pétörről = Cântec despre Petru Românul. (p. 105—107)

Are şi o ediţie critică modernă în 2 volume; Budapest, 1911.

Muz. Ard. Cluj 52492 şi alte exemplare.

1887 Arad 1863

A székelyek s egy régi baj. Irta TUSNÁDI. [Secuii şi un râu vechiu.]

Arad, 1863. Nyomatott Réthy Lipótnál. In 8⁰ pag. 65. (Extras din ziarul Alföld.)

Prefaţa: ***-on, január 18 1863.

Autorul acestui studiu (preotul catolic IMETS Fülöp Jákó) se ocupă în 18 capitole cu emigrarea Secuilor în România, precizând primejdiile cari rezultă din aceasta depopulaţie a ţării, mai cu seamă din punct de vedere economic şi chiar moral, deoarece fetele în mare parte se demoralisează. Pentru sanarea acestei stări se propuni diferite mijloace, căci numărul emigraţilor secui din 1862 a ajuns la 14,000. (p. 63)

Muz. Ard. Cluj 93171 şi alte exemplare.

1888 Pest 1863

A két mostoha. Történelmi regény. Irta JÓSIKA Miklós. Vol. I—II. [Cei doi vitregi.]

Pest, 1863. (Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ mic pag. 234 şi 253.

Cuprinde o povestire (despre doi fraţi vitregi) în care se vădesc relaţiile Ardealului cu Ţara-Românească din vremea lui Vlad Ţepeş cu campania lui Ioan Hunyadi împotriva lui. Romanul are şi un capitol deosebit care se petrece în Bucureşti (vol. 1 p. 33—71) cu următoarele personagii române: Vlad Dracul, fiica sa: Gemma, Ghika Theofil, Kantakuzen Aristobul, Pruncul Euphim, Grigorie, Lascaris. Lăpedat, Sophron şi alţii.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1863 **Cluj** **1889**

Csatározás a daco-roman törekvések ellen. (Vonatkozva Ilarianu Papiu „Erdély függetlensége" cimü röpiratára.) Irta DÓZSA Dániel. [Luptă împotriva tendinţelor daco-romane.]
Kolozsvártt, 1863. (Az ev. ref főt. bet.) In 8⁰ pag. IV şi 56.

Broşura critică cartea lui Papiu Ilarian „Independentia constitutionale a Transilvaniei" (de sub No. 1841) în 8 articole, apărute întâi în ziarul „Kolozsvári Közlöny." Anexat (p. 51—56) găsim un extras al cărţii numite după ziarul „Hermannstädter Zeitung" în patru articole.
Muz. Ard. Cluj 81376 şi alte exemplare.

1863 **Braşov** **1890**

Inviatiune spre a intrebuinta cu folosu apele minerale dela Borszék in Transilvania. De Dr. Ignatiu MEYR.
Brassoviu, 1863. Römer si Kamner. Tip. In 8⁰ pag. 38.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 15613 şi alte exemplare.
Crăinicianu p. 359.

1863 **Braşov** **1891**

Reguli de scăldat în băi de abur. De Dr. Ignatiu MEYR. Braşov, 1863.

Cfr. ediţia I. din 1857 sub No. 1698.
Crăinicianu p. 359. (Insuficient.)

1863 **Wien** **1892**

Kossuth és a légió Olaszországban. VISCHER Konrád, volt honvédőrnagytól. Németből. [Kossuth şi legiunea în Italia.]
Bécsben, 1863. Nyomt. Pichler A. özvegy's fia. In 8⁰ mic pag. 36.

Autorul, e fiu al unui ofiţer secui (născut în Kézdivásárhely) care luând parte la războiul pentru independenţă, a ajuns la rangul de maior. Povesteşte cum a ieşit în 17 Decemvrie 1860 din Ardeal, în haine de preot mergând la Galaţi ca să fie martor ocular al pregătirilor celor 60 de Unguri, cari sub conducerea lui Ladislau Berzenczey au plecat — la chemarea lui Kossuth — în Italia în legiunea ungară de acolo. Autorul descrie apoi intrigile ivite între membrii acelei legiuni în care a luat şi el parte; omise aci, neavând nici o legătură cu istoria Românilor, pe care o interesează numai acest întâi capitol al rarei broşuri. (p. 5—12)
Are şi o ediţie germană. (Muz. Ard. Cluj 66604.)
Bibli. Veress. Budapest.

1893 **Sibiu** **1863**

Protocolulu Congresusului natiunei romane din Ardealu, ce s'au tienutu in Sabiiu la 20/8 Prieru 1863.

Sabiiu, 1863. In Tipografi'a diecesana. In 8⁰ pag. 223.

Cuprinde protocolul (p. 3—148) şi Desbaterile Membrilor Congresului naţional român din Transilvania, în Congresul naţional dintre 19/7 şi 23/11 Aprile, stenografate de stenografii Demetriu Racuciu şi Moise Branisce. (p. 149—223)

B. Acad. Rom. Bucureşti 2967 şi alte exemplare.

1894 **Kecskemét** **1863**

Nagy-Enyednek és vidékének veszedelme 1848—49-ben. Történeti vázlat. Irta Báró KEMÉNY Gábor. [Primejdia Aiudului şi a regiunii sale în 1848—49.]

Pest, 1863. Osterlamm Károly. (Nyomatott Kecskeméten, Szilády Károlynál.) In 8⁰ pag. XVI şi 251.

Cuprinde o poveste serioasă a evenimentelor cari au dus la atacul Românilor din munţii apuseni asupra oraşului Aiud, cu istoricul luptelor Ungurilor împotriva lor până la pustiirea Abrudului în Mai 1849. Monografia e scrisă în mare parte pe baza ziarului tatălui autorului (care în 1848—49 era fişpan al comitatului Alba) numit Fekete könyv — Cartea neagră, cu însemnări cari nu se află aiurea. La începutul cărţii, autorul îşi expune părerile asupra originei cuvântului „oláh" dovedind că el fiind istoric nu e de loc jignitor pentru Români precum cred mulţi dintre ei, fiind întrebuinţat de ei însăşi până la 1848, pe când numele de Moţ nu era obişnuit. (p. 2—4) De altfel autorul e primul care foloseşte şi amănuntele ziarelor ungureşti şi săseşti contimporane în lucrarea sa, care vrea să fie totodată o întregire a celor ce se află în cartea lui *Kőváry* László (de sub No. 1805) despre evenimentele războinice dela 1848 şi 1849.

Muz. Ard. Cluj 53395 şi alte exemplare.

1895 **Pest** **1863**

Hazai és külföldi vadászatok. [Vânătorii din ţară şi străinătate.]

Pest, 1863. (Nyomatott Emich Gusztáv nyomdásznál.) In 8⁰ pag. XV şi 443. Cu 10 ilustraţiuni.

Prefaţa: Pest, april 20. 1863. BÉRCZY Károly.

Din cuprins: Vestitul vânâtor ardelean, *Ujfalvi* Sándor scriind despre vânătorile din Ardeal, vorbeşte despre vânatul zimbrului de odinioară, amintirea zimbrului trăind în Ardeal în toponimia Românilor, ca: Dosul zimbrului, Izvorul zimbrului, Valea zimbrului, Piatra

zimbrului și chiar Zimbra mică. (p. 302) Pomenește apoi cu duioșie de vănătorii renumiți ca Iuon *Goria* cu care autorul a vânat mult în 1814 în munții Bârgăului; de bătrânul Alexa *Crișan* (p. 303) și de vănătorul baronului Niculae Wesselényi, Ion *Opriș*, care fiind ucis în 1798 în munții Țibleșului de un urs rănit, generosul baron a oprit îndată vănătoarea și dupăce l-a înmormântat cu zece popi români din împrejurime în locul nenorocirii, i-a ridicat o cruce cu inscripție românească deasupra mormântului; nu numai atât, dar pierderea lui l-a întristat așa de mult, încât de atunci încolo n'a mai vânat pe Țibleș. (p. 318)

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1863 Oradea 1896

Sermo per Josephum PAPP-SZILÁGYI de Illyésfalva. Dei gratia et S. Apostolicae Sedis auctoritate episcopum graeci ritus catholicorum M.-Váradinensem sacrae, Caesareae et Regiae Apostolicae Majestatis consiliarium, ss. theologiae doctorem et I. ordinis Francisci Josephi I. equitem occasione canonicae suae in sedem episcopalem introductionis die 17. May 1863. ad Clerum Dioecesanum habitus.

M.-Varadini, 1863. Typis Aloysii Tichy. In 4^0 pag. 11.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1863 Oradea 1897

Cununa de urari fericitórie legata bineventarei meritórie a Ilustritatei Sale Preastralucitului Domnu Josifu Papp-Szilágyi de Illyésfalva episcopulu gr. cat. romanu al decesei de Oradea-Mare, consiliariu al Maiestatei Sale C. R. Apostolice, cavalerulu str. ordu Franciscu Josifu I., doctoru in s. teologia etc. etc. Patronului Pregratiosu cu ocasiunea introducerei in scaunulu episcopescu la anulu Domnului MDCCCLXIII. in Maiu. Prin Societatea de Leptura a Junimei Studióse la Scólele Oradane.

Oradea-Mare, 1863. Tip. lui Al. Tichy. In 4^0 pag. 7. (Versuri.)

Pe dosul foaei de titlu:

Vrut'a Provedinti'a, c'a Romanulu anca
Dupa secle triste, dupa nópte adanca;
S'aiba éra 'ntreaga glori'a ce avú.
Pe aceast'a cale, ágeru se-lu conduca,
Glori'a romana, se i-o readuca.
„Romanulu se fía, Romanulu ce fu!"

V. J.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1898 **Pest** 1863

Das Königreich Ungarn... Von Julius HORN.

Pest, 1863. Druck und Verlag von Hornyánßky und Hummel. In 8⁰ mic pag. IV și 458.

Din cuprins: Charakter, Denkart und Temperament der Einwohner. Romänen. Macedo-Walachen=Zinzaren. Walachen. (p. 119—127). Caracteristica interesantă a Românilor în analogie cu celelalte popoare din Ungaria. Die Rumänen=Walachen. (p. 430) Griechisch-nichtunirten. (p. 437)

Are și o ediție de titlu din 1864 (Bibl. Univ. Cluj 94709) și alta din 1867. (Bibl. Univ. Cluj 94709.)

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 2603 d. și alte exemplare.

1899 **Pest** 1863

VIRÁG Benedek poétai munkái. Harmadik, teljesb kiadás Toldy Ferencz által. [Operele poetice ale lui B. V.]

Pest, 1863. Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. XVI și 239.

Prefața: Pest, junius 4.1863. Toldy Ferencz.

Din cuprins: Gyka Emánuel Konstantinnak. (p. 62—63)

Această poezie s'a scris cu prilejul morții, în ziua de 29 Septemvrie 1812, a ofițerului *Cseh* József, poate bun prieten al lui Ghica.

Muz. Ard. Cluj 41757 și alte exemplare.

1900 **Pest** 1863

Krassómegye közönségének üdvözlő fölirata gróf Andrássy György országbiró ur ő excellentiájához. [Adresa de felicitare a comitatului Caraş către contele G. A.]

Pest, 1863. Emich G. In 8⁰ pag. 8. (Fără frontispiciu.)

Din cuprins: Un raport cu data Lugos, 1863 julius 1. De deputatul Wlád Alajos. (p. 5—8). Retipărit din gazeta Sürgöny.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1901 **Wien** 1863

Das Bihar-Gebirge an der Grenze von Ungarn und Siebenbürgen. (Mit einer geodätischen Abhandlung, Karte, Panorama und Höhlen-Plänen von Josef Wastler, Professor am Joanneum zu Gratz und Ansichten von R. Wirker.) Von Dr. A. Adolf SCHMIDL, Professor der Geographie, Statistik und Geschichte am k. Josephs-Politechnicum in Ofen, etc. Mit Unterstützung der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien.

Wien, 1863. Förster et Bartelmus. In 8⁰ pag. XVI și 442.

Prefața: Ofen Juli 1863.

Cuprinsul: Vorbericht. Das Bihar-Gebirge. 1. Name, Lage und Ausdehnung. 2. Orographischer Charakter. 3. Geognostisch-geologische Uebersicht. 4. Höhlenbildungen. Engpässe. Höhlen-Tabelle 1., 2., 5. Zur Hydrographie. A. Die Quellen. Quellen-Tabelle. Mineralquellen. Tabelle der Mineralquellen. Die intermittirende Quelle bei Kaluger. Tabelle der Eruptionen. B. Die Flüsse. I. Die Körös 1. Die schnelle Körös. 2. Die schwarze Körös. 3. Die weisse Körös. II. Der warme Szamos. III. Der Aranyos. 1. Der grosse Aranyos. 2. Der kleine Aranyos. Wasserfälle. C. Die Seen oder Teiche. Meteorologisches. 6. Zur Flora. Waldbäume. Urwälder. Knieholzregion. Wiesen. Torfmoore. Telekia speciosa. 7. Zur Fauna. Höhlen-Fauna. Urweltliche Fauna. *Zur Ethnographie*. 1. Nationalität. 2. Dörfer und Häuser. 3. Nahrung. Körperbeschaffenheit. 4. Tracht. 5. Charakter. Tabelle des Schulbesuches. 6. Musik und Tanz. 7. Festliche Gebräuche. Volksfest. 8. Sagen. Aberglaube. Erbsquellen. 9. Feldbau. 10. Obstzucht. Weinbau. 11. Forstwirthschaftliches. 12. Viehzucht. Alpenwirthschaft. Jagd. 13. Gewerbsfleiss. 14. Bergbau, Rézbánya. 15. Eisenwerke. 16. Handel. *Topographisches*. 1. Von Grosswardein nach Belényes und Petrosz. Belényes. 2. Umgebungen von Belényes. Das Heilbad. Bela-Burg. Die Meziáder Grotte. Von Belényes nach Petrosz 3. Auf den Munte (Belényes-Petroszer-Bihar.) 1. Ueber den Bohodiei. 2. Ueber die 3. Todten. 4. Der Hochkamm von Cornu muncelu mare bis zur Vladeasa. Der Boties'a. Die Vladeasa. 5. Die Oncésa. Der Teich. Piétr'a Talhariului. Die Höhle Oncésa. 6. Die Höhlen von Fericse und Kis-Kóh. 7. Das Pulsathal, seine Höhle und sein Wasserfall. Pulsa-Fall. 8. Das Galbina-Thal. 9. Das Kalkplateau der Piétr'a Bétran'a oder Batrina. Wege auf das Plateau. Eishöhle Zapodia. Piétr'a Boghi, Stâna di Piétr'a Betran'a, vulgo Batrina. Urticari—Ponora. 10. Von Belényes-Petrosz nach Rézbánya. Rézbánya. 11. Umgebungen von Rézbánya. Szegyestyel, Erzherzog Albrechtshöhle und Albrechtsklamm. Die Funácza-Grotte. Das Portal. Ursprung der Körös. Valea Séca. (Vale Sacca.) 12. Der Biharu. 1. Von Rézbánya auf den Bihar. 2. Auf die Cucurbet'a. 3. Von Pojána zur Cucurbet'a 13. Uebergänge nach Siebenbürgen. Scarisiora und die Eishöhle Ghietiariu. (Gyezar.) Vidra. 14. Vaskóh und die Höhle Campanésca. 15. Das Kalkplateau von Vaskóh, die Eisengruben, Rescirata. 16. Der Plesciu, Pless. (Von Arad nach Boros-Sebes.) Toplicza-Káránd-Monyásza. *Anhang I*. Zur Bevölkerungs-Statistik. Bevölkerungs-Tabelle. Romanische Volkspoesie. *Anhang II*. Das Bihargebirge in älteren Karten. *Die geodätischen Arbeiten* von Prof. *Jos. Wastler*. *Topographisches Register*.

Ilustrațiuni: Die intermittirende Quelle bei Kaluger. (p. 54) Der Wasserfall im Pulsa-Thale. (p. 234) Das Portatal bei Rézbánya. (p. 266) Die Campanésca bei Vaskóh. (p. 298) Litografii în culori, după acvarelele lui Rudolf Wirker, tipărite de F. et M. Förster in Wien; formatul de 10×11.5 cm.

B. Acad. Rom. București 860 și alte exemplare.

1902 Sibiu 1863

Verhandlungen des siebenbürgischen Landtags 1863. Protokoll und Reden nach den Berichten der Hermannstädter Zeitung.

Hermannstadt, 1863. Von Theodor Steinhaussen. In 4⁰ mic pag. 144.

Cuprinde procesele-verbale ale şedinţelor dintre 15 Iulie şi 24 Aufgust 1863.

Muz. Ard. Cluj 114599 şi alte exemplare.

1903 Sibiu 1863

Az 1863 év Julius 1-re Nagy-Szebenbe legf. egybehivott erdélyi országgyülés Gyorsirói naplója / Stenographischer Tages-Bericht des auf den 1. Juli 1863 nach Hermannstadt a. h. einberufenen siebenbürgischen Landtages / Dîuariu stenograficu alu dietei transilvane conchiamate la Sibiiu pre 1. Juliu 1863 prin rescriptu prea innaltu.

Hermannstadt, 1863—1864. Th. Steinhaussen. In 2⁰ regal pag. 1972.

Cuprinde desbaterile şedinţelor dintre 15 Iulie 1863 şi 13 Octomvrie 1863 şi apoi continuativ până la şedinţa 124 din 29 Octomvrie 1864. (Druck von Iosef Drotleff und Theodor Steinhaussen.)

Pe contrafoliul foaii de titlu: Az országgyülési gyorsiró-kar közremüködésével szerkeszti KÓNYI Manó.

Muz. Ard. Cluj 132412 şi alte exemplare.

1904 Sibiu 1863

Der siebenbürgische Landtag 1863. Protokolle und Reden.

Hermannstadt, 1863. Theodor Steinhaussen. In 8⁰ foi 3 şi pag. 568.

Cuprinde procesele-verbale şi discursurile şedinţelor dintre 15 Iulie şi 13 Octomvrie 1863 şi între ele ale deputaţilor români: Lemeny, Vasile Popp, Bologa şi baronul Şaguna.

In şedinţa din 6 Octomvrie 1863 s'a tratat memorandul raportorilor Lassel şi Trauschenfels: Bericht des Landtags-Ausschusses über den Gesetz-Artikel betreffend die Durchführung der Gleichberechtigung der romanischen Nation und ihrer Confessionen. (p. 479—480)

Mus. Nat. Budapest. Hung. j. 75 şi alte exemplare.

1905 (Sibiu) 1863

Jegyzőkönyve... Protokoll... Protocolulu dietei ardelene conchiamate de inaltiatulu Imperatu pe 1. Iuliu 1863 in regesc'a liber'a cetate Sibiiu.

S. l. et a. In 2⁰ regal pag. 482.

Ediţie oficială în limba ungară, germană şi română, cuprinzând şedinţele dintre 15 Iulie 1863 şi 29 Octomvrie 1864.

Muz. Ard. Cluj 132987 şi alte exemplare.

1863 **Pest** 1906

Gr. ILLÉSHÁZY István nádor följegyzései (1592—1603) és hidvégi MIKÓ Ferencz historiája. (1594—1613) Biró Sámuel folytatásával. Közli Kazinczy Gábor. [Insemnările palatinului Şt. I. şi Istoria lui F. M.]

Pest, 1863. Emich Gusztáv. In 8⁰ pag. XI şi 331. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores vol. VII.)

Prefaţa : Bánfalva, Augusti 31.1863.

Cuprinde însemnările contemporane ale unui Ungur : palatinul Illésházy, şi ale unui Ardelean : Mikó, cu multe amănunte despre legăturile lui Sigismund Báthory cu Mihai şi Ieremia-Vodă dintre anii 1595—1601, iar la Mikó mai cu seamă despre Radu Şerban-Vodă, Radu Mihnea (din 1611) şi altele. Paginile cu date referitoare la istoria română sunt : 20—21, 37, 52, 67, 79—82, 87—94, 111, 140—149, 171, 192—195, 241—245 şi 252.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1863 **Pest** 1907

Altorjai b. APOR Péter munkái. Közli Kazinczy Gábor. [Operele baronului P. A.]

Pest, 1863. Emich Gustáv In 8⁰ pag. VIII şi 484. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores vol. XI.)

Prefaţa : Bánfalva, Augustus 31.1863.

Cuprinde însemnările magnatului ardelean cu multe amănunte privitoare la istoria Românilor. Aşa de pildă : 1684. Foamete în Moldova. (p. 122) 1705. Solia lui Apor la Constantin Brâncoveanu. 1717. Tătarii cu Mihail Vodă-Racoviţa în Ardeal. (p. 158—9) 1737. Miliţia împărătească intră în Moldova. (p. 200) 1739. Turcii ard oraşul Ocna. (p. 205) 1739. Pacea dintre Austria şi Turcia. (p. 209) Ciumă în Trei scaune venită din Moldova. (p. 216) 1744. Călugărul Bessariou. (p. 235—6) 1747. Tătari cerşând de foame în Moldova. (p. 243 şi 245) 1702. Nunta contesei Anna Bánffi cu Mihail Székely în cetatea Jilău (Gyalu) cu solia lui Constantin Brâncoveanu. (p. 393—400) Sora generalului Secuilor şi fişpanul comitatului Küküllő măritată cu un simplu păstor (păcurar) român de oi. (p. 417—8) Despre episcopul catolic din Bacău. (p. 423)

O deosebită amintire merită capitolul cu titlul de „Metamorphosis Transylvaniae," în care autorul la vârsta de 60 de ani (în 1736) descrie obiceiurile şi viaţa socială a Ungurilor din Ardeal, lucrare unică în felul ei (p. 315—443) cu note întregitoare de Mihail Cserei. (p. 444—484)

Muz. Ard. Cluj 104946 şi alte exemplare.

1908 **Lugoj** **1863**

A román nép és ügye védelmezve a magyar időszaki sajtó terén, s az országgyülési szószéken Zelistyei WLÁD Alajos, Krassó megye nagy zorlenczi kerületének, az 1848/49 és 1861 évi országgyülésen volt képviselője által. [Poporul român şi chestiunea sa apărată prin articole şi discursuri de deputatul A. W.]

Lugoson, 1863. Traunfellner-Wenzely. In 8⁰ foi 4 şi pag. 184.

Este o colecţiune a articolelor de gazete scrise de autor, în interesul Românilor, menţionând după fiecare articol locul apariţiei.

Bibl. Univ. Cluj 55308 şi alte exemplare.

1909 **(Pest)** **1863**

Articulu de lege privitoriu la efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confesiuniloru ei.

Datu-s'a in castelulu Nostru de desfătare Schönbrunn, in 26. Octomvre annulu 1863.

Noi Franciscu Josifu Antaiului din gratia lui Domnedieu Imperatoriu alu Austriei; etc.

In 2⁰ regal pag. 4 cu pecetea mare a Austriei şi semnătura proprie a lui Franz Josef în trei limbi.

Ediţie oficială (a Ministerului ungar) în trei coloane: în limba ungară, germană şi română. (Tipografia probabil a lui Emich Gusztáv.)

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1910 **(Pest)** **1863**

Articulu de lege despre priimirea ambelor Diplome imperatesci din 20. Octombre 1860 şi din 26. Februariu 1861 in legile tierii Marelui Principatu alu Transilvaniei.

Datu-s'a in castelulu Nostru de desfàtare Schönbrunn, in 26 Octomvre anului 1863.

Semnat (ca şi tipăritura de mai sus) de către împărat, în trei limbi şi de miniştrii respectivi.

Ediţie oficială (a Ministerului ungar) în limba ungară, germană şi română. (Tipografia probabil a lui Emich Gusztáv.)

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1911 **Innsbruck** **1863**

Das Pflanzenleben der Donauländer. Von Anton Josef KERNER.

Innsbruck, 1863. Wagner'sche Buchdr. In 8⁰ pag. XII şi 348.

Autorul (doctor în medicină) era profesor de ştiinţe naturale la şcoala politehnică din Pesta şi apoi la universitatea Innsbruck.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1863 Wien 1912

Die Zinzaren. Eine ethnographische Studie von F. KANITZ.

Wien, 1863. Druck von F. B. Geitler. In 4⁰ pag. 7.

Cuprinde o descriere a ţinţarilor (Români din Balcani) numiţi aşa pentru că în loc de sunetul *ci* pronunţă *ţ* adică ţinţi pentru cinci; iar Albanezii îi numesc simplu: ciobani. [1] Autorul menţionează că din sânul lor au ieşit familiile Sina, Dumba, Tirka etc.

Mus. Nat. Budapest Anthr. 136 şi alte exemplare.

[1] Die Zinzaren selbst nennen sich am liebsten Rumuni, und gleich den Bewohnern des heutigen Romaniens halten sie sich für Abkömmlinge der Römer, und zwar römischer in Macedonien angesiedelten Kolonien. Die Geschichte weiss jedoch nichts von solchen. Vielmehr weiset die grosse Aehnlichkeit ihrer Sprache mit der walachischen auf ihre enge Stammesverwandtschaft mit den jenseits der Donau wohnenden Walachen *hin*... und die gleiche Sprache hindert anzunehmen, dass die thracischen Rumunen anderen Ursprungs als die Dacischen wären. (p. 4)

1863 Leipzig 1913

Die Verhältnisse im Orient und in den Donau-Fürstenthümern nebst den wichtigsten hierauf Bezug habenden diplomatischen Aktenstücken von Arthur von KELENFÖLDY.

Leipzig, 1863. Druck von Otto Wigand. In 8⁰ pag. 175.

Bibl. Brătianu. Bucureşti. Col. Brătianu-Sturza LXXXII No. 5.

1863 Oradea 1914

Litterae Encyclicae Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Josephi PAPP-SZILÁGYI de Illyésfalva, SS. Theologiae Doctoris, divina miseratione et S. Sedis Apostolicae auctoritate episcopi Romanorum ac Ruthenorum dioecesis graeci ritus catholicorum Magnovaradinensis, etc.

M.-Varadini, MDCCCLXIII. In typ. Al. Tichy. In 4⁰ pag. 8.

La sfârşit: Magnovaradini die prima Novembris 1863.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1864 Pest 1915

Eredeti tréfák, adomák a czigány életből. Irta öreg HEGEDÜS Lajos. Ed. II. [Glume şi anecdote din viaţa Ţiganilor.]

Pest, 1864. (Landerer és Heckenastnál.) In 8⁰ mic pag. 208.

Prefaţa: Pest, augusztusban 1857.

Din cuprins: Ţiganul şi pătura Românului. (p. 148—9)

Muz. Ard. Cluj 35391 şi alte exemplare.

1916 **Lugoj** **1864**

Geografia Banatului... compusa pentru tenerime de Gavrielu POPU canonic.

Lugosiu, 1864. Traunfellner-Wenzely. In 8⁰ mic pag. 54.

Din cuprins: Ungurii séu Magiarii. (p. 50—51)

Muz. Ard. Cluj 63662 şi alte exemplare.

1917 **Wien** **1864**

Régi magyar vitézi énekek és vegyes dalok... Egybegyüjté s jegyzetekkel ellátta THALY Kálmán. Vol. I—II. [Cântece voiniceşti şi poezii ungare vechi.]

Pest, 1864. Kiadja Lauffer Vilmos. (Nyomatott Bécsben, Jacob és Holzhausen-nél.) In 8⁰ pag. 436 şi 428.

Prefaţa: Pest, 1863. April 8-kán.

Cuprinde o culegere de cântece ungureşti istorice şi voiniceşti din veacurile XVI—XVIII şi între ele următoarele de interes românesc: Oláh Geczi (vol. I p. 213—217) care pare a fi fost identic cu hotnoghiul generalului Adam Balogh din 1705. — Fut az oláh hegyoldalon=Fuge românul pe coasta dealului. (p. 268—9) Un cântec scurt de patru strofe care — după autor — se referă probabil la bătălia din 1705 dela Jibău. Cred însă, că de oare ce în strofa a doua şi treia cuvintele de „Rabul öcsém" sunt copiate greşit în loc de „Radul öcsém" mica poezie se referă mai curând la Radu Şerban, care a fost silit să fugă în Moldova din cauza năvălirii neaşteptate a principelui Ardealului Gabriel Báthory, în toamna anului 1611.

Muz. Ard. Cluj 75878 şi alte exemplare.

1918 **Sibiu** **1864**

Deutsche Sprachdenkmäler aus Siebenbürgen. Gesammelt von Friedrich MÜLLER.

Hermannstadt, 1864. Druck und Verlag von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. XXXII şi 236.

Schässburg, am 15. Mai 1863.

Cuprinde 122 acte nemţeşti dintre anii 1075—1598, între cari unul al pârgarilor din Suceava (din 15 Iunie 1473) începând aşa: Mir grof und geschworne Burger der Stadt Czaczcze. (p. 88—89)

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 2808 şi alte exemplare.

1919 **Sibiu** **1864**

Articulu de lege privitoriu la intrebuintiarea celoru trei limbi ale tierei in comunicatiunea publica oficiósa.

Hermannstadt, 1864. Druck von Th. Steinhaußen. In 2⁰ pag. 4.

Publicaţie oficială (cu data de Sibiiu în 29. Septembrie 1863) cuprinzând importanta lege în 21 paragrafe făcută în cele trei limbi: ungureşte, nemţeşte şi româneşte. Semnată de Gustavu Grois m. p. Presiedentele dietei. Antoniu de Lászloffy m. p. notariu.

Mus. Nat. Budapest. Fol. Lat. 3684 vol. V. p. 148—149.

1864 Genève 1920

Huszonöt év Magyarország történelméből 1823-től 1848-ig. Irta HORVÁTH Mihály. Vol. I—II. [Douăzeci şi cinci de ani din istoria Ungariei.]

Genfben, 1864. Nyomatott Puky Miklósnál. In 8⁰ pag. XVI şi 630+709.

Prefaţa: Genf, 1863 végén.

Cuprinde istoria reacţiunii naţionale pornită în dieta dela 1825 cu caracterizarea tuturor persoanelor politice, a poeţilor şi scriitorilor renaşterii ungare şi a desvoltării ziaristicei. Pe lângă multe amănunte are şi două capitole despre mişcările Românilor din Ardeal în 1848 în acelaş timp cu Sârbii (vol. II p. 672—6) şi protestul Românilor împotriva supremaţiei Sârbilor în Biserica lor. (p. 703—4)

Opera are şi o ediţie adăogită din 1868 în 3 volume şi una germană în 2 volume; Leipzig, 1867.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1864 Sibiu 1921

Compendiu de Istori'a Transilvaniei cu distincta privire la romani scrisu de Ioane V. RUSU.

Sibiiu, 1864. Tipăritu la S. Filtsch. In 8⁰ pag. VIII şi 396.

Din cuprins: Capu III. Dela venirea Unguriloru pana la Stefanu celu de antaniu rege a Ungariei 895—1000 d. Chr. (p. 52) Capu IV. Dela Stefanu.... pana la stengerea fameliei arpadiana cu Andreiu III. 1000—1031. (p. 66) Capu V. Dela stengerea vitiei barbătesci arpadiane pana la caderea lui Ludovicu II la Mohaciu 1301—1526 d. Chr. (p. 142) Tempulu nou. Transilvani'a sub principii patriei. (p. 235)

B. Acad. Rom. Bucureşti 5361 şi alte exemplare.

1864 Paris 1922

Le Congrès européen à Vienne par le général E. TÜRR.

Paris, 1864. Imprimerie Vallée. In 8⁰ pag. 15.

Cuprinsul: Două scrisori ale generalului Türr către unul din amicii săi din Anglia, în care susţine independenţa Ungariei faţă de Austriaci. Se arată şi situaţia Principatelor-Unite. Asemenea a Transilvaniei faţă de Ungaria. (Prima scrisoare: Pallanza, le 19 avril 1864.)

B. Acad. Rom. Bucureşti 3065 şi alte exemplare.

1923 **Eger** **1864**

Értekezés az irodalomról általában, és részletesen a román nemzet irodalmáról. Nagyságos és főtisztelendő FEKETE János (Negrutiu) Balásfalvy görög egyesült érseki székesegyházi korlátnok ur után román nyelvből forditotta és összeszedte : Mezey Cyrill József, Minorita rendü papnövendék. [Disertaţie despre literatură în general şi în special despre literatura naţiunii române.]

Eger, 1864. Nyomatott az érseki lyceum könyv- és kőnyomdájában. In 8⁰ mic foi 2 şi pag. 76.

Cuprinde o schiţă istorică (în 14 §) a literaturii române (p. 1—48) şi alta despre desvoltarea limbii române (p. 51—76) cu multe citate româneşti date în notă şi între ele poezia lui J. P. „După o noapte lungă, lungă şi amară" cum şi poezia germană a lui Martin *Opitz* din 1621 despre Români.

Mus. Nat. Budapest. H. lit. 886.

1924 **Pest** **1864**

Gróf BETHLEN Miklós történeti emlékrajzai. Franciából Toldy István. [Memoriile istorice ale contelui N. B.]

Pest, 1864. Emich Gusztáv. In 8⁰ mic pag. XVI şi 303.

Prefata : Pest, jun. 1864.

Ediţia complectă a originalului francez din 1736 (de sub Nr. 358) scris de Abbé Révérend care a umblat şi în Ardeal. Traducerea ungară din 1804 (de sub Nr. 908) nu cuprinde numai partea întâia a cărţii.

Din cuprins : Descrierea din 1662 a păstorilor bârsani din Ardeal. (p. 153—156)

Cfr. ediţia dela 1858 de sub No. 1720.

Muz. Ard. Cluj 63399 şi alte exemplare.

1925 **Braşov** **1864**

Die Siebenbürgische Eisenbahnfrage aus dem Gesichtspunkte des österreichischen auswärtigen Handels. Von C. F. von BECKE.

Kronstadt, 1864.

Cfr. prima broşură anterioară din 1862 de sub No. 1866.

Bibl. Camerei de Comerţ. Braşov.

1926 **Braşov** **1864**

Anträge, Berichte und Verhandlungen bezüglich der Siebenbürger Eisenbahn im Siebenbürger Landtage und im betreffenden Landtagsausschusse in der 1864-er Session.

Kronstadt. Bei Johann Gött. In 8⁰ pag. XVIII şi 108.

Cuprinde procesele-verbale ale desbaterilor din dieta ardeleană privitoare la căile ferate de făcut în Ardeal în legătură cu Muntenia. In fața broșurii se află trei proiecte, din care ultima are data de 1 Iulie 1864.

La desbateri au luat parte dintre Români : Dr. Ratiu, Popp și Alduleanu.

B. Acad. Rom. București. A. 26755.

1864 Sibiu 1927

Disertatiune despre impartirea politica a Ardealului (cá manuscritu data) de I. S. PUSCARIU Cavaleriu ordinului austriacu alu coronei der feru etc.

Sabiiu, 1864. Cu literele lui S. Filtsch. In 8° pag. 63.

Cuprinde o introducere retrospectivă a istoriei desvoltării teritoriului Ardealului în cursul veacurilor, cu capitole speciale ca: A. Tienutulu Comitatelor seu teritoriul Nobililor. B. Ținutul Secuilor. C. Teritoriul Sașilor seu asanumitul fundu regiu. D. Teritoriul Roman. (p. 29—379)

B. Acad. Rom. București 3216 și alte exemplare.

1864 Sibiu 1928

Proiectu de unu Regulamentu pentru organisarea trebiloru bisericesci, scolare, si fundationale romane de Relegea greco-orientale in Statele austriace, prin Andreiu Baronu de SIAGUNA. Episcopulu Bisericei greco-orientale din Ardealu.

Sibiiu, 1864. In tipografi'a diecesana. In 8° mic pag. 84.

Bibl. Univ. Cluj 62350 și alte exemplare.

1864 București 1929

Regulamentul seminariului católicu din Roman de peste Milcov.

București, 1864. In 8° pag. 12.

Iarcu p. 106.

1864 Sibiu 1930

Regulamente pentru Vatasii sî Decurii proieptate a se introduce in comunetatîle Districtului Tierei Fagarasiului.

Sabiiu, 1864. In Tipografi'a diecesana gr. or. In 8° pag. 35.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1931 (C l u j) (1864)

Őszinte Szó Egy Erdélyi Romántol. / Unu cuvîntŭ sincerŭ de la Un Roman Transylvanian.

S. l. et a. In 8⁰ pag. 42.

Cuprinde un apel prin care se susţine independenţa Ungariei şi Transilvaniei cari să se unească ieşind de sub politica de intrigi a Austriei. Pagina e împărţită în două coloane, pe cea din stânga fiind textul unguresc, iar pe cea din dreapta textul românesc. Data apariţiei pare a fi 1864 după următoarea afirmaţie din text: Puterile apuséne au datŭ independenţa Romaniei sau ţărilor unite Moldavia şi Români a d'acumŭ cincĭ ani.

Cfr. broşura similă din 1861 de sub No. 1850.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 2343 şi alte exemplare.

1932 Darmstadt 1864

Magyarország és Erdély eredeti képekben.... rajzolta Rohbock Lajos. A történelmi és helyirati szöveget irta HUNFALVY János. Második szakasz: Erdély. [Ungaria şi Ardealul în cadre.]

Darmstadt, 1864. Kiadja és nyomatja Lange Gusztáv György. Lauffer testvérek bizománya Pesten. In 8⁰ pag. 135.

Din cuprins: Cetate. Detunata. Săcărâmb. (p. 41—46) Hunedoara şi Valea Haţegului. (p. 51—56) Ţinutul Sibiului. (p. 73—79) Ţinutul Braşovului. (p. 93—104)

Ilustraţiuni: Csetátye Mare bei Vöröspatak in Siebenbürgen. (p. 40) Detunata—Gola. (p. 42) Talmatsch. (p. 72) Rother Thurmpass bei Lotriora-Bach. (p. 74) Der Rothe-Thurmpass, westliches Ende. (p. 75) Kontumaz im Rothenthurmpasse. (p. 76) Wallachische Kirche in Kronstadt. (p. 86) — Eisenhammer bei Oláh-falu. (p. 110)

Ilustraţiunile executate în oţel sunt foarte artistice.

E curios că ediţia cărţii ardelene din 1860 e mai mare (de 427 pagini) şi cu toate acestea pomeneşte despre Români numai la un loc. (p. 320—1)

Bibl. Univ. Cluj 30611 şi alte exemplare.

1933 Sibiu 1864

Acten und Verhandlungen des Siebenbürgischen 1863/64. Landtages.

Hermannstadt. In 8⁰ pag. 622.

Cuprinde desbaterile dietei în limba ungară, germană şi română.

Bibl. Univ. Cluj 109280 şi alte exemplare.

1864 **Wien** **1934**

A szegény ember dolga csupa komédia. Regény irta JÓSIKA Miklós. Vol. I—IV. [Treaba omului sărac e o întreagă comedie.]

Pesten, 1864. Hartleben Adolf sajátja. (Nyomtatta Sommer Lipót Bécsben.) In 8-vo.

Cuprinsul acestui roman ne dă urmarea aceluia din anii 1852—1862 (de sub Nr. 1620) cu povestirea celor întâmplate unei familii ungare între 1849—1852 şi a evenimentelor romantice din Ardeal. Printre personagiile româneşti ale noului roman găsim şi altele noui ca : George, Togher, Nuţui, Dragamea, Paşcu=deşteptul munţilor (ultimul capitol al volumului I. p. 177—198) Kimpian, Gligor, Priculiciul (vol. II. p. 34—74) Tubescu ; cu multe expuneri interesante despre Români, în cari — de fapt — sunt redate părerile autorului despre ei.

Bibl. Univ. Cluj 75123 şi alte exemplare.

1865 **Sibiu** **1935**

Die Stammburg der Hunyade in Siebenbürgen. Nach theilweise noch ungedruckten Quellen von Wilhelm SCHMIDT. Mit 2 Stahlstichen.

Hermannstadt, 1865. Theodor Steinhaussen.In 8⁰ pag. 109.

Prefaţa : Hermannstadt im August 1863.

Cuprinsul : Ueber das Stammgeschlecht der Hunyade. (p. 64—87) Documente 8 dintre 1584 şi 1676. (p. 97—109)

Anexat : două vederi ale cetăţii Hunedoara (format 11×16 cm.) în oţel. L. Rohbock del. J. Poppel, respectiv G. M. Kurz sculpsit. Druck und Verlag von G. G. Lange in Darmstadt.

Studiu comparativ, făcut pe baza izvoarelor istorice (cu 127 note şi citate) împreună cu descrierea pietrelor mormântale ale familiei Huniadi, aflătoare în catedrala din Alba-Iulia.

Muz. Ard. Cluj 128045 şi alte exemplare.

1865 **Braşov** **1936**

Documenta et Testimonia, quae Adversus calumnias Pseudo-Synodalium inimicorum vulgare coactus est Dr. Theodorus ZERICH, Dioecesis Transylvaniensis Presbyter etc.

Coronae, 1865. Typis Römer et Kamnerianis. In 8⁰ pag. 24.

Din cuprins : Scrisoarea lui Alexander St. Sulucz Archiepisc. et Metrop. Alba-Juliensis (Viennae, 16 Dec. 1860) şi Joannes Kirilla, Metropolitanae Eccles. G. Cathol. Blasiensis Canonicus (Blasiae, 31. Octobris 1863) către autor. (p. 14—15)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1937 Cluj 1865

Szünnapi kirándulás Erdély nyugati hegyei közé. Honunk ifjusága számára irta OMPOLYI. [Excursie de vacanţă în munţii apuseni ai Ardealului.]

Kolozsvártt, 1865. (Ref. tanoda bet.) In 8⁰ pag. 58.

Prefaţa : Károlyfehérvár, nov. 25. 1863.
Cuprinsul : Zlatna. Ofenbaia. Roşia. Cetatea. Detunata. Abrudul.
Ilustraţiuni în xilografie : I. Catedrala din Alba-Iulia. II. Ruinele cetăţii Szent-Mihályköve. III. Cetatea mare. IV. Cetatea mică. V. Detunata.

Autorul MÁTRAI Ernő (cu pseudonimul de mai sus) descriind impresiunile sale dintr'o călătorie de vacanţe din vara anului 1862, cu locurile vizitate în Munţii apuseni, face şi o scurtă istorie a Daciei şi a coloniilor lui Traian, ajungând la rezultatul că Românii de acolo sunt urmaşii popoarelor băştinaşe ale Daciei.

Muz. Ard. Cluj 53924 şi alte exemplare.

1938 Cluj 1865

Az 1735-iki zendülés története. Történeti korrajz. Irta K. PAPP Miklós. [Istoria revoltei dela 1735 în formă romantică.]

Kolozsvártt, 1865. Az ev. ref. tanoda betüivel. In 16⁰ pag. 212.

Cuprinde istoria turburărilor iscate printre Ungurii din comitatul Békés lăţite prin capul lor Pero Szegedinecz care a fost tras la roată împreună cu trei complici ai săi. E caracteristic că aceştia au mărturisit în unanimitate că s'au revoltat din pricina asupririlor moşierilor devenite insuportabile şi că printre partizanii lor erau mulţi Unguri reformaţi-calvini ; dar se aflau între ei şi vreo 10 Români. (p. 195) O altă cauză a răsvrătirii era că guvernul încercase a catoliza ţărănimea ortodoxă din acele părţi.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3261 n şi alte exemplare.

1939 Pest 1865

Erdély, Magyarország kiegészitő része. Irta SÁNDOR József. [Ardealul parte întregitoare a Ungariei.]

Pest, 1865. (Emich Gusztáv nyomdásznál.) In 8⁰ pag. 130. (Extras din Budapesti Szemle.)

Cuprinde un studiu comparativ (în 12 capitole) despre : raportul Ardealului cu Ungaria, cauzele pentru cari Ardealul înainte de 1848 nu s'a unit cu părţile celelalte ale Ungariei, caracterul ungar al Ardealului, premisele dietei dela 1863 din Sibiu, membrii ei, ţinuta deputaţilor români în acea dietă şi rezultatele ei.

Muz. Ard. Cluj 128092 şi alte exemplare.

1865 **Sibiu** **1940**

Aemtliche Aktenstücke betreffend die Verhandlungen über die Union Siebenbürgens mit dem Königreiche Ungarn.

Hermannstadt, 1865. Theodor Steinhaussen. In 4⁰ pag. 288.

Colecţiune de acte şi documente cuprinzând 65 de acte dintre anii 1791 şi 1866 împreună cu următorul proces verbal: Protocoll der sächsischen Nationalversammlung über die Unionsverhandlungen in Klausenburg vom 29. und 30. Mai 1848. (p. 171—288)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1865 **Bucureşti** **1941**

Altarrede und Gebet zum 24. Januar, dem denkwürdigen Jahrestage in der Entwickelungsgeschichte der romänischen Nation, als dem Erwählungstage S. H. des Fürsten Alexander Johann Cuza zum regierenden Fürsten der vereinigten Fürstenthümer Walachei und Moldau, gesprochen von R. NEUMEISTER in der Evangelisch-Lutherischen Kirche in Bucarest.

Bucarest, 1865. Ulrich. In 8⁰ pag. 16.

Bibl. Brătianu. Bucureşti. Col. Sturza vol. CXI Nr. 18.

1865 **Leipzig** **1942**

Siebenbürgen und die österreichische Regierung in den letzten vier Jahren.

Leipzig, 1865. F. A. Brockhaus. In 8⁰ pag. 162.

Prefaţa: Geschrieben Ende Januar 1865.

Din cuprins: VI. Die jüngsten nationalen Bewegungen unter den Romänen. (p. 48) VII. Das Verfahren der Regierung gegenüber den Sachsen und Romänen. (p. 64—71)

Autorul anonim al cărţii este: Graf Dominik TELEKI.

Muz. Ard. Cluj 130590 şi alte exemplare.

1865 **Genève** **1943**

Magyarország függetlenségi harczának története 1848 és 1849-ben. Irta HORVÁTH Mihály. Vol. I—III. [Istoria luptei pentru independenţă a Ungariei din 1848 şi 1849.]

Genfben, 1865. Nyomatott Puky Miklósnál. In 8⁰ mic.

Prefaţa: Genfben, 1865 elején.

Cuprinde o istorie pragmatică a războiului pentru independenţă a Ungariei dela 1848 şi 1849 când autorul fusese deputat şi chiar mi-

nistru al Instrucţiunii publice, din care însemnăm următoarele locuri unde se vorbeşte mai pe larg de Români :

Vol. I. Unirea Ardealului cu Ungaria. Reacţiunea împotriva unirii. Adunarea Românilor dela Blaj, în care *Nopcsa* László se declară Român. Deschiderea dietei şi sancţionarea unirii. (p. 39—70) Numirea de voivod a lui Ştefan Suplikac şi protestul Românilor. (p. 152—5) Fehértemplom. Regimentul din Caransebeş. Euthym Murgu. (p. 230—241)

Vol. II. Agitaţia între Români crescând cu reacţiunea. Scrisoarea generalului austriac Urban către autorităţile din Ardeal. Adunarea a doua dela Blaj. Inceputul agitaţiilor. Lupta dela Bare din 10 Octomvrie 1848. Baia de sânge dela Zlatna pricinuită de Românii agitaţi. (p. 120—133) Mişcările Românilor din Hunedoara. Cele din părţile Chioarului şi ale Crasnei. (p. 142—4) Războiul din Ardeal după ocuparea oraşului Cluj de armatele ungureşti. (p. 337—340) Aiudul pustiit a doua oară de Românii veniţi din munţi. (p. 347—350)

Vol. III. Lupta Ungurilor împotriva Românilor răsculaţi. Incercările de pacificare ale lui Dragoş. Atacul fără raţiune al lui Hatvani. Campania lui Kemény Farkas în munţii apuseni împotriva Românilor răsculaţi. (p. 295—302) Diversiunea generalului Bem în Moldova. (p. 396—8)

Are o ediţie de titlu din 1871—1872.

Muz. Ard. Cluj 75634 şi alte exemplare.

1944 Pest 1865

Hazafiság és nemzetiség. Irta PELÁTHY István. [Patriotism şi naţionalitate.]

Pest, 1865. (Nyom. Kertész Józsefnél.) In 8⁰ pag. 75.

Cuprinsul: Ideea de naţionalitate. Politica naţionalităţii în paralelă cu chestiunea naţionalităţilor după limbă. Integritatea teritorială a Ungariei. Mişcările naţionalităţilor în general. Naţiune şi naţionalitate. Gelozia naţionalităţilor. Despre patriotism. Patriotism şi naţionalitate. Şiretenii. Respect mutual.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1945 Sibiu 1865

Die siebenbürgische Frage, eine Weltfrage. Ein Beitrag zu einer Entwicklung des österreichischen Gesammtstaates, verfaßt von Guido von BAUSZNERN.

Hermannstadt, 1865. Gedruckt bei Samuel Filtsch. In 8⁰ pag. 106.

Broşura aceasta la eşirea ei în luna Octomvrie 1865 a fost confiscată de către poliţia Sibiului.

Trausch vol. I. p. 76.

1865 **Wien** 1946

A nemzetiségi kérdés. Irta Báró EÖTVÖS József. [Chestiunea naţionalităţii.]

Pest, 1865. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben, Jacob és Holzhausen-nél.) In 8⁰ pag. IX şi 158.

Prefaţa: Budán, május 1-én 1865.

Autorul (poet şi idealist) tratează chestiunea naţionalităţilor în XVI capitole pe baza cea mai largă a libertăţii, declarând că chestiunea care nu este interesul vreunei naţionalităţi, ci al întregii patrii, nu se poate rezolva de cât prin lărgirea libertăţii individuale şi menţinerea independenţei constituţionale a ţării, fără nicio teamă că libertatea dată minorităţilor va submina fundamentele statului ungar.

Cfr. prima lucrare a autorului de acest fel din 1850 de sub No. 1558 apărută anonim.

Muz. Ard. Cluj 75021 şi alte exemplare.

1865 **Pest** 1947

Die Nationalitäten-Frage. Von Josef Freiherrn von EÖTVÖS. Aus dem ungarischen Manuscripte übersetzt von Dr. Max Falk.

Pest, 1865. Verlag von Moritz Rath. In 8⁰ pag. X şi 192.

Traducerea cărţii de mai sus (de sub No. 1946) apărută odată cu originalul ungar.

Bibl. Univ. Cluj 75188 şi alte exemplare.

1865 **Bucureşti** 1948

Programja *A bukuresti evangyéliomi reformált szentegyház félszázados ünnepélyének Majus 14-én 1865*-ik *esztendőben.* / Programma Serbăreĭ semi-seculare a sânteĭ biserici evanghelico-reformată din Bucuresci.

Bukuresti, 1865. Typographia Th. Vaidescu. In 8⁰ pag. 4.

Programa serbării semicentenarului bisericii ev. reformate din Bucureşti e dată şi în limba germană şi franceză, având în vedere prezenţa corpului diplomatic.

Bibl. Univ. Budapest. Miscellanea in 8⁰ No. 16/a.

1865 **(Bucureşti)** 1949

A bukuresti ev. ref. egyház félszázados innepén 1865-ik Majus 2/14-én *az uj templomban a benirtak által tartott* négy egyházi beszéd négy nyelven. Ára egy ezüst huszas. *Saját költségén kiadja s a tiszta jövedelmet a torony épitésére szenteli, Szöllösi József egyház-főgondnok.* [Patru discursuri bisericeşti în patru limbi

rostite la inaugurarea bicericii noui reformate zidită la 50 de ani dela întemeierea ei în Bucureşti.]

S. l. 1865. Vajda Todor és társa nyomd. In 8⁰ mic pag. 31.

Autorii celor patru predici indicate în titlul tipăriturii sunt: Czelder Márton, Martin Bruss ev. lutherischer Prediger an der neuen Marienkirche, Daniel Vincze missionaire réformé a Ploest şi Koos Ferencz Preot reformat din Bucuresci, cu următoare predică ţinută în limba română: Recunoscinţa ferbinte sau unu cuvîntu bisericescu. Pronunţat cu ocaziunea serbărei semi-seculară a sântei biserici evangelico reformată din Bucuresci. (p. 13—18)

Predica începe cu cuvintele următoare: Pentru prima oară resună în această sântă biserică evanghelică reformată limba sonoră a patrieĭ nóstre adoptive.

Bibl. Bisericii Ref. ungare. Bucureşti.

1950 Wien 1865

A Hóra-támadás története. Irta id. gróf TELEKI Domokos. [Istoria atacului lui Horia.]

Pest, 1865. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Jacob és Holzhausen-nél Bécsben.) In 8⁰ pag. X şi 183.

Cuprinde istoria revoluţiei lui Horia (p. 1—110) cu documente justificative din şapte arhive ardelene şi anume: Biblioteca Teleki din Târgu-Mureş, Colecţiunea din Várhegy, Colecţiunea Alexandru Mike, Colecţiunea contelui Iosif Kemény, Colecţiunea contelui George Bánffy, Colecţiunea lui Carol Torma şi Muzeul Ardelean din Cluj.

Există şi o a doua ediţie de titlu din acelaş an 1865.

Cfr. *Densuşianu* p. 19.

Muz. Ard. Cluj 46655 şi alte exemplare.

1951 Buda 1865

A Hora-világ. Irta SZILÁGYI Ferencz. [Lumea lui Horia.]

Budán, 1865. (Egyetemi nyomdából.) In 8⁰ pag. 22 şi 4.

Cuprinde critica cărţii contelui Dominic Teleki de mai sus (p. 1—8) cu o schiţă a revoluţiei lui Horia. (p. 9—22)

Anexat şi o replică către redactorul Paul Gyulai la cele scrise despre cartea contelui Teleki în legătură cu critica din No. 31 al ziarului „Augsburger Allgemeine" replică datată în Buda, 3 Fevruarie 1865 (p. 1—4) care conclude că cărticica lui Szilágyi prezintă evenimente schimbate ori redate în formă romantică, aşa că nu înseamnă o îmbogăţire a literaturii istorice ungare.

Cărticica a apărut fără frontispiciu ca extras din revista lui Gyulai „Budapesti Szemle" unde aceste critice au fost publicate.

Muz. Ard. Cluj 91238 şi alte exemplare.

1865 Wien 1952

Majestäts-Gesuch der Bevölkerung des bestandenen II. Romanen-17. Grenz-Regimentes, nunmehrigen Nassoder Districts-Gebietes in Siebenbürgen, in der Grundbesitz-Regulierungsfrage, überreicht durch eine Deputation in der Audienz am 5. October 1865.

Wien, 1865. Mechitaristen-Buchdruckerei. In 8° mare foi 2 și pag. 44.

Semnată: Nassod, am 21. Mai 1865. (Originalul iscălit de 145 membri ai Fondului din Năsăud.)

B. Acad. Rom. București. A. 27630 și alte exemplare.

1865 Wien 1953

Vertheidigungs-Schrift der Bevölkerung des bestandenen II. Romanen-17. Grenz-Regimentes, nunmehrigen Nassoder Districts-Gebietes in Siebenbürgen, in Betreff des im Jahre 1851 über die Waldungen dieser Bevölkerung widerrechtlich verhängten politischen Sequesters, eingereicht im amtlichen Wege an das h. königl. siebenbürgische Landesgubernium. Gub. Zahl 16599 ex 1865. (Verlag der Gemeinde-Repräsentanz.)

Wien, 1865. Mechitaristen-Buchdruckerei. In 8° mare pag. 51.

Semnată: Nassod, am 21. Mai 1865. (Originalul iscălit de reprezentanții celor 45 comune ale țării Năsăudului și ale Fondului scolar.)

Bibl. Iulian Marțian. Năsăud.

1865 Lugoj 1954

Originea familiei WLAD nobile de Selisce. Scrisă de Aloysiu Wlad de Selisce, fost deputat etc.

Lugosiu, 1865. Traunfellner-Vencely. In 8° foi 2 și pag. 34.

Prefața: Datu la Logosiu in 1-a Iuliu 1865.

Cuprinde o istorie a familiei Wlad dedusă dela 1486 încoace, pe ultima pagină cu o spiță genealogică.

Muz. Ard. Cluj 91784 și alte exemplare.

1865 Sibiu 1955

Formularii pentru procedura criminala din 29. Iuliu 1859 si pentru *instructiunea despre functiunile interne* si ordinea trebiloru la judecatorii in cause penale. Dupa editiunea oficiósa a Tribunalului superioru din Eperies traduse sub ingrigirea mai multoru juristi practici.

Sibiu, 1865. S. Filtsch. In 8° pag. V și 60.

Prefața: Sibiiu, in Maiu 1865.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1956 Sibiu 1865

Elemente de istori'a Transilvaniei pentru invetiatorii si scolele popularie romane scrise de Ioane V. RUSU.

Sibiiu, 1865. Tiparitu la S. Filtsch. In 8⁰ pag. 89 şi IV.

Prefaţa: Sibiiu in lun'a lui Augustu 1865.

E un extras al compendiului din 1864 de sub No. 1921.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1957 Cluj 1865

Politica conducatoriloru Natiunei Romane din Transsylvania in ciea din urma cinci ani, scrisa de unu romanu.

Clusiu, 1865. Cu Tip. Coll. ev. ref. In 8⁰ pag. IV şi 19.

Prefaciere: Clusiu 7. Septembrie 1865.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1958 Lugoj 1865

Cuventârile dîetali ale lui Aloysiu WLAD de Selisce, fostulu deputatu etc.

Logosiu, 1865. Traunfellner-Vencely. In 8⁰ foi 3 şi pag. 63.

Prefaţa: Logosiu in 13/1-a Siept. 1865.

Cuprinde cele zece discursuri ale autorului rostite în Camera ungară dela 1848 şi 1849, apoi alte cinci din Camera dela 1861 şi şase articole despre activitatea sa ca deputat în 1861.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 16647 şi alte exemplare.

1959 Cluj 1865

Az 1865. november 19. Kolozsvártt egybegyült erdélyi országgyülés gyorsirói naplója... szerkeszti HAJNIK Károly. [Ziarul stenografic al dietei ardelene întrunite în Cluj la 19 Noemvrie 1865.]

Kolozsvártt, 1865. A róm. kath. lyceumi nyomda betűivel. In 2⁰ pag. 95.

Discursurile sunt date în limba oratorilor, astfel şi cele în limba română după stenogramele originale.

Muz. Ard. Cluj 51674.

1960 Cluj 1865

Okmánytár Erdély legujabb jogtörténelméhez. 1848—1865. Összeszedte SÁNDOR József. [Diplomatar la istoria juridică modernă a Ardealului.]

Kolozsvár, 1865. Stein János bizománya. Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel. In 8⁰ mic pag. IV şi 378.

Prefața: Kolozsvártt, octoberben 1865.
Cuprinde o colecție de acte și legi și între ele cinci dela Români ori privitoare la istoria lor: dela Paul Dunka, Ioan Alduleanu și Alexandru Lazar (p. 180—3 și 196—9) mitropolitul Al. Șuluți (p. 297—300) și două legi din 1858 și 1863. (p. 47 și 355) Vezi rezumatele lor în partea III a bibliografiei de față.
Muz. Ard. Cluj 53718 și alte exemplare.

1865 Sibiu 1961

Formularii de protocóle si eshibite judecatoresci-civile cuprindiendu procedura civila norma concursuala si cambiala, procedura cambiala si procedura in cause necontraverse. Dupa editiunea oficiósa de c. r. Tribunalulu superioru din Eperies. Traduse sub ingrigirea mai multoru juristi practici.
Sibiiu, 1865. S. Filtsch. In 8⁰ pag. v și 408.
Prefața: Sibiiu, in Octobre 1865.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1865 Pest 1962

Uiber das Serben-Congreß-Memorandum, verfaßt von Dr. Euthym Murgu.
Pest, 1865. Gedruckt bei Alexander Kocsi. In 8⁰ pag. 65.
Autorul vorbind despre „Orthodox-orientalische Landes-Kirche mitunter auch die Walachische oder Romänische genannt" din Pesta protestează ca această biserică să aparțină și mai departe bisericii sârbești. Din prefață mai aflăm că autorul nu știe nemțește și dacă cu toate astea broșura se publică în limba germană este pentru a se apăra în contra articolului unui organ nemțesc, ca astfel răspunsul enoriașilor ortodoxi să apară în aceiaș limbă.
Muz. Ard. Cluj 129508 și alte exemplare.

1865 București 1963

O preămblare la băile de la Mehadia și în țéră, în versuri. De Anania Melega.
București, 1865. In 8⁰ pag. 154 și 6.
Iarcu p. 111.

1865 Győr 1964

Az Oláhok eredetéről és polgári állásukról. Irta Szabó Benő, Győr szab. kir. városi törvényszéki tanácsnok. [Despre originea Românilor și starea lor civilă.]
Győr, 1865. Nyomatott Sauervein Gézánál. In 8⁰ pag. 73.

Cuprinde un studiu despre originea şi situaţia cetăţenească a Românilor făcut pe baza izvoarelor şi documentelor şi împărţit în 66 §.
Are şi o ediţie de titlu: Pest, 1866. Ráth Mór.
Muz. Ard. Cluj 50845 şi alte exemplare.

1965 Pest 1865

GYÖNGYÖSI István válogatott poetai munkái. Az eredeti kiadások alapján közli Toldy Ferencz. Vol. I—II. [Operele poetice alese ale lui Ştefan Gy.]
Pest, 1865. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 8° pag. II şi 203.

Cuprinsul: Porábul megéledett Phoenix.
Ediţia critică a poemei, cu amănunte despre slobozirea lui Ioan Kemény din robia tătară prin ajutorul şi chezăşia lui Mihnea-Vodă.
Cfr. ediţia I. din 1693 de sub 244.
Bibl. Univ. Cluj 74987 şi alte exemplare.

1966 Bucureşti 1865

Bukaresti emlény. Irta SÁSKA Róbert. [Suvenir de Bucureşti.]
Bukarest, 1865. Weiss János betüivel. In 8° mic pag. 26.

Cuprinde nouă poezii şi între ele una prin care autorul ia rămas-bun dela Bucureşti într'o cărciumă de supt dealul Filaret, cu titlul: Filáreti búcsu pohár.
Poet rămas cu totul necunoscut în literatura ungară; numele lui îl păstrează numai această mică tipăritură bucureşteană, cu versuri destul de bine scrise.
Bibl. Univ. Budapest. Miscellanea in 8° No. 20.

1967 Sibiu 1865

Peregrinul Transelvanu sau epistole scrise den tiere straine unui amicu in patria, de la anulu 1835 pana inchisive 1848. Tom I.
Sabiiu, 1865. S. Filtsch. In 8-vo.

Cuprinde scrisorile de călătorie ale lui I. Codru DRĂGUŞANUL şi în ele următoarele observări despre Unguri. In scrisoarea din Septemvrie 1837 dela Bucureşti aluzie la nemeşii cu opinci = *bocskoros nemesek* sau *hétszilvafás*, nu hét szilvás, cum e scris greşit. In Decemvrie 1838 vorbeşte despre Szeged, Kecskemét şi Pesta în drum spre Viena. La întoarcere de acolo (în Mai 1839) a venit până la orăşelul Gönyő cu poşta sătească, iar acolo se îmbarcă pe vaporul „Árpád" pe care-l descrie pe larg. Petrecând la Pesta, vorbeşte mult de Maghiari pe cari îi găseşte la fel cu boierii români, numai că „parcă făcură un pas mare spre înaintare" în urma acţiunii contelui Ştefan Széchenyi. Imbarcând pe „Galatea" a ajuns la Giurgiu în patru zile.

In vara anului 1840 autorul petrece la băile dela Mehadia, dupăcare a făcut patru zile de navigaţie până la Pozsony. La 1843 în „Prier" îl găsim la Petersburg, unde printr'un anunţ (de un june literat ungur) deveni secretarul unui prinţ rusesc cu care a făcut noui călătorii, Ajuns la Londra dă o notă despre „nebunia" ambasadorului Eszterházy care dansa cu regina Angliei în cizme împodobite cu diamante. De mare interes e deviza unltimei scrisori din Septemvrie 1844 : Gyere rózsám Enyedre, Ott a világ közepe = Haide dragă la Aiud, Acolo-i mijlocul lumii, care arată vechimea ei.

Cartea preţioasă a fost reeditată de C. Onciu cu o prefaţă de N. Iorga în Vălenii-de-Munte, 1910 şi în Publicaţiile Casei Şcoalelor; Bucureşti, 1924.

B. Baron Brukenthal. Sibiu.—Bibl. Univ. Cluj 205986.

1865 Pest 1968

Emlékirat. Irta JÓSIKA Miklós. Vol. I—IV. [Memoriu.]
Pest, 1865. Kiadja Heckenast Gustáv. In 8⁰ mic.

Cuprinde memoriile romancierului cu mici amintiri despre Românii din Ardeal şi între ele următoarele mai de valoare: Proprietarul moşiei Szurdok (în comitatul Solnoc-Dobâca) contele Ştefan Csáky avea obicei să facă uz de dreptul medieval „Jus primae noctis" ţinând o caretă cu şase husari, în care i se aduceau în castel româncile de prin apropiere. Dela o vreme însă Românii ne mai putând suporta acest lucru înjositor, au năvălit în castelul său şi l-au omorît. (vol. 2 p. 58—60) Plăiaşii lui Ladislau Nopcsa în Hunedoară. (vol. 4 p. 42—43) Logofetul Todor Someşan din Brăncica şi desrobirea Românilor făcută de autor încă în 1847 de bunăvoie. (p. 48)

Muz. Ard. Cluj 75105 şi alte exemplare.

1865 Gyor 1969

Codex diplomaticus patrius. Studio et opera Emerici NAGY etc. Tom. I—VIII.
Jaurini-Budapestini, 1865—1891. In 8-vo.

Cuprinsul puţinelor acte despre Români a se vedea în partea III a Bibliografiei de faţă.

Muz. Ard. Cluj 104000 şi alte exemplare.

1866 Pest 1970

Erdélyország története tekintettel mivelődésére. Irta SZILÁGYI Sándor. Vol. I—II. [Istoria Ardealului cu privire la cultura sa.]
Pest, MDCCCLXVI. In 8⁰ mic pag. XV şi 462+511.

Prefața : Nagy-Körös, 1865. Sept. 10-kén.

Cuprinde istoria Ardealului din timpul Romanilor până la 1791. Operă de mare valoare, scrisă pe baza izvoarelor istorice și a multor acte inedite, cu privire la toate națiunile din Ardeal. Autorul are o deosebită grijă pentru povestirea legăturilor principilor ardeleni cu Domnii Moldovei și ai Țării-Românești și înfățișarea acestor legături se face aci întâia oară în literatura istorică ungară. Tot așa urmărește și desvoltarea culturii la Românii din Ardeal, — așa de pildă istoria pe scurt a uniunii religioase, misiunea vlădicului Theophil, a iezuitului Baranyai și Hevenesi între Români (vol. II p. 390—391) precum și luptele ortodocșilor, — urmărită până la 1784 e foarte bine expusă, așa că publicul maghiar de aci se putea orienta de acum înainte despre aceste lucruri sufletești, cari au ajuns la oareșicare liniște în anul 1744, când Românii au fost trecuți în lege, respectiv luați în constituția țării, cu toate că — din păcate — nu ca al patrulea Ordin, prin care dacă s'ar fi făcut, desvoltarea Ardealului ar fi luat o altă directivă. (p. 505—506)

Bibl. Univ. Cluj 75705 și alte exemplare.

1971 Pest 1866

Rákóczi Tár. Szerkeszti THALY Kálmán. Vol I—II. [Magazin Rakóczian.]

Pest, 1866—1868. Kiadja Lauffer Vilmos. (Nyomatott Hornyánszky és Hummelnál.) In 8° pag. XIX și 448+XXXII și 376.

Prefața : Pest, november 1-jén, 1865.

Cuprinde memorii ungurești dintre anii 1703—1720 (vol. I) și corespondența contelui Nicolae Bercsényi cu Alexandru Károlyi dintre anii 1703—1711 (vol. II) cu multe amănunte despre Români și între ele ziarul expediției lui Paul Ráday din 1709 la serdarul din Babadag. Ráday plecând la 27 Octomvrie din Huszt, a trecut prin Câmpulungul din Bucovina, Baia, Pășcani, Târgu-Frumos, Chișineu, Todorești, Bender, Ciubărciu și a ajuns la 6 Decemvrie în Akerman, unde a stat zece zile, până și-a terminat misiunea; cu bune observări despre cele văzute și auzite dela Moldoveni și alții, date nefolosite pân'acuma în literatura istorică română. (p. 404—419)

Muz. Ard. Cluj 32836 și alte exemplare.

1972 Sibiu 1866

Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Romänen Siebenbürgens. Ein Beitrag zur Kenntniß des Volksmythus. Von Wilhelm SCHMIDT, Professor etc.

Hermannstadt, 1866. Verlag von A. Schmiedicke. Firma: Th. Steinhaussens Buchhandlung. (A. Schmiedicke.) In 8° pag. X și 66.

Prefața : Hermannstadt im Dezember 1865.

Cuprinsul: Vorwort. (p. VII) Memoriul (p. 1—51) cu 277 note, multe poezii şi 6 descântece (date şi pe româneşte) şi la fine cu un *Excurs*: Ueber das slavische Sprachelement im Rumunischen oder Walachischen (p. 52—66) cu alte 122 note şi citate.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 3187 şi alte exemplare.

1866 Wien 1973

Welche Bahnen brauchen Siebenbürgen? Beantwortet von Graf Edmund ZICHY.

Wien, 1866. (Druck von Adolf Holzhausen.) In 8⁰ pag. 46.

La sfârşit: Weihnachten 1865.

Autorul îşi expune părerea asupra proectului căilor ferate cu menirea să lege Ardealul cu România şi Marea Neagră, interesat chiar şi băneşte, întrucât familia sa era una dintre aceleia cari doreau să aibă privilegiul de a construi liniile contemplate.

Are şi o ediţie ungară cu titlul: Egy szó az erdélyi vasutról: Pest, 1866. (Muz. Ard. Cluj 54832.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1866 Pest 1974

Magyar országgyülési törvénykönyv. [Codicele decretelor dietale ungare.]

Pest, 1866. Poldini Ede. In 4⁰ pag. 1555 şi Indice.

Cuprinde toate legile şi ordinele decretate ale Staturilor şi Ordinelor Ungariei dela primul rege, Sfântul Ştefan până la 1848 în traducere ungară. Ediţie îngrijită de Kisgézseni Gegus Dániel.

Cfr. ediţia legilor (în textul lor original latinesc) din anul 1818 de sub No. 1103.

Mus. Nat. Budapest. Hung. j. 495 şi alte exemplare.

1866 Cluj 1975

Protocolulu si cartea de documente a dietei marelui principatu Transilvania conchiemata in libera cetate regia Clusiu pe 19-a Novembrie 1865.

Clusiu, cu literele tipografiei lui Ioane Gámán. In 2⁰ pag. 23.

Muz. Ard. Cluj 51674 şi alte exemplare.

1866 Sibiu 1976

Verhandlungen des siebenbürgischen Landtags 1865/6. Erstes Heft.

Hermannstadt, 1866. Von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. VIII şi 96.

Cuprinde procesele-verbale şi discursurile şedinţelor dintre 20 Noemvrie 1865 şi 9 Ianuarie 1866 ale dietei din Cluj şi între ele ale lui Şaguna, Ratiu, Găetanu, Vasile Vaida şi Iosif Hosszu.

Anexat: Das Minoritätsvotum der Romanen im Klausenburger Landtage din Decemvrie 1865. (p. 72—76) Semnat de episcopii Alexandru Şterca-Sulutiu şi Andrei Şaguna precum şi de alţii mulţi fruntaşi români.

Mus. Nat. Budapest. Hung. j. 75 şi alte exemplare.

1976/a **Cluj** **1866**

Cuventarile dietali ale lui Iosifu HOSSZU deputatu alu comitatului Clusiu la dieta Transsilvaniei din a. 1665.

Clusiu, 1866. Cu tipariulu Collegiului ev. ref. In 12⁰ pag. 24. (In titlu cu greşeala fatală : 1665.)

Dedicaţie: Clusiu 9 Ianuarie 1866.

Cuprinde cele două discursuri ale deputatului din şedinţele din 2 Decemvrie (p. 7—14) şi 7 Decemvrie 1865. (op. 15—24) ţinute în limba română.

Muz. Ard. Cluj 76508.

1977 **Pest** **1866**

A magyar politikai szónoklat kézikönyve ... Kiadta TOLDY István. Vol. I—II. [Compendiul retoricei politice ungare.]

Pest, M.DCCC.LXVI. Emich Gusztáv nyomdája. In 8-vo.

Cuprinde o colecţie frumoasă a discursurilor ungurilor celebri dela 1458 până la 1865 şi între ele discursul lui Ludovic Kossuth din şedinţa dela 21 August 1848 făcut ca răspuns la interpelaţia deputatului Ion *Dragoş* în privinţa persecuţiunii Românilor. Kossuth se declară franc în favoarea despărţirii Bisericii române de cea sârbească, fiind de părere că Statul nu se va putea susţine decât pe baza dreptului şi al libertăţii ; căci e convins că soarta fericită atât a Ungurilor cât şi a Românilor stă în uniunea lor frăţească, iar nu lăsându-se amăgiţi spre asuprirea celuilalt popor, deoarece asuprirea este o armă care vatămă chiar poporului care se foloseşte de ea. (Vol. II p. 139—141)

Mus. Nat. Budapest 09323 şi alte exemplare.

1978 **Braşov** **1866**

Aktenmässige Darstellung der ungarischen und siebenbürgischen Landtags-Verhandlungen über eine Vereinigung des Großfürstenthums Siebenbürgen mit dem Königreiche Ungarn von Joseph TRAUSCH.

Kronstadt, 1866. Von Johann Gött. In 8⁰ foi 4 şi pag. 117.

Prefaţa: Kronstadt am 20. Jänner 1866.

Cuprinde o schiţă a tendinţelor de unire ale Ardealului cu Ungaria dela 1540 până la proclamarea unirii dela 1848. Sfârşeşte cu un bun indice al dietelor ardelene dintre 1291 şi 1540.

Anexat 14 acte și între ele următoarele două din partea Românilor: Minoritätsvotum der Romanen im Klausenburger Landtage von 1865. (p. 104—110) Antrag des Koloser Comitats-Deputirten Johann Hosszu an Seine Majestät in 1865. (p. 111—115)
Bibl. Univ. Cluj 54607 și alte exemplare.

1866 Cluj 1979

Válaszirata VAJDA Lászlónak mint ns. Dobokamegye alsókerülete által a tavai nov. 19.-én megnyilt Erdélyi országgyűlésre választott követnek egy a Kolozsvári Közlöny idei 6-dik számában t. választói egyike aláirása alatt megjelent czikkre. Követi jelentésül tiszteletteljesen ajánlva egykori n. t. választóinak. [Răspunsul deputatului din comitatul Dobâca, Vasile Vajda... la articolul de ziar publicat în Kolozsvári Közlöny de unul dintre alegătorii săi... prezentat de autor foştilor săi alegători cu stimă.]
Kolozsvártt, 1866. Az ev. ref. főtanoda betűivel. In 8⁰ mic pag. 16.

La sfârșit: Kolozsvártt, január 28. 1868.
Cuprinsul răspunsului arată că articolul incriminat era scris de Mohai Károly care învinuia pe Vaida pentru că s'a atașat memoriului episcopului Șaguna. La sfârșit se află scrisoarea lui Vaida din 11 Noemvrie 1865. (p. 14—16)
Muz. Ard. Cluj 97823.

1866 Sibiu 1980

Directive pentru organisarea Comunitâtiloru *Districtului* Tierei Fagarasiului.
Sabiiu, 1866. Tipografi'a lui S. Filtsch. In 8⁰ pag. 61.

Prefața: Fagarasiu, in 25 Martiu 1866. Capitanulu supremu Cavaleru de PUSCARIU.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1866 Esztergom 1981

LÁNYI Károly magyar egyháztörténelme. Kiadta Knauz Nándor. Vol. I—II. [Istoria Bisericii ungare.]
Esztergom, 1866. Horák E. In 8⁰ pag. 716 și 470.

Din cuprins: Vol. I. Episcopia de Milcov și Argeș. (p. 345—363)
Intregește prima carte de acest fel a autorului din 1844 de sub No. 1436.
Muz. Ard. Cluj 38278 și alte exemplare.

1982 (P e s t) 1866

Cátra popórele Mele !

Proclamaţia lui Francisc Josif Dat in Residinti'a si Capital'a Mea Vienn'a, in a sieptesprediecele Juniu anului omie optsute siesediecisisiese.

S. l. et a. Foaie volantă cu o oglindă de tipar de 50×68 cm.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok. — B. Acad. Rom. Bucureşti. Creşterea col. 1914 No. 134.

1983 P e s t 1866

Magyarországi népszokások. Összegyüjté RÉSŐ Ensel Sándor. [Datini populare din Ungaria.]

Pesten, 1866. (Emich Gusztávnál.) In 8⁰ foi 3 şi pag. IX+351.

Prefaţa : Pest. 1866. Jakab hó 1-én.

Din cuprins : Obiceiuri de nuntă la Ceangăii din Bucovina. (p. 79—80) Şezători în Dobra. (92) Nedeea din ţinutul Haţegului. (p. 146) Nunţi româneşti în Sălaj. Inmormântare românească în Sălaj. (p. 280—1)

Are şi o ediţie de titlu din 1867. (Muz. Ard. Cluj 31074.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1984 C l u j 1866

Erdély épitészeti emlékei. Irta KŐVÁRI László. [Monumentele arhitectonice ale Ardealului.]

Kolozsvártt, 1866. Kiadja Stein J. könyvárus. (Az ev. ref. főtanoda betüivel.) In 8⁰ pag. XII şi 335. Cu 30 xilografii.

Prefaţa : Kolozsvár, jul. 30. 1866.

Este ediţia a doua prelucrată a cărţii autorului cu titlul „Erdély régiségei" menţionată mai sus (sub No. 1609) scrisă pe baza cercetărilor dela faţa locului. Pornind dela deviza că *Ardealul este un muzeu bogat, dar necunoscut*, autorul descrie toate monumentele vechi din vremea Dacilor, Romanilor, a Hunilor şi Secuilor, în mici articole, cu toate cetăţile şi ruinele de cetăţi, cu diferitele castele şi locuri istorice, cum şi a locurilor de bătălii, dând şi descrierea bisericilor şi mânăstirilor mai însemnate, cu fel de fel de date scoase de prin cărţi, cu dese amănunte şi despre Români, dând şi descrierea bisericii ortodoxe din Braşov. (p. 298—9)

B. Acad. Rom. Bucureşti 3771 şi alte exemplare.

1866 **Pest** **1985**

Zelistyei WLÁD család. [Familia Wlad de Sălişte.]

Pest, 1866. Emich Gusztáv nyomdásznál. In 8⁰ pag. 11. (Extras din opera lui NAGY Iván : Magyarország családai vol. XII.)

Cuprinde istoria familiei Wlad de Săliște. E un rezumat al studiului din 1865 de sub No. 1954.

Mus. Nat. Budapest.

1866 **Pest** **1986**

Országgyülési emlékkönyv. 1866... Szerkesztő: HAJNIK Károly. [Almanach dietal.]

Pest, MDCCCLXVI. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 652.

Din cuprins : Gozsdu Manó. (p. 199—201. Cu portret.) Discursul deputatului George Joánnovics din 23 Fevruarie 1866. (p. 312—4) Hosszu József. (p. 335—6. Cu portret.) Legea pentru egalitatea naţionalităţilor : Törvényczikk a nemzetiségek egyenjoguságáról, 1867. (p. 646—8)

Muz. Ard. Cluj 148565 şi alte exemplare.

1866 **Pest** **1987**

Noch ein Wort zur Lösung der Nationalitätsfrage in Ungarn den Mitgliedern des hohen ungar. Landtags gewidmet von einem VATERLANDSFREUNDE.

Pest, 1866. Druck von Hornyánßky & Hummel. In 8⁰ pag. 29.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1866 **Blaj** **1988**

Istori'a Ardealului pentru scólele poporali scrisa de Ioane M. MOLDOVANU, profesoriu gimn.

Blasiu, 1866. Cu Tipariulu Seminariului. In 8⁰ pag. 98.

Din cuprins : Periodulu alu IV. Ardealulu sub Domni proprii. 797—1002. (p. 19) Periodulu alu V. Ardealulu sub regii Ungariei. 1002—1541. (p. 26) Periodulu VI. Ardealulu sub principii proprii. 1541—1699. (p. 52) Periodulu alu VII. Ardealulu sub cas'a austriaca. a) 1699—1848. (p. 80) b) după anu 1848—9. (p. 97)

B. Acad. Rom. Bucureşti 812 şi alte exemplare.

1866 **Blaj** **1989**

Geografi'a Ardealului pentru scolele poporali, scrisa de Joane M. MOLDOVANU, profesoriu gimn.

Blasiu, 1866. Cu Tipariulu Seminariului. In 8⁰ mic.

Are o ed. II din anul 1870.

Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1990 **Iaşi** **1866**

Katehismul elementar pentru tinerii romano-catolici. Din voea şi poronca Prea-Sfinţitului Josef Salandari din Ordinul Minorilor Conventuali a Sfântului Francisco de Assissi, Episcopu de Marcopol şi Sf. Missiei Romano-catolice in Moldova visitator Apostolicu.

Iaşii, 1866. In 8-vo.

Arch. Prop. Fide. Roma. Fasc. Moldova 1866.

1991 **Sibiu** **1866**

Manuariu pentru judecatoriele comunali *d'in Districtulu* Tierei Fagarasiului.

Sabiiu, 1866. Tipografi'a lui S. Filtsch. In 8⁰ pag. 65.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1992 **Sibiu** **1866**

Statutu alu comunetatei colectiva Branulu *dein Districtulu Tierei Fogarasiului.*

Pe coperta din dos: Sibiiu, 1866. S. Filtsch. In 8⁰ pag. 23.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1993 **Cluj** **1866**

Gramatec'a limbei magiare pentru clasile gimnasiali inferiori de Octaviu BARITIU prof. gimnasiale in Naseudu.

Clusiu, 1866. In tip. rom. cat. lyceale. In 8⁰ foi 4 şi pag. 132.

Prefaţa: Naseudu, 1 Septembre 1866.
Cuprinde pe lângă gramatică, numeroase bucăţi de citit, atât ungureşte cât şi româneşte, precum şi un mic vocabular.
Ediţia IV a cărţii a apărut în 1886.
Muz. Ard. Cluj 113699 şi alte exemplare.

1994 **Pest** **1866**

BUDAI Ferencz polgári lexikona. Ed. II. Vol. I—II. [Lexiconul civil al lui Fr. B.]

Pest, MDCCCLXVI. Kiadják Khór és Wein. In 8-vo.

Prefaţa: Pest, 1866 nov. 1. Réső Ensel Sándor.
Este o simplă retipărire a primei ediţii din 1804 (de sub No. 913) cu ortografie modernizată.
Muz. Ard. Cluj 42422 şi alte exemplare.

1866 **Wien** **1995**

Geschichte Ungarns. Von Ladislaus v. SZALAY. Deutsch von Heinrich Wögerer. Vol. I—III.

Pest, 1866. Verlag von Wilhelm Lauffer. (Druck und Papier von Leopold Sommer in Wien.) In 8⁰ pag. XV şi 372, 511, 406 şi 290.

Din cuprins: Vol. II. *Siebentes Buch.* (1222—1270) Bekehrung der Kumanen der Moldau zum christlichen Glauben, die Moldau wird König Bélá's Obhut überlassen. Die Niederlassung der Johanniter-Ritter in der Moldau und an der unteren Donau. Stefan als Regent mit königlicher Machtvollkommenheit in der Moldau, Siebenbürgen und einigen Gegenden der Theiss. (p. 1—96) *IX. Buch.* (1301—1342) Die Beziehungen der heutigen Walachei zur Krone Ungarns. König Karl zieht mit einem Heere gegen den Wojwoden der Walachei, welcher die Festung Severin und deren Umgebung besetzte. Seine Armee geht in der Walachei zu Grunde. (p. 149—216) *X. Buch.* (1342—1382) Der walachische Wojwode Bazarad huldigt dem König Ludwig. Die Walachen der Mármaros übersiedeln nach der Moldau und bereiten die Entnationalisirung dieser Provinz vor; Krieg mit dem walachischen Wojwoden Vlajko. Der Wojwode wird geschlagen, und erklärt sich bereit, Geistliche der römischen Kirche aufzunehmen und die Oberherrlichkeit Ungarns anzuerkennen. (p. 217—317) *XI. Buch.* (1382—1437) König Wladislaw Jagyell strebt nach der Moldau, Galizien und Lodomerien. Der Wojwode der Moldau überwunden; Galizien, Lodomerien und Podolien fallen zu Polen zu. Die Walachei geräth unter türkische Botmässigkeit. Der wallachische Wojwode wird enger an die Krone gebunden. Feldzug Königs Sigmund in der Walachei. Schlacht bei Nikapolis. Sigismund verjagt nach Ablauf des mit den Türken geschlossenen Waffenstillstandes den Wojwoden der Walachei, Radul, einen Schützling der Türken, aus dem Lande, und setzt den Dan wieder auf dem Throne ein. Kolonisation an der untern Donau. Serbien und die Walachei neuerdings unter türkischer Botmässigkeit. Der Wojwode der Walachei, Vlad, huldigt dem Könige Sigismund und erlangt von ihm Hilfe gegen die Türken. Vlad-Drakul geht zu den Türken über, welche Siebenbürgen und das Severiner Banat verheeren. (p. 319—502)

Vol. III p. I. *Zwölftes Buch.* (1437—1444) Johann Hunyadi wird Banus von Severin. Die Wojwoden der Moldau und der Walachei erkennen die Oberherrlichkeit der ungarischen Krone an. (p. 1—82) *XIII.* Buch. (1444—1457) Drakul, Wojwode der Walachei, setzt Hunyadi gefangen. Er lässt ihn frei und geleitet ihn bis Kronstadt. Hunyadi verjagt Drakul aus der Walachei nach Adrianopel und ernennet an seine Stelle den Dan zum Wojwoden. Hunyadi und der Wojwode der Moldau schützen Dan gegen Drakul. (p. 83—198) *XIV. Buch.* Die Beziehungen der walachischen Wojwoden Vlad und Radul zu König Mathias. Mathias' Feldzug gegen Stefan, Wojwoden der Moldau. Verhältnisse der Moldau und Walachei. (p. 199—406)

Vol. III p. II. *Fünfzehntes Buch.* (1490—1526) Gesandschaft an Bajazed in Angelegenheiten Polens und der Moldau. Zustände in der Moldau und Walachei. (p. 1—283)

Ediţia originală, ungară scrisă în timpul pribegiei autorului şi publicată în 6 volume în Leipzig între 1852—54, cărora s'a mai adăogat vol. 5 şi trei fascicole din al şaselea e mai complectă, cu toate că a ajuns numai până la 1705. Această are şi o ediţie II dintre anii 1848—66.

Bibl. Univ. Cluj 75595 şi alte exemplare.

1996 Pest 1866

Az 1848—49-diki magyar hadjárat története. Irta RÜSTOW. Forditotta Vértesi Arnold és Áldor Imre. Vol. I—II. [Istoria războiului ungar dela 1848—49.]

Pest, 1866. Emich. In 8⁰ pag. XVIII şi 370+439. Cu 4 hărţi.

Din cuprins: Vol. I. Inceputul agitaţiilor române din Ardeal. Proclamaţia Românilor din 25 Martie 1848. (p. 25—27) Evenimentele din Ardeal din luna Ianuarie şi Fevruarie 1849. (p. 206—215) Vol. II. Evenimentele din primăvara anului 1849 din Ardeal. Generalul Bem ocupă Braşovul şi Sibiul şi prin aceasta întreg Ardealul. (p. 5—16) Bem în Banat. (p. 24—26) Malkowski în 4 Mai sub Caransebeş şi retragerea sa silită în Muntenia. (p. 28—31) Situaţia din Ardeal şi atacul lui Iancu la Teiuş. (p. 90—91) Evenimentele de sub Timişoara în Iunie şi Iulie. (p. 208—210) Năvălirea Ruşilor în Ardeal la 18 Iunie. Ocuparea Braşovului. (p. 211—215) Intre Secui. Bătălia dela Făgăraş, Bistriţa, Sărăţel şi Alba-Iulia. (p. 215—225) Armata austriacă sub generalul contele Clam Gallas în tabăra dela Cerneţi din Muntenia. (p. 229—230) Intrarea ei în Ardeal şi bătălia dela Sf. Gheorghe. (p. 316—319) Diversunea lui Bem în Moldova până la Bacău, la 20 Iunie. (p. 320) Retragerea lui Bem şi bătăliile dela Reghinul Săsesc, Sighişoara, Mercurea şi Sebişul Săsesc. (p. 321—329) Bem ocupă Sibiul şi înfrânge inimicii la Şura Mare, dar e nevoit să se retragă. (p. 329—332) In urma rezultatelor frumoase, Bem e numit comandant suprem al armatei ungare sub Timişoara la 9 August, dar neputând rezista puterii mari a armatei unite austro-ruse, la 12 August merge la Lugoj şi de acolo spre Ardeal până la Deva, însă la 20 August e nevoit să plece şi trecând munţii Poiana-Rusca, părăseşte ţara la Orşova, unde aflä de faptul că armata ungară a trebuit să depună armele la Şiria (Világos) în 13 August 1849. (p. 353—340)

Cartea are şi o ediţie de titlu din 1881.

Ediţia originală a cărţii lui Wilhelm *Rüstow* cu titlul de „Geschichte des ungarischen Insurrektionskrieges in den Jahren 1848 und 1849" a apărut în Zürich, 1860—61.

Muz. Ard. Cluj 36385 şi alte exemplare.

1997 Wien 1866

MÉSZÁROS Lázár emlékiratai. Közrebocsátja Szokoly Viktor. Vol. I—II. [Memoriile lui L. M.]

Pest, 1866. Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. 360 şi 383.

Din cuprins: Vol. II. Cap. IV. Az erdélyi hadjárat s az ottani viszonyok. (p. 111—143) O ceată mică de Unguri de sub comanda maiorului Csutak cu destinaţia de a înfrâna mişcările Românilor din Abrud şi Baia de Criş. Acest lucru i-a şi reuşit, dar prin purtarea sa severă, Românii au fost aţâţaţi impotriva lui, ceea ce n'a plăcut nici guvernului. (p. 111) Propunerea emigranţilor români Bălcescu (Bolexes) şi Boliac către guvernatorul Ludovic Kossuth ca ei să formeze o legiune românească luptând pentru interesele ungare în schimbul unor favoruri pentru Români. Kossuth primind planul, i-a trimis (cu scrisoarea sa din 16 Iulie 1849) la generalul Bem ca să se sfătuiască cu ei şi să intre apoi cu acea legiune în Moldova spre înfricoşirea Ruşilor. Bem pare că a şi vorbit cu Bălcescu şi Boliac, însă fără să aştepte îndeplinirea făgăduielii lor, a intrat la 23 Iulie 1849 în Moldova. Omer paşa a protestat în contra acestei manopere şi Bem văzând la Bacău că poporul de acolo nu e hotărît să se mişte, s'a întors la 30 Iulie iarăşi în Ardeal. (p. 315—318)

Are şi o ediţie de titlu din 1867.

Muz. Ard. Cluj 62880 şi alte exemplare.

1866 Sine loco 1998

Dakoromanien (Rumänien) und seine Beziehungen zum Deutschthum. Von K. BADEWITZ.

Leipzig, 1866. Verlag Heinrich Matthes. Druck: Leopold Schnauß. In 8⁰ pag. 16.

Cuprinde o expunere a viitorului sudeuropean şi rolul României supt Carol I.

Autorul era un prusian venit în primăvara anului 1845 la Sibiu, unde deschisese un institut de gimnastică şi scrimă, care a luat mare avânt sub conducerea sa până la 1851, când în urma morţii soţiei sale, a plecat îndărăt în Germania, ocupându-se de literatură şi jurnalistică.

B. Baron Brukenthal. Sibiu.

Trausch vol. I p. 42 şi III p. 550.

1866 Wien 1999

Egy képviselő napló-jegyzetei az 1865 deczember 10-kén megnyilt országgyülés alatt. Vol. I—II. [Notele unui deputat în timpul parlamentului deschis în 1865.]

Pest, 1866—1867. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatva Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. 290 şi 73. Are şi o ediţie de titlu din 1878.

Cuprinde descrierea şedinţelor parlamentului ungar dintre 10 Decemvrie 1865 şi 24 Iunie 1866 precum şi dintre 10 Noemvrie şi 15 Decemvrie 1866, comentate în mod umoristic şi chiar sarcastic cu următoarele locuri despre deputaţii români: Chestiunea alegerii lui Simeon Pap faţă de Gabor Mihályi din Maramureş. (p. 71—72) Vorbirea lui Wlad Alajos federalist care se numea pe sine însuşi: unul dintre puţinii intelectuali români. (p. 168—169) Deputaţii români: Gozsdu Elek, Popovics Zsigmond, Babeş Vince, Hodosiu, Borlea,

Faur, Joannovics. (p. 231—233) Popovich Desseanu János. (p. 236) Protestul celor 14 deputaţi români în şedinţa din 21 Aprilie 1866 împotriva proiectului constituirii Comisiunii naţionalităţilor. (p. 269—270) Declaraţiile Românilor în şedinţa din 15 Decemvrie 1866. (vol. II p. 72)

Autorul anonim al acestor note este: SZÁSZ Károly.

Muz. Ard. Cluj 45100 şi alte exemplare.

2000 Veszprém 1866

A magyar nemzetgyülés Pesten 1848-ban. Közli PAP Dénes. Vol. I—II. [Parlamentul naţional ungar din Pesta dela 1848.]

Pest, 1866. Ráth Mór. (Veszprém. Kiadja és nyomtatja Ramazetter Károly.) In 8⁰ foi 2 şi pag. 439+383.

Cuprinde extrasul desbaterilor parlamentului ungar dintre 4 Iulie şi 7 Octomvrie 1848 ţinute în cele 74 şedinţe, în cari au vorbit şi următorii deputaţi români: Aloiz *Vlad* (p. 28, 201—202 şi vol. II p. 143, 218) Francisc *Roman* (p. 124, 159, 286, 325, 379, 415) Ion *Dragoş* (p. 352, 376 şi vol. II p. 57—58, 86—87) şi Euthim *Murgu* (vol. II p. 58—59.)

Interes pentru Români au destăinuirile deputatului ungur Ion *Pálffy* despre intimităţile adunării din Blaj (vol. II p. 64) şi şedinţa din 1 Octomvrie 1848 în care s'a dat cetire raportului generalului *Moga* despre bătălia susţinută de dânsul faţă de oastea austro-croată lângă Seregélyes, tipărit în întregime. (p. vol. II p. 320—321)

Din expunerile deputaţilor unguri notăm declaraţia nobilă a ministrului de finanţe Ludovic *Kossuth* (în şedinţa din 11 Iulie 1848) despre starea lucrurilor în Moldova şi Ţara-Românească de unde sosind mulţi emigranţi români în Ardeal, ei au fost primiţi cu ospitalitate ca nişte oameni prigoniţi. (p. 80—81)

Muz. Ard. Cluj 143195 şi alte exemplare.

2001 Pest 1867

Dél-Magyarország vagy az ugynevezett Bánság külön története. Irta: BÖHM Lénárt. Vol. I—II. [Istoria specială a Ungariei de Sud sau a aşa numitului Banat.]

Pest, 1867. Emich Gusztáv. In 8⁰ pag. VI şi 314+489.

Prefaţa: Fehértemplom, 1864 augusztus 25.

Din cuprins: Vol. I. Expediţia regelui Carol Robert în contra lui Basarab-Vodă în 1330. (p. 120—1) Vol. II. Purtarea vrednică a lui Petru Vancea, Român bucovinean. (p. 43—44 şi 448 după articolul din Österreichische Militärische Zeitschrift 1825 fasc. V.) Revoluţia lui Horia, Cloşca şi Crişan. (p. 143—4) Proclamaţia lui Iosif II pentru stabilirea raportului între proprietari şi locuitorii iobagi. (p. 148—9) Proclamaţia lui Memisch paşa către Românii din Vârşeţ.

1788. (p. 183—4) Colonizare de familii germane în satele românești depe teritoriul regimentului de grăniceri iliro-român. (p. 256—7) Memorandul Românilor cu data de Olmütz, 25 Fevruarie 1849. (p. 331—5) Românii de vârstă înaintată din ținutul Timișoarei. (p. 444-5)

Lucrarea este o traducere adăogită a ediției germane din 1861 (de sub No. 1801) fără ilustrațiuni.

Muz. Ard. Cluj 56158 și alte exemplare.

1867 Trenčin 2002

Eine Stimme über den Nationalitäten-Gesetz-Entwurf beim Pester Reichstage. Von Stefan Karl N... y.

Trenchin, 1867. Skarnitzl. In 8⁰ pag. 26.

Autorul broșurii este: Ștefan Carol NEDECZKY.

Muz. Ard. Cluj 80518 și alte exemplare.

1867 Pest 2003

Magyarország krónikája az 1848 és 1849 évi forradalom idejéről. Irta SZEREMLEI Samu. Vol. I—II. [Cronica Ungariei din vremea revoluției dela 1848 și 1849.]

Pest, 1867. (Ny. Emich Gusztáv.) In 8⁰ pag. 339 și 360.

Prefața: Irtam H.-M.-Vásárhelyen, 1866. évi april 6-án.

Cuprinde cronica Ungariei pe zi cu atâtea amănunte despre Români în cât ele nici nu se pot rezuma în cadrul acestei publicațiuni. Ne mărginim astfel a fixa că vol. I merge dela 4 Martie până la 31 Decemvrie 1848 și vol. II dela 1 Ianuarie până la 6 Octomvrie 1849. Opera citează până și articole de ziare și are la sfârșit un Indice bun.

Bibl. Univ. Cluj 65454 și alte exemplare.

1867 Pest 2004

ROZSNYAY Dávid, az utolsó török deák történelmi maradványai. Kiadta Szilágyi Sándor. [Rămășițele istorice ale ultimului Diac turc, D. R.]

Pest, 1867. (Emich Gusztáv nyomdásznál.) In 8⁰ pag. 544. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores vol. VIII.)

Prefața: Nagy-Körös, junius 1.1866.

Cuprinde însemnările așa numitului „ultim diac ungur turc" scrise în soliile sale la Poartă și în țările românești în limba ungară. Autorul adaugă și actele justificative din cari aflăm în text un număr mare dintre anii 1562—1664, iar anexat acte dintre anii 1663—1705.

Cartea lui Rozsnyay (decedat în Făgăraș la 1718 în vârsta de 77 ani) cuprinde amănunte și narațiuni foarte interesante pentru istoria

Moldovei și a Țării-Românești dintre cari amintim următoarele mai lungi: 1616. Ajutorul dat Moldovei de către principele Gabriel Bethlen. (p. 55—60 și 92) Marcu-Vodă, Radu Șerban-Vodă și Nicolae Petrașcu ajutați de regele Matia II. (p. 93—108) Aga Zölffikar și Vasile Lupul. (p. 171—2) 1664. Dabija-Vodă și Grigorașcu-Vodă. (p. 277) 1665. Duca-Vodă. (p. 296) 1666. Iliaș-Vodă. (p. 301—2 și 331) 1670. Autorul la Antonie-Vodă în București. (p. 340) 1672. Solia lui Rozsnyay în Moldova, până la Hotin unde a fost găzduit de boerul Mironașcu care vorbea foarte bine latinește. (p. 347—352) Dabija și Grigorașcu-Vodă în armata turcească trecând în 1663 prin Ardeal spre Ungaria. (p. 361—2 și 482—3) Amintire din Septemvrie 1687 despre cruzimile lui Șerban-Cantacuzino-Vodă. (p. 448—455)

Stațiunile dela Ardeal prin Moldova până la Hotin când în 1672 principele Apafi a trimes Turcilor 600 de care de alimente, tâlmaciul expediției fiind Rozsnyay. (p. 512—516)

Anexat: Plângerile lui Șerban-Vodă la Poartă (din Septemvrie 1687) împotriva funcționarilor Turci; în zece articole, ungurește. (p. 453—5)

Muz. Ard. Cluj 104946 și alte exemplare.

2005 Pest 1867

Magyarország hadászati védelme észak vagy keletről jövő támadás ellen. Irta KÁPOLNAI István. [Defensiunea militară a Ungariei față de un atac din spre Nord ori Est.]

Pest, 1867. Kertész József gyorssajtónyomása. In 8⁰ pag. 45.

E un studiu militar despre felul de apărare față de un atac al Rusiei, care va porni neapărat din spre Răsărit și mai întâi de toate împotriva țărilor române. Cu multe amănunte de tactică militară.

Anexat: o hartă (în litografie colorată) care cuprinde și România cu Basarabia. Nyomt. Pollák Testvérek. Pest, 1867.

Numele autorului era: Pauer sub care are și alte scrieri.

Muz. Ard. Cluj 169053 și alte exemplare.

2006 Pest 1867

Honvédek könyve. Kiadja és szerkeszti VAHOT Imre. [Cartea honvezilor.]

Pest, 1867. Kertész József gyorssajtónyomása. In 4⁰ pag. 224.

Cuprinde fuga în Turcia a unui maior și a unor emigranți, după sfârșitul războiului de independență al Ungurilor. Locuitorii români ai satului Mărul, lângă Rusberg, i-au amenințat cu moartea. (p. 77—80)

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1867 **Leipzig** 2007

Geschichte von Ungarn. Von Ignaz Aurelius FESSLER. Zweite vermehrte und verbesserte Auflage, bearbeitet von Ernst Klein. Vol. I—V.

Leipzig, 1867—1883. F. A. Brockhaus. In 8-vo.

Prefața: Genf, im August 1866. Michael Horváth. (p. V—XIV) Bartfeld in Oberungarn, im August 1866. Ernst Klein.

Cuprinde un extras prelucrat al operei monumentale a autorului din 1815 (de sub No. 1060) cu povestirea evenimentelor numai până la 1791, an de mare însemnătate în istoria Ungariei, întrucât cu el începe întărirea sentimentelor naționale și era nouă a limbei și literaturii, mult neglijate în veacul al XVIII-lea.

Muz. Ard. Cluj 38290 și alte exemplare.

1867 **Wien** 2008

Majestätsgesuch des Georg BARITIU und Dr. Johann RATIU als Bevollmächtigte von 1493 Bewohnern aus dem Grossfürstenthum Siebenbürgen, um Nichtsanktionirung der Union Siebenbürgens mit Ungarn, sowie auch um allergnädigste Verfügung wegen der Wiedereröffnung des siebenbürgischen Landtages auf Grund des Wahlgesetzes vom Jahre 1864. (Als Manuskript gedruckt.)

Wien, 1867. Mechitaristen-Buchdruckerei. In 8⁰ pag. 12.

Semnată: Kronstadt, den 31. Oktober 1866.

Bibl. Iulian Marțian. Năsăud.

1867 **Brașov** 2009

Petitiune substernuta Maiestatii Sale Ces. Reg. Apostolice in 30. Decembre 1866 pentru sustienerea si apararea autonomiei Marelui principatu alu Transilvaniei, redeschiderea dietei și continuarea lucrariloru ei. Insocita de 37 plenipotentie cu 1493 subscriptiuni.

Brasiovu, 1867. Römer et Kamner. In 8⁰ pag. 16.

Semnată: Brasiovu si Turda in 31. Octobre 1866. Georgie Baritiu, Dr. Ioanu Ratiu.

B. Acad. Rom. București 1784 și alte exemplare.

1867 **Wien** 2010

HORVÁTH Mihály kisebb történelmi munkái. Vol. I—IV. [Scrieri istorice mărunte.]

Pest, 1867—1868. Kiadja Ráth Mór. (Nyom. Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8-vo.

Cuprinde studiile şi memoriile distinsului istoric apărute prin reviste şi ziare şi între ele recenzia cărţii lui Edouard *Thouvenel*: La Hongrie et la Valachie. Souvenir de voyage et notices historiques. Paris, 1840. (Vol. III p. 463—472)

Cfr. cele scrise despre cartea diplomatului francez de Iorga: Istoria Românilor prin călători vol. III p. 38 şi 189.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2011 Pest 1867

HUNFALVY János: Hazánk közlekedési eszközeiről. [Despre căile de comunicaţie ale Ungariei.]

Pest, 1867. (Ny. Emich Gusztáv.) In 8⁰ pag. 55. (Értekezések a történeti tudományok köréből vol. I No. 1.)

Cuprinde o descriere a mijloacelor de circulaţie din Ungaria cu date statistice despre traficul pe Dunăre până la Tulcea. (p. 15—18)

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

2012 Bratislava 1867

Vajda-Hunyad vára 1452. 1681. 1866. szóban és képben. Szerkesztette és kiadta ARÁNYI Lajos, tanár.

Pozsony, 1867. Nyomatott a szerző költségén. (Wigand K. F. könyvnyomdája.) In 4⁰ pag. VI şi 90. Cu 79 ilustraţiuni pe 10 tabele litografice şi 5 în aramă, E. Doby sc.

Prefaţa: Pest, 1866-iki Szilveszter napján.

Prima monografie amănunţită a castelului medieval din Hunedoara, zidit de Ioan Huniadi, al cărui acoperiş arzând în 1854, clădirile se ruinau din zi în zi.

Autorul zelos, care a scos cartea cu scumpele ei desenuri pe cheltuiala sa proprie, era profesor de medicină la universitatea din Pesta, jertfind din al său pentru a atrage atenţia lumii şi a autorităţilor asupra importantului monument istoric, agitând şi prin ziare ca să se restaureze cât mai curând.

Muz. Ard. Cluj 30906 şi alte exemplare.

2013 Paris 1867

TÜRR István: A keleti kérdés békés megoldása. [Soluţiunea paşnica a chestiunii orientale.]

S. l. et a. In 8⁰ pag. 15. (Rezumat al articolului din „Journal des Debats" dela 9 Fevruarie 1867.

Autorul propune înfiinţarea urgentă a Confederaţiunii dunărene şi a alianţei greco-slave-turceşti supt forma unei Confederaţii balcanice. Aceste două confederaţii ar asigurau pacea în Balcani, iar principatele române s'ar ataşau la una din ele după voia lor liberă şi interesele lor speciale.

Muz. Ard. Cluj 65004.

1867 Pest 2014

Egy lap Erdély legujabb történelméből... Az 1834-beli országgyűlés s azt megelőzött egyházi s politikai mozgalmak rajzával. SZILÁGYI Ferencz M. Akad. l. tagtól. [O pagină din istoria modernă a Ardealului cu expunerea mişcărilor religionare şi politice înainte de dieta dela 1834.]

Pest, 1867. Eggenberger Ferdinánd. In 8⁰ pag. 160.

Prefaţa: Budavár, május elején 1867.

Din cuprins: Plângerile bisericeşti ale Românilor ortodocşi. Chestiunea Uniunii Ardealului. (p. 124—129)

Bibl. Univ. Cluj 79197 şi alte exemplare.

1867 Pest 2015

Noptile Carpatine seu istoria martiriloru libertatii. Romanu istoricu de Joachimu C. DRAGESCU.

Pest'a, 1867. Cu tipariulu lui A. Bucsánszky. In 8⁰ pag. 276. Cu câteva desene în xilografie.

Prefaţa: Pesta 1 juliu 1867.

Roman scris pe „nopţi" prezintând istoria revoluţiei lui Horia, cu multe părţi neacceptate de simţimântul naţional al Ungurilor, pentru care motiv cartea a fost confiscată, devenind o mare raritate.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 29105.—Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1867 Pest 2016

MARCI Chronica de gestis Hungarorum ab origine gentis ad annum M.CCC.XXX. producta. E codice omnium, qui exstant, antiquissimo Bibliothecae palatinae Vindob. picto... praefatus est Franciscus T o l d y... Versionem hungaricam adiecit Carolus S z a b ó; etc.

Pestini, A. D. M.D.CCC.LXVII. Typis exscripsit, edidit Gustavus Emich. In 2⁰ foi 10 + CXXIV şi CXIV. (Cu negru şi roşu.)

Din cuprins: Ultimul (103) capitol: Rex [Carolus] vadit cum exercitu contra Bazaraad (foaia CXVI—CXVIII) şi ungureşte pe foaia CXII—CXIV.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 5692 şi alte exemplare.

2017 **Pest** **1867**

Egyéni nézetek a nemzetiségi kérdés megoldása tárgyában. Ajánlva mindazoknak, kik a nemzetiségi kérdés természetszerű megoldása iránt érdekeltenek. Irta THULL Lipót, a „Kraján" szerkesztője.

Pest, 1867. Emich Gusztáv. In 8° pag. 40.

Prefaţa : Pesten, 1867. julius havában.

Din cuprins : Tipărind (pe p. 6—13) proiectul de lege despre egalitatea naţionalităţilor îi face o critică amănunţită pe articole, opinând să se dea autonomie naţionalităţilor, despărţind afacerile lor de acele ale Statului.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2018 **Sibiu** **1867**

Beweise für die celtische Abstammung der Walachen oder Romanen, besonders derer, welche im Großfürstenthume Siebenbürgen leben. Von Martin Samuel MÖCKESCH, ev. Pfarrer A. B. in Marpod iu Siebenbürgen.

Hermannstadt, 1867. Druck von Theodor Steinhaussen. In 8° pag. 70.

Prefaţa nedatată termină cu cuvintele : Wer ruft : Es brennt, hat auch gelöscht.

Cuprinde părerea autorului despre originea Românilor care s'ar dovedi prin însăşi limba română, nu latină, ci numai influenţată de ea. Despre aceasta Möckesch s'a încredinţat studiând marele dicţionar latin-german al lui Georges (din 1873) cu 40.000 de cuvinte latineşti dintre cari nu a găsit mai mult de o mie aflătoare şi în limba română, în care termenii de agronomie, îmbrăcăminte, bucate, boale şi înjurături nu sunt latineşti. (p. 8—17) Nici chiar gramatica nu e latină. (p. 21—30) Crede însă că Românii sunt urmaşii Celţilor veniţi în 389 după căderea imperiului roman din Italia în Pannonia şi Ardeal şi spre dovada acestui lucru înşiră un număr mare de cuvinte celtice cu sinonimele lor române şi germane. (p. 31—63)

Möckesch dă şi un mănunchiu de proverbe româneşti (p. 19—21) şi vorbind despre dansul Românilor ardeleni, prezintă următorul „strigăt" al lor :

Strige, strige la fereaste !
Ke nu's fate, ke's nevaste,
Schi de kînd m'am meritatu
Luatu mo frike de berbatu,
Prînd'un lemn schi spargu'tz kapu,
Ke berbatzi's rei, ka draku.

La sfârşit se dă explicaţia fenomenului cum Românii au ajuns la numele lor de Român, pornind dela premiza că ei sunt autohtoni în Ardeal şi în legătură cu cele expuse de J. C. Schuller în studiul său despre originea Românilor din 1855 de sub No. 1658. (p. 64—70)

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 16053 şi alte exemplare.

1867 Jena 2019

Die Reformen Kaiser Josef II. in Siebenbürgen. Inaugural-Dissertation verfasst und der philosophischen Facultät zu Jena zur Erlangung der Doctorwürde vorgelegt von Wilhelm BRUCKNER siebenbürgischen Landesadvokaten zu Hermannstadt.

Jena, 1867. Druck von W. Ratz. In 8° pag. 30.

Autorul expune situaţia Românilor faţă de cele trei naţiuni din Ardeal, mergând până la împăratul Iosif care avea de gând a desfiinţa iobăgia. Românii au prezentat împăratului cu prilejul vizitei sale a doua în Ardeal (din 1783) o mulţime de jalbe şi acest lucru a dat naştere la pretenţiuni şi apoi la răscoala Românilor care acum formau partea dominantă la număr a locuitorilor din Ardeal. Istoria răscoalei lui Horia. (p. 22—28)

Muz. Ard. Cluj 16800 şi alte exemplare.

1867 Pest 2020

A keleti kérdés magyar szempontból. Irta REMÉNYI Károly ügyvéd. [Chestiunea orientală din punct de vedere ungar.]

Pest, 1867. Nyom. Emich Gusztávnál. In 8° pag. VIII şi 46.

Prefaţa : Irtam Pesten, 1867. augusztus 19-én.

Din cuprins : A Dunafejedelemségek = Principatele dunărene. (p. 24—27)

Bibl. Univ. Cluj 137940 şi alte exemplare.

1867 Veliki Bečkerek 2021

Vélemény Magyarország vasuthálózati tervéről Pest, Bács, és Torontál megyék szempontjából. Irta POROSZKAY Ignác, *Torontál megye főmérnöke*. [Părere despre proiectul de căi ferate al Ungariei privit din punctul de vedere al comitatelor Pest, Bács şi Torontal.]

N.-Becskereken, 1867. Pleitz könyvnyomdája. In 8° pag. 16.

Prefaţa : Kelt Nagy-Becskereken, 1867-ik évi September 15-én.

Anexat : Magyarország vasut hálózata. Hartă schiţată (de format 45×73 cm.) în litografie, cuprinzând şi România.

Muz. Ard. Cluj 77554 şi alte exemplare.

1867 Pest 2022

FÉNYES Elek : A magyar birodalom nemzetiségei és ezek száma vármegyék és járások szerint. [Naţionalităţile imperiului ungar şi numărul lor pe comitate şi plăşi.]

Pesten, 1867. Nyom. Emich Gusztáv. In 8° pag. 77. (Értekezések a történeti tudományok köréből vol. I. No. 4.)

Studiu comparativ demografic despre populaţia Ungariei pe neamuri. Despre Români. (p. 25—26) Comitate cu majoritatea populaţiei română: Timiş, Arad, Caraş-Severin, Alba de Jos, Hunedoara, Cojocna, Turda, Solnoc, Dobâca, Sibiu, Făgăraş, Târnava, Zărand, Năsăud, Chioarul, scaunul Miercurea şi Nocrich-Ujegyház. (p. 19) Oraşe cu majoritate română: Lugoj, Reşiţa, Orăştie, Şebişul-Săsesc, Zlatna, Ocna Sibiului, Abrud, Rodna, Năsăud, Orlat şi Haţeg. (p. 22)

Statistica amănunţită pe judeţe pe baza datelor recenzământului dela 1857. (p. 32—71) Populaţia Ungariei este de 12,248,042, din care Unguri 6,150,259 şi Români 2,247,269.

Muz. Ard. Cluj 104954 şi alte exemplare.

2023 **Wien** **1867**

Krónika Magyarország polgári és egyházi közéletéből a XVIII-dik század végén. Keresztesi József egykoru eredeti naplója. [Cronică din viaţa civilă şi religionară din Ungaria dela sfârşitul veacului al XVIII.]

Pest, 1867. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ foi IV şi 411.

Prefaţa: Nagy-Kőrösön 1867-ik év sept. 30-án. S. Hoffer Endre.

Cuprinde însemnările unui preot calvin cu studii făcute la academiile din Elveţia şi Belgia, preot în Oradea, cu note diferite până la anul 1809. Dintre acestea amintim cele ce scrie despre răscoala Românilor din Ardeal supt Horia şi Cloşca, iscată la 31 Octomvre 1784 cu observaţia că ea s'a produs din pricina recensământului orânduit de către împăratul Iosif în luna Septemvrie. Moneta lui Horia cu inscripţia împrejurul unei cruci româneşti: R(ex) D(aciae) Horia be si hodineşte, Ţara plinge şi plăteşte. (p. 91—92) Răscoala s'a întins şi în comitatul Aradului, unde Românii au prins pe viceprefectul Andrei Forrai, pe care nu l-au slobozit până ce episcopul Românilor nu le-a jurat că le va obţine iertare dela împăratul. (p. 84)

Are şi o ediţie de titlu din 1882.

Muz. Ard. Cluj 32542 şi alte exemplare.

2024 **Bucureşti** **1867**

Unitatea latină séu causa romană în procesul naţionalităţiloru din puntul de vedere istoricu, juridicu şi politicu de V. Maniu.

Bucuresci, 1867. Tip. lucrătorilor asociaţi. In 8⁰ pag. 12.

Cuprinsul: Origina comună a Românilor dintre Tisa, Nistru şi Dunăre. Ungurii nu trebue să stăpânească în Transilvania. Toţi Românii trebuie să fie uniţi într'un singur stat.

B. Acad. Rom. Bucureşti: 3111 şi alte exemplare.

1867 Iaşi 2025

Dereptulu publicu alu Româniloru de Simeone BĂRNUTIU Doptore in legi, profesore ... la Universitatea dein Iasi.

Iasii, 1867. Tip. Tribunei Române. In 8⁰ pag. XXVI şi 472.

Din cuprins : Notiţia biografică. (p. VII) Statul juridic al Românilor dela venirea Ungurilor. (p. 65) Politica Românilor în report către străini. (p. 257) Libertatea si ecaretatea Românilor dein Daci'a. (p. 295) Uniunea Românilor dein Austri'a. (p. 324) Românii dein Austri'a. Anesul II. Discursul lui Barnutiu dein 14/2 Maiu 1848 de relaţiunile Românilor cu Ungurii şi de libertatea naţiunale. (p. 330) Protoculul adunarii generale a Naţiunii Române dein Transilvani'a. (p. 405) Note despre caus'a politica a Romanilor dein Austri'a. (p. 420)

B. Acad. Rom. Bucureşti II. 103652 şi alte exemplare

1867 Pest 2026

A magyarok és románok feladata a keleti kérdésben. [Misiunea Maghiarilor şi a Românilor în chestiunea orientală.]

Pest, 1867. Eggenberger. (Kertész József.) In 8⁰ pag. 22.

Autorul broşurii este: báró JÓSIKA Kálmán.

Muz. Ard. Cluj 71647.

1867 Craiova 2027

Cercetări despre Românii de dincolo de Dunăre. De G. C. ROJA. Traduse din limba grécă de Sergiu Hagiadi.

Craiova, 1867. In 8⁰ pag. XVI şi 61.

Tradus depe originalul din 1808 tipărit la Buda, de sub No. 753.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1867 Wien 2028

Báthory Gábor fejedelem története. Irta SZILÁGYI Sándor. [Istoria principelui G. B.]

Pest, 1867. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben, Fischer J. C. és társánál.) In 8⁰ pag. IV şi 329.

Cuprinde biografia principelui Gabriel Báthory scrisă pe baza literaturii şi a multor acte inedite, cu multe amănunte privitoare la Români şi anume cu prima descriere de sinteză în ungureşte a bătăliei lui Radu Şerban-Vodă de lângă Braşov (în 1603) şi a campaniei lui Báthory în contra lui din 1611 cum şi a întroducerii în Ţara-Românească a lui Radu Mihnea-Vodă, în locul căruia vroia să pună Domn

pe Mihai Cămăraşul, boier pribeag în Braşov. (p. 46—50) Solia lui Báthory în Ţara-Românească prin Andrei Géczy şi Ion Benkner la Târgovişte în Iunie 1612.

Anexat 28 scrisori şi între ele aceea a lui Gabriel Báthory dată preoţilor români din Ardeal, în 9 Iunie 1609. (p. 305)

Există ediţii de titlu din 1869 şi 1882.

Muz. Ard. Cluj 75578 şi alte exemplare.

2029 **Pest** **1867**

Az 1849-ik évi magyar hadsereg feloszlásának okai az aradi s temesvári táborozással. Irta POTEMKIN Ödön honvéd-huszár hadnagy. [Cauzele disolvării armatei ungare dela 1849 cu taberele dela Arad şi Timişoara.]

Pest, 1867. (Hornyánszky és Träger, 1868.) In 8⁰ pag. 186.

Prefaţa ne spune că cartea era tipărită încă din 1862, dar poliţia austriacă aflând de ea, a fost confiscată, iar autorul întemniţat, aşa că cu îmblânzirea vremurilor a tipărit-o din nou cu mici adăogiri.

Din cuprins: Răscoala Românilor din comitatul Aradului în toamna anului 1848, potolită în comuna Zambo prin căpitanul Alexandru Asztalos. Caracterul blând al Românului, care însă a devenit feroce în urma aţâţărilor împotriva Ungurilor. (p. 23—24) Vizita guvernorului Ungariei, Ludovic Kossuth în tabăra dela Timişoara (în ziua de 20 Iulie 1849) unde decorând pe un soldat român viteaz, acest lucru a impresionat atât de mult pe camarazi, încât regimentul în care se afla soldatul decorat fiind atacat a doua zi noaptea de regimentul eşit din cetate — compus de Români — a fost respins cu vitejie. (p. 80—81) Tabăra din Sălăjeni, unde în dimineaţa din 16 August soldaţii omorînd nişte porci găsiţi pe livadă, s'a născut zarvă, în care ei apoi au jefuit întregul sat românesc. (p. 110—111) Armata ungară fiind în retragere, după capitulaţia din Şiria (Világos) ca să scape de urmărirea oştilor austriace, spre munţii abrudeni, mulţi au fost ucişi de Moţi. (p. 126) Tabăra dela Buteni. (129) Tabăra dela Şiria din 22 August, unde ofiţerii ruşi s'au purtat foarte omeneşte cu ofiţerii unguri, pedepsind pe nişte Români, cari voiau să ia cu sila o trăsură a ofiţerilor, cu care plecaseră pribegi în Turcia. (p. 140—141)

Muz. Ard. Cluj 144211 şi alte exemplare.

2030 **Pest** **1867**

Magyarország történetének kézikönyve . . . KERÉKGYÁRTÓ Árpád magy. kir. egyetemi tanár által. Vol. I—VI. [Compendiu al istoriei Ungariei.]

Pest, MDCCCLXVII—MDCCCLXX. Heckenast Gusztáv. In 8-vo.

Cuprinde o istorie concisă a Ungariei (dela 889 până la 1840) scrisă în formă de cronică, cu următoarele părţi privitoare la Români :

Vol. I. Robert arhiepiscopul de Strigon, chemat de Cumanii din Moldova, a botezat 15,000 dintre ei în 1228, peste ţara lor fiind numit ducele Bela, fiul regelui Andrei II. (p. 138) Regele Béla IV dărueşte ţara Cumanilor cavalerilor ioaniţi prin diploma din 2 Iunie 1247. (p. 153) Vol. II. Regele Carol Robert biruit de Basarab în Ţara-Românească, în zilele 9—12 Noemvrie 1330. (p. 14) Ioan Hunyadi se răzbună asupra lui Dracul-Vodă şi asupra fiilor săi, 1445—50. (p. 119—120) Regele Matia în Ardeal şi Moldova, 1467. (p. 154) Vol. III. Mihai-Vodă în Ardeal şi omorîrea sa, 1599—1601. (p. 150—152) Radu-Vodă şi bătălia de lângă Braşov, în 17 Iulie 1603. (p. 154—155) Vol. V. Cap. 31. Revoluţia iobagilor români din Ardeal. Răsmăriţele mai vechi ale Românilor, dela 1285, 1437, 1467 şi 1469. Cauzele revoluţiunii de acuma. Prilejul izbucnirii revoluţiei lui Horia. Prădarea averii Ungurilor şi a altor creştini ne-români. Neglijenţa guvernului şi a armatei. Pagubele produse de revoluţie. Pedepsele. Dispoziţiuni ulterioare, 1784—1785. (p. 177—193)

Muz. Ard. Cluj 31187 şi alte exemplare.

1867 Paris 2031

La question des nationalités par le général E. TÜRR.

Paris, 1867. Imprimerie Auguste Vallée. In 8° pag. 16.

Retipărirea a două articole scrise la: Pallanza, 2 décembre şi Paris, 15 decembre 1867.

Mus. Nat. Budapest: 21959.

1867 Paris 2032

La réconciliation des nationalités et l'Association européenne. Par le géneral TÜRR.

Paris, 1867. In 8° pag. 16. (Extrait de l' Opinion Nationale.)

Cfr. ediţia ungară de sub No. 2013.

Mus. Nat. Budapest. Kossuth-könyvtár 2194.

(1867) (Pest) 2033

KOSSUTH'S Urtheil über den Ausgleich Ungarns und die Zustände Europas. Aus dem Ungarischen übersetzt von J. B.

S. l. et a. In 8° pag. 90. Foaia de titlu (în facsimile) în *Kossuth* Lajos: Irataim vol. VII.

Din cuprins: Die ungarischen Rumänen und die vereinigten rumänischen Fürstenthümer. (p. 34—36)

Broşura scrisă în 1867 cu prilejul tratativelor Ungariei cu Austria (tradusă de Johann L u d v i g h) nu o cunoaştem.

2034 **Wien** **1868**

A Rákóczyak kora Erdélyben. Irta SZILÁGYI Sándor. Vol. I—II.

Pest, 1868. Pfeiffer Ferdinánd. (Bécs. Nyom. Fromme Károly.) In 8⁰ pag. 192 şi 193—328.

Prefaţa: Irám Budán, 1867, julius 3-án.

Cuprinde o istorie de sinteză a familiei Rákóczy, dela principele Sigismund (1607) până la George Rákóczy I, a cărui biografie o duce până la 1631. Carte presărată de note şi acte contimporane privitoare şi la Români, despre cari scrie în legătură cu evenimentele ardelene pe vremea lui Simion Movilă-Vodă. (p. 104 şi 121)

Muz. Ard. Cluj 75315 şi alte exemplare.

2035 **Pest** **1868**

Nézetek a nemzetiségi kérdés rendezése felett. Irta MATOLAY Victor. [Păreri despre reglementarea chestiuni naţionalităţii.]

Pest, 1868. Légrády Testvérekmél. In 8⁰ pag. 32.

Prefaţa: Homonnán, 1867. évi deczemberben.

Bibl. Univ. Cluj 68589 şi alte exemplare.

2036 **Cluj** **1868**

Adatok a XI. zászlóalj történetéhez, tekintettel az erdélyi 1848—1849-ki eseményekre. Egy honvéd magánjegyzetei.

Kolozsvárt, 1868. Gámán János. In 8⁰ pag. 120.

Cuprinde amintirile unui „honved" care la izbucnirea revoluţiei din Ardeal era sublocotenent în regimentul 16 ardelean (numit regimentul I. de grăniceri) şi după ce a trecut în regimentul XI înfiinţat în Noemvrie 1848 la Cluj, a luat patre la toată campania condusă de generalul Bem, până la capitulaţia armatei ungare ardelene la Deva în 18 August 1849 în faţa Ruşilor. Bem a plecat chiar în acea zi spre Orşova de unde a emigrat cu Kossuth, trecând Dunărea, primiţi bine de Turci, pe când autorul a rămas ascuns în Ardeal. Cărticica astfel e plină de amănunte şi epizoade despre Români, cu cari insurgenţii unguri a avut de luptat pe Câmpie şi apoi prin Munţii Apuseni.

Autorul nenumit: SZIGETHY Miklós.

Muz. Ard. Cluj 51783 şi alte exemplare.

2037 **Wien** **1868**

A gyulafehérvár-nagyenyedi Bethlen-főtanoda története. Irta P. SZATHMÁRY Károly. [Istoria Colegiului din Alba-Iulia — Aiud.]

Nagy-Enyed, 1868. (Ny. Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. XIII şi 352.

Dedicația : N. Enyeden, sept. 1-én 1867.
Din cuprins : Suferințele orașului Aiud și al liceului său în anii 1848—49. (p. 280—299)
Muz. Ard. Cluj 82727 și alte exemplare.

1868 București 2038

Istoria toleranței religióse în România. De Bogdan Petriceicu HAJDEU. Ed. II.
Bucuresci, 1868. Typ. lucrătorilor associați. In 4⁰ pag. 94.

Cuprinde istoricul confesiunilor religioase pe pământul românesc. Mitropolitul Iacob Stamate, născut porcar în munții Ardealului. (p. 17) Satele cu nume de Sfinți (Sân-Petru, Sân-Mihaiu etc.) sunt traduceri de nume maghiare (Szent-Péter etc.) Sân-Craiu evocă pe regele Ștefan, principe maghiar. (p. 18) Alteori Românii modifică arbitrar numele maghiare de sate : Szent-Jánoshegye-*Nucet* etc. Românii și confesiunile lor în Ardeal. (p. 21—22)
Husiții în Moldova și întemeerea orașului Huși sub Ștefan-cel-Mare. (p. 29) Catolicii sași și unguri în Muntenia în secolul XVI. (p. 30—31) Catolicismul în România din sec. XIV—XVIII, amintindu-se Maghiarii în toate locurile cuvenite. (p. 35—49) Evreii în veacul XV în Transilvania. (p. 76) Evreii spanioli persecutați în Ungaria. (p.79) Epilog. (p. 89—93)
Prima ediție a apărut în coloanele ziarului „Românul" din 28 Ianuarie 1866 și urmarea.
Are o ediție franceză cu titlul „Histoire de la tolérance en Roumanie" din Bucarest, 1876. (B. Acad. Rom. București. I. 101.956 și alte exemplare.)
B. Acad. Rom. București. II. 101635 și alte exemplare.

1868 Sighetul Marmației 2039

Statutele Societatei de leptura a Romaniloru din Maramuresiu.
(M. Szigetu, 1868 in tipografi'a lui Kaminszky si sociu.) In 8⁰ pag. 7.

Aprobat : M. Sigethu in 10 Augustu 1867. Michailu Pavelu, m. p. vicariulu romanu a Maramuresiului ca presiedintele comitetului. Joane Mihalyi, m. p. ca notariulu comitetului.
Aceste statute n'au fost primite de guvern și au fost aprobate peste trei luni cu rezerva ca ele să fie tipărite și în limba ungară. Cfr. ediția de sub No. 2040.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2040 **Pest** 1868

Statutele Societatii de Leptura a Romaniloru Maramuresieni.

Maramuresiu-Sîghetu MDCCCLXVIII. Proprietatea Societatii. (Pest 'a, cu tipariulu lui Gustavu Emich Tipografulu Academiei ung.) In 8⁰ pag. 11.

Aprobare: Bud'a, 1867. 23-a Octobre.

Ediţie bilinguă, la stânga cu textul românesc şi la dreapta acela oficial, unguresc.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2041 **Braşov-Sibiu** 1868

Schriftsteller-Lexikon oder biographisch-literärische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutschen von Joseph TRAUSCH. Vol. I—IV.

Kronstadt und Hermannstadt, 1868—1871 şi 1902. Druck und Verlag von Johann Gött & Sohn Heinrich. In 8-vo. Volumul IV întregitor, de Friedrich SCHULLER, tipărit la Sibiu.

Prefaţa: Kronstadt am 18. Dezember 1867.

Cuprinde biografia şi bibliografia scriitorilor saşi şi a altor autori germani veniţi în Ardeal, în ordine alfabetică pe autori.

Operă monumentală de mare însemnătate pentru întreaga istorie culturală a Ardealului, plină de date şi amănunte literare privitoare la Români, folosite şi citate la locul lor în Bibliografia noastră de faţă.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 890—891 şi alte exemplare.

2042 **Pest** 1868

A cs. kir. közös külügy-ministerium levelezései. Külügyek 1sö szám. Az 1866ik év november havától kezdve 1867. végeig. [Corespondenţele Ministerului cr. r. comun de Externe ... dela Noemvrie 1866 până la sfârşitul 1867.]

Pest, 1868. Emich Gusztáv. In 2⁰ pag. III şi 150.

Cuprinde şi câteva scrisori către Prinţul George B. Stirbey şi ambasadorul Austro-Ungariei din Bucureşti, Freiherr von Eder, cu răspunsurile acestuia. (p. 116—124)

Mus. Nat. Budapest. J. publ. E. 424.

2043 **Pest** 1868

Honvédvilág. Szerkesztik KUNSÁGI és POTEMKIN. Vol. I—II.

Pesten. Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. 174 şi 173.

Prefaţa: Pest, 1868. Február.

Din cuprins: Potemkin descrie bătălia din 21 Ianuarie 1849 de lângă Slimnic şi din 31 Ianuarie 1849 dela Ocna Sibiului, în care a do-

vedit mare vitejie locotenentul de artilerie Francisc *Vászili* (din comitatul Cenadului) prin manevrarea iscusită a tunurilor. Insă cu toate acestea, bătălia a fost pierdută faţă de numărul mare al oştirii austriece, după care Românii au făcut mult rău Ungurilor în retragere, aşa că generalul Bem a fost nevoit să-şi lase acolo 16 tunuri. (Vol. I. p. 89—106) Ocuparea Sibiului, tot sub comanda generalului Bem, în ziua de 11 Martie 1849. (Vol. II. p. 81—95)

Muz. Ard. Cluj 143978 şi alte exemplare.

1868 Pest 2044

Honvédalbum. Szerkeszté : SZOKOLY Viktor. [Albumul honvezilor.]

Pest, 1868. Emich Gusztáv. In 2⁰ regal pag. 87. (Cu multe ilustraţiuni şi tabele anexate, lucrate în xilografie.)

Din cuprins : Az oláh biró. M a r g i t a y Gábortól. (p. 63—66) Despre birăul din 1849 al satului Peşteş în Bihor, cu numele de Onuţ Bocşa, care prin bunătatea sa de inimă a zădărnicit planul lui Avram Iancu ca satul unguresc Élesd (Aleşd) să fie ars ; iar în vara anului 1849 după sfârşitul luptei pentru independenţă a Ungurilor, a întreţinut vreo cincizeci de Unguri pribegi în păduricea din „Valea lui Kossuth" unde ei se retrăseseră, cu ştirea lui. Autorul articolului a făcut cunoştinţă cu birăul român în 1853 şi când îi mulţumea pentru cele săvârşite de dânsul, el modest cum era îi răspundea pe româneşte : „Ce aş fi putut face, Domnule, cu ei săracii !"

Muz. Ard. Cluj 77199 şi alte exemplare.

1868 Cluj 2045

Indreptariu pentru lucrările pregătitóre la introducerea cartiloru funduare in Transilvani'a, scrisu pentru proprietarii romani, prein Josifu POPU, asesoru si jude singulariu in comitatulu Clusiului.

Clusiu, 1868. La Joanu Stein cu literele colegiului ev. reform. In 8⁰ pag. 52.

Prefaţa : Clusiu, in lun'a lui Fauru 1868.

Muz. Ard. Cluj 83357 şi alte exemplare.

1868 Pest 2046

A Romániában lévő ausztriai consuláris hatóságok és starosztiák ismertetése. BORSZÉKY Somától. [Autorităţile consulare austriace şi starostiele din România.]

Pest, 1868. Ny. Leitner, Kunosy és Réthy-nél. In 4⁰ pag. 39.

Prefața: Budán 1868, márczius 24-én.

Cuprinde ca întroducere, o privire despre consulatele din România, din punct de vedere ungar. Apoi istoricul consulatelor austriace din România cu starea lor actuală; iar în partea a treia autorul prezintă regulamentele diferitelor secțiuni consulare și personalul consulatului general din București.

Muz. Ard. Cluj 93426 și alte exemplare.

2047 Sibiu 1868

Der ungarisch-österreichische Dualismus und die Aufgabe der modernen Demokratie. Politische und sozial-demokratisch-pädagogische Studie von Guido von BAUSSNERN.

Hermannstadt, 1868. (Druck von S. Filtsch.) In 8⁰ pag. VIII și 50.

Autorul pornește din premisa că politica Austriei era până acuma greșită, căci în loc să se fi orientat spre Răsărit, a avut tendințe spre Apus. [1] Despre Români zice că ei visează de o Dacoromanie, care ar fi însă numai o insulă în marea slavismului. [2] Recunoaște că și Românii au oameni de seamă, dar foarte puțini față de intelectualii Austro-Ungariei. [3] E însă convins că această disparitate va înceta în scurtă vreme. [4]

Studiul interesant sfârșește cu o lungă poemă, â cărei titlu și primele ei 14 rânduri sună astfel:

AUFRUF AN AUSTRO-HUNGARIENS VÖLKER.

Romänen, Deutsche, Slaven und Magyaren!
Vereinigt Euch und bannet die Gefahren,
Womit der Osten die Cultur bedroht:
„Das" ist für Euch das heiligste Gebot.
Ehrt und bewacht mit Eifersucht und Muth
Des ungarischen Weisen Institut,
Das Euch „befreiend" Euch „zusammenhält:"
Mit ihm „besteht" die cultivirte Welt
Und mit ihm „fällt" sie auch und reisst Euch Alle
In Sklaverei hinab in seinem Falle;
Denn stürzt Austro-Hungarien zusammen,
Steht ganz Europa in des Krieges Flammen
Und alles Schöne, Herrliche auf Erden
Muss schliesslich eine Beute Russland's werden.

Importanța studiului este că autorul — cu toate că era Sas — se expune pentru politica ungară a lui Deák și că a prevăzut la anul

1868 cu o admirabilă intuiţiune primejdiile cari vor naşte dintr'o desmembrare a imperiului austro-ungar.

Muz. Ard. Cluj 38047 şi alte exemplare.

[1] Die culturhistorische Bedeutung und Berechtigung des ungarisch-österreichischen Dualismus nach Franz Deaks Programme... Die österreichische Politik war bis in die neueste Zeit eine durchaus verkehrte, denn anstatt eine vorzugsweise „östliche" Politik zu treiben, nach Ungarn den Schwerpunkt zu verlegen... richteten die österreichischen Staatsmänner ihre Blicke seit jeher nach Westen. (p. 3)

[2] Die Romänen träumen von einem grossen Dakoromanien : eine romänische Freiheitsinsel mitten im slawischen Völkermeere ! (p. 5)

[3] Es ist nicht nur nicht zu verleugnen, sondern verdient sogar ausdrücklich hervorgehoben zu werden, dass auch die Slaven und Romänen sich hervorragender Intelligenzen rühmen können, jedoch ist deren Summe im Vergleiche zur Summe zur grossen Masse ihrer beiderseitigen Nationalitäten, sowie im Vergleiche zur Summe der deutsch-magyarischen Intelligenzen... verschwindend klein. (p. 9)

[4] Der intellektuelle Abstand zwischen den Austro-Deutschen und Magyaren einerseits und den Slaven nund Romänen anderseits wird sich zwar allmählig verringern... das gänzliche Verschwinden jenes Abstandes dürfte aber ganz gewiss nach Verlauf eines sehr beträchtlichen Zeitraumes eintreten. (p. 10)

1868 Leipzig 2048

Serbien. Historisch-ethnographische Reisestudien aus den Jahren 1859—1868. Mit 40 Illustrationen im Texte, 20 Tafeln und eine Karte von F. KANITZ.

Leipzig, 1868. Verlagsbuchhandlung von Hermann Fries. In 4⁰ pag. XXIV şi 744.

Prefaţa : Wien, am Ostersonntag 1868.

Opera monumentală a lui Filip Felix Kanitz, născut în Budapesta (în 2 August 1829) are următoarele părţi privitoare la Români : *An der Mlava.* Romanische Schulkinder. Prinz Karl von Hohenzollern und Romanien. (p. 17) *Zdrelo, ein romanisches Dorf.* Romanische Einwanderung in Serbien. Ihre Ursache. Vlacho-Serben. Ihre Tracht. Schönheit der Frauen. Widerstreben gegen Porträtirung. Angstruf eines Bauers. Aberglaube. Einige Deputirte verweigerten im Jahre 1864 ihre Aufnahme in ein Gesammttableau der Skuptsina. (p. 18—20) *Vom Timok an die Save.* Ueberschichtung der Slaven durch die Romanen. Ursache dieses Prozesses. Trennung der serbischen von der romanischen Hierarchie in Oesterreich. Serbische Romanen. Deren Ursprung. Safarik, Kopitar und Miklosich's Ansichten. Pofani und Fraduci. Zamolxiskult der alten Dacier und Geten. Ihre Romanisirung. Durch Slaven christianisirt. Geschichtliches. Die slavische Sprache als Kirchen- und Rechtssprache. Sprachpurificirung durch Jungromanen. Miklosisch's Studien über die romanische Sprache. Ethnographisches. Männer und Frauen. Die Frau der höheren Stände. Gräfin Dora d'Istria. Geistige Erziehung. Verschiedener Charakter der Romanen unter Bojarendruck und auf Serbiens Boden. Feldbau und Hirtenleben. Aberglaube. Priesterthum. Häusliche Feste. Gesang und Tanz. Leichenfeier. Vampyrglaube. Sprüchwörter und Klugheitsregeln.

Bildungsfähigkeit. (p. 324—332) *Die Zinzaren*: Rumuni, Romanen, Macedo- Mauro- oder Kutzo-Vlachen. (p. 332—338) *Vom Kazanpass bis Maidanpek*. Schönes Romanendorf Melnica. Boner und die Romanen. Verschiedene Ansichten über deren Naturell. Ein romanischer Rekruten-Transport. (p. 373) Durch das Grebendefilé. Ein vlachischer Bojar. Die Sulinamündung. (p. 392) Friede von Bukarest, 1812. (p. 499)

Ilustrațiuni: Romaninnen am Brunnen. (p. 19) Zinzarische Steinmetze. (p. 335)

B. Acad. Rom. București. II. 25725 și alte exemplare.

2049 Pest 1868

Tételek a jog- és államtudományokból, melylyet a pesti Magyar K. Tudomány - Egyetemnél kiállott szigorlatok után a jogtudori fokozat elnyerése végett a Tekintetes Jogi Kar jóváhagyásával nyilvános vitatkozás alá bocsát NICHITA János. Pest, 1868. május 16-án déli 1/2 12 órakor. [Teze din ştiinţele de drept şi stat... prezentate pentru obţinerea rangului de Doctor în drept cu aprobarea facultăţii de drept.]

Pest, 1868. Bartalits Imre könyvnyomdája. In 8° pag. 8.

Dedicația: Főtisztelendő Kővári Tivadar urnak belényesi főgymnasiumi igazgató tiszt. kanonok és szentszéki ülnök jótévő nevelőmnek hálás tiszteletem és elösmerésem jeléül ajánlva.

Cuprinde teza de doctorat în drept a lui Ion Nichita.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2050 Wien 1868

ÓNOSSY Mátyás: A nemzetiségi kérdés. [Chestiunea naţionalităţilor.]

Bécsben. Holzhausen Adolfnál. In 8° pag. 42. (Fără f. de titlu.)

Pe prima pagină: Pesten, junius 1.1868.

Autorul făcând reflexiuni la proiectul de lege al deputaților români și sârbi din 11 Fevruarie 1867 înfățișat parlamentului ungar, critică atitudinea ostilă a ziarului „Perseveranța" din București No. 20 și stăruește ca Statul să nu fie prea credul față de neamurile de altă limbă, căci e vorba de existența lui într'o stare alcătuită de legile fundamentale dela 1848.

Muz. Ard. Cluj 83611 și alte exemplare.

2051 Cluj 1868

Magyarország és Erdély királyainak s fejedelmeinek eredeti arany és ezüst pénzei. [Monedele de aur şi argint ale regilor Ungariei şi a principilor Ardealului.]

Kolozsvártt. A r. kath. lyceum nyomdája. In 2° pag. 12.

La sfârșit: Kelt Kolozsvártt Junius 10-dikén 1868.

Din cuprins: Moneta de aur a lui Mihai-Vodă și a lui Basta din 1602. (p. 10.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1868 **Sibiu** **2052**

Aus der Gegenwart und Vergangenheit der Königl. Freistadt Bistritz. Von Friedrich KRAMER, Gymnasiallehrer.

Hermannstadt, 1868. Josef Drotleff. In 8⁰ pag. 34.

Din cuprins : Griechisch unirte, griechisch nicht unirte und walachische Bewohner. (p. 2)

Muz. Ard. Cluj 81039 şi alte exemplare.

1868 **Sibiu** **2053**

Compendium des kanonischen Rechtes der einen, heiligen, allgemeinen und apostolischen Kirche, verfasst von Andreas Freiherrn von SCHAGUNA. Aus dem Romanischen übersetzt von Dr. Alois S e n t z.

Hermannstadt, 1868. Josef Drotleff. In 8⁰ pag. XLIII şi 449.

Prefaţa : Hermannstadt, am 24. Juli 1868. Der Uebersetzer. Am 1. Januar. Der Verfasser.

Bibl. Univ. Cluj 56082 şi alte exemplare.

1868 **Pest** **2054**

A Székelyföld leirása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. Irta ORBÁN Balázs. Vol. I—VI. [Descrierea Ţării Secuilor din punctul de vedere istoric, arheologic, al naturei şi etnografic.]

Pest, 1868—1873. Ráth Mór bizománya. (Nyomatott Fanda és Frohna könyvnyomdájában.) In 4-to.

Prefaţa : Lengyelfalva, 1868.

Cuprinde descrierea regiunilor din Ardeal locuite de Secui, făcută de învăţatul autor care perindând din sat în sat toate locurile descrise, a controlat şi întregit la faţa locului datele istorice culese din cărţi şi documente. Prin felul acesta de muncă monografia aceasta a păstrat foarte insemnate amănunte şi despre Românii cari trăesc printre Secui, dând şi ilustraţiuni în xilografii bune, făcute depe fotografiile zelosului autor ori desenele culese aiurea.

Părţile operei de faţă privitoare la Români sunt următoarele:

Vol. I. Oláhfalu. Originea satului după tradiţie. Locuitorii şi datinele lor. (p. 72—75)

Vol. II. Szépviz şi regiunea sa. Pelerinajul Ceangăilor din Moldova. Strâmtoarea Ghimeşului. Ceangăii de acolo. Datinele lor. Vama românească. Ciugheşul unguresc şi românesc. Ceangăii din Moldova (p. 72—85) Strâmtoarea Tulgheşului. Valea Putnei. Presecarul sau. Vama moldovenească. (p. 127—134) Muntele Kelemen. Lacul Puturoasa. (p. 140—144)

Oláhok — Hétfalusiak népviselete. (Rajz. Gerhard Lajos.) — Magyarok.

Vol. III. O parte din comitatul Alba de Sus. Ceangăii de acolo. Românii din Lüget. (p. 23—29) Românii din Sepsi-Szent-György. (p. 38—47) Strâmtoarea Oituzului. Hotarul țării. Vama română. (p. 125—130)

Vol. IV. Regiunea Nyárád. Secuii și Românii de acolo. (p. 45—49) Valea Niaradului mic cu satul Andrásfalva și Secuii de acolo de religie ortodoxă. (p. 71—78) Száltelk, sat mic românesc. (p. 207)

Vol. V. Harasztos și regiunea sa. Portul românesc și Secuii de acolo. (p. 80—89) Gerend și regiunea sa. Cruzimile revoluției dela 1848. (p. 128—151) Orașul Toroczkó. Colțul dascălului. (p. 194—9) Vârfu Veli și Cetatea. (p. 238—240)

Vol. VI. Românii din Bârsa-Barczaság. (p. 23—25) Vama de la Buzău-Bodza. (p.66—73) Tabla sau Vama românească. (p. 73-86) Șapte sate-Hétfalu și originea Românilor din cele zece sate de acolo. (p. 124—131) Portul, obiceiurile și datinele Românilor de acolo. (p. 142—144) Bisericile Românilor. (p. 154) Românii din Satulung-Hosszufalu și curia. (p. 165) Predealul, Mânăstirea Schitul. Piatra Călugărului. Sinaia. (p. 187—202) Românii ortodoxi din Brașov. Români și Bulgari. Gimnaziul românesc. (p. 257—303) Infrățirea Ungurilor, a Românilor și Sașilor din Brașov. (p. 303—4) Obiceiurile Românilor de Paști-Junii. (p. 344—8) Branul-Törcsvár. Părâul Poarta. Vama de acolo. Hotarul țării: La Crucea. Orătenii. Locuitorii de acolo (p. 370—386) Bârsanii. (p. 400—410)

Ilustrațiuni: Portul din satul Oláhfalu. (Vol. I p. 74) Portul Ceangăilor din Ghimeș. (Vol. II p. 79) Portul Românilor din Tulgheș. (p. 131) Portul Românilor din Toplița. (p. 135) Vama dela Oituz. (Vol. III p. 126) Români și Unguri din Șapte sate. (Vol. VI p. 144) Mănăstirea Sinaia. (p. 202) Liceul românesc, după desenul lui Ioan Greguss. (p. 302) Biserica din Schei-Bolgárszeg. (p. 346)

Primele patru volume ale operei sunt recenzate în revista *Transilvania* din 1874.

Muz. Ard. Cluj 32164 și alte exemplare.

1868 Wien 2055

Die Nationalitätenfrage in ihrem Zusammenhange mit der Wehrfrage. Von dem General TÜRR.

Wien, 1868. G. Ad. Ungár-Szentmiklósy. In 8⁰ pag. 20.

Broșură apărută în August 1868.

Cfr. broșura similară franceză a autorului de sub No. 2032.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1868 Pest 2056

A Szent-László-Társulat 1868 szeptember 22. és 23-kán Győrött tartott VI. közgyülésének jegyzőkönyve. [Proces-verbal al adunării generale a Societății Sfântul Ladislau.]

Pest, 1868. In 8-vo.

Din cuprins: Kubinszky Mihály kanonok jelentése a moldva-oláhországi küldetésről. (p. 66—86) Majer Károly földbirtokos jelentése a moldva-oláhországi küldetésről. (p. 87—103) Veszely Károly marosi esperes jelentése a moldva-oláhországi küldetésről. (p. 104-116)

Aceste trei relaţiuni despre misiunile autorilor la Ceangăii din Moldova sunt retipărite din ziarul „Idők Tanuja" 1868 No. 222, 223, 245, 247 şi 249.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2057 Braşov 1868

Prospectus de l'ecole de Commerce et du pensionat autorisé en haut lieu et fondés à Kronstadt (Transsylvanie) Par Adolphe A. SPITZER, Chef et Directeur. / Prospectulu Institutului de invatiamentu comercialu şi de educaţiune, autorisatu de locurile mai inalte şi intemeiatu in Brasiovu. (Transsilvania) Prin Adolfu A. Spitzer, Siefu si Directoru.

Kronstadt, 1868. Jean Gött et fils Henri. In 8⁰ pag. II şi 19.

Pe titlu, un „Avis" francez despre începerea cursurilor.

Liceul Honterus. Braşov.

2058 Sibiu 1868

Ein juridisch-politisches Charakterbild, getreu nach dem siebenbürgischen Leben gezeichnet von einem UNBEFANGENEN.

Hermannstadt, 1868. Von Theodor Steinhaussen. In 8⁰ pag. 91.

Cuprinde istoricul enoriaşilor bisericii româneşti din Braşov, începând cu Compania Grecilor şi urmând cu gâlcevile ivite între Grecii şi Românii de aceeaşi religie în sânul Bisericii, cari au dat loc la procese, denunţări şi chiar scandaluri. Expunerile, de multe ori polemice şi sarcastice, au la bază documente traduse din româneşte, privitoare la istoria acelor turburări povestite într'o formă pătimaşe de autorul care se ascunde sub pseudonimul: Imparţial.

Broşura a apărut tot atunci şi în limba ungară cu titlul „Jogi és politikai jellemrajz, hiven az erdélyi életből meritette egy Elfogulatlan" în 8⁰ pe 80 pagini, tot în Sibiu, cu actele justificative date ungureşte.

B. Baron Brukenthal. Sibiu şi alte exemplare.

2059 Budapest 1868

Instructiune pentru judecatoriele urbariali infiintiate in Transilvania in privintia procedurei in causele de regularea posesiunei. Edata prin Ministeriu r. u. de justitia.

Pe ultima pagină: Data in Buda-Pesta in 12-a Octomvrie 1868. In 8⁰ pag. 16. (Fără foaie de titlu.)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1868 Pest 2060

Magyarország jövője keleten. Album Dora D'Istriának ajánlva. [Viitorul Ungariei în Orient.]

Pest, 1868. Nyom. Fanda és Frohna. In 4⁰ pag. 50.

Cuprinsul: Dora d'Istria. O caracteristică elogioasă scrisă de *Schvarcz* Gyula, tânâr elenist ungur, cu un studiu scurt despre bibliografia literaturilor Europei orientale ca o necesitate internațională. (p. 14—21) Urmează două articole despre interesele Ungariei în Orient (Magyarország érdekei keleten) şi despre ceeace se poate aştepta dela guvernul Ungariei în această chestiune (Mit várunk a magyar kormánytól?) scrise de K...L... cu prilejul vizitei scriitoarei române la Budapesta, unde a cucerit inimile şi simpatiile tinerilor scriitori, cari i-au oferit acest album, devenit azi foarte rar.

Anexat minunatul portret (gravat în oțel, la Paris) al autoarei — prințesa Ileana Ghica — reprodus în facsimile. Supt portret o odă în ungureşte de Pásztói (PLATTHY Adorján) tânăr medic, poet.

Recenzia cărții de Reményi Károly în *Századunk* din 18 August 1868 No. 189 pag. 190.

Nici cartea, nici portretul nu e cunoscut de Magda Nicolaescu Ioan, biografistul scriitoarei Dora d'Istria.

Muz. Ard. Cluj 49997 şi alte exemplare.

1868 Pest 2061

MILETICS Szvetozár országgyűlési képviselőnek az 1868. november 26-iki országülésben tartott beszéde a nemzetiségi kérdésben. [Discursul deputatului Sv. M. rostit în chestiunea naționalităților.]

Pest, 1868. Nyomatott Noséda Gyulánál. In 2⁰ pag. 8.

Deputatul sârb, luptând pentru legea de naționalitate, se ocupă şi de Români.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1868 Pest 2062

MOCSONYI Sándor beszéde a nemzetiségi kérdésben a képviselőház ülésében november 28-án 1868. [Discursul lui Al. M. rostit în Cameră despre chestiunea naționalităților.]

Pesten. Nyomatott Noséda Gyulánál. Foaie volantă de 6 şpalte retipărită dintr'un ziar.

Cuprinde discursul în chestiunea naționalității rostite de Alexandru Mocsonyi în şedința dietei ungare din 28 Noemvrie 1868.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

Schauer de Venise — Adolphe Salmon

DORA D'ISTRIÁHOZ.

Bamulja fenkolt lelked a világ
Utadra szórva koszorú s virág —
S te mégis ott vagy a küzdők között
Dicső sebok ápolón kötözöd
Oh győzni fogsz, győznod kell Kandia
A zsarnok kéznek meg kell buknia.
Az oly nemes ugynek, a mely felett
Ily nemtő leng, — csak győznie lehet;
Es a szabadság oltára körul
Egész világ imádkozik, örul!

Pásztói.

Imp. Ch. Chardon ainé Paris

1868 Braşov 2063

Denkschrift der Romanen griechisch-or. Religion aus der innern Stadt Kronstadt, welche durch eine Deputation dem hohen k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht in Pest in Angelegenheit der griech.-or. Kirche zur heil. Dreifaltigkeit in Kronstadt überreicht wurde.

Kronstadt, 1868. In 8⁰ pag. 45.

Muz. Ard. Cluj 71351 și alte exemplare.

1868 Buda 2064

Colectiunea legiloru din anulu 1868. Publicata prin ministeriulu ung. reg. de justitia.

Bud'a, 1868. S'a tiparitu in tipographi 'a universitatii ung. regesci. (Comm. M. Ráth) In 8⁰ mare pag. VI și 564.

B. Acad. Rom. București. A. 17313 și alte exemplare.

1868 Pest 2065

Okmánytár Magyarország függetlenségi harczának történetéhez. 1848—1849. Közli PAP Dénes. Vol. I—II. [Diplomatar la istoria războiului pentru independenţă al Ungariei dela 1848—1849.]

Pest, MDCCCLXVIII—MDCCCLXIX. Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. 424 și 564.

Cuprinde 543 acte și documente dintre 3 Martie 1848 și 2 Octomvrie 1849 și între ele mai multe de-ale Românilor din Ardeal, dela Andrei Şaguna, Moldovan; apoi câte un raport din Iași și București despre evenimentele de acolo, o adresă a regimentului român din Năsăud, precum și articolele de lege din Szeged (28 Iulie 1849) aduse în folosul naţionalităţilor din Ungaria.

Regestele actelor se vor afla în partea III a Bibliografiei de faţă.

Cfr. cartea autorului din 1866 de sub No. 2000.

Muz. Ard. Cluj 144095 și alte exemplare.

1868 Cluj 2066

Marosszék ismertetése. Irta Kis-Baczoni BENKŐ Károly 1860—1861-ben. [Dare de seamă despre Scaunul Mureş.]

Kolozsvárt, 1868—1869. A róm. kath. Lyceum betüivel. In 8⁰ pag. 354.

Din cuprins: Românii. (p. 24)

Muz. Ard. Cluj 38425 și alte exemplare.

2067 **Arad** **1869**

Cuventarea, ce Paulu KÖVÉR, candidatu de ablegatu opusitiunale a tienutu-o catra alegatori cu ocasiunea conferintiei de partite serbata in 31. Januarie a. c. in Batani'a.

Colofon: Arad, 1869. Gyulai István nyomd. In 2⁰ pag. 3.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2068 **Pest** **1869**

Erdély országgyülései a vajdák alatt ... Irta VASS József áldor. [Dietele Ardealului supt voevozi.]

Pesten, 1869. (Első magyar egy. könyvny.) In 8⁰ pag. 101.

Prefaţa: Kolozsvártt, januárb. 1866.

Studiu istoric (premiat de Academia Ungară) care prezintă istoria administraţiei Ardealului şi a dietelor dintre anii 1002—1540 adică din epoca cât timp el a stat unit cu regatul Ungariei. Autorul povesteşte — pe baza Anonimului regelui Bela — ocuparea Ardealului, stăpânit de voevodul Ghelu, fără nici o rezervă sau observaţie relativă la autenticitatea cronicarului şi mai adaogă că Românii din satul Gilău (lângă Cluj) numesc până şi acum ruinele unei cetăţi deasupra unui munte: Dealul lui Ghelu. (p. 18—19)

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2069 **Pest** **1869**

Felelet ily czimü röpiratra: „Ein juridisch-politisches Charakterbild, getreu nach dem siebenbürgischen Leben gezeichnet von einem Unbefangenen." Hermannstadt, 1868. Druck von Theodor Steinhaußen. Egy JÓLÉRTESÜLT által. [Răspuns al unui bine informat la broşura citată.]

Pest, 1869. Gresser H. könyvnyomdája. In 8⁰ pag. 41.

Autorul polemizând cu scriitorul broşurii din titlu (care pare a fi un român braşovean) face istoricul Companiei Grecilor din Braşov şi expunând şi originea bisericii ortodoxe-greceşti de acolo (cu multe intimităţi despre familia Bibescu-Brâncoveanu) respinge învinuirile aduse de Românii braşoveni, susţinând că n'au drepturi speciale faţă de Grecii din Braşov.

Broşura criticată e descrisă mai sus sub No. 2058.

Muz. Ard. Cluj 81749 şi alte exemplare.

2070 **Pest** **1869**

Über die Grenzen der Berechtigung des Nationalitäten-Prinzipes. Von Johann ASBÓTH.

Pest, 1869. In 8⁰ pag. 27.

Muz. Ard. Cluj 83388.

1869 Craiova 2071

Statistic'a regatului Ungariei de Dr. S. Pr. ARMONT. Partea prima (poterea fundamentale) cu o carta a tieriloru regatului Ungariei.

Craiova, 1869. Typographia Nationale. In 8⁰ pag. VI și 124.

Prefața: Berlinu, 30 Septembrie 1868.

Din cuprins: Istoria Ardealului. (p. 19) Procesul interiorie a formării legilor fundamentali. (p. 35) Poterea fundamentale: Teritoriul (p. 51) Populațiunea. (p. 81)

B. Acad. Rom. București. I. 105683.

1869 Pest 2072

A bel- és külföldi hirlapok s egyéb folyóiratok ár- és sorjegyzéke 1869-ik évre. [Prețul-curent al ziarelor interne și externe și al altor reviste pe anul 1869.]

Pest, 1869. Athenaeum. In 8⁰ pag. XVII și 197.

Prefața: Pest, dec. 10-én 1868.

Din cuprins: Lista ziarelor românești din Ungaria. (p. 14—15) Din Austria. (p. 50) Din străinătate cari se pot abona numai prin oficiile postale ungare. (p. 190). Are și text german.

Mus. Nat. Budapest.

1869 Pest 2073

Catichismu politicu de Mihailu BOROSS advocatu. Ed. V.
Pest'a, 1869. Athenaeum. In 8⁰ pag. 22.

Prefața: Am scrisu în Cetatea-Albă în 25 dec. in diu'a nascerei Mantuitoriului, 1868.

Broșura a fost tipărită, afară de ungurește, și în limba germană, slovacă și altele.

La *Iarcu*, p. 129 nu are loc de tipărire.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1869 Buda 2074

Felelet a nemzetiségek izgatói kihivására. Irta VÁRALJAY József. [Răspuns la provocația agitatorilor din rândul naționalităților.]

Budán, 1869. Bagó Mártonnál. In 8⁰ pag. 62.

E interesantă constatarea autorului (p. 3) că termenul de Daco-Român (dákóromán) a fost întrebuințat întâi în anul 1848 de preotul

săsesc Roth. (După ziarul „Pesti Napló" din 28 Octomvrie 1868.) Mai vorbeşte de Români (p. 56—58) pe baza Constituţiunii aprobate a Ardealului şi a cronicii călugărului Nestor din Kiev, susţinând în alt loc (p. 58) că Românii din Moldova şi Muntenia au ţinut în timpul lui Ypsilanti de Slavi.

Numele autorului pseudonim, e PODHRADSZKY József.

Mus. Nat. Budapest.

2075 **Pest** **1869**

Publicistikai dolgozatok az 1865—68. évi országgyülés alatt. Irta KERKÁPOLY Károly. [Studii publicistice din timpul Camerei dela 1865-68.]

Pest, 1869. Athenaeum. In 8⁰ pag. 198.

Din cuprins: Problema naţionalităţii, în care polemisează cu baronul Iosif Eötvös. (p. 29—49)

Muz. Ard. Cluj 55530 şi alte exemplare.

2076 **Buda** **1869**

Egyetemes európai jogtörténet. Irta Dr. WENZEL Gusztáv. [Istoria dreptului universal european.]

Budán, 1869. Egyetemi nyomda. In 8⁰ pag. XIII şi 760.

Prefaţa: Pest, februárhó 28. 1869.

Din cuprins: A magánjog a rumän dunafeledelemségekben. (p. 747—748) Dreptul civil în principatele dunărene.

Bibl. Univ. Cluj 69994 şi alte exemplare.

2077 **Pest** **1869**

Geschichte des ungarischen Freiheits Kampfes in den Jahren 1848—1849, von Andreas VARGYAS.

Pest, 1869. Gustav Heckenast. In 8⁰ lex. pag. 509.

Din cuprins: Die Union mit Siebenbürgen. (p. 60—65) Bewegung unter den Walachen in Siebenbürgen. (p. 212—218) Uebler Stand der Dinge in Siebenbürgen. (p. 464—471)

Ilustraţiuni: Das Blutbad zu Zalathna (p. 215)

Este o traducere aproape literală a ediţiei ungare din 1867 cu mici întregiri, care are şi o ediţie II adăogită din 1879.

Muz. Ard. Cluj 164826 şi alte exemplare.

2078 **Cluj** **1869**

CZELDER Márton emléke Romániában, hivatalos adatok nyomán feltüntetve. Irta SZÁSZ Domokos. [Memoria lui M. Cz. în România la baza datelor oficiale.]

Kolozsvár, 1869. Nyomatott Stein Jánosnál. In 8⁰ pag. 96.

Cuprinde o scurtă expunere a activității misionarului calvin Czelder în principatele române, activitate atacată de vrăjmașii săi conaționali unguri de acolo.

Cfr. ediția Eparhiei calvine din Ardeal din 1870 sub No. 2138.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1869 Pest 2079

A magyar birodalom vagy Magyarország s részeinek cimerei. Irta IVÁNFI (Jancsik) Ede kegyesrendi tanár. [Stemele Ungariei și al părților ei.]

Pest, 1869. Lauffer Vilmos tulajdona. In 4⁰ pag. 100. Cu 8 tabele în culori.

Prefața: Irtam Nagy-Becskereken, 1869. Martius havában.

Din cuprins: Cumania cimere. (p. 74—78) Cu descrierea stemelor Moldovei și a Munteniei, cu observația că titlul de Rex Cumanorum regele Bela IV îl purta dela 1248.

Lucrarea e o compilație fără nici o critică și valoare, cu toate că a fost premiată de Universitate, făcută pe baza celor spuse de Révay, Palma, Szászky, Dugonics, autorul necunoscând nici măcar pe autorul Cerografiei ungare, pe care o folosește des. Pe tabela F reproduce stemele Moldovei și Valahiei și anume: 1. Bourul Moldovei; 2. două capete de negri pe cele două grinzi încrutișate peste pajura cu soarele și luna; 3. vulturul cu crucea în plisc pe o coroană așezată pe un munte și 4. cele trei capete de negri a Basarabilor — toate imaginare, precum le-a găsit la autorii mai sus citați.

Are și o ediție de titlu din 1873 căreia i s-a adăogat o fasciculă (de 36 pagini) cuprinzând bibliografia stemei Ungariei în literatură și monumentele istorice.

Bibl. Univ. Cluj 94167 și alte exemplare.

1869 Sibiu 2080

Figyelmeztetés a marhavész ügyében. Irta SZABÓ Vazul, Felső-Fehérmegye főorvosa. [Aviz în chestiunea epidemiei de vite.]

Nagy-Szeben, 1869. Filtsch S. In 8⁰ pag. 4. Fără copertă.

Cuprinde sfaturi veterinare cu ocazia epidemiei de vite.

Mus. Nat. Budapest. A. vet. 271 j.

1869 Wien 2081

Magyarország 1849-ben és 1866 után. [Ungaria la 1849 și după 1866.]

Pest, 1869. Kiadja Ráth Mór. (Nyom. Bécsben, Holzhausen Alfrédnál.) In 8⁰ pag. 199.

Cuprinde o descriere a situației geografice a Ungariei, iar în cap. IV o expunere a greșelilor comise în 1849 de Kossuth, de generalul Bem și alții în luptele împotriva Românilor. Se stabilește faptul că a doua răscoală a acestora din Mai 1849 a izbucnit în urma trădării căpitanului Hatvani, care nu s'a ținut de armistițiul încheiat cu Românii răsculați; fără să fi fost în stare să comande o singură companie de ostași, nu o oaste întreagă cum i s'a impus prin Kossuth. (p. 97—98) Aceiaș greșeală a comis-o și colonelul Ormai trimes de Kossuth la Bem, fără consimțământul acestuia. (p. 100) Despre aspirațiunile Românilor de a lua Ardealul și neajunsurile acestei politici. Proiectul Confederației dunărene propus de o parte a emigraților unguri de după 1849 în ultima lor desnădejde, proiect ireal căci ar uni două neamuri cu totul străine în limbă, tradițiuni și cultură. Planul lui Kossuth s'ar putea însă realiza în legătură cu Austria, când în locul dualismului existent s'ar face o Confederație orientală cu uniunea tuturor popoarelor din orientul Europei cu menținerea strictă a autonomiei naționale a fiecărui dintre ele. (p. 110—115)

Autorul cărții este SALAMON Ferenc născut la Deva în 1825.

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

2082 Debrecen 1869

Magyarország és Ausztria statistikája. Irta KOVÁCS Ferencz. [Statistica Ungariei și Austriei.]

Debreczen és Nyiregyháza, 1869. Nyom. a város könyvnyomdájában, Debreczen. In 8⁰ pag. VII și 256.

Prefața: Debreczen, 1869-dik év, május hó 6-dikán.

Din cuprins: Statistica Românilor Ungariei și Austriei. (p. 26)

Bibl. Univ. Cluj 79509 și alte exemplare.

2083 Sibiu 1869

Elemente de istori'a a patriotica si universale pentru scólele populari române greco-orientali, de Zacharia BOIU.

Sabiiu, 1869. Ed. si tip. tip. archidiecezane. In 8⁰ pag. 382.

Prefața: Sabiiu la Rosalie 1869.

Din cuprinsul secțiunii a treia: 20. Venirea Magiarilor. 21. Ștefanu, antâiul rege al Ungariei. (p. 331—339) 29. Bătaia de pe Campulpânei. (p. 352—355) 34. Invețăturile lui Luther și Calvin. 35. Transilvania sub principi proprii. 36. Cum a venit Transilvania la Austria. 37. Imperatul Iosif al II. (p. 369—377)

Are o ed. II prescurtată, din 1870; pag. 124.

Muz. Ard. Cluj 114430 și alte exemplare.

1869 **Sibiu** **2084**

Elemente de geografia pentru scólele populari române greco-orientali, de Zacharia BOIU, parochu Profesore... Ed. II.

Sabiiu, 1869. Ed. si tip. tip. archid. In 8⁰ pag. 204 şi 2 foi.

Prefaţa : Sabiiu la Rosalie 1869. (Nu în toate exemplarele.)
Din cuprins : Regatul Ungari'a. (p. 29—34) Banatul. (p.—343-6)
B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 21728 şi alte exemplare.

1869 **Wien** **2085**

Das Fürstenthum Romanien, geographisch-militärisch dargestellt von Heinrich FILEK von Wittingshausen und Szatmárvár, k. k. Major. (Mit einer Karte)

Wien, 1869. C. Gerold's Sohn. In 8⁰ foi 2 şi pag. 82.

Cuprinsul cărţii a se vedea la descrierea ediţiei II din 1881.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 7886 şi alte exemplare.

1869 **Timişoara** **2086**

Itészet és vitiligatismus. BÖHM Lénárt „Délmagyarország vagy az ugynevezett bánság különtörténelme" czimű munkájának igazolása- és kiegészitéseül. [Intregiri cu reflexiuni la criticile cărţii lui L. B. despre istoria Banatului.]

Temesvár, 1869. Ny. Uhrmann és Blau könyvny. In 8⁰ pag. 108.

Autorul respinge criticile nedrepte cari i s'au făcut la cartea din 1867 de sub No. 2001, adăogând multe amănunte noui la istoria dacică a Banatului.
B. Acad. Hung. Budapest. M. Tört. o.1111.

1869 **Bucureşti** **2087**

Romania roabă la Austro-maghyari? De Dim. BOLINTINEANU.

Bucuresci, 1869. Tip. Lucrătorilor Associati. In 8⁰ pag. 60.

Cuprinsul : Autorul voind să arate că, România nu poate să fie roabă Austro-Maghiarilor, trece în revistă toate luptele şi tratatele pe cari le-au avut în trecut, Moldova şi Ţara-Românească cu Ungaria şi în urma cărora, Românii n'au fost în raporturi de vasalitate. Românii au cerut, pentru fraţii lor din Transilvania precum şi pentru celelalte naţii, libertatea celor din Elveţia.
B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 58092 şi alte exemplare.

2088 **Pest** **1869**

Románország (egyesitett román fejedelemségek) rövid földrajza. Népiskolák használatára térképpel. Irta KOÓS Ferencz, bukuresti ev. ref. lelkész. [Geografia pe scurt a României—a Principatelor române unite —pentru şcoli primare.]

Pest, 1869. Athenaeum. In 8⁰ pag. 39.

Cuprinsul : Románia, magyarul Románország. (Egyesitett román fejedelemségek.) Románország részletes áttekintese. Nyugati Románország vagy Havasalföld. Keleti Románország vagy Moldova.

Anexat : Harta României, în mărime de 29×37 cm. (Litografie.)

Cărticica formând un manual şcolar de geografie şi tipărită în 500 exemplare, a apărut legată.

B. Acad. Rom. Bucureşti 2316 şi alte exemplare.

2089 **Wien** **1869**

A magyar nemzet jelenje és jövője. [Prezentul şi viitorul naţiunii ungare.]

Pest, 1869. (Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. 111.

Cuprinsul : Cel mai bun aliat al naţiunii maghiare (p. 21—44) după autor, ar fi Austria, însă ar trebui să se facă o nouă confederaţie dunăreană, recunoscută şi de România.

Bibl. Univ. Cluj 56079 şi alte exemplare.

2090 **Sibiu** **1869**

Statutu organicu alu bisericei ortodocse române din Ungari'a si Transilvani'a.

Sabiiu, 1869. In tipografi'a archidiecesana. In 8⁰ pag. 36. (Fără foaie de titlu.)

Editat în formă de decret regal cu întroducerea obişnuită : Noi Franciscu Iosifu I. din grati'a lui Dumnedieu Imperatulu Austriei, Regele Boemiei s. c. l. sî Regele apostolicu alu Ungariei ... Datusau in Schönbrunu anulu 1869 lun'a lui Maiu 28 de zile. Contrasemnat de ministrul B. Iosifu Eötvös.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2091 **Paris** **1869**

Die Einheit Rumäniens, oder : die Lösung der Donaufrage. Von einem RUMÄNEN. Imprimerie de Ch. Lahure.

Paris, 1869. In 8⁰ pag. 12 şi 1 foaie.

Autorul român e contra agitaţiilor româneşti cari tind la ocuparea Ardealului şi se declară pentru o alianţă a României cu imperiul austriac, care ar asigura pacea României şi chiar propăşirea ei economică.

Rec. în *Politikai Ujdonságok* din 9 Iunie 1869, p. 270—271.

Bibl. Brătianu. Bucureşti 11143/3.

1869 Bucureşti 2092

Geschichte der evang. Kirchengemeinde A. C. in Bukarest, nebst einer einleitenden Uebersicht über frühere Einwanderungen und Niederlassungen fremder Volks- und Glaubensgenossen in den Donaufürstenthümern. Von Willibald Stefan TEUTSCHLÄNDER, Pfarrer.

Bukarest, 1869. Gedruckt bei Johann Weiß. In 8⁰ pag. VIII ş, 141. Cu 33 anexe formând alte 76 pagini şi o stampă în aramăi reprezentând biserica luterană.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 52891 şi alte exemplare.

1869 Bucureşti 2093

Vieti'a operele si ideele lui Georgiu Sincai din Sinc'a. Discursulu de receptiune de A. Papiu ILARIANU si respunsulu de Georgin Baritiu în siedinti'a publica a Societatei Academice Romanedin 14 Septemvre 1869. Cu XIV annesse si unu fac simile.

Bucuresci, 1869. Tipografi'a Nationale. In 8⁰ mari, pag. 154. (Extras din Annalile Societatei Academice Romane, tomu II.)

Cuprinde o monografie a vieţii lui Şincai în legătură cu evenimentele contemporane: *„Idee politice-sociali"* şi *„Idee politice-naţionali"* ale lui Şincai. (p. 37—48)

Dintre documentele anexate cele de sub No. 2, 8 şi 10 sunt în limba ungară, arătând şi legăturile lui Şincai cu Ungurii. Despre aceştia autorul însă scrie în mod pătimaş, uitând că Şincai a fost ajutat (după propria sa declaraţie) întotdeauna de Unguri, murind chiar în castelul conţilor Wass unde era mentor al fiilor familiei care l'a îmbrăţişat. [1]

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 84047 şi alte exemplare.

[1] Vezi despre această mai pe larg memoriul meu cu titlul: „Note şi scrisori Şincaiane" în editura Academiei Române. Bucureşti, 1927.

1869 Braşov 2094

Dictionariu ungurescu-romanescu. / Magyar-román szótár. Compusu de Georgie BARITIU.

Brasiovu, 1869. Tipografi'a Römer & Kamner. In 8⁰ pag. 649.

Prefaţa: Brasiovu lun'a Maiu 1869.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 31646 şi alte exemplare.

2095 **București** 1869

Cine sunt Românii, cine sunt Ungurii? De I. B. ATANASIAD, licențiatŭ în dreptŭ, advocatŭ și fostŭ președinte la tribunalulŭ Ilfov, secțiunea comercială.

Bucuresci, 1869. Tipografia lucrătoriloru asociați. In 8⁰ pag.

Are și o ediție II din 1891 și una a IV din 1895.
B. Acad. Rom. București. A. 8795 și alte exemplare.

2096 **Pest** 1869

Jog- és államtudományi tételek, melyeket a Magyar Kir. Tudomány-Egyetemen kiállott szigorlatok után jogtudori fokozat elnyerése végett, a Tek. Jogi Kar jóváhagyásával nyilvános vitat-. kozás alá bocsát MIHÁLYI János, Máramaros megyei első aljegyző 1869. évi Junius 16-án fél 12 órakor. [Teze din drept și dreptul de stat ... prezentate de I. M. pentru obținerea titlului de Doctor în drept cu consimțimântul facultății de drept.]

Pest, 1869. Rudnyánszky Béla nyomdájából. In 8⁰ pag. 14.

Dedicația : Méltóságos Sajói Mán József urnak Máramaros megye főispánjának, s a máramarosi Román Népnevelési Egylet elnökének mély tisztelet jeléül ajánlva.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2097 **Wien** 1869

Der rumänische National-Congress im Mai 1848. Von P. BROȘTEANU.

Wien, 1869.

2098 **București** 1869

Procesul principesei Iulia Obrenovici contessa de Huniady contra heredilor defunctului principe al Serbiei Mihail M. Obrenovici.

București, 1869.

B. Acad. Rom. București. A. 27508.

2099 **Leipzig** 1869

Ausgewählte Dichtungen von Martin OPITZ. Herausgegeben von Julius Tittmann.

Leipzig, 1869. F. A. Brockhaus. (Deutsche Dichter des siebzehnten Jahrhunderts Band I.) In 8⁰ pag. LXXX și 276.

Din cuprins: Zlatna. Oder von Ruhe des Gemüths. (p. 78—92)
Cfr. descrierea poemei la edițiile originale din 1624 și 1646 de sub No. 148 și 165.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1869 Cluj 2100

Árny és fény. Irta MIKSA György. [Umbră și lumină.]
Kolozsvártt, 1869. Gámán J. örökösei. In 8⁰ mic pag. 230.

La sfârșit: Gyula-Fehérvártt, 1869. nyárutó 1-én.
Cuprinde nuvele ardelene, între ele următoarele cu personagii române, povestite după episoduri întâmplate prin munții Abrudului și valea Hațegului: Zefi az olasz leány = Fata italiană; o istorie din 1845 cu Gherasim și Euftimie. (p. 83—89) A szőlő tők = Vițele; cu povestea lui Opriș, Maxim Avram, Moisi și Spiridon. (p. 89—96) Az erdőcsősz leány = Fata pădurarului; istoria Rachilei cu Dumitru și Moisi. (p. 129—133) Az égés = Focul; tot Rachila cu Moisi și Dan, la Aiud. (p. 141—151) A gyilkolás = Omorul; din istoria tribunilor dela 1848. (p. 166—180) A tábor = Tabăra; povestea lui Moisi și Titus. (p. 181—198) A bűnhődés = Ispășirea; cu povestea lui Moisi și Euftimiu. (p. 205—214)

Muz. Ard. Cluj 54473 și alte exemplare.

1869 (Sibiu) 2101

Az 1869. évi junius hó 26-kán Nagy-Szebenben tartott görögkeleti érseki egyházi főtanács ülésének jegyzőkönyvi kivonata. [Extrasul procesului verbal al ședinței Consistorulni ortodox român din Sibiu, din 26 Iunie 1869.]

S. l. et a. In 8⁰ pag. 23. (Fără foaie de titlu.)

Cuprinde extrasul procesului verbal al ședinței Consistorului ortodox român din Sibiu, din 26 Iunie 1869.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1869 Timișoara 2102

Promemoria comitelui supremu alu comitatului Temisiu Ignatiu Murányi.

Temisióra, 1869. Tip. lui Uhrmann si Blau. In 8⁰ pag. 31.

Cuprinsul: Estras din protocolul ședinței extraordinare. De Ludovic Kalmár notariul primar. (p. 3—7) Cuventare memoriala de Sigismund Ormós primul vice-comite. (p. 11—31)
Are și o ediție ungară. (Muz. Ard. Cluj 71091.)
Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 4289/r.

2103 **Bucureşti** **1869**

Călătoria Domnitorului Carol I în străinătate.

Bucuresci, 1869. Tipograf-Editor Ión Weiss. In 8⁰ pag. 364.

Cuprinde o descriere a călătoriei Domnitorului în occident. Se menţionează la ducere trecerea lui prin Ungaria, iar la intoarcere vizita făcută în Budapesta. (p. 328—333)

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 722.

2104 **Bucureşti** **1869**

De Pesth à Bucarest. Notes de voyage par Ulysse de MARSILLAC Professeur de littérature française à la faculté des lettres de Bucarest.

Bucarest, 1869. Typ. des ouvriers associés. In 8⁰ pag. 162.

Din cuprins : De Pesth à Orsova. (p. 38)

Cfr. Iorga : Istoria Românilor prin călători vol. III p. 341—350 şi vol. IV p. 341—347.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 107998 şi alte exemplare.

2105 **Paris** **1869**

La mission de l'Occident latin dans l'Orient de l'Europe. Par B. MANIU.

Paris, 1869. A. Le Chevalier.

Broşură despre interesul Occidentului ca monarhia austro-ungară să fie desmembrată, iar din părţile Ardealului şi ale Ungariei până la Tisa să se alcătuiască împreună cu ţările române o Daco-Românie.

Rec. de Szilágyi Sándor în ziarul „Reform" din 29 Dec. 1869.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 106.467 şi alte exemplare.

2106 **Bucureşti** **1869**

Misiunea Occidintelui latinu în Oriintele Europei de V. MANIU.

Bucuresci, 1869. Tipografia C. A. Rosetti. In 8⁰ pag. 138.

Cuprinsul vezi la ediţia franceză de sub No. 2105.

B. Acad. Rom. Bucureşti 3111 şi alte exemplare.

1869 **București** **2107**

Mémoire sur la jurisdiction consulaire en Roumanie par B. BOERESCO. Ed. II.

Bucarest, 1869. Imprimerie de l'Etat. In 8⁰ pag. 62.

Cuprinsul: Autonomia principatelor reese nu numai din tratatele cu Turcia, dar și din cele de comerț sau alianță încheiate cu Polonia, Ungaria etc.

Bibl. Brătianu. București 111358 și alte exemplare.

1869 **Cluj** **2108**

Instructiune pentru antistii comunitatiloru, spre pertractarea si manipularea causeloru judecatoresci, ce se tienu de competenti'a judecatorieloru satesci; compusa prin judele singulariu a Geloului, comit. Clusiului.

Clusiu, 1869. Cu tipariulu Coll. ref. In 8⁰ pag. 24.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1869 **Sibiu** **2109**

Megvilágitása a mélyen tisztelt pesti képviselő-házhoz intézett azon emlékiratoknak, mellyel a Királyföldhöz állitólag tartozó Szelistye és Talmács fiókszékekbeli községek közjogi viszonyaik rendezését kérelmezik. Irta BRUCKNER Vilmos, nagyszebeni ügyvéd. [Luminarea memoriilor prezentate Camerei din Pesta prin cari se cere regulamentarea stării de drept a comunelor Săliște și Tălmaciu apărținătoare afirmativ Fundului regal.]

Nagy-Szeben, 1869. Filtsch S. (Krafft V.) In 8⁰ pag. 123.

Cuprinde observațiile avocatului Vilhelm Bruckner făcute asupra memoriului satelor Săliște și Tălmaciu.

Are și o ediție germană cu titlul: Beleuchtung der Denkschrift... Hermannstadt, 1869. (Bibl. Brukenthal, Sibiu și alte exemplare.)

Cfr. răspunsul satelor Săliște și celelalte din 1871 de sub No. 2161—2162.

Bibl. Univ. Cluj 143920 și alte exemplare.

1869 **Alba-Iulia** **2110**

Az oláhok eredetéről és polgári állásáról. Megjegyzések Szabó Benő hasoncimű munkájára... Irta MIKSA György. [Despre originea și starea civilă a Românilor. Observații la cartea lui B. Sz.]

Gy.-Fehérvár, 1870. Nyomatja Pollák és Volz. In 16⁰ pag. 64.

Cuprinde critica cărții lui Szabó din anul 1865 (descrisă sub No. 1964) despre originea și starea civilă a Românilor, expunând părerile sale despre neamul românesc și limba română pe baza datelor istorice; iar în partea a doua a disertațiunii înfățișează starea actuală juridică a Românilor din Ardeal: în comitate, în Secuime și pe pământul așa numit regal al Sașilor, cu organizația lor bisericească.

Lucrarea a fost citită în ședința din 10 Martie 1867 a Muzeului Ardelean ungar la Cluj.

Muz. Ard. Cluj. 76569 și alte exemplare.

2111 Buda 1870

Kolozsvár története. Irta JAKAB Elek. Vol. I—V și atlas. [Istoria Clujului.]

Budán, 1870—1888. Egyetemi könyvynomda. In 4⁰ cu un volum cuprinzând ilustrațiuni privitoare la Cluj.

Prefața: Irtam Kolozsváratt, deczember 31-én, 1868-ban.

Cuprinde monografia orașului Cluj, scrisă pe baza arhivei orașului și a altor cercetări, pe regi și principii Ardealului, cu multe amănunte despre Români, aproape în toate capitolele operei al cărei autor — de religie unitară — era arhivar la Arhiva țării.

Opera fiind indispensabilă la orice subiect istoric luat din trecutul Ardealului, iată cuprinsul ei semnalat pe volume: Vol. I. până la 1540. II. 1540—1690. III. 1690—1848. Volumele de documente: I. 1166—1746 și II. 1541—1882.

Muz. Ard. Cluj 170055 și alte exemplare.

2112 Gyula 1870

Nagy-Szalonta mezőváros története (monographiája), tekintettel a derecskei uradalomhoz tartozó egykori hajdu-községek viszonyaira. Irta ROZVÁNY György. [Monografia orașului rural Salonta-Mare cu privire la împrejurările comunelor haiducești apărținătoare domeniului Derecske.]

Gyulán, 1870. Dobay János. In 8⁰ pag. VIII și 135+VIII.

Cuprinde istoria orașului Salonta. Autorul cărții e Român, fost advocat de acolo.

Muz. Ard. Cluj 62891 și alte exemplare.

2113 Orșova 1870

Kézikönyv az Al-Dunán Szerb- Oláh- és Bolgárországban utazók számára és a kath. missió ismertetése. Irta BOLESZNY Antal. [Compendiu pentru călătorii pe Dunărea de jos, Sârbia, Țara-Românească și Bulgaria și istoria misiunii catolice.]

Ó-Orsova. Nyomatott Handl József-nél. In 8⁰ pag. 176.

Prefața: Ó-Orsova, 1870. évi február 15-én.

Din cuprins: Țara-Românească. I. Suprafața. Populația. Părțile țării. II. Scurta istorie a Țării-Românești. III. Administrația. Instrucția publică. Biserica. Justiția. Miliția. IV. Vârciorova. Porțile de fier. V. Turnu-Severin. Cladova. Podul lui Traian. VI. Negotin, Calafat. (p. 135—152) Porturile Dunării. Orava sau Rahova. Pichetul. Turnu-Măgurele. Giurgiu. Oltenița. Silistra. Cernavoda. Hîrșova. Brăila. (p. 161—169) Misiunea catolică în Țara-Românească. 1. București. 2. Brăila. 3. Ploești. 4. Popești. 5. Cioplea. 6. Câmpulung. 7. Râmnicul Vâlcii. 8. Târgoviște. 9. Pitești. 10. Craiova. 11. Turnu-Severin. (p. 169—175)

Are și o ediție contemporană germană cu titlul: Handbuch für Reisende an der untern Donau. Orsova, 1870.

Autorul era preot catolic în Orșova.

Muz. Ard. Cluj 43133 și alte exemplare.

1870 Paris 2114

La Transylvanie et son union forcée avec la Hongrie. Par PERIETZIANO-Buzeu.

Paris, 1870. Pichon-Lamy et Dewez libraires-éditeurs. In 8° pag. 23. (Extras din „Revue Contemporaine" 28 Février 1870.)

Cuprinde un istoric al frământărilor politice din Ardeal, înfățișând conflictul ivit între Unguri și Români pe tema încorporării Ardealului la Ungaria.

Are și o ediție de titlu din anul 1872, cum și o ediție românească cu titlul: Transilvania. Legăturile sale silite cu Ungaria.

B. Acad. Rom. București. A. 2585.

1870 Wien 2115

A világtörténelem napjai a legrégibb időtől kezdve a jelenkorig. Különös tekintettel Magyarországra. Irta PESTY Frigyes. Bevezetéssel Horváth Mihálytól. Vol. I—II. [Zilele Istoriei universale dela timpurile cele mai vechi până acum cu deosebită privire la Ungaria.]

Pest, 1870. Pfeiffer Ferdinánd tulajdona. (Nyomatott Bécs. Fromme Károly.) In 8° pag. VIII și 703+782.

Prefața: Pest, 1869. május 16-án. A lui Horváth: Pesten, 1869. julius 12-én.

Cuprinde cronica lumii și a oamenilor celebri povestită pe zilele anului dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie în ordine cronologică, cu multe amănunte privitoare la Români și relațiunile lor cu Ungurii.

Bibl. Univ. Cluj 57864 și alte exemplare.

2116 **Budapest** **1870**

Magyarország helyrajzi története... Irta RUPP Jakab. Vol. I—III. [Istoria topografică a Ungariei.]

Budapest, 1870—1876. M. Tud. Akadémia. (Pesti könyvnyomda rt.) In 8⁰ în 4 bucăţi.

Prefaţa: Budán, mártius hó 20-ik napján 1870.

Din cuprins: Vol. III cu istoria dieceselor Cenad, Oradea şi Transilvania. Episcopia de Milcov şi Argeş. (p. 244—252)

De fapt, opera cuprinde istoria topografică a bisericilor şi locurilor sfinte ale Ungariei, cu multe date scoase din documente şi tipărituri vechi; bună de consultat pentru o primă orientare a celor ce se interesează de istoria bisericească.

Mus. Ard. Cluj 32198 şi alte exemplare.

2117 **Bucureşti** **1870**

Raport ştiinţific al diviziei chirurgicale din spitalul Filantropia. De Dr. Ludovic FIALLA.

Bucureşti, 1870. In 8⁰ pag. 22.

Autorul acestui raport e Ungur, născut la 1831 în oraşul Baja. Absolvind medicina la Viena, s'a stabilit la 1857 în Bucureşti unde a trăit până la moartea sa.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

Crăinicianu p. 55.

2118 **Târgu-Mureş** **1870**

Veszely, Imets és Kovács utazása Moldva-Oláhhonban 1868. [Călătoria lui V. I. şi K. în Moldova şi Ţara-Românească.]

Maros-Vásárhelyt, 1870. Ny. Imreh Sándor az ev ref. főtanoda gyorssajtóján. In 8⁰ mare pag. 180 şi 119.

Cuprinsul: Introducere. De VESZELY Károly. (p. I—XX) Ziarul lui IMETS Fülöp Jákó directorul liceului din Alba-Iulia. Spre România. In Moldova. In Muntenia. Acasă. (p. 3—190) Ziarul lui Francisc KOVÁCS catihet din Alba-Iulia. Dela Târgu-Murăş prin Oituz până la vamă. Coloniile Secuilor şi a Ceangăilor. Dela Cleja la Galaţi. (Partea II p. 1—119)

Ilustraţie: Fecior şi fată ceangăie. (Xilografie, anexată cărţii.)

Istoricul acestei cărţi importante, apărută 30 de ani după aceea a părintelui Alexe Gegő (de sub No. 1373) este următorul: Societatea eclesiastică Szent László-Társulat din Budapesta hotărîse a-şi trimite în vara anului 1868 doi membri ai ei, pe canonicul Mihail Kubinszky şi pe advocatul Carol Majer la ceangăii-unguri din Moldova, pentru a studia la faţa locului starea lor culturală şi a le veni într'ajutor cu cărţi şi calendare ungureşti, de cari erau lipsiţi cu desăvârşire. Acestora li s'au ataşat cei trei autori (preoţi catolici din Alba-Iulia) ai cărţii de faţă, au intrat cu toţii în ziua de 11 August pe la strâmtoarea Oituzului în Moldova, unde vizitând toate

satele ungureşti până la Iaşi, s'au dus apoi la Galaţi şi mergând şi în Muntenia până la Bucureşti, în ziua de 31 August s'au întors iar pe la Predeal, făcând pe urmă această descriere foarte interesantă despre tot ce au auzit şi aflat atât despre Unguri, cât şi despre Români în călătoria lor de trei săptămâni, întregindu-şi observaţiile cu date istorice şi statistice. Intre acestea merită o deosebită atenţiune ceeace autorii scriu despre fenomenul linguistic că Ceangăii sunt gângavi adică vorbesc limba ungară bâlbăind şi că nu au diftongul *cs* (şi *ci* românesc) pronunţându-l ca *cz* şi chiar vorbind româneşte cu *ţ*.

Muz. Ard. Cluj 41132 şi alte exemplare.

1870 Leipzig 2119

Kossuth és a magyar emigratió a török földön. Irta SZÖLLŐSY Ferencz, a magyar emigratió tagja. [Kossuth şi emigraţiunea ungară în Turcia.]

Lipcse, 1870. In 8⁰ mic pag. XIV şi 239.

Cuprinde memoriile unui fost secretar al lui Kossuth (scrise în 1853—54 în formă de scrisori în Oraviţa) pline de destăinuiri indecente şi de minciuni relative la caracterul lui Kossuth şi al unora din ofiţeri cari au emigrat cu dânsul în Turcia. Vorbind despre popasurile sărmanilor refugiaţi la Turnu-Severin şi Calafat, nu cruţă nici pe Români, cari i-au primit bine (p. 12—14) afirmând că Românului i-e ruşine să-şi declare originea, când se află în străinătate. (p. 41)

Muz. Ard. Cluj 54675 şi alte exemplare.

1870 Pest 2120

JOANNOVICS György: Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez. [Contribuţiuni la chestiunea alcătuirii cuvintelor în limba ungară.]

Pest, 1870. (Athenaeum.) In 8⁰ pag. 43. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből vol. II No. 3.)

Autorul român-macedonian născut la 1821 în Timişoara, s'a stabilit la Budapesta unde a ajuns până la gradul de secretar de stat, iar la 1867 a fost ales membru al Academiei Ungare.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1870 Braşov 2121

Der Klosterbau. Erzählung aus dem rumänischen Volksleben. Von L. STAUFE.

Kronstadt, 1870. Frank und Dressnandt. In 16⁰ pag. VI şi 70.

Autorul acestei cărţi (Ludwig Adolf Staufe-Simiginowicz) născut în Suceava, s'a stabilit în Braşov ca profesor la liceul catolic şi timp de 17 ani de zile a învăţat şi limba română.

Muz. Ard. Cluj 86783 şi alte exemplare.

2122 Pest 1870

Magyarország képekben. Honismertető album. Szerkeszti NAGY Miklós. Vol. I—II. [Ungaria în cadre. Album descriptiv.]
Pest, MDCCCLXX. Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 392 şi 384.

Din cuprins: Vol. I. Emlékezés Nagy-Enyedre = Amintiri din Aiud. De *Szász* Károly. (p. 38—43 Cu povestirea prădării oraşului în 9 Ianuarie 1849.) Egy román népszokás. De *Varga* Vilmos. (p 191—2) Despre obiceiul Românilor din partea N. V. a comitatului Sătmar, cari pândind pe întâiul om care merge primăvara la arat, în ziua Paştilor, îl stropesc cântând arii felurite. Vol. II. Az erdélyi bányavidék. De *Lukács* Béla. (p. 1—17) Descriere pitorească a munţilor abrudeni şi a vieţei băieşilor români, cu multe vederi.

Ilustraţiuni: Portul Românilor bănăţeni. (Vol. I p. 335.) Xilografii bune executate după desenurile pictorului Gustav *Keleti*, în articolul de mai sus al lui Lukács: Petroşani, în valea Ampoiului. Abrudul. Antichităţi romane găsite la Abrud. Români venind dela târg. Portul Românilor. Antichităţi romane găsite la Roşia-montană = Verespatak. Munţii Cetatea mare şi mică. Munţii Detunata goală şi flocoasă. Români venind dela târg. Români ardeleni în portul lor. (Vol. II p. 8—9)

Muz. Ard. Cluj 32161 şi alte exemplare.

2123 Cluj 1870

Dictionariu portativu magiaru-romanu pentru scóle si privati. De Octaviu BARITIU profesoru gimnasiale in Naseudu. / Magyar-román zsebszótár. Tanodai és magán használatra.

Clusiu / Kolozsvártt, 1870. Editoriu si prov. Joanu Stein. Cu tip. coll. ref. alui Joanu Stein. In 8⁰ pag. VI şi 239.

B. Acad Rom. Bucureşti. I. 21720 şi alte exemplare.

2124 Pest 1870

Acte şi date. Despre conferinti'a romana natiunale din Transilvania, tienută în 7 şi 8 martiu 1869 în opidulu Mercuria.

Pesta, 1870. In tipografi'a lui Em. Bartalits. (Retipărire din „Albin'a") In 12⁰ pag. 162.

Din cuprins: I. Prolog. II. Apel către inteligintia romana. III. Scrisórea d-lui E. Macelariu catra contele Péchy. IV. Respunsul contelui Péchy. IX. Reportul presiedintelui cătra C. Péchy. X. Intimatul Comisariului regiu. XI. Respunsul presiedintelui. XII. Petitiunea celor 1493 către Maiestatea Sa. (p. 144)

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 108105.

1870 **Cluj** **2125**

Indreptariu pentru cartile funduare. Edatu de Franciscu BOLDIZÁR de Ürmös. Directoru r. u. a cartiloru funduare pentru Transilvania si tradusu de Petru Nemesiu, secretariu in ministeriulu de interne.

Clusiu, 1870. Sau tip. la eredii lui J. Gámánu. In 8⁰ pag. 72.

Pe titlu : Clusiu in 30-a septemvrie 1870.

Cfr. broşura anterioară din 1868 de sub No. 2045.

Mus. Nat. Budapest.

1870 **Wien** **2126**

Chemische Untersuchung der Mineralquelle zu Weilutza bei Jassy. Von Dr. Samuel KÓNYA. (Vorgelegt in der Sitzung am 7. Jänner 1870.)

Wien, 1870. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei. In 8⁰ pag. 12. (Aus dem LXI. Bande d. Sitzb. d. k. Akad. der Wissensch. II. Abth. Jän.-Heft. Jahrg. 1870.)

Cuprinde Compoziţia chimică a izvorului dela Văiluţa-Iaşi.

Autorul de familie nobilă secuiască din Trei-Scaune (Háromszék) s'a stabilit împreună cu fratele său ca farmacist în Iaşi unde a desfăşurat o activitate mare ştiinţifică, fiind poate întâiul care a făcut analize de ape minerale în România, publicând mult şi româneşte.

B. Acad. Rom. Bucureşti. S. 5212 şi alte exemplare.

Crăinicianu p. 294.

1870 **Bucureşti** **2127**

Istoriculŭ salinelorŭ din Romania de Carol KARATŞIONI.

Bucuresci, 1870. Tip. Lucrătorilor asociaţi. In 16⁰ pag. 15.

Cuprinde o scurtă expunere a stării salinelor, exploatarea cărora a fost introdusă după cerinţele moderne de către autor, inginer-miner, născut în Secuime, angajat de către Domnitorul Barbu Ştirbei în 1852 cerându-l în persoană în Sibiu dela împăratul Franz Josef care se aflâ atunci acolo.

Broşura interesantă sfârşeşte cu aceste cuvinte ale autorului: Subsemnatul, aşadară, am pus peatra fundamentală; am lucrat după puterile mele, am aruncat sămânţa, care va fructifica în viitorul României. Vie d'acum alţii şi facă mai mult.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 26829 şi alte exemplare.

1870 **Pest** **2128**

Emlékirat a keleti vasutnak csatlakozási pontjára nézve. [Memoriu privitor la punctul de legătură al Căii ferate răsăritene.]

Pest, 1870. Kertész József gyorssajtónyomása. In 8⁰ pag. 7.

La sfârşit: Pest, 1870. april hó 27-én.

Memorand prezentat ministrului ungar al Comunicaţiunii de Pap Lajos şi alţi 13 deputaţi ardeleni în privinţa proectării căii ferate din Ardeal cu legătura înspre Bucureşti şi Galaţi.

Anexat: Hartă litografată (de format 30×31 cm.) cu Moldova dela Galaţi până la Roman.

Muz. Ard. Cluj 92928 şi alte exemplare.

2129 Târgu-Mureş 1870

Történelmi dolgozatok a magyar és román nemzet viharos-korszakából. Irta KOÓS Ferencz. Fasc. I. [Studii istorice din perioada furtunoasă a naţiunii ungare şi române.]

Maros-Vásárhelytt, 1870. Wittich József könyvárus bizománya.) Imreh Sándor gyorssajtóján.) In 8⁰ pag. VI şi 196.

Prefaţa: Déva, 1870. julius 8-án.

Cuprinsul: Câmpulung. Alegerea primarilor de acolo în veacurile XV—XVII. Istoria Câmpulungului. Ţepeş Vodă. Cioban-Vodă sau bătălia dela Gherghiţa în 1511. Regele Ioan la Piteşti. Patru câmpuri de bătălie în Ţara-Românească. Voevodul şchiop şi cel urît de popor sau bătăliile dela Româneşti, Şerpeteşti şi Boian dintre ani 1560—1590. Inscripţia bisericii Radu-Vodă dela Bucureşti. Bătălia dela Călugăreni în 1595. Secuii supt Târgovişte şi Giurgiu. Gabriel Báthory la Târgovişte în ziua Crăciunului românesc din 1610. Istoria unei cruci şi a unei movile. Crucea mare din curtea bisericei Slobozia dela Bucureşti. Movila Dudeşti supt Bucureşti. Hanul Constantin din Bucureşti. Ce fel de om era Constantin-Vodă. Isprăvile grozave ale dorobanţilor şi seimenilor români dela Bucureşti în prima jumătate a anului 1655. Biruinţa dela Teleajen, lângă Ploeşti, la 17 Iulie 1655. Alianţa triplă. Mânăstirea Cotroceni şi turnul Colţii, 1657—1688. Campania lui Thököly în Ţara-Românească şi Ardeal, din 1690. La Moşi, 1693. Herestrăul şi biserica Antim din Bucureşti, 1717. Stupai, stupai! Spitalul Mavrogheni din Bucureşti, 1786—1791. Istoria Ungurilor prigoniţi şi prinşi de Austriaci la Bucureşti în anii 1852 şi 1855.

Articolele de mai sus sunt scrise de autorul care a învăţat limba românească şezând cincisprezece ani ca preot Calvin în Bucureşti (între 1854—1869) pe baza cronicelor şi cărţilor româneşti, într'o formă uşoară de foileton, cu scopul — după cum mărturiseşte în primele rânduri ale prefeţei sale — ca să aprinză o credinţă sinceră şi iubire între naţiunea ungară şi română. deoarece e necesar ca Ungurii să cunoască istoria ţării vecine, cu care stau în relaţiuni neîntrerupte, în care locuesc mulţi Unguri, care ţară s'a descălecat din ţara Făgăraşului; iar pe de alta pribegii ţărilor române au găsit întotdeauna adăpost şi ospitalitate în Ungaria, dela veacul al XIII-lea şi până în zilele noastre.

Cartea de faţă a fost premiată de altfel cu 100 fiorini de contele Gothard Kuun, dar autorul nefiind susţinut în destul din partea publicului cititor, nu a mai continuat cu ea.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1870 Sibiu 2130

Vechi'a metropolia ortodoxa romana a Transilvaniei, suprimarea si restaurarea ei, de Nicolau POPE'A.

Sabiniu, 1870. Cu tipariulu tipografiei lui S. Filtsch (W. Krafft.) In 8⁰ pag. XIV şi 352.

Cuprinde nenumărate scrisori, acte şi documente — printre cari multe ungureşti — dovedind existenţa, suprimarea şi apoi restaurarea mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei.
B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 119419 şi alte exemplare.

1870 Buda 2131

Instructiune la propunerea esercitieloru verbali si memoriale pentru clas'a I. şi II. a scoleloru poporali. Prelucratu dupa Vasiliu NAGY, inspectoriu scolariu de Toma Rosiescu. Opu premiatu prin ministrulu regiu ungurescu alu culteloru si instructiunei publice.

Bud'a, 1870. Proprietatea Statului reg. ungurescu. Din tipografia universitatii reg. ung. In 8⁰ pag. 211.

Prefaţa: Bud'a, în 25 septemvre 1870.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1870 Wien 2132

KEMÉNY Zsigmond tanulmányai. Kiadja Gyulai Pál. Vol. I—II. [Studiile lui Sigismund K.]

Pest, 1870. Ráth Mór. (Ny. Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ mic, pag. VI şi 409+415.

Din cuprins reţinem studiul despre cei doi Wesselényi în care autorul ne spune cum bolnavul Nicolae Wesselényi făcuse cunoştinţă la Gräfenberg cu mai mulţi Slavi şi boieri din Muntenia. Discursul lui cu ei l'au făcut din zi în zi mai rezervat de teama propagandei dacoromane care se lăţea în Ardeal, câştigând chiar simpatii ideii unirii tuturor Românilor dela Nistru până la Tisa. [1]

De teama acestor lucruri cari îl preocupau, Wesselényi doria uniunea Ardealului cu Ungaria nu numai pentru unirea forţelor constituţionale, dar şi în interesul soartei imperiului austriac. (p. 114)

Vol. II cuprinde un studiu despre viaţa publică a Ardealului între anii 1791—1848 în care osândeşte politica austriacă care a săvârşit în mod absolutistic unirea Românilor ortodocşi cu Biserica catolică. (p. 30)

Muz. Ard. Cluj 75108 şi alte exemplare.

[1] Cfr. cartea lui Wesselényi din 1843 de sub No. 1430.

2133 București 1870

Carte de hotarnicie a moșieĭ Conțești de Jos din districtul Dimbovița, Proprietatea D-lor frați Conțești. De inginerul hotarnic Alecsandru VERESS.

Bucurescĭ, 1870. Tipographia Ioan Weiss. In 2⁰ pag. 15.

Inginerul Al. Veress (tatăl autorului Bibliografiei de față) absolvent al Școlii de inginerie din Londra, a venit la București în toamna anului 1859 unde a lucrat apoi timp de douăzeci și cinci de ani, până la moartea sa, stimat de toți și ca unul care a publicat în limba ungară o serie de articole geo-etnografice despre România.[1]

Bibl. Veress. Budapest.

[1] Repertoriul acestora va fi dat în partea II a Bibliografiei noastre.

2134 Pest 1870

BAUER őrnagy Bem tábornok főhadsegédének hagyományai 1848 és 1849-ből. Közli Makray László, képviselő és volt honvédszázados. [Memoriile maiorului Bauer, adiotant al generalului Bem din 1848 și 1849.]

Pest, 1870. Az „Athenaeum" kiadása. In 8⁰ mic pag. 194. (Pe ultima pagină a copertei: 1871.)

Prefața: Pest, októberben, 1870.

Din cuprins: Românii față de unirea Ardealului cu Ungaria. (p. 5—7) Declarația episcopului Lemény despre unire. (p. 11) Sașii și Românii față de unire. (p. 13—15) Imprăștierea cetelor române, bătute la Orăștie în 6 Fevruarie 1849. (p. 155) Doi Români cu sulițe predau generalului Bem (la 10 Fevruarie 1849) în satul Paad lângă Orăștie, o scrisoare adresată comandantului austriac Puchner, pentru care fapt au primit câte doi fiorini. (p. 182—183)

Bibl. Univ. Cluj 34436 și alte exemplare.

2135 Esztergom 1870

Adalékok Capistranói szent János életéhez. Irta MIRCSE János. [Contribuții la viața Sf. Ion de Capistrano.]

Esztergom, 1870. Horák Egyed nyomása. In 8⁰ foi 2 și pag. 48. (Extras din Magyar Sion vol. VII.)

Autorul, născut în 1834 din părinți români, trăia retras în Italia, unde luptând sub Garibaldi, avea pensie de ofițer și se ocupă mult cu cercetări arhivale privitoare la istoria Ungariei.

Mus. Nat. Budapest. Hung. e. 1400 1.

1870 **Pest** **2136**

Háromezer tengeri mértföld. Keleti utazás KECSKEMÉTHY Auréltől. [Trei mii de mile de mare în Orient.]

Pest, MDCCCLXX. Kiadja Ráth Mór. (Nyom. Légrády testvéreknél.) In 8⁰ mic pag. 276.

Cuprinde impresii din o călătorie pe apă și mare de șase săptămâni. Autorul plecând la 25 Octomvrie 1870 cu vaporul pe Dunăre, povestește cele văzute la Verciorova, unde a asistat la primirea Domnitorului Carol venit cu M. Kogâlniceanu și apoi mici observări făcute dela Calafat până la Rusciuc. (p. 8—10)

Mus. Nat. Budapest. It. 758 b și alte exemplare.

1870 **Pest** **2137**

Tételek az összes jog- és államtudományokból, melyeket a Pesti M. K. Tudomány Egyetemnél kiállott szigorlatok után a jogtudori rang elnyerése végett a tekintetes jogi kar jóváhagyásával nyilvános vitatkozás alá bocsát MAN Tivadar, Dobokamegyei alügyész. 1870. évi december hó... -ik napján, déli 12 órakor. [Teze din științele de drept și stat... prezentate de T. M. pentru obținerea titlului de Doctor în drept cu aprobarea facultății de drept.]

Pest, 1870. Bartalits Imre könyvnyomdájából. In 8⁰ pag. 8.

Cuprinde teza de doctorat în drept a lui Teodor Man.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1870 **Cluj** **2138**

Czelder Márton működése Romániában. 1861—69. Emlék-irat az Erdélyi ev. ref. egyházi főtanács megbizásából hivatalos okmányok nyomán összeállitva. [Activitatea lui M. Cz. în România. Memoriu redactat pe baza actelor oficiale din însărcinarea consiliului suprem al Bisericii ev. ref. Ardelene.]

Kolozsvártt, 1870. Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel Stein J.-nál. In 8⁰ pag. IV și 128.

Cuprinde istoricul activității preotului calvin Czelder din România, făcut în mod oficial de către episcopia calvină ardeleană, de care aparțineau bisericile clavine din Românie.

Din întroducere aflăm că primul preot reformat (Calvin) printre Ungurii din București a fost *Sükei* Imre din Ardeal, care venind aci în 1815 pentru organizarea parohiei calvine, a desfășurat o activitate foarte însemnată. Văzând însă că enoriașii bisericii sunt săraci, a

plecat în străinătate spre a face colectă pentru biserica de lemn, construită de el, pe locul celei de cărămidă de azi. In activitatea sa de misionar, Sükei a întimpinat însă mari greutăţi şi multă invidie, acuzat de multe lucruri în cari a fost apoi justificat de către Consistoriul reformaţilor din Ardeal în 1831. Continuându-şi misiunea, Sükei a murit în 1847. Bisericile reformaţilor unguri din Piteşti şi Ploeşti au fost întemeiate în 1860 de către preotul Martin *Czelder*, care timp de aproape zece ani a săvârşit o muncă importantă printre reformaţii din Muntenia. Dar şi misiunea sa a dat prilej de neajunsuri şi gâlcevi, în urma cărora a fost rechemat el şi chiar zelosul preot din Bucureşti, Francisc *Koós*. Aceste lucruri neplăcute, pline de amănunte scandaloase, a dat impuls Consistoriului de a publica această broşură pe baza actelor oficiale pentru orientarea opiniunii publice, jignite atât în Ţara-Românească, cât şi în Ungaria, unde ziaristica se ocupă mult cu ele.

Cfr. broşura lui *Szász* Domokos din 1869 sub No. 2078.

Muz. Ard. Cluj 47416 şi alte exemplare.

2139 Pest 1870

A parlament Debreczenben. 1849. Közli PAP Dénes. Vol. I—II. [Parlamentul la Debreczen în 1849.]

Lipcse, 1870. Kiadja Köhler K. A. (Pest. Nyomatta Hornyánszky Victor.) In 8° foi 2 şi pag. 267+365.

Cuprinde extrasul desbaterilor parlamentului ungar strămutat după căderea capitalei dela Pesta la Debreczen, dintre 9 Ianuarie şi 31 Mai 1849 pe baza proceselor verbale apărute în Monitorul oficial al ţării.

La această sesiune a parlamentului ungar au luat parte dintre Români: Alexandru *Buda* deputatul Solnocului mijlociu, Ion *Dragoş* deputat din Bihor, Gavriil *Mihali* deputat din Maramureş, Francisc *Roman* deputat din comitatul Bereg, Axente *Rozsinka* şi Aloizie *Vlad* deputaţi din Caraş-Severin.

Dintre aceştia au luat parte activă prin discursuri la desbaterile parlamentului: *Dragoş* (vol. I p. 104 şi vol. II p. 60) *Vlad* (vol. I p. 178—179, 238, 253 şi vol. II p. 9—10) *Roman* (vol. II p. 162 şi 184—185) Dar merită o menţiune deosebită că în ziua importantă de 14 Aprilie 1849, când parlamentul s'a adunat pentru declararea detronării Casei Habsburgice, şedinţa, avându-se în vedere însemnătatea zilei, s'a ţinut — la propunerea deputatului român Dragoş — în biserica reformaţilor, unde deputaţii au fost primiţi de lumea care a ticsit biserica mare şi impozantă. (Vol. II p. 60)

Publicaţia această foarte folositoare formează partea a treia a operei autorului despre evenimentele dela 1848/9.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1870 Braşov 2140

Vorstellung der Kronstädter Handels- und Gewerbe-Kammer gegen die Wahl des Anschlusspunktes des siebenbürgischen an das romänische Eisenbahnsystem im Ojtoser Passe an der moldauischen Grenze und für die Wahl des Anschlusspunktes in einem der beiden südwärts von Kronstadt nach der Walachei führenden Pässe Bodzau oder Tömös, gerichtet an das hohe königl. ungar. Kommunikations-Ministerium.

Kronstadt, 1870. In 8⁰ pag. 15.

Muz. Ard. Cluj 77346 şi alte exemplare.

1870 Sibiu 2141

Statistischer Ausweis über den Fogarascher Distrikt nach der Volkszählung vom Jahre 1870.

Hermannstadt, 1870.

Catalogul Bibl. Camerei de Comerţ, Braşov.

1870 Esztergom 2142

Libri missales ac breviaria ecclesiae Hungaricae ad receptionem usque ritus Romani. Collegit Ferdinandus KNAUZ.

Strigonii, 1870. Typis Aegidii Horák. In 8⁰ pag. 111.

Pe una din missale se află numele posesorului: Paulus de Ilswa Episcopus Milkoviensis Suffraganeus Strigoniensis 1504. (p. 28) Dedicaţia lui Michael episcopus Milkoviensis din Breviariul dela 1484 editat de dânsul. (p. 78—79)

Mus. Nat. Budapest.

1870 Pest 2143

Kossuth Lajos, mint a magyar nép vezére és tanitója. Szerkesztette ÁLDOR Imre. [Ludovic Kossuth ca capul şi dascălul poporului maghiar.]

Pest, 1870. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 8⁰ pag. 160.

Din cuprins: Fölvilágositások a dunai Confoederatio projectumához. (p. 145—156)

Ideia Confederaţiei dunărene a purces dela Kossuth încă în anul 1851. Acum însă ieşind la iveală noul proiect, Kossuth repetă că îşi menţine propunerea pentru a elimina frământările de naţionalitate şi pentru că e încredinţat că prin alcătuirea confederaţiei s'ar putea împiedica desmembrarea monarhiei austriace, ceeace ar clătina echilibrul întregii Europe.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2144 **Pest** **1871**

Egyetemes földrajz... Irták BALLAGI Károly és KIRÁLY Pál. Vol. I—III. [Geografie universală.]

Pest, 1871-1878. Athenaeum nyomdája. In 8-vo. Cu un indice general la sfârşitul volumului III p. 421—616.

Prefaţa : Szombathely, oct. 1. 1870.

Din cuprins : Principatele unite Moldova şi Muntenia sau Rumania. (Vol. II p. 131—134) Vol. III cuprinzând descrierea Ungariei (cu date statistice şi despre comunele mai de seamă româneşti) formează prima monografie sistematică a ţării şi a apărut şi separat.

Muz. Ard. Cluj 58021 şi alte exemplare.

2145 **Pest** **1871**

A királyföldi viszonyok ismertetése. Irta JAKAB Elek. Vol. I—II. [Starea fundului regal în Ardeal.]

Pest, 1871. Nyom. Heckenast Gusztávnál. In 8° pag. XI+187 şi VIII+449.

Prefaţa : Kolozsváratt, october 8. 1870.

Cuprinde o expunere a stărilor juridice-economice depe aşa numitul Königsboden = terenul privilegiat al Saşilor din Ardeal, cu o recenziune din punctul de vedere ungar al broşurii lui Wilhelm *Bruckner* din anul 1869 cuprinzând critica cererilor Românilor din comunele Sălişte şi Tălmaciu (de sub No. 2109) respingând punctul de vedere al Saşilor. (Vol. I p. 170—187) In vol. II p. 56—74 autorul ne dă o privire asupra stării culturale a Ungurilor şi Românilor din Braşov şi din jurul lui.

Muz. Ard. Cluj. 31035 şi alte exemple.

2146 **Pest** **1871**

Ergebnisse der in den Ländern der ungarischen Krone am Anfange des Jahres 1870 vollzogenen Volkszählung, sammt Nachweis der nutzbaren Hausthiere. Zusammengestellt von Karl KELETI.

Pest, 1871. Athenaeum. In 8° pag.

Cuprinde datele statistice ale recensământului dela 1870 pe neamuri şi religie. Numărul cetăţenilor unguri din străinătate. Numărul străinilor din ţară. Recensământul regiunilor grănicereşti. Numărul animalelor domestice, prima statistică de acest fel.

Are şi o altă ediţie germană cu titlul de : Uebersicht der Bevölkerung... de 40 pagini.

Ediţia contimporană ungară de 39 pagini.

Bibl. Camerei de Comerţ. Braşov.

1871 Pest 2147

Az ország sebei. Regény. Irta P. SZATHMÁRY Károly. Vol. I—IV. [Rănile ţării.]
Pest, 1871. Az Athenaeum tulajdona. In 8-vo.

Romanul despre „Rănile ţării" descrie viaţa Ardelenilor dela 1848 şi între altele şi neajunsurile Românilor cu aspiraţiunile lor de a alcătui o Daco-Românie.

La început ni se prezintă grozăviile săvârşite în curţile nemeşilor, cruzimile lui Iuon Popu din Hunedoara şi caracterul milos al lui Togyer. (Vol. I p. 119—144) Primul volumaş sfârşeşte cu un capitol special despre un călugăr rusesc, care ca cerşetor bisericesc, făcea propagandă rusească în Ardeal în legătură cu Avram Iancu. (p. 145—160) Povestea din volumul al doilea, în al treilea oglindeşte împrejurările dela 1850 după sfârşitul luptei Ungurilor pentru independenţa ţării, cu asupririle administraţiei austriace şi cu epizoade trăite şi povestite de contemporani.

Romanul sfârşeşte cu descrierea unei excursiuni pe Detunata (vol. IV p.160—168) cu un dialog interesant între autor şi un Român, Grigorie Rácz despre trecutul Românilor în Ardeal, despre perfidia politicei austriace care a produs revoluţia lui Horia, culminând în faptul abia cunoscut că Românii săi erau oameni cu avere, trăind mult mai bine de cât fraţii lor depe Câmpie. Călătorii intrând apoi într'o cârciumă, văzură acolo pe Iancu cu o sticlă de rachiu înainte. Grigorie zise scriitorului ungur: Iată, nici nu m'a cunoscut... Oare viaţa asta nu e o pedeapsă mai mare pentru el, de cât a fost moartea lui Horia, poate tot aşa de amăgit de alţii ca Iancu.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1871 Pest 2148

A Hóra-világ Erdélyben. Irta SZILÁGYI Ferencz.
Pest, 1871. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. VII şi 272.

Prefaţa: Budavár, 1871. február 15-én.

Cuprinde istoria pragmatică a revoluţiunii lui Horia, scrisă cu critica cuvenită, pe baza actelor adunate de autor, profesor pensionar al liceului Calvin din Cluj cu următoarele capitole: *Partea întâia.* Geneza şi preludiul răscoalei ţărăneşti. 1. Insemnătatea epocei lui Horia. Legendă. Izvoarele epocei. Cartea contelui Teleki. 2. Princinile mai îndepărtate şi mai de aproape ale atacului lui Horia. Situaţia agrară urbarială din Ardeal. 3. Injuriile şi ponosurile iobagilor domeniilor fiscale din Zlatna. Excesele dela Câmpeni. 4. Jalba iobagilor fiscului la împăratul Iosif în Viena. 5. Conscripţia militară, preludiul revoluţiunii lui Horia. *Partea a doua.* Inceputul şi desfăşurarea dramei sângeroase. 6. Conjuraţia şi legenda ei. Capii români ai revoluţiunii. Adunările dela Mesteacăn şi Curechiu. 7. Revoluţiunea ţăranilor. Zile sângeroase şi devastări în comitatul Hunedoarii şi Zărandul. Eveni-

mentele dela Deva. 8. Revolta în comitatul Alba-de-Jos și Turda. Devastarea Abrudului. Românii în apropiere de Aiud. 9. Răscoala Românilor din Ungaria. 10. Revoluția lui Horia la Sibiu. Guvernatorul Ardealului și comandantul general militar. 11. Atitudinea miliției în epoca lui Horia. Părerea țării. 12. Ordinele guvernului pentru înăbușirea revoluțiunii. 13. Epoca lui Horia la Viena. Părerea împăratului și ordinele sale. Contele Anton Jankovics. 14. Suprimarea legii statariale. Amnestia. Nobilii la arme. 15. Inceputul tratativelor de pace. Misiunea locotenentului-colonel Schultz în tabăra răsculaților la Cricău. Ultimatul Românilor răsculați. 16. Misiunea doctorului Ioan Molnár în tabăra Românilor din Zărand. 17. A doua întrevedere a lui Schultz cu Horia la Câmpeni. 18. Raporturile contelui Jankovics despre agitațiile răsculaților dela Timișoara, Arad, și Lugoj. Activitatea contelui la Deva. Declarația unui magnat ungur. 19. Răsculații pe câmpul de bătălie. Atacul celor patru tabere a răsculaților. Retragerea lui Schultz. Mișcările țăranilor dela Pintic, în Cojocna. Acțiunea comisarului guvernului, Mihail Brukenthal. Noul comandant suprem militar în Sibiu. Sfârșitul revoluției. *Impăratul ca scriitori de noutăți.* 20. Revoluția lui Horia încă odată în cabinetul împărătesc. Dispozițiunile înalte de după reînoirea răscoalei. Destituirea fișpanului, baronul Bornemisza. 21. Câteva urmări ale revoluției ardelene și dispozițiunile Curții imperiale pentru înfrânarea lor. 22. Incă o privire asupra răscoalei țăranilor din Ungaria. Atitudinea clerului român față de revoluție. 23. Ultimul epizod al dramei sângeroase. Prinderea capilor revoluției. Descrierea și semnalmentele lui Horia și Cloșca. *Partea a treia.* Epilogul. Eșafod și coroană. 24. Contele Jankovics în Alba-Iulia. Serbările populare dela Zlatna cu premii acordate norodului. 25. Activitatea Comisiei imperiale și rezultatul ei. 26. Sentințele de moarte și executarea lor. Legenda poporului la eșafod. Incă un complice. 27. Titlul de rege al lui Horia. 28. Memorii relative la Horia. 29. Scopul revoluției în gândul căpeteniilor ei. Mărturiile respective. Ajutor rusesc și proiectul de a înlătura dinastia. 30. Memoriul nobililor ardeleni în cauza revoluției lui Horia. Judecata Istoriei. 31. Actele revoluției lui Horia. 32. O dispoziție împărătească.

Rec. de Nicolae *Densușianu* în cartea sa, p. 19.

Muz. Ard. Cluj 61253 și alte exemplare.

2149 Pest 1871

Romanii și Constituțiunile Transilvaniei. De Dr. Ios. HODOSIU.

Pest'a, MDCCCLXXI. V. Horniánsky. In 8⁰ pag. VII și III.

La sfârșit: Pest'a, 1871 februariu 11/23.

Dedicație: Luptatorilor pentru drepturile natiunei și besericei romane pentru autonomia și independentia Transilvaniei, pentru limba și patria romana dedica autorele.

Cuprinsul: Starea politică a Românilor; dreptul public al Transilvaniei. Ce-ar fi de făcut astăzi?

B. Acad. Rom. București. I. 34246 și alte exemplare.

1871 Veliki Bečkerek 2150

Torontálvármegye 1870. évi népszámlálása. Irta KRÜNER Ágoston.

Nagy-Becskerek, 1871. Ny. Pleitz. In 8⁰ pag. 40.

Cuprinde datele statistice ale populației din Torontal.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1871 Timișoara 2151

Istori'a Ungariei in Compendiu de Meletiu DREGHICIU, Protopresvit. Timisiorii.

Timisióra, 1871. Editura și proprietatea alumneului rom. nat. din Timisióra. Tiparitu la Em. Blau. In 8⁰ pag. 30.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1871 Pest 2152

Az egyházi jog tankönyve. BOZÓKY Alajos, kir. jogakadémiai tanár ... által. [Compendiul dreptului canonic.]

Pest, MDCCCLXXI. (Heckenast Gusztáv.) In 8⁰ XV și 508.

Prefața : Irtam Nagyváradon 1871. évi márczius 5-én.
Infățișează Bisericile române ortodoxe și unite greco-catolice cu toate instituțiunile lor în § următoare : 7, 10—12, 39, 40, 74—75, 86, 102, 117, 125, 128 și 168.
Muz. Ard. Cluj 164121 și alte exemplare.

1871 Pest 2153

A magyarországi latin és görög szertartásu katholikus egyház önkormányzatának szervezete. A katholikus congressus által 1871. martius 29-én harmadszori olvasás után elfogadott szöveg.

Pest, 1871. Kertész József gyorssajtónyomása. In 8⁰ pag. 48.

Cuprinde statutele Bisericii catolice și greco-catolice autonome din Ungaria.
Muz. Ard. Cluj 53331 și alte exemplare.

1871 Pest 2154

A magyarországi latin és görög szertartásu katholikus egyház önkormányzatát szervező gyülés naplója, jegyzőkönyvei s irományai. Szerkeszti Dr. GÜNTHER Antal. Vol. I—II. [Procesele-

verbale şi actele congresului pentru autonomia bisericii romano-şi greco-catolice.]

Pest, 1871. Első magyar egyesületi könyvnyomda. In 2⁰ pag. 393 şi 122 pe două şpalturi cu Indice.

Cuprinde procesele-verbale stenografice ale dezbaterilor adunării prelaţilor Ungariei (dintre 26 Octomvrie 1870 şi 30 Martie 1871) pentru înfăptuirea autonomiei bisericilor, cu următoarele discursuri ale prelaţilor români : Iustin Pappfy. (vol. I p. 38—41) Iosif Papp-Szilágyi episcopul de Oradea. (p. 55) Ioan Olteanu episcopul de Lugoj. (p. 152—154)

Mus. Nat. Budapest 498477 şi alte exemplare.

2155 **Pest** **1871**

A határőrvidék rendezésére vonatkozó legfelsőbb határozványok és szabályzatok.

Pest, 1871. Nyom. a Deutsch-féle rt. In 4⁰ pag. 159.

Cuprinde colecţiunea regulamentelor privitoare la reorganizarea regimentelor grănicere şi astfel şi al regimentului român bănăţean, prezentat Camerei deputaţilor de către prim-ministrul Contele Lónyay Menyhért.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2156 **Braşov** **1871**

Juncţiunea caliloru ferate ale Romaniei cu ale Ungariei şi Transilvaniei. Reflessiuni provocate prin Conventiunea din 30 Martiu (11 Aprile) 1871.

Bucuresci-Brasiovu, 1871. Tipariulu lui Ioane Gött si Fiiulu Henricu. In 4⁰ pag. 20.

Cuprinde o propunere ca să se decide prin lege şi convenţiune, ca studiele tehnice de junctiune să se facă în modul cel mai serios pe la toate cinci passurile sau defileele, adică Bran, Temeş-Predeal, Şanţ, Buzău şi Oituz.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 50970 şi alte exemplare.

2157 **Bucureşti** **1871**

Annalile Societatei Academice Romane. Tomu III.

Bucuresci, 1871. Noua typographia a Laboritoriloru Romani. In 4⁰ pag. 165.

Din cuprins : Relaţiune presentata de A. Papiu *Ilarianu* despre manuscriptele lui Ioane Budai-Deleanu, printre cari : Despre originile popórelor Transilvaniei ; despre originile Ungurilor, în care se

arată afinitatea limbei ungare cu cea finică; despre unirea celor trei naţiuni ale Transilvaniei adică Unguri, Secui şi Saşi; memorii scrise în latineşte. (p. 105—116)

Despre istoria mai nouă şi mai ales despre istoria anilor 1848—1849 de G. *Bariţiu* cu expunerea evenimentelor petrecute atât în Ţara-Românească cât şi în Ardeal şi Ungaria. (p. 150—159)

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1871 Pest 2158

A magyar forradalom és önvédelmi harcz története 1848-1849-ben... Irta TÓVÖLGYI Titusz. [Istoria revoluţiunii şi a războiului ungar de apărare din 1848—1849.]

Pest, 1871. Kiadja Heckenast Gusztáv. In 4⁰ pag. 223.

Din cuprins: Camarilla austriacă în Ardeal, cu părţi din adresa Saşilor către Români prin cari îi somează să se unească cu dânşii împotriva Ungurilor şi din hotărîrile Românilor dela Blaj, din 15 Mai 1848. (p. 32—33)

Ilustraţie: A zalatnai vérfürdő = Baia de sânge din Zlatna. (p. 109) Xilografie de Rusz.

Muz. Ard. Cluj 45623 şi alte exemplare.

1871 Sibiu 2159

Kurzgefasste Grammatik der romänischen Sprache für Militärs.

Hermannstadt, 1871. In der Archi-Diöcesan Buchdruckerei. In 8⁰ pag. 163.

B. Baron Brukenthal. Sibiu şi alte exemplare.

1871 Pest 2160

Még három román (oláh) népballada, függelékül a „Virágok a román népköltészet mezejéről" czimű füzethez. Ismerteti: ÁCS Károly. [Incă trei balade populare române ca adaos la broşura Flori depe câmpul poeziei populare române.]

Pest, 1871. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. 32.

Cuprinde alte trei balade, ca adaos la cele publicate de autor la 1858 (de sub No. 1728) şi anume: 1. Movila lui Burcel. 2. Soarele şi luna. 3. Ileana Brăileana. Ca supliment: Asigură-ţi lucrurile. Note. (p. 26—32) Din ultima notă aflăm că decedatul redactor Albert *Pákh* publicând poezia Ileana Brăileana în gazeta septămânală „Politikai Ujdonságok" observă sub * că ar fi bine ca învăţătorii să pună copiii să o înveţe pe dinafară pentru frumuseţea ei. Conformându-se acestei dorinţi, traducătorul (Ács) a pus acum 1000 de exemplare gratuit la dispoziţia învăţătorilor, îndemnaţi astfel la cunoaşterea poeziei româneşti.

Muz. Ard. Cluj. No. 76,586 şi alte exemplare.

2161 **Pest** **1871**

Nagyméltóságu Horváth Boldizsár m. k. igazságügyi miniszter urhoz Pesten a „Királyföldbe" keletkezett [1]: Szelistye fiókszék községei, névszerint: Szelistye, Vályа, Szibiel, Kákova, Gálés és Tiliska; ugyszintén Talmács fiókszék községei, névszerint: Boicza, Kis-Talmács, Porcsésd, Felső és Alsó Sebes kérvénye sajátszerü birtokviszonyaiknak a törvényhozás utján s a történelmi alapon leendő rendezése iránt. Simon FLORENT h. ügyvéd és pesti váltójegyző által. [Cererea comunelor Sălişte... către ministrul de justiţie B. H. pentru regularea stării lor specială de proprietate pe cale legală.]

Pest, 1871. Nyom. Légrády testvéreknél. In 2⁰ pag. 44.

Cuprinde petiţia locuitorilor români din Boiţa, Tălmaciu, Porceşti, Şebeşul-de-Jos şi Sus, incorporate în teritorul Saşilor, pentru organizarea dreptului lor special de proprietate pe baza documentelor istorice şi prin mijlocirea legislaţiei, prezentată prin advocatul din Budapesta Simion Florent.

Anexat sub titlul „Csatolmányok" piesele justificative ale Săliştenilor.

Mus. Nat. Budapest.

[1] Eroare de condei în loc de: bekebelezett = incorporate.

2162 **Pest** **1871**

Nagyméltóságu Horvát Boldizsár m. k. igazságügyminiszter urhoz Szelistye fiókszék községei... nevében Simon FLORENT meghatalmazott kérvénye, melyben oda esedezik, hogy felfüggesztő törvényczikkely alkottassék, mely által a Szelistye es Talmács fiókszékek közt egyrészről; másrészről a szász nemzet egyeteme közt lefolyó birtokrendezési pörök további tárgyalása és elbirálása mindaddig fölfüggesztessék, mig az urbéri viszonyok rendezéséről szóló törvényczikk 82-ik §-ában Szelistye-Talmács- és Törcsvár, valamint azok községei területeinek rendezésére és szabályozására vonatkozólag megigért külön törvény megalkottatni nem fog. [Cererea comunelor Sălişte... pentru sistarea afacerilor... până la alcătuirea legii speciale urbariale.]

Pest, 1871. Nyom. Légrády testvéreknél. In 2⁰ pag. 5.

Cuprinde petiţia a doua a Săliştenilor prin care cer amânarea afacerii lor până la facerea legii pentru aranjarea drepturilor lor de împroprietărire asupra moşiilor controversate aparţinătoare comunelor susnumite pentru cari sunt în litigiu cu Saşii.

Mus. Nat. Budapest.

1871 **Arad** **2163**

Arad-megye és Arad-város ismertetése... szerkeszté PARECZ István. [Comitatul şi oraşul Arad.]

Arad, MDCCCLXXI. Réthy Lipót nyomdájában. In 4⁰ pag. 110.

Prefaţa: Arad, 1871. augusztus hóban.

Din cuprins: Situaţia etnografică a comitatului Arad. (p. 23—28) Romanizarea locuitorilor unguri. Familii române cu nume ungare. Obicieiurile, locuinţa, portul şi alimentarea Românilor din comitat. Observaţie interesantă că la nevoie Românul recurge mai curând la medic ca Neamţul şi mai curând ca Ungurul. (p. 26)

Bibl. Univ. Cluj 68424 şi alte exemoplare.

1871 **(Cluj)** **2164**

Publicarea protocoleloru funduarie in Transilvania. Edictu Nr. 3754—1871.

S. l. et a. In 4⁰ pag. 7.

La sfârşit: Clusiu 30 August 1871.

Ediţie în limba română, ungară şi germană.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1871 **Bucureşti** **2165**

Salinele române şi D-nu Carol Caratşioni *Inginerŭ-minerŭ-salinarŭ.*

Bucuresci, 1871. Imprimeria Naţionalĕ. In 8⁰ pag. 56.

Cuprinde articole scrise de Români în onoarea veneratului inginer bătrân care a organizat exploatarea sistematică a salinelor din România. Broşura începe cu scrisoarea inginerului T. Pascal, din Bucureşti, 9 Octomvrie 1871 şi sfârşeşte cu aceste cuvinte: „Ai servit România cu zel şi cu demnitate, fii vesel că fiii săi vor păstra în memoră numele D-tale în perpetuitate!"

Cfr. privitor la inginerul Karácsonyi şi cartea lui M. DRAGHICEANU: Studii asupra salinelor române; Bucureşti, 1874.

Bibl. Veress. Bucureşti şi alte exemplare.

1871 **Buda** **2166**

Indegetariu la propunerea desemnului elementariu. Instructiune pentru invetiatori. Prelucratu... după Hugo MASZÁK de Toma Rosiescu.

Bud'a, 1871. Din tip. univ. scientifice reg. ung. In 4⁰ pag. 76. Cu schiţe xilografice.

Mus. Nat. Budapest. Art. 990 ad.

2167 **Pest** **1871**

A székely ipar-, kereskedelmi- és kivándorlásról. Irta BAKCSI Ferencz. [Despre industria, comerţul şi emigrarea Secuilor.]

Pest, 1871. Athenaeum nyomdájában. In 8⁰ pag. 34.

Cuprinde reflexiuni asupra: Secuilor în Moldova şi Ţara-Românească, a Ceangăilor, a Secuilor la Galaţi şi Bucureşti cu remedii contra emigrării lor.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2168 **Bucureşti** **1871**

Coloniştii germani şi Romania. De D. P. MARŢIANU. Ed. II.

Bucuresci, 1871. Imprimeria Naţională. In 8⁰ p. XXXVI şi 67.

Anexat: Idealuri naţionale ale Nemţilor, Slavilor şi Ungurilor de a Papiu Ilarianu. Idealul Unguresc: Magiarismul. (p. 52—56) Acest articol e retipărit din *Revista Carpaţilor* dela 1 Martie 1861.

Bibl. Univ. Cluj 215529 şi alte exemplare.

2169 **Weisskirchen** **1871**

Monographie der privilegirten Militär-Kommunität Weisskirchen. Gesammelt und bearbeitet von Leonhard BÖHM. Mit 1 lithogr. Tafel und dem Plane der Stadt.

Banat-Weisskirchen, 1871. Druck und Verlag von Julius Wunder. In 8⁰ pag. VI şi 94.

Din cuprins: Die Bevölkerung (p. 60—61) cu date statistice şi despre Români, şi cu seria popilor români ai oraşului.

Are şi o ediţie din 1881 şi o a treia, prelucrată, din 1905.

Muz. Ard. Cluj 111079 şi alte exemplare.

2170 **Balassagyarmat** **1871**

Korrajzok és eszmetöredékek. 1850—1867. Irta JANKOVICH Vincze. [Reflexiuni şi fragmente de idei.]

B.-Gyarmat, 1871. Kék László ny. In 8⁰ pag. 120.

Din cuprins: O privire generală despre politica de naţionalitate a Statului ungar. (p. 80—82)

Muz. Ard. Cluj 146022 şi alte exemplare.

2171 **Pest** **1871**

Articlu de lege XVIII. din anulu 1871 despre regularea comuneloru. Editiune oficiale.

Pest'a, 1871. Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi. In 8⁰ pag. 46.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1871 Buda 2172

Legendariu romanescu pentru clas'a a dóu'a a scóleloru poporali. Prelucratu dupa Ioanu GÁSPÁR de Andreiu C o s m ' a, actuariu la Inspectoratulu Scolasticu alu Selagiului.

Buda, 1871. Proprietatea statului reg. ungurescu. Cu tipariulu Universitatii scientifice reg. ung. In 8-vo.

Cu cărticica de faţă a pornit seria de manuale editate de Stat pe seama şcoalelor româneşti, traduse de învăţători şi preoţi români, cum era Toma *Rosiescu*, care a scos celelalte manuale ale lui Gáspár, pentru clasele următoare pe cari aci le omitem — din lipsă de spaţiu — înregistrând numai prima ediţie a fiecărui manual.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1871 Braşov 2173

Vázlatok az erdélyi vasuthálózatnak Oláhországgal való összeköttetése érdekében. Irta KÁSZONY István m. k. Brassai polgár. [Schiţe în privinţa legăturii reţelei de căi ferate ardelene cu Ţara-Românească.]

Brassó, 1871 november 22. Gött János és fia Henrik nyomdája. In 8⁰ pag. 3.

Cuprinde părerea autorului despre felul cum trebue construită calea ferată din Ardeal spre Ţara-Românească.
Anexat o hartă în litografie.
Muz. Ard. Cluj 76404.

1871 Oradea 2174

Politikai Programm. (Melyet a Klobusiczky F. halála által megürült margittai kerületi országos képviselői állásra, a biharmegyei Deák párt által történt felléptetése alkalmával kiadott.) Irta PAPPFY Jusztin.

Nagyvárad, 1871.

Cuprinde programul politic al partidului Fr. Deák, în jud. Bihor.
Szinnyei vol. X p. 388.

1871 Pest 2175

Erdély viszonyai. Br. BÁNFFY Albert. [Stările Ardealului.]
S. l. et a. Beadatott Pesten, decz. 12-én 1871. In 2⁰ pag. 6.

Din cuprins: Cerinţele Românilor. (p. 4)
Muz. Ard. Cluj 91487.

2176 **Pest** **1871**

Hazánk és népe a közgazdaság és társadalmi statisztika szempontjából. Irta KELETI Károly.

Pest, 1871. Athenaeum nyomda. In 4⁰ pag. VI şi 471.

Prefaţa: Buda-Pestén, 1871. karácsonkor.

Din cuprins: Naţionalităţile nemaghiare. (p. 57—76) Starea culturală a popoarelor din Ungaria în relaţiune cu teritorul, naţionalitatea şi religia popoarelor. (p. 367—371)

Anexat două hărţi despre popoarele din Ungaria (p. 74—75) şi starea lor culturală, primele reprezentări grafice de acest fel în literatura ungară, (p. 368—369)

Are şi o ediţie adăogită din 1873 de 510 pagini.

Muz. Ard. Cluj 164566 şi alte exemplare.

2177 **Lugoj** **1872**

Organisarea provisorie a invetiamentului national confesional in Metropoli'a gr. or. a Romanilor din Ungaria şi din Transilvania. Primita in sied. XIII. din 15 Octomvre 1870 a Congresului national bisericesc.

Lugosiu, 1872. Tip. la Traunfellner—Wenczeley. In 8⁰ pag. 20.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 34250 şi alte exemplare.

2178 **Sibiu** **1872**

Die wichtigsten Ergebnisse der ... am Anfang des Jahres 1872 durchgeführten Volkszählung in den Ländern der ungarischen Krone nach dem Stande vom 31. December 1869, mit besonderer Berücksichtigung Siebenbürgens.

Hermannstadt, 1872. (Druck von Josef Drotleff.) In 8⁰ pag. 24 şi 1 tabelă.

Cuprinde prima încercare sistematică de recensământ specificat aci pentru Ardeal pe comitate, oraşe şi religii, luând în considerare şi vitele.

Populaţia Ungariei este de 13,319,663 din care în Ungaria propriu zisă: Unguri 5,604.200, Români 1.248.217 şi în Ardeal: Unguri 652.221, iar Români 1.221.852; adică Unguri 49.84% şi Români 10.92% şi în Ardeal, 31.71% şi 57.47%.

B. Acad. Rom. Bucureşti 1044 şi alte exemplare.

1872 Braşov 2179

Procedur'a cartii funduarie. Traducere elucrata pentru partide si agenti de Grigoriu Tamás MICULESCU de Alsó-Kosálly, comisariu reg. ca supravig. la cart. funduarie.

Brasiovu, 1872. Ioane Gött si fiu Henricu. In 8⁰ pag. XI şi 202.

La sfârşit: Naseudu, Augustu 1871.

Muz. Ard. Cluj 49418.

1872 Pest 2180

GREGUSS Ágost tanulmányai. Vol. I—II. [Studiile lui Augustin Greguss.]

Pest, 1872. Ráth Mór. (Athenaeum.) In 8⁰ mic.

Din cuprins: Discursul de recepţiune al autorului prin care Iosif Vulcan a fost întrodus (la 31 Mai 1871) între membrii societăţii literare Kisfaludy. (Vol. I p. 191—194)

Cfr. studiul lui Vulcan sub No. 2206.

Mus. Nat. Budapest 010481 şi alte exemplare.

1872 Bucureşti 2181

Rapportŭ allŭ divisiei chirurgicale din spitalulŭ Philanthropia pe annulu 1871. Elaboratu de Dr. Ludovic FIALLA.

Bucuresci, 1872. Noua typ. a Lab. românĭ. In 8⁰ pag. 27.

B. Acad. Rom. Bucureşti: A. 10245 şi alte exemplare.

Crăinicianu p. 55. (Insuficient.)

1872 Pest 2182

Baile lui Ercule, séu Scaldele de la Meedia, de Dr. Alessandru POPOVICIU.

Pesta, 1872. In editur'a „Albinei" cu tipariulu lui Em. Bartalits. In 8⁰ pag. IV şi 181 + Indice.

Prefaţa: Scris'am în Viena, in noemvrie 1871.

Dedicaţia: Inaltei Sale Imperiale si Regie-Apostolice, Archiducelui Principe de corona si clironomu de tronu Rudolfu.

Lucrarea are 13 capitole (capi) dintre cari al II-lea cuprinde: Notiţe istorice despre băi, iar al III-lea: Descrierea antichităţilor romane; Tradiţiuni poporale. Iov. Jorgovanu şi sierpele; Muscele columbace; Urmele lui Jorgovanu în stânca de marmore; Pescele de aur; Tradiţiuni poporale în poesia. (p. 4—51)

Ilustraţiuni: Vederea băilor; Câteva din monetele aflate la băile lui Ercule; Podul lui Traian; Planul topografic al Băilor lui Ercule de lângă Medi'a. (Litografii.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 6281 şi alte exemplare.

Crăinicianu p. 296. (Insuficient.)

2183 **(Sibiu)** **(1872)**

Legea comunale. (Art. XVIII. de leg. ung. din 1872.)
S. l. et a. In 8⁰ mic pag. 64. (Adausu la „Albina" nru 8 : 1872.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2184 **Cluj** **1872**

Elméleti és gyakorlati román nyelvtan. Ahn-Ollendorff tanmódszere tekintetbe vételével irta KOZMA Endre.
Kolozsvártt, 1872. Stein Jánosnál. In 8⁰ pag. V şi 199.

Prefaţa : Irtam Zilahon, 1872. évi januar hó 21-én.
Cuprinde gramatica teoretică şi practică a limbii române.
La *Iarcu* (p. 142) citat aşa : Gramatică maghiaro-română teoretică şi practică. De Andrei COSMA. S. l. 1871. Cu o ediţie de titlu din 1872.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2185 **Cluj — Budapest** **1872**

Székely oklevéltár.... Szerkesztette SZABÓ Károly. Vol. I—VIII. [Diplomatar al Secuilor.]
Kolozsvártt, 1872—1898 şi 1934. Nyom. K. Papp Miklósnál. In 8-vo. (Cu indice.)

Prefaţa : Kolozsvártt apr. 15-én 1872.
Cuprinde o colecţiune bogată de acte şi scrisori privitoare la istoria şi ţara Secuilor, dela 1211 până la 1750. Publicaţiunea continuată (după moartea lui Szabó) dela volumul IV de Ludovic *Szádeczky*, are foarte multe acte şi amănunte privitoare la Români, ale căror rezumate se vor da în partea a III a Bibliografiei de faţă.
Ultimul volum VIII cu documente dintre 1219—1776 e redactat de *Barabás* Sámuel.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 9203 şi alte exemplare.

2186 **Pest** **1872**

Három világrészben. BLÁNA Szilárd világtalan honvédszázados viszontagságai és kalandjai. [In trei continente. Aventurile căpitanului orb de honvezi Constantin Blană.]
Pest, 1872. Nyomatott Kertész Józsefnél. In 8⁰ pag. 232.

Cuprinde în XXXI capitole memoriile căpitanului de honvezi Constantin Blană, născut la Pesta în 1826, care declară în prefaţa cărţii sale (p. 1) că se trage dintr'o familie macedoneană de negustori „urmaşă a legiunilor lui Traian" retrasă în Macedonia, de unde moşii săi au venit în veacul al XVIII-lea în Ungaria. Intrând de bunăvoie

ca tânăr în regimentul 13 român de grăniceri la Caransebeş, a slujit ca ofiţer în regimentul austro-italian în Italia, iar la isbucnirea revoluţiei dela 1848, fiind mutat la Pesta, a luptat împotriva Ungurilor, apoi alături de ei. După sfârşitul războiului pentru independenţă, a emigrat cu Kossuth în Turcia şi Asia. De acolo trece în Algeria şi ia parte în diversiunea contra kabylilor. După aceea colindă toate ţările apusene şi nordice până în Suedia; apoi din Paris cerând amnistie, la întrarea în Austria a fost prins la Bodenbach şi ţinut 27 de luni în închisoare.

Memoriile sunt pline de aventuri şi părţi interesante din vieaţa popoarelor şi ţărilor văzute şi dupăce a devenit orb şi de al doilea ochiu, (primul pierzându-l la asaltul cetăţii Buda) ele au fost dictate de bătrânul soldat, care trăia retras din pensia de căpitan. Spre mărirea venitului său Blană mai publică în ungureşte la 1874 şi 1893, în două broşuri, proiecte, cum s'ar putea înfrumuseţa oraşul Budapesta şi s'ar putea face să devină centrul comerţului internaţional, având o poziţie centrală minunată. După această dată nu mai avem nici o ştire despre el.

Muz. Ard. Cluj 46594 şi alte exemplare.

1872 Wien 2187

Öt év története. 1867—1872. [Istoria a cinci ani.]

Pest, 1872. Kiadja Ráth Mór. (Ny. Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. 262.

Prefaţa : 1872. april 20-kán.

Din cuprins : Naţionalităţile. (p. 46) Agitaţiile naţionalităţilor. (p. 80) Legea despre unire art. 43 din 1868 şi legea naţionalităţii art. 44 din 1868. (p. 90)

Autorul este : TOLDY István.

Bibl. Univ. Cluj 88230 şi alte exemplare.

1872 Pest 2188

Hátszeg város képviselőjének nyilt levele választóihoz. [Scrisoare deschisă către alegătorii săi a deputatului oraşului Haţeg.]

Pest, 1872. Athenaeum nyomda. In 8⁰ pag. 31.

La sfârşit : Pesten, 1872 aprilis havában. BARCSAY Kálmán. Are şi o ediţie română.

Muz. Ard. Cluj 101672 şi alte exemplare.

1872 Budapest 2189

ORBÁN Balázs országgyűlési beszédei 1871. november 7-től 1872. ápril 16-ig. [Discursurile parlamentare ale lui Bl. O.]

Budapest, 1872. Tettei Nándornál. In 8⁰ pag. 100.

Din cuprins: Discursul deputatului ţinut în parlament (în 22 Ianuarie 1872) pentru fixarea unor burse pe seama băeţilor ceangăi din Moldova ca să-şi facă studiile lor în Ungaria. (p. 38—43)

Bibl. Univ. Cluj 94666 şi alte exemplare.

2190 Sibiu 1872

Caus'a romana la 1872 ca espunere de principie, date publicului romanu spre a le folosi si a se orienta la statorirea unei programe natiunali, de Comitetulu conferintiei natiunale Sabiane din 5—6 Maiu 1872.

Sabiiu. Tipografi'a archidiecesana. In 8⁰ mic pag. 62.

Cuprinde LVI aliniate prin cari se expun principiile de bază ale acţiunii naţionale a Românilor din Ardeal pentru dobândirea drepturilor lor în toate domeniile vieţii politice şi sociale.

Broşura a fost scrisă de: Cav. I. de PUŞCARIU.

B. Acad. Rom. Bucureşti 3501 şi alte exemplare.

2191 Pest 1872

Az arany rabjai. Elbeszélések Erdély aranyvidékéről s a bányásznép életéből. Irta LUKÁCS Béla. [Robii aurului. Novele din regiunea auriferă a Ardealului şi din viaţa băieşilor.]

Pest, 1872. Pesti-könyvnyomda rt. In 8⁰ pag. 220.

Cuprinde nuvele din viaţa băieşilor români din Munţii apuseni, pe cari îi numeşte „robii aurului" în următoarele bucăţi: Fericirea belşugului. Floarea munţilor. Jocul Nedeii. Lupta de supt pământ. Ţundra băieşului.

Muz. Ard. Cluj 163955. (Fără an, ca ed. II.)

2192 Cluj 1872

Részvét-Album a kolozsvári és marosvásárhelyi árvaházak javára. Szerkesztették: HORY Béla és MOLDOVÁN Gergely. [Album în folosul orfanotropiilor din Cluj şi Târgu-Mureş.]

Kolozsvártt, 1872. Stein J. könyvnyomd. In 8⁰ pag. 240.

Din cuprins: Soarele şi luna. (Cântec românesc popular.) De Grigorie Moldovan. (p. 210—213)

Muz. Ard. Cluj 43228 şi alte exemplare.

2193 Sibiu 1872

Abcdar maghiar-român pentru scoalele poporale. De Nicolau PUTNOKY.

Sibiiu, 1872. Tipariul tip. archidiecesane.

Nu cunosc exemplare. Dar în 1902 a avut ed. XVI.

1872 București 2194

Calea ferata Pitesci — Rimnic —Sibiu. Memoriu Înaltului Guvern și Corpurilor legiuitoare ale Romaniei. De Iosif Petru FRANK.

Bucuresci, 1872. Typ. Thiel & Weiss. In 4⁰ pag. 14.

Cuprinde o propunere cu privire la marele folos economic al liniei plănuite, favorabil traficului ambelor state, care ar crește din cauza drumului mai scurt.

B. Acad. Rom. București. A. 15702 și alte exemplare.

1872 Blaj 2195

Istori'a Transilvaniei si a tiereloru dein giuru pentru adulti si clàsile gimnasiali superiori. De Beniaminu PAPU.

Blasiu, 1872. Cu Tip. Sem. Archidiecesanu. In 8⁰ pag. 80.

Din cuprins : Romanii dein Dacia liberi pana la devenirea Transilvaniei in parte dependenta de regii Ungariei. (p. 23) Transilvania în parte dependenta de regii Ungariei a. 1002. (p. 31) Devenirea Transilvaniei întregi in dependentia de regii Ungariei. (p. 54)

La Iarcu (p. 156) greșit sub numele de Popa.

B. Acad. Rom. București și alte exemplare.

1872 Buda 2196

Instructiune la tractarea si intrebuintiarea globului pamentescu pentru invetiatorii rurali. Dupa Pavelu GÖNCZY prelucrata de Andreiu Cosma.

Bud'a, 1872. Cu tip. tipogr. Univ. r. ung. In 8⁰ pag. 80.

Altă ediție de titlu, din 1882.

Mus. Nat. Budapest. Paed. 10591 și Geo. 434.

1872 Buda 2197

Manualu de conducere in instructiunea limbei materne pentru clas'a I. si II. a scoleloru poporali... dupa Ladislau NAGY de Toma Rosiescu.

Bud'a, 1872. Din tipografia univ. reg. ung. In 8⁰ pag. 96.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1872 Târgu-Mureș 2198

Marosszék felső-kerületi választóihoz képviselői jelentése id. gr. TELEKI Domokosnak. [Raportul deputatului D. T. către alegătorii săi din regiunea de sus a Mureșului.]

Maros-Vásárhelytt, 1872. Ny. Imreh Sándor. In 8⁰ pag. 22.

Cuprinde o dare de seamă despre activitatea sa de deputat cu reflexiuni asupra căilor ferate proiectate, în legătură cu România, a convenţiunii postale şi vamale cu dânsa cari ar contribui la o legătură mai strânsă cu ţările învecinate şi la propăşirea industriei ungare care ar putea avea un export mai mare, dacă tarifele româneşti ar fi mai scăzute. Mult strică şi lipsa de şosele bune în România.
Muz. Ard. Cluj 72455 și alte exemplare.

2199 Pest 1872

Nemzetiségi izgatók. Miletics Svetozár és pártfeleinek komoly megfontolás végett ajánlva. Irta TÁNCSICS Mihály. Ed. II. [Agitatori din sânul naţionalităţilor. Recomandat lui Sv. M. şi a partizanilor săi spre o reflectare serioasă.]
Pest, 1872. Nyom. Heckenast Gusztávnál. In 8⁰ pag. 72.

Autorul (deputat democrat-socialist în 1848) se ocupă mai pe toate paginile cu politica Românilor din Ungaria, iar cap. XI. (p. 47—52) e consacrat în întregime Românilor și anume acţiunii Ardelenilor de a ieşi din pasivitate şi a lua parte la alegeri pe baza expunerilor lui Hodosiu despre programul partidului român. Foarte interesantă e şi ideia autorului de a se forma o Jugoslavie şi Daco-Românie prin care s'ar putea pune capăt tendinţelor antipatriotice ale naţionalităţilor ţării.
Muz. Ard. Cluj 165283 şi alte exemplare.

2200 Pest 1872

Magyar népköltési gyüjtemény... A Kisfaludy-Társaság megbizásából: Szerkeszték ARANY László és GYULAI Pál. Vol. I. [Colecţiune de cântece populare ungare.]
Pest, 1872. Athenaeum nyomda. In 8⁰ pag.

Din cuprins: Balada secuiască „Molnár Anna" în 5 variante, (p. 137—148) care având mare asemănare cu balada română „Toma" publicarea ei a dat prilej la o lungă polemică literară, pornită de Iulian *Grozescu*, a cărei bibliografie e dată la p. 551—2 a cărţii.
Muz. Ard. Cluj 104145 şi alte exemplare.

2201 Braşov 1872

Szerény vázlata a Kolozsvártt 1848-dik évben alakult 11-dik honvédzászlóalj és azzal kapcsolatos erdélyi hadjárat történetének. WASS János, zászlóaljbeli főhadnagytól. [Schiţă modestă a istoriei regimentului 11 de honvezi înfiinţat în 1848 la Cluj şi a campaniei ardelene.]
Brassó, 1872. Nyomatott Römer és Kamnernél. In 8⁰ pag. 73.

Din cuprins: Pustiirea Aiudului de către Români sub conducerea lui Prodan. (p. 15—17) Axentie Sever. (p. 18—20) Expediţia militară împotriva lui Iancu în Munţii Abrudului. (p. 53—60)
Muz. Ard. Cluj 78365 şi alte exemplare.

1872 Cluj 2202

Pártküzdelmek. Korrajz Erdély történelméből. Irta KOMÁROMY Ferencz. [Lupte de partide. Tablou social din istoria Ardealului.]
Pest, 1872. Aigner Lajos. (Ny. Gámán János örök. Kolozsvártt.) In 8⁰ p. 167.
Cuprinde un mic roman bazat pe date istorice, în care figurează şi Sofron, un păstor de oi ardelean.
Există şi o a doua ediţie de titlu, fără an.
Bibl. Univ. Cluj 63309 şi alte exemplare.

1872 Oradea 2203

Legea de industria din anulu 1872. Editiune Oficiala.
Pest'a, 1872. Editur'a lui Mauritiu Ráth. Cu tipariulu lui Ottone Hügel in Oradea mare. In 8⁰ pag. 34.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A 26655 şi alte exemplare.

1872 Pest 2204

Unu cuventu seriosu câtra alegutori, de Ludovicu CSÁVOLSZKY.
Pest'a, 1872. (Cu tip. lui Victoru Hornyánszky.) In 8⁰ pag. 26.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1872 Oradea 2205

Legea despre venatu din anulu 1872. Editiune Oficiala.
Pest'a, 1872. Editur'a lui Maritiu Ráth. Cu tipariul lui Ottone Hügel in Oradea mare. In 8⁰ pag. 15.
B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 26654 şi alte exemplare.

1872 Pest 2206

A Kisfaludy-Társaság Évlapjai. Vol. VII.
Pest, 1872. Athenaeum. In 8⁰ pag. 423.
Din cuprins: Vulcanu József: A román népköltészetről = Despre poezia populară la Români. (p. 147—167) Discurs de recepţiune ţinut la 31 Mai 1871 în Societatea literară Kisfaludy.
Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2207/8 **Arad** **1872**

Provocare catra reuniunile si comitetele de partita politica nationala romana, si in genere catra alegetorii si intiegu publiculu romanu din tiéra.

Colophon : Cu tip. lui Stefanu Gyulai in Aradu. In 8⁰ mic pag. 16. (Fără foaie de titlu.)

Cuprinde protocolul şedinţii comitetului ţinut în Arad, la 12 Mai 1872 sub preşedinţia lui Anton Mocsoni.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 12408 şi alte exemplare.

2209 **Pest** **1872**

Választóihoz. KORIZMICS László. Vizaknán, 1872. május 19-én. [L. K. către alegătorii săi din Ocna-Sibiului.]

Pest, 1872. Nyom. Bucsánszky Alajosnál. In 8⁰ pag. 15. (Extras din „Gazdasági Lapok" 1872 No. 23.)

Din cuprins : In această dare de seamă politică, oratorul vorbeşte şi despre chestia naţionalităţilor. (p. 14)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2210 **Cluj** **1872**

Román népdalok és balladák. Forditotta MOLDOVÁN Gergely. [Cântece populare şi balade româneşti, traduse de G. M.]

Kolozsvártt, 1872. Nyom. K. Papp Miklósnál. In 8⁰ pag. 138.

Prefaţa : Kolozsvártt, 1872. augusztus 1.

Dedicaţie : către Tisza László.

Cuprinde o culegere de 20 balade şi 34 cântece în traducere, Nu se dă (măcar în paranteză) titlul original românesc al bucăţilor traduse. Se constată însă că baza este *Colecţia de poesii populare* a lui Vasile Alecsandri. Găsim baladele : Mioriţa, Mânăstirea Argeşului, Erculean, Bujor, Mogoş Vornicul, Holera, Inelul şi Năframa, Rada, Magdu ; — din doine : Şoimul şi floarea fagului, Amărâtă turturea, Nevasta, etc. Identificarea tuturora este grea, lipsind orice informaţie referitoare la poeziile traduse.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 116.229 şi alte exemplare.

2911 **Târgu-Mureş** **1872**

Küküllőmegyei törvényhatósági Szabályrendelet. [Statutele administrative ale comitatului Târnava.]

M. Vásárhely, 1872. A Reform. Coll. nyomd. In 4⁰ pag. 26.

Cuprinde statutele comitatului Târnava în limba ungară, germană şi română.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1872 **Bucureşti** **2212/3**

Cronicele Romaniei séŭ Letopiseţele Moldaviei şi Valahiei. A doŭa ediţiune revĕḑută... şi, ca adaos : Tablele istorice ale României de la 1766 până la 11 Februarie 1866. De Michail KOGĂLNICEANU. Tom I—III.

Bucuresci, 1872—1874. Imprimeria Naţională C. N. Rădulescu. In 4⁰ pag. XLIII şi 501+425 şi 535.

Prefaţa : Satul Ripile, în 14 August 1872.

Cuprinsul : Tom. I. Cuvent introductiv la istoria naţională. Cronica lui Miron Costin. Cronica lui Neculai Costin. Fragment din cronica atribuită lui Nicolai Milescu. Cronica lui Grigori Ureki : Domnii Moldovii până la a doua domnie a lui Aron Vodă cel cumplit. Cronica lui Miron Costin : Dela Ştefan Radu Vodă până la Ştefăniţă Vodă. Apendice : de Evstratie logofătul, Simeon dascălul, Misail călugărul, Neculai Costin, până la domnia lui Irimiea Vodă Movilă.

Tom. II. Cronica lui Neculai Costin. Acsinti Uricarul. Cronica lui Ión Neculce.

Tom. III. Letopiseţul atribuit lui Nicolai Muste. Cronica anonimă a ţerei Moldovei, dela Istrati Dabija-Vodă până la Grigorie-Vodă. Spătarul Ioan Canta. (1741—1769) Enaki Kogâlniceanu. (1733—1774) Condica lui Gheorgaki logofăt, din 1762. Vornicul Alexandru Beldiman. Apendice : două cronici poloneze. Versurile mitropolitului Dosoftei.

Operă de mare însemnătate şi pentru istoria Ungariei adică a relaţiunilor dintre Ungaria, Ardealul şi principatele române, cu date adeseori necunoscute cronicarilor unguri ori saşi. Cu toate acestea cronicile aceste moldovene n'au fost încă folosite de istoriografia ungară. [1]

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 49912 şi alte exemplare.

[1] E interesant de observat că Ardealul e numit de cronicarii moldoveni consecvent Ţara Ungurească, iar Ungaria propriu zisă Ţara Nemţească pe analogia că regele ei era în acelaş timp împărat al Austro-Germaniei.

1872 **Bucureşti** **2214**

Florĭ de Tuşnadŭ de C. D. ARICESCU.

Bucuresci, 1872. Typ. Theodor Michaiescu. In 8⁰ pag. 96.

Cuprinde descrieri poetice, căutând se arate viaţa sezonală dela Tuşnad. Florile dela Eleopatac, Frumos este Tuşnadul, Adio, Tuşnadu ! Nota.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 1054 şi alte exemplare.

2215 Debrecen 1872

Herbstblätter vom unteren Ister und Bosporus, 1872. (Manuscript)

Debreczen, 1872. Ny. a város könyvny. In 8⁰ pag. IV şi 72.

Din cuprins: Descrierea călătoriei autorului pe Dunăre dela Turnu-Severin până la Giurgiu. (p. 8—10)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2216 Cluj 1872

Statutele comitatului Solnocu interiore. Editiunea propria a comitatului. / Belső Szolnokmegye szabályrendeletei. A megye saját kiadványa.

Clusiu, 1872. S'a tipăritu la Nicolau K. Papp. In 8⁰ pag. 403.

Ediţie bilinguă, la stânga cu textul românesc şi la dreapta cel unguresc.

Muz. Ard. Cluj 41329 şi alte exemplare.

2217 Bucureşti 1872

Annalile Societatei Academice Romane. Tomu IV.

Bucuresci, 1872. Noua typ. a Lab. romani. In 4⁰ pag. 200

Din cuprins: Despre numenele proprie, gentilitie, geografice, topografice, straine şi romane de G. *Baritiu*. (p. 183—189) Studiu în care se vorbeşte despre dispariţia numirilor româneşti cari sunt înlocuite prin altele slavice, slavo-maghiare şi altele, cu multe citări de localităţi.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

2218 Pest 1873

WESZERLE József hátrahagyott érmészeti táblái. (Tabulae nummorum Hungaricorum.) Kiadja a M. Nemzeti Muzeum érem- és régiség-osztálya.

Pest, 1873. Az Athenaeum nyomdája. In 4⁰ foi 4 şi 146 tabele gravate în aramă.

Prefaţa: Pesten, october 31-én 1872.

Din cuprins: D. Nummi Transilvanici. (26 tabele.) E. Nummi veterum Hungariae provinciarum, 5 tabele, din cari tabla IV cu monete moldo-române dela Vladislav-Vodă până la Constantin Brâncoveanul, executate foarte frumos.

Bibl. Univ. Cluj 50790 şi alte exemplare.

1873 **Sibiu** **2219**

Vom Sprach- und Völkerstreit in Ungarn. Von Franz v. LÖHER.

Hermannstadt, 1873. S. Filtsch's Buchdruckerei. (W. Krafft) In 8⁰ pag. 16.

Retipărit din „Allgemeine Zeitung" din Augsburg, unde apăruse la începutul lunii Ianuarie trecut.
Muz. Ard. Cluj 89289 şi alte exemplare.

1873 **Braşov** **2220**

Epistola deschisa adresata d-lui Redactoru alu „Telegrafului Romanu" respective si celoru lalalti doi redactori ai foiloru romane politice dein patria de catra Ladislau VAIDA secretariu ministeriale.

Brasiovu, 1873. Retiparitu dupa Gazet'a Transilvaniei cu tipariulu lui Ioane Gött si fiiu H. In 8⁰ pag. 87.

Data scrisorii de conţinut politic şi cultural e: Clusiu, 14 Februariu 1873.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 3235 şi alte exemplare.

1873 **Pest** **2221**

Die Anschlüsse der Ungarischen an die Rumänischen Bahnen. Eine Denkschrift zu Gunsten der Hermannstadt-Rotenturmer Linie, nebst den Verhandlungen der Bukarester Kammer vom 19. und 20. Februar 1873. Von Peter Josef FRANK.

Pest, 1873. Kön. und Hofbuchdr. von J. Herz. In 8⁰ pag. 136.

B. Baron Brukenthal. Sibiu.

1873 **Wien** **2222**

SZABÓ Károly kisebb történelmi munkái. Vol. I—II. [Operele istorice mărunte ale lui Carol Szabó.]

Budapest, 1873. Kiadja Ráth Mór. (Nyomatott Bécsben, Fischer J. C. és társánál.) In 8-vo.

Prefaţa: Kolozsvártt, 1873 márczius 10-kén.
Din cuprins: A Kendefiek a XIV. és XV. században. (Vol. II. p. 299—332) Familia „Kende de Malomwyz" din comitatul Hunedoarii (una din cele mai vechi familii ale Ardealului) interesează istoria Românilor, deoarece într'un document din 1439 membri familiei sunt numiţi „nobilium, ut dicitur, Volahorum" din partea regelui ungar Albert.
Muz. Ard. Cluj 63117 şi alte exemplare.

2223 **Timişoara** **1873**

Organisirungs-Statut des Caransebeser Regierungs, —respective Deák-Clubs. / Statutu de organisatiune pentru clubulu regimului, respective alu lui Deacu, din Caransebesiu.

Temesvár, 1873. Druck der Ernest Steger'schen Officin. (Ediţie bilingvă: nemţeşte şi româneşte.)

La sfârşit: Caransebesiu, in 4. Aprilie 1873.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2224 **Budapest** **1873**

Báiele de Borszék din punctu de vedere igienicu (sanitariu) si alu economiei natiunali. De Carolu CSEH, Dr. in medicina si chirurgia, magistru de obstetricia, fostu medicu la baiele din Borszék si deputatu dietale. Traductiune dupa testulu magiaru. Cu frontispiciulu „Funtelui Principale." Din cele 10 analise communicate, 7 analise suntu de la professorele Than.

Buda-Pesta, 1873. Cu tip. lui F. Buschmaun. In 8⁰ pag. 215.

Prefaţa: Bud'a-Pest'a, 13. aprile 1873.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.
Crăinicianu p. 295.

2225 **Budapest** **1873**

Hazai és külföldi iskolázás a XVI. században. Irta FRANKL Vilmos. [Instrucţia din ţară şi străinătate în veacul al XVI-lea.]

Budapest, 1873. Athenaeum In 8⁰ pag. VIII şi 424.

Din cuprins: Şcoala catolică din Nagyszombat (Tirnavia) reformată de arhiepiscopul de Strigon, Nicolae *Oláh* în anul 1554 şi înzestrată cu venituri din partea sa, cu scopul de a o ridica la rangul de Academie. (p. 129—134) Dispoziţia testamentară (din 7 Decemvrie 1569) a lui Olah prin care a fondat aşa numitul „Olahianum stipendium" al şcolii din Viena cu numele de Collegium Christi. (p. 210—211) Ordinatio scholae Tirnaviensis a Nicolao Olaho Archiepiscopo Strigoniensi facta A. D. 1554 in die Circumcisionis Domini. (p. 323—328)
Bibl. Univ. Cluj 102540 şi alte exemplare.

2226 **Pest** **1873**

Archivum Rákócziauum ... Közli THALY Kálmán. Vol. I—X.

Pesteu, 1873—1889. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia. (Athenaeum.) In 8-vo. Ultimul volum cu iudicele celor 10 volume.

Cuprinde un număr mare de scrisori privitoare la istoria Românilor din epoca lui Francisc Rákóczi II. Rezumatul lor se va da în partea III a Bibliografiei de faţă.
Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1873 **Pest** **2227**

Hongrie. Exposé géographique et statistique à l'occasion de l'exposition universelle de Vienne de 1873. Rédigé en collaboration de plusieurs spécialistes par Charles KELETI. Traduit par Fréderic Schwiedland.

Pest, 1873. Impr. fondée par actions. In 8⁰ pag. IV şi 407.

Cuprinde o descriere amănunţită a Ungariei în 12 capitole, scrise de tot atâţi specialişti. Cap. VI despre populaţie pe neamuri şi confesiuni cu privire şi la felul lor de locuinţă. Populaţia Ungariei este de 13, 219, 350, din care Români : în Ungaria propriu zisă 1,114,044, în Ardeal 1,207,862 ; în total : 2,321,906.

A apărut totodată şi în limba ungară şi germană, formând prima carte oficială despre Ungaria editată pentru străinii doritori să afle date competente despre Ungaria.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1873 **Budapest** **2228**

Adalékok Bethlen Gábor szövetkezéseinek történetéhez. Irta SZILÁGYI Sándor. [Contribuţii la istoria confederaţiilor lui Gabriel Bethlen.]

Budapest, 1873. (Athenaeum.) In 8⁰ pag. 96. (Értekezések a történeti tudományok köréből vol. II No. 8.)

Studiu despre legăturile principelui Gabriel Bethlen cu diferitele state ale Europei şi între ele cu Moldova. (p. 14)

Anexat : Tratatul de credinţă al lui Miron-Vodă Movilă făcut în numele solilor săi : Atanazie episcopul de Roman şi Vornicul Gienge în Făgăraş, la 29 Iulie 1628. (p. 93—96) In limba ungară, cu facsimilul semnăturilor solilor numiţi.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1873 **Bucureşti** **2229**

Bogdanu Petriceicu HASDEU : Istoria critică a Românilorŭ din ambele Dacie în secolulŭ XIV.

Bucuresci, 1873. Tipografia Curţii. In 4⁰ pag. 339.

Din cuprins : Territoriul. (p. 1) Nomenclatura (p. 28) Acţiunea natureĭ. (p. 173). Cu multe amănunte privitoare la Unguri.

Cfr. ediţia franceză prelucrată din 1878 sub No. 2342.

Mus. Nat. Budapest 4⁰ Hung. h. 31286 şi alte exemplare.

2230 București 1873

Haideblümchen. Zigeunerische Dichtungen und Sprichwörter ins Deutsche übersetzt. Von Martin Samuel MÖCKESCH.

Bukarest, 1873. Buchdr. Thiel et Weiss. In 8⁰ pag. 56 și 2.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

2231 București 1873

Corespondenţa secretă și acte inedite ale capilor revoluţiunii romane de la 1848. Editate de C. D. ARICESCU. Partea I—III.

Bucuresci, 1873—1874. Tipografia Antoniu Manescu, iar fasc. II—III la Typ. Naţională. In 4⁰ pag. 96, 117 și 143.

Prefaţa ultimei fascicule: 1875 Mai 15.

Cuprinde scrisori ale capilor revoluţionari români, cum și acte despre evenimentele politice din Ardeal, Ungaria și chiar din celelalte ţări de sub stăpânirea turcească.

B. Acad. Rom. București. II. 52328 și alte exemplare.

2232 București (1873)

Armata română.

S. l. et a. Lucrat în colaboraţiune de C. SZATHMÁRI și Căpitanul D. GHERGHE. Tablou (de format 56×89 cm.) în cromolitografie.

Reprezintă toate uniformele armatei românești la mijloc cu Domnitorul Carol I. călare.

B. Acad. Rom. București. Ist. milit. C. XV. 15.

2233 Altenburg 1874

Die Magyaren und andere Ungarn. Von Franz von LÖHER.

Leipzig, 1874. Fues's Verlag. (Hofbuchdr. (Stephan Geibel & Co. in Altenburg.) In 8⁰ pag. XVI și 451.

Prefaţa: München, im September 1873.

Din cuprins: Kap. XIX. Stellung der Slovaken, Kroaten, Serben, Walachen. XX. Nationalitätenzahlen. Völker der griechischen Kirche. Slovaken, Serben, Walachen. XXI. Ausdehnung der Walachen und Juden. XXVI. Begünstigung der Walachen.

Muz. Ard. Cluj 31400 și alte exemplare.

1874 Braşov 2234

Istori'a Regimentului alu II. Romanescu Granitiariu Transilvanu. Dupa monografi'a latina dein 1830 si dupa alte documente posterióre de G. B.

Brasioviu, 1874. Tip. la Römer et Kamner. In 8⁰ pag. 110.

Autorul este George BARIŢIU.

Cuprinde şi 16 documente dintre 1848 şi 1874 în legătură cu istoricul regimentului.

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 31956 şi alte exemplare.

1874 Arad 2235

Despre sustienerea sanetatii trupesci si sufletesci a copiiloru scolari. Pentru parinti, invetiatori si auctoritati scolastice. Scrisa de profesorulu germanu Dr. BOCK. Tradusa de Iosifu I. Ardeléanu.

Aradu, 1874. Cu tipariulu lui Stefanu Gyulai. In 8⁰ pag. 91.

Numele autorului este: Dr. Carol Ernest BOCK.

B. Acad. Rom. Bucureşti: I. 28001 şi alte exemplare.

Crăinicianu p. 331. (Insuficient.)

1874 Budapest 2236

DEMBINSKI Magyarországon. A vezér hátrahagyott kézirataiból összeállitá Danzer F. Alfonsz. [Dembinski în Ungaria.]

Budapest, 1874. (Az Athenaeum nyomdájából.) In 8⁰ pag. 395.

Din cuprins: Generalul Bem a făgăduit amnestie Românilor răsculaţi, dar Kossuth nu i-a consimţit şi acest refuz a îndemnat pe Iancu la cruzimile comise prin oamenii săi faţă de Unguri. Dragoş a fost unicul deputat român al Dietei ungare care luptă acolo pentru înfrăţirea Românilor cu Ungurii. Dar Kossuth stând supt influenţa lui Hatvany care îl asigura că răscoala Românilor e neînsemnată şi că se poate îneca cu câteva mii de honvezi, nu l'a ascultat. Sărmanul Dragoş ţinut apoi de fraţii săi de trădător, a fost omorît de ei înşuşi.

Muz. Ard. Cluj 45328 şi alte exemplare.

1874 Braşov 2237

Junctiunile căiloru ferate. Bucuresci-Braşovŭ.

Braşovu, 1874. Tip. Ióne Gött şi fiu Henricu. In 8⁰ pag. 19.

Gross No. 1054.

2238 București 1874

Interpelarea deputatului de Mehedinți, Grigore MICULESCU, făcută în ședința dela 14 Martiu 1874 în privința calcărilor fruntarielor țerei de către Austro-Maghiari.

Bucuresci, 1874. Typ. Naționale. In 8⁰ pag. IX și 71.

Cuprinsul : Intămplându-se mai multe călcări peste hotarele României vechi, se face interpelare în parlament, arătându-se politica tradițională a Austriei în privința Principatelor Danubiene.
B. Acad. Rom. București. A. 28195 și alte exemplare.

2239 Budapest 1874

Az osztrák-magyar monarchia statisztikája... Irta Dr. PISZTÓRY Mór.

Budapest, 1874. (Athenaeum.) In 8⁰ mic foi 4 și pag. 516.

Prefața : Győr, 1874. Martius 20-án.
Din cuprins : Românii formează 57% a populației din Ardeal, 15% a părților grânicere, 11% a județelor mărginașe cu Ardealul și mai mult de 90% a județelor Năsăud, Făgăraș, Zărand, Hunedoara, Dăbâca, Turda, Alba, Chioarul, Caraș-Severin și Arad ; pe când în Timiș, Bihor, Sătmar și Maramureș 50%. In Torontal și Cenad sunt însă puțini la număr. (p. 136) Numărul total al Românilor este : în Ungaria 2,627,000 adică 17.39% a populației, iar în Austria 207, 900 adică 1.02% al întregii populații. (p. 133)
Ediția II adăogită a apărut la 1884.
Muz. Ard. Cluj 63375 și alte exemplare.

2240 Budapest 1874

Memorandulu substernutu Casei representative a Dietei unguresci de Romanii Brasioveni de la biseric'a Santei Treimi la anulu 1871, in caus'a vechiei controverse cu grecii de la aceeati biserica. (Editiunea Albinei.)

Pesta, 1874. Cu tip. lui Emericu Bartalits. In 8⁰ mic pag. 108.

Adaus : Documente 8 dintre 1786—1789. (p. 85—108)
Mus. Nat. Budapest. Hung. e. 1363.

2241 Lugoj 1874

Memorandulu Comitatului Severinu compusu din indemnulu disolvarei lui espresà in projectulu de lege referitoriu la arondarea municipieloru, respective a inpreunarei lui cu cele 8 cercuri pretoriale din nordulu comitatului Carasiu, sub numirea

„Comitatulu Carasiu" cu resiedinti'a in Lugosiu. De Alesandru de BÁNOVITS protonotariu alu comitatului Severinu si primitu de representanti'a comitatensa in 23-lea Martiu, èr de acea a municipiulu Caransebesiului în 30-lea Martiu 1874.

Typografi'a lui Carolu Traunfelner. In 8⁰ pag. 22.

Anexat o schiță geografică a comitatului, în folio.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1874 Budapest 2242

Elementariu sau ABCdariu pentru şcólele poporale romanesci, prelucratu după Pavel GÖNCZY, inspector şcolariu, de Toma Roşiescu.

Buda Pesta, 1874. Tip. Un. reg. ungureşti. In 8⁰ pag. 112.

Ediția IV din 1910.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1874 Odorheiu 2243

Udvarhely szék és Udvarhely város rövid leirása. Irta SZOMBATHY Ignácz. [Scaunul şi oraşul Odorheiu.]

Székelyudvarhelytt, 1874. Ny. Becsek D. könyvnyomdájában. In 8⁰ pag. 67.

Autorul vorbind despre naționalitatea și religia locuitorilor din Odorheiu, e de părere că Românii de legea ortodoxă și greco-catolică vorbind azi ungurește și-au lăsat limba română deoarece strămoșii lor erau Secui ortodocși. (p. 17—18) Descriind apoi orășelul curat unguresc cu numele de „Oláhfalu" cu atâtea privilegii speciale, zice că numele lui a fost luat dela locuitorii săi români. (p. 35)
Muz. Ard. Cluj 76819 și alte exemplare.

1874 Budapest 2244

Nagyméltóságu Püspök ur! Főtisztelendő Szentszék. [Prea înalțate Domnule Episcop! Preastimate Sf. Scaun!]

Budapest. Nyomatott Beck Ferd. és Jak.-nál. In 4⁰ pag. 5.

La sfârşit: A pesti görög-oláh egyházközség görög tagjai.
Memorandul comunității greco-orientale din Budapesta prin care cere deslipirea ei dela biserica comunității ortodoxe române cu care a trăit ani îndelungați împreună.
Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványork.

2245 **Braşov** **1874**

Sistemulu metricu. Legea şi aplicarea sa în Ungaria, explicată de Theochar ALEXI.

Braşov, 1874. Tip. Ioane Gött şi fiu Henricŭ. In 8⁰ pag. 20.

Liceul Honterus. Braşov.

2246 **Sibiu** **1874**

Carte de cetire pentru scólele poporali romàne de Zacharia BOIU, Assessore alu Consistoriului archidiecesanu. Partea I. Ed. V.

Sibiiu, 1874. In tipografi'a archidecesană. In 8⁰ pag. 162.

Din cuprins: Tiér'a nóstra. (p. 118) Cum a fost Transsilvani'a în tempii vechi. (p. 119) Brasiovulu. Clusiulu. Sibiiulu. (p. 121) Belgradul séu Alba-Julia. (p. 124) Ungari'a. (p. 134) Imperati'a austro-ungara. (p. 136)

B. Acad. Rom. Bucureşti: I. 28700 şi alte exemplare.

2247 **Orşova** **1874**

Die Donaukatarakte, Veteranische Höhle und Festung Peth zwischen Bazias, Orsova und Turn-Severin, von Anton BOLESZNY.

Orsova, 1874. Buchdr. von Josef Handl. In 8⁰ pag. V şi 113.

Prefaţa: Orsova, am Ostermontag 1874.

Cuprins: Einleitung. Die Stromengen im Allgemeinen. Stenka. Die Szirinyengruppe oder Kozla und Dojke. Das Grebendefilé oder Izlász, Tachtalia und Greben. Die Stromschnelle Jucz. Die Stromenge Kazan. Das eiserne Thor. Rückblick auf die Provinzialisirung der Militairgrenze. *Zweiter Theil.* Die Vertheidigung der Piscabara-Höhle im Jahre 1692. Die Aufforderung des Ali Pascha zur Uebergabe der Piscabaraer Höhle. Die Capitulation mit den Türken und Abzug der Kaiserlichen. Die Festung Peth. Die Vertheidigung der Veteranischen Höhle im Jahre 1788. Die Aufforderung zur Uebergabe und die bald darauf erfolgte Capitulation. Beschreibung der Veterani-Höhle. (Aus dem Manuscripte des k. k. Artillerie Oberlieutenants Johann Voith von Sterbetz.) Bemerkungen. Stammbaum der Familie Voith. Stellung am 11. August 1788. Erklärung der Zeichen.

Cu multe amănunte despre Românii bănăţeni şi grănicerii de acolo.

Hartă: Stellung am 11. August 1788.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 6178 şi alte exemplare.

1874 Budapest 2248

Magyarország statistikája. / Statistique de la Hongrie. Livre de poche. Redigé à l'occasion du IX ème congrés internationale de statistique au bureau de statistique royale hongrois par Charles KELETI et Léon BEÖTHY.

Budapest, 1874. Franklin-társulat nyomdája. In 8⁰ pag. 161.

Cuprinsul: Population des pays de la couronne de St-Etienne par sexe, par réligion, par état civil, par éducation, professions et âge, plus le nombre des personnes atteintes d'infirmités. Population par nationalité en Hongrie-Transylvanie, sans les parties ci-jointes des Confins-Militaires. Nombre et tonnage des navires opérants. A. Navires arrivés. B. Navires partis. Seminaires des cultes divers. Enseignement secondaire. Enseignement primaire. Rapport pour cent des enfants d'école primaire par sexe, nationalité et réligion.

Muz. Ard. Cluj 46010 și alte exemplare.

1874 Budapest 2249

Qu'est-ce que la nationalité? Mémoire rédigé en vue du Ix-ème congrés international de statistique par Charles KELETI.

Budapest, 1874. Impr. Athenaeum. In 8⁰ mare pag. 12.

Bibl. Univ. Cluj 82654 și alte exemplare.

1874 Budapest 2250

Gedanken über die Kriterien der Nationalität. Denkschrift im Hinblick auf den IX. internationalen statistischen Congress verfasst von Dr. GLATTER, ehem. Director des statistischen Bureau's der Stadt Wien.

Budapest, 1874. Buchdruckerei Athenaeum. In 4⁰ pag. 13.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1874 Oravița 2251

Der geografische Unterrichtsstoff des Krassóer Komitates. Bearbeitet für die Volksschulen von Sigmund KALKBRENNER und Josef STARA, Hauptschullehrer in M.-Oravitza.

Oravitza, 1874. Druck von J. Wunder. In 8⁰ pag. 30.

Cuprinsul: Bewohner. Kurze Statistik über die Bevölkerung des Krassóer Komitates. Lebensdauer. Bulcs. (Dorf.)

Bibl. Univ. Cluj 49358 și alte exemplare.

2252 Braşov 1874

Aus Kronstadt's Vergangenheit und Gegenwart. Begleitwort zum Plan von Kronstadt von Friedrich PHILIPPI Gymnasiallehrer.

Kronstadt, 1874. Gött & Sohn. In 8⁰ pag. 104.

Prefaţa: Kronstadt am 7. August 1874.
Din cuprins: Bevölkerung. (p. 12) Griechisch-orientalische Kirche. (p. 99) Kaluger. Romänisches Gymnasium. (p. 101) Griechisch orientalisches Bethaus auf der Kornzeile. (p. 102)
Bibl. Univ. Cluj 205820 şi alte exemplare.

2253 Pécs 1874

Egyházjog, különös tekintettel a magyar szent korona tartományaira, a keleti és protestans egyházakra. Irta Dr. SZERÉDY József tanár. [Dreptul eclesiastic cu deosebită privire la provinciile sfintei coroane ungare şi la bisericile ortodoxe şi protestante.]

Pécsett, 1874. Nyom. a lyceumi nyomda, Ramazetter K. In 8⁰ pag. XII şi XIV+1387 şi 16, broşat în 2 volume.

Cuprinde organizarea Bisericii ortodoxe din România (p. 62—63) şi Ungaria (p. 180—184) cum şi aceea a Bisericii greco-catolice din Ungaria. (p. 586—591) Constituţia Bisericii ortodoxe. (p. 645) Dreptul de control al Bisericii. (p. 653—4) Cum se împart diferitele oficii ale ei. (p. 765—9) Legislatura bisericească şi penală. (p. 871—6 şi 946) Căsătoria în Biserica ortodoxă. (p. 1134) Slujbile bisericeşti. (p. 1204) Mânăstirile de bărbaţi şi femei. (p. 297—8) Calendarul vechiu al Bisericii. (p. 1319)
Cartea formează primul compendiu în literatura ungară, prezentând instituţiunile Bisericii ortodoxe.
Muz. Ard. Cluj 44951 şi alte exemplare.

2254 Budapest 1874

Okmánytár II. Rákóczy György diplomacziai összeköttetéseihez. Szerkeszté SZILÁGYI Sándor. [Diplomatar al raporturilor diplomatice ale lui G. R. II.]

Budapest, 1874. Athenaeum. In 8⁰ pag. VII şi 740. (Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria vol. XXIII.)

Prefaţa: Budapest 1874. october 15-én.
Cuprinde corespondenţa diplomatică a principelui George Rákóczy II (din anii domniei sale dela 1648 la 1660) cu următoarele acte de interes românesc: Dela Matei Basarab-Vodă 2, Constantin

Şerban-Vodă 18, George Ştefan-Vodă 25, boieri din Moldova şi Muntenia 5, Soli ardeleni în Moldova 4, în Muntenia 13; Rákóczy către Domnii ţărilor române 3. Rezumatul acestor acte se va da în partea III a Bibliografiei de faţă.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1874 București 2255

Annalile Societatei Academice Romane. Tomu VI—VII. Bucuresci, 1874. Noua typ. a Lab. rom. In 4⁰ pag. 91 şi 271.

Din cuprins: Campania dela 1444. Bătălia dela Varna. De G. *Baritiu* cu multe amănunte despre Unguri şi regele lor Vladislav care a murit în bătălie, din care scăpând Ion Huniadi, a fost arestat de Vlad-Vodă în Ţara-Românească. (p. 70—81)

Fragmente din istoria regimentului al II-lea românesc granitiariu transilvan. De G. *Baritiu*. (tom VII p. 157—236) Cu multe documente şi chiar poeme scrise în onoarea regimentului, a cărei istorie se povesteşte până la desfiinţarea, respectiv transformarea aceluia după cerinţele mai noui ale administraţiei militare.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1875 Timișoara 2256

Die politische Erziehung der Nation, eine brennende Zeitfrage. Mahnruf an jeden Patrioten, insbesondere an die erzieherischen Faktoren des Staates. Von Koloman RONGÉ. Für sämmtliche Nationalitäten.

Temesvar, 1875. Von Ernest Steger. In 8⁰ pag. 16.

Pe ultima pagină: Dognatska, 6. Dezember 1874.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1875 Budapest 2257

Magyar birodalom statistikai kézikönyve folytonos tekintettel Ausztriára. Irta KONEK Sándor. [Compendiul statistic al imperiului ungar cu privire permanentă la Austria.]

Budapest, 1875. Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. XVI şi 710.

Prefaţa: 1874. deczember hóban.

Din cuprins: § 31. Populaţia imperiului ungar şi diferenţierea ei pe naţionalităţi, din care rezultă că după recensământul dela 1870 numărul Românilor era de 2,608,120 adică 16.9% a întregii populaţii. § 32. Populaţia pe religii. Numărul ortodocşilor era de 2,579,048 adică 16.8% şi acela al greco-catolicilor de 1,587.585 adică 10.3% al întregii populaţii.

Muz. Ard. Cluj 135306 şi alte exemplare.

2258 **Cluj** **1875**

Egy jóczélzatu román felszólalás. Feleletül a „Kelet" idei 27-dik számában megjelent czikkre. V. L.-tól. [O somaţie bună voitoare română ca răspuns la articolul din Kelet.]

Kolozsvártt, 1875. Nyom. Stein J. betüivel. In 8⁰ mic pag. 43.

La sfârşit: Kolozsvártt, február 6-kán, 1875. VAJDA László.
Bibl. Univ. Cluj 237485 şi alte exemplare.

2259 **Oradea** **1875**

Emlékbeszéd melyet báró Popp Vazul László v. b. t. tanácsos, a vaskoronarend II. oszt. lovagja, a m. kir. Curia mint legfelsőbb itélőszék tanácselnöke, az erdélyi román műveltség és irodalmi társaság elnöke, a bukovinai román irodalmi egylet tiszt. elnöke stb f. évi Február 20-án, Budapesten végbement temetése alkalmával tartott: PAPPFY Jusztin pápai kamarás, nagyváradi kel. sz. kath. román finöveldei aligazgató, tanár, sz. széki ülnök. A tiszta jövedelem a Nagyvárad város által felállitandó „Árvaház" alaptőkéje javára forditatik. [Discurs funebru ... rostit la înmormântarea din Budapesta a lui V. P. de cămăraşul papal Iustin Pappfy.]

Nagyvárad, 1875. Nyomatott Hügel Ottónál. In 8⁰ pag. 23.

Cuprinde necrologul baronului Vasile *Popp*, preşedintele Curţii de Casaţie ungare, născut în 1819.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2260 **Braşov** **1875**

Istoria Ungariei pentru şcólele poporale. De Dr. Nicolau POPU.

Braşov, 1875. Tip. Gött şi fiulŭ Henricŭ. In 8⁰ pag. 40.
Ed. VIII a apărut tot acolo, în 1886.

2261 **Braşov** **1875**

Bai'a minerala cuprindietóre de alcali-pamentu, jodu şi feru dela Ciucu-Jioghiod (Zsögöd) De Iosif SPÁNYIK junior, Dr. de medicină univ. etc.

Braşov, 1875. Tip. Römer şi Kamner. In 8⁰ pag. 32.

Gross No. 1058. — *Crăinicianu* p. 295.

1875 **Sibiu** **2262**

Istori'a Patriei pentru scólele poporali romane dein Ardealu scrisa de Joane M. MOLDOVANU, profesoriu gimn. Aprobata de Comisiunea scolásteca archidiecesana. Ed. II.

Blasiu, 1875. Tiparitu in tipografia lui S. Filtsch (W. Krafft) in Sibiiu. In 8⁰ pag. 94. Există şi o ediţie mai completă de 188 pagini, tot din 1875 prin care pare că s'a înlocuit cealaltă.

Cuprinde expresii aspre despre „Ungurii barbari cari numai prin numărul lor mai mare au doborît naţiunea română aflată în Ardeal." Cartea a fost confiscată de guvern. Independent de aceasta, Todor *Petrişor*, profesor la Preparandia de stat din Deva, a scris un articol de laudă despre carte în „Tribuna" No. 79 din 1875, relevat şi criticat apoi de ziarul unguresc „Kelet" din Cluj, No. 84.

Este o prelucrare puţin reuşită a ediţiei întâi din 1866 de sub No. 1988.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 1290. — Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3979.

1875 **Sibiu** **2263**

Geografi'a tieriloru de sub coron'a Ungariei in legatura cu liniamintele fundamentali a geografiei universali, pentru folosulu scóleloru poporale romane. De Demetriu VARN'A.

Sibiu, 1875. Tip. Filtsch. In 8⁰ pag. 88.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 6387.

1875 **Cluj** **2264**

Az Erdélyi Gazdasági Egyletnek a szomszédos keleti tartományokból a kérődző állatok behozatalának eltiltása — az állategészségügy országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében a mélyen tisztelt országos képviselőházhoz benyujtott kérvénye. Közzéteszi az Erdélyi Gazdasági Egylet.

Memorandul Societăţii Economice Ardelene către parlamentul Ungariei pentru oprirea importului animalelor rumegătoare din România şi alte ţări vecine cu Ardealul, cu scopul de a spori creşterea vitelor ţării şi a organiza igienea veterinară.

Kolozsvártt, 1875. Gámán János örököseinél. In 8⁰ pag. 18. (Melléklet az „Erdélyi Gazda" 12-ik számához.)

La sfârşit: Kolozsvártt, 1875 mártius hó 1-én.
Muz. Ard. Cluj 66282 şi alte exemplare.

2265 Budapest 1875

Hazánk évlapjai. Magyarország történetének kortani átnézete. 884—1849. Dr. KERÉKGYÁRTÓ Arpád egyetemi tanár által. [Analele ţării noastre. O privire cronologică a istoriei Ungariei.]
Budapest, 1875. Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. VIII şi 696.

Cuprinde datele principale ale istoriei Ungariei, aşezate pe ani şi ordinea zilelor calendarului. Compendiu unic şi foarte folositor la cercetarea datei sigure a evenimentelor; plin de amănunte privitoare la Români. Opera cuprinde şi datele culturale cari privesc literatura şi ziaristica ungară.
Muz. Ard. Cluj 38462 şi alte exemplare.

2266 Budapest 1875

Oláh Miklós II. Lajos és Mária királyné titkára ... levelezése. Közli IPOLYI Arnold. [Corespondenţa lui Nicolae Oláh secretarul lui Ludovic II şi a reginei Maria.]
Budapest, 1875. Athenaeum. In 8⁰ pag. XXXIX şi 639. (Monumenta Hungariae Historica. Diplomataria vol. XXV.)

Cuprinde corespondenţa literară şi amicală a învăţatului prelat de origine română (dintre anii 1527—1538) care îl înfăţişează ca un umanist de seamă al vremei stând în legături literare cu episcopii contemporani şi chiar cu scriitori ca Erasmus Roterodamus şi alţiii.
Ediţia e bine îngrijită, dar are scăderea că editorul mărginindu-se la tipărirea „registrului epistolar" al lui Oláh, a lăsat la o parte celelalte scrisori ale scriitorului publicate aiurea prin reviste şi opere ca Istoria Ungariei a lui Ştefan *Katona* dintre anii 1778—1817 şi altele.
Cu privire la străini, editorul a publicat latineşte (în 1876) o mică dare de seamă a colecţiunii, apărută sub titlul: Nicolai Olah codex epistolaris ... recensuit Arnoldus Ipolyi; broşurică foarte rară.
B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

2267 Budapest 1875

Falusi álmok. Irta ENDRŐDI Sándor. Ed. II. [Visuri la ţară.]
Budapest, 1875. Hunyadi Mátyás nyomda. In 8⁰ mic pag. 245. (Ediţia I. a fost nimicită, deoarece n'a reuşit bine.)

Din cuprins: Képek Erdélyből = Peisage din Ardeal, din Munţii apuseni, cu multe observări simpatice despre băieşii români şi viaţa lor. (p. 149—194)
Mus. Nat. Budapest. P. o. hung. 581 n şi alte exemplare.

1875 Braşov 2268

Românii şi Magiarii.

Brasiovu, 1875. Tipografi'a lui Römer et Kamner. In 8⁰ pag. 166 şi Erata. (Reproductiune din diariulu „Orientulu Latinu" din Ianuarie—Aprilie 1875.)

Cuprinsul: I Originele supremaţiei magiare. II. Basele supremaţiei magiare. III. Principiele şi acţiunile politice ale Romanilor. IV. Acţiunea Romanilor în sistemul actual. V. Resumatul erorilor politice. VI. Direcţiunea politicei romane rezumată în „Unirea tuturor Romanilor din monarchia in un singur corp national independente în toate afacerile sale interne publice-politice şi Statorirea relaţiunilor de drept public ale acestui corp national facia de integritatea statului.

Bibl. Brătianu. Bucureşti 11124_8 şi alte exemplare.

1875 Budapest 2269

Programa candidatului de ablegatu Juliu SÁGHY din cerculu electorale „Besenyő."

Budapest, 1875. Tipographia Ateneului. In 8⁰ pag. 13.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1875 Leipzig 2270

Donau-Bulgarien und der Balkan. Historisch- geographisch-ethnographische Reisestudien aus den Jahren 1860—1875. Von F. KANITZ. Band I—III.

Leipzig, 1875—1879. Verlagsbuchhandlung von Hermann Fries. In 4⁰ pag. 329, 382 şi 409 + Register.

Prefaţa: Wien, Ostern 1875.

Din cuprins: *Personen-Register.* Draxin popă, griechisch-katholischer Propagator. (vol. II p. 5) Karl Fürst von Rumänien. (II. 178) Mirtscha walachischer Fürst. (II. 180, 183 şi 187) Rojesko Dampfschiffahrts-Agent in Lom. (I. 199 şi II. 377) *Topographisches Register.* Alexandria. (II. 155) Arbanas Dorf bei Tirnovo mit den Häuser rumänischer Bojaren und Patricier. (II. 53) Argis Fluss (III. 305) Babadag. (III. 325) Balcik. (III. 215) Cernavoda. (III. 224) Dobruca. (III. 221, 221, 225, 246, 259, 296—309) Kalafat. (I. 252, 272. II. 11) Küstendze. (III. 224) Olteniţa. (III. 305) Piket. (II. 273) Rahova. (II. 240, şi 271) Silistria. (III. 131) Slatina. (II. 244) Tatarcik. (I. 274) Turnu Magurele. (II. 175) Tutrokan. (III. 305) Zimnica. (II. 155)

Cfr. ed. II prelucrată (din 1879—80) în care se află şi o ilustraţie: Rumänischer-bulgarischer Donaucordon. (Vol. III p. 1.)

B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 28292 şi alte exemplare.

2271 **Sibiu** **1875**

Előpatak gyógyforrásainak ismertetése. Irta Dr. SZABÓ Vazul, felsőfehérmegyei főorvos. [Descrierea apelor de cură dela Vălcele.]

Nagy-Szeben, 1875. Steinhaussen Tivadarnál. In 8⁰ pag. 18.

Pe ultima pagină: Előpatak, 1875. augusztus hó 20-dikán.
A apărut totodată şi în limba română sub titlul de mai sus (*Crăinicianu* p. 296 şi 369.)
Are şi o ediţie adăogită din 1876, pag. 24.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2272 **Timişoara** **1875**

Vidékünk története 1571—1658-ig, különös tekintettel Lugos, Karánsebes és Lippa történetére. IVÁNYI Istvántól. [Istoria regiunii noastre cu privire la Lugoj, Caransebeş şi Lipova.]

Temesvárott, 1875. Nyomatott Magyar testvéreknél. In 8⁰ pag. 61. (Extras din ziarul Temesi Lapok.)

Din cuprins: Mihai-Vodă (p. 26—30) Radu-Vodă (p. 40)
Mus. Nat. Budpest şi alte exemplare.

2273 **Budapest** **1875**

Rumun elemek a magyar nyelvben. Irta EDELSPACHER Antal. [Elemente româneşti în limba maghiară.]

Budapest, 1875. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. 35. (Extras din Nyelvtudományi Közlemények vol. XII.)

Lucrarea premiată în anul 1873 de Academia Ungară cu premiul Sámuel, este prima încercare de a arăta elementele române în limba ungară, cu 124 articole şi explicări.
Muz. Ard. Cluj 100022 şi alte exemplare.

2274 **Cluj** **1875**

Unu cuventu sinceru catra locuitorii Ungariei de unu patriotu.

Clusiu, 1875. S'au tip. la Nicolau K. Papp. In 8⁰ mic pag. 15.

Broşură scrisă în favoarea partidului Sennyei. Pe copertă cu mâna: pres. 24/7 prin Albert Pista; iar pe dosul ei o declaraţie ungurească cum că traducerea nu e tocmai bună.
Muzeul ţării Năsăudului. Năsăud.

1875 Budapest 2275

Cum vomu mesurà de acum înainte? Esplicarea cea mai noua, mai cu scopu, sî mai usioru de intielesu a noului asia numitului sistemu de mesuri metrici pentru poporulu romanu.

Budapest'a, 1875. Cu tipariulu sî ediţiunea lui Aloisiu Bucsánszky. In 4⁰ pag. 12.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1875 Budapest 2276

A világ népei. Nemzeti viseletek csarnoka. Számos szinezett képpel. Irta K. BENICZKY Irma. [Popoarele lumii. Magazinul costumelor naţionale.]

Budapest, 1875. Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. 169.

Cuprinde o colecţie de costume naţionale ale diferitelor neamuri şi între ele: ale Românilor. (p. 70—73) Locuitorii grăniceri. (p. 80—84)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1875 Arad 2277

Invetiatura pentru Poporulu Romanu, despre legea adusa in privintia notariloru publici regesci, despre folósele si intrebuintiarea ei. Compusa de Demetriu BONCIU, Notariu public reg.

Aradu, 1875. In tipografi'a lui Stefanu Gyulai .In 8⁰ pag. 23.

B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 2758 şi alte exemplare.

1875 Brăila 2278

Historia Casei Austriei de Ion C. LERESCU.

Braila, 1875. Typ. Pericli M. Pestemalgioglu. In 8⁰ mic pag. 325.

La sfârşit: Braila, Septembriŭ 1875.

Cuprinde o expunere a istoriei Austriei supt Habsburgi şi a raporturilor lor cu Ungurii şi Românii, având şi un capitol special: Austria şi România. (p. 279—311)

B. Acad. Rom. Bucureşti 1348.

1875 Bucureşti 2279

Annalile Societatei Romane Academice. Tomul VIII.

Bucuresci, 1875. Noua typ. a Lab. Rom. In 4⁰ pag. 96.

Din cuprins: Baseric'a romanesca in lupta cu reformationea. De G. *Baritiu*. (p. 60—79) Studiu în care se arată starea bisericii româneşti faţă de propaganda reformată precum şi cadrul evenimentelor politice în care se dă lupta dintre cele două biserici din Ardeal şi Ungaria.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

2280 **Wien** **1875**

B. EÖTVÖS József beszédei. [Discursurile Baronului Iosif Eötvös.]

Budapest, 1875. Ráth Mór. (Ny. Bécsben, Holzhausen Adolfnál.) In 8⁰ pag. 456.

Din cuprins: Două discursuri ale lui Eötvös în şedinţele Camerei ungare din 8 şi 10 Iunie 1861 despre chestiunea naţionalităţii, primită în mod simpatic de deputaţii nemaghiari. Ioan Faur, în replică, laudă şi susţine patriotizmul Românilor, declarând că ei nu cer privilegii, ci numai egalitatea drepturilor. (p. 372—375)

Mus. Nat. Budapest. P. o. hung. 588 jc.

2281 **Budapest** **1875**

Erdélyi országgyűlési emlékek. (Monumenta Comitialia Regni Transylvaniae.) Szerkeszti SZILÁGYI Sándor. Vol. I—XXI.

Budapest, 1875—1898. M.T. Akadémia. (Athenaeum) In 8-vo.

Prefaţa: Budapest, 1875. dec. 4-én.

Cuprinde deciziunile dietelor ardelene dintre anii 1540—1699 adică din epoca cât el a fost stat independent de Ungaria, cu multe sute de acte şi scrisori chiar şi dela Domnii şi boierii ţărilor române. Rezumatele lor se vor da în partea III a Bibliografiei de faţă.

Operă monumentală publicată de învăţatul editor, indispensabilă la scrierea Istoriei Române, chiar şi la înfăţişarea celui mai mic epizod al relaţiunilor ei cu Ardealul.

Primele două volume au fost recenzate de G. Maior în *Revista pentru istorie, archeologie şi filologie* vol. I (1883) p. 193—223, vol. II p. 337—381 şi vol. V p. 359—376 retipărind şi un număr de 43 documente şi 6 deciziuni din ele.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2282 **Budapest** **(1875)**

Buziaş loc de cură cu cele mai bogate isvóre de acid carbonic şi fer cură cu apă rece. Comitatul Timişului staţiunea calei ferate: Lugoj s. Timişóra. Păn'acum proprietatea dominiului fondului religionariu, acum a d-lui Schottola Ernő. Edată de direcţiunea scăldi.

Budapesta; Tipografia lui Antoniu Mezei. In 16⁰ pag. 28.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

1876 Oradea 2283/4

Emlékbeszéd melyet hazánk nagy bölcse, Deák Ferencz felett a lelke üdveért a nagyváradi kel. sz. kath. székesegyházban folyó évi február hó 12-kén, Méltóságos Olteanu János megyés püspök által tartott engesztelő szent mise-áldozattal összekötött gyászünnepély alkalmával mondott PAPPFY Jusztin pápai kamarás, cz. főesperes, kel. sz. kath. román finöveldei aligazgató, főgymnásiumi tanár, sz. széki ülnök. [Discurs comemorativ ţinut de subdirectorul seminarului român Iustin Pappfy pentru ispăşirea sufletului Inţeleptului mare al patriei noastre Fr. D. în catedrala greco-catolică din Oradea.]

Nagyvárad, 1876. Nyomatott Hollósy Lajos könyvnyomdájában. In 8⁰ mic pag. 24.

Prefaţa: Nagyvárad 1876. febr. 20. (In unele exemplare 8 Fevruarie, adică după stilul vechiu.)

Cuprinde necrologul citit de autor la parastasul slujit de episcopul Ion Olteanu din Oradea, în amintirea lui Francisc Deák, numit „Inţeleptul patriei" pentru că a împăcat Ungaria cu dinastia habsburgică în anul 1867.

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatvanyok.

1876 Budapest 2285

Magyarország ethnographiája. Irta HUNFALVY Pál. [Etnografia Ungariei.]

Budapest, 1876. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. XI şi 544. (M. Tud. Akadémia könyvkiadó vállalata.)

Din cuprins: A rumunok. Diferitele păreri despre originea Românilor. Kogălniceanu. (p. 477) Limba română şi poporul românesc au purces din Rumelia, nu din Ardealul de astăzi. (p. 489) Urme istorice ale Românilor. Cuvinte străine în limba română. (p. 494) Starea religioasă şi eclesiastică a Românilor. Starea lor din Ardeal. Românii din Maramureş. Vlădicii români. Unirea Bisericii române cu cea catolică. Numărul Românilor.[1] (p. 509—514)

Cfr. ediţia germană a cărţii din 1877 de sub No.

Muz. Ard. Cluj 104792 şi alte exemplare.

[1] Populaţia română în Ardeal la 1761 a fost (după Iosif Benkő) de 547,243, a celorlalte popoare de 392,190 vasăzică cu 150,053 mai mică ca a Românilor. După statistica din 1850 Românii întreceau cu 492.839 suflete numărul Ungurilor şi al Saşilor, iar după recensământul austriac dela 1856 populaţia Ardealului era de 2.055.645, din care Români greco-catolici 648.239, ortodocşi 637.800 în total 1.286.039.

2286 Budapest 1876

A Szörény vármegyei hajdani oláh kerületek. PESTY Frigyes l. tagtól. [Districtele româneşti de odinioară din comitatul Severinului.]

Budapest, 1876. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. (Értekezések a történelmi tudományok köréből vol. V. No. 3.)

Cuprinsul: Introducere istorică. Satele şi coloniile districtelor româneşti ale comitatului Severinului: Lugoj, Caransebeş, Mihald, Halmos, Ilyéd, Komját, Krassófő, Borzafő. (p. 42—49)

Anexat: 22 acte justificative, din anii 1343—1484. (p. 51—84)

Muz. Ard. Cluj 104954 şi alte exemplare.

2287 Budapest 1876

Goronulu lui Horia. De Iosifu VULCANU.

Budapesta, 1876. Cu tésculu lui Alecsandru Kocsi. In 8⁰ pag. 15. (Fără foae de titlu. Versuri.)

Mus. Nat. Budapest. Apró nyomtatványok.

2288 Budapest 1876

SZAMOSKÖZY István történeti maradványai. (1566—1603) Kiadta Szilágyi Sándor. Vol. I—IV. [Memoriile istorice ale liu Ştefan Szamosközy.]

Budapest, 1876—1880. Athenaeum. In 8-vo. (Monumenta Hungariae Historica. Scriptores. Vol. XXI et XXVIII—XXX.)

Prefaţa: Budapest, 1876. máj. 4-én.

Cuprinsul volumelor: I. anii 1566—1586. II. anii 1598—1599. III. anul 1603. Manuscrisul anilor lipsă e pierdut ori latent. Vol. IV cuprinde însemnările autorului dintre 1551—1608 cu două fascicule întregitoare, editate ulterior (în 1889 şi 1892) cari complectează volumul de 430 pagini la 588. [1]

Autorul învăţat — contimporan al lui Mihai Viteazul şi Radu Şerban-Vodă—originar din partea Sătmarului, „din colţul Someşului" făcându-şi studiile superioare la universitatea din Padova, la întoarcere a fost numit arhivar-conservator al Arhivei statului din Alba-Iulia. Astfel dispunând de acte şi documente, opera sa e de cea mai mare importanţă, formând prima carte istorică ungară scrisă pe baza documentelor. Preţuit de principele Ştefan Bochkay care a lăsat te-

[1] Aceste fascicule ieşind ca extrase, n'au prea ajuns lângă volumul respectiv al bibliotecilor, aşa că nu au fost folosite nici măcar de Ion *Sîrbu*, în cartea sa despre Mihai-Vodă Viteazul.

stamentar o sumă mare pentru editarea operei, această ediţie nu a mai apărut din pricina vremurilor turburate. Manuscrisul ei, conservat în Arhiva statului, a fost întrebuinţat mult de compilatorul Wolfgang *Bethlen* în Istoria sa din 1690 (de sub No. 236) în care ia capitole întregi din Szamosközy, folosindu-l şi adeseori fără să-l citeze; dar înainte de el a fost exploatat — fără se fie citat — şi de Sasul Matia *Miles* în cronica sa din 1670 (de sub No. 210) şi mai târziu şi de mulţi alţi, până ce a ajuns se fie tipărit în ediţia de faţă de istoricul (născut la Cluj) Alexandru *Szilágyi* cu cea mai mare îngrijire.

Primele trei volume — împărţite în Libri, Pentades şi Hebdomades — se pot folosi cu uşurinţă prin ajutorul indicelui dela sfârşitul volumului III; iar vol. IV a apărut în traducere românească, făcută de d-l Ioachim *Crăciun* cu titlul: Cronicarul Szamosközy şi însemnările lui privitoare la Români. (1566—1608) Cluj, 1928. In 8⁰ pag. 214, ca vol. II din Biblioteca Institutului de Istorie naţională. Editorul relevează toată importanţa autorului şi a operei sale, declarând că: Fără Szamosközy nici nu s'ar putea scrie o monografie critică complectă asupra lui Mihai şi Radu.[1] (p. 2)

B. Acad. Rom. Bucureşti 3968 şi alte exemplare.

[1] Traducerea d-lui Crăciun e foarte bună, cu toate că ici-colea a luptat mult cu stilul vechiu unguresc al cronicarului. Cartea sa e bună şi ca ediţie, însă trebue să observ că unde scrie Hunedioara (pe p. 40. 127, 134 şi 135) este a se înţelege întotdeuna *Huedin*. numele românesc al comunei Hunyad, respectiv Bánffy-Hunyad, de care se face menţiune de câte va ori în legătură cu istoria lui Mihai-Vodă.

1876 Galaţi 2289

Convenţiunea Austro-Română şi tribunalul din Galatz. Combaterea sentinţei prin care se respinge transcrierea unui imobil urban cumpărat de un Israelit de J. BROCINER.

Galatz, 1876. Tipografia Comercială. Schenk. In 8⁰ pag. 38. (Publicaţiunea Uniunei Israelite. Anul I No. 1.)

Cuprinsul: Tribunalul din Galaţi a respins legalizarea şi transcrierea cumpărării în oraş a unor imobile de către supuşi austriaci. Se discută situaţia acestora în Austria şi Ungaria şi în România în urma convenţiunii încheiate.

B. Acad. Rom. Bucureşti. A. 3268 şi alte exemplare.

1876 Sibiu 2290

Articlulu XXVIII. despre autoritátile scóleloru poporali. (Sanctionatu in 10. Juniu 1876. Publicatu in cas'a representantiloru in 12. Juniu, intru a magnatiloru in 14. Juniu 1876.)

Sabiiu, Tipografi'a lui S. Filtsch (W. Krafft.) In 8⁰ pag. 23.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2291 Budapest 1876

SZILÁGYI Sándor : Nádasdy Tamás első követsége Erdélyben, 1540. [Prima solie a lui Toma Nádasdy în Ardeal.]
Budapest, 1876. (Athenaeum.) In 8⁰ pag. 56. (Értekezések a történeti tudományok köréből vol. V No. 4.)

Cuprinde istoria misiunii lui Toma Nádasdy (cumnatul voevodului Ştefan Mailad) în Ardeal, cu 23 piese justificative şi între ele 2 scrisori din 1540 ale regelui Ferdinand I. către Domnul Moldovei, Ştefan Lăcustă.
B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

2292 Braşov 1876

Das wandernde Siebenbürgen. Eine statistische Studie von Johann HINTZ, Advokat in Kronstadt und Sekretär der Handels- und Gewerbekammer. Verlag der Handels- und Gewerbekammer.
Kronstadt, 1876. Druck von Gött & Sohn. In 8⁰ pag. 54.

Din cuprins: Cap. VI. Verhältnisse in den Donauländern. (p. 11—13) Cap. IX. Klasse der Viehwirthe. (p. 32—39)
Este un studiu foarte important despre păstoritul Ardelenilor în ţările române.
Muz. Ard. Cluj 80945 şi alte exemplare.

2293 Sibiu 1876

Stilistic'a limbei romane compusa de Iosefu TEMPEA, preotu si profesoru gimnasialu.
Sibiiu, 1876. Editoriu : Franciscu Michaelis. In 8⁰ pag. 60.

Din cuprins: Exemple pentru descriere dupre Jókai : Buda-Pesta. Tómn'a. Aurul. (p. 41—47)
B. Acad. Rom. Bucureşti. I. 21757 şi alte exemplare.

2294 Budapest 1876

Ranele natiunii. Romanu de Josifu VULCANU. Trei tomuri.
Buda-Pesta, 1876. Cu tipariulu lui Alesandru Kocs. In 8-vo.

Este un roman luat din viaţa politică a Românilor din Ardeal cu multe părţi despre Unguri şi personaje ungare. Subtitlul volumelor : Alegerea de deputatu. Treptele prăpastiei. Mâna provedinţiei.
Bibl. Univ. Cluj 238859 şi alte exemplare.

1876 Budapest 2295

Máramaros vármegye egyetemes leirása... Szerkeszté SZILÁGYI István. [Descrierea generală a comitatului Maramureş.]

Budapesten, 1876. Nyom. az egyetemi könyvnyomdában. In 8⁰ pag. VIII şi 516. Cu o hartă.

Prefaţa: Sziget, 1876 julius hó 30-kán.

Din cuprins: A románok. (p. 284—297) Este o descriere foarte bună a caracterului, portului, locuinţii, stării economice, a religiei şi ale obiceiurilor Românilor din ţinutul Maramureşului.

Muz. Ard. Cluj 86111 şi alte exemplare.

1876 Budapest 2296

Kisérletek a metylaldehyd egy synthetikus úton való előállitásához. A bölcsészet-tudori fok elnyerése végett a budapesti m. kir. tud. Egyetem bölcsészeti karához benyujtotta BABESIU Aurél. [Experimente pentru producere de metylaldehyd pe cale sintetică.]

Budapest, 1876. Nyomatott Bartalits Imrénél. In 8⁰ pag. 24.

Cuprinde teza de doctorat în chimie a lui Aurel Babeş.

Bibl. Univ. Budapest. Gb. 51779.

1876 Cluj 2297

Magyar történeti emlékek külföldön... Kiadja MIKSA György. [Monumente istorice ungare în străinătate.]

Kolozsvár, 1876. Gámán János örökösei. In 8⁰ pag. 100 şi 2 foi. (Ediţie de titlu a cărţii tipărite la 1868.)

Prefaţa: Hosszutelkén, 1868. Szt. György hava 14-én.

Cuprinde note despre obiecte arheologice aflătoare prin muzeele Austriei duse acolo din Ardeal. Mai preţioase sunt însă datele numerice (scoase de autor din actele oficiale ale funcţionarilor austriaci din timpul absolutismului în Ardeal dintre 1849—61) despre monede dacice şi romane, găsite de ţărani români — ai căror nume se dă — transportate la Viena pe un preţ de nimica ce li s'a dat ca răsplată. Lista e unică în felul ei cu foarte multe amănunte bune. (p. 27—54) Legende ardelene despre comorile lui Dariu şi Decebal. (p. 55—57) Antichităţile de aur şi argint ale Muzeului imperial dela Viena: tezaurul dela Şimleul Silvaniei (Szilágysomlyó) dela 1797 cu prima lor descriere în ungureşte şi altele multe. (p. 67—98) Pietre epigrafice găsite în Ardeal. (p. 98—100)

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2298 **Paris** 1876

Dix ans après. Par le Général TÜRR.
Paris, 1876. In 8-vo.

Broşură apărută în luna Octomvrie 1876 în care autorul susţine că războiul din Orient n'ar fi izbucnit dacă Poarta asculta povaţa generalului (dată cu zece ani mai înainte) ca să dea drepturi de cetăţenie locuitorilor creştini ai imperiului otoman.

2299 **Budapest** 1876

Opitz Márton Erdélyben. (1622—23) Irta HERRMANN Antal. [M. O. în Ardeal.]
Budapest, 1876. Athenaeum-nyomda. In 8⁰ pag. 24.

Această teză de doctorat povesteşte venirea şi şederea poetului german Opitz în Ardeal şi se ocupă şi cu poema sa renumită cu titlul „Zlatna" scrisă în Alba-Iulia la 1622 de sub No. 148.
Bibl. Univ. Cluj 53447 şi alte exemplare.

2300 **Braşov** 1876

Geografi'a Ungariei si elemente din Geografi'a generala pentru scólele poporale. De Dr. Nicolau POPU.
Braşov, 1876. Tipografia lui Römer şi Kamner. In 8⁰ pag.68.

Ediţia VI a apărut în 1887.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2301 **Budapest** 1876

Liber rationum Ludovici II. Hungariae et Bohemiae regis. (1525) Edidit Dr. Guilelmus FRAKNÓI.
Budapestini, 1876. Athenaeum. In 8⁰ pag. 194. (Extras din revista Magyar Történelmi Tár vol. 22.)

Cuprinde registrul de cheltuieli al curţii regale a regelui Ludovic din prima jumătate a anului 1525 cu însemnări despre solia moldoveană: Paharnicul Anton, vistiernicul (dispensator) Thodor şi tălmaciul lor Draguş (dela 31 Martie până la 13 Aprilie) şi Draguş separat la 17 Iunie şi 2 Iulie. (p. 83, 87, 91, 95, 98 şi 188) Soli dela Radu-Vodă din Muntenia, sosiţi la 24 Fevruarie şi 30 Martie. Apoi voivozi români din Timişoara: Darko, Wlad, Woyan şi Blasius. (p. 32 şi 58)
B. Acad. Rom. Bucureşti 1655 şi alte exemplare.

1876 **Gyula** **2302**

Alleluja. Korrajz a magyar haza életéből. Szinmü 4 felvonásban. Irta: ROZVÁNY György. [Din viața patriei maghiare.]

N. Szalontán. (Ny. Gyulán Dobay Jánosnál, 1876.) In 8⁰ mic pag. 72.

Cuprinde istoria desrobirii iobagilor dela 1848 înfățișată în forma unei drame.

Mus. Nat. Budapest. P. o. hung. 1298 e.

1876 **Bratislava** **2303**

Magyar irók névtára... Szerkesztették MOENICH Károly és dr. VUTKOVICH Sándor. [Dicționarul scriitorilor unguri.]

Pozsonyban, 1876. Nierschy Ferencz nyomdája. In 8⁰ pag. XIV și 577+Indice.

Prefața: Pozsonyban, 1876. évi télhó végén.

Cuprinde biografiile scriitorilor din Ungaria, aranjate în ordinea calendarului, adică pe zilele de naștere ori de moarte ale autorilor. Așa de pildă supt 10 Ianuarie 1491 se dă biografia lui Nicolae Oláh (p. 13) și în apendicele volumului supt 12 Martie 1845 aceea a lui Grigorie Moldován. (p. 500—1)

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

(1876) **(Budapest)** **2304**

Rapport sur l'état des travaux statistiques en Roumanie. Dépuis le dernier congrès de St.-Pétersbourg jusqu'à celui de Budapest. (1872—1876) Par Alexandre PENCOVITZ Chef de l'Office central de statistique de la Roumanie.

S. l. et a. In 4⁰ pag. 4. (Fără foaie de titlu.)

B. Acad. Rom. București. III. 119023.

1876 **București** **2305**

Annalile Societatei Academice Romane. Tomul IX.

Bucuresci, 1876. Noua typ. a Lab. Rom. In 4⁰ pag. 109.

Din cuprins: Vieti'a si activitatea lui Maniu Samuilu Miculu, alias Clain de Sadu. De Ioanu C. *Bianu*. (p. 79—109) Studiu în care se dă o amănunțită expunere a vieții și activității lui Klein, încadrată de evenimentele istorice și politice din Ungaria în care a trăit și murit.

Samuil Klein mort în Buda, a fost înmormântat în cripta bisericii depe malul Dunării, în suburbia Ráczváros, dar observ că tăbliţa de metal despre care autorul scrie cu evlavie că va fi fost pusă deasupra mormântului lui (p. 97) de fapt n'a existat niciodată, deoarece acolo în subsolul bisericii n'am aflat niciuna atunci când scrisesem despre Klein în legătură cu istoria tipografiei româneşti din Buda. [1]

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

[1] Vezi în *Boabe de grâu* Decemvrie 1932.

2306 Budapest 1876

Magyar diplomacziai emlékek Mátyás király korából. (1458—1490) Monumenta Hungariae Historica. (Acta extera) Vol. I—IV.

Budapest, 1876—1878. Athenaeum. In 8-vo. (Anul 1876 pe coperta volumului I.)

Cuprinde relaţiunile ambasadorilor italieni cu şi despre Ungaria din epoca regelui Matia, scoase din diferitele arhive ale Italiei, între ele şi următoarele acte privitoare la istoria ţărilor române :

Vol. I No. 91—92. Thomasi din Buda despre năvălirea Turcilor în Ţara-Românească în 1462. Vol. II No. 187. Baduario din Buda despre Ştefan-Vodă strâmtorat de Turci în 1475. No. 209. Manifestul lui Ştefan-Vodă din Suceava, 25 Ianuarie 1475 prin care notifică lumei creştine felul cum a învins pe Turci. [1] No. 221. Relaţiunea lui Ladislau familiarul lui Vlad-Ţepeş făcută în Venezia, la 7 August 1476 despre starea lucrurilor cu Turcii în Ţara-Românească. Vol. III No. 33. Scrisoarea sultanului Baiazet din 1484 despre campania sa împotriva ţărilor române. Vol. IV. No. 12—13. Raportul solilor regelui Matia despre cele tratate cu Ştefan-Vodă în Moldova, cam din 1474 cu răspunsul lui Ştefan-Vodă. No. 23. Regele Matia despre victoria oştilor sale din Moldova şi Ţara-Românească în 1476. No. 41. Răspunsul regelui Matia către papa Sixtus despre victoria oştilor sale unite cu ale lui Ştefan-Vodă în Ţara-Românească asupra lui Ţepeluş-Vodă [2] în 1481.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

[1] Scris (ori copiat) greşit: Saconia şi Sonzonia, restabilit de Ioan *Bogdan* în Documentele lui Ştefan cel Mare vol. II No. 143 dând şi traducerea română a scrisorii însemnate.

[2] Scris cu fonetică ungară astfel: Cipellews.

2307 Budapest 1877

Reportu generale istoricu despre activitatea societătii „Petru Maioru" a junimei romane din Budapesta, dela infiinţiarea ei ponă în presente, cetitu în siedinti'a generala din 12 Iuniu 1876 prin secretariulu societăţii Petru ILIESCU.

Budapest, 1877. Cu tipariulu tipografiei suburbiei prime. In 8⁰ pag. 42.

Din cuprins: In afară de raport: Operatele cetite în ședințiele societății și membrii ei, dela 1861—1875, lipsind anii 1864—1866.
Bibl. Brătianu. București 11128 și alte exemplare.

1877 Stuttgart 2308

Statistik des Königreiches Ungarn... Von Prof. J. H. SCHWICKER, Docent am königl. ung. Josefs-Polytechnikum in Budapest.
Stuttgart, 1877. Verlag J. G. Cotta. In 8° pag. XVIII și 859.

Prefața: Budapest, 30. Juni 1876.
Din cuprins: Kumanien oder Walachei, Moldau und Bessarabien im Mittelalter. (p. 18) Die rumänische Nationalität. (p. 155) Die griechisch-katholische und die griechisch-orientalische Kirche. (p. 165)
Opera aceasta este poate cea mai sistematică din toate câte s'au făcut în acest fel despre Ungaria, întrucât autorul tratează toate manifestările vieții, comparând datele sale statistice cu cele ale celorlalte popoare europene și se interesează și pentru lucruri cari au rămas neatinse până la epoca sa. Așa aflăm de pildă că în 1875 între Români erau 171,518 cari frecventau școli, în Ardeal 33.6% a populației. (p. 623) In 1872 erau 2.878 școli cu 3130 clase în cari se preda exclusiv numai în limba română. In 1869 erau școli cu limba de predare ungară și română 164, iar școli cu trei limbi: ungară, germană și română 39. (p. 627—8) Statul ungar tipărea dela 1868 încoace o revistă pedagogică în șapte limbi ale țării, din care ediția română se trimetea în 1872 gratuit în 1450 exemplare. Mai scotea și cărți didactice, din cari în 1872 au apărut în românește 39.600 exemplare. (p. 638) Numărul elevilor români din 1873 al gimnaziilor românești a fost 2100.(p. 646) Ziare și reviste românești în 1875 au fost 12, așa că revenea un ziar pe 217,343 suflete. (p. 712—4) Din nașterile anului 1872 17% erau nelegitime la Români. (p. 730)
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1877 Berlin 2309

Aus der Türken- und Jesuitenzeit vor und nach dem Jahre 1600. Historische Darstellungen, zumal Fürsten- und Volksgeschichte in den Karpathenländern von Friedrich SCHULER von Libloy ... ord. Prof. an der Universität in Czernowitz.
Berlin, 1877. Verlag von Theobald Grieben. In 8° pag. IV și 268.

Prefața: Czernowitz am Pruth, im September 1876.
Cuprinsul: I. Geistige Grundelemente im türkischen Reiche. II. Bevölkerung und Finanzen in der Türkei an der Grenzscheibe des 16. Jahrhunderts. III. Der Divan und die Pforte. Das Lehns-und Heerwesen. IV. Die karpathischen Vasallenstaaten. V. Päpste, Jesuiten,

Philipp II. von Spanien. VI. Zeitgenössische Monarchen. VII. Charakterzüge aus England, Schweden, Polen, Italien und der Türkei. VIII. Sigismund Báthory und die Jesuiten. IX. Das Jus ligatum. Das gebundene Recht. X. Bündnisse, Heirath und Krieg. XI. Wandlungen des Glücks. XII. Fürst Cardinal Andreas Báthory und Michael, Woiwode der Walachei. XIII. Die Schellenberger Schlacht 1599. XIV. Michael, Basta und Sigismund.XV.Kaiser Rudolf. Türken und Bocskay in Siebenbürgen. XVI. Siebenbürgen zur Zeit des Stephan Bocskay. XVII. Ständische Pläne in Oesterreich. Kaiser Rudolph's Ausgang. Das Treiben in den Karpathenländern. XIX. Gabriel Báthory's Wahnsinniges Regiment. XX. Der Ausgang des letzten Báthory und Niedergang der Türkenzeit.

Autorul a fost timp îndelungat profesor la Facultatea de drept din Sibiu.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2310 **Pest** **1877**

Die Lebensweise der Völker in Oesterreich-Ungarn. Vortrag von Georg DEUTSCH.

Wien, Pest, Leipzig, 1877. A. Hartleben's Verlag. (Druck von G. Gistel et Co. in Wien.) In 8⁰ pag. 56.

Din cuprins: Die Walachen (Gebirgshirten) in Mähren, wahre Parias. (p. 14—15) Die Walachen in Siebenbürgen, denen erst im Jahre 1802 der Betrieb aller Gewerbe und Künste gestattet wurde. (p. 51—52)

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2311 **Budapest** **1877**

Etnographie von Ungarn. Von Paul HUNFALVY... ins Deutsche übertragen von Prof. I. H. Schwicker.

Budapest, 1877. Franklin-Verein. In 8⁰ pag. XVI şi 446.

Prefaţa traducătorului: Budapest, am 18. October 1876.

Din cuprins: IV. Capitel. *Die Rumänen*. Ansichten über den Ursprung der Rumänen. Kogalnitschan. (p. 334) Das rumänische Volk und seine Sprache ist nicht im heutigen Siebenbürgen, sondern in Rumelien entstanden. (p. 342) Historische Spuren der Rumänien oder Walachen. Fremde Wörter im Walachischen. (p. 346) Religiöse und kirchliche Verhältnisse. Zustände der siebenbürgischen und Marmaroser Walachen. (p. 349) Rumänische Bischöfe. Kirchliche Union. Anzahl der Rumänen. (p. 356—361)

Cfr. ediţia ungară din 1876 sub No. 2285.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1877 Budapest 2312

Törökországi képek. Irta MÁRKUS István. [Vederi din Turcia.]
Budapest, 1877. Athenaeum. In 8⁰ pag. 325.

Prefața: Budapest, 1877. évi január elején.
Din cuprins: III. Turnu-Severin și Kladovo. Românii din Serbia. Gloria romană și română. Podul lui Traian și turnul lui Sever. Cetățeni unguri și austriaci în Turnu-Severin. Societatea de navigație austriacă. Unguri pe Dunărea de jos. (p. 26—32) VIII. Calafat. Telegrafie turcească și română. Prefectul român de poliție. Șanțurile rusești. Catedrala în care nu se poate intra. Priveliștea din Calafat spre Vidin. Autoritățile românești. Politica română și prieteșugul cu Rușii. Calafat ca oraș și poziție comercială. Café Lloyd. „Credit nu este." Grădina publică. Armata română. (p. 79—89)
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1877 Blaj 2313

Elemente dein Constitutiunea Patriei seau cunoscerea drepturiloru si a datorintieloru cetatienesci. Lucrata dupa legile cele mai noue ale tierei, pentru scolele popularie si adulti de Teodoru PETRISIORU, profesoriu gimn.
Blasiu, 1877. Tipografia seminariului gr.-cat. In 8⁰ pag. 55.

Prefața: Blasiu, 20 Januariu 1877.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1877 Budapest 2314

Román népdalok. Forditották EMBER György, GROZESCU Julián, VULCANU József, bevezette Vulcanu József. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. [Cântece populare românești.]
Budapest, 1877. Athenaeum. In 8⁰ pag. XXIII și 164. (A hazai nem-magyar ajku népköltészet tára. Vol. III.)

Prefața: Budapesten, 1877 január havában. Greguss Ágost.
Cuprinsul: Introducere de Iosif Vulcanu. Partea I. De George Ember. Pintie și tovarășii săi. Ileana. Blăstemul mamei. Riscojel. Fata banului din Hațeg. Blăstemul sângelui. Petru ișpan. Iliaș. Ileana cea frumoasă. Cântecul soldatului. Cântec de batjocură la o fată bătrână. (p. 3—42)
Partea II. De Iulian Grozescu. Blăstemul. Brâncoveanul Constantin. Vocea pustiei. Toma. Bujor. Ileana Brăileana. Rândunicele. Păstorii. Cântecul lui Jianu. Cântecul unei fete bătrâne. Cântecul unui recrut. Cântec de horă. Cântecul cucului. (p. 43—95)
Partea III. De Iosif Vulcanu. Cucul și turturica. Miorița. Craiul Matia. Bradul și teiul. Inelul și corbul. Craiul Jigmond. Bradul. Craiul

și sora-sa. Fata birăului. Bărbatul urât de femeie. Ioan Iorgovan și șarpele. Soarele și luna. Mănăstirea Argeșului. Cântece. (p. 97—164)

Volumul cuprinde 104 poezii diverse, însă multe din ele n'au niciun fel de titlu.

B. Acad. Rom. București I. 84891 și alte exemplare.

2315 Budapest 1877

Erklärung ungarischer Ortsnamen nach volksthümlichen Sagen und Ueberlieferungen von Alexander v. Réső-Ensel.

Budapest, 1877. Druck von Khor und Wein. In 16⁰ pag. 56.

Cuprinde explicarea câtorva nume toponimice și între ele : Bánffy-Hunyad, Borszék, Csarnóháza, Csalatornya supt muntele Hargita, Deés, Dagadóforrás in Bihor, Fiusziklája lângă Gurăsada, Fátahegy lângă râul Criș, Gyerőfi szöktetöje lângă Cluj, Istenkelete munte în Sălagiu, Igicze în județul Dobăca, Jézuskápolnája lângă lacul Sf. Ana, Kendefi Ilona köve stâncă de trahit pe Retezatul, Ördögköve (Piatra dracului) sat românesc pe hotarul Ardealului, Ördögárka în județul Küküllö, Rapsonnévára lângă Sovata, Rókaváros lângă Lövéte, Rekaköve stâncă în Secuime purtând chipurile soției lui Attila. Tiburczvára ruină lângă Bárdosszék, Tarkő în Ciuc, Zetevára în Secuime.

Cfr. și cealaltă lucrare în ungurește a autorului din 1861 de sub No. 1856.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 4877 jb.

2316 Budapest 1877

Emlékirat a magyar gazdasszonyok országos egylete 1876. évben felépült árvaházának felavatása alkalmával. Irta Sztupa György. [Memoriu cu prilejul inaugurării în 1876 al Orfanotrofiei Societății Femeilor Ungare.]

Budapest, 1877. Rudnyánszky nyomdája. In 8⁰ pag. 12.

Autorul era Român născut la 1812 în Oradea ; luând parte în 1848 ca honved la războiul pentru independență, s'a stabilit apoi ca farmacist în Budapesta unde a dus o viață stimată de toată lumea.

Szinnyei vol. XIII p. 1151—2.—*Kiszlingstein* p. 419.

2317 Oradea 1877

A Fekete-Körös és vidéke. Irta : Márki Sándor. [Crișul Negru și regiunea sa.]

Nagyvárad, 1877. Kiadja Hügel Ottó. In 8⁰ pag. 146.

Cărticica formează o monografie a regiunii numite. Găsim în ea descrierea celor 198 comune (în ordine alfabetică) udate de apele

Crişului-Negru, cu câte o scurtă istorie a lor. (p. 31—76) Românii formează majoritatea de 69.4% a populaţiei cu 58.5% ortodocşi şi 10.9% greco-catolici. (p. 95 şi 102) Starea socială a Românilor cu datinele şi obiceiurile lor, descrisă cu simpatie. (p. 118—122)
Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1877 Budapest 2318

Keletre magyar. Magyarország közgazdasági érdekei és teendői kelet felé. Irta GYÖRGY Endre. [In spre Orient Ungurule. Interesele economice ale Ungariei şi agendele ei în Orient.]
Budapest, 1877. Athenaeum. In 8⁰ pag. 159.

Prefaţa: Budapest, 1877. febr. 15.
Cuprinsul: I. Starea economică generală a Ungariei şi a vecinilor ei. II. Comerţul de acum cu vecinii, pe uscat şi Dunăre, III. Perspectivele comerţului Ungariei spre Orient. IV. Ce e de făcut pentru desvoltarea intereselor economice ungare din Orient?
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1877 Braşov-Sibiu 2319

O lacrimă ferbinte de Iosif Sterca SIULUŢIU de Carpenisiu. In VI părţi.
Brasioviu, 1877—1909. Tip. la Römer et Kamner. Dela fasc. II încolo în Sibiu, la S. Filtsch.

Cuprinde o poveste a propriei vieţi, amintind copiilor săi episoade cari au o însemnătate istorică cu evenimente şi întâmplări din viaţa politică şi religioasă a Românilor din Ungaria şi multe amănunte despre Unguri în legătură cu Românii ardeleni.
B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1877 Budapest 2320

Az ozmán uralom története Európában. Irta Dr. LÁZÁR Gyula tanár. Vol. I—II. [Istoria imperiului otoman în Europa.]
Budapest, 1877. Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. VIII şi 334 +VIII şi 339.

Prefaţa: Budapest, 1877. márcz. 15.
Din cuprins: Vol. I. Bajezid şi campania sa din Ţara-Românească în 1391. (p. 57) Muza în Ţara-Românească. (p. 95) Campania lui Mohamed în Ţara-Românească. (p. 115—117) Vlad-Vodă (p. 266—269) Vol. II. Mustafa, 1757—1773. Congresul dela Focşani şi Bucureşti. (p. 242) Pacea dela Kuciuc-Kainargi şi urmările ei. (p. 245—246) Selim, 1787—1808. Pacea dela Sistov şi Iaşi. (p. 257)
Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1877 — Budapest — 2321

Carte conducatória la propunerea geografiei in scólele poporale pentru invetiatori si aspiranti de invetiatori scrisa de dr. Victoru EMERICZY si Andreiu KÁRPÁTI, profesori preparandiali. Tradusa de Gavrilu Trifu.

Budapest'a, 1877. Proprietatea statului reg. unguresc. S'a tiparitu in tipografi'a universitatii regesci unguresci. In 8⁰ pag. VIII şi 452.

Mus. Nat. Budapest. Geo 359/nr și alte exemplare.

1877 — Braşov — 2322

Asupra situaţiunei. Articoli şi foişóre de Iónu A. LAPEDATU.

Braşovu, 1877. Cu tipariulu lui Römer et Kamner. In 8⁰ pag. 193.

Din cuprins: Magiarii și scólele române. (p. 95—111)
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1877 — Leipzig — 2323

Die Zollpolitik der österreichisch-ungarischen Monarchie vom Jahre 1850 bis zur Gegenwart. Von Alexander MATLEKOVITS.

Leipzig, 1877. Hässel. In 8⁰ pag. VIII şi 230+CLXII.

Din cuprins: Tratatul vamal și comercial încheiat cu România în 22 Iunie 1875.
A apărut și în limba ungară cu prefața de August 1876 în Budapest, Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. VII și 360.
Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1877 — Budapest — 2324

A székely határőrség története. Irta Gróf TELEKI Domokos. Közzé tette Szabó Károly. [Istoria regimentului de grăniceri săcui.]

Budapest, 1877. (Franklin-Társulat ny.) In 8⁰ pag. VII şi 226.

Prefața: Kolozsvártt, március 20-án 1877.
Cuprinde istoria regimentului de grăniceri săcui înființat de regina Maria Terezia în 1763 cu multe amănunte despre acțiunea lui în luptele din Moldova și Țara-Românească dintre anii 1788—1790 (p. 145—158) și a luptelor grănicerilor români ale celor două regimente românești, prin toate campaniile din Europa, întreprinse de

imperiul austriac. Aşa de pildă pe paginile 11, 121—126, 152; regimentele româneşti în Franţa şi Elveţia în anii 1813—14 (p. 185) în Italia şi Franţa din anul 1815 (p. 197—201) şi altele multe presărate prin paginile cărţii.

Muz. Ard. Cluj 53776 şi alte exemplare.

1877 Debreczen 2325

A romanismus. Irta SZÁNTAY Aladár. [Romanismul.] Debreczen, 1877.

Cuprinde o dare de seamă generală despre romanism, povăţuind pe Români ca în loc să se unească cu Ruşii, să se unească cu Ungurii, iar Românii din Ungaria să-şi caute viitorul în ţară şi nu în străinătate.

Szinnyei vol. XIII p. 377.

1877 Kaposvár 2326

Török vendégeink elé Rustsukig és velök vissza Pestre. Irta: SZALAY Imre. [Până la Rusciuc pentru primirea oaspeţilor turci şi conducerea lor până la Budapesta.]

Kaposvárott, 1877. Jeiteles Herman nyomdája. In 8⁰ pag. 16.

Broşura prezintă descrierea călătoriei autorului pe Dunăre în numele tinerimei universitare din Budapesta pentru primirea deputaţiei turceşti, condusă în capitala ţării unde s'au făcut manifestaţii de simpatie pentru Turci în războiul lor cu Ruşii şi Românii.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1877 Budapest 2327

A magyar birodalom leirása különös tekintettel az 1876. XXXIII. törv.-cikkre. Irta BALLAGI Károly és KIRÁLY Pál. [Ungaria descrisă cu privire la art. de lege XXXIII-1876.]

Budapest, 1877. Athenaeum. In 8⁰ pag. 370. (Vol. III din Egyetemes földrajz.)

Este primul compendiu care descrie Ungaria pe baza nouii împărţiri a comitatelor, consacrând Ardealului un loc însemnat în care se descriu pe larg toate comunele şi locurile importante făcând amintire de Români unde ei locuesc în număr mai mare. (p. 159—262)

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2328 **Debrecen** 1877

A világ minden államának postaügye. Irta BÖSZÖRMÉNYI Kálmán. [Poşta tuturor statelor lumii.]

Debreczen, 1877—8. Nyomatott a város könyvnyomdájában. In 8⁰ pag. 224.

Din cuprins: Poşta din România. (p. 174—176)
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2329 **Sibiu** 1877

Planul de invetiamentu pentru scólele poporale din Ungari'a in sensulu art. de lege 38 din 1868. Tradusu de Basiliu Petri.

Sâbiiu, 1877. Tipografi'a lui Josif Drotleff et Comp. In 8⁰ pag. 48. (Retiparire din „Scól'a Romana" Nr. 42 et 43 ex 1877.)

La sfârşit: Budapest'a, 26 Augustu 1877. Aug. Trefort, m. p.
Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2330 **Budapest** 1877

Az ik-es igékről. Irta JOANNOVICS György. [Despre verbele în ik.]

Budapest, 1877. (Athenaeum.) In 8⁰ pag. 63. (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből vol. VI No. 10.)

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2331 **London** 1877

George KLAPKA: The eastern question. Translated from the German, with a preface and appendix by Humphry William Freeland.

London, 1877.

Szinnyei vol. VI p. 463.

2332 **Cluj** 1877

A tölgyesi-szoros és közlekedései s a székpataki új orsz. út. Irta: MARGITAY Gábor f. épit. mérnök. [Trecătoarea Tulgheş şi noua şosea de stat.]

Kolozsvár, 1877. Nyom. Stein J. betűivel. In 8⁰ pag. 22.

Cuprinde descrierea şoselei făcute în spre Moldova la trecătoarea Tulgheşului cu expunerea importanţei sale strategice şi economice.
B. Acad. Hung. Budapest. Gazd. 0.801 şi alte exemplare.

1877 Bucureşti 2333

Annalile Societatei Academice Romane. Tomul x.
Bucuresci, 1877. Typ. Lab. Rom. In 4⁰ pag. 368 şi xxiv.

Din cuprins: Noţiuni relative la economia sociale şi la istoria civilisaţiunei in Transilvania. De G. Bariţiu. (p. 21—32) Cu multe date statistice şi despre Unguri.
B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1878 Budapest 2334

A szörényi bánság és Szörény vármegye története. Irta PESTY Frigyes. Vol. I—III. [Istoria banatului şi a comitatului Severinului.]
Budapest, 1878. M. Tud. Akadémia. (Nyom. Athenaeum.) In 8⁰ pag. 482, 579 şi 426.

Prefaţa: Budapesten, 1877 november 12-én.
Vol. I. cuprinde istoria generală a banatului Severinului, al II-lea dicţionarul topografic al comunelor, chiar şi al celor dispărute, iar al III-lea 279 documente dintre anii 1237—1578. Lucrarea a rămas însă neterminată întrucât trebuia să mai aibă alte volume de documente cari n'au mai apărut.
Opera, scrisă pe baza publicaţiunilor de documente şi a cercetărilor arhivale, e plină de amănunte privitoare la Românii din Banat; capitole speciale volumul I. are aceste două: Biserica greco-orientală şi vlădicii ei. (p. 330—381) Familiile din Banatul Severinului cu stemele lor. (p. 451 şi 478—482)
B. Acad. Rom. Bucureşti. II. 49948 şi alte exemplare.

1878 Bucureşti 2335

Istoria Românilor sub Michaiu Vodă Vitézul urmată de scrieri diverse de Nicolae BĂLCESCU. Publicate de predecesiunea Societăţei Academice Române şi însoçite cu o precuvêntare şi note de A. I. Odobescu.
Bucuresci, 1878. Typografia Societăţei Academice Române. In 8⁰ pag. xx şi 678.

Prefaţa: Bucurescĭ, 16 noemvrie 1877.
Cartea lui Bălcescu devenită clasică prin stilul ei şi felul cum povesteşte evenimentele, e scrisă — în mare parte — pe baza Istoriei latine a Ardealului a lui Wolfgang *Bethlen* (descrisă sub No. 629) din care ia pagini întregi cuvânt cu cuvânt.
B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare,

2336 Budapest 1878

O voce seriose în o'ra suprema, catra clerurile romane și fruntasii poporului romanu, în Caus'a instructiunei populare de UNU ARCHIPRESBITERU.

Budapesta, 1878. Cu tipariul Alexandru Kocsi. In 8⁰ pag. 46.

Cuprinde constatări asupra stării Românilor din Transilvania și Ungaria din punct de vedere cultural și bisericesc precum și soluții de îndreptare a aceleași stări, terminându-se: Scris-am în lun'a lui decemvre 1877.

Autorul anonim este: mitropolitul ortodox Ioan METIANU.

Are și o ediție II din Sibiu, 1913.

B. Acad. Rom. București 1396 și alte exemplare.

2337 Wien 1878

Venedig und Ungarn. Rückblicke auf Dalmatien und Croatien in den Zeiten der Arpaden bis zum Tode des Königs Ludwig von Anjou. Nach Forschungen in den Archiven der Republik Venedig von J. MIRCSE.

Wien, 1878. Druck der k. k. Hof-, und Staatsdruckerei. In 4⁰ mare pag. 41.

Cuprinde o expunere serioasă a evenimentelor cu câteva documente în text în latinește ori traducere.

La sfârșit: Venedig, am 1. Februar 1878.

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 1771 și alte exemplare.

2338 Budapest 1878

A keleti háboru története 1877 végéig. Irta SZATHMÁRY György. [Istoria războiului oriental.]

Budapest, 1878. Franklin-Társulat. In 4⁰ pag. 24.

Din cuprins: Declarare de război rusă și română. Asediul și căderea Plevnei. (p. 9—14. Cu 3 schițe militare.)

Mus. Nat. Budapest. Hirlaptár 4504 din 1878.

2339 Cluj 1878

BENEDEK Lajos: Az erdélyi részek és Szilágymegye helységnévtára. [Dicționarul localităților Ardealului și în special al comitatului Sălaj.]

Kolozsvár, 1878. Stein János biz. In 8⁰ mare pag. II și 138.

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

1878 Budapest 2340

Die Orientpolitik Rußlands. Von Benjamin von KÁLLAY. Aus dem Ungarischen von Professor J. H. Schwicker.

Budapest, Wien u. Leipzig, 1878. Verlag von Wilhelm Lauffer. (Druck von A. von Hornyanszky.) In 8⁰ foi 2 și pag. 124.

Cuprinde o schiță documentată (cu 99 citații din cărți) a tendinței agresive a imperiului rusesc spre Orient pentru a-și cuceri supremația în Balcani, cu expunerea tuturor evenimentelor petrecute în legătură cu Rușii în principatele române, când această tendință s'a manifestat în ocuparea lor de atâtea ori, sfârșind cu luarea Basarabiei și Pacea dela București în 1812.

Ediția ungară cu titlul: *Oroszország keleti törekvései* a apărut la 15 Fevruarie 1878 (Budapest, 1878 în 8⁰ pag. 124) și are și o ediție de titlu din 1881 și alta din 1888. (Muz. Ard. Cluj 52.425.)

Mus. Nat. Budapest. Russ. 511 n și alte exemplare.

1878 Budapest 2341

A keleti kérdés. TÜRR tábornoktól. [Chestiunea orientală.] Budapest, 1878. Ny. Fanda József. In 8⁰ pag. 31.

Prefața: Budapest, 1878. február 28-án.

Cuprinde articolele autorului din 1867 și 1876 prin cari propunea sultanului, ca să dea autonomie popoarelor slave, formând un stat musulman energic cuprinzând și Dobrogea până la Dunăre, prin care politică s'ar fi putut evita războiul ruso-turc în care s'au prăpădit 300.000 de oameni, 8 orașe, peste 300 de sate și miliarde de bani.

Are și o ediție contemporană franceză cu titlul: La question d'Orient. Budapest, 1878. (B. Acad. Rom. București. II. 12.807.

Cfr. broșurile generalului de sub No. 2013 și 2298.

Mus. Nat. Budapest. Eur. 2059. e și alte exemplare.

1878 București 2342

Guérison de six aveugles-nés. Par M. le Dr. Louis FIALLA, Chef du service chirurgical à l'Hopital Philantropie.

Bucarest, 1878. Imprimerie Thiel und Weiss. In 8⁰ pag. 32.

Operațiunile doctorului ungur Fialla au stârnit sensație mondială întrucât în toată Europa în 149 ani au fost numai 14 cazuri similare de orbi-născuți, iar el în doi ani a reușit să redea lumina ochilor la șase inși.

Broșura interesantă a apărut în Martie 1878. Rec. (de Al. Veress) în Vasárnapi Ujság 1878 No. 17.

Crăinicianu p. 56.

2343 **Bucureşti** **1878**

B. P. HASDEU : Histoire critique des Roumains. La Valachje jusqu'en 1400. I. Extension territoriale. Édition entièrement refondue. Traduit du roumain sous les yeux de l'auteur par Frédéric D a m é Professeur de littérature française.

Bucarest, 1878. Librairie J. Szöllösy éditeur. In 8⁰ pag. XXIV şi 120.

Prefaţa: Bucarest 7/19 Juin 1878.

Tabla de materie: Introduction. Notice biographique sur l'auteur. Préface. Chapitre I. Étendue de la Valachie jusqu'à la mer Noir. II. Date de l'extension de la Valachie jusqu'à la mer Noir. III. Date de la décroissance de la frontière orientale de la Valachie. IV. Le duché de Fagarash. V. Date de l'occupation du duché de Fagarash par les Valaques. VI. Comment les Bassarabes occupèrent Fagarash. VII. Le duché de Fagarash entre les Valaques et les Hongrois. VIII. Le duché d'Amlash. IX. Le duché d'Amlash au point de vue chronologique. (X—XI Manque.) XII. Le duché d'Amlash au point du vue géographique. XII bis. Possessions des Bassarabes dans le Temeshvar. XIII. Hatség. XIV. Les Bassarabes dans la poésie populaire serbo-bulgare. XV. La politique transdanubienne d'Alexandre Bassarabe. XVI. Les conquêtes de Vladislas Bassarabe en Bulgarie. XVII. Dobrodja.

Cfr. ediţia română din 1873 sub No. 2229.

B. Acad. Rom. Bucureşti II. 52.236 şi alte exemplare.

2344 **Braşov** **1878**

Manualu asupra procedurei în causele mai menunte procesuali civile (Articulu de lege XXII : 1877) Scrisu pre sém'a poporului romanu in specie pentru judecatoriile comunale, de Iosifu POPU, Jude cercualu regescu, etc.

Braşov, 1878. Cu tip. lui Römer & Kamner. In 8⁰ pag. 96.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2345 **Györ** **1878**

Dacia meghóditása és a Traján-oszlop képei. Ismerteti Dr. SZOMBATHY Ignácz. [Cucerirea Daciei şi obrazurile coloanei lui Traian.]

Győr, 1878. Nyom. Czéh Sábdornál. In 8⁰ mic pag. 64.

Prefaţa: Győrött, 1878. junius 25.

Cuprinde prima descriere în ungureşte a coloanei lui Traian, făcută pe baza ediţiei ei fototipice din 1874 cu un studiu comparativ despre Dunăre şi popoarele cari locuesc malurile ei şi povestirea ocupării Daciei prin Traian.

Anexat: Dovezi din biblia lui Ulfilas cunoscută sub numele de „Codex argenteus" cu facsimilul primei pagini în negru despre numele topice din bazinul Dunării.

B. Acad. Hung. Budapest. M. Tört. O. 1284 și alte exemplare.

1878 Sibiu 2346

Die Stellung der Siebenbürger Sachsen in Ungarn. Von Oscar von MELTZL.

Hermannstadt, 1878. Verlag von A. Schmiedeke. (S. Filtsch's Buchdruckerei.) In 8⁰ pag. 72.

Prefața: Hermannstadt, am 1. Juli 1878.

Din cuprins: Romanisirung der Sachsen. (p. 19—20) Die Ungarn und Romänen. (p. 63)

Are și o ediție ungară cu titlul: Az erdélyi szászok állása Magyarországban. Nagy-Szeben, 1878.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1878 Budapest 2347

Hunyadi Album. Szerkesztette SZABÓ Endre és SZATHMÁRY György. [Album Huniadian.]

Budapest, 1878. Athenaeum. In 4⁰ pag. 200 și VIII+2 foi.

Din cuprins: Ajutorarea copiilor romanizați din comitatul Hunedoarei. (p. 5) Naționalitatea ungară din comitatul Hunedoarei. De Réthy Lajos. (p. 11—22) Locuința unui Ungur romanizat. (p. 23—24) Cetatea Deva în timpul răscoalei lui Horia. (p. 34) Confederația dunăreană din veacul al XVI-lea. De Szilágyi Sándor. (p. 132—137) Apostolii neamului. De Ember György. (p. 170—189)

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

1878 Budapest 2348

A rumun nyelv. Irta HUNFALVY Pál. [Limba română.]

Budapest, 1878. Franklin-Társulat. In 8⁰ pag. 132. (Extras din Nyelvtudományi Közlemények vol. XIV.)

Curinsul: Introducere. Limba română. Influența limbei ungare asupra acelei române.

Muz. Ard. Cluj 65.637 și alte exemplare.

2349 **Győr** 1878

A Duna- és Don-vidék világtörténelme a római latin császárok korában. Irta SZOMBATHY Ignácz. [Istoria universală a regiunii dintre Dunăre şi Don în epoca împăraţilor latini: 30 a. Cr.—476 d. Cr.]

Győr, 1878. Ny. Czéh Sándornál. In 8⁰ pag. 160. (A apărut în Fevruarie 1878.)

Cuprinde un amestec de date ştiinţifice şi mai puţin ştiinţifice în legătură cu tema aleasă. De curiozitate relevăm din ele părerea autorului cum că prima silabă de *pa* şi *po* în numele oraşelor Pathissus şi Porolissum din Dacia, citate chiar de Plinius, e o prepoziţie română care corespunde lui *ad* latinesc. Tot aşa în veacul al III-lea prima silabă a numelui poporului dau-phal din Dacia gotizată aminteşte de Romani, mai cu seamă că la 358 cunoaştem un căpitan *Rumon* aliat al Iazigilor. Analizând apoi cuvintele dacice de plante ca: *tura* — anagallis, *crustane* — chelidonium, *tulbela* — centaurum, *sciare* — dipsacus, *mosula* — thymus, *dochela* — chamaepitus, *dacina* — veratrum, *cotiata* — agrostis, *propedula* — quinque-folium, *prodiorna* — helleborus, *cucolida* — strychnum, *dielia* — hyosciamus, *tutastra* — cucurbita, autorul crede că ele sună româneşte. Tot el stabileşte că Dacii depe columna lui Traian seamănă perfect cu Românii de astăzi. (p. 14) Numele de *Duna* al Dunării derivă dela Iazigi, la care suna astfel: Tana, cuvânt păstrat în limba ungară până azi în formă de tanya — măierişte. (p. 123)

Mus. Nat. Budapest. H. ant. 750 m şi alte exemplare.

2350 **Bratislava** 1878

Anfangsgründe der ungarischen Sprachlehre ... von Anton POPP öffentl. Lehrer.

Pressburg, 1878. Karl Stampfel. In 8⁰ mic pag. 48.

Ediţia întâia (omisă) a apărut în 1871, iar în 1890 a avut deja ediţia IX întregită cu foaie de titlu în limba ungară şi germană.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2351 **Budapest** 1878

A magyar nyomdászat történelmi fejlődése. 1472—1877. Irta Dr. BALLAGI Aladár. [Desvoltarea istorică a tiparului unguresc.]

Budapest, 1878. Franklin-Társulat. In 8⁰ mic pag. 248.

Din cuprins: Ultimul cap. XVI. Reforma religiei cu ajutorul principilor ardeleni izvodeşte literatura română. Primele cărţi româneşti tipărite în Ardeal. „In epoca ideielor religioase e o eroare de a susţine că prin tipărirea cărţilor româneşti s'a încercat o maghiari-

zare a Românilor." George Rákóczy I. „bătrânul" patron al literaturii române. Proiectul episcopului calvin Geleji-Katona pentru civilizarea Românilor. Prima tipografie română din Țara-Românească înființată la 1630. Iezuiții ocupând tipografia românească din Alba-Iulia, tipăresc în 1702 Catehismul românesc. Tot acest catehism apare cu litere latine la Pozsony în 1726. Activitatea lui Șincai, Klein și Maior din Buda. Misiunea ungară în Orient. (p. 231—245)

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

1878 Cluj 2352

Enumeratio plantarum phanerogamicarum districtus quondam Naszódiensis. Auctore Floriano PORCIUS.

Claudiopoli, MDCCCLXXVIII. Typ. Nic. K. Papp. In 8° loi 2 și pag. 64.

Are și o ediție română din Sibiu, 1881 și una din București, 1893.

Autorul e Român din Rodna-Veche în județul Năsăud și dupăce a fost profesor, a intrat la 1861 în administrația județului unde a ajuns până la gradul de subprefect, pe titlul cărții pus astfel : districtus quondam Naszódiensis vice-capitaneus.

Muz. Ard. Cluj și alte exemplare.

1878 Blaj 2353

Istori'a Ungariei pentru scolele poporali. Aprobata de comisiunea scolasteca Archi-diecesana.

Blasiu, 1878. Tipografi'a Seminariului gr.-cat. In 8° pag. 50.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1878 Blaj 2354

Geografia pentru scolele poporali. Cursulu I. (Acomodata pentru toate scolele primarie din Ungari'a.)

Blasiu, 1878. Tipografia Seminariului.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1878 Brașov 2355

Leirása az orgyilkosok elitélésének és kivégeztetésének Brassóban, kik Bukurestben Oresku Nikolaidi özvegyet és Kleopatra leányát megölték volt. [Osândirea și execuția asasinilor din Brașov, cari au omorît la București pe văduva lui Nikolaidi Orescu și pe fata sa Cleopatra.]

Brassó, 1878. In 4° pag. 4.

Liceul Honterus. Brașov.

2356 Wien 1878

A keleti ügyekre vonatkozó okmányok. St. Stefanoi előleges béke. A congressus jegyzőkönyvei és berlini szerződés. [Actele privitoare la afacerile orientale. Pacea dela San Stefano. Procesele-verbale ale congresului dela Berlin.]

Bécs, 1878. Nyom. a cs. és kir. államnyomdában. In 4⁰ pag. 165. (Ediţie oficială a Ministerului de Externe.)

Cuprinde textul proceselor-verbale (în franţuzeşte) cari au precedat Pacea dela San Stefano, respectiv Congresul dela Berlin, al cărui text e tipărit la sfârşit. (p. 150—165)

Anexat: Grenzen der Balkan-Länder. Hartă în culori cu România, fără Moldova.

Mus. Nat. Budapest. No. 33.250.

[1] Rezumatul acestora a se vedea în partea III a Bibliografiei de faţă.

2357 Budapest 1878

Anjoukori okmánytár / Codex diplom. hungaricus Andegavensis. Vol. I—VII.

Budapest, 1878—1920. Athenaeum. In 8-vo.

Cuprinde seria documentelor din epoca dinastiei de Anjou (1301 şi 1359) cu amănunte despre Români şi un bogat material documentar din Ardeal. Ediţie neapărat de folosit la monografii. Publicaţia va merge până la 1382, anul morţii ultimului Angevin, regele Ludovic I. [1]

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

2358 Budapest 1878

Rumänische Geschichtschreibung und Sprachwissenschaft. Von Paul HUNFALVY.

Budapest, 1878. Franklin-Verein. In 8⁰ pag. 52. (Extras din Literarische Berichte aus Ungarn vol. II.)

Muz. Ard. Cluj 66.175 şi alte exemplare.

2359 Budapest 1878

A helynevek és a történelem. Irta PESTY Frigyes. [Numele toponimice şi istoria.]

Budapest, 1878. Athenaeum. In 8⁰ pag. 62. (Értekezések a történettudományok köréből vol. VIII No. 1.)

Autorul vorbind despre formarea diferitelor numiri toponimice, ne dă (pe p. 44) o interesantă tradiţie despre Hercules numit de Românii de astăzi Iorgovan, tradiţie aflată de dânsul în valea Cernei între Mehadia şi Orşova.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1878 Budapest 2360

Közgazdasági helyzetünk délkeleti szomszédjaink felé. Irta KORIZMICS László. [Starea noastră economică faţă de vecinii noştri din Sudest.]

Budapest, 1878. Pesti könyvnyomda-rt. In 8⁰ pag. 15. (Extras din revista Nemzetgazdasági Szemle.)

Din cuprins: Comerţul Ungariei cu România. (p. 5—9)

Mus. Nat. Budapest. Hung. h. 3259 e.

1878 Budapest 2361

Az Országos magyar képzőművészeti társulat műcsarnokában BARABÁS Miklós félszázados jubilaeuma alkalmával rendezett kiállitás műveinek sorozata 1878-ik évi márczius hó 15-én. [Catalogul picturilor lui Nicolae Barabás expuse cu prilejul jubileului său de 50 de ani.]

Budapest, 1878. Franklin-Társulat. In 4⁰ pag. 16.

Din cuprins: No. 72. Portretul lui Emanoil Gozsdu. No. 161. Portretul lui Pavel Kisselef guvernatorul Ţării-Româneşti şi al lui Nicolae Rosetti, din 1832.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1878 Budapest 2362

Ortslexikon der Länder der Ungarischen Krone ... von Emerich FINDURA.

Budapest, 1878. Franklin-Verein. In 8⁰ mare pag. LXXVIII şi 1150 şpalte.

Acest dicţionar topografic fiind compilat după prima încercare oficială de a da nume ungureşti numelor străine din Ungaria, serveşte bine la stabilirea toponimiei vechi şi a numirilor româneşti cari erau şi au rămas în cele mai multe locuri, chiar şi după această operaţie.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2363 Budapest 1878

Mémoire sur la partie du Danube qui s'étend des frontières occidentales de la Hongrie jusqu'à son entrée en Roumanie... et sur la rectification du Danube près de Budapest.

Budapest, 1878. In 4⁰ pag. 15.

Nu cunosc exemplare.

2364 Budapest 1878

A közelmult titkaiból. / A muszka intervencziótól a Dunai konfoederáczióig. Fasc. I—II. [Din tainele trecutului apropiat. Dela intervenţia rusească până la Confederaţia dunăreană.]

Budapest, 1878. Légrády Testvérek. In 8⁰ pag. 103 şi 158.

Prefaţa: Budapest, 1878. november 1.

Autorul nenumit e ziaristul ÁLDOR Imre care petrecând vara în Baden făcu cunoştinţă cu paşa Karatheodory, dela care aflând multe amănunte despre politica lui Ludovic Kossuth — nu intotdeauna favorabilă — faţă de Turcia şi-a scris cartea, din care relevăm următoarele părţi privitoare la Români:

Fasc. I. Consfătuirea ministrului Bartolomeu Szemere cu deputaţii români în Debrecen, luna Mai 1849. (p. 50—53) Proiectul de lege în favorul naţionalităţilor prezentat parlamentului la 28 Iulie 1849. (p. 53—57) Propunerea făcută emigraţilor Bălcescu (greşit Bolexes) şi Boliac de a forma o legiune română cu care ar intra în Ţara-Românească. (p. 56—60) Proiectul lui Kossuth pentru reorganizarea politică a Ungariei cu privire la chestiunea naţionalităţilor. (p. 65—91) Kossuth despre Ardeal şi Românii. (p. 96—98)

Fasc. II are următoarele 10 capitole: Părerea emigraţilor unguri despre misiunea Ungariei în Orient. 2. Emigraţiunea ungară şi chestiunea naţionalităţilor. 3. Kossuth şi naţionalităţile. 4. Kossuth caută legături cu iugoslavii. 5. Declaraţiile opuse ale lui Kossuth în turneul său din Anglia şi America despre Turcia şi forma de guvern viitoare a Ungariei. 6. Primul proiect al Confederaţiei dunărene. 7. Impresia proiectului asupra bărbaţilor emigraţiunii, a străinătăţii şi a publicului maghiar, cu critica lui Bartolomeu Szemere. 8. Răspunsul lui Kossuth la atacurile aduse proiectului său originar. 9. Date geografice şi statistice împotriva articolelor principale ale Confederaţiei dunărene. 10. Kossuth şi stadiul cel mai nou al chestiunii naţionalităţilor.

Textul proiectului Confederaţiei dunărene, descris de Helfy Ignácz în Torino, 1 Mai 1862. (p. 96—101) Răspunsul lui Bartolomeu Szemere datat: London, 1 Mai 1862. (p. 131—139)

Insemnătatea acestei cărţi este că la tipăritura ei încă nu apăruseră Memoriile lui Kossuth cari cuprind actele oficiale ale chestiunilor tratate în ea şi că prezintă textul proiectului Confederaţiunii dunărene pentru primaoară.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

1878 **București** **2365**

Vasile MANIU: Studii asupra scrierei profesorului Dr. I. Jung intitulată Romanii și Românii din tierile Dunarene. Studii istorico-ethnografice.

Bucuresci, 1878. Typ. Soc. Academice Romane. In 8⁰ și pag. 108. (Extras din Annalele Societății Academice.)

Cuprinde respingerea teoriilor lui Jung probând în acest scop continuitatea Românilor pe pământul Daciei înainte și după venirea Ungurilor, cu multe reflexiuni asupra elementelor de limbă româno-maghiară.

B. Acad. Rom. București. A. 19.407 și alte exemplare.

1878 **Paris** **2366**

La Hongrie. Ses nationalités.— Son avenir.

Paris, 1878. E. Dentu, éditeur. In 8⁰ pag. 72.

Autorul anonim ungur, trecând în revistă naționalitățile, descrie întâi pe Români (p. 25—28) despre cari face și aiurea mențiuni. Totdeodată respingând acuzările Slavilor și ale Românilor, face o expunere a Legii naționalităților ungare.

Muz. Ard. Cluj 96.765 și alte exemplare.

1878 **Budapest** **2367**

Magasinu de resultate geografice pentru clas'a a V., casualminte VI. a scólei poporale si pentru scól'a repetitiunala. Scrisu de Dr. Victoru EMERICZY și Andreiu KÁRPÁTI, profesori preparandiali. Tradusu de Gavrilu Trifu.

Buda-Pest'a, 1878. Tipografi'a universitatii regesci unguresci. In 8⁰ pag. 30.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

1878 **Budapest** **2368**

Ce e dreptatea? De Alesandru PALÁSTHY.

Budapest'a, 1878. La frații Legrády. In 8⁰ pag. 40.

Cuprinsul: Rudenii litigante. Resboiul turcesc. Pactul cu Austria. Ce e dar' dreptatea?.

Mus. Nat. Budapest și alte exemplare.

2369 **Wien** **1878**

Erinnerungen aus der Walachei während der Besetzung durch die oesterreichischen Truppen in den Jahren 1854—1856. Von Alfons Grafen WIMPFFEN.

Wien, 1878. Druck und Verlag von Carl Gerold's Sohn. In 8⁰ foi 2 şi pag. 262.

Cuprinsul: I. Politische Rückblicke. (p. 1—12) II. Die österreichische Truppenaufstellung gegen Serbien im Jahre 1854. (p. 13—64) III. Die Occupation der Fürsrenthümer Walachei und Moldau durch die kaiserlichen Truppen. (p. 64—256) Schlusswort. (p. 257—262)

Este o operă postumă a autorului ofiţer în armata austro-ungară, mort în 22 Iulie 1866, lucrată pe baza actelor oficiale, cu multe amănunte şi date însemnate despre istoria ocupaţiunii austriace din ţările române.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2370 **Budapest** **1878**

A keleti kérdés és Magyarország... Irta LIBERTINI József- [Chestiunea orientală şi Ungaria.]

Budapest, 1878. Nyomatott Vodianer F-nél. In 8⁰ pag. 9.

Pe ultima pagină: Korpona, 1878. nov. 1.

Mus. Nat. Budapest şi alte exemplare.

2371 **Budapest** **1878**

A magyar emigratio a keleten. Irta VERESS Sándor mérnök. Vol. I—II. [Emigraţiunea ungară în Orient.]

Budapest, 1878. Athenaeum. In 8⁰ pag. 348 şi 451.

Din cuprins: Vol. I. 1849. Tabăra dela Mehadia şi ultima bătălie a oştii ungare. Emigrarea la Turnu-Severin şi drumul până la Calafat. (p. 9—25) 1851. Emigranţii români. Revoluţia dela 1848 din Bucureşti. Românii şi Ungurii. Toată lumea înţelege rostul vremurilor, afară de Austro-Ungari. (p. 204—208) Vol. II. 1854—1856. La Giurgiu (p. 19—20) Ce a făcut oastea austriacă în Ţara-Românească? Crimeia după războiu. Viaţa mea în Ţara-Românească cu câteva întâmplări interesante. (p. 148—156) Istorii din absolutismul austriac din Ţara-Românească. Arestarea generalului Ştefan Türr la Bucureşti.[1] (p. 156—163) Aşezarea mea la Tulcea. Agronomia şi vânatul de acolo. (p. 189—199) 1857. Tulcea. Lipovenii. Comisia internaţională dunăreană. (p. 199—206) 1859. Preliminarele Legiunii ungare-italiane. Prizonierii

---

[1] Cfr. despre acest lucru broşura franceză a generalului Türr de sub No. 1883.

unguri, croaţi, sârbi şi români. (p. 357) 1860—1867. Stabilirea mea la Bucureşti ca inginer. Românii şi primejdia slavă. (p. 390—395) Emigranţi unguri la Bucureşti. Proiectele lui Napoleon cu Cuza-Vodă şi Ungurii. Românii primesc armele destinate legiunii ungare şi ei poartă uniforma honvezilor. Românul Alexandru Buda şi broşura sa prezentată lui Cuza. Proiectul Direcţiunii Emigranţilor Unguri şi presa română. (p. 395—410) Buda desamăgit pleacă în Ungaria. Ocrotire faţă de o acuzare nedreaptă. (p. 410—418)

Memoriile aceste — ale tatălui meu — sunt cele mai frumoase din întreaga literatură ungară a epocii din 1848—49 în cari el a luat parte până la sfârşitul revoluţiei, după care emigrând cu Kossuth în Turcia, a plecat la Londra pentru absolvirea şcolii de inginerie. Stabilit apoi la Bucureşti, a trăit acolo până la moartea sa, publicând afară de aceste amintiri şi o serie de articole geo-etnografice despre Români şi România de cea mai mare importanţă.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1878 Bucureşti 2372

Fragmente zur Geschichte der Rumänen von Eudoxius Freiherrn von HURMUZAKI. Vol. I—V.

Bucuresci, 1878—1886. Academia Română. (Socecu et Teclu.) In 8-vo.

Cuprinde fragmente din istoria Românilor în legătură cu relaţiunile lor cu Ungurii pe baza materialului adunat de autor prin arhivele imperiale dela Viena.

Primele trei volume au apărut şi româneşte. Bucureşti, 1878—1902.

B. Acad. Rom. Bucureşti şi alte exemplare.

1878 Budapest 2373

Collectiunea legiloru din anulu 1878. Ediţiune oficiale.
Budapest, 1878. In 8⁰ pag. II şi 669.

Muz. Ard. Cluj şi alte exemplare.

1878 Budapest 2374

Keleti politikánk. Irta O. S. N. [Politica noastră orientală.]
Budapest, 1878. Athenaeum. In 8⁰ pag. 60.

Nu cunosc exemplare.

2375 **Bratislava** **1878**

Die Lösung der orientalischen Frage. Von Julius EJURY. Pressburg, 1878.

Nu cunosc exemplare.

2376 **Budapest** **1878**

Die orientalische Frage und ihre Folgen. Von Karl Vinzenz HORVÁTH.

Budapest, 1878. In 8⁰ pag. 55.

Nu cunosc exemplare.

2377 **Budapest** **1878**

Szak- és betürendes kalauz az összes irodalom története s könyvészetében. Irta MÁRKI József T[dr], könyvtáros. [Călăuza literaturii şi bibliografiei ungare.]

Budapest, 1878. Lauffer Vilmos tulajdona. In 8⁰ pag. VII şi 267.

Cuprinde bibliografia istoriei literaturii ungare pe materii (p. 1—203) şi în partea a doua un specimen bun de texte importante, scoase din bucăţi de literatură, poezie şi ştiinţe dintre anii 1000—1873 (p. 204—249) precum şi din cele opt dialecte ungureşti. (p. 249—267)

Compendiu foarte folositor, mai cu seamă pentru străini, doritori a cunoaşte limba şi literatura ungară, devenit rar şi aproape inacesibil.

B. Acad. Hung. Budapest. M. Irod. O. 1253 şi alte exemplare.

INDICELE AUTORILOR ŞI TIPĂRITURILOR FĂRĂ AUTOR.

II.

EDITORI, TIPOGRAFI ŞI GRAVORI.

Aiud. (Enyed.)

1846. Ref. Collegium ny. 1469.

Alba-Iulia.
(Gyulafehérvár.)

1870. Pollák és Volz 2110.

Altenburg.

1874. Stephan Geibel et Co. 2233.

Arad.

1840—1841. Joseph Schmidt 1395, 1404.
1853. Henric Goldscheider 1630.
1861—1871. Réthy Lipót 1855, 1887, 2163.
1862. Bettelheim testvérek 1879.
1869—1875. Gyulai István 2067, 2207/8, 2235, 2277.

Balassagyarmat.

1871. Kék László 2170.

Bamberg.

1851. J. M. Reindl 1581.

Berlin.

1850. Gustav Schade 1551.
1858. G. Bernstein 1721.
1877. Theobald Grieben 2309.

Blaj.

1842—1878. Tipografia Seminariului 1417, 1676, 1696, 1988, 1989, 2195, 2313, 2353, 2354.

Brăila.

1875. Pericli M. Pestemalgioglu 2278.

Braşov.
(Brassó. Corona. Kronstadt.)

1840—1876. Johann Gött 1390, 1408, 1411, 1414, 1418, 1424, 1425, 1439, 1441, 1442, 1443, 1470, 1472, 1478, 1484, 1505, 1518, 1532, 1574, 1585, 1611, 1617, 1634, 1659, 1698, 1703, 1715, 1739, 1763, 1817, 1868, 1926, 1978, 2041, 2057, 2156, 2173, 2179, 2220, 2237, 2245, 2252, 2260, 2292.
1852—1878. Römer et Kamner 1616, 1697, 1731, 1812, 1819, 1890, 1936, 2011, 2094, 2261, 2201, 2234, 2268, 2300, 2319, 2322, 2344.
1870. Frank und Dressnandt 2121.

Bratislava.
(Pozsony. Pressburg.)

1839—1867. C. Fridrik Wigand 1378, 1397, 1438, 1479, 1517, 2012.

1840—1846. Schmid Antal 1396, 1474.
1855. Schreiber Alajos 1660.
1878. Karl Stampfel 2350.
1876. Nierschy Ferencz 2303.

Braunschweig.

1851—1852. Gebrüder Meyer 1599, 1620.
1854. M. Brehm 1652.

Bruxelles.

1855. Bluff A. ed. 1669.
1859—1860. Fr. van Meenen et Comp. 1741, 1770.
1860—1861. A. Lacroix, Van Meenen et C-ie 1782, 1783, 1827.

București.

1839—1842. Friedrich Walbaum 1389, 1415.
1839. Tip. Colegiului Sf. Sava 1382.
1848—1859. Iosef Copainig 1521, 1633, 1744.
1848—1874. Collegiul National 1515, 1828, 2093, 2165, 2168, 2212/3, 2231, 2238.
1848—1869. C. A. Rosetti et Vinterhalder 1516, 2106.
1856. Josef Romanov et Comp. 1687.
1857. G. Wonneberg tip. lit. 1706, 1711.
1861—1865. Adolf Ulrich 1847, 1865, 1941.
1861—1862. Stephan Rassidescu 1822, 1873.
1865. Th. Vaidescu 1948, 1949.
1865—1873. Weiss János 1966, 2092, 2103, 2133, 2230.
1867—1870. Tip. Lucrătorilor asociați 2024, 2038, 2087, 2095, 2104, 2127.
1869. Imprimerie de l'Etat 2107.
1871—1878. Tip. Laboritorilor Români 2157, 2181, 2217, 2255, 2279, 2305, 2333.
1872. Theodor Michaiescu 2214.
1873. Tip. Curții 2229.
1873. Manescu Antoniu 2231.
1878. Typ. Soc. Academiei Romane 2335, 2365.
1878. J. Szöllösy ed. 2343.
1878. Thiel und Weiss 2342.
1878. Socecu et Teclu 2372.

Buda. (Ofen.)

1839—1878. Typographia Regiae Universitatis 1380, 1383, 1416, 1421, 1437, 1440, 1452, 1460, 1467, 1485, 1488, 1497, 1536, 1582, 1595, 1601, 1610, 1614, 1758, 1838, 1850, 1951, 2064, 2068, 2076, 2111, 2131, 2166, 2172, 2196, 2197, 2242, 2295, 2321, 2367.
1842. Heckenast Gusztáv 1413.
1856. Trach M. lit. 1679.
1861—1869. Bagó Márton 1844, 2074.

Budapest.
(Vide : Pest.)

1851. Lukács László 1602.
1856. Müller G. 1679.
1870—1878. Pesti könyvnyomda rt. 2116, 2191, 2227, 2360.
1872. Tettei Nándor 2189.
1873. F. Buschmann 2224.
1874. Beck Ferd. és Jak. 2244.
1874—1878. Franklin-társulat 2248 2257, 2265, 2276, 2311, 2320, 2324, 2338, 2348, 2351, 2358, 2361, 2362.
1875. Hunyadi Mátyás ny. 2267.
1875. Antoniu Mezei 2282.
1876. Bartalits Imre 2296.
1876—1878. Athenaeum 2299, 2301, 2306, 2312, 2314, 2318, 2327, 2330, 2334, 2347, 2357, 2359, 2371, 2374.
1877. Tip. suburbei prime 2307.
1877. A. Hartleben 2310.
1877. Khor und Wein 2315.

1877. Rudnyánszky nyomdája 2316.
1877—1878. Lauffer Wilhelm 2340, 2377.
1878. Al. Kocsi 2336.
1878. A. Hornyanszky 2340.
1878. Fanda József 2341.
1878. Tip. Univ. Hung. 2367.
1878. Légrády Testvérek 2364, 2368.

Cannstatt.

1840. C. F. Richter 1400.

Cassel.

1851. Balde Ernst ed. 1586.

Cluj.

(Klausenburg. Kolozsvár.)

1839—1853. Tilsch János ed. 1381, 1480, 1502, 1627.
1842. Szathmári Pap Károly lit. 1422.
1844—1870. Ref. főiskola nyomdája 1448, 1450, 1463 V. I. 1477, 1529, 1538, 1612, 1631, 1670, 1736, 1752, 1803, 1886, 1889, 1937, 1938, 1957, 1960, 1976/a, 1979, 2108, 2123, 2138.
1839—1868. Kir. lyceum nyomdája 1381, 1450, 1459, 1463 V. II. 1466, 1501, 1503, 1506, 1609, 1627, 1672, 1716, 1767, 1959, 1993, 2051, 2066.
1845—1845. Barráné és Stein ed. 1463, 1575, 1654.
1857—1878. Stein János ed. 1691, 1692, 1960, 1984, 2045, 2078, 2123, 1284, 2192, 2258, 2332, 2339.
1861—1876. Gámán János 1806, 1842, 1975, 2036, 2100, 2125, 2202, 2264,2297.
1861. Demjén László ed. 1811.
1872—1878. K. Papp Miklós 2185, 2210, 2216, 2274, 2352.

Craiova.

1869. Typographia Nationala 2071.

Darmstadt.

1857—1864. Gustav Georg Lange tip. 1710, 1932, 1935.
1864. Rohbock Lajos del. 1932, 1935.
1865. Kurz G. M. sc. 1935.
1865. Poppel J. del. 1935.

Debrecen.

1859. Telegdi K. Lajos 1753.
1869—1877. Városi könyvnyomda 2082, 2215, 2328.

Dresden.

1840. Frohberger Adolf ed. 10, 1401.
1840. B. G. Teubner 1401.

Düsseldorf.

1855. Arnz et Comp. lit. 1668.

Eger.

1864. Érseki lyceum nyomdája 1923.

Esztergom.

1852. Beimel 1624.
1862—1870. Horák Egyed 1877, 1981, 2135, 2142.

Galați.

1851. Francisco Monferrato 1578.
1876. Schenk 2289.

Genève. (Genf.)

1855. Lauffer et Comp. ed. 1669.
1864—1865. Puky Miklós 1920, 1943.

Győr. (Iaurinum.)

1865. Sauervein Géza 1964, 1969.
1878. Czéh Sándor 2345, 2349.

Gyula.

1858. Réthy Lipót 1713.
1870—1876. Dobay János 2112, 2302.

Halle.

1843. Wigand Ottó 1432.

Hamburg.

1851. H. G. Vogl 1580.

Iași.

1839—1842. Institutul Albinei 1384, 1419.
1845. Officium Eph. Communalium 1457.
1850—1854. Buciumul Roman 1564, 1637.
1853. Tip. Româno-franceză 1628.
1857—1861. Adolf Bermann 1695, 1841.
1867. Tip. Tribunei Române 2025.

Innsbruck.

1863. Wagner 1911.

Jena.

1867. W. Ratz 2019.

Kaposvár.

1877. Jeiteles Herman 2326.

Kecskemét.

1863. Osterlamm Károly 1894.

Košice. (Kassa.)

1850—1860. Werfer Károly 1573, 1793.

Köln.

1851. E. Giudice 1588.

Leipzig.

1843. Bernhard Tauchnitz 1433.
1843—1863. Wigand Ottó ed. 1430, 1432, 1559, 1560, 1606, 1801, 1875, 1913.
1844. Friedrich Volckmar ed. 1435.
1844. I. B. Hirschfeld 1449.
1844. Wilhelm Vogel, Sohn 1454.
1850. F. W. Goedsche ed. 1545.
1850—1851. Friedrich Andrä 1567, 1590.
1851. Alexander Wiede 1583.
1851. Arnoldische Buchh. 1586.
1851—1869. F. A. Brockhaus 1604, 1608, 1748, 1942, 2007, 2099.
1855. Hermann Geibel 1668.
1855. C. P. Melzer 1669.
1858. Otto Spamer 1712.
1860. C. A. Haendel 1799.
1861. Bach J. G. lit. 1801.
1862. J. J. Weber 1872.
1866. Heinrich Matthes ed. 1998.
1866. Leopold Schnauss 1998.
1868—1875. Hermann Fries 2048, 2270.
1877. Hässel 2323.

London.

1839. Hering del. 1387.
1839. Samuel Bentley tip. 1387.

Lugoj. (Lugos.)

1863 — 1874. Traunfellner-Wenzely 1908, 1916, 1954, 1958, 2177, 2241.

Milano.

1860. Guglielmini 1788.
1863. Lombardi 1884.

Modena.

1851. Carlo Vincenzi 1579.

Moskva.

1858. Tip. L. Stepaiov 1726.

Poznań.

Praha.

Regensburg.

Reutlingen.

1847. B. G. Kurtz'sche Buchh. 1476.

Saint-Denis.

1859. M. Drouard et A. Moulin 1757.

Sankt Gallen.

1849. Scheitlin et Zolikofer 1537.

Sătmar. (Szatmár.)

1860. Kovács Márton 1760.

Sibiu.
(Hermannstadt. Szeben.)

1839—1844. Hochmeister Martins Erben 1377, 1391, 1392, 1446, 1447.
1840—1878. Samuel Filtsch 1393, 1473, 1700, 1750, 1921, 1927, 1945, 1955, 1956, 1961, 1967, 1980, 1991, 1992, 2047, 2080, 2109, 2130, 2219, 2262, 2263, 2290, 2319, 2346.
1840—1861. Georg v. Closius 1402, 1490, 1494, 1531, 1562, 1657, 1666, 1673, 1674, 1813.
1846—1875. Theodor Steinhaussen 1471, 1500, 1592, 1594, 1600, 1677, 1678, 1690, 1704, 1727, 1730, 1747, 1759, 1773, 1816, 1869, 1902, 1903, 1904, 1918, 1919, 1935, 1940, 1972, 1976, 2018, 2058, 2271.
1850—1878. Joseph Drotleff 1553, 1570, 1871, 2052, 2053, 2178. 2329.
1851. Dimitrovits sc. 1594.
1859—1874. Tipografia diecesană 1743, 1768, 1779, 1780, 1786, 1787, 1820, 1893, 1928, 1930, 2083, 2084, 2090, 2159, 2190, 2246.
1862. F. A. R. Crabs 1866.
1862. L. Bäsler lit. 1866.
1866—1878. Schmiedicke A. ed. 1972, 2346.
1876. Franciscus Michaelis 2293.

Sighetul Marmației.
(Máramarossziget.)

1861. Kincstári nyomda 1802.
1868. Kaminszky 2039.

Stuttgart.

1848. Blum und Vogel 1523.
1849. Rieger 1539.
1877. J. G. Cotta 2308.

Târgul-Mureș.
(Marosvásárhely.)

1840—1872. Református Collegium nyomdája 1394, 1504, 2211.
1870—1872. Imreh Sándor 2118, 2159, 2198.

Timișoara.
(Temesvár.)

1849. Joseph Beiche 1540.
1853. Rösch et Comp. ed. 1634/5.
1853—1857. M. Hazay und Sohn W. 1634/5, 1675, 1685, 1694, 1701.
1853. J. G. Weigel lit. 1634/5.
1854. K. k. Filial-Staatsdruckerei 1639.
1869—1871. Uhrmann és Blau 2044, 2086, 2103, 2151.
1873—1875. Ernest Steger 2223, 2256.
1875. Magyar testvérek 2272.

Torino.

1862. Derossi e Dusso 1863.

Trenčin. (Trencsény.)

1867. Skarnitzl 2002.

Užhorod. (Ungvár.)

1861—1862. Jäger Károly 1848, 1880.

Veliki Bečkerek. (Nagybecskerek.)

1848—1867. Pleitz Pál 1491, 1852, 2021.

Veszprém.

1866. Ramazetter Károly 2000.

Wandsbeck.

1850. Voigt 1570.

Weisskirchen. (Fehértemplom.)

1871. Julius Wunder 2169.

Wien. (Bécs. Vienna.)

1839. Anton Strauss's sel. Witwe 1386.
1840—1850. I. P. Sollinger 1398, 1565, 1566.
1840. Trichtl del. 1398.
1840. Scheth Georg lit. 1398.
1840—1867. Typ. Congregationis Mechitaristicae 1399, 1746, 1785, 1805, 1952, 1953, 2008.
1844. Másenek Rudolf lit. 1444.
1844. Rauh János tip. 1444.
1844—1878. Carl Gerold 1453, 1544, 1596, 2085, 2369.
1845. K. k. typogeographische Kunstanstalt 1455.
1846. Franz Edler von Schmid 1508.
1849. Beck'sche Univ. Buchhandlung 1528.
1849. U. Klopf Sen. und U. Eurich 1530.
1849. Artaria et Comp. 1541.
1850. Joseph Keck und Sohn 1548.
1851. Adalbert della Torre 1584.
1852. Somogyi Lipót tip. 1620.
1852—1878. C. Gerold 1622, 1781, 1790, 1791, 1859, 1869, 2369.
1854. Wellishauser J. B. 1649.
1858—1859. Manz Frigyes 1719. 1742.
1859—1878. K. K. Hof- und Staatsdruckerei 1751, 1796, 1860, 2126, 2337, 2356.
1859. Mahlknecht C. sc. 1756.
1860. L. C. Zamarski und C. Dittmarsch 1784.
1860—1865. Jacob és Holzhausen 1797, 1807, 1917, 1946, 1950.
1861—1866. Sommer Lipót 1849, 1934, 1995.
1861. J. Jost 1857.
1862. Friedrich Förster et Brüder 1866.
1863. Pichler A. özvegye s fia 1892.
1863. Rudolf Wirker del. 1901.
1863. Förster et Bartelmus 1901.
1863. F. B. Geitler 1912.
1866—1875. Adolf Holzhausen 1973, 1997, 1999, 2009, 2023, 2037, 2050, 2081, 2089, 2132, 2187, 2280.
1867—1873. Fischer J. C. és társa 2028, 2222.
1868—1870. Fromme Károly 2034, 2115.
1868. G. Ad. Ungár-Szentmiklósy 2055.

Zagreb. (Agram.)

1841. K. p. ilirische Nat. Druckerei 1406.

Sine loco.

1849—1866. Sine impressione 1533, 1534, 1998.
1839. Sans J. sc. 1385.
1839. Black und Armstrong lit. 1385.

III.

BIBLIOGRAFII ŞI OPERE CITATE.

Arhiva Olteniei. Craiova, vol. III.

Arhiva Someşană. Năsăud, 1930.

Bibliografia Românească Veche. De Ioan Bianu şi Nerva Hodoş. Vol. I—III. (1507—1817) Bucureşti, 1903—1912.

Brote Eugen: Cestiunea română în Transilvania şi Ungaria. Bucureşti, 1895.

Crăinicianu Gheorghe: Literatura medicală românească. Bucureşti, 1907.

Demjén József: Az 1849—1857-ik évi magyar konyvészet. Pest, 1862.

Densuşianu Nic. Revoluţia lui Horia. Bucureşti, 1884.

Erdélyi Irodalmi Szemle. Cluj, 1928.

Foaea pentru minte, inimă şi literatură. Braşov, 1839.

Gross Julius: Kronstädter Drucke. Kronstadt, 1886.

Iarcu D. Bibliografia cronologică română. Bucureşti, 1865. Ediţia II. Bucureşti, 1873.

Iorga N. Istoria Românilor prin călători. Vol. I—IV. Bucureşti, 1928—1929.

Jancsó Benedek: Szabadságharczunk és a dako-román törekvések. Budapest, 1895.

Kiszlingstein Sandor: Magyar konyvészet. 1876—1885. Budapest, 1890.

Kurz Anton: Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens. Vol. I—II. Kronstadt, 1844—47.

Magyar Könyvjegyzék. Pest, 1861.

Márki Sándor: Bihari román irók. Nagyvárad, 1881.

Petrik Géza: Magyarország bibliographiája. (1712—1860) Vol. I—II. Budapest, 1888—1892. Volumul cu anii 1860—1875. Budapest, 1885.

Revista Istorică Română. Bucureşti, 1931.

Szinnyei József: Magyar irók élete és munkái. Vol. I—XIV. Budapest, 1891—1914.

Transilvania. Sibiu, 1869.

Trausch Joseph: Schriftsteller-Lexikon der Siebenbürger Deutschen. Vol. I—III. Kronstadt, 1873—1902. Vol. IV de Dr. Friedrich *Schuller*. Hermannstadt, 1902.

Trauschenfels Eugen: Magazin für Geschichte... Siebenbürgens. Neue Folge. Vol. I—II. Kronstadt, 1859—60.

Veress Andrei: Note şi scrisori Şincaiane. Bucureşti, 1927. (Academia Română.)

Veress Andrei: Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei şi Ţării-Româneşti. Vol. I—VIII. Bucureşti, 1929—1935.

Veress Andrei: Pictorul Barabás şi Românii. Bucureşti, 1930. (Academia Română.)

Volf György: Régi magyar codexek. Budapest, 1874.

Wurzbach Constantin: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich. Vol. I—LX. Leipzig, 1856—91.

IV.

PAGINI, GRAVURI ȘI ORNAMENTE.

V.

INDICE GENERAL.

TABLA DE MATERIE.

BIBLIOGRAFIA ROMÂNĂ-UNGARĂ

Vol. I. Românii în literatura ungară și Ungurii în literatura română (1473—1780) II. (1781—1838) III. (1839—1878) București, 1931—1935. . . . . Prețul câte Lei 400.

Sub tipar vol. IV. (1879—1914)

In pregătire

Partea II. Studii și articole, portrete și ilustrațiuni privitoare la Români în periodicele ungare.

Partea III. Regestele actelor și scrisorilor privitoare la Români apărute în diplomatare, periodice și alte publicațiuni ungare.

❖

DOCUMENTE PRIVITOARE LA ISTORIA ARDEALULUI, MOLDOVEI ȘI ȚĂRII-ROMÂNEȘTI

Vol. I. Acte și scrisori. (1527—1572) II. (1573—1584) III. (1585—1592) IV. (1593—1595) V. (1596—1599) VI. (1600—1601) VII. (1602—1606) VIII. (1607—1613) București, 1929—1935. Prețul câte 400 Lei.

Sub tipar vol. IX. (1614—1648)

BIBLIOGRAPHIE ROUMAINE-HONGROISE

Vol. I. Les Roumains dans la littérature hongroise et les Hongrois dans la littérature roumaine. (1473—1780) II. (1781—1838) III. (1839—1878) Bucarest, 1931—1935. . . . . Prix à Lei 400.

Sous presse Vol. IV. (1879—1914)

En préparation

IIe Partie. Études et articles, portraits et illustrations concernant les Roumains dans les publications périodiques hongroises.

IIIe Partie. Extraits d'actes et lettres concernant les Roumains dans les diplomataria et autres publications périodiques hongroises.

❖

DOCUMENTS CONCERNANT L'HISTOIRE DE LA TRANSYLVANIE, DE LA MOLDAVIE ET DE LA VALACHIE

Vol. I. Actes et lettres. (1527—1572) II. (1573—1584) III. (1585—1592) IV. (1593—1595) V. (1596—1599) VI. (1600—1601) VII. (1602—1606) VIII. (1607—1613) Bucarest, 1929—1935. . . . Prix à Lei 400.

Sous presse Vol. IX. (1614—1648)

6220